

Библейски речник Леон Дюфур

Съдържание

ААРОН	Aaron	КРЪСТ	Cross
АВЕЛ	Abel	КРЪЩЕНИЕ	Baptism
АВРААМ	Abraham	ЛИЦЕ	Face
АГНЕЦ-БОЖИ	Lamb of God	ЛОЗЕ	Vine
АМИН	Amen	ЛЮБОВ	Love
АПОСТОЛ	Apostles	МИР	Peace
Благодат	Grace	МОЙСЕЙ	Moses
БЛАГОСЛОВИЯ	Blessing	МОЩ	Power
БОГ	God	НАДЕЖДА	Hope
Вавилон	Babylon	НОЙ	Noah
ВИНО	Wine	НОЩ	Night
ВОДА	Water	ОБЛАК	Cloud
ВРАТА	Gate	ОБРАЗ	Image
ВЪЗКРЕСЕНИЕ	Resurrection	ОТЕЦ	Father
ВЯРА	Faith	ПЛЪТ	Flesh
ГЕДЕОН	Gideon	ПОБЕДА	Victory
ГОДЕНИК/НЕВЕСТА	Spouse	ПОДАРЪК	Gift
ДЕНЯТ ГОСПОДЕН	Day of the Lord	ПОКАЯНИЕ/ОБРЪЩАНИЕ	Repentance/Conversion
ДЕТЕ	Child	ПРЕЛЮБОДЕЙСТВО	Adultery
ДОМ	House	ПРИЯТЕЛ	Friend
ДЪРВО	Tree	ПУСТИНЯ	Desert
ЕВХАРИСТИЯ	Eucharist	ПЪТ	Way
ЕКЗОРЦИЗЪМ	Evil Spirits	РАДОСТ	Joy
ЖЕНА	Woman	РЪКА-РАМО	Arm-Hand
ЗАВЕТ/СЪЮЗ	Convenant	СЛАВА	Glory
ЗАКОН	Law	СЛУЖБА	Service
ЗЕМЯ	Earth	СТРАДАНИЕ	Suffering
ЗНАНИЕ	Know	СЪД, СЪДИЯ	Judgment
ИДОЛИ	Idols	ТВОРЕЦ	Creation
ИЕРУСАЛИМ	Jerusalem	ТЯЛО	Body
ИЗБИРАНЕ	Election	ХАРИЗМИ	Charisms
ИЗГНАНИЕ	Exile	ХЛЯБ	Bread
ИЗХОД	Exodus	ХРАМ	Temple
ИИСУС-НАВИН	Joshua	ЦАРСТВО	Kingdom
ИМЕ	Name	ЦЪРКВА	Church
ИСААК	Isaac	ЧОВЕШКО-СЛОВО	Human-Word
КАИН	Cain		
КЕРИГМА	Preach		

ААРОН

1. Личността на праотеца на свещеническата класа (Лев. 1,5)

от дома на Аарон се е стилизирала бавно, по време на вековете. Според старите традиции Аарон „Левита” (Изх. 4,14), брат на Мариам (Изх. 15,29), говори от името на Мойсей. (Изх.4,14-17) на израелтяните (Изх.4,27-31), дори и пред фараона (Изх.4,1-5). Подкрепя своя брат в битката против Амалех (Изх.17,10-13), съпровожда го на Синай (Изх.19,24), където към това му е дадена възможност да „види Бога” (Изх.24,10-11). Споменът за него не е съвсем без петна: имал е голяма отговорност в случая със „златния телец” (Деян. 7,40) и в брожението срещу Мойсий (Числа 12,1-5);

По-късно според свещеническата традиция, която е възникнала правдоподобно като отзвук на конфликтите между свещеническите касти в периода на втория храм, Аарон се счита за специалист в религиозните въпроси. Според него е наименована кастата „синовете на Аарон” (Изх. 28,1, сравн. Лука 1,5). Аарон се представя като помазан първосвещеник (Изх. 29,1-30), носи първосвещеническо облекло и извършва първосвещеническите обряди. (Изх. 39, 1-31). Бог подвърждава тази привелегия чрез своя съд над бунтовниците (Числа 16) и с чудото на покарания жезъл (Числа 17,1-17), който от тогава се съхранявал в скинията (Евр. 9,4); От тогава Аарон е спътник на своя брат Мойсей; с него е , когато Бог дава на Мойсей своите разпоредби (Изх. 9,8-10; 12,1 сл.), или когато народът гласно представя своето недоволство (Изх. 16,2; Числа 16,3). Заедно с Мойсей има участие в общото недоверие в Мериба (Числа 20,1-21), и по този начин умира преди въстването в обещаната обетована земя. (Числа 20, 22-29). Аарон завинаги остава Първосвещеник в най-всеобщ смисъл (Сир. 45,6-22), изключителен защитник (Премъдрост 18,20-25). По времето на Исус са очаквали не само „Месията-цар , сина на Давид”, но главно „Месията на Аарон, Месията на Първосвещеника”;

2. В Новия Завет – само „Послание до евреите” говори за Аарон. Запазва два аспекта на тази изключителна фигура. Христос не си присвоява функцията на милосърдния Първосвещеник, но самият Бог го призовал като Аарон (Евр.5,2-5; Числа 18,1). Обратно, Аароновото свещеничество, което по наследство се е предавало от баща на син, не възгласява Христовото свещеничество; предизвестие на свещеничеството на Христос е свещеничеството на Мелхисидек, към което не може да се обозначи родословие (Евр. 7,3.15-21). Окончателно Аароновото свещеничество не може да претендира със съвършенството , което означава свещеничеството на Христос. (Евр. 7,11.23-27);

ПРЕПРАТКИ

<u>I. група</u>	<u>II. Група</u>	<u>III.група</u>	<u>IV.група</u>
Изх. 4,14-17; 17,10-13; 19,24сл.; 24,10-11; 28,1; 29,1-30;	Прем. 18,20-25 Сирах. 45,6-22;	Деян. 7,40; Евр. 5,2-6; 7,3.11-27; 9,4;	Лука 1,5; Йоан 1,15-18; 5,30.34; 6,38-40;
Числа 12,1-5; 17,1-11; 20,7-12; 22-25;			
Левит 1,5-8;			

АВЕЛ

АВЕЛ – “нежен ”. Авел, вторият син на Адам и Ева, пожертвал първородното животно от стадото си и Бог приел жертвата му. Авел е бил убит от завистливия си брат – Каин.

Основни четива - (Бит. 4,1-25; Евреи 11,4)

1. АВЕЛ, Справедливиет – Историята на Каин и Авел въвежда в Библията темата за страдащия Справедливец. Авторът на текста я помества към първата човешка генерация; събитието така получава значението за образец и конкретно изобразява една всеобща черта на човешката ситуация, черта, която се прокарва през цялата история: скритата опозиция между хората – братя, произхождаща от един повод (Деян.17,26), води дори до братоубийствен спор. Не на Каин, а на Авел жертвата е угодна на Бога (Бит.4,4сл). Това зависи не толкова от характера на жертвения дар, но от вътрешната диспозиция на жертващия. Спрямо Злобния, който е отхвърлен, Авел представлява Справедливиет, в който Бог има благоволение. Но Злобният дебне Справедливиет, за да може да го умъртви (Пс.9,9-11) Това е всеобщ закон; но кръвта на справедливите, пролята от началото на времената, вика от земята към Бога и изисква справедливост. (Бит.4,10)

2. Праобраз на Исус - Този закон на жестокия свят намира своята най-висша апликация в Исусовия случай. Той, Светият и Справедливиет е предаден на смърт от своите едновеци. Най-голямото престъпление! Затова “всичката кръв на справедливите, пролята на земята, започвайки от кръвта на Авел, Справедливиет, чак до кръвта на Захария, убит между скинията и олтара, ще падне върху това поколение (Мат.23,25сл) Тази тъмна перспектива не се отнася само към особения случай на еврейските представители, отговорни за Исусовата смърт; тя се разширява върху целия свят, защото навсякъде ще се намерят невинни, предадени на смърт; тяхната пролята кръв вика за кръвно отмъщение. (Откр.16,6;18,24). Срещу този глас, викащ за отмъщение, е друга кръв, по-изразителна от кръвта на Авел: очистващата кръв на Исус (Евр.12,24). Тя призовава Бога за опрощение: “Отче, прости им, защото не знаят какво вършат” (Лука 23,34). Ситуацията, възникнала чрез убийството на справедливия Авел, се е променила в Исус, страдащият Справедливец в най-висшия смисъл. Каин представлява драматично отсъствие на любовта в човешкото сърце (1Иоан 3,12) – срещу него Авел остава пример на вътрешна откровеност, вяра, която води към справедливост; и затова, и като мъртъв, още говори (Евр.11,4) ;

Sk-At.

Препратки към “А В Е Л “

<u>I.Група</u>	<u>II.Група</u>	<u>III.Група</u>	<u>IV.Група</u>
Битие 4,1-25;	Пс.9, 9-11;	Деян. 17,26;	Матей 23,25сл;
		1 Иоан 3,12	
		Евр. 11,4; 12,24;	Лука 23,24;
		Откр.16,6; 18,24;	

АВРААМ

АВРААМ (АВРАМ) – “Баща на много народи”

Авраам е родоначалникът на еврейския народ. Животът му се характеризира с изключителна вяра и постоянна молитва. Живял е около 2000 г. пр.Хр. Израснал в процъфтяващия град Ур в Месопотамия. Когато Бог го призовал, той потеглил към неизвестното, заедно с жена си Сара, баща си Тара и племенника си Лот.

След като прекарал няколко години в Харан, където починал баща му, той отишъл в Ханаан. Там живял в планинската област, вероятно като заможен полуномад. Той повярвал, че от него ще произлезе велик род и че жена му Сара ще роди син, макар, че тя била вече твърде стара, за да има деца. По-късно той бил готов да се покори на Божията заповед да пожертва сина си Исаак, като вярвал, че Бог ще възкреси Исаак от мъртвите. Авраам “повярва в Бога и това му се вмени за праведност”

Основни четива – Битие 11,1-25,11; Матей 1,1-2; Деяния 7,2-3; Евреи 11,8-19;

Авраам – праотецът на избрания народ заема важно място в историята на спасение. Неговото призвание не означава само първоначална част от Божия замисъл, но вече придава на него основна насоченост.

ПЛАН ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ТЕМАТА:

I. Призванието на Авраам

1. Авраам – Божия избранник; (Ис.Нав.24,2; Бит.11,10-31; 12,2-7;13,15сл; 16,10;17,8;)
2. Авраам в изпитание (Бит.22,1- 12.16; Прем.1,13; Иер.7,31; Евр.11,9; Рим.8,32;)
3. Аврам като завършек на надарен баща (Бит.22,16сл; 24,1; Сирах.44,19-21;

II. Потомството на Авраам

1. Божия вяроност (Бит.13,15; 17,15-22; Ис.29,22; 51,1; Неем.9,7сл; Изх.32,13;)
2. Телесно осиновяване (Иез.33,24-29; Мат.3,9; Лука 16,24сл; Иоа 8,37-44;)
3. Дела и вяра (Неем.9,8; Сир.44,20; Лука 18,9-14; Гал.3,6;Рим.4,3; Евр.11,8-19;)
4. Единствено потомство (Мат.1,1; Гал.3,6; Иоан 8,56; Лука 1,54.73; 16,22;Рим.4,9-11;)

“Всички сте едно в Исус Христос, но ако принадлежите на Христос, то сте потомци на Авраам, сте наследници според обещанието” (Гал.3,28 сл)

Окончателното отечество на вярващите е “Лоното на Авраам”(Лука 16,22) където трябва да дойдат душите според молитвите на литургиите за починалите.

АГНЕЦ БОЖИ

В повечето книги от Н.З. Христос е отъждествяван с агнецът; тази тема произхожда от С.З. и то в две различни перспективи.

1. СЛУГАТА НА ЯХВЕ – Пророк Иеремия, преследван от своите врагове, се е сравнявал с “агнецът”, който водят на заколение. (Иер.11,19). Този образ после се е пренесъл върху “Слугата на Яхве”. Слугата на Яхве умира, за да изкупи греховете на своя народ, и с това прилича на “агнец”, който водят на заколение и на овца, която онемява пред стригачите и не си отваря устата (Ис.53,7). Този текст въздига смирението и предаността на Слугата, най-добре възвестява съдбата на Христос, както пояснява Филип на евнуха на етиопската кралица (Деян.8,31-35). Апостолите също се спират на този текст, когато възвестяват, че Христос е “мълчал” пред членовете на синадриона (Мт.26,63) и нищо не е отговорил на Пилат (Иоан 19,9). Възможно е, че и Йоан Кръстител се позовава на това място, когато според четвъртото евангелие, обозначава Исус като “Агнец Божий, който отнема греховете на света” (Иоан 1,29; Ис.53,7.12; Евр.9,28;)

2. ПАСХАЛНИЯТ АГНЕЦ – Когато Бог е решил да освободи своя народ от Египетския плен, наредил на Евреите, всяко семейство да пожертва “едно агне, без недостатък, едногодишно, мъжко. (Изх.12,5), за да го яде вечер и да отбележи с неговата кръв рамката на вратата на своя дом. Благодарение на това “знамение” ще бъдат запазени пред Ангела Поразител, който ще дойде да погуби всички първородни египтяни.. Обогатявайки първичната тема, еврейската традиция по-късно е дала “изкупителна стойност на кръвта на агнеца: “За кръвта на Завета на обрязването и за кръвта на Великата нощ съм ви освободил от Египет”. Благодарение на кръвта на агнеца евреите са били откупени от египетското робство и от тогава са могли да станат “свят народ и царство на свещеници” (Изх,19,6), свързани с Бога чрез завета и управлявани от Закона на Мойсей.

Християнската традиция е виждала в Христос “истинския пасхален агнец” и неговото изкупително послание широко се описва в кръщелния катехизис, който е основа на Първото послание на св.Петър, неговите отзвучи са в Посланията на Йоан и в Послание до Евреите (1Пет.1,19; Иоан 1,29; Откр.5,6), без недостатък (Изх.12,5), това значи без грях (1Пет.1,19; Иоан 8,46; 1Иоан3,5; Евр.9,14), който изкупува хората с цената на своята кръв (Откр.5,9сл; Евр.9,12-15). Така ги е изкупил от “земята” (Откр.14,3), от злия “свят”, отдаден на разврат, който произтича от култа към идолите(1Пет.1,14.18; 4,2сл); освободил ги е по такъв начин, че от сега могат да се предпазят от греха (Иоан 1,29; 1Иоан 3,5-9) и могат да създадат ново “царство на свещеници”, истинския “свят народ”(1Пет.2,9; Откр.5,9; Изх.19,6), жертват на Бога духовния култ на безупречния живот (Евр.9,14). Ще оставят нощта на езичниците, за да встъпят в светлината на Божието царство; това е духовния “изход”. Благодарение на кръвта на Агнеца (Откр.12,11), е победил над Сатаната, чиито пра-образ е Фараонът; сега могат да запечат “песента на Мойсей за агнеца”, която прославя тяхното освобождение..

Тази традиция, която вижда в Христос истинския пасхален агнец, се простира чак в самото начало на християнството. Павел подбужда вярващите в Коринт, за да живеят като безквасни хлябове, “в чистота и истина”, защото “Христос се е жертвал за нас като наша Пасха” (1Кор.5,7). Не привежда тук ново учение за Христос-Агнецът; позовава се на литургичните традиции на християнската Пасха, които са в сила от 55-57 година, когато Апостолът е писал своето послание. Ако се базираме на хронология на Йоан, самият факт на Христовата смърт дава основа на тази традиция. Исус е бил осъден на смърт и измъчван в деня преди празника на безквасните хлябове (Иоан 18,18; 19,14.31), т.с. в деня Пасха, на обед (19,14), в този самия час, когато според предписанията на Закона са жертвани в храма агнета. След Христовата смърт войниците не му трошат краката, както на другите осъдени (19,33); евангелистът вижда в това изпълнение на обредното предписание за великденския агнец. (19,36;- Изх.12,46);

3. НЕБЕСНИЯТ АГНЕЦ - Апокалипсисът съвсем запазва основната тема за Христос – пасхалния Агнец (Откр.5,9сл). Агнецът в своята изкупителна смърт, е едновременно и лъв; неговата победа освобождава Божия народ, пленен от силите на злото. Христос сега наследява трона на Бога (22,1-3) т.с. е изпълнен с Божията сила. Той извършва Божието решение против безбожните и неговият “гняв ще ги потопи в ужас (6,16), той води есхатологична война срещу обединените сили на злото и неговата победа го поставя за “Цар на царете и Господар на господарите”. Своята първична кротост и нежност ще намери чак тогава, когато ще се чествува неговата сватба с небесния Иерусалим; който символизира Църквата; Агнецът тогава ще стане пастир и ще поведе вярващите към изворите на живата вода на небесното блаженство.(Откр.7,17; 14,4);

Sk –At.

Препратки към “АГНЕЦ БОЖИ”

I. група	II. група	III. група	IV. група
Изх. 12,5.46; 19,6;	Ис.53,7.12; Иер. 11,19;	Деян. 8,31-35; 1Пет.1,14-19; 2,9; 4,2сл; 1 Иоан 3,5-9; 1 Кор. 5,7; Евр. 9,12-15.28; Откр. 5,6-9; 6,16; 7,17; 12,11; 14,4; 22,1-3;	Мат. 26,63; Иоан 1,29; 8,46; 18,18; 19,9.14.31-36

АМИН

Използваният превод “Да бъде така” далеч не постига винаги и точно казаното; изказва само обикновено желание, а не сигурност. Терминът АМИН има обаче предимно значение: сигурно, наистина, действително, или просто ДА. В действителност това наречие се среща в еврейския корен и в своето значение съдържа твърдост, солидност, сигурност. Да изречеш Амин значи да въведиш ,че признаваш за правдиво ,това,което току що е казано, да похвалиш някакъв израз или да се присъединиш към някаква молитва.

1. Сериозност и усвояване. – Амин , когато утвърждава някакъв израз, може да има по-слабо значение , еднакво с нашето “да бъде тъй” (Йер. 28,6). Но най-често това е дума, която обвързва: човек с нея свидетелствува съгласие, съвпадение с някого (3 Цар 1, 36), приема послание (Йер. 11,5), взема върху себе си отговорността за “клетвата и Божия съд, който я последва.(Числа 5,22). Още по-тържествена е колективната отговорност, която народът взема върху себе си при литургийното подновяване на Договора (Второзак.27,15сл; Неемия 5,13).

В литургията словото АМИН може да приеме и друго значение. Когато човек се задължава пред Бога, с това показва, че се доверява на неговото слово и се отдава на неговата мощ и доброта. С това цялостно присъединяване към Бога, същевременно изказва добре , кому се отдава.(Неем.8,6), то е “молитва, която е сигурна, че ще бъде изслушана (Товит 8,8; Иудит 15,10-12). Амин значи е литургична апликация и има своето място в края на доксологията. (1 Паралеп. 16,36); това значение го има много често в НЗ (Рим.1,25; Гал.1,5; 2 Пет.3,18; Евр.13,21) Амин е апликация, с която вярващото

Събрание се обединява с този, който се моли в негово име. Това предполага, че присъстващите могат да придадат и да си присвоят чутите слова ,трябва да разбират техния смисъл. (1 Кор. 14,16).

Накрая Амин като съгласие, като апликация завършва песните на избраните в небесната литургия (Откр.5,14; 19,4;) където се свързва с песента Алелуя.

2. Амин на Бога и Амин на християнина. – Бог, който свободно се е ангажирал остава верен на своите “обещания; Той е “Бог на истината, това иска да изрази титлата Бог-Амин (Ис.65,16)

Амин на Бога – това е Исус Христос. Чрез него Бог напълно реализира своите “обещания и заявява , че в него няма Да и Не , а само Да (2Кор.1, 19 сл.) . В този текст Павел превежда еврейското Амин с гръцката дума NAИ, което значи ДА.Когато Исус представя своите проповеди с думата Амин (Мат.5,18; 18,3...) – в Йоановото Евангелие това е двойно Амин (Йоан 1,51; 5,19...) – използва начин, нечуван в еврейския народ .Сигурно , използва тук познатата литургийна формула, но когато я приема и отнася върху себе си, с това правдоподобно прилага уводната пророческа формула, съобщението : “Така говори Яхве” Със словото Амин не акцентира само това, че е изпратен от Бога на истината, но, че неговите слова са правдиви. Словото, така представено с Амин, има своята предистория, която остава не изказана , а Амин е нейния подтекст. А каква може да бъде тази предистория ? Диалог между Отца и Сина. Защото Исус не е само човек, който говори правдиво, когато говори Божиите слова; Той е самото “Слово на истинския Бог, най-истинското Амин, верния и правдив Свидетел (Откр. 3,14)

Затова християнинът, когато иска да остане “ верен, трябва да отговори на Бога с това, че се обединява с Христос; единственото действащо Амин е това, което е изговорил Христос за слава на Бога (2 Кор.1,20) Църквата изговаря това Амин в съединение с избраните в небето (Откр. 7,12) и никой не може да го изкаже, ако няма в себе си милостта на Господа Исуса. И така желанието, с което завършва Библията и което е подпечатано с последното Амин, пожелава на всички , тази благодат да бъде със всички (Откр. 22,21)

Sk – At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “АМИН”

<u>I ГРУПА</u>	<u>II ГРУПА</u>	<u>III ГРУПА</u>	<u>IV ГРУПА</u>
Числа 5,22	Исаия 65,16	2 Петър 3,18	Матей 5,18 18,3 сл.
Второз. 27,15 сл.	Иерем. 28,6 11,5	Рим. 1,25	
3 Цар. 1,36	Неемия 8,6	1 Кор. 14,16	Йоан 1,51 5,19 сл.
1 Паралип.16,36		2 Кор. 1,19 сл.	
Товит 8,8		Галат.1,5	
Иудит 15,10-12		Евр.13,21	
		Откр.3,14 5,14 7,12 19,4 22,21	

АПОСТОЛ

В Н.З. много личности получават наименованието апостоли; най-познати са дванадесетте ученици, които си е избрал Христос, за да основе своята Църква. (Мт.10,2; Откр-21,14;), а после Павел, Апостол на народите по предимство (Рим.11,13). Но според по-късното използване на самия Павел има и “други апостоли в Господа братя, и Кифа и Варнава (1Кор.9,5сл.), които имат същото наименование; редом с Петър и Дванадесетте са тук и Яков и апостолите (1Кор.15,5), да не говорим вече за харизмата на апостолата.

(1 Кор.12,28;), нито за неистинските апостоли и за лъже-апостолите, които Павел разкрива (2Кор.11,15.13; 12,11). От такова широко използване на това наименование възниква определен проблем: т.с. какво е отношението между тези различни апостоли? Няма такава новозаветна дефиниция на апостолата, която би пасвала за всички, затова за разрешаване на този проблем трябва различни личности, които носят това наименование, да се поставят на тяхно място, но най-напред трябва да се разгледат данните, отнасящи се до този термин и функциите, не специфично християнски.

Съществителното име **apostolos** няма в литературния гръцки език същото това значение, което ние му даваме (с изключение на Херодот и Йозеф, в които всъщност се отразява народния език), но глагола, от който то е изведено (apostella) – “изпращам”, точно изразява неговото съдържание; това съдържание е уточнено с аналозиите в С.З. и еврейските традиции. С.З познава функциите на пратениците, които трябва да се респектират така, както и царя, който ги изпраща. (2 Цар.10), пророците извършват послания от същата степен (Ис.6,8; Иер.1,7; Ис.61,1сл.), въпреки, че никога не им се дава наименованието апостол. Но равинския юдеизъм след 70-та година познава установяването на служебни пратеници (шелибин), но приложението на тези чиновници според текстовете на Н.З. е много по-отдавна. Павел иска писма за синагогите в Дамаск, за да може да преследва Исусовите вярващи (Деян.9,2), това е някакъв служебен довереник, снабден със служебни писма (Деян.18,21сл.). Църквата възприема този навик, когато от Антиохия и от Иерусалим изпраща Варсава и Сила с необходими писма (Деян.15,22), или когато определя Варнава и Павел за свои довереници (Деян.11,30; 13,3; 14,26), самият Павел изпраща двама братя, които са пратеници на Църквата. (2Кор.8,23). Според Исусовите слова, които намират предхождащи примери в еврейската литература, апостолът представлява този, който го изпраща. “Слугата не е по-горен от своя господар, нито пратеник (*apostolos*) не е по-горен от този, който го е пратил (Иоан 13,16).

Следователно, ако трябва да се съди според привичките на тогавашните времена, апостол не е на първо място, нито мисионер, нито човек на Духа, дори нито свидетел, това е някакъв емисар, някакъв довереник, определен пълномощник, някакъв пратеник.

I. ДВАНАДЕСЕТТЕ И АПОСТОЛАТА

Апостолатът най-напред е бил функция, и чак после е давал право на определена титла. Действително, тесният кръг на Дванадесетте е получил по привилегирован начин титлата на Апостоли, чак накрая на бавното развитие (Мат.10,2) и по-късно е започнал да се преписва на Исусовите изказвания (Лк. 6,13). Наистина, тази почетна титла имат само тези Дванадесет, но се установява и това, че и други с тях изпълняват тази функция, която маже да се означава като апостолска.

1. Дванадесетте Апостоли - Исус още от началото на своя обществен живот е искал да размножи своето присъствие и да разшири своето посолство с помощта на хора, които биха били такива както той. Определя първите четири ученика да бъдат рибари на хора (Мат.4,18-22), избира дванадесет ученика, за да “бъдат с него” и така както и той да провъзгласяват Евангелието и да изгонват демони (Марко 3,14); изпраща ги с послание да “говорят от негово име” (Мк.6,6-13) и те са въоръжени с неговия авторитет: “Който вас приема, мене приема, а който мене приема, приема Този, който ме е пратил” (Мат.10,40), научават се да разделят размножените хлябове в пустинята

(Мат.14,19), получават личен авторитет върху обществото, което трябва да управляват(Мт.16,18; 18,18). С една дума те са основата на новия Израел и те ще го съдят в последния ден (Мт.19,27) и точно това символизира броя на 12 апостолски колена. Възкръсналият, който е с тях винаги чак до края на вековете, възлага точно на тях да му придобият ученици и да кръщават всички народи (Мат.28,18). И затова изборът на дванадесетия апостол, като замяна на Юда, се явява като неизбежен, за да се появи отново приликата на новия Израел в раждащата се Църква.(Деян.1,15-26). Те ще трябва да бъдат “свидетели на Христа”, което значи, че ще трябва да потвърждават, че Възкръсналият Христос е този същия Исус, който на техния апостолат (разбиран тук в най-тесен смисъл) определя необичаен характер. Дванадесетте са веднъж за винаги основа на Църквата; градските стени за положени на дванадесет основни камъка, от които всеки има името на един от дванадесетте апостоли на Агнеца.(Откр.21,14)

2. Апостолат на раждащата се Църква – Дванадесетте са всъщност Апостоли по предимство, в този смисъл, че Църквата е “апостолска”, но апостолатът на Църквата, разбиран в по-широк смисъл, все пак не се ограничава върху действието на Дванадесетте. Така както Исус, който е *apostolos* на Бога. (Евр.3,1), неговото присъствие и неговото слово, така също и Дванадесетте предават на другите не с не преносима привилегия, която прави от тях завинаги свидетели на Възкръсналия, но изпълнение на своето апостолско послание. Още в С.З. Мойсей пренесъл върху И.Навин пълнотата на своята мощ (Числа27,18); подобно и Исус е искал неговата пастирска задача, поверена на Дванадесетте, да продължава по-нататък в течение на вековете; и когато си запазва лична връзка с Дванадесетте, все пак само неговото присъствие като Възкръснал ще превъзхожда безкрайно техния тесен кръг.

Накрая самият Исус веднага от началото на своята обществена дейност е дал възможност за разширение на апостолското послание. Покрай преобладаващата традиция, която е говорила за изпращане на Дванадесетте, Лука е отбелязал още и друга традиция, според която Исус е “определил още други седемдесет и двама ученици и ги е изпратил пред себе си (Лк.10,1). Тук е същият повод за изпращане, както и при Дванадесетте, тази съща плодородна жетва: “Който вас слуша, мене слуша,който вас отхвърля, мене отхвърля” (Лк.16,16). Значи според Исусовите разбирания апостолското послание не се ограничава само върху изпращане на Дванадесетте.

Самите Дванадесет действат според това разбиране.При избора на Матей добре знаят, че много ученици могат да изпълнят необходимите условия (Деян.1,21сл). Тук Бог не определя Апостола, а дванадесетия свидетел. Тук е и Варнава, апостол с еднакво положение както Павел (14,4.14); дори и седемте помощници, избрани от Дванадесетте, не се наричат апостоли.(6,1-6), но все пак могат да основат нова църква; така прави Филип в Самария, въпреки, че неговите пълномощия са ограничени от властта на Дванадесетте. (8,14-25) Апостолатът, разбиран като служебно представяне на Възкръсналия в Църквата, се основава веднъж завинаги на “апостолския съвет” на Дванадесетте, но го изпълняват всички тези хора, които са упълномощени от Дванадесетте.

II. ПАВЕЛ – АПОСТОЛ НА ЕЗИЧНИЦИТЕ

Животът на Павел по свой начин потвърждава това, което Исус е извършил на земята, когато освен Дванадесетте е изпратил и седемдесет и двама. Възкръсналият Исус от небето изпраща Павел покрай Дванадесетте; с това апостолско послание ще може да се уточни характера на апостолата.

1.Посланик на Христос- Когато Павел изрично повтаря, че в апокалипсично видение с Възкръсналия е бил (Гал.1,16; 1Кор. 9,1; 15,8) призван като апостол (Рим.1,1; Гал.1,15), показва с това, че при възникване на неговото послание е било лично призоваване. Апостолът е някак си “изпратен”, и то не от хора (и дори това да са били самите Дванадесет), но “изпратен от Исуса”, и то лично. Тази действителност припомня главно тогава,, когато предявява претенция за своя апостолски авторитет : “изпратени сме за Христос ; и като че ли Бог е подбуждал чрез нас” (2 Кор.5,20); “Словото, което възгласявахме, не е човешко слово, на слово на Бога” (1Сол.2,13).

Блажени са тези, които са приели Павел като “Божия ангел, като Исус Христос” (Гал.4,14). Защото апостолите са “Божии сътрудници (1Кор.3,9; 1Сол.3,2). Дори още по-вече, чрез тях се изпълнява службата на есхатологичната слава (2Кор.3,7-11). И затова, за да не обърне посланикът тази Божия мощ и тази слава за своя облага, апостол ще бъде човекът, когото светът отхвърля, видно, как е преследван, предаван на смърт, за да даде на хората живот (1Кор4,9-13).

Апостолският авторитет конкретно се извършва от гледна точка на учението, службата и правомощията. Павел често се базира на своя авторитет в областта на учението и го счита за способен да хвърли анатема върху всеки, който би възвестявал някакво Евангелие, различно от неговото Евангелие (Гал.1,8). Павел знае, че може да делегира своята собствена мощ на други, например когато с “възлагане на ръце” ръкополага Тимотей (Тим.4,14; 2Тим.5,22), и това е действие, което Тимотей също ще може да извършва. (1Тим. 5,22). Накрая този авторитет се прилага в действителната законност над Църквите, които Павел е основал, или които са му били поверени; той изнася присъда и санкции (1Кор.5,3сл), при своите посещения всичко подрежда (2Кор.10,13-16), знае да изисква послушание от общностите (Рим.15,18), за да се удържи единството (*komunia*) 1Кор.5,4) Този авторитет не е тираничен (2Кор.1,24), това е определена служба, служба на “пастира” (Деян.20,28), който, ако трябва, знае да се откаже от своите права (1Кор.9,12), не само, че не гневи вярващите, но ги обича като баща, като майка (1Сол.2,7-12) и им дава “пример във вярата” (1Сол.1,6; 1Кор.4,16).

2. Изключителният случай на Павел – Павел е бил радостен да види, как това идеално описание на апостолата се е проявило в неговите съмишленици, в Тимотей и Силва, които, както изглежда, оценява като апостоли, или като Аполос (1Кор.4,9). Павел обаче все пак си запазва особено място в апостолата на Църквата: той е Апостол на езическите народи, той има особено разбиране на Христовите тайнства; тази изключителна задача в християнската икономика, свързана с неговата личност, принадлежи към харизмичния ред и не може да се пренася.

А. Апостол на народите – Павел не е бил първият, който е носил Евангелието на езичниците; още Филип е възвестявал Евангелието на самаряните и Светият Дух се е възкачил върху езичниците от Цезария. Само, че Бог е искал при раждането на Своята Църква, един апостол да бъде покрай евангелизацията на евреите, по специфичен начин поверен и за евангелизация на езичниците. Точно това Павел потвърждава на Петър. Не обаче така, че би бил в този случай някакъв Петров посланик: възхвалявал възкресението на Христос и то прямо; но зависило му за това да реферира главите на Дванадесетте, за да “не “търчи напразно” и да не предизвика разделение на Църквата.

В. Тайнството на Христос – за Павел е означавало “Христос между народите” (Кол.1,27); дори Петър е разбрал във видение, че евреите не разделя от езичниците никаква забрана относно храната. Но под действието на Божията милост Павел има някакво особено познание на това тайнство (Еф.3,4) и на него е било поверено да го предаде на хората; търпи преследване, понася страданието, е затворник поради изпълнението на това тайнство (Кол.1,24-29; Еф.3,1-21).

Такава е Павловата особена милост, и е неделима; но Бог на Духа може да даде на всички апостоли характер на Христовото послание, каквото е имал Той през своя апостолат. (1Кор.2,6-16).

С. Апостолатът на вярващите – не е в Н.З. предмет на словесно учение, но намира солидна опора в някои факти. Всъщност апостолатът е предимно функция на Дванадесетте и на Павел, но цялата Църква го извършва веднага от своето начало; например Църквите в Антиохия и в Рим вече са съществували, когато там са дошли Главите на Църквата. В някакъв по-широк смисъл апостолатът е вещь за всеки Христов ученик, защото той трябва да бъде “Светлина за света и солта за земята” (Мат.5.13). Според своето положение трябва да има участие в апостолата на Църквата, следвайки Павел, Дванадесетте и първите апостоли в тяхната апостолска разпаленост.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “АПОСТОЛ”

<u>I.група</u>	<u>II.група</u>	<u>III.група</u>	<u>IV.група</u>
Числа 27,18;	Ис. 6,8; 61,1сл. Иер. 1,7;	Деян. 1,15-26; 6,1-6; 8,14-25; 9,2; 11,30; 13,13; 14,4-14.26; 15,22; 20,28; 28,21сл. Рим. 1,1; 11,13; 15,18; 1Кор. 2,6-16; 3,9; 4,9-16; 5,3сл.; 9,1; 12,5.28; 2 Кор. 1,24; 3,7-11; 5,20; 8,23; 10,13-16; 11,15; 12,11; Гал. 1,8-16; 4,14; Кол. 1,24-29; Еф. 3,1-21; 1Сол. 1,6; 2,7-13; 3,2; 1Тим. 4,14; 5,22; 2Тим. 5,22; Евр. 3,1; Откр. 21,14;	Мат.4,18-22; 5,13; 10,2.40; 14,12; 16,18; 18,18; 19,27; Марко 3,14; 6,6-13; Лука 6,13; 10,1; Иоан 13,16; 16,16;

Благодат

I. ЗНАЧЕНИЕТО НА ДУМАТА

Думата, която обозначава благодат (на гр. *чарис*) не е въведена от християнството; използва се още в Старият Завет, но Новият Завет е този, който определя значението и, и обуславя нейната широка употреба. Точно този термин се използва за да се характеризира новият ред, започнат от Исус Христос, и да се противопоставим на старата система; управлявана по Закона*, а не по благодат (Рим 6,14с; Йоан 1,17).

Благодатта е Божият дар*, който съдържа всички други дарове, дадени от Неговият Син* (Рим 8,32). Но благодатта е нещо повече от подарък. Това е дар, който излъчва щедростта на дарителя и обгръща с тази щедрост създаването който получава Неговия дар. Чрез благодатта Бог дава и който приема Божия дар, намира благодат и самодоволство пред очите на Бог.

За да покаже значимостта на връзката, еврейската дума и гръцката дума, са преведена на латински като *gratia* и на български „по благодат“, опитвайки се да посочи едновременно източника на дара в Този, Който дава и ефекта на дара в онзи, който го получи. Наистина Върховният дар на Бог не е напълно чужд за размяната чрез която хората са обединени помежду си и чрез които съществува връзка между Него и ние и която разкрива Неговия образ* в нас. Докато еврейският *хен* определя първо услуга, безвъзмездната благосклонност на високо поставено лице, а след това конкретният свидетел на това благоволение, проявено от Този, който дава и дарява услуга, получени от онзи, който получава и намира благодат и накрая очарованието, което привлича внимание и запазва благосклонността, то гръцката *чарис*, с почти обратно движение, отначало първоначално лъчезарното съблазняване от красотата, последвано от сиянието заедно с външната красота и накрая подаръците, които са свидетелство за тази щедрост.

II. БЛАГОДАТТА В СТАРИЯТ ЗАВЕТ

Разкрита и дадена от Бог чрез Исус Христос, благодатта присъства в Старият Завета като обещание* и като надежда*. Под различни форми, под различни имена, винаги обединяващи Бог, който дава и човек, който получава. благодатта се появява навсякъде в Новия Завет.

Християнският прочит на Завета, какъвто св. Павел предлага на Галатяните, се състои в разпознаване в древната икономика на делата и характеристиките на Бога на благодатта.

1. *Благодат в Бог.* Бог ни разкрива Своята собствена дефиниция за Себе Си: „Господ, Господ, Бог човеколюбив и милосърден, дълготърпелив, многомилостив и истинен,“ (Изд. 34,6). Благодатта в Бога е в същото време милост* приведена над мизерията (*хен*), щедра вяност към Неговите собствени (*хесед*), непоколебима твърдост в ангажиментите Му (*‘emet*), нежна* същност на сърцето и привързаността с цялото му същество към тези, които Той обича*. (*рахармин*), неизчерпаема справедливост* (*седек*), способна да осигури на всички Негови създания, пълнотата на техните права и да изпълнени всичките им стремежи. Че Бог може да бъде мир* и радост* за Неговите е следствие от Неговата благодат: „Колко е драгоценна Твоята милост (*хесед*) , Боже! Синовете човешки са спокойни под сянката на Твоите криле: те се насищат от тлъстината на Твоя дом, и от потока на Твоите сладости ги напояваш;“ (Пс 35,8слд), "защото Твоята милост (*хесед*) е по-добра от живота" (62,4). Животът*, най-ценната от всички благословии, бледнее преди опита на божествената щедрост, този неизчерпаем източник. Следователно благодатта на Бог може да бъде живот, по-богат и по-пълнен от всички наши преживявания.

2. *Проявленията; на Божията Благодат.* Щедростта на Бог се разпространява върху всяка плът (Сир 1,10); Неговата благодатта не остава ревностно пазено съкровище, но ясният знак на тази щедрост е изборът* на Израел. Тази инициатива е напълно безвъзмездна, което не намира оправдание по някакъв начин в избраните хората, поради тяхната особена важност, броят им (Второз 7.7), добро им поведение (9,4) или пък „якостта на моята ръка" (8,17), но само поради любовта към тях и верността към клетва, дадена на отците (7,13; срв. 4,37). В началото за Израел,

има само едно обяснение - благодатта на верния Бог, който пази Неговият завет* и Неговата любов* (7,9). Символът от тази благодат е земята, която Бог дава на Своята хора, „в земя, дето из долини и планини извира водни потоци, извори и езера“ (8,7), това „е земя с планини и долини, и се пои с вода от небесния дъжд“ (11,11), „с големи и хубави градове, които ти не си градил, и с къщи, ... и с кладенци изкопани, които ти не си копал“ (6,10с).

Тази безвъзмездна щедрост не е самоцел, някакво сляпо изливане на богатство, дошло сякаш от неизползваемото изобилие. Изборът имат своя цел в завета. Благодатта, която избира и което дава е жест на познаване*; тя се привързва към онзи, когото избере, и очаква отговор от Него, в благодарност и любов. Това е проповедта на Второзаконие (Второз 6,5. 12с; 10,12с; 11,1), Божията благодат търси партньори, размяна, общение*.

3. *Божията благодат върху Неговите избраници.* Думата която несъмнено най-добре превежда ефекта върху човека от Божията щедрост е благословието*. Благословието е много повече от защита от външните фактори и сили, то поддържа в онзи, който го получава живот*, радост*, пълнота* на силата*; то способства за установяване на личен контакт между Бог и Неговото създание; кара усмивката и отношението на Бог да почиват върху човека, сиянието на лицето Му и на Неговата благодат (*хен*, Чис 6,25); в тази връзка има нещо, което е жизненоважно, тъй като засяга тази съзидателната сила. То принадлежи на бащата*, правото да благославя; и ако историята на Израел е благословието, предназначена за всички народи (Бит. 12,3), защото Бог е баща и оформя съдбата на Неговите деца (Ис 45, 10слд), то Божията благодат е любовта на баща; тя създава синове*. Защото тази благословия е на светия* Бог, връзката която тя установява с Неговите избрани е това на освещаването. Избора е призив към святост и обещание за посветени живот (Изх. 19,6; Ис 6,7; Лев 19,2).

От тази последна крачка, от освещаването на живота и сърцата, е нещото което Израел се въздържа (вж. Ос 4,1с; Ис 1,4; Йер 9,4с). „Както от извор блика вода, тъй и от него (Йерусалим) блика зло“ (Йер 6,7; вж. Изх 16; 20), Тогава Бог се принуждава да направи нещо, което човек от само себе си е неспособен да направи – да му даде възможност самият човек да бъде автор на себе си. От корумпиран Йерусалим, Бог ще направи справедлив град (Ис 1,21- 26); от нелечимо непокорните сърца (Йер 5, 1с), Бог ще създаде нови сърца, способни да познават* Него (Ос 2,21; Йер 31,31). Това ще е работата на Неговия Дух* (Иез 36,27); ще бъде идването в света на собствената му справедливост* (Ис 45,8.24; 51,6).

III. БЛАГОДАТТА НА БОГ СЕ ОТКРИВА В ИИСУС ХРИСТОС

Идването на Иисус Христос показва колко далеч може да достигне божествена щедрост; дори да ни даде Неговият собствен син* (Рим 8,32). Източникът на това нечувано действието е смесването на нежност, вярност, и милост, с която Господ се самоопредели, и на която Новият Завет ще даде конкретното име на благодат, *чарис*. Желанието на Божията благодат (което почти винаги е придружено с Неговото мир*, подобно на голямо семитско желание което е придружено от типичният гръцкия идеал за *чарис* и което се въвежда от почти всички апостолски писма и показва, че за християните това е върховният дар*, който обобщава всички Божии действия и всичко, което бихме могли да пожелаем за нашите братя.

В лицето на Христос „благодатта и истината идват при нас“ (Йоан 1,17), и ние видяхме* (1,14) и изведнъж разбрахме, че „Бог е любов*“ (1 Йоан 4,8); по този начин, виждайки Иисус Христос ние знаем, че Неговото действие е благодат (Тит 2.11; срв 3,4).

Въпреки, че евангелската традиция на първите три евангелия не познава „словото“, тя е напълно осъзнат за реалността. За тях Иисус е върховният дар на Отца (Мат 21.37 и прл чтв), изпратен за нас (26,28). Чувствителността на Иисус към човешкото нещастие, Неговата емоция при присъствието на страданието, още повече показва нежността и милостта, с която е Богът е описан в Старият Завет. И св. Павел, за да насърчи Коринтяните към щедрост, напомня им за съвършената свобода- (*чарис*) във Иисус Христос ... „бидейки богат, осиромаша заради вас, та да се обогатите вие чрез Неговата сиромашия“ (2 Кор 8,9).

IV. БЛАГОДАРНОСТТА НА БЛАГОДАТТА

Ако Божията благодат е тайната на изкуплението*, това е и тайната на конкретния път на всеки християнин (Рим 12,6; Ефес 6,7) и всяка Църква получава и би трябвало да живее. Църквите в Македония са получи благодатта на щедростта (2 Кор 8,1с), както и филипяните са получили тяхната част от благодатта на апостолството (Филип 1,7; срв 2 Тим 2,9), което обяснява и цялата дейност на Павел (Рим 1,5; срв 1 Кор 3,10; вж. Гал 1,15; Ефес 3,2). Чрез разнообразието от дарове* се разкрива призванията (избор*), изборът който идва от Бог, преди всички човешки мнения и възможности (Рим 1,5; Гал 1,15), които е въвеждането в спасението * (Гал 1,6; 2 Тим 1,9), който посвещава за определена мисия* (1 Кор 3,10; Гал 2,81).

За Павел първоначалната благодарност от изборите (Рим 11,5) ще отбележи цялото християнско съществуване, Спасението е Божи дар, а не наградата поради свършена работа (4,4); в противен случай „благодатта не би била вече благодат“ (11,6). Ако изобщо спасението се дължи на всяко спазване, тогава Божията благодат не вече не би имала някакъв обект който да я характеризира, „вярата е обезсмислена и обещанието е унищожено“ (4,14) . Само вярата* в обещанието * зачита истинската същност на Божията работа, която трябва да бъде предимно благодат.

Конкретните условия, в които благодатта ние е дадена я прави още по-безценна. Това е врагът*, който Бог избира, човек осъден на когото Той прощава: „Защото, още когато ние бяхме немощни .. още когато бяхме грешни... бидейки врагове“, неспособни да освободят себе си от хватката на греха „се помирихме с Бога чрез смъртта на Сина Му“ (5,6-10). И Божията благодат не се задоволява да спасява нас от смърт чрез оправдателни жестове (3,24; Ефес 2,5); разширявайки щедростта отвъд всякакви граници, Там, където грехът се умножаваше, благодатта избилства повече от всякога (Рим 5,15-21). Безрезервно отваря неизчерпаемото богатство* на божествената щедрост (Ефес 1,7; 2,7) и го разпространява, без да съобразява с цената (2. Кор 4,15; 9,14; срв 1 Кор 1,7). От момент, в който Бог даде Собствения Си Син за наша полза „как няма да ни подари с Него и всичко?“ (Рим 8,32).

V. ПЛОДОВИТОСТТА НА БЛАГОСТТА

Божията благодат не е „безплодна“ (1 Кор 15,10). Тя спомага на вярата да извършва добри дела*, да завърши започната работа (1 Сол 1,3; 2 Сол 1,11), за да „действа чрез любовта“ (Гал 5,6) и за производство плод* (Кол 1,10), „създадени в Христа Исуса за добри дела, що Бог е предназначил да вършим“ (Ефес 2,10). За апостолите благодатта е неизчерпаем източник за тяхната дейност (Деян 14,26; 15,40): тя прави Павел всичко което той е и чрез нея той прави всичко, което прави (1 Кор 15,10), дотолкова, че каквото и да е най-съкровено в него, "това, което съм", е именно дело на тази благодат.

Защото благодатта е принципът на преобразяващото действие и това действия изисква постоянно сътрудничество, „Поради това, като имаме по милост Божия това служение, не падаме духом“ (2 Кор 4,1), винаги нащрек да се подчини на благодатта (1,12) и да и отговори (Рим 15,15; срв. Филип 2,12с). Благодатта никога не липсва; винаги е „достатъчна“, дори в немощ, защото именно тогава нейната сила* е най очевидна (2 Кор 12,9).

По този начин благодатта е раждане* на нов живот (Иоан 3,3с), Животът на Духа*, който обича синове* на Бога (Рим 8,14-17). Павел често използва юридически термини, за да опишат това съществуване, което е предназначено да докаже реалността на християнството, установено по благодат. Християнинът е призован в благодат (Гал 1,6), установен в благодатта (Рим 5,2) и живее под нейното водителство (5,21; 6,14). Но това съществуване не е само факт, като има юридически статус, определен от право имащите: но това е живот* в пълния смисъл на думата, живота на тези които са се "върнали от смъртта" и живеят нов живот с възкръсналия Христос (6,4.8.11.13). И макар че, Павел поглежда на въпросът от различен ъгъл, опитът му в този момент съвпада с този на Иоан: благодатта на Христос е дарът на живота (Иоан 5,26; 6,33; 17,2).

Опитът от живота е този на Святият Дух*. Водителството по благодатта е водителството на Духът (Рим 6,14; 7,6): човекът е освободен от греха и показва плодовете на освещаването (6,22; 7,4).

Духът, който е Божият дар* *par excellence*- (Деян 8,20; 11,17), „свидетелства на нашият дух" (Рим 8,16), чрез безспорният опит на тази благодат която наистина ни прави синове на Бога, и способни да се обръща към Бога като към Баща*: Абба. Това е оправданието което се изработва от благодат

(3 23с): да можем да бъдем в Божиите очи точно това, което Той очаква от нас, синове пред техният Баща (8,14-17; 1 Йоан 3,1с). Осъзнавайки по този начин, че Божията благодат е източникът на всички Негови действия, християнинът възприема правилното отношение по отношение на хората, показвайки истинска респект (гордост*). Това не е самохвалство, че човек изобщо има нещо свое, но е получил всичко по благодат и преди всичко получил справедливост. Павел обича да свързва християнската гордост и благодатта (Рим 4,21; 5,21; 2 Кор 12,9; срв. Ефес 1,6). Чрез Божията благодат човек успява да бъде себе си.

БЛАГОСЛОВИЯ

I. БОГАТСТВО ОТ БЛАГОСЛОВА

Често свързваме думата благословия с най-повърхностните форми на религия; измърморени предварително научени текстове, практики почти лишени от смисъл, придържането към който има повече форма отколкото вяра. От друга страна, дори и живата християнска традиции едва ли е запазила нещо по различно, освен малко по-богатото по смисъла на библейската употреба, класифицирайки по-важните от тях в категориите благодат и благодарност. Оттук може би и възниква истинското неразбиране към думите за благословение и реалността, която те могат да определят.

И все пак последното видимо действие на Христос на земята, което Той е дарил на Своята Църква е Неговото благословение и то е стилизирано в иконописата, стъклописите и фреските (Лук 24,50с). За да се илюстрира богатството на библейската благословия трябва да се осветят чудесата на божествената щедрост, както и религиозният оттенък от чудото, което това щедростта събужда от страна на създаването.

Благословията е дар*, който докосва живота и неговите тайни и това е дар, който се изразява с словото и неговата потайност. Благословението е дума*, както и дар, говорейки колко е добър определен подарък; защото принадлежи не на сферата да имаш, но да бъдеш; и защото подчертава не действието на човека, а творението на Бог. Да благославяш означава да изговаряш живот и оживяващ дар, който в началото преди неговата материализиране е под форма на молитва, а след събитието под формата на благодарност. Но докато молитвата за благословение предхожда божественото даване, благодарността вече го вижда.

II. РЕЧНИКЪТ НА БЛАГОСЛОВИЕНИЕТО

На иврит един единствен корен (ברך, който се свързва с коляно*, обожание *, както може би и с жизнената сила на половите органи) служи за посочване на всички форми на благословение на всяко ниво. Благословия, която едновременно може да бъде: нещо дадено, подарък на някакво нещо и формулиране на подарък, се изразява с три думи: означаваща съществуване *берака*, глагол *барак* и причастие обособило се като прилагателно *барук*.

1. Благословия (*берака*).

Дори в най-земният си, най-материалният си смисъл, този на подарък, думата носи много забележим нюанс на среща между хора. Подаръците, предлагани от Абигейл на Дейвид (1 Цар 25,14-27), от Давид на Юдовото племе (1 Цар 30,26-31), от излекувания Нееман на Елисей (3 Цар 5,15), от Яков до Исав (Бит 33,11), имат значение на ратифициране на съюз или помирение*. Но далеч по-честото думата се използва в религиозен контекст; дори и ако думата за благословение най-често е използвана за определяне на материално богатство, като начин да се проследи връзката на даровете обратно към Бог и към Неговата щедрост (Пр 10,6,22; Сир 33,17), или дори на уважението на хората към благословението като нещо добро (Пр 11,11; 28,20; Сир 2,8). Благословението включва образа на божият просперитет, но и на щедрост към нещастните (Сир 7, 32; Пр 11,26) и благосклонността на Бог.

Това изобилие и утеха е нещото, което Евреите наричат мир* и двете думи много често се асоциират по между си. Но ако и двете изразяват същата пълнота на богатството, същественото богатство на благословението е това на живота* и плодовитостта; благослов и разцвет (Сир 11,22 в превод на Еврейски) подобно на Едем (Сир 40, 17). Тази привилегия е символизирана от водата* (Бит 49,25; Сир 39,22); защото водата сама по себе си е съществено, незаменимо благословение (Иез 34,26; Малах 3,10); и същевременно е онзи живот, който подхранва земята, и поради своят небесен произход пресъздава щедростта и величието на Бог, Неговата оживяваща сила. Предсказанието на Яков за Йосиф събира всички тези изображения* плодовият живот, вода и небе: благословиите на небесата горе и благословиите на бездната отдолу, благословиите на

гърдите и утробата* (Бит 49,25). Тази чувствителност към щедростта на Бог в дарове на природата подготвя Израел да приеме щедростта на Неговата благодат*.

2. Да благославя (*барак*).

Глаголът позволява широка употреба, дори прекалено широка, от обикновеният поздрав адресиран до непознат на улицата (4 Цар 4,29) или обичайните формулировки на учтивост (Бит 47, 7.10; 1 Цар 13,10) до най-големите дарове показващи божественото благоразположение. Благославящият по-често е Бог, и Неговата благословия винаги кара живота да бликва (Пс 64,41; Бит 24,35; Йов 1,10). Освен това само живите същества могат да го получат; неодушевен обектите са посветени в служба на Бога и осветен от Неговото присъствие, но не и благословени.

Освен това Бог, източникът на живота, е бащата* и му се полага да благославя. Повече от всички друго, благословията му е ефикасна, както и неговото проклетие* е страховито (Сир 3,9); и Йеремиа трябва да е виждал гибелта си, за да посмее да прокълне човека който дойде да съобщи на баща си, че се е родил (Йер 20,15; срв. Йов 3,3).

По някакъв странен парадокс често се случва слабите да благославят силните (Йов 29,13; Пс 71, 13-16; Сир 4,5) или човек се осмели да благослови Бог. Това е така, защото бедният* няма какво да предложи на богатия и човек няма какво даде на Бога, а благослова се установява като жизненоважна и взаимна връзка между индивидите, което от своя страна позволява на по-малкия да види щедростта на по-големият да се излива върху него, така че, не е абсурдно да благославяме Бог, който е „преди всичко благословение“ (Неемия 9,5); това е да се изповяда Неговото щедрост и да Му се благодари; това е първото задължение на всяко същество (Рим 1,21).

3. Благословен.

Причастието *барук* е най-силната от всички думи означаващи благословение. То е в центърът на типичната израелска формулировка за благослов: "Благословен да бъде ...!" Това не е просто изявление, или желание, ентузиазизиран начин да се изразят блаженствата*, тази формула се излива като вик пред човека, на когото Бог току-що е разкрил Своята сила и щедрост и кого е избрал „измежду всички“; Яил „сред жените бедуини“ (Съд 5,24); Израел, „между народите“ (Второз 33,24); и Мария, „сред жените“ (Лук 1,24; вж. Иудит 13,18). Удивително е какво Бог може да направи в Своите избрани*. Благословеното същество е в света като откровение* за Бог, той принадлежи на Бог чрез специално звание, той е „благословен от Господ“ като някой същества са „свети за Господ“. Но докато светостта*, посвещението на Бог отделя от нечистия свят, благословия прави съществото, което Бог е определил като точка на сплотяване и източник на светлина. И двете определения "Святият" и "Благословеният" се отнася за Бог; но "Святият" разкрива повече своето недостъпно величие, а „Благословеният“ своята неизчерпаема щедрост.

Колкото често и спонтанен да е вика; „Благословен да бъде!“, толкова честа е и паралелната формулировка: „Благословен да е Бог!“ Може да се каже, че тя произтича от шока, преживян при действие, чрез което Бог идва да разкрие Своята сила. Той идва да подчертава не толкова почудата от действието колкото одобрението, характера на Неговият знак. За пореден път това благословение е човешка реакция на откровението на Бог (вж. Бит. 14,20, Мелхиседек; Бит 15,2, Елиазар; Изх 18,10, Йотор; Рут 4,14, Боаз до Рут).

И накрая, повече от веднъж, двамата вика: "Благословен да е бъде ..!" и "Благословен да е Бог!" са обединени и напяват помежду си: „благословен да бъде Аврам от Всевишния Бог, Владетеля на небето и земята; благословен да бъде и Бог Всевишни, Който предаде в твоите ръце враговете ти." (Бит 14,19с; вж. 1 Цар 25,32с; Иудит 13,17с). В този ритъм се проявява истинската природа на благословението. Това е възторжен изблик пред избрания от Бога, но не спира до избраният; а се издига обратно към Бога, който запечата Себе Си в този знак. Това е *барук* отвъд всички останали, Благословеният; Той притежава всички благослови в своята пълнота, и да Го благословиш не означава да повярваш, че можеш да добавиш нещо към Неговото богатство, а по-скоро е да позволиш на себе си да бъде пометен от мощта на това откровение и да поканиш света да Го хвали*. Благослова винаги е публично признание* за божествена сила и благодарност* за нейната щедрост.

III. ИСТОРИЯ НА БЛАГОСЛОВИЕТО

Цялата история на Израел е историята на благослова, обещан на Авраам (Бит. 12,3) и даден на света чрез Иисус, „благословеният плод*“ от „благословената утроба“ на Мария (Лук 1,42). В същото време благословенията в книгите на СЗ включват много нюанси; и различни варианти.

1. *До Авраам.* Благословени в началото от Създателя си (Бит 1,28), мъжът и жената отключват проклятието на Бог чрез техния грях. И все пак, ако змията (3,14) и земята (3,17) са проклетни, нито мъжът, нито жената са. С техния труд, чрез своите страдания, често с цената на мъката, но животът ще продължи да се развива (3,16-19). След потопа новият благослов дава сила и плодородие на човечеството (9,1). Все още. грехът не престава да разделя и унищожава човечеството; благослова на Бог над Сим има за своя аналог проклятието на Ханаан (9,2,6).

2. *Благослова на патриарсите.* Благослова на Авраам е благослов от нов вид. Без съмнение Авраам ще има врагове* защото живее в един разделен свят, но Бог ще покаже верността чрез проклинане на всеки който го проклина като личност, но това е по-скоро е изключение от правилото: намерението на Бог е да благослови „всички народи* на земята“ (Бит 12,3). Всичките разкази в Битие са в духа и историята на това благословение.

а) *Благословици, произнасяни от бащата,* е по скоро една архаична процедура, давана обикновено в момента на смърт, и призовавайки върху синовете силите на плодovitостта и живота*, „небесната роса и тлъстината на земята“ (Бит. 27, 28), потоци от мляко и „кръв от грозде“ (49,11с), силата да смаже враговете си (27,29; 49,8с), земя, в която да се заселите (27,28; вж 27,39; 49,9) и да увековечат имената* си (48,16; 49,8 ...) и да бъдат енергични. Някой може да вижда в тези ритмични фрагменти и сказания мечтата на номадските племена, в желанието да имат родина, жажда да защитават своята независимост, но вече съзнавайки, че те са образували общност около вождове и привилегированите кланове (срв Бит49). Като цяло това е мечтата за благословение, която всички хора спонтанно желаят и за което са готови да получат по всякакъв начин, включително и чрез насилие и измами (27, 18с).

б) Сред тези стихове и популярни разкази, Битие наслажда обещанията и *благословици произнесени от самия Бог*, не за да омаловажи разказите, а по-скоро да постави сред тях работата на Бог. Представя въпросът за могъщото име* (Бит 12,2), за безбройното потомство (15,5), за земя където смята да ги засели (13, 14-47); но тук Бог взема в ръка бъдещето на Неговите си: променя името им (17,5.15), кара ги да преминат през изкушения (22,1) и да покажат вяра (15,6), и вече им налага заповед си (12,1; 17,10). Той знае добре как да изпълни желанието* на човека, при условие, разбира се, това е в съответствие с вярата.

3. *Благословия и завети.* Тази връзка между благословията и заповедта е принципът залегнал в завета: Законът* е средство да накара хората да водят живот, който е „свят за Бог“ и като следствие от това да бъде „благословен от Бога“. Това е и това което изразяват заветните ритуали. Поклонението*, според религиозния манталитет на времето, е привилегированото средства за осигуряване на божествена благословия, подновяване на контакта на свещените места, времена и обреди са жизнената сила на човека и на неговия свят, който е толкова кратък и крехък. В религията на Господ поклонението е автентично само в завета и във вярността към Закона. Благословиите от Закона на завета (Иzx 23,25), заплахите към събранието на Сихем (Нав 24,19), благословенията за послушание от Второзаконие (Второз 28,1-14) - всичките те предполагат съюзен договор, провъзгласяващ божествената воля, последвана от лоялност на хората и завършваща с култов акт, който подпечатва споразумението и му предава свещена стойност.

4. *Пророците и благословията.* Пророците* едва ли са познавали добре езика на благословията, въпреки че те са хора на Словото*, неговото ефикасно действие (Ис 55,10с), и въпреки, че те знаят, че са призовани и избрани от Бог, като знаци за Неговото дело (Ис 8,18), все още Неговото действие е твърде външно, твърде тежко, твърде малко видимо за да комуникира и провокира около тях зов за благословението. И техните послания, състоящи се в припомняне на условията на завета и изобличаване на тяхното нарушение, много трудно могат да се нарекат благославяне.

Измежду литературните форми които са използвани, тази на проклинането им е добре позната, а тази на благословието е практически неизвестна.

Още по-забележително е да се види, как от възникнал повод, дори в основата да е класическо проклятие, изниква образ или се провъзгласява потвърждение, че обещанието за благословия отново е непокътнато, че от запустението животът ще извира като „свято семе“ (Ис 6,13). Така е с обещанието за крайгълния камък в Сион, което като че ли избухва по средата на проклятие срещу безлични владетели, които се самозаблуждават, че градът е неуязвим (Ис 28,14-19); и във великото пророчество на Езекиил за изливането на Духа, пълно с образи на благословение - вода, земя, реколти - завършва с божествена логика на осъждане на Израел (Ез 36,16-38).

5. *Химни на благословение*. Благословията е една от основни теми на молитва* на Израел; това е отговор на цялото дело на Бог, което е откровение. много е близо до благодарността*, похвала или покаяние* и надгражда върху същият подход, но е по-близо от тях до събитието в която Бог идва да се разкрие Себе Си, и обикновено притежава по-прост тон: „Благословен е Господ, задето яви към мене Своята чудна милост!“ (Пс 30,21), „който не ни даде плячка в зъбите им“ (125,6), „който прощава всички твои грехове“ (102,2). Дори и в химна на тримата младежи в огнената пещ, която извира. Вселената за да възпява славата на Господ, не изпуска от поглед си работата, която Бог просто изпълнява: „Защото Той ни е спасил от огънят“ (Дан 3,88).

IV. БЛАГОСЛОВЕН В ХРИСТОС

Как би могъл Отец, след като изпрати собствен си син за нас, да ни откаже нещо (Евр 8,32)? В Него Той ни е дал всичко; не ни липсва нито дар*, нито благодат* (1 Кор 1,7) и „чрез вяра Авраам**“ (Гал 3,9; вж. 3,14), бе „благословен с всякакво духовно благословение“ (Ефес 1,3). В Него ние благодарим на Отца за Неговите дарове (Рим 1,8; Ефес 5,20; Кол 3,17). Двата порива на благословието, благодатта, която се спуска към нас и благодарността, която се издига, накратко се сумират в Иисус Христос. Няма нищо отвъд тази благословия, и общността от избрани събрани пред трона и пред Агнец, за да скандират последния си триумф, провъзгласява към Господ; „благословение и слава, премъдрост и благодарение.....овеки веков!“ (Откр 7,12).

Ако целият Нов Завет не е нищо друго освен една съвършен благослов получена от Бог и върнат обратно към Него, книгата не е пълна с думи на благословия, дори те са сравнително редки и се използват в точни контексти, които служат за определяне точно на смисълът на библейската благословия.

1. *Благословен е Този, който идва!* Евангелията предлагат само един пример за благословия, адресиран към Исус: викът на тълпата при Неговото влизане в Йерусалим в навечерието на страстта Му: „Благословен е Онзи, Който идва!“ (Мат 21,9 и прл чтв). Със сигурност няма никой друг който да отговаря на описанието на блажен като Исус, в когото Бог се разкрива Неговата сила и щедрост чрез блестящи знаци (вж. Деян 10,38). Самата Негова поява в света предизвиква вълна от благословии – на Елизабет (Лук 1,42.), на Захария (1,68), на Симеон (2,28) и на самата Мария (дори без да използва думи, 1,46с). Той е очевидно център на благословия; Елизабет провъзгласява „Благословен плодът на утробата ти!“ (1,42), Той самият никога не е благословен директно, с единственото изключение на Цветница. Тази липса не може да бъде просто случайност. Може би отразява спонтанно установеното разстояние между Исус и други хора, защото да благослови някой човек в определен смисъл е да бъде обединен с него. Може би също така изтъква непълнотата на откровението на Христос, докато Неговото дело не е било неконсумиран, невъзможността да се прозре това което Го обгражда до смъртта Му и възкресение. От друга страна, в Откровение, когато Агнето, което е убито идва да взема Своята власт над света като получи книгата, в която е запечатана съдбата на Вселената, цялото небе скандира: „достоен е закланият Агнец да приеме силата ... славата и благословието.“ (Откр 5,12с). В този контекст благословията има същото степен и същото значение като славата* на Бог.

2. *Потирът на благословието*. Преди да се преумножат хлябовете (Мат 14,19 и прл чтв), преди да се разпредели хлябът, който става Неговото тяло (Мат 26,26 прл чтв), и преди разломяването на хляба в Емаус (Лука 24,30), Исус произнася благословение; и ние също „благославяме чашата на благословието“ (1 Кор 10,16). Всеки път когато благослова посочва тези текстове е специално

действие или определена формула различна от думите* на така наречената евхаристийната молитва, и дали това е само заглавието дадено за думите които следват в моментна не е от значение. Факт е, че така наречените „евхаристийни повествования“ отблизо асоциират благослова и благодарността и това че, в тази асоциация благослова представлява ритуала и видимото действие, действието и съдържанието, докато благодарността изразява съдържанието на действията и думите. Този обред е единственият запазил се от всичко това, което Господ може би е изпълнявал през Неговия живот на земята, защото това е обред на новия завет (Лук 22,20). В него благословията намира окончателното си изпълнение. Това е дар изразен чрез думи носещи резултат. Това е съвършен дар на Отца за Неговите деца – цялата Негова благодат - и съвършеният принос на Сина давайки живота Си на Отца - цялото наша благодарност обединена с Неговата. Това е дар на плодовитост, тайната на живота и общението.

3. *Благословието на Светия Дух.* Дори и ако дарът на Евхаристията съдържа в себе си цялата благословия на Бог в Христос, дори и ако последното Му действие когато Той напуска Църквата е благословието (Лук 24,51) и благословията, която Той разбулва в нея (24,53), никъде и никога в НЗ не се казва, че Иисус Христос е благословията на Отца. Всъщност благословията е винаги подарък*, живот, получен и живян (консумиран). В днешни дни дарбата отвъд всички останали е Светото Дух*. Не, че Иисус Христос ни е даден по-малко от Светия Дух, но Духът е даден за да бъде в нас дарът, получен от Бог. Лексиката на НЗ има много дълбоко значение, вярно е, че Христос ни принадлежи, но е преди всичко вярно, че ние сме Христови (вж. 1 Кор 3,23 и прл чтв; 2 Кор 10,7). От друга страна, много пъти се казва за Светия Дух, че Той ни е даден (Марк 13,11; Иоан 3,34; Деян 5,32; Рим 5,5), че Го приемаме (Иоан 7,39; Деян 1,8; Рим. 8,15) и че го притежаваме (Рим 8,9; Откр 3,1) до точката, в която се говори спонтанно за „дара на Духа“ (Деян 2,38; 10,45; 11,17). Божията благословия, в пълният смисълът на тази дума е, Неговият Свети Дух. Сега този божествен дар, който е Самият Бог, показва чрез Себе Си всички чертите на благословието. Великите основи на благословието: вода, която регенерира, ражда и възстановява новородени, живот и плодовитост, пълнота и мир, радост и общение на сърцата - всички те са плодове* на Духа.

БОГ

Библията няма никакво специално обяснение за Бога; дори не застава спрямо Бог на определено разстояние или дистанция, както когато се описва някакъв предмет; дори не ни подканва да говорим за Бога, но ни призовава да слушаме Бог, когато говори и да му отговоряваме с това, че признаваме неговата слава и му служим. Само тогава, когато оставаме в послушание и в благодарност, можем да формулираме, какво Бог говори в Библията за себе си. Бог не говори за себе си по един и същ начин в С.З и Н.З., когато се обръща към нас чрез своите пророци и когато ни говори в Своя Син (Евр.1,1сл); Още по-настойчиво,отколкото в други въпроси, тук на нас строго разпорежда да правим разлика между С.З. и Н.З. защото “Бога никой никога не е видял, само еднородния Син, който е в лоното на Отца, Той Го обясни” (Иоан 1,18). Въпреки, че решително трябва да отхвърлим еретическата опозиция между наказващия Бог от С.З. и добрия Бог от Н.З. така също решително трябва да запазим, че единствено Иисус Христос ни дава да познаем тайнството на единствения Бог от двата Завета.

С.З.

I. БОГ Е ПЪРВИЯТ

Бог съществува от “началото”(Бит.1,1; Иоан 1,1) и неговата съществуване ни се внушава като първоначален факт, който не изисква никакво обяснение. Бог няма нито произход, нито развитие; С.З не познава теологии, които в религиите на Стария Ориент обясняват произхода на света чрез битие на боговете. Защото единствено “Бог е първият и последният (Ис. 41,4; 44,6; 48,12), целият свят е негово дело, негово творение.

Бог, след като е първият, не трябва да се представя, свързва се с човешкия дух вече със самия факт, че е Бог. В Библията въобще не се предвижда никакво откриване на Бога, някакъв придвижващ поход на човека, извършващ твърдение за Божието съществуване. Да се познава Бог, значи да бъдеш от Него познат. (Ам.3,2) и да го откриеш при извора на своята собствена екзистенция; да бягаш пред Него значи да се чувстваш преследван от Неговия поглед (Бит.3,10).

След като Бог е първият, само като се оставя да бъде познат, ясно се проявява неговата особеност, неговите реакции, неговите намерения. Въпреки, че човек твърде малко знае за Него, все пак, от момента, когато го открие, знае, че Бог иска нещо съвсем определено и че знае точно накъде крачи и какво прави.

Това абсолютно първенство на Бога се изразява в традициите на Петокнижието с два взаимно допълващи се начина. Традицията, наричана яхвистка, въвежда Яхве още в новината за началото на света, и много преди събитието на Горящия храст показва, как Яхве следва своя единствен замисъл. Елохистическите традиции пък повдигат новостта, която принася обявяването на Божието име пред Мойсей, но същевременно също свидетелствуват, че под различни думи, които почти винаги са приложения към Божието име ЕЛ, Бог още преди това, се е оставил да бъде познат. Действително, Мойсей може да признае Яхве за истинския Бог, само при предположение, че вече преди това е познал Бога, неясно, но чисто. Това отъждествяване на Бога на разума с Бога на “явяването, този приоритет на Бога, присъстващ в човешкия дух, само след като той се е събудил за живот, е ясно означен в цялата Библия с това, че там непосредствено и трайно се отъждествява Яхве с Елохим: Бог, който се явява на Израел, с Бога, когото могат да нарекат народите.

Затова всякога, когато Яхве се явява и представя, сам себе си нарича и дефинира с това, че изговаря името Ел/Елохим с всичко, което това име призовава: “Бог на твоя баща (Иzx.3,6)ч “Бог на вашите бащи (Иzx.3,15), “Вашият Бог (Иzx.6,7) “милостивият и любещ Бог (Иzx.34,6)”твоя Бог (Ис.41,40; 43,3) или просто “Бог (3 Цар.18,21). Между името Бог и името Яхве се насажда живо отношение, някаква диалектика: за да може Бог на Израел да се появи като Яхве, излиза като Бог; Когато обаче се появява като Яхве, се изказва по абсолютно нов начин, кой е и какво е Бог.

II. ЕЛ, ЕЛОХИМ, ЯХВЕ

ЕЛ в древния и поетичен език е всъщност еднакво както и Елохим. Ел – подобно на Елохим – и като нашето слово Бог – е същевременно общо наименование на божеството въобще, и с ъс собствено име означава единствена и точно определена личност, каквато е Бог. Словото Елохим не е политеистично преживяване, твърде неправдоподобно за манталитета на Израел, така чувствителен в тази точка, но то е изглежда следа от общата семитска концепция, която възприема божественото, като обединение на силите.

1. *Ел* – Ел е познат и почитан и извън Израел. Като общо име означава божество в целия семитски свят. Като собствено име то е име на големия Бог, който-както изглежда – е бил най-висшия бог в западната част на този свят, по-точно в Феникия и Ханаан. Дали Ел е бил от своите семитски начала общ, всевишен и единствен бог и неговия религиозен култ е бил чист, но крехък, по-късно засенчен от прелъстителния и развален политеизъм? Или по-точно той е бил главен бог и водач на различните семитски кланове, единствен бог за всеки клан, но неспособен да се приложи като единствен бог, когато се е натъкнал на други групи и по-късно деградиран като една фигура на езическия пантеон? Тази история остава неясна, но е сигурен фактът, че патриарсите под различни допълнения, като Ел Елион (Бит.14,22), Ел Рой (16,23), Ел Шадай (17,1), Ел Бетел (35,7) Ел Олам (21,33) са наричали своя Бог Ел; и този Ел особено в случая Ел Елион, бога на Мелхисидек, царя на Шалем, се представя като еднакъв с Бога на Авраам (14,22). Тези факти показват не само това, че Богът на Израел е “съдия на цялата земя (18,23), но че е способен да приеме, да го признаят и почитат като истинския Бог и извън избрания народ.

Наистина такова признание е изключително; в по-вече случаи боговете на народите не са богове (Иер.2,11; 4 Цар.19,18). Ел/Елохим е познаван и почитан като истински Бог практически само така, че са появява пред своя народ под името Яхве. Изключителната личност на Яхве дава на Божия образ непрекъснато малко или по-вече бледа и изопачена от различни езически влияния, импозантна сила и живот, които се налагат.

2. *Яхве*. В Яхве Бог обявява кой е и какво прави, обявява своето име и своята дейност. Неговата дейност е чудесна, нечувана и неговото име е тайнствено. Докато Ел се показвал на патриарсите в позната област, под прости и близки форми, Яхве се появява на Мойсей в суровата среда на пустинята и в бедата на изгнанието, в страшното подобие на огън (Изх.3,1-15). Допълнителното появяване в Изх.33,18-23 не е по-малко страховито. Но при това всичко този Бог на огнената святост е Бог на вярност и спасение. Спомня си за Авраам и неговото потомство (3,6), внимателно наблюдава бедите на Евреите в Египет (3,7), решава да ги освободи (3,8) и да ги направи щастливи. Името Яхве, под което се представя, отговаря на делото, което следва. Със сигурност това име има в себе си “тайнство; само по себе си говори нещо недостъпно: “Аз съм, който съм (3,14); никой не може да го победи, дори да проникне. Но, същевременно говори за нещо позитивно, особено активно и внимателно присъствие, непреодолима и освободителна мощ, ненарушено обещание: “Аз съм”!

III. БОГ ГОВОРИ ЗА СЕБЕ СИ

Името Яхве е ехо, което хората повтарят в трето лице, ехо на явяването, което Бог е направил в първо лице: *ehje* – “Аз съм” Това име казва всичко и Бог самият го коментира чрез различни формули, които дава за себе си.

1. *Живият Бог* – Формулата “Аз съм живият Бог”, която Бог изговаря за себе си, възможно е по-късното създаване на Иезекииля, решително обаче е ехо на твърде древната и популярна формула, изразяваща вярата на Израел: “Яхве живее” (Съд.8,19, 3Цар.17,1сл) – “Живия Бог” (1Цар.17,26;

4Цар.19,16).Добре показва преживяването, което има човек очи в очи с Яхве, преживяване на извънредно активно присъствие, непосредствена и цялостна спонтанност, която “не завършва ,нито остава, която реагира изведнъж, само ако някой се докосне до неговите избрани(1Цар.17,26 Осия 2,1; Дан.6,21). Начинът на неговата реч на Хорив, в мига, когато обявява своето име, добре изказва тази инициатива на живот, това внимание спрямо своето дело: “Видял съм ..Чул съм,,познавам...изпращам те..(Иzx.3,7-10); тези изблици на живот приготвят появата на този “Аз съм”, и това не може да бъде по-малко динамично от тях.

2. Светият Бог- “Заклевам се в своята святост “(Ам.4,2), “Аз съм свят” (Ос.11,9).Тази неотменна реалност и все пак съвсем вътрешна, този огън, който изпепелява и същевременно оживява, това е святостта – Бог е свят (Ис.6,3),неговото Име е свято(Ам.2,7;Лев.20,3; Ис.57,15) и сиянието на неговата святост осветява неговия народ (Иzx.19,6). Неговата святост отваря пред Бога пропаст, която не може да прескочи никаква твар; никой не може да понесе неговата близост, небесата капят, земята се тресе,облаците вода проливат (Съд.5,4; Иzx.19,16) и всяка плът се тресе, не само грешният човек, който се вижда загубен,но дори и огнените серафими, недостойни да се явят пред Бога (Ис.6,2).

3. Аз съм Бог ревнител – (Иzx.20,5) Ревнивото усърдие на Бога е друг аспект на неговия вътрешен интензитет. Това е страстна ревност , която внася до всичко, което прави и до което се докосва. Бог не може да понесе чужда ръка да профанира всичко, което му е важно, което Той със своето внимание “осветява и прави свято. Не може да търпи дори и едно от неговите деяния да излезе обезславено.(Иzx.32,12; Иез.36,22), не може да остави своята слава никому.(Ис.48,11).

Когато пророците открият, че това страстно усърдие на Бога към своето дело е ревността на “жениха, темата с това получава нов интензитет и дълбочина..Божията ревност е страшен гняв и нараняваща нежност същевременно.

4. Да нямаш други богове,освен Мене. (Иzx.20,3). Предмет на Божията ревност са основно “другите богове”.Израелският монотеизъм не е плод на метафизични рефлексии , нито на политическа интеграция, нито на религиозно развитие, но това е решително потвърждаване на вярата. Това потвърждаване в Израел е толкова старо, колкото и вярата, това означава,както и сигурността за неговото потвърждаване, че измежду всички народи го е избрал Бог, комуто принадлежат всички народи. Този монотеизъм на вярата е могъл дълго да се понася с представите за съществуване на “други богове”, напр. Хамос в Моаб (Съд.11,23). , или с представите, че на Яхве не могат да се покланят извън границите на “неговото наследство”(1Цар.26,1; 4Цар.5,17) Но още от началото Яхве не може да понася присъствието на конкуренти и цялата история на Израел развива неговата “победа над неговите съперници , боговете на Египет,Валаам на Ханаан, над божествата на Асирия и Вавилон, чак до окончателния триумф, който ясно ще покаже нищожеството на фалшивите богове. Победата , която понякога се постига чрез чудеса,но окончателно е победа на вярата. Иеремия, който ясно показва пълната гибел на Юдея и Иерусалим , говори с тон на обикновена забележка, че боговете на народите “въобще не са богове (Иер.2,11), не съществуват,това са “не богове”(Иер.5,11). В центъра на экс-силите и очи в очи с лъжливото обаяние на идолопоклонничеството, от утробата на победения и поруган народ , извираят такива дефинитивни твърдения: “Пред Мене не е бил създаден никакъв бог и нито след Мен не ще бъде, аз, аз съм Яхве, освен Мен няма Спасителя (Ис.43,10сл). Споменът за Хорив се явява тук присъствено, а духовното приближаване между текстовете, така дълбоко разделни, е принципно: единствено Яхве е Бог, защото единствено Той е способен да опази “първия и последния”, винаги тук присъстващ, винаги внимаващ. Ако идолопоклонничеството “смъртно” го засяга,, това е, защото то се съмнява за неговата възможност и воля да спасява, защото отрича, че Той присъства тук постоянно и активно, че е Яхве.

5. *Аз съм Бог, а не човек.* (Ос.11-9) – Бог е абсолютно различен от човека: Той е “дух, а човекът е тяло(плът) (Ис.31,3), крехък и временен като тревата (Ис.40,7). Това различие е така радикално, че човек винаги грешно си го обяснява. В Божията мощ вижда действаща сила, не обаче “вярност на сърцето (Чис.23,19), в неговата “святост вижда само непреодолима дистанция и при това не забелязва, че тя е същевременно близост и нежност: “сред тебе съм Светият и не искам да изтребвам (Ос.11,9). Бог е в резултат на своето неразбираемо присъствие, същевременно “Всевишен” в своето възнесено и свято жилище и този, който пребивава в човека - “съкрушения и покорния (Ис.57,15).Той е Всемогъщият и Бог на бедните, неговият глас тръби сред гърма на бурята (Изх.19,18сл) и в полъха на вятъра (3Цар.19,12); невидим е , дори самият Мойсей не е видял неговото лице (Изх.33,23);но когато се втурва към пулса на човешкото сърце, за да се появи, отваря своето собствено сърце, забранява всяко изобразяване на Бога, всеки “образ от който човек би си създал идол, покланяйки се на делото на човешки ръце; но същевременно Бог се предлага в нашите представи с много конкретни черти. Той е “Съвсем различен, преодолява всички сравнения (Ис.40,25), но при това е навсякъде е у дома и въобще не е за нас чужденец; неговите реакции и неговото държание се изразяват с нашите доверчиво познати жестове: “моделира със своите ръце глината, която ще бъде човек (Бит.2,7), затваря след Ной вратите на кораба (Бит.7,16), за да бъде сигурен, че никой от неговите обитатели ще се загуби; има победна осанка на пълководец във война ((Изх.15,3) и загрижеността на пастир към своите овце (Иез.34,16); държи цялата вселена в своите ръце и при това към мъничкия Израел е отдаден като лозар към своето лозе (Ис.5,1-7), нежен е като баща (Ос.11,1) и майка (Ис.49,15), страстен е като човек, който обича (Ос.2,16); Тези сравнения могат да бъдат наивни, но изразяват обаче винаги много дълбоко основната черта на истинския Бог: както е сътворил човека по свой образ, е способен да се появи чрез човешките отношения. Ако Бог е различен от нас, без родов клан, без съпруга, без секс, то е заради това, че би бил по-малко човек отколкото ние, обратно – е съвършен идеал, каквото мечтаем за човека: “Бог не е човек, та да лъже, нито е син човешки, та да се отмята (Числа 23 ,19). Бог нас винаги превъзхожда и винаги в тази посока, където най-малко го очакваме.

IV. ИМЕНА, КОИТО ЧОВЕК Е ДАЛ НА БОГА

Бог в С.З. се появява в житейското отношение на тези, които го познават и в имената, които му дават. На пръв поглед се явява очевидно, че е възможно да се различават официално титлите, използвани в култа на обществото и определенията, създадени от природната религиозност. В действителност обаче се намират същите определения, и същите отзвучи в колективната молитва и в индивидуалната молитва. Бог е еднакво “скала на Израел (Бит.49,24), както и “моя скала” или просто “скала”.; “мой щит” и “наш щит”; “пастир на своя народ” и “мой пастир”. Това е знак, че срещата с Бога е лична и жива.

Тези допълнения са изненадващо прости, наети от достоверно позната реалност, от всекидневния живот. Библията не познава безкрайните египетски или вавилонски молитви, титлите обкръжили езическите божества. Богът на Израел е безкрайно велик , но винаги е на ръка разстояние и глас: Той е Всевишен (Eljon), Вечен (Olam), Свети (Kadash), но също “Бог, който ме вижда” (Бит.16,13). Почти всички негови имена го определят спрямо отношението му към своя народ: “Този, от когото се бои Исак”, “Силният Яковов”, “Бог на Авраам, Исак и Яков”, “Бог на Израел, нашия Бог, моя Бог, моя Господ” Дори и допълнението “Свети”, което строго го отделя от всяко тяло, става в неговите уста “Светия Израелев” Ис.1,4) и прави от тази святост нещо, което принадлежи на Божия народ. В това взаимно владение се изразява тайнството на завета и предизвестие на това отношение, което свързва Бога, Нашия Господ “Исуса Христа с неговия единороден Син.

I. ДОСТЪП КЪМ БОГА В ИИСУС ХРИСТОС

В Исус Бог се е явил дефинитивно и цялостно: когато е дарил на нас своя “собствен Син”, няма вече какво да си резервира, а може само да дава (Рим. 8,32) Основната сигурност на Църквата, откритието, какво освидетелствува целия Н.З., е в това, че с Исусовия живот, смърт и възкресение Бог извършил своя най-висш жест и , че всеки човек от сега може да има достъп към Него. Този единствен и дефинитивен жест може да вземе върху себе си различни имена, според различни перспективи. Тези най-стари формули провъзгласяват просто:...този Исус, когото вие разпнахте, Бог го направи Господ и Христос...това обещание принадлежи на вас и вашите деца и на всички, които са далечно”(Деян.2,36-39). Чрез него е покаяние и прощаване на греховете (Деян 5,31). Тези изрази изглеждат скромни, но въпреки че са малко изразителни, все пак достигат вече така далечно, както най-пълната Павлова формула за “Божията тайнство,което е Христос” (Кол.1,27; 2,2), “в когото имаме...достъп към Отца” (Еф.2,18; 3,12), или както изрази на Иоан: “Бога никой никога не е видял, само еднородния Син, който е в лоното на Отца, и ни е дал да го познаем” (Иоан 1,18). Християнската вяра още от първия ден знае , че над “Сина човечески са се отворили небесата, жилище на Бога”(Деян. 7,56; Иоан 1,51;Марко 1,10). Под разнообразни форми и различни имена, както са “явяване справедливостта на Бога (Рим.3,21) “помирение (Рим.5,11;Еф.2,16)” сиянието на Божията слава върху нашите лица (2Кор.3,18) “познаването на Бога (Иоан 17,3), основата на християнския опит е тъждествен: Бог е до нас; нечувано доказателство на мощ и любов в личността на Исус Христос, предлага се на всеки, който иска да го приеме.

Значи да принадлежиш на Исус Христос във вярата и да познаваш истинския Бог е едно и също: “Вечният живот е в това, да познаваме ...единствения истински Бог и Пратения (от него) Исус Христос (Иоан 17,3). Човек, който пристъпва към вярата . дали произхожда от юдейството или от езичеството, дали е бил формиран от разума и традициите на Израел, - пред събитието Исус Христос открива истинското лице и живота присъствие на Бога.

II. ПОЯВЯВАНЕ НА ИСТИНСКИЯ БОГ В ИИСУС ХРИСТОС

1.Идолопоклонникът - Идолопоклонникът, поставен от Павел очи в очи с Евангелието (Рим.1,16сл), открива там в Христос истинското лице на Бога и лицето на своя собствен грях. Христовото Евангелие разкрива същевременно обръщането на езическата мъдрост, “която заменя славата на нетленния Бог с образа на тленното същество”(Рим.1,23); разкрива и извора на това отхвърляне, “предимството давано на творението пред Твореца (1,25), “отказа да въздадат Божията слава” (1,21); и разкрива нейния съдбоносен край, деградацията на човека и смъртта(1,32) “Отричайки се от идолите..., за да докосне Исус Христос, езичникът открива “живия и истински Бог” (1Сол.1,9); отново ще намери в Христовото лице “славата на Бога (2Кор.4,6), от която е бил лишен (Рим.3,23).

2, За езичника, който пробирайки търси Бога (Деян.17,27) , и остава възможен с мъдрост да попадне към Бога (1Кор.1,21; Рим.1,20), откритието, което прави в Христос, не е по-ново, промяната не е по-малко дълбока. В Бога Исус Христос сигурно открива Божията натура, вечно неизменно битие, всемогъщо, всезнаещо, безкрайно добро и желано; но тези допълнения нямат вече еднаква и отдалечена светлина на метафизично присъствие, отколкото имат в себе си ослепителното и тайнствено сияние на Божиите инициативи, с които Бог е открил своята милост и е обърнал към нас отново своето лице (Числа 6,25). Неговото всемогъщество става особен поглед, който ни следи в скришното (Мат.6,4сл) и изследва дълбините на сърцата (Лука 16,15), неговото всемогъщество е способността, че “от тия камъни може да въздигне чеда на Авраам” (Мат3,9), “да призове несъществуващото към съществуващо” (Рим.4,17), дали вече с това, че дава да стане творението, че дава на Авраам да се роди син, или с това, че е възкресил от мъртвите Господа

Исуса (Рим.4,24); неговата вечност, това е верността на неговото слово и постоянството на неговите обещания, това е Царството, което Бог е приготвил за своите от сътворението на света (Мат.25,34), неговата доброта, това е нечувано чудо, че Бог нас ни е обикнал пръв (1Иоан 4,10.19), когато сме били още негови врагове (Рим.5,10). Разбира се”познаването на Бога, и когато е съвсем реално, накрая е само по-дълбоко познаване на този свят; вместо това познаване появата на Исус Христос поставя непосредствено присъствие, лична прегръдка на живия Бог. Защото да познаваме Бога значи, че сме познати от Бога (Гал.4,9);

3. Евреинът, който е очаквал Бога, вече го е познал.Бог му е дал при избора да чуе своето предназначение; в Завета си е взел грижата за неговото съществуване; чрез своите пророци реално му е адресирал своето слово (Евр.1,1); Бог е бил пред него живо същество, което го приканва към диалог. Но С.З. не може да каже, чак докато би действал този диалог, до каква ангажираност от страна на Бога, до какъв отговор в човека. Съществува определена дистанция между Господаря и неговите слуги, и тези най-верните. Бог е “милостив и милосърден (Изх.34,6), има страстта на жениха и нежността на отца; но зад тези образи, които могат неограничено да съживяват нашите сънища, но които на нас също забулват реалността, какво тайнство Бог пред нас още скрива?

Това тайнство е открито в Исус Христос. В неговото присъствие се извършва “съд, разделение на сърцата. Тези, които отказват да вярват в Исуса, излишно говорят за неговия Отец: “Той е нашия Бог”, не го познават и изговарят само лъжа (Иоан 8,54). Но тези, които вярват, вече не задържа никакво тайнство, те са встъпили в тайнството, в непроницаемата мистерия на Бога, те са вътре в тази мистерия, слушат Сина, който доверчиво им говори: “Всичко, което съм чул от Отца си, казах на вас за да знаете” (Иоан 15,15). Исус говори за своя Отец вече не с образи, не със сходства, но съвсем отворено (Иоан 16,25). Не трябва да му задават въпроси (16,23), не трябва да се страхуват (14,1), учениците са “видели Отца”.

4. Бог е любов – Това е това тайнство (1Иоан 4,8.16), до което имаме достъп чрез Исус Христос, познаващи в него любовта, с която нас Бог ни обича (4,16). С.З. е могъл да предвиди, че “любовта е голямо поръчение (Втор.6,5; Мат.22,37) и най-висша стойност (Песни 8,6сл), т.с. че би трябвало да бъде най-точната дефиниция за Бога (Изх.34,6). Но тук още става дума,създадена от човека, за образи, които трябва да се преведат. В Исус Христос самият Бог ни дава решително и съвсем еднозначно доказателство, че събитието, от което зависи съдбата на света, е жестът на неговата любов. Когато е отдал заради нас “своя възлюбен Син” на смърт (Мк.1,11;12,6), Бог ни е доказал (Рим.5,8), че неговото дефинитивно становище спрямо нас е “да обича света” (Иоан 3,16) и че с този най-висш и неотменим жест обича нас с тази съща любов, с която обича своя единороден Син, и прави нас способни да го обичаме с любов, с която го обгръща неговия Син; дава ни дара на любовта, която свързва Отца и Сина и това е техния Свети Дух.

III. СЛАВАТА НА БОГА В ЛИЦЕТО НА ИСУС ХРИСТОС

Християнската увереност , че имаме достъп към самото тайнство на Бога, не се основава на никакви дедукции; разсъждението може да я изясни : “Когато Той е отдал за нас своя единороден Син, как няма да ни подари всичко?” (Рим. 8,32), но нейната сила не произлиза от нашата логика, а произлиза от абсолютното Явление, което е за нас, хората живеещи в тяло, присъствието на Словото, живеещо в тялото. В Христос реално се “явила любовта на Бога към хората (Тит 3,4). Този, който “никой никога не е видял”(Иоан 1,18), Исус не само ни е описал и обрисувал, дал ни е не само точна идея за него. Той, “ сияние на славата на Бога и образ на неговата същност (Евр.1,3), дал ни е да го видим и възприемем: “Който е видял Мене, видял е Отца” (Иоан 14,9).Тук не става въпрос за репродукция, дори свършена, не за копие идентично с оригинала. Исус е единствения Син, е в “Отца и притежава в себе си Отца” (Иоан 14,10), и затова не може да каже дори една дума, не може да направи дори едно действие, без да се обърне към Отца, без да приеме от него импулс и ориентира към него цялата своя дейност (Иоан 5,19сл). Както не може нищо да направи

без погледа на Отца, така не може да каже нищо за себе си, кой е, без да се позове на Отца. (Мат.11,27). При източника на всичко, което върши, всичкото, което е, е присъствието и любовта на неговия Отец§ тук е тайната на неговата личност, тайна на славата, която сияе от неговото лице (2Кор.4,6) и отбелязва всички негови действия.

IV. БОГЪТ НА НАШИЯ ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС

Богът на Исус Христос е неговия Отец; и Христос се обръща към него с доверчивостта и въдушевлението на детенце: “Абба”. Но този Отец е и негов Бог, защото неговият Отец, притежаващ божествеността без това, че би я приел друг, дава я цялата на Сина, когото създава от вечността, и Светия Дух, в който двамата се свързват. По този начин Исус показва единството на Отца и Бога, Божието тайнство и тайнството на Троицата. Павел три пъти повтаря формулата, която изказва това явление: Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос (Рим.15,6; 2Кор.11,31; Еф.1,3;), Христос е за нас – ако така може да се каже- въвеждащ път , за който нас Бог ни е определил, когато ни е сътворил по свой образ, път на синовната зависимост.

Синът пред своя Отец е съвършен пример на твар, стояща пред Бога и затова ни открива в Отца съвършено подобие на Бога, който се оставя да бъде познат с истинска мъдрост и който се е явил на Израел. Богът на Исус Христос притежава в пълнота и произхождение, за които човек дори не е сънувал, тези черти, които е проявил за себе си в С.З. За Исус Христос Бог е по-висш от колкото за всеки един от нас, “първи и последен”; този, от когото произлиза Христос и към когото се завръща; този, който обяснява всичко и от който произлиза всичко; този , чиято воля трябва да се изпълни на всяка цена и който винаги е достатъчен. Бог е Светият, единственият Добър, единственият Господ. Той е Единствен, около него нищо не важи; и Исус, за да покаже, как Той има висока стойност, жертвува всички възвишени красоти на творението и се противопоставя на мощта на Сатаната, приема угрозата на кръста, за “да познае света, че (той) обича (своя) Отец” (Иоан 14,31). Бог е живият Бог, винаги активен, грижовен за всички свои творения, страстно обичаш своите деца; и точно това усърдие провежда Исус, докато не предаде Царството на Своя Отец (Лука 12,50).

V. БОГ Е ДУХ

Тази среща на Отца и Сина се осъществява в Светия ДУХ. В Духа Исус Христос чува Отца, който му говори: “Ти си мой Син и приема неговото благоволение (Марк.1,11). В Духа дава да се излее към Отца своята радост, че е Син (Лука 10,21сл). Исус Христос може да твори единство с Отца само чрез Духа, и затова не може да възвестява Отца, без същевременно да възвестява и Светия Дух.

Когато Исус Христос възвестява, че Духът е божествена личност, същевременно възвестява , че “Бог е Дух” (Иоан 4,24), и какво това означава. Ако Отец и Син са обединени в Духа, това значи, че не са се обединили затова, за да се радват един другиму във властта, а в даруването (дар) значи това, че тяхното единство е даром и създава дар. Но ако Духът, който е дар, дава така да се подпечата единството на Отца и Сина, значи, че в своята същност са взаимен Дар, че тяхната обща същност е да се даруват, да съществуват в другия. Тази сила на живот, сътворение и свобода , това е дух. Бог е дух, и с това иска да се каже, че Бог същевременно е всемогъщ и все охотен , суверенно самостоятелно потвърждение и пълна безкористност; с това иска да се каже, че Бог, като си присвоява своите творения, оставя ги да съществуват в цялата тяхна първобитност. Да бъдеш дух значи нещо съвсем друго от това да не бъдеш сътворен от материя; да бъдеш дух значи да превъзмогнеш всички прегради, всички неравности; това значи да бъдеш вечно и във всеки миг нова и неизмерима сила на живота и разделението.

Sk – At.

ПРЕПРАТКИ към “Б О Г” - (първа част)

I.група	II.група	III група	IV.група
Битие 1,1; 2,7; 3,10; 7,16; 14,22; Иоан 1,1.18; 16,13.23; 17,1; 18,23; 21,33; 35,7; 49,24;	Исаия 1,4; 5,1-7; 31,3; 40,7.25; 41,10; 43,3.10; 48,11-12; 44,6; 48,12;		Евр. 1,1сл.
Изход 3,1-5; 6,7; 19,6.16-18; 20,3-5; ; 32,12; 33,18-23; 34,6;	Иерем. 2,11; 5,11; Иезек. 34,16; 36,22; Дан. 6,21;		
Левит 20,3; Числа 23,19;	Осия 2,1.16; 11,1.9;		
Съдии 5,4; 8,19; 11,23;	Амос 2,7; 3,2; 4,2;		
1 Цар. 17,26; 26,1; 3 Цар. 17,1; 18,21; 19,12; 4 Цар. 5,17; 19,16-18;			

ПРЕПРАТКИ към “Б О Г” – (втора част)

I. група	II. група	III.група	IV.група
Изх. 34,6; 22,37; 25,34; Числа 6,25; Втор. 6,5; 12,6;	Песни 8,6 сл.;	Деян. 2,36-39; 5,31; 7,56; 1Иоан 4,8-16 Рим. 1,16-32; 3,21; 4,24; 5,8-16; 8,32;	Матей 3,9; 6,4сл.;
12,50;		2 Кор.3,18 ; 4,6; 11,31;	Лука 10,21сл.;
3,16;		Гал. 4,9;	16,15;
4,24;		Еф.1,3; 2,16-18; 3,12;	Иоан 1,18.51;
5,19сл.;		Кол. 1,27; 2,2;	
8,54;		1Сол. 1,9;	
14,1.8-10.31;		Тит 3,4;	
15,15;			
16,23-25;		Евр.1,1-3;	

Вавилон

Противно на Египет*, който като библейският символ има двусмислено значение. Вавилон винаги представлява зла сила въпреки, че Бог понякога може да го използва, за да постигне Своите цели.

1. *Знакът на Вавилон.* Още преди Израел да влезе във взаимоотношение с великия Месопотамски град*, той присъства на хоризонта на свещената история. Защото Бабел е еврейският име на Вавилон, на градът и на известната кула за която се разказва в Бит 11,1-9. Текстът не говори за нещо абстрактно, но за кула на различни нива (известна още като зиккурат) като част от голям храм. Като изключителен знак на Вавилон идолопоклонство*, тази кула също е представена като символ на човешката гордост*. Библейска традиция приема объркването на езиците* като знака на Вавилон: това е начинът, който Бог наказва хората за гордото им идолопоклонство.

2. *Камшика на Бог.* И все пак, от началото на седми век преди Христа, Вавилон играе по-пряка роля в свещената история. На това време халдейците, които са го завладели, искали да включат под тяхната власт целият Близък изток включително Ниневия. Градът е страхови сила, която „прави силата* своя Бог“ (Ав 1,11); но Бог възнамерява да използва тази сила като част от своя план. Вавилон допринася за това, като изпълнява Неговото присъда* срещу Ниневия (Нм 2,2 -- 3,19). Тя е бичът на Бог за Израел и съседните царства: Господ ги предава в развързаните ръце на Навудохоносор, нейния цар, под когото трябва да носят игото (Йер 27,1-28,17). Тя е златната чаша* с която Господ опиянява Своя народ (Йер 25,15,29: 51, 7). Тя е чукът, който Той използва за да оформи цялата земя (Йер 50,23; 51,20сл). Преди всичко тя ще изпълни присъдата на Господ срещу Юда (Йер 21,3-7): нейната земя ще бъде мястото на изгнание*, където Бог ще се събере заедно остатъка от Своя народ (Йер 29,1-20). Това е реалността описана в книгата ба царете (42 К 24-25); но "край реките на Вавилон" където песнопенията отстъпват място на сълзите (Пс. 136), Изпратените в изгнание евреи изпитват пречистващо страдание, което ги подготвя за бъдещото завръщане.

3. *Градът на злото.* Тази провиденциална роля на Вавилон не му пречи да бъде от само себе си ненадминат пример за градът на злото. Със сигурност градът е призвани един ден да бъде едно с хората на Бог (Пс 88,4) като другите народи и като самата Ниневия (Ис 19,24н). Но точно като Ниневия, и Вавилон е горд от собствената си сила (Ис 47,7сл.10; препратки 9,7-14). Стои пред Господ с гордост и наглост (Йер 50,29-32; ср. Ис 14,13сл). Умножил е престъпленията си: магьосничество (Ис 47,12), идолопоклонство (Ис 46,1; Йер 51,44- 52), жестокости от всякакъв вид. Наистина е станала храмът на злото (Зах 5,5-11), "градът на нищожество" (Ис 24,10).

4. *Изходът от Вавилон.* Ако изгнанието бе просто наказание за вината на Израел, сега за малкият остатък, се е обърнало от изпитание, в непоносим плен* и дори опасно съжителство. Веднъж предсказаните седемдесет години (установеното число*; Йер 25,11; 29,10; 2 Цар 36,21) са изминали, годината на прошката ще дойде (Ис 6-1,2; вж. Лв 25,10). Това толкова дълго очаквано освобождението е за Божия народ „добрата новина“ (Ис 40,91 52,711). Изгнаниците са поканени да напусне злия град: „Иди си от Вавилон“ (Ис 48,20; Йер 50,8). "Махайте се, не се докосвай до нищо нечисто!" (Ис 52,41). Те ще тръгнат към Йерусалим, както в нов изход*. Дори само припомнянето на този момент през следващите векове ще изпълва сърцата с радост (Пс 125,1сл). Това е важно събитие, която Матей споменава като стъпало към месианската ера (Мт 1,11 сл).

5. *Съдът над Вавилон.* След като свещена история поема нов обрат, Вавилон, бичът на Бог, преживява на свой ред божественото осъждане. Обвинението е съставено срещу градът на злото. Присъдата е обявена за радостно на пророци (Ис 21,1-10; Йер 51,11сл). Иронично те интонират на

оплаквания от Вавилон (Ис 47). Описват предварително нейната страшна разруха (Ис 13; Йер 50,21-28; 51,27-43). Тогава ще бъде денят* на Господ срещу него (Ис 13,6 ...), отмъщението* на Господ срещу нейните богове (Йер. 51,44-57). Триумфалният поход на Кир е предшественикът на това събитие (Ис 41,1-5; 45,1-6); по късно през 485г ВС армиите на Ксеркс са изпълнителите на това отмъщение, така че камък върху камък не остава във Вавилон (вж може би Ис 24.7-18; 25,1-5). Въпреки това, Вавилон ще продължи да живее в паметта на Евреите като преобраз на езически град, обречен на разруха, а на неговият цар Навуходоносор, като преобраз на горд и кощунствен тиранин (Дн 2-4; Юдт 1,1-12).

6. *Значението на тайнството на Вавилон.* Макар историческият град Вавилон да пада много преди появата на Новият Завет, хората на Бог осъзнават тайна на беззаконието което постоянно работи посред нас: Вавилон и Йерусалим *, застанали един срещу друг, двата града, които разделят хората; в християнския език това е градът на Бог срещу градът на Сатана*. Древната църква много бързо осъзна, че самата тя е въввлечена в тази драма на двата града. Вавилон във всеки момента продължава да бъде разположен срещу новият Йерусалим (Гал 4,26; Отк 21). В началото с преследването на Нерон, Вавилон приема конкретна форма на Римския императорски (1 Пет 5,13). Откровение го описва под прикритието на известната проститутка, седнала на аленият звяр*, пияна от кръвта на светци (Отк 17). Тя е тръгнала по своя път в компанията на дракона, който е сатана* и звярът, който е антихрист*. Така хората на Бог са поканени да бягат (Отк 18,4), защото Неговият съд приближава; тя, великият Вавилон (Отк 18,1-8), ще падне; и народите, врагове на Бог, ще плачат, докато небето ще отеква в ликуване (Отк 13,9-19,10). Такава е съдбата запазена за града на злото; всеки преследване, което идва чрез земните империи противопоставящи се на Бог и Неговата църква е актуализация на този божествен съд. Оракула срещу Вавилон, за които четем в СЗ намират своята есхатологична реализация в тази перспектива; и така остава като постоянна заплаха над грешните народи*, като от време на време се възплъщава в тайнството на Вавилон.

ВИНО

Наред с пшеницата и елея, виното в Светата Земя влиза в състава на всекидневната храна (Второз. 8,8; 11,14; 1пар. 12,41); присъщо му е “да весели сърцето на човека”(Пс.103,15; Съд.9,13). Затова то е един от елементите на месиянския пир, но също, и преди всичко на Евхаристичната вечеря, на която вярващият черпи радост от самия ѝ извор – от любовта Христова.

I. Виното в ежедневиия живот

1. Във всекидневието – Приписвайки на Ной намирането на лозата и сочейки неочакваното въздействие на виното върху него (Бит. 9,20сл.), яхвисткото предание подчертава едновременно и благотворните, и опасните качества на виното. Бидейки признак на благосъстояние (Бит.49,11сл.), виното е твърде ценно благо, което прави живота приятен (Сир.32,7; 40,20), ако бъде употребявано умерено. Умереността е една от проявите на вътрешното равновесие на човека, която постоянно се проповядва в книгите на Мъдреците. Аксиомата на Сираховия син “Виното е полезно за човешкия живот, ако се пие умерено”(Сир. 31,31) е най-ярката илюстрация за това (ср. 2 Мак. 15,39). В пастирските послания съветите за умереност са много чести (1 Тим.33,8; Тит 2,3), но употребата на виното в определени случаи дори се препоръчва (1 Тим. 5,23). Самият Иисус е опитвал вино без да се бои от осъждане (Мат.11,19 сл.). Човек, който не се придържа към умереност, се излага на различни опасности. Пророците рязко изобличават знатните, обичащи много да пият, защото те забравят Бога и отговорността си към угнетения и подстрекаван към зло народ (Амос,2,8;Ос.7,5; Ис.5,11-13;28,1;56,12;). Мъдреците обръщат повече внимание на последиците от тези излишества за самия човек: пияницата е обречен на бедност (Прит.21,17), на ярост (Сир.31,35), на разврат (Сир. 13,2), на несправедливост в думите (Притч.23,30-35). Павел подчертава, че пиянството води към разпътство и вреди на живота на Духа в християнина. (Еф.5,18).

2. В култова употреба – Понеже виното е от Бога, както и всички земни плодове, то се употребява в жертвоприношенията. Още в древното светилище в Силом виното се е принасяло в дар (1Цар.1,24), за да се извършват по време на жертвоприношенията предписаните възлияния (Ос.9,4;Изх.29,40;Числа 15,5,10). Виното влиза в състава на първите плодове от реколтата, които се полагат на свещениците (Втор.18,4; Числа 18,12;2 Пар.31,5) и накрая, то е част от Новозаветното жертвоприношение, отменило предишния обряд. От друга страна, в някои случаи се среща и религиозно обосновано въздържане от вино. То се изисква от свещениците по време на изпълнение на задълженията им, защото последните изискват пълно самообладание, особено при поучаване и съдене. (Иез.44,21-23; Лев.10,9-11). Въздържането от вино може също да напомня за времето, когато Израел е бил лишен от него в пустинята и се приближавал към Бога, водейки суров живот (Втор. 29,5сл.). Много време след това, след заселването в Ханаан, родът на Рехавитите (Иер. 35,6-11) пазил тази вяроност към номадския начин на живот, при което минавал без вино. Подобно на това, в назорейството (Амос 2,21) съществувал обичай от аскетичен характер на въздържане от всякакъв плод на лозата в знак на посвещаване на Бога. Така още преди рождението си е бил посветен по Божия воля Самсон (Съд.13,4 сл.); аналогичен е и случая със Самуил (1 Цар.1,11) и с Иоан Кръстител (Лука 1,15; 7,33). Узаконеното от свещеническия кодекс назорейство е могло също да се приеме и като временен обет (Числа 6,2-20), което се среща още и в иудео-християнската общност (Деян.21,23сл.). Накрая, вярващите често били призовавани да се въздържат от вино, за да избегнат опасността от компромис с езичеството: за това свидетелствува иудаизмът от периода след плена (Дан.1,18; Иудит 10,5). Въздържането на някои християни вероятно произтича от стремежа към аскетичен живот (1Тим.5,23);, но апостол Павел напомня, че този аскетизъм трябва да се следва внимателно и с любов (Рим.14,21; 1 Кор.10,31).

II. Символиката на виното

1. В обикновения смисъл виното символизира всичко, което принася радост в живота: приятелство (Сир. 9,13), човешка любов (Песен 1,3; 4,10) и изобщо всякаква земна радост с цялата ѝ двойственост (Екл.10,19; Иудит 12,13; Иов 1,18). Затова то може да предизвика и представа за нездраво опиянение в идолопоклонническите култове (Иер.51,7; Откр. 18,3), и за щастието на последователя на Премъдростта (Прит.9,2)

2. От религиозна гледна точка символиката на виното включва и есхатологически контекст.

А) **В Стария Завет**, обявявайки големите наказания за оскърбяващия Го народ, Бог говори, че ще го лиши от вино (Амос 5,11; Мих.6,15; Соф.1,13; Втор.28,39). Тогава остава за пие само виното на Божия гняв, чашата на яростта (Ис.51,17; Откр.14,8; 16,19). А щастието, обещано от Бога на Неговите верни, често се изразява чрез образа на голямо количество вино, както например в утешителните пророчества (Амос 9,14; Осия 2,22; Иер.31,12; Ис.25,6; Иоил 2,19; Зах. 9,17)

Б) **В Новия Завет** “новото вино” е символ на месианските времена. Иисус казва, че Новият Завет, сключен в Негово лице, е ново вино, раздиращо старите мехове (Марк 2,22 сл.). Същата мисъл е изразена в разказа на евангелист Иоан за сватбата в Кана: сватбеното вино, онова добро вино, което “досега се чакаше”, е дар на Христовата любов, знак на радост, което се осъществява от пришествието на Месията (Иоан 2,10; 4,23; 5,25). Изразът “ново вино” се среща и у Матей (25,29), при описанието на есхатологическата вечеря, приготвена от Иисус за верните в Царството на Неговия Отец: именно това е завършекът на месианските времена. Споменаването на виното носи не само символичен характер: то се привежда и в разказа за установяването на Евхаристията. Преди да пие новото вино в Царството на Отца, християнинът се храни през целия си живот с виното, станало пролятата кръв на неговия Господ (1 Кор.10,16).

Следователно, употребата на виното за християнина е не само повод да благодари (Кол.3,17; ср.2,20-22), а и напомняне за Жертвата, която е източник на спасение и вечна радост. (1 Кор.11,25 сл.)

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “ВИНО”

<u>I ГРУПА</u>	<u>II ГРУПА</u>	<u>III ГРУПА</u>	<u>IV ГРУПА</u>
Бит. 9,20 сл. 49,11 сл.	Иов 1,18	Деян. 21,23 сл.	Мат. 11,19 сл. 25,29
Иzx. 29, 40	Притчи 9, 2 21, 17	Рим. 14, 21	Марк. 2, 22 сл
Лев. 10, 9-11	Еклес. 10,19	23, 30-35	1 Кор. 10,16.31 11, 25 сл. Лука 1, 15
Числа 6,2-20 15, 5.10 18, 12	Песен 1, 3	Ефес. 5, 18	Иоан 2, 10 4, 23
Втор. 8, 8 11, 14 18, 4 28,39 29, 5 сл.	Сирах. 9, 13	Колос. 2, 20-22.	3, 17 5, 25
Съдии 9, 13 13, 4 сл.	Исаия 5,11-13 25, 6 28, 1	1 Тим. 5, 23 33, 8	Тит 2, 3
1 Цар. 1, 11,24	Иер. 31,12; 35, 6-11	Откр. 14, 8; 16, 19	18, 3
1 Пар. 12, 41	51, 7		
2 Пар. 31,5	Иез. 44,21-23		
Иудит 10,5; 12,23	Дан. 1, 18		
2 Мак. 15, 39	Осия 2, 22; 7,5; 9,4 Иоил 2, 19 Амос 2,8.21; 5,11; 9,14 Мих. 6, 15 Соф. 1, 13		

ВОДА

Водата преди всичко е източник и сила на живота: без нея земята е неплодна пустиня, страна на глада и жаждата, където хората и животните са обречени на смърт. Но има и води на смъртта: гибелното наводнение, което опустошава земята и поглъща всичко живо. Накрая, в култовата практика се използва обичай, взет от домашния бит – да се измиват с вода хора или предмети, осквернени от всякакъв вид съприкосновение с всекидневния живот, за да бъдат те очистени. И така, водата е животворна, и предизвикваща страх, не винаги- очистваща, тясно свързана с човешкия живот и с историята на народа на Съюза – Завет.

I. Божие творение.

Бог, Господарят на вселената, дарява водата по Своя воля и, следователно, държи в Своя власт съдбините на човечеството. Израелтяните, запазили представите на древната вавилонска космогония, разделят водите на две отделни маси. “Горните води” се държат от небосвода, който е представен като твърда повърхност, “твърд”. (Бит.1.7; Пс.148,4; Дан.3,60; Откр.4,6). Когато се отворят небесните прозорци, водите могат да се излеят на земята като дъжд (Бит.7,11; 8,2; Ис.24,18; Мал.3,10), или като роса, падаща през нощта върху тревата (Иов 29,19; Песен на песн.5,2; Изх.16,13). Колкото до изворите и реките, те не произлизат от дъжда, а от огромните водохранилища, върху които почива земята, от “долните води” от бездната (Бит.7,11;; Втор.8,7; 33,13; Иез.31,4).

Установилият този ред Бог е Господар на водите. Той ги съдържа или им позволява да текат по Негово усмотрение: и горните , и долните, като по този начин предизвиква суша или наводнение. (Иов 12,15). “Той дава дъжд на лицето на земята” (Иов 5,10; Пс.103,10-16), онзи дъжд, който е от Бога, а не от хората (Мих.5,7; Иов 38,22-28). Той му е “определил наредби” (Иов 28,26). Той следи дъждът да пада “когато потрябва” (Лев. 26,4;Втор. 28,12): ако дъждът започне твърде късно (в януари), ще бъде нанесена вреда на посевите, а ако спре твърде рано, “три месеца преди жътвата”, то ще пострада реколтата. (Ам.4,7). Затова, когато Бог благоволи да даде на хората есенни и пролетни дъждове (Втор. 11,14; Иер.5,24), благосъстоянието на страната е осигурено (Ис.30,22-24).

По същия начин Бог се разпорежда по Свое усмотрение с бездната (Притчи 3,20). Ако Той я пресуши, ще пресъхнат изворите и реките (Амос 7,4; Ис.44,27; Иез.31,15), което ще предизвика опустошение. Ако разтвори изворите на бездната, ще протекат реки и по бреговете им ще поникне пищна растителност (Числа 24,6; Пс.1.3; Иез.19,10). В пустинните райони изворите и кладенците са единствените места, където могат да пият животните и хората (Бит.16,14; Изх.15,23.27); те са основно жизнено богатство, за което се води жестока борба (Бит.21,25;26,20сл.; Ис.Нав.15,19).

Псалм 103 прекрасно описва властта на Бога над водите. Той е сътворил горните води (Пс.103,3), както и водите на бездната (Пс.103,6), Той определя скоростта на течението, Той ги задържа, за да не покрият земята (стих 9), Той изпраща изворите (стих 10) и дъжда(стих 13), благодарение на което на земята се умножава и благополучието, което весели човешкото сърце (стихове 11-18).

II. Водите в историята на Божия народ.

1. Водите и земното въздаване - Макар Бог да дарява и да задържа водите по Свое усмотрение, Той взема под внимание поведението на Своя народ. В зависимост от това, верен ли е или не народът на Съюза-Завет, Бог изпраща или задържа водите. Когато израелтяните живеят според Господния Закон, слушайки Божия глас, Бог отваря небесата и дава дъжд навреме (Левит 26,3-5; Втор.28,1.12). Така водата е следствие и признак на Божие благословение за онези, които Му служат вярно (Бит.27,28§ Пс.132,3). Ако Израел е неверен, Бог го наказва, правейки “небето му като желязо и земята му като мед (Лев.26,19; Втор.28,23), та той да разбере и да се обърне (Ам.4,7). И така сушата е следствие на Божието проклятие над нечестивците (Ис.5,13; 19,5-7;

Иез.4,16сл.;31,15), като например сушата, опустошила страната в царуването на Ахав, когато Израел “презрял Господните заповеди и тръгнал след Вааловци” (3 Цар.18,18).

2. Страшните води - Водата не е само сила на живота. Морските води напомнят демонично безпокойство с постоянното си вълнение, а с горчивия си вкус унието на шеола (преизподнята). Внезапното разливане на реките, завличащи по време на буря, почвата и всичко живо (Иов12,15.; 40,23;), символизира нещастieto, готово да постигне внезапно човека (Пс.123), посегателствата на враговете срещу праведника (Пс.17,5сл), с интригите си те се опитват да го завлекат в самата бездна (Пс.34,25). Бог може да защити праведника от тези гибелни води(Песен песни 8,6сл.), може да им позволи също да залее нечестивците, и това ще бъде справедливо наказание за омразата към ближния (Иов 22,11). У пророците разрушителното разливане на големите реки символизира мощта на царствата, които ще завладеят и погубят малките народи: мощта на Асирия се сравнява с Ефрат(Ис.8,7), мощта на Египет – с Нил (Иер.4,6-7сл.). Бог изпраща тези реки, за да накаже народа Си, виновен в недоверие към Него.(Ис.8,6-8), а също и изконните врагове на Израил (Иер.47,1сл.)

В ръцете на Твореца тази стихийна сила не е спяпа: поглъщайки нечестивия свят (2 Пет. 2,5), потопът оставя жив праведния Ной (Прем.10,4). Също така водите на Червено море правят разлика между Божия народ и идолопоклонническия народ (Прем.10,18сл.). И така , страшните води предхождат последния съд с огън (2 Пет.3,5-7; Лука 3,16сл.); когато те се отдръпват, лицето на земята се обновява.

3. Очистителните води - Темата за Водите на гнева има допир с темата за благотворната вода: тя е не само сила на живота, но и средство за измиване, за унищожаване на мръсотията (Иез .16,4-9; 23,40); Един от главните обичаи на гостоприемството бил измиването на краката на госта, за да се махне от тях прахът от пътя (Бит.18,4; 19,2; Лука 7,44); пред смъртта си, Исус пожелава Сам да извърши това задължение на роб, за да даде пример за смирение и християнска любов. (Иоан 13,2-15).

Необходимата за физическата чиста вода е също символ на нравствената чистота. Ръцете се измиват като знак за невинност и не извършване на зло (Мат. 27,24). Грешникът, който изоставя греховете си и се обръща, е подобен на човек, който е бил покрит с мръсотия и се е измил. (Ис.1,16); така и Бог “умива” грешника, комуто прощава греховете.(Пс. 50,4). Чрез потопа Бог “очистил” земята, като изтребил нечестивците. (1 Пет. 3,20сл.). Юдейският ритуал предвиждал многобройни очиствания с вода: Първосвещеникът е трябвало да се умие, готвейки се за посвещение (Изх.29,4; 40,12) и за великия ден на очистването (Лев.16,4.24); умивания с вода се предписвали на човек, докоснал се до труп (Лев. 11,40; 17,15 сл.), за очистване от проказа (Лев.14,8 сл.) или от някакво полово оскверняване. Тези различни очиствания на тялото обозначавали и вътрешно очистване на сърцето, необходимо за онзи, който искал да се доближи до Трисвятия Бог. Но те не можели да дадат истинско очистване на душата В Новия Завет, Христос установява нов вид очистване; на сватбата в Кана той символически го ознаменува, като превръща предназначенията за ритуални умивания вода във вино (Иоан 2,6), което символизира и Духа, и пречистващото Слово (Иоан 15,3; 13,10).

III. Есхатологичните води

1. Накрая, темата за водата заема значително място в перспективата на възстановяването на Божия народ. След като се събере всичко Разпръснато, Бог обилно ще излее очистващи води, които ще умият сърцето на човека, за да може той вярно да изпълнява целия Закон на Яхве (Иез.36,24-27), и няма да има повече проклетия , няма да има повече суша: Бог “ще праща навреме дъжд (Иез.34,26), и това ще бъде залог за благосъстояние. (Иез.36,26сл.). Семената ще покълнат, осигурявайки зърно в изобилие; пасищата ще бъдат тучни (Ис.30,23сл.). Божият народ ще бъде отведен при водни извори, гладът и жаждата ще изчезнат завинаги (Иер.31,9; Ис.49,10).

Към края на Вавилонския плен с тези перспективи за възстановяване на Божия народ често се смесва спомена за Изхода. Наистина, връщането ще бъде нов Изход, съпроводен с още по-големи чудеса. Някога Бог с ръката на Мойсей източил вода от камъка, за да утоли жаждата на Своя народ (Изх.17,1-7; Числа 20,1-13; Ис.48,21). Сега Бог ще повтори това чудо (Ис.43,20) с такава сила, че пустинята ще се превърне в цветуща градина (Ис.41,17-20), а жадуващата земя – във воден извор (Ис.35,6сл.).

В Иерусалим, крайната цел на това странстване, ще има не пресъхващ извор. От Храма ще потече река към Мъртво море, тя ще излее живот и здраве по цялото си течение, и по бреговете ѝ ще растат дървета: това ще бъде връщане към райското блаженство (Иез.47,1-12) . Божият народ ще намери в тези води чистота (Зах.13,1), живот (Иоил3,18) и светост (Пс.45,5).

2. В тази есхатологична перспектива водата обикновено има символическо значение. Израел не спира взора си само върху материалната реалност, и очакваното от него блаженство е не само плътско благополучие. Водата, изтичаща от Храма във видението на Иезекиил, символизира животворящата Божия сила, разливаща се в месианските времена и помагаща на хората да принесат изобилен плод (Иез. 47,12; Иер.17,8; Иез.19,10сл.). У Исаия (44,3-5), водата е символ на Божия Дух, Който може да превърне пустинята в цветуща градина и неверния народ – в истински “Израел”. На други места Словото Божие се сравнява с дъжд, който опложда земята (Ис.55,10сл.; Ам.8,11сл.), а учението на Премъдростта е живителна вода (Ис.55,1; Сир.15,3; 24,25-31). Накратко Бог е източник на човешкия живот и му дава сила да разцъфти в любов и вяръност (Иер.2,13; 17,8). Далеч от Бога, човекът е само безплодна и безводна земя, обречена на смърт, ето защо той се стреми към Бога като сърна към воден поток. Но ако Бог е с него, то той прилича на градина, в която има животворен извор (Ис.58,11) .

IV. Новият завет

1. Животворните води - Христос дойде, за да донесе на хората живите води, обещани от пророците.. Той е онзи Камък, Който, бидейки поразен (Иоан 19,34), източва от реброто си води, които могат да утолят жаждата на народа, вървящ към Обетованата Земя.(1 Кор.10,4; Иоан 7,38; Изх.17,1-7). Той също е и Христос (Иоан 2,19-21), от който тече река, оросяваща и оживяваща Новия Иерусалим (Иоан 7,37сл.; Откр.22,1.17; Иез.47,1-12), новия рай. Тези води са Светия Дух, животворящата сила на Бога Творец (Иоан 7,39). Но у Иоан (4,10-14) водата преди всичко символизира животворното учение на Христос - Премъдростта (Иоан 4,25). В края на вековете живата вода ще бъде символ на вечното блаженство на избраните, които Агнецът ще води на тучни пасища (Откр.7,17; Ис.25,8; 49,10)

2. Водите на кръщението - Символиката на водата получава пълното си значение в християнското кръщение. В началото водата в кръщението се употребявала по силата на очистителното ѝ значение. Иоан Кръстител кръщава с вода “за отпущение на греховете”(Мат.3,11сл.), като употребява за това водата на Иордан, която някога очистила от проказа Нееман (4 Цар.5,10-14). Но в кръщението се очиства не тялото, а душата, “съвестта” (1 Пет.3,21). Това е умиване , което смъква греховете ни (1 Кор.5,11; Еф.5,26; Евр.10,22; Деян.22,16) чрез изкупителната сила на Кръвта (Евр.9,13; Откр.7,14; 22,14;)

Към тази основна символика на кръщелната вода, Павел добавя и друга: потопяването и излизането от водата на този, който се кръщава, символизира неговото погребение с Христа и духовното му възкресение . Може би Павел вижда в кръщелната вода изображението на морето, жилище на зли сили и символ на смъртта, победена от Христос, както някога Червено море било победено от Яхве (1 Кор.10,1-3; Ис.61,10).

Накрая, предавайки Божия Дух, кръщението също е нова основа на живота. Възможно е именно това да е имал предвид Христос, когато изцелява с вода (Иоан9,6сл. ср.5,1-8) В този смисъл, кръщението е “бана на възраждането и обновлението от Светия Дух. (Тит 3,5; Иоан 3,5).

ПРЕПРАТКИ КЪМ “В О Д А “

I ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Бит. 1,7	Иов 5,10	Деян. 22,16	Мат. 3,11
2,10-14	12,15	1 Пет. 3,20сл.	27,24
7,11	22,11	2 Пет. 2,5	
8,2.11	28,26	3,5-7	Лука 3,16сл.
16,14	29,19	Рим. 6,3-11	7,44
18,4	38,22-28	1 Кор. 6,11	
19,2	40,23	10,1-4	Иоан 2,6
21,25	Притчи 3,2	Еф. 5,26	2,19-21
26,20сл.	Песен 5,2; 8,6сл.	1 Тим. 5,10	3,5
27,28	Прем.10,4; 10,18сл.	Тит 3,5	4,10-14.25
Изх. 15,23.27	Сир. 15,3	Евр. 9,13сл.	5,1-8
16,13; 17,1-7	24,25-31	10,22	7,37-39
29,4; 40,12	Ис.1,16; 5,13	Откр. 4,6	9,6сл.
Лев. 11,40; 14,8	8,6-9; 19,5-7	7,14.17	13,2-5
16,4.24	24,18; 25,8	21,6	15,3
17,15сл.	30,22-24; 35,6сл.	22,1	19,34
26,3-19	41,17-20; 43,20	22,17	
Числа 20,1-13; 24,6	44,3-5.27; 48,21		
Втор. 8,7; 11,14	49,10; 55,1.10сл.		
28,1-2.12.23	58,11; 61,10		
33,13	Иер. 2,13; 5,27		
Ис.Нав. 15,19	17,8; 31,9		
	46,7сл.; 47,1сл.		
3 Цар. 16,18	Иез.4,16сл.; 16,4-9		
	19,10сл.; 23,40		
4 Цар. 5,10-14	31,4.15; 34,26		
	36,24-30; 47,1-12		
	Дан. 3.60		
	Иоил 3,18		
	Амос 4,7; 7,4		
	8,11сл.		
	Мих. 5,7		
	Зах. 13,1; 14,8		
	Мал. 3,10		

ВРАТА

Отворената врата дава възможност за преход, влизане или излизане и позволява свободно движение; изразява приемане (Иов 31,32), предложена възможност (1 Кор. 16,9). Ако е затворена забранява преминаването; пази (Иоан 20,10), или изразява отказ (Мат. 25,10). Така възниква и мисълта за избор.

С.3.

1. ГРАДСКА ВРАТА

Входът до града е пазен от монументална укрепена врата, която охранява пред нападения от неприятеля и пуска приятелите: “чужденецът, който живее във вратите (Исх. 20,10) има участие в привилегиите на Израел. Вратата осигурява също сигурност на обитателите и дава възможност на града да се конструира като общество. Точно при градските врати е съсредоточен животът на града: тук се осъществяват срещанията. (Иов 29,7; Пс. 68,13), извършват се търговските дела. (Бит. 23,11-18; Рут 4,1-11), политическите събрания (2 Цар. 15,1-6), тръгването на война (3 Цар. 22,10) и главно съдебните заседания (Втор. 21,19; 22,15; 25,7; Амос 5,10; Иов 5,4; 31,21; Притчи 22,22; 24,7). Характеристиката на вратата е справедливост и сигурност. (Ис. 28,6). По този начин вратата в известен смисъл се отъждествява с града и в това име може да означава самия град. (Втор. 28,52-57); случва се и това, че вратата може да означава “моцта на града. Превземането на вратата означава да се завладее града (Бит. 22,17) и да се освободят пленниците (Ис. 45,2); получаването на нейните ключове значи да приемеш моц (Ис. 22,22) Аналогично се говори за вратите на “смъртта, за да се покаже тайната обител, до която всеки човек е отвеждан. (Ис. 38,10) и входът към нея познава само Бог (Иов 38,17), но и могъщество, което само Бог може да победи (Премъдр. 16,13; Мат. 16,18).

Иерусалим е най-отличният град, има престари врати, които Яхве особено обича, защото тях той сам е укрепил.”Пътникът, който влиза през тях, прониква от чувство на единство и спокойствие. Иерусалим се счита за непревземаем град и затова, когато се затворят неговите врати, може да предложи на своите обитатели сигурност, но обаче дори отдалече в тези врати не се осъществява справедливост (Ис. 1,21 сл.; 29,21) Пророците затова предвиждат новия Иерусалим, който е отворен за езичниците и е укрепен в мир и справедливост (Ис. 26,1-5; Иез. 48,30 сл.).

2. ВРАТА НА НЕБЕСАТА

Вратите на небесата отваря безсъмнено Йахве, за да изпрати на земята дъжд, манна и всякакво друго благословение. (Мат. 3,10); но от когато раят е затворен, човекът вече не контактува в доверие с Бога. Отношението между двата свята, между небето и земята се формира с “култ: така Яков в Ветил е познал “вратата на небето (Бит. 28,17), Израелтянинът, който идва към вратите на Храма, се надява да се приближи към Йахве; но обаче ще чуе наставленията на свещеника, който ще му припомни условията за влизане: вярност към Закона, справедливост (Мих. 6,6-8)”Това е вратата на Яхве, през нея влиза справедливостта. И когато Иеремия е стоял при тези врати, е провъзгласил, че това условие въобще не се изпълнява; “срещата с Бога е илюзорна, Храмът ще бъде отхвърлен (Иер. 7) Иерусалим загубва повода за своето съществуване. Градът ще стане свят с това, че ще “изкорени между себе си злото, а не с това, че ще затвори вратите си предезичниците. Когато Храмът бе унищожен, Израел е разбрал, че човек не може да се възкачи на небето; и затова в молитвите си е молил Бога, да разтвори небесата е той сам да слезе от небето долу (Ис. 63,19); нека да застане начело на стадото и сам да го преведе през вратата (Иоан 10,4)

Н.3.

Иисус е изпълнил това желание. При неговия кръст се отваря небето и той самият става истинската врата на небето, която е слязла на земята (Иоан 1,51) става врата, която води към пасищата , в които Божието добро се предлага свободно (Иоан 10,9), той е единственото средство; чрез него Бог се раздава на народа, чрез него хората имат достъп към Отца.(Еф. 2,18; Евр. 10,19).

Иисус същевременно има ключа на Давид (Откр.3,7) и поставя изисквания: входът до Царството, от което ключовете е дал на Петър (Мат.16,19), входът към живота, към спасението, което се представя като град или празнична зала, този вход е през тясна врата, обръщане (Мат.7,13 сл. Лука 13,24), вяра (Деян.14,27; Еф. 3,12). Този, който не внимава, ще намери вратата затворена (Мат.25,10; Лука 13,25). Но Иисус, който е получил ключовете от смъртта и долния свят (Откр. 1,18), е победител над злото, а на своята Църква е дал да бъде по-силна от силите на Злото.(Мат.16,18).

В края на времената градът и небето ще се обединят. Апокалипсисът подава на нас осъществяване възгласяването на Исаия, Иезекия и Захария: небесният Иерусалим има дванадесет врати; те са винаги отворени и въпреки това, злото по-вече няма да влезе през тях; това е мир и справедливост в пълнота, това е свършената обмяна между Бога и човечеството.(Откр. 21,12-17; 22,14-15).

Sk. - At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “ВРАТА”

<u>I група</u>	<u>II група</u>	<u>III група</u>	<u>IV група</u>
Битие 22 , 17 23, 11-18 28, 17	Иов 5 , 4 29, 7 31, 21.32 38, 17	Деяния 14, 27 1 Кор. 16, 9	Матей 3, 10 7, 13 сл. 16, 18-19
Изход 20, 10	Притчи 22, 22 24, 7	Ефесяни 2, 18 3, 12	Лука 13, 24-25
Второз. 21, 19 22, 15 25, 7 28, 52-57	Прем. 16, 13 Исаия 1, 21 сл. 22, 22 26, 1-5	Евреи 10, 19 Откров. 1, 18 3, 7 21, 12-17 22, 14-15	Иоан 1, 51 10, 4.9 20, 19
Рут 4, 1- 11	28, 6 29, 21		
2 Цар. 15, 1-6	45, 2 63 19		
3 Цар. 22, 10			
	Иеремия гл. 7		
	Иезекия 48, 30 сл.		
	Амос 5, 10.15		
	Михей 6, 6-8		
	Пс. 68, 13		

ВЪЗКРЕСЕНИЕ (само I част – СЗ)

Библейската идея за възкресението с нищо не прилича на гръцката идея за безсмъртието. Според гръцките разбирания, душата на човека, която е по природа ненарушима, встъпва до божествената безсмъртност веднага, след като смъртта е освободи от оковите на тялото. Според библейската концепция, цялата човешка личност със своето сегашно положение е осъдена на това, да падне до властта на Смъртта; душата ще бъде затворена в преизподнята, докато тялото изгние в гроба; само, че това ще бъде някакво преходно състояние, от което човек отново ще изплува като жив под действието на Божията милост, подобно като отново се издигне от земята, на която е лежал, като отново се събуди от сън, до която е попаднал. Тази представа, която е формулирана още в СЗ, става централна точка на християнската вяра и надежда от тогава, когато самият Христос се е върнал в живота като “първороден между мъртвите”.

С.З.

1 ГОСПОДАР НА ЖИВОТА

Натуралните култове на Стария Ориент са отделяли значимо място на мита за бога, който е умрял и е бил възкресен, което е било драматична проява на определено общочовешко преживяване: в същност преживяване на пролетното пробуждане на живота след неговата безжизненост в зимния период. Озирий в Египет, Тамуз в Месопотамия, Ваал в Ханаан (който се е превърнал в по-късен период в Адонай) – това всичко са били такива богове. Тяхната драма, която се е разиграла в първичното време, се е повтаряла без край в циклите на природата; когато обредите са актуализирали тази драма в определено свещено представяне, са допринесли, според всеобщото мнение към обновление на тяхното участие, което е било толкова важно за пастирската и земеделска популация.

Но СЗ още от начало абсолютно се разграничава с такава митология и с ритуалите, които я съпровождат. Единствен “Бог е и единствен господар на живота и смърта: Той омъртвява, той извежда в преизподнята и извежда от нея

(1 Цар.2.6; Втор. 32,39), защото той има мощ над самата преизподня (Амос, 9,2) И затова пролетното възкресение на природата е резултат на неговото Слово и неговия Дух. (виж Бит.1,11 сл. 22,28; 8,22;). Това още по-вече важи за хората: той е това, което изкупува техните души т пропастта и който им връща живот. Той не изоставя в преизподнята душите на своите приятели и не допуска да видят тление. (Пс.15.10)

Но чудесата на възкресението, извършени от Илия и Елисей (3 Цар.17,17-23; 4Цар 3,33) показват, че Яхве може да оживи мъртвите така, че отново да ги призове от преизподнята, до която са влезли. Наистина,, тези връщания към живот нямат нищо общо с митичното възкресяване на мъртвите богове, само дотолкова като до пространствена представа, която го показва като повторен изход от пропастта на пъкала към земята на живите.

2. ВЪЗКРЕСЕНИЕ НА БОЖИЯ НАРОД

В първите серии от текстове този образ на възкресение се използва за представяне на колективната надежда на народа на Израел. Когато го достигнат Божие наказания, прилича на болен, към когото дебне смърт (Ис.1,5 сл) Но ако се обърне, дали Яхве отново ще го върне към живот? – “Елате, да се върнем към Яхве! ..След два дни ще ни оживи, в третия ден ще ни издигне и ние ще живеем пред лицето Му.” (Ос,6,1 сл).

Това не е някакво просто човешко желание, защото пророческите обещания изрично свидетелствуват, че това ще бъде така. След изпита на изгнанието, Бог ще възкреси своя народ, така както се връщат към живот сухите кости (Иез.37,1-14). Той ще събуди Иерусалим и ще му даде възможност да стане от праха, в който е лежал като мъртъв (Ис.51,17; 60,1). Той оживи мъртвите, възкреси техните трупова събуди тези, които лежат в праха. Разбира се, това е метафорно възкресение, но то вече е действително освобождение от силата на преизподнята: “О

Смърт, къде е твоето жило ? О Ад, къде е твоята победа?”(Ос.13,14) Значи, Бог побеждава над смъртта в полза на своя народ.

Но и вярната част на Израел е могла да падне за известно време под властта на ада, така както и Слугата на Яхве, който е умрял и е бил погребан със злодейци

(Ис.53,8 сл.). Но ще дойде ден, когато този Праведник, така както и Слуга, ще пролежи своите дни, ще види светлина и ще има участие в победата (Ис.53,10 сл.). Това е първата , още тайнствена черта на обещанието за възкресение, благодарение на което страдащите справедливи, накрая ще видят, че става техния Защитник и се заема с техните дела (виж Иов 19,25).

3. ИНДИВИДУАЛНОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Възкресението прави следваща крачка напред по време на макавейската криза. Антиоховото преследване и преживяване на мъчението тогава остро налагат проблема за индивидуалната награда. Че трябва да чакат на Божието царство и на окончателната победа на народа на Светия Най-висши, както отдавна са съобщавали пророческите проповеди , това е основната сигурност (Дан.7,13, ср.2,44). Но какво ще стане с тези “Свети, които са умрели за вярата?. Апокалипсисът на Данаил отговаря “ Много от тези, които спят в праха на земята ще се събудят; едни за вечен живот, други за срам и вечна заплаха” (Дан.12,2) Значи образа на възкресението, който използва Иезекил в Иез.26, трябва да се разбира реалистично: Бог ще изведе мъртвите от преизподнята, за да имат участие в Царството. Но този нов живот, към който ще встъпят, не ще се подобава на живота на този свят, това ще бъде пресъздаден живот (Дан.12) Такава е надеждата, която поддържа мъчениците при техния изпит – възможно е да им се вдъхне телесен живот; Бог, който е създател е същият, който дава възкресение (1 Мак.7,9.11.22), противно на това – за злите няма да има възкресение за живот (2 Мак.7,14)

От този момент науката за възкресение става обща собственост на юдеизма.

Садукейската секта от вяроност към археизма ,обаче не я приема (Деян.23,8), дори я осмива, чрез поставяне на материалистични въпроси(Мат.22,23-28), но фарисеите се придържат към нея, както и тази секта, от която произлиза Книгата на Ненох. Но докато някои интерпретират тази книга материалистично, тя предлага за възкресението много одухотворена представа; когато душата на умрелите излезе от ада и се връща към живот , влиза в пресъздадения весмир, който Бог е изградил за “света, които трябва да дойде. Такава е концепцията, към която ще се придържа Исус – “При възкресението хората ще бъдат като ангели в небето. (Мат. 22,30 сл)

ПРЕПРАТКИ “ВЪЗКРЕСЕНИЕ” (I.ЧАСТ)

<u>I.група</u>	<u>II. група</u>	<u>III.група</u>	<u>IV.група</u>
Бит.1,11сл; 22,28; 8,22; Втор. 32,39; 3 Цар.17,17-23 4 Цар. 3,33; Иов 19,25 1 Мак.7,9.11.22; 2 Мак. 7,14;	Ис.1,5 сл; 13,14; 51,17; 53,8-10; 60,1; Иез. 37,1-14; Дан.2,44; 7,13; 12,2; Осия 6,1сл. Амос, 9,2;	Деян. 23,8;	Мат.22,23-30;

ВЯРА

Според Библията вярата е източник и център на целия религиозен живот. Човекът трябва да отговаря с вяра на замисъла, осъществяван от Бога във времето. По примера на Авраам “баща на всички вярващи” (Рим.4,11), най-забележителните хора на Стария Завет са живеели и умирали във вярата. (Евр.11), “Завършител” на която е Исус. (Евр.12,2). Христовите ученици са “повярвалите” (Деян.2,44) и “вярващите” (1Сол.1,7).

Разнообразните възможности да се изрази понятието “вяра” в староеврейския език отразяват цялата сложност на духовното устройство на вярващия. Два корена са преобладаващи: “**аман**”- предизвикващ представата за твърдост и увереност, и “**батах**”- за осигуреност и доверие. Гръцкият речник е още по-разнообразен. Може да се каже, че гръцката религия не е оставяла никакво място за вярата. Затова преводачите (Седемдесетте) не са разполагали със съответните термини, за да предадат смисъла на еврейските думи и са превеждали по интуиция. На корена “батах” съответствуват главно *elpis*, *elpizo*, *pepoitha* (във Вулгата: *fides*, *Credere*, *veritas*). В Новия Завет последните гръцки думи, отнасящи се до областта на познанието, определено започват да преобладават. Изучаването на речниковия състав вече разкрива, че според Библията вярата като че има два полюса: доверие към “вярната” личност, което обхваща целия човек, и от друга страна – действие на ума, на когото слово или знамения помагат да се разбере реалността на невидимото (Евр.11,1).

Авраам, баща на вярващите. – Яхве призовава Авраам, чийто баща е служил на други богове в Халдея (Ис.Нав.24,2; Иудит 5,6-8), и му обещава земя и многочислено потомство. (Бит.12,1сл). Въпреки всяка вероятност (Рим.4,19) Авраам “вярва на Бога” (Бит.15,6) и на Неговото слово: той се покорява на това призоваване и поверява на Бога по-нататъшната си съдба, доверявайки се на това обещание. В деня на изпитанието вярата му е била така твърда, че е бил готов да принесе в жертва собствения си син, в чието лице вече се е осъществявало обещанието (Бит.22), защото за вярата Божието слово е още по-истинско, отколкото неговите плодове: Бог е верен (Евр.11,11) и всемогъщ (Рим.4,21).

От тогава Аврам става първообраз и олицетворение на вярващия (Сирах.44,20). Той предвещава онези, които ще открият истинския Бог (Пс.46,10; Гал.3,8) или Неговия Син (Иоан 8,31-41.56) и които се доверяват за своето спасение единствено на Бога и на Неговото Слово (1Мак.2,52-64; Евр.11,8-19). Настава денят, когато обещанието се изпълнява във възкресението на Исус, от семето Авраамово (Гал.3,16; Рим.4,18-25). Така Авраам става “баща на многочислени народи” (Рим.4,17сл; Бит.17,5); на всички онези, които вярата съединява с Исус.

СТАР ЗАВЕТ

I. ВЯРАТА – ИЗИСКВАНЕ НА ЗАВЕТА

Богът на Авраам посещава угнетения Си народ в Египет (Изх.3,16). Той призовава Мойсей, разкрива му се и обещава, “да бъде с него”, за “да въведе Израел в неговата Земя” (Изх.3,1-15). “Като че виждайки Невидимия, Мойсей отговаря с вяра на това Божие откровение, с вяра, която ще пребъде твърда (Евр.11,23-29), въпреки възможните слабости (Числа 20,1-12; Пс.105,32сл). Като Посредник Мойсей съобщава на народа Божия замисъл, докато чудесата му сочат какъв е произходът на поверената му мисия. По този начин Израел е призван “да повярва на Бога и на Неговия пророк Мойсей” (Изх.14,31; Евр.11,29) с абсолютно доверие (Числ.14,11; Изх.19,9).

Заветът-Съюз укрепва това навлизане на Бога в историята на Израел и призовава Израел да се покорява на Божието слово (Изх.19,3-9). “Да бъде слушан Яхве” означава главно “да Му се вярва” (Втор.9,23; Пс.105,24сл). И така, Заветът-Съюз изисква вяра (Пс.77,37). От сега нататък животът и смъртта на Израел ще зависят от свободната вяроност (Втор.30,15-20.28; Евр.11,33), с която той ще поддържа “Амин”, а на вярата (Втор.27,9-26), която го е направила Божи народ,

въпреки безбройните случаи на невярност, с които е изпълнена идторията на странствуванията из пустинята, завоюването на Обетованата земя и заселването на Хаанан, тази епопея може да се изрази накратко така: “Чрез вяра паднаха стените на Иерихон...и време не ще ми достигне да разказвам за Геден,Варак,Самсон и Иефтай, за Давид”(Евр.11,30-32).

Според обещанията на Завета-Съюз (Втор.7,17-42; 31,3-8), всемогъщата вярност на Яхве винаги се е проявявала в полза на Израел, когато Израел е имал вяра в нея. Така че да превъзгласява чудесата от миналото, особено на Изхода, като действие на Самия невидим Бог, е означавало за Израел да изповядва вярата (Втор.26,5-9; Пс 77; 105), която се е предавала от поколение на поколение, особено по случай големите ежегодни празници (Изх.12,26; 13,8; Втор.6,20). По този начин народът е пазил спомена за любовта на своя Бог (Пс.135).

II. ПРОРОЦИТЕ И ВЯРАТА НА ИЗРАЕЛ В ПЕРИОД НА ИЗПИТАНИЯ

Трудностите в съществуването на Израел до неговия плен са били сурово изпитание за неговата вяра. Пророците са изобличавали неговото идолопоклонничество (Ос.2,7-15; Иер.2,5-13), подменящо вярата в Яхве, формализмът в богослужението (Ам.5,21; Иер.7,22сл), умъртвяващ исканията на Яхве и търсенето на спасение чрез силата на оръжието (Ос.1,7; Ис.31,1-3).

Исаия е бил най-забележителният сред тези вестители на вярата (Ис.30,15). Той е призовал Ахаз да остави страха и спокойно да се довери на Яхве (Ис.7,4-9; 8,5-8), Който ще изпълни Своите обещания към Давидовия дом (2Цар.7; Пс.88,21-38). Той е внушил на Иезекия вярата, благодарение на която Яхве спасява Иерусалим (4Цар.18-20). И във вярата той е открил парадоксалната премъдрост Божия (Ис.19,11-15; 29,13-30; 1Кор.1,19сл).

Тежко изпитание постига вярата на Израел след превземането на Иерусалим и по време на плена. “Бедният и нищ” (Ис.41,47) Израел е бил подложен на изкушението да обясни своята съдба с безсилието на Яхве и да се обърне към боговете на победителя – Вавилон. Тогава пророците превъзгласяват всемогъществото на Израилевия Бог (Иер.32,27; Иез.37,14), Твореца на вселената (Ис.46,28сл;), Господаря на историята (Ис.41,1-7; 44,24сл), Скалата на своя народ (Ис.44,8; 50,10). Идолите са нищо (Ис.44,9-20). “Няма бог освен Яхве” (Ис.44,6-8; 43,8-12; Пс.113,11-15); в противоположност на всякаква външна видимост, на Него винаги може да се разчита (Ис.40,31;49,23).

III. ПРОРОЦИТЕ И ВЯРАТА НА БЪДЕЩИЯ ИЗРАЕЛ

1. Вярата, настъпващата реалност. - Израел в своята съвкупност не разбира призива на пророците относно вярата (Иер.29,19). За да бъде чул той, необходимо е било първо да се повярва на пророците (Тов.14,4), както някога на Мойсей (Изх.14,31). Но на пътя на Израел е лежало двойно препятствие. На първо място – съществуването на лъжепророците (Иер.28,15; 29,31); как да бъдат различени истинските пророци от лъжливите (Ис.23,9-132; Втор.13,2-6; 18,9-22)? На второ място – самата вяра в силата на парадоксалните ѝ перспективи и строги практически изисквания.

Бог е верен и не може да не изпълни Своите обещания. Но в пределите на Съюза-Завет това изпълнение е зависило от вярата, а вярата е отсъствала в историческия Израил. По този начин вярата става за пророците настъпваща реалност, която ще бъде дарена от Бога на Израел в Новия Завет. Ще дойде ден, когато Бог ще обнови сърцата (Иер.32,39сл; Иез.36,26), които от ожесточение (Ис.6,9сл) ще могат да преминат към вярата (Рим.19,9сл; Иоан 12,37-43); Той ще вложи в тях знание (Иер.31,33сл) и послушание (Иез.36,27), източник на които е вярата.

2. Вярата, връзка на бъдещия Израел. – По примера на Авраам и Мойсей, в основата на живота си пророците са поставяли вярата в Яхве, в своето призвание и мисия (Евр.11,33-40). Тази вяра често е била непоколебима от самото начало (Ис.6; 8,17; 12,2; 30,18). Понякога пророците са имали колебания, когато е трябвало да вървят по пътя на вярата в изпитанията на прекалено изискващия призив (Иер.1; Изх.3,10-12; 4,1-17) или на привидното отсъствие на Бога (1Цар.19;

Иер.15,10-21; 20,7-18), преди вярата окончателно да се утвърди в тях (Иер.26,37-38). Но тази вяра на пророците е оказвала влияние върху по-голяма или по-малка група ученици (Ис.8,16) и слушатели. Тя все по-вече е приличала на отговорно решение и личен начин на живот, който спояват вече Остатъка, възвестен от пророците.

Бъдещият Израел се е изправял пред погледите им в образа на тези малки общности. Обединен в тайнствения камък на Сион (Ис.28,16; 1Пет.2,6сл), той ще бъде народ от бедни, които ще сближи вярата в Бога (Мих.5,6сл; Соф.3,12-18). Единствено “праведният ще бъде жив чрез своята вяра” (Седемдесетте: чрез своята вяра – Ав.2,4). И така, пророците предсказват вече не един народ, спасен като народ, а Църквата, общност от бедни, обединени от личната вяра. За този народ от вярващи Слугата на Яхве ще бъде водещ образ. Подложен на изпитание, превърнало се в смъртна опасност (Ис.50,6.53), Той “държи лицето Си като кремък” с непоколебима вяра в Бога (Ис.50,7-9; Лука 9,51), която ще бъде оправдана в бъдещето (Ис.53,10-12; Пс.22)

3. Вярата на езическите народи. – Мисията на Слугата се разпростира и върху езическите народи (Ис.42,4; 49,6). Именно защото бъдещият Израел ще бъде обединен преди всичко от вяра, той ще съумее да приеме в числото си езическите народи. И те ще познаят чрез вярата единния Бог (Ис.43,10), ще Го изповядват като истински Бог (Ис.45,14; 52,15сл; Рим.10,16; 56,1-8) и ще очакват спасение само от Неговите мишци (Ис.51,5сл)

IV. ПЪТ КЪМ СЪБРАНИЕТО НА ВЯРВАЩИТЕ

В периода след плена в продължение на векове иудейската общност се е стремяла да приеме облика на бъдещия Израел, възвестен от пророците, но все пак не е могла да заживее като истинска “общност на вярващи” (1Мак.3,13).

1. Вярата на мъдрите, бедните и мъчениците. – Както и пророците, мъдреците на Израел отдавна са знаели, че могат да се упоават единствено на Яхве, за да бъдат “спасени” (Притч.20,22). Когато всяка надежда за спасение изчезвала във видимата област, мъдростта изисквала пълно упование в Бога (Иов 19,15сл), с вяра, която “знае”, че Бог остава всемогъщ (Иов 42,2). Тук мъдреците са много близки до бедния, възпял своето упование в Псалмите.

Целият Псалтир провъзгласява вярата на Израел в Яхве, единния Бог (Пс.17,32; 113,9-26), Твореца (Пс.8;103) всемогъщ (Пс 28), верния Господ (Пс 89), милостив (Пс 135) към своя народ (Пс 104), Царя на бъдещата вселева (Пс.46; 95-98). Много псалми изразяват упованието на Израел в Яхве (Пс 43; 73; 124), но най-висши свидетелства за вярата са молитвите, в които вярата на Израел разцъфтява като рядка сила чрез проявата на лично доверие към Бога. Вярата на преследвания праведник в Бога, Който ще го спаси рано или късно (Пс.7; 11; 26;30;61), упованието на грешника в Божията милост (Пс 39,13-18; 50; 129), спокойната увереност в Бога (Пс4; 22; 120; 130), която е по-силна от смъртта (Пс 15; 48; 72) – такава е молитвата на бедните, обединени от увереността, че отвъд пределите на всякакъв вид изпитания (Пс 21), Бог им приготвя благата вест (Ис.61,1; Лука 4,18) и те ще наследят земята (Пс.36,11; Мат.5,4).

Вероятно за пръв път в историческото си съществуване Израел става след плена жертва на кърваво религиозно гонение (1Мак.1,62-64; 2,29-38; Евр.11,37сл). Мъчениците умират не само въпреки своята вяра, но именно заради нея. Срещнала се с това като че най-висше отсъствие на Бога, вярата на мъчениците при все това не отслабва (1Мак.1,62); тя дори се задълбочава и достига вече такава висока степен, че се надява на Божията милост на възкресение (2Мак.7.; Дан.12,2сл) и безсмъртие (Прем.2,19сл; 3,1-9). По този начин, утвърждавайки се все повече, личната вяра събира малко по малко Остатъка, който е наследник на обещанията (Рим.11,5).

2. Вярата на обърнатите езичници. - В същата онази епоха в Израел възникнало мисионерското движение. Както някога Нееман (4Цар.5), така и сега мнозина езичници повярвали в Авраамовия Бог (Пс.46,10). В същото време била написана историята на ниневийците, които, за

срам на Израел, били доведени до “вярата в Бога” (Осия 3,4сл; Мат.12,41) от проповедта само на един пророк, както и историята на обръщането на Навуходоносор (Дан.3-4) или на Ахиор, който “вярва и влиза в дома Израилев” (Иудит 14,10; 5,5-21); Бог оставя на народите време да повярват в Него (Прем.12,2; Сир.36,4).

3. Несъвършенството на вярата у Израел. - Гонението поражда мъченици, но също и бойци, отказващи да умрат без съпротива (1Мак.2,39-41) за свободата на Израел (1Мак.2,11). В неравния бой те са се уповавали на Бога, за да им осигури Той победата (1 Мак.2,49-70; Иудит 9,11-14). Такава вяра сама по себе си е достойна за признание (Евр.11,34.39), но тя съществува наред с някаква преоценка на човешката сила.

За вярата на Израел опасност е представлявало и друго несъвършенство. Мъчениците и бойците умирали заради верността към Бога и Закона (1Мак.1,52-64). Накрая Израел разбрал, че вярата включва послушание към изискванията на Съюза-Завет. В тази насока я заплашвала опасност, пред която не устояли фарисеите: формализъм, придържащ се повече към обредните предписания, отколкото към религиозните и нравствени призови на Писанието (Мат.23,13-30), гордост, опираща се повече на човека и неговите дела, отколкото на единствения Бог, за да бъде оправдан (Лука 18,9-14).

Следователно, упованието на Израел в Бога не е било чисто, отчасти защото някаква завеса е оставала между неговата вяра и Божия замисъл, възвестен в Писанието (2Кор.3,14). При това истинската вяра е била обещана едва на бъдещия Израел. От друга страна, езичниците трудно са могли да споделят вяра, която е била насочена преди всичко към надежда от национален характер и е налагала твърде обременителни обредни предписания. Освен това, какво би им донесла тя?(Мат.23,23)? Достъпът до вярата на бедните не е могъл да направи езичниците участници в спасението, което е било само надежда. Израел, както и Онзи, Който ще доведе вярата до съвършенство (Евр.12,2; 11,39сл) и ще приеме “обещания” Дух Свети (Деян.2,33).

НОВ ЗАВЕТ

I. ВЯРАТА В УЧЕНИЕТО И ЖИВОТА НА ИСУС

1. Подготовката - Вярата на бедните (Лука 1,46-55) приема първата вест за спасението. Тази вяра още се колебае у Захария (Лука 1,18-20; Бит. 15,8), но достига съвършенство у Мария (Лука 1,35-37.45; Бит.18,14) и бива споделена малко по-малко от другите (Лука 1-2); външната скромна обстановка не скрива от вярата проявата на Божието благоволение. И повярвалите в мисията на Иоан Кръстител са също бедняци, съзнаващи своя грях, а не гордите фарисеи (Мат.21,23-32) Тази вяра, незабелязана за тях самите, ги обединява около Исус, дошъл при тях (Мат.3,11-17), и ги насочва към вярата в Него (Деян.19,4; Иоан 1,7).

2. Вярата в Исус и в Неговото слово – Всички са могли “да слушат и видят” (Мат.13,13сл) словото и чудесата на Исус, възвестяващи пришествието на Царството (Мат.11,3-6; 13,16-17), но “да слушат словото” (Мат. 11,15; 13,19-23) и “да го изпълняват” (Мат.7,24-27; Втор.5,27), да виждат наистина, с една дума – да вярват (Марк.1,15; Лука 8,12) е било свойствено само на учениците (Лука 8,20сл). От друга страна, думите и чудесата са поставяли въпрос: “Кой е този?” (Марк 4,41; 6,1-6.14сл). Този въпрос е бил изпитание за Иоан Кръстител (Мат.14,2сл) и скандал за фарисеите (Мат.12,22-28; 21,23сл). Вярата, необходима за извършването на чудеса (Лука 7,50; 8,48), е отговаряла на този въпрос само отчасти, признавайки всемогъществото на Исус (Мат.8,2(Марк 9,22сл). Петър дава истинския отговор: “Ти си Христос” (Мат.16,13-16). Отсега нататък тази вяра в Исус обединява учениците с Него и един с друг, правейки ги причастни към тайната на Неговата личност (Мат.16,18-20). Около Исус, който Сам е беден (Мат.11,29) е се обръща към бедните (мат.5,2-10; 11,5сл), се образува т.нар. общност на бедните, “малките” (Мат.10,42), връзка между които е най-ценното от всичко, е вярата в Него, в Неговото слово (Мат.18,6-10). Тази вяра е от Бога (Мат.11,25; 16,17), и ще настъпи ден, когато тя ще стане дял на народите (Мат.8,5-13; 12,38-42). Пророчествата се изпълняват.

3. Свършенството на вярата – Когато Исус, Слугата на Яхве, се отправя към Иерусалим, за да стане послушен до смърт (Филип.2,7сл), Той е “направил лицето Си твърдо като кремък”(Лука9,51; Ис.50,7). Пред лицето на смъртта Той е станал “Завършител на вярата” (Евр.12,2) на бедните (Лука 23,46; Мат.27,36)1 проявявайки абсолютно доверие към “Можещия да Го спаси от смъртта” (Евр.5,7) чрез възкресението.

Въпреки, че узнават тайните на Царството (Мат.13,11), учениците трудно застават на пътя, по който те трябва чрез вяра да следват Сина Човечески (Мат.16,21-23). Доверието, изключващо всякаква грижа и всякакъв страх (Лука 12,22-32), не е било обичайно за тях (Марк 4,35-41; Мат.16,5-12). Затова изпитанието по времето на Страданията на Спасителя (Мат.36,41) е било за тях скандал (Мат.26,41) Онова, което са видели тогава, е изисквало много голяма вяра (Марк 15,31). Вярата на самия Петър, макар и да не изчезва,- защото Исус се е молил за нея (Лука 22,32), - не е била достатъчно мъжествена, за да се прояви безстрашието (Лука 22,54-62). Вярата на учениците е трябвало да направи още една решителна крачка, за да стане вяра на Църквата.

II. ВЯРАТА НА ЦЪРКВАТА

1. Вярата във Възкресението – Тази крачка е била направена, когато учениците, след много колебания в периода на явленията на Исус (Мат.28,17; Марк 16,11-14; Лука 24,11), повярвали в Неговото Възкресение. Като свидетели на всичко онова, което е учил Исус и е свършил (Деян. 2,33-36), те Го провъзгласили за “Господ и Христос”, в Когото невидимо са се изпълнили обещанията (Деян.2,33-36). Вярата им вече е била способна да устои “до кръв” (Евр.12,4). Те призовавали своите слушатели да я споделят, за да станат наследници на обещанието, получавайки прошка за греховете си (Деян.2,38; 10,43). Така се родила вярата на Църквата.

2. Вярата в Словото – Да се повярва означава преди всичко да се приеме проповедта на свидетелите, Евангелието (Деян.15,7; 1 Кор.15,2), Словото (Деян.2,41; Рим.10,17; 1Пет.2,8), изповядвайки Исус като Господ (1Кор.12,3; Рим.10,9; 1Иоан 2,22). Тази първоначална вест, предадена като предание (1Кор.15,1-3), обогатена и уточнена, става учение (1Тим.4,6; 2Тим.4,1-5); това човешко слово винаги ще бъде за вярата слово на Самия Бог (1Сол.2,13). Да бъде прието то означава за езичниците да се отвърнат от идолите и да се обърнат към живия и истински Бог (Деян.5,14; 13,27-37; 1Иоан 2,24), и чрез приемането на кръщението да се изповядва Отца, Сина и Светия Дух (Мат.28,19).

Тази вяра, както свидетелствува Павел, открива на разума “съкровищата на премъдростта и знанието” скрити в Христа (Кол.2,3; самата премъдрост Божия, открита от Духа (1Кор.2), толкова различна от човешката мъдрост (1Кор.1,17-31; Иак.2,1-15; 3,13-18; Ис.29,14), и познанието на Христа и Неговата любов (Филип.3,8; Еф.3,19;).

3. Вярата и живота на приелия кръщението - Повярвалият в Словото преминава чрез вярата към кръщението и възлагането на ръцете, благодарение на което става напълно член на Църквата и се приобщава към нейното учение, дух и свещенодействие (литургичен живот) (Деян.2,41-46). Защото чрез Църквата Бог осъществява Своя замисъл, извършвайки спасение на вярващите (Деян.2,47; 1Кор.1,18): вярата разцъфтява в послушанието към този замисъл (Деян.6,7; 2Сол.1,8). Тя се развива в действията (1Сол.1,3; Иак.1,21сл) на нравствения живот, верен на Христовия закон (Гал.6,2; Рим.8,2; Иак.1,25; 2,12); тя действа от любов към братята (Гал.5,6; Иак.2,14-26). Тя се поддържа от верността, готова да тръгне дори към смъртта по примера на Христа (Евр.12; Деян.7,55-60) в пълно упование в Онзи, “в Когото е повярвала”(2Тим.1,12; 4,17сл). Вярата в Словото, послушанието е упование – такава е вярата на Църквата, отделяща загиващите – например еретиците (Тит 3,10) от спасяваните (2Сол.1,3-10; 1Пет.2,7сл; Марк 16,16).

III. АПОСТОЛ ПАВЕЛ И СПАСЕНИЕТО ЧРЕЗ ВЯРА

За Исус, както и за зараждащата се Църква, вярата е била дар Божи (Деян.11,21-23; 16,14; 1Кор.12,3). Когато езичниците се обръщали, Самият Бог “очиствал сърцето им чрез вярата” (Деян.11,13; 14,27; 15,7-9) “Повярвали, те получавали Същия Дух, както вярващите иудеи (Деян.11,17). По този начин те били приемани в Църквата.

1. Вярата и иудейския Закон. – Но скоро възникнал въпросът: трябва ли да бъдат те подлагани на обрязване и да бъдат подчинявани на иудейския Закон (Деян.15,5; Гал.2,4)? В съгласие с онези, които били почитани като стълбове (Деян 15; Гал.2,3-6), Павел е считал за безсмислено да бъдат принуждавани езичниците “да иудействат” докато самите иудеи бивали спасявани от вярата в Христа (Деян.15,11; Гал.2,15сл). Когато в Галатия решили да задължат тамошните християни да се обрежат (Гал.5,2; 6,12), Павел веднага разбира, че това означава да им се възвестява някакво друго Евангелие (Гал.1,6-9). Тази нова криза се оказва за него повод за задълбочен размисъл за значението на Закона и вярата в историята на спасението.

Започвайки с Адам (Рим.5,12-21), всички хора, и езичници, и иудеи, са виновни пред Бога (Рим.1,18-3,20) Даден за живот, Законът сам по себе си е породил само грях и смърт (Рим.7,7-10; Гал.3,10-14.19-22). Пришествието на Христос в този свят (Гал.4,4сл) и Неговата смърт са сложили край на това положение чрез явяването на Божията правда (Рим.3,21-26; Гал.2,19-21), която сеприема чрез вяра (Гал.2,16; Рим.3,22; 5,2). Изглежда, ролята на Закона е приключила (Гал.3,23-4,11). Домостроителството на обещанието, вече изпълнено в Исус (Гал.3,15-18), отново влиза в сила: подобно на Авраам, християните се оправдават чрез вяра, независимо от Закона (Рим.4; Гал.3,6-9; Бит.15,6; 17,11). Нали и според пророците праведникът трябва да живее с вяра (Ав.2,4; Гал.3,11; Рим.1,17), и Остатъкът на Израел (Рим.11,1-6) ще се спаси само чрез своята вяра в Камъка, положен от Бога (Ис.28,16; Рим.9,33; 10,11), което му позволява да се открие на народите (Рим.10,14-21; 1Пет.2,4-10).

2. Вяра и благодат. - “Човекът се оправдава чрез вяра независимо от делата на Закона” (Рим.3,28; Гал.2,16). Това твърдение на Павел провъзгласява безполезността да се изпълняват предписанията на Закона при ръководството на вярата; но в още по-дълбок смисъл то означава, че спасението никога те е нещо задължително, а е благодат Божия, приемана чрез вярата (Рим.4,4-8). Павел, разбира се, знае, че вярата трябва “да действа” (Гал.5,6; Иак.2,14-16), ръководена от Светия Дух, приет при кръщението (Гал.5,13-26; Рим.8,1-13). Но той настойчиво подчертава, че вярващият не трябва нито “да се хвали” със своята праведност”, нито да се опира на своите дела, както това е правил фарисеят Савел (Фил.3,4.9; 2Кор.11,16-12.4). Макар той “нищо да не знае за себе си” пред Бога (1Кор.4,4), той се уповава единствено на Бога, Който “произвежда в него” желание и действие” (Филип.2,13). Именно затова той извършва своето спасение “със страх и трепет” (Филип.2,12), но също и с радостна надежда (Рим.5,1-11; 8,14-33); неговата вяра го убеждава в Божията любов, която се е открила в Исуса Христа (Рим.8,39сл; Еф.3,19). Благодарение на Павел, вярата във Възкресението, с която е живяла ранно-християнската общност, е била ясно осъзната. Тя се е освободила от примесите и ограниченията, присъщи на вярата на Израел. Тя наистина е вяра на Църквата.

IV. ВЯРАТА В СЛОВОТО, СТАНАЛО ПЛЪТ

Когато е приключвал периодът на Новозаветното откровение, вярата на Църквата в лицето на апостол Иоан е размишлявала за своите начала. Тя се връща към Онзи, Който ѝ е дал съвършенство, тя по-добре знае да се подготви за срещата с бъдещето. Вярата, за която говори апостол Иоан, е същата, както и вярата на синоптиците. Тя обединява общността на учениците около Исус (Иоан 10,26сл; 17,8). Нейната тасоченост е била дадена от Иоан Кръстител (Иоан 1,33сл; 5,33сл), а в Кана ѝ е била открита славата на Исус (Иоан 2,11). Тя “приема Неговото слово” (Иоан 12,46сл) и “слуша Неговия глас”

(Иоан 10,26сл; Втор.4,30). Тя се утвърждава чрез устата на Петър в Капернаум (Иоан 6,68).

Страданията на Господа за нея са изпитание (Иоан 14,1.28сл; 3,14сл), а Неговото Възкресение – решаващ факт (Иоан 20,8.25-29). Четвъртото Евангелие още по-вече от синоптичните е Евангелие на вярата. Преди всичко вярата в него определено е съсредоточена върху личността на Исус и

върху Неговата божествена Слава. Трябва да се вярва в Исус (иоан 4,39; 6,35) и в Неговото Име (Иоан 1,12; 2,23). Да се вярва в Бога и в Исуса е едно и също нещо (Иоан 12,44; 14,1; Изх.3,14), защото Исус и Отец са едно (Иоан 10,30; 17,21); дори самото това единство е предмет на вяра (Иоан 14,10сл). Вярата трябва да достигне невидимата реалност на славата на Исус, без да гледа на многобройните знамения, които я проявяват (Иоан 2,11сл; 4,48; 20,29). Но ако тя на практика се нуждае от това да вижда (Иоан 2,23; 11,45) и да осезава (Иоан 10,27), въпреки това е призвана към разцвет в познанието (Иоан 6,69; 8,29) и съзерцанието (Иоан 1,14; 11,40) на невидимото.

Освен това, Иоан особено подчертава винаги двойствения характер на невидимите следствия на вярата. За вярващия няма да има съд (Иоан 5,24). Той вече е възкръснал (Иоан 11,25сл; 6,40), върви в светлина (Иоан 12,46) и има живот вечен (Иоан 3,16; 6,47). Обратното, “невярващият вече е осъден” (Иоан 3,18). По този начин вярата се облича в съдбоносното величие на неотложния избор между смъртта и живота, между светлината и тъмнината, избор, още по-труден поради това, че зависи от нравственото поведение на онзи, на когото се предлага (Иоан 3,19-21).

Настойчивостта, с която Иоан говори за вярата, за нейния специфичен обект, за нейната важност, се обяснява със самата цел на неговото Евангелие: да се доведат читателите до това, да споделят неговата вяра, като повярват, че “Исус е Христос, Синът Божи” (Иоан 20,31), и да станат Божии деца чрез вярата в Словото, станало плът (Иоан 1,9-14). За вярата изборът остава възможен в светлината на непосредственото свидетелство на Иоан (1Иоан 1,2сл). Тази вяра е традиционната вяра на Църквата: вяра на приетото учение, тя изповядва Исус като Син (1Иоан 2,23-27; 5,1) и трябва да разцъфти в живот без грях (1Иоан 3,9сл), одушевявана от братска любов (1Иоан 4,10-12; 5,1-5). Както и Павел (Рим.8,31-39; Еф.3,19), Иоан смята, че тя довежда до познанието на Божията любов към хората (1Иоан 4,16).

Пред лицето на идващите битки Иоан увещава мярващите към “търпението и вярата на светиите” (Откр.13,10), дори до смърт. Източник на тази вяроност продължава да остава вярата във Възкресението на Онзи, Който може да каже: “Бях мъртъв и ето – жив съм во веки веков” (Откр.1,18), в Божия Логос, победоносно установяващ Своето Царство (Откр.19,11-16; Деян.4,24-30).

И в онзи Ден, когато ще се прекрати вярата, “ние ще видим Бога, такъв какъвто е” (1Иоан 3,2) и тогава славно ще се възвести вярата на Пасхата: това е “победата, победила света – нашата вяра” (1Иоан 5,4).

Sk – At

ПРЕПРАТКИ КЪМ “ВЯРА” – ПЪРВА ЧАСТ			
I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Бит.12,1сл; 15,6;17,5; 22;	Иов 19,25сл; 42,2;	Деян.2,33; 2,44;	Матей 5,4; 12,41; 23,13-30;
Изх.4,1-17; 12,26; 13,8; 14,31; 19,3-9;	Притчи 20,22; Прем.2,13сл;3,1-9; 12,2;	Рим.4,8-25; 10,9-16; 11,5;	
Числа 14,11; 20,1-12;	Сирах. 36,4; 44,20;	1Кор. 1,19сл;	Лука 4,18; 9,51; 18,9-14;
Втор. 6,20; 7,17-42; 9,23; 13,2-6; 18,9-22; 26,5-9; 27,9-26; 30,15-20,28; 31,3-8;	Исаия 6,9сл; 7,4-9; 8,5-8,16сл.; 12,2; 19,11-15; 28,16; 29,13-30,6; 30,15; 31,1-3; 40,28-31;	2 Кор. 3,14; Гал.3,8,16; 1 Сол. 1,7;	Иоан 8,31-41; 8,56; 12,37-42;
Ис.Нав. 24,2; 1 Цар. гл.19; 2 Цар. гл.7; 4 Цар. гл.5; Тов. 14,4;	41,4,47; 42,4; 43,8-12; 44,6-20,24; 45,14; 49,6,23; 50,6-10; 51,5сл; 52,15сл; 53,10-12; 56,1-8; 61,1;	Евр.11,1,8-19,23-40; 12,2; Псалм 4; 7; 8; 11; 15; 17; 21; 22; 26; 28; 30; 36; 39; 43; 46; 48; 50; 61; 72; 73; 77; 88; 89; 95;	
Иудит 5,5-21; 9,11-14; 14,10;	Иер.2,5-13; 7,22сл; 15,10-21; 20,7-18; 23,9-32;		
1Мак.2,11.29-41.49-70; 3,13;	28,15; 29,19,31; 31,33сл; Иез.36,26сл; 37,14;		

ПРЕПРАТКИ КЪМ “В Я Р А” – (ВТОРА ЧАСТ)

I ГРУПА	II ГРУПА	III ГРУПА	IV ГРУПА
Бит. 15,6,8; 17,11; 18,14;	Ис. 28,16; 29,14; 50,7;	Деян. 2,33-36.38-47; 4,24-30; 5,14; 6,7; 7,55-60; 10,39.43; 11,17-23; 13,27-37; 14,27; 15,5-9.11; 16,14;19,4;	Мат. 3,11-17; 5,2-10; 7,24-27; 8,2.5-13; 10,42; 11,2-6.15.25.29; 13,11-23.38-42; 16,5-23; 18,6-10; 21,23-32; 26,33.41; 27,36; 28,17-19;
Изх. 3,14;	Ав. 2,4;	Иак.1,2-25; 2,1-5.12.14-26; 3,13-18; 1Пет. 2,4-10;	Марк.1,15; 4,35-41; 6,1-6.14сл 9,22сл; 15,31сл; 16,11-16;
Втор.4,30; 5,27; 9,23;		1Иоан 1,2сл; 2,22-27; 3,2-10; 4,10-17; 5,1-5; Рим. 1,17-3,28; 4,4-8; 5,1-21; 7,7-10; 8,1-39; 9,33; 10,9-21; 11,1-6; 1Кор. 4,4; 12,3; 15,1-3; 2Кор.11,16 – 12,4; Гал. 1,6-9; 2,3-6.15-21; 3,66-18.23-4,11; 5,2-6.13-26; 6,2.12; Фил.2,7-15; 3,4.8сл; 1 Сол. 1,3-10. 2,13; 2 Сол. 2,13; 1Тим.4,6; 2Тим.1,12; 4,1-5.17сл; Тит 3,10; Евр.5,7; 12,2-4; Откр.1,18; 13,10; 19,11-16;	Лука 1,18-20.35-37.49-55; 7,50; 8,12.20.48; 9,51; 12,22-32; 22,32.54-62; 23,46; 24,11; Иоан 1,7-14.33сл; 2,11-23; 3,14-21; 4,39.48; 5,24.33; 6,35.40.47.68сл; 8,24.29; 10,26-30; 11,25.40.45; 12,44-46; 14,1.10.28сл; 17,8.21; 20,8.25-31;

ГЕДЕОН

Велик войн (поваляци)

Гедеон нямал голямо самочувствие, въпреки че имал десетина слуги и семейството му навярно е било заможно. Когато бил призван от Господен вестносец (ангел) да спаси племето си от малиамците (свирепите номади от пустинята), той се оправдал със соята незначителност и неспособност. Но когато му било наредено да разруши бащиния си жертвеник, посветен на Ваал, той го направил, макар и през нощта. Градските жители разгневени от това, искали от бащата да убие Гедеон, задето е унищожил жертвеника на Ваал. Бащата Йоас обаче казал – „Вие ли ще де застъпвате за Ваал и ще го защитавате?. Ако Ваал е бог- нека сам да се застъпи за себе си”. От този ден започвали да го наричат Иераваал, понеже Йоас бе казал: „Нека Ваал сам се разправя с него, задето е унищожил жертвеника му”.

Когато се наложило да събере и поведе армия, две последователни знамения от Господ (с мокро и след това със сухо руно) му вдъхнали смелост. Така след като свел броя на голямата си армия до 300 души и с великолепа среднощна тактика малобройната му войска всяла ужас и победила многобройните врагове.

След тази победа Гедеон станал съдия на своето племе. За съжаление той се отклонил от придобитото си през трудни обстоятелства упование в Господа, като позволил на семейството и племето си да се покланят на един златен ефод.

(Съдии, глави 6-8)

ПРЕПРАТКИ

<u>I.</u>	<u>II.</u>	<u>III.</u>	<u>IV.</u>
<u>Съдии</u> 6, 7-16	<u>Исаия</u> 9, 2-5	1Пет. 3, 12-17;	<u>Мат.</u> 4, 13-16;
7, 16-25;	10, 24-26	1 Йоан 3, 9-13;	10, 26-28;
8, 11-12.22-27;	<u>Йерем.</u> 5, 3-16;	Рим. 5,1-11;	13, 26-28;
		Ефес. 2, 13-18;	<u>Марк</u> 16, 15-20;
		Евр. 2, 5-16;	<u>Йоан</u> 3, 16-21;
			6, 43-51;;

ГОДЕНИК / НЕВЕСТА

Името годеник – съпруг е едно от тези имена, които Бог си дава сам. (Ис.54,5) и което изразява неговата “любов спрямо своето творение . Точно затова тук се говори за това име, докато девиза “съпружество трябва да представи всичко, което се отнася до човешкото семейно огнище.

C.3

Бог не се появява само в своето тайнствено “Име (Изх.3,14); други имена ,производни от всекидневния житейски опит,позволяват да познаваме Бога в неговото отношение към Своя народ: Той е неговия “Пастир и Отец, Той е неговия “Годеник”.

Тук не става въпрос за някакъв мит, какъвто познава ханаанската религия, в който “бог-съпруг опложда земята, на която той е Ваал (господар и съпруг: Осия 2,18; Съд. 2,11сл); на този мит отговарят половите обреди, главно свещената проституция. Тези обреди се появяват в съединение с “идолослужението”: и ревнивият Бог за да опозори това блудство , нарича го проституция. (Изх.34,15; Ис.1,21), Богът на Израел не е жених на своята земя, а на Своя народ; любовта, която свързва тях, има своята история: славното насрещно излизане на Бога и победата на “неговото милосърдие над неверността на неговия народ са пророчески теми. Появяват се най-напред при Осия, който е разбрал тяхната символична стойност чрез преживяването, което е имал в своето лично съпружество.

1.Преживяването на Осия – обичана и невярна съпруга

Осия си взема за съпруга жена, която обича и която го обдарява с деца, докато го напуща и се отдава в някакъв храм на проституция. Пророкът обаче я откупува и я довежда обратно в своя дом. Времето на строгост и изпитания я приготвило за това, отново да заеме своето място в семейното огнище (Ос.1-3) Това е правдоподобното значение на това драматично разказване. В това съпружеско преживяване пророкът открива тайната на отношението между любовта на Бога , който чрез Договор се свързва с определен народ и измяната към Договора, която извършва Израел.” Договорът придобива характер на съпружество. Идолопоклонничеството не е само проституция; то е “прелюбодейство и то прелюбодейство на съпругата,обсипана с дарове, която обаче е забравила за всичко, което е получила. Божият “гняв на съпруга, който наказва своята невярна съпруга и така иска да върне обратно тази, която е блуждала и да я направи отново достойна за своята любов . Тази любов ще има последната дума ; Израел отново ще премине периода на “пустинята(Ос. 2,16сл.); новият годеж ще приготви сватбата , която ще се извърши в справедливост и в нежност; “очистеният народ ще познае своя жених и неговата вярна любов (Ос.2,20сл.).

Преди това Договорът се е преживявал като социално договаряне, чието нарушаване привличало Божия гняв; този гняв сега се проявява като действие от ревността на жениха и Договорът като съпружеска връзка , в която е включено даряването така доверчиво, както и отделно. Това взаимно даряване като съпружеското обдаряване познава променливост.; тя символизира редуването, характерно за историята на Израел от времето на Съдиите, на грях, наказание, съжаление, прошка (Съдии 2,11-19).

2. Пророческото послание: любящ съпруг и вярна съпруга

Иеремия, духовният наследник на Осия , разглежда съпружеския символизъм в експресивни образи и поставя срещу предателството и развалата на Израел , вечната любов на Бога спрямо Своя народ : “Така говори Яхве ; Спомням си дружбата на твоята младост, твоята любов, когато ти беше невеста, когато тръгна след Мене в пустиня, в не засята земя” (Иер.2,2) , но ”между туй на всеки висок хълм и под всяко клонесто дърво ти блудстваше (Иер.2,20); но и така “ с вечна любов

съм те обикнал , затова прострях към тебе благоволение” (Иер.31,3) . Образите на Иезекиил са още по-драстични и представят Иерусалим като захвърлено момиче, за което се е оженил неговия спасител,след като го е отгледал, което обаче се отдава на проституция , и въпреки ,че е нарушило договора ,който я свързвал с нейния жених, то той ще обнови този договор (Иез.16,1-43;59-63).

Но чак Книгата на утешението намира тези най-изразителни акценти , за да разкрие на Иерусалим , с каква любов е обичан: “ не се смушавай,защото няма да бъдеш поругана.. Защото съпруг ще ти бъде твоя Творец..Дали жената на младостта може да бъде отхвърлена ?” (Ис.54,4-8). Тържествена и вярна, неизследвана и вечна ,любовта на жениха ще победи и ще промени неверницата в девствена невеста (Ис.61,10; 62,4 сл.) с която женихът ще се свърже със вечен договор.

Дали Песни на песните не трябва да се четат с тази пророческа перспектива? Или дали са обратно, инспирирани от любовта на жениха и невестата на тази земя ? Дали вече тези песни алегорично са приготвяли историята на Израел; или възпяват тази съпругеска любов , от която пророците са направили образец на задълженията в Договора , те не дават на нас ключа към символите , които използват: Яхве никога не се е отъждествявал с жениха . Дори алегоричното тълкуване на текста всякога да е било обосновано, изисква си само предположения , че трябва да се даде предимство на това, Песен на песните да се разглежда като наподобяване ; възпяване любовта,силна като смърт, любов, чийто не изгасващ пламък е образ на ревнивата любов на Бога към своя народ (Песен,8,6сл.; Втор.4,24). Що се отнася до Псалм 44, който е възникнал по случай сватбата на някакъв израелски цар, така той е бил по-късно апликиран за Царя- Месията. Послание до евреите използва тези негови елементи , които предписват на царя божествени наименования и са били увертюра към явяването на божествената апликация на Христос (Пс.44,7сл.) Евр.1,8).

3. Мъдрост и единство с Бога

Реализмът на пророците е издигнал горещата Божия любов. Разсъжденията на Учителите на мъдростта подчертават личния и вътрешен характер на единството , което се осъществява с тази любов. Бог дава на своя вярващ мъдрост, която е негова дъщеря(Прит.8,22) и която се отнася към човека като майка и като невеста.(Сирах. 15,2) Книгата Премъдрост разглежда този образ: постигането на мъдрост е средство, как да станеш Божий приятел (Прем. 7,14), трябва да я търсиш, да жадуваш за нея и да живееш с нея.(Прем. 7,28; 8,2.9) Това е тази невеста, която може да даде само Бог (Прем.8,21) и която прави безсмъртен този, който се споява с нея. Мъдростта, която е изпратена от Бога, както и Светия Дух (Прем.9,17), е духовен дар, тя е работничката, която в нас завършва Божието дело и която ражда в нас праведност.(Прем. 8,6 сл.). Съпругеският символизъм тук е съвсем одухотворен. Така се е приготвило появяването на тайнството на милостта и в това явяване се завършва свързването на човека с Бога; втеляване на това, което е Мъдростта на Бога и неговото сгодяване с Църквата - неговата невеста.

Н.3.

1. Агнецът, жених на новия Договор - Мъдростта,, която се е сродила с Бога и на която е харесало да бъде между хората (Прит. 8,22-31), не е само духовен дар, проявява се в телесното: това е Христос: Божията Мъдрост (1 Кор.1,24); и точно в тайнството на Кръста, тази Божия глупост, той завършва явяването на Божията любов към своята невярна невеста , предпазва и освещава невестата, на която Той е “главата (Еф.5, 23-27.

Така се разкрива тайнството на съединяването , символизирано в С.З. с имената жених и невеста. Касае се за това, човек да се обедини с триизмерния живот, да се съедини с Божия Син и да стане по този начин дете на небесния Отец; женихът е Христос и то Христос - Разпнатият. Новият Договор е подпечатан точно с неговата кръв (1 Кор.11,25) и точно за това Апокалипсисът не нарича вече Иерусалим невеста на Бога, а невеста на Агнеца. (Откр. 21,9).

2. Църквата, невеста на новия Договор.

Какъв е този Иерусалим, който е поканен към Договор със Сина Божий ? Това вече не е слугинята, която представлява народа в Стария Договор, а свободна жена, Иерусалим идващ свише (Гал.4, 22-27). Откъдето е дошъл женихът, комуто Предшественикът е издал свидетелство, неговият приятел (Иоан 3,29), човечеството представлява две “жени, символи на двата духовни града: от една страна “грешницата”, тип на идолопоклонническия Вавилон (Откр.17, 1.7), от другата страна невестата на Агнеца, тип на обичания град (Откр. 20,9), светия Иерусалим , който слиза от небесата, защото своята святост получава точно от своя жених (Откр. 21,2.9.сл.)

Тази жена е майка на Божиите деца, тези деца, които Агнецът освобождава от дракона със силата на своята кръв (Откр.12,1сл.11.17). От това значи е видно, че Христовата невеста не са само избраните като цяло, но, че тя е тяхната “ майка, тази майка, чрез която и в която всеки от тях се ражда; осветени са от милостта на Христос (Тит3,5 сл.) и стават “господни същества, достойни за Кръста на своя жених. (2 Кор.11,2), споени за винаги с Агнеца. (Откр. 14,4).

3. Вечната сватба

Затова сватбата на Агнеца с невестата обхваща различни етапи, и то поради това, че Църквата е същевременно майка на избраните и място, което ги събира.

А) Първи етап на сватбата - времето на идването на Христос (Мат. 9,15сл.) приключва в момента, когато Христос, новият “Адам на кръста посвещава новата Ева; тя излиза от неговото бедро и я символизира “ водата и кръвта, които са знамение на светостта на Църквата (Иоан 19,34; 1 Иоан 5,6). Любовта, която тук женихът проявява към своята невеста, е образец на християнската сватба. (Еф.5, 25-32).

В) Христос на тази сватба поканва хората, но най-напред своя народ (Мат. 22,1-10); за да може човек да участва в нея , необходимо е не само да отговори на поканата, която обаче мнозина са отказали, но и да си облече сватбени “одежди (Мат. 22,11сл.). Тази покана Църквата провъзглася през всички времена ; тъй като обаче часът на тържеството остава за всекиго неопределен,изисква се “бдителност , защото Женихът при своето появяване да намери приготвени девиците, които са били поканени да участвуват в сватбената трапеза (Мат- 25,1-13).

С) Накрая при завършване на историята ще се довърши сватбеното облекло за невестата, леново облекло, сияещо “от белота, изтъкано от деянията на верните. Те с радост и хвалебствия очакват тази сватба на Агнеца, на която са били поканени, което за тях е било голяма почит (Откр.19,7сл.).В този момент, когато бъде осъдена Блудницата, Женихът накрая ще отговори на призива, който Духът внушава на неговата невеста : ще утоли жаждата на всички тези, които като нея и в нея “ жадуват за спояване с неговата любов и с неговия живот , чийто един от най-хубавите символи е съпругеското съединение. (Откр.22,17).

Sk. - At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “ГОДЕНИК / НЕВЕСТА”

<u>I. ГРУПА</u>	<u>II. ГРУПА</u>	<u>III. ГРУПА</u>	<u>IV. ГРУПА</u>
Изход 3, 14 34,15	Притчи 8, 22-31	1 Иоан 5, 6	Матей 9, 15 сл. 22, 1 – 11 сл.
	Песен 8 , 6 сл.	1 Кор. 1, 24	25 , 1 – 13
Второз. 4, 24	Прем. 7,14. 28	2 Кор. 11,2	Иоан 3 , 29
Съдии 2,11-19	8, 2-9.21,9,,17		19, 34
	Сирах. 15, 2	Ефес.23-32	
	Исаия 1, 21; 54 4.8 61,10; 62,4	Гал. 4, 22-27	
		Евреи 1, 8	
	Иерем.2, 2,20; 31,3	Тит 3, 5 сл.	
	Иезек. 16, 1- 43	Откр.12,1-11.17	
	Осия 2,16-20	14, 4; 7,17	
	Псалм 44, 7 сл.	19,7; 20,9; 21,9	

ДЕНЯТ ГОСПОДЕН

Вярващият не би трябвало да гледа на историята като едно непрекъснато действие или ново начало, а по-скоро като движение напред при което срещите (посещенията)* с Бог разделят този път на сезони, дни, часове* и привилегирани моменти. Господ дойде; Той не престават да идва; и Той ще дойде да съди* света и да спаси верните. В този общ преглед на историята, „денят Господен“ е специален израз, използван за обозначаване на Божия намеса в хода на тази история. Понякога този израз се съкращава до „деня“ или „този ден“ и има двойко значение. Преди всичко това е историческо събитие, при което ще станем свидетели на триумфа на Бог над Неговия врагове. Също има и култово значение, това е ден специално отделен за поклонение на Бог. Тези две значения не са несвързани по между си. Поклонението* възпоменава и провъзгласява Божията намеса в историята. Това историческо събитие, което идва от Бог, което е извън времето и принадлежи към Божието вечно настояще, но чието поклонение трябва да се осъществи в историческото време*.

В Старият Завет:

I. ОПОВЕСТЯВАНЕТО НА ДЕНЯ ГОСПОДЕН

Очакването на безпогрешна намеса на Господ от името на Израел изглежда е намерила много ранно и широко разпространение в народното вярване; в очакването на „денят на светлината*“ (Ам 5,18). Всъщност дори и при различното използване на тази идея от пророци, от осми до четвърти век преди Христа, може да се види същият модел, описващ деня на Господа. Извиквайки бойния си вик (Зах 1,14; Ис 13,2): „близък е Денят Господен!“ (Иез 30,3; Ис 13,6; Иоил 1,15); и подреждайки Своята армия за битка (Ис 13,3с). В превод от латински това е облачен ден (Иез 30,3), с огън (Софон 1,1 8; Малах 3,19); и небесата са преобръщат (Ис 34,4), и земята трепери (Иоил 2,1-11), а светът е опустошен (Ис 7,23) и се потапя в усамотение подобно на това на Гомор (Софон 2,9), превръща се в пустиня (Ис 13,9). Паника обхваща хората (Ис 2,10.19); те се крият (Ис 2,21), обърквани са (Ез 7,7), уплашени (Ис 13,8), като слепци (Софон 1,17); и ръцете им отпадат (Ез 7,17); и сърцата им са изгубили вярата (Ис 13,7); вече не са в състояние да стоят на краката си (Малах 3,2). Това е тотална разруха (Софон 1,18), осъждане и подбор на достойните (Малах 3,20), пречистване (3,3); с една дума това е краят (Иез 7,6с).

Въпреки че след изгнанието, описанието се отнася за последните дни, то първото следва хода на реални историческите събития, а именно „денят Господен“ е разрушаването на Йерусалим (Иез 13,5; 34,12; Плач 1,12; 2,22). Това описание не е заимствано от някакъв мит за война* между боговете (въпреки че, образите запазват някои митологични черти), нито подобно описание може да бъде открито в Израилевият култ (макар религиозните празници да се наричат „дни на Господа“). Зад всичко това е опитът от историята: намесата на Господ воювайки от името на Неговия народ. Подобни интервенция са „денят на Медиам“, когато Господ разграничава Себе си от другите богове постигайки великолепа победа* (Ис 9,3; срв Съд 7,15-25); Денят на Исус Навиев* (Нав 10,12с); денят на Джебзраел (Осия 2,2) и много други "дни" на победа (Ис 28, 21; вж. 2 Цар 5,17-25). Според традицията на свещената война* Господ влиза в битката с боен вик (Числ 10,35сл; Пс 67,2); Той би спрял слънцето, ако е необходимо (Нав 10,12слдв; срв Изх 14,20; Ис 24,7) и ще използва за целите си облаци (Съд 5,4с), гръмотевици (1 Ц 7,10) или камъни падащи от небето (Иоан 10,11); Ще отприщи страх и ужас сред врагът преди да го срази (Изх 15,14сл; 23,27сл; Нав 2,9; 5,1, ..). Израел развива идеята за деня Господен въз основа на спомените на националния си епос и чрез образите споменати в техните вярвания: Господ Саваот е Господ на историята.

II. В ОЧАКВАНЕ НА ПОСЛЕДНИЯ ДЕН.

Господ насочва историята към нейният финал. Следователно провъзгласяването в Израел на деня на Господ ще се превърне в провъзгласяване на този ден за целият свят. Този ден няма се случи в потока на времето, но в края на време и на този свят. Първоначално, денят на Господ се удължава само за Израел. Пророците, в тяхната борба срещу фалшивото усещане за сигурност на хората, които са си мислели, че тяхно е правото да бъдат спасени безусловно от всичките им неприятности, застават срещу общото мнение, независимо дали ще използват или не терминът "денят на Господ" (Амос 5,18слд; Ис 28,14слд; Малах 1,21; Иер 4). Само за остатъка* денят ще отбележи победата на Израел.

Пророк Софония (6 век преди Христа) разширява обхватът на деня на Господ, той вече засега и нациите* на врагове им (2,4-15); то е подготовка за тяхното обръщане и възстановяването на Израел (3,9-18). По време на изгнание, когато Денят на гнева на Господа* приближава Йерусалим (Плач 1,12), се утвърждава двойката идея за Деня, които вече означава съд* за нациите* и победа за Остатъка* на Израел. Този ден застига Вавилон (Ис 13) и Едом (Ис 34). За Израел, които както винаги трябва да е готов (Малах 3,2; Зах 13,1с), това е гаранция за защита (Зах 12,1.4), дарба от Духа (Иоил.3; Зах 12,10), нов рай (Иоил 4,18; Зах 14,8), Израел ще бъде отмъстен за своите врагове (Иер 46,10), когато час на народите прозвучи (Езк 30,3сл). Такъв е "денят на отмъщението* на Господ" (Ис 34,8).

Подобна линия която удължава Деня на Господ за народите също се отнася и за края на време. Още по времето на Иезекил се смятало, че денят отбелязва „края“ (Езк 7,6с), при Даниил това е „краят на света“ (Деян 9,26; 11,27; 12,13), който ще бъде предшестван от „времето на края“ (8,17; 11,35,40; 12,4,9). Изображенията на войната на Господ* срещу враговете на Израел (вж. Зах 14,12-20) са обогатени с космически изображения, представящи първата битка, когато Господ триумфира над зверовете* и хаосът. Въпреки това, тази картина винаги остава свързана с историята. Коалицията се събира от четирите краища на земята, за да се противопостави на Йерусалим (Зах 12,3) и ще бъде разбита от Господ, който ще бъде признат за съдия на целият свят (Пс 93,2; 95,13). Цялата земя ще да бъде очистена от народите си (Ис 24,1), и тези които не са Божии хора ще бъдат унищожени (Езк 38) като боговете, които ги вдъхновяват. Така денят на Господ ще отбележи окончателната победа на Бог над Неговите врагове. В царските псалми тази надежда е под формата на молитва, апелираща към Бог на отмъщението (Пс 93) или известяване на Неговото царуване (Пс 92; 95-98).

В Новият Завет.

С идването на Христос времето* придобива ново измерение, което се отразява и в използваната лексика. Авторите говорят за ден на посещение* (1 Петр 2,12), ден на гняв* (Рим 2,5), ден за осъждане* (2 Петр 2,9), „че в този ден“ (Мат 7,22), денят Господен (1 Сол 5,2; 2 Сол 2,2), но също така говорят за деня на Господ Иисус (1 Кор 1,8), на Христос (Филип 1,6.10), на Човешкия Син (Лук 17, 24сс). Те също използват думите апокалипсис (2 Сол 1,7; 1 Петр 1,7.13), епифения (1 Тим 6,14; Тит 2,13), парузия (Мат 24,3.27; 1 Сол 2,19; 2 Сол 2,1; 1 Кор 15,23; Иак 5,71; 1 Йоан 2,28). Под термина парузия обикновено се разбира "присъствие" (2 Кор 10,10) или "идване" (2 Кор 7,6с); в гръцко-римския свят думата е била използвана за обозначаване на служебно посещение на император. В НЗ използването на парузия може да произтича и от апокалиптичната традиция на Завета относно "идването на Господ" (срв Зах 9,9). Както показва лексиката на НЗ, Денят Господен от сега нататък е Денят на Христос. Някои текстове (2 Тим 1,10) предвижда "епифания" на Господ и дори прилагат тази дума за въплъщението; други разкриват тенденция към а по-духовен подход, като същевременно се запазва апокалиптичен апарат на СЗ.

I. ИДВАНЕТО НА ГОСПОДА

По скоро въпросът е, дали идването на Господ е напълно реализирано чрез появата на земята на Иисус от Назарет, сега когато Той вече е Господ. Остава известно разминаване между традиционната есхатология и нейните актуализация. Това е този Съдия от края на времето, този

който „идва“ според обявлението на Кръстителю (Мат 3,11); и Духът „слиза“ над Исус при Неговото кръщение (3,16). И все пак Йоан Кръстител се чуди дали Исус е „този, който трябва да дойде“ (11,3). „Царството небесно е тук,“ казва Исус, използвайки подобна формула на тази, която се използва в СЗ за провъзгласяване на Господния ден; „Божие царство е дошло сред нас“ (12, 28). Петдесетница изпълнява пророчеството на Йоил: Денят на Господ открива „последните дни“ (Деян 2,17), И влизането на езичниците в църквата изпълнява пророчеството на Амос (Деян 15,16с). Все пак нито Пасхата, нито Петдесетница се наричат „Денят Господен“, освен при литургично им използване. Въпреки това, този израз се реализира по определен начин в „дните“ на Господ Исус, и той продължава да поддържа надеждата на християни, които очакват завръщането Му.

1. Денят на Човешкия Син.

Този когото те очакват в края на времето е Исус, прославен като Сина* Човешки според Даниил, както самият Той е предсказал (Лук 17,24с). В това разговор Исус използва класическото описание съгласно СЗ със своите внушителни теофании, особено в "евангелският апокалипсис" (Мат 24 и прл четв). Разпознават се елементи на война (24,6с), космически катаклизми (24,29), издигане на идолопоклонството (24,15), избирателност при осъжданията (24,37-43), внезапност и непредсказуемост на деня (24,44). Това което е добавено към традицията на СЗ, е идването на Човешкия Син в слава (24,30с). Подобни образи се срещат и в други апокалиптични текстове на Новия Завет. Така Павел говори за тръба и архангел на края (1 Сол 4,16сл; I Ко 15,52); той споменава, че денят ще дойде като крадец, носещ със себе си ужасни страдания (1 Сол 5,3), и че това ще маркира окончателната победа над врага (1 Кор 15,24-28). Но апостолът също добавя, че тогава ще настъпи и възкресението на мъртвите и срещата с идващият от небето Христос (1 Сол 4,16с). В Откровение също се запазва контекста на война (гняв, армии, вопли за победа) и присъда (Откр 20,1с) и на космически събития (21,1). Накратко, в Деня на Господ ще бъде празнуван триумфът на Бог (СЗ) чрез Неговият син Исус (НЗ). Със спасението пред очите ни (1 Петр 1,4сл), всички неща ще бъдат възстановен (Деян 1,6; 3,19с) и телата ни ще бъдат преобразен в Неговото славно тяло (Фил 3,20с).

2. Светлината озарява нашето ежедневиe.

Това бъдеще събитието има определящ ефект върху поведението на вярващия тук и сега. Парузията ни позволява да оценим хората по тяхната истинската стойност (1 Кор 1,18), да преценим значението на човешките дела (4,3слд) и да се оценим стабилността на това свят, чиято „форма отминава“ (7,31). Перспективата на парузията хвърля светлина върху много от решенията на Павел (вж. 6, 12слд; 7,26 ...); поддържа християнската надежда (Тит 2,13); помага да се приеме преследването с радост като очакване на последния ден (1 Петр 5,13с); и то трябва да бъде истински копняно: „Нека царуването на Бог да дойде“, защото Бог ще завърши работата по спасението (Филип 1,6) чрез направата на Неговите верни силни и непорочни (1 Кор 1,8; Филип 1,9с; 2 Тим 1,12,18), тъй като те очакват с любов тази последна епифания (2 Тим 4,8). Тази увереност която Откровение, следвайки Павел, иска да вдъхнови, е в основата на християнина гордост* от перспективата за скорошно връщане на Господа (1 Иак 2,28; 4,17), въпреки, че той вече е изправен пред проявите на Антихрист* (4,1-4).

II. ПАРУЗИЯТА ОЧАКВАНАТА ВСЕКИ МОМЕНТ И ЗАБАВЯНА

Очакването на парузията, разбрано като пришествието на Господ, има двусмислено значение. Въпреки че, верните са уверени, че „Исус ще дойде по същия начин, по който Той е бил видян да се въздига в небесата" (Деян 1,11), те все още нямат представа кога това ще стане (Мат 24,42). Чрез своето безкрайно и застрашаващо значение парузията до такава степен впечатлява вярващите, че тяхна съзнателна вяра спонтанно ги води да приемат по ранна дата за Неговото

идване. Традицията на НЗ запазва тълкуването за приближаване посредством „забавянето“, което става все по-очевидно. Необятност не е съвсем същото като хронологичната близост.

1. Близостта на парузията.

Изглежда като, че ли в ранните дни на Църквата, вярващите обкръжени от светлината на Великден и Петдесетница, са мислели, че Христос ще се върне скоро. Общността в Солун отразява тази убеденост в някои озаряващи ексцесии: мъртвите не биха взели участие в благословията* на парузия (1 Сол 4,13. ..); тъй като Господ идва вече не е необходимо да се работи, (2 Сол 3,6); и че дори парузията вече се е случила. Корирайки илюзиите им, Павел никога не казва, че парузията ще дойде някога в далечното бъдеще; напротив, той насърчава надеждата им да са все още живи по това време (1 Сол 4,17). Той преподава задължението да бдиш*, защото „денят ще дойде като крадец през нощта“ (1 Сол 5,2). Тогава също е трудно да се отбележи и изрази идеята за неизбежността, без да се отчете действието на времето; това, което предстои, изглежда „скоро“ да дойде. По този начин авторите на НЗ са си представяли парузията като нещо което сега е „по-близко“ до нас отколкото преди (Рим 13,11); денят приближава, осъдението е на една ръка разстояние (1 Петр 4,5с); още малко и денят ще дойде (Евр 10,25.37). Исус казва "Идвам скоро" (Откр 12,20),

2. Забавянето на парузията.

Като резултат от всичко това за вярващите изглежда като, че ли парузията идва бавно. Исус вече е обявил това забавяне (Мат 25,5.19) и поради тази причина проповядва постоянна бдителност (24,42-51), което да позволи спазване на заповедта без петно и бръчка (1 Тим 6,15). Времето преди парузията трябва да бъдат използвано за използването на талантите на човека (Мат 25,14-30) и в помощ на другите хора (25,31-46) съгласно новата заповед, която Исус учи по време на Неговото заминаване и обещанието да се завърне (Йоан 13,33-36). „И така“, св. Павел заключава, „докато все още имаме време, нека да вършим добро“ (Гал 6,10; срв. Кол 4,5; Ефес 5,16). Ако парузията идва бавно, човек трябва да се пази от слушането на фалшиви учители, защото със сигурност ще се случи (2 Петр 3,10). Ако днес изглежда като, че ли нищо не се променя (3,4), това е защото чакаме наказанието на света чрез огън* (3,7). Ако парузията ни кара да чакаме, това е така, защото Господ не измерва времето както хората (3,8) и защото Той търпеливо се надява на обръщането на всички хора (3,8с). Поради това вярващият трябва да се моли за идването на парузията, тъй като това ще бъде идването на царството* му в цялата си пълнота. - Ела, Господи? Е била молитвата на първите християни (1 Кор 16,22; Откр 22,17.20).

III. ВЕЛИКДЕН И ПАРУЗИЯ

Въпреки голямото значение на свършека на историята с идването на Господ, все пак това идване не би трябвало да заслепява значението на Великден и Петдесетница за верните. Христос вече е в Своята слава; по някакъв или по друг начин, неговият ден е тук с нас сега.

1. "Синове на деня" (1 Сол 5,5). z

Чрез използването на този израз Павел отразява общата ни вяра. След възкресението на Христос, вярващите вече не принадлежи само за нощта*, но на деня. Това вече не е денят, който се очаква в непосредственото ново бъдеще – факт е че, той вече оказва влияние върху поведението на християнина; но то е духовно изобразено във вярващия в степен че той става „син на светлината“ (Ефес 5,8).

Подобно убеждение е изразено другаде с богословски термини: вече сме възкръснали чрез кръщението с Христос (Рим 6,3с), спасението е вече нашият (Ефес 2,5с), нашият живот е скрит в Бога (Кол 3,3с).

2. В евангелието по Йоан.

Сблъсъка между бъдещето и настоящето е постоянна тема, въпреки че, настоящата реалност на спасението надвишава очакванията от бъдещето. Също така могат да бъдат открити и класическите есхатологични теми; Месианска скръб (Йоан 13,19; 14,1 ...; 16,1-4), последният ден (6,39с.;44,54; 11,24; 12,48), идването на Исус (21, 22с), възкресение за съд (5,28; 11,24), огън (15,6), изгонването на врага (12,31). Но всичко е „сега“ (5,25; 12,31) и вече е изпълнено. Гласът на Човешкия Син замества тръбата на присъдата (5,25); осъждението преминава и гневът остава над невярващите (3,36); дава се вечен живот (5,24); Неговата слава се проявява (1,14; 2,11; 11,40), Синът Човешки вече е дошъл за часа* на славната страст (12,27.31: 13,1; 17,1). Този акт на вяра в Исус, който представя Себе си заради хората действително въплътява съдният ден (5,24; 6,47). И накрая, Църквата е мястото на Христовото присъствие, когато тя пази заповедта на любовта (13,35). Без да отхвърли неизбежността на парузията, евангелиста одухотворява традицията за денят на Господ, който всъщност присъства чрез вярата.

3. Неделята като денят Господен.

Парузията присъства и в поклонението. В Откровение Йоан говори за „ден, свързан с Господа, *in domenica die* (в латинският превод на Откр 1,10), по време на който той има своето откровение. Това е „първият ден от седмицата“ (1 Кор 16,2; Деян 20,7), в хода от които християните почитат Господа. Този ден се пада в деня след съботата*: ако е бил избран, не е с намерението да вземе мястото на съботата, но за да се запомни историческото събитие - деня на Великден, според точната формулировка дадена в началото на II век. Неделята припомня победата на Господ във великия ден на възкресението. От друга страна, като ден за евхаристийното тържество, той провъзгласява завръщането на Господ, Неговата парузия (1 Кор 11, 26). Традицията ще допълни тази интерпретация наричайки неделята "осмия ден", което припомня фактът, че в деня на Великден, който предхожда парузията, Божието творение от първият ден е постига своята пълнота.

ДЕТЕ

Израел вижда, както всички здрави народи, в “плодовитостта на знамението на Божието благословение : децата са “короната на старците” (Притч.17,6), синовете са “бащините младини около масата”. При това, обаче, библейските автори, за разлика от някои модерни, не пренебрегват това, че детето е несъвършено същество, и наблягат на значението на “твърдото възпитание”, говорят за детето, че “блаженството цари в неговото сърце” (Прит.22,13); своеволието е негов закон (Мт.11,16-19); за да не бъде пометено от вятъра на всички страни. (Еф.4,14), трябва да се държи под наблюдение. (Гал.4,1). В светлината на тези забележки библейските наставления за божественото достойнство на детето са още по-изразителни.

I. БОГ И ДЕЦАТА

Детето, точно заради своята слабост и природно несъвършенство, още в Н.З. се представлява като “привилегировано творение на Бога”. Самият Господ е охранител на сирачето и защитник на неговите права. (Иzx.22,21), своята бащинска нежност и възпитателна справедливост спрямо Израел, когато той е “бил още детенце”, в периода на изхода от Египет и по време на пребиваването в пустинята;

Децата не са изключени от “култа на Яхве”, участвуват и в покаятелни обреди (Иудит 4,10); Бог се проявява в хвалата от устата на децата и кърмачетата.(Мат.21,16). Така това ще бъде и в небесния Иерусалим, където избраните ще преживяват “майчината любов на Бога”(Ис. 66,10-13). Още преди това един псалмист, когато е искал да изговори с доверие своята отдаденост към Бога, не е намерил за това по-добър образ, както покоя на малкото детенце, което заспива в прегръдката на майката.
(Пс.130,2).

Дори нещо по-вече, Бог не се бои да избере определени деца за първи приемници и посланици на “своето явление и на своето спасение”. Малкият Самуил приема словото на Яхве и вярно го предава (1Цар.1-3). Юношата Давид получава предимство пред своите по-старши братя (1Цар.16,1-13). Младежът Данаил ще се окаже по-мъдър от Старшия Израел и ще спаси невинната Сузана. (Дан.13,44-50).

Накрая един от върховете на месианските пророчества е раждането на Емануел, който е знамение за освобождение (Ис.7,14). Исаия поздравява царското дете, което отново ще наследи царството на Давид и заедно с него и царството на истината и справедливостта (9,1-6)

II. ИСУС И ДЕЦАТА

Дали при всичко това ,при обявяването на новия Завет, не е било изисквано, Синът Божий да стане дете? Лука грижливо е описал етапите на детството, които Божият Син така е преживял.: новороденото положено в ясли (Лк.2,12), детенцето, пожертвано в храма (2,27), детето, послушно към своите родители и при това тайно независимо от тях в своята зависимост към своя Отец (2,43-51),

Исус като възрастен показва спрямо децата еднакво отношение, както и Бог. Той, който е провъзгласил “блаженност на бедните, благославя децата (Мк.10,16), обявява това, че едните и другите могат по еднакъв път да влязат в Царството; децата представляват *истинските ученици* , защото “на тях принадлежи небесното Царство”(Мт.19,14). Исусовите ученици трябва да “приемат Царството като деца (Мк. 10,15), да го приемат съвсем прямо като дар от Отца, и не да го изискват като нещо задължително ; трябва да се върнем към състоянието на деца (Мт. 18,3) и да съгласим с ново.рождението (Иоан 3,5), за да имаме вход към Царството. Тайнството от първична величина е в това , че човек трябва “да стане малък”, като дете (Мт.18,4) ; това е истинското *понижение*, без него не можем да станем “синове на небесния Отец”.

Истинските ученици са точно “тези най-малките”, защото на тях е искал Отец “както някога на Данаил , да открие своите тайнства , скрити от мъдрите (Мт.11,25). В езика на Евангелията изразите “малък” и “ученик” се показват често като равноправни термини (Мат.10,42 – Мк.9,41). Блажен е този, който приеме такова дете (Мт.18,5), но беда за този, който ги “съблазни” или с това ги “презре”(18,6.10);

III. АПОСТОЛСКАТА ТРАДИЦИЯ

Павел има собствено чувство за състоянието на несъвършенство, каквото представлява детството. (1Кор.13,11; Гал.4,1; Еф 4,14;). Подбужда християните да развиват своето израстване, за да могат заедно да достигнат зрялост в “Христовата пълнота”(Еф.4,12-16). Укорява Коринтяните за тяхното детинско отношение (1Кор.3,1сл) и ги предупреждава пред тяхната фалшива представа за духовното детство, изглежда с това е реагирал на злоупотреблението с разясняването на Христовите думи (1Кор.14,20; Мат.18,3;). При това Павел въобще не отхвърля привилегироването на малките: “Което е слабо за света, него се е избрал Бог” (1Кор.1,27). В своята апостолска любов сам не принудително говори на своите нови вярващи както към “свои деца” с нежността на майка (1Сол.2,7;Гал.4,19).

Послание до евреите (5,11-14) подава подобно учение за закона на растежа, от който се ръководи християнския живот: не трябва да останете на нивото на малко дете, което се изхранва само с мляко. И когато 1 Пет.2,2 подбужда новопокръстените , да си искат като кърмачета млякото на Божието слово , но накрая означава растеж за спасение. Иоан не говори за духовното детство като за прераждане на приетите синове на Бога (1Иоан 3,1); но , еднакво както Павел, има бащински тон, когато нарича своите с “дечнца” (1Иоан 2,1.18; Иоан 13,33).

ПРЕПРАТКИ КЪМ “МАЛЪК (дете)”

<u>I група</u>	<u>II група</u>	<u>III група</u>	<u>IV група</u>
Изх. 22,21	Притчи 17,6; 22,13;	1Пет. 2,2	Мат. 10,42; 11,16-25;
1Цар. 16,1-13;	Ис.7,14; 9,1-6; 66,10-13;	1Иоан 2,1.18;	18,3-10; 21,16;
Иудит 4,10;	Дан. 13,44-50;	1Кор.1,27; 3,1сл; 4,15; 13,11; 14,20;	Марко 9,47; 10,15-16; 19,14;
		Гал. 4,1.19;	Лука 2,12.27.43-51;
		Еф. 4,12-16;	Иоан 3,5;
		1Сол. 2,7;	13,33;
		Евр. 5,11-14;	

ДОМ (КЪЩА)

За своя живот човекът има нужда от благоприятна среда и охраняваща стряха: семейство и дом. Тази двоица се изразява с една и съща еврейска дума “baiit”(*bet* – в сложните думи, напр.*Bet-el*, дом Божий). Бог обаче не се успокоява с това, че предоставя на човека естествено семейство и материално жилище, Той иска да го въведе в Своя собствен дом, и то не само като слуга, а като собствен син. Именно заради това, Бог след пребиваването си в центъра на Израел в Храма, е изпратил Своя Единороден Син, за да му построи духовно жилище, изградено от живите камъни и отворен за всички хора.

I. ДОМЪТ НА ЧОВЕШКИТЕ ДЕЦА

1. Семейният дом. – Човекът мечтае да има място, където да си бъде “ в къщи”, мечтае да има гнездо, както говори древната притча (Прит.27,8), стряха, която да пази личния чу живот (Сир.29,29); и това всичко в своята страна (Бит.30,23), там, където се намира неговия бащин дом, това наследство, което не може да му отнеме никой. (Мих.2,2), дори и да мечтае за това никой да не смее. (Изх.20,17сл). В този дом, грижливо поддържан, н който сияе прелестта на жената (Сирах.26,16), но и който го прави непоносим подлата жена. (Сир.23,23), човек живее със своите синове, които са останали за постоянно в него, докато слугите могат да си отидат от него.(Иоан 8,35); с радост приема в него гости, даже при нужда ги принуждава да останат (Бит.19,2; Деян.16,15). Домът има такава цена, че на този, който току що го е построил, не трябва да се пречи, да го използва; и така в Израел много хуманен закон го е освобождавал от опасностите на войната, дори и това да е била свещена война. (Втор.20,5; 1Мак.3,56).

2. Кое изгражда и кое руши. – Нали да се построи дом не значи само “да се изградят неговите стени, но и да се създаде семейно огнище, да се роди потомство, да му се даде религиозно възпитание и примери за почтеност; това е дело на мъдростта (Прит.14,1) и труд, в който почтената жена е незаменима. (Прит.31,10-31), дори това е Божие дело, което човек сам не може успешно да доведе до край. Но човекът със своята подлост е способен да търкулне върху своя дом нещастие (Прит.17,13), а лекомислената жена разхвърля собствения си дом (Прит.14,1). Преди обаче, човек да разруши дома, грехът предизвиква други развалини: развалината на самия човек, крехкия глинен съд (Иов 4,17), оживяван от Духа Божи (Бит.2,7). Грешният човек трябва да умре и да върне на Бога неговото дихание, преди да се присъедини към своите предци в гроба, в дома на вечността (Бит.25,8; Еклес.12,5сл), разбира се живее по-нататък в своето потомство, в дома, който Бог изгражда на своите приятели. От това е видно, че да построиш дом и да не можеш да биваш в него, е символ на Божието “наказание, което си заслужава изневярата (Втор.28,30), докато избраните ще живеят в есхатологична радост в своите домове завинаги. (Ис.65,21сл).

II. СИМВОЛИЧНИЯТ ДОМ НА БОГА

1. Домът на Израел и домът на Давид. – Бог иска отново да пребъдва между хората, чиито грях ги е отлъчил от Него; започва да изпълнява своето намерение, когато призовава Авраам в своя служба и го изтръгва от средата на хората, които служат на други богове. (Ис.Нав.24,2) и затова Авраам трябва да напусне своята страна и дома на своя баща (Бит.12,1). Ще живее в палатка като овчар и така също и неговите синове. (Евр.11,9,13) чак докато Яков със синовете си не се заселят в Египет; докато Израел много скоро ще пожелае да напусне този “дом на робството”, и Бог ще го освободи от него, за да сключи с него Договор и да пребивава посред своя народ в Скинията, която накара да му изготвят; над нея се възнеся “облак, който закрива “Неговата Слава и възвестява Неговото присъствие на целия дом на Израел.(Изх.40,34-38). Това име ще получат и потомците на Яков, които ще станат многобройни като звездите (Втор.10,22).

Този народ се събира около Скинията на събранието (Изх.33,7); в нея Бог проговаря на Мойсей “своя слуга, който може по-всяко време да влиза в Неговия дом”(Изх. 33,9; Числа 12,7) и който ще води народа чак до обетованата земя; Яхве иска да направи от тази “земя, която е килия от “Неговия дом (Ос.8,1; 9,15; Иер.12,7; Зах.9,8), постоянно жилище на своя народ (2Цар.7,10). И Давид иска да въведе Бога в дом, който да прилича на палат , в който живее той самия (2Цар.7,2). Бог обаче отхвърля този план, защото скинията Му е достатъчна (7,5); благославя обаче замисъла на Своя Помазаник, въпреки, че не мечтае да живее в дом от камък, иска да построи за Давид дом и да укрепи неговото потомство на трона (7,11-16); Изграждането на Божия дом се резервира за Давидовия син, комуто Бог ще бъде Отец. (7,13сл)

2. *От каменния дом към небесния Храм.* – Соломон си присвоява тайното пророчество за себе си; и когато възгласява че “небеса на небесата не могат да обхванат Бога, който в тях пребивава (3Цар.8,27), изгражда дом “на името на Яхве, който там ще преживява и за “ковчега, символ на Неговото присъствие.(8,19сл.29) Бог обаче не е свързан към никакво място и към никакъв дом; това възгласява чрез Иеремия в самия дом, който носи Неговото Име. (Иер.7,2-14), а Иезекия потвърждава това чрез две видения: в едното “Славата Божия напуска своя неосветен дом (Иез.10,18; 11,23); в другото се явява на пророка в езическата земя, в която е бил изгонен дома на Израел.. Бог обаче съобщава на този дом, който е опетнил Неговото Име, че ще го очисти, събере,обедини и отново ще установи в него своето пребиваване (36,22-28; 37,15-26). Това всичко действува чрез “изливане на Неговия Дух върху дома на Израел (39,29). Това важно пророчество дава възможност да се погледне какъв е истинския Божи дом : вече не материален, а символичен Храм, подробно описан от пророка, но истинският дом на Израел, духовно жилище на своя Бог.

3.*Жилище на Бога на унижените.* - Впрочем след възвръщане от изгнанието народът ще получи две поучения, за да се освободи от формализма : от една страна Бог отваря Своя Дом за всички народи (Ис.56,5сл; Марк.11,17), а от друга страна провъзгласява, че Неговият Дом е трансцендентен и вечен и за влизане в него трябва да имаш “унижено и съкрушено сърце (Ис.57,15; 66,1сл). Само, че кой при това може да въведе човека до това небесно жилище? Самата Божия Мъдрост , която ще дойде между хората , ще си построи дом и ще ги покани да влязат в него.(Притчи 8,31; 9,1-6)

III. ДУХОВНИЯТ ДОМ НА ОТЦА И НЕГОВИТЕ СИНОВЕ

1. Иисус Христос е действително Божия Мъдрост.(1Кор.1,24) Той е “Слово Божие, което е станало “тяло и е дошло да пребивава между нас (Иоан1,14). Той е от дома Давидов и ще царува над дома Иаковов (Лука 1,27.33);въпреки, че във Витлеем , в града на Давид , където се е родил, не се е намерил дом, в който биха го приели. (2,4.7).И когато е живял в Назарет в дома на своите родители (2,51), вече като дванадесетгодишен потвърждава, че трябва да бъде в дома на своя Отец (2,49), чиито дом е Храмът.(Иоан 2,16). В този дом ще излезе с авторитет на Сина, който тук си е у дома.(Марк.11,17сл), знае обаче, че Храмът е осъден на събаряне (13,1сл) и ще си изгради друг дом: своята “Църква (Мат.16,18; 1Тим.3,15)

2. По време на изпълнение на този план не ще има никъде свой дом (Лука 9,58; “където глава да склони”), семейство (8,21); канят го и се оставя да бъде поканен в домове на грешници, митарии (5,29-32; 19,5-10); стопаните понякога го приемат хладно, понякога приятелски (7,36-50), винаги обаче принася до тези домове призив за обръщане, милост за прошка, възвестяване на спасението, това, което единствено е необходимо. На учениците, които по негов призив са напуснали своя дом и са се отрекли от всичко, за да го последват (Марк.10,29), ще повери, да принасят “мир до домовете, където ги приемат (Лука 10,5сл), както и призив,да последват Кръста, Пътят, който води към дома на Отца; обещава, че точно там ще ни въведе (Иоан 14,2-6)

За да осигури достъп към този дом, чиито създател е Бог и начело на който е Той самия като Син (Евр.3,3-6), Христос, нашия Първосвещеник , ни предхожда и влиза в него чрез своята жертва

(6,19; 10,19сл). Този дом на Отца, тази светиня, е накрая правдива духовна действителност, която не е далеко от нас; “това сме ние самите”,само ако нашата вяра е непоклатима (Евр.3,6)

3. Сигурно е, че това жилище на Бога ще се завърши само тогава, когато всеки от нас, напускайки своето земно жилище, си облича вечно и небесно жилище, неговото прославно и безсмъртно тяло (2Кор.5,1; 1Кор.15,53). Затова сега Бог нас вече призовава, съвместно с Него да изграждаме този дом, чиято основа е Исус Христос (1Кор.3,9сл), крайъгълният и жив камък; домът, който е направен от живи “камъни, които са вярващите (1Пет.2,4сл).Когато Христос ни е осигурил достъп до Отца, не ни е въвел до своя дом само като “пришълци, но ни е дал възможност да бъдем стопани (Еф.2,18сл), да бъдем включени в съжиздането и израствали с него. Всеки впрочем става жилище Божие,когато е споен с братята в Господа, чрез Духа (2,21сл). А това е довод , защо според Апокалипсиса в небесния Иерусалим вече го няма Храмът (Откр.21,22) . целият небесен Иерусалим е жилище на Бога с хората, които са станали Негови синове(21,3.7) и пребивават с Христос в любовта на неговия Отец (Иоан 15,10).

Sk. – At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “Д О М”

<u>I. ГРУПА</u>	<u>II. ГРУПА</u>	<u>III. ГРУПА</u>	<u>IV. ГРУПА</u>
Бит. 2,7; 12,1; 25,8; 30,23;	Иов 4,7; Притч.8,31; 9,1-6; 31,10-31	Деян.16,15; 1 Пет. 2,4сл.; 1 Кор.1,24; 3,9сл. 15,53;	Матей 16,18; Марко 11,17сл.; 13,1сл.; 40,29;
Изх. 33,7-9;			Лука 1,27.33; 2,4.7.49-51;
Числа 12,7;	Еклес. 12,5сл;	2 Кор.5,1;	3,58; 5,29-32;
Втор. 20,5; 28,30;	Сирах. 23,23; 26,16; 29,29;	Ефес. 2,18-21;	7,36-50; 8,21;
Ис.Нав. 24,2;		1 Тим. 3,15;	10,5сл.; 19,5-10;
2Цар. 7,2.5.10-16;	Исаия. 56,5сл.; 57,15; 66,1сл.;	Евр. 3,3-6; 6,19сл.; 10,19сл. 11,9-13;	Иоан 1,14; 2,16; 8,35;
3Цар. 8,19-29;	Иер. 7,2-11;	Откр.21,3.7.22;	14,2-6; 15,10.;
	Иез. 36,22-28; 37,15-26;		
	Захар. 9,8;		
	Михей 2,2;		

ДЪРВО

Дървото в очите на хората е осезаем знак на тази жизнена сила, която Създателят е излял в природата (Бит.1,11сл.). Всяка пролет възвестява нейното възродяване. (Мат.24,32). Дървото, дори да е отсечено, отново покълва (Иов.14,7сл.). В сухата пустиня дървото показва мястото, където “водата дава възможност за живот(Изх.15,27; Ис.41,19). Със своите плодове изхранва човека (Дан.4,9). То е достатъчни съображения , защо може да се сравнява справедливия човек, който Бог благославя (Иер.17,7сл.), или народ , обдарен с Божие разположение(Ос.14,6сл.),на раззелененото дърво- Истина е, че има добри и лоши дървета, които могат да се познаят по своите “плодове”; лошите не заслужават друго, освен това, да бъдат изкоренени и хвърлени в огъня; подобно ще бъде и с хората при Божия “съд”(Мат.7,16-20; Лука 23,31) Изхождайки от това общо значение, символиката на дървото в Библията се развива в три направления.

1. Дървото на живота - Книгата Битие разглежда общ символ от месопотамската митология, помества в първичния “рай” Дърво на живота.: неговите плодове предоставят безсмъртие.(Бит.2,9; 3,22). Във връзка с този пръв символ фалшивата мъдрост, за която човек несправедливо претендира, когато си присъжда “познанието за добро и зло”, също се представя като дърво със забранен плод (Бит.2,16сл). Човекът, изкушен от лъжливия вид на това дърво, е ял от неговите плодове (Бит.3,2-6). Резултатът от това е, че пътя към Дървото на живота сега е прекъснат (Бит.2,22сл.). Но цялото развитие на святата история показва, че Бог подновява достъпа към него. В пророческата есхетология се описва святата “земя в последните времена като отново намерен рай: неговите чудесни дървета ще предложат на хората храна и лек.(Иез.47,12; Откр.22,2). Отсега “Мъдростта за човека, който я спечели , е Дърво на живота, което донася щастие(Притчи,3,18; 11,30). И накрая в Новия Завет Христос обещава на своите, които ще му останат верни, че ще ядат от Дървото на живота, което е в Божия Рай.(Откр.2,7).

2. Дървото на Божието Царство - Ориенталската митология познава също символът на космическото дърво, като образна представа за вселената. Библията не изтъква този символ. Но радостно наподобява човешките империи , които държат под “своята сянка толкова народи, с особено дърво, което се издига чак до небесата и слиза до подземния свят,давайки подслон на всички птици и всички зверове (Иез.31,1-9; Дан.4,7сл.). Това е фалшиво величие,, защото се основава на гордостта. Божият Съд ще изкорени това дърво (Иез.31,10-18; Дан.4,10-14). Но Божието Царство, което се е родило от скромно семе, ще се превърне в голямо дърво, където ще гнездят всички птици.(Иез.17,22сл.; Мат.13,31)

3. Кръстното дърво. - Дървото може да стане знамение на “одумване,когато се използва като бесилка за осъдените на смърт.(Бит.40,19; Ис.Нав.8,29; 10,26; Естир 2,23;5,14); обесеният човек, който виси на дървото, опетнява святата земя ,защото той е Божие проклятие.(Втор.21,22). Но Исус е искал да вземе върху Себе си точно това проклятие (Гал.3,13). Той е изнесъл нашите грехове в своето тяло на дървото на “Кръста (1 Пет.2,24), приковал на него присъдата за смърт, която бе произнесена срещу нас (Кол.2,14). В този миг Кръстното дърво е станало “дърво на спасението” (Прем.14,7), пътят, който води до “намерения рай,където принася за нас плодове Дървото на живота (Откр.2,7; 22,14), е отворен. Старото знамение на проклятие се е превърнало чрез това “Дърво на живота” в “приютяващ Кръст, най-красивото дърво, ти между дърветата на всички градини ,такъв клон, цветове и плод - непознат” (из “Литургия на Велики петък”)

ПРЕПРАТКИ КЪМ “ДЪРВО”

<u>I.група</u>	<u>II.група</u>	<u>III.група</u>	<u>IV.група</u>
Бит.1,11сл. 2,9.16-22 3,2-6.22 40,19	Иов 14,7 сл. Притчи 3,18 11,38	1.Петър 2,24 Гал.3,13	Мат.7,16-20 13,31сл. 24,32
Изх. 15,27	Прем. 14,7	Кол.2,14	Лука 23,31
Ис.Нав. 8,29 10,26	Ис. 41,19 Иер. 17,7сл.	Откр. 2,7 22,2.14	
Втор. 21,22сл.	Иез. 17,22сл. 31,1-18 47,12		
Естир 2,23 5,14	Дан.4,7-14 Осия 14,6сл.		

ЕВХАРИСТИЯ

I. ЗНАЧЕНИЕ НА ДУМАТА

1. Благодарност и благословение – Евхаристия първоначално означава : признание, благодарност, от там – благодарене . Това основно значение думата има в обичайния гръцки език и я намираме също и в библейския гръцки., главно в областта на човешките отношения (Прем.18,2; 2 Мак.2,27; 12,31; Деян.24,3; Рим.16,4). Благодарност към Бога (2Мак.1,11; 1Сол.5,17; 2Кор.1,11; 1Кол.3,17), така също и в началото на посланията на Павел (1Сол.1,2). Благодаренето тук естествено се среща с благославянето: в него се чествуват чудните действия на Бога, защото те се проявяват на човека в добродетелността и затова неговата хвала се украсява с благодарността. В тези условия благодарността върви заедно с анамнезата, чийто спомен внушава миналото (Иудит 8,25; Откр.11,17) и думата *eucharistein* е равнозначна с *eulogein* (1Кор.14,16сл). Тази евлогия-евхаристия се среща в еврейските гошавки; с тяхното благославяне възхваляват Бога и му благодарят за храната , която е дарил на хората. Павел в този смисъл говори за ядене с евхаристия (Рим.14,6; 1Кор.10,30; 1Тим.4,3).

2. Исусово и християнско използване на думата. – При първото размножаване на хлябовете, Исус показва, според синоптиците, благославяне (Мат.14,19), според Иоан 6,11.23 – възблагодаряване ; при другото размножаване –Мат.15,36 споменава благодарност , докато Марко 8,6сл.говори за благодарност над хляба и за благославяне над рибите. Тази практическа равнозначност на двата израза ни разубеждава , да различаваме при Тайната вечеря “благославянето на хляба (Мат.26,26; Лук.24,30) и благодарността над потира (Мат.26,27). Павел пък говори обратно, за благодарност над хляба (1Кор.11,24) и за благославяне над потира (1Кор.10,16).

В действителност в християнската употреба се е използвала думата “евхаристия” за обозначаване на тази задача, която Исус е установил във вечерта преди своята смърт. Трябва обаче дапомним, че този термин изразява хвала на чудесните Божие деяния, поне дотолкова, дори и още по-вече, както съдържа благодарността за доброто, което се доставя на хората. Исус, чрез това решително действие, с което е извършил над храната вечна стойност на своята изкупителна смърт, е завършил и навеки установил тази жертва на себе си и всички неща на Бога, което е същност на религията и битов елемент в Исусовия подвиг за спасение: в Него Самият, принесен в жертва на Кръста, и в Евхаристията цялото човечество и обкръжаващата го вселена се връща към Отца. Това богатство на Евхаристията, поставящо я в центъра на християнския култ, се изразява в цял ред съдържателни текстове, които трябва подробно да анализираме.

II. УСТАНОВЯВАНЕ И ПЪРВОНАЧАЛНО ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕВХАРИСТИЯТА

1.Разказите – В четири текста на Новия Завет се говори за установяването на Евхаристията: Мат.26,26-29;Марк 14,22-25; Лука 22,15-20; 1Кор.11,23-25;. Онова, което Павел “предава” след като е “получил”, явно е литургично предание, същото трябва да се каже за синоптичните текстове, отличаващи се от общия контекст с особена яснота и лаконичност: това е най-ценното свидетелство, за това как раннохристиянските Църкви са извършвали Господнята вечеря. Техните сходства и разминавания се обясняват с произхода им. Силно арамеизираната редакция на Марко може би отразява палестинското предание, докато по-гръцката редакция на апостол Павел може би отразява преданието на Църквите в Антиохия и Мала Азия. Матей вероятно излага същото предание, както и Марко, с някои варианти или добавки, които също може би имат литургичен произход. Колкото до Лука, то неговата редакция предизвиква сложни проблеми, които се разрешават по различен начин: неговите стихове 15-18 може би представляват древно предание, много различно от другите, или, което е по-вероятно, разширена редакция на стиховете от Марко (14,25), съставена от самия Лука; колкото до стихове 19-20, които трябва да бъдат признати за

оригинални, въпреки някои ръкописни свидетелства, изпускащи 19б-20, то в тях някои виждат или комбинация от Марко и 1 Послание до коринтяни, съставена от самия Лука, или друга форма на предание в елинистическите Църкви, която в такъв случай би било трето литургично свидетелство, наред с Марко/Матей и 1Послание до коринтяни. Накрая вариантите между тези отличаващи се текстове имат малко значение, освен заповедта за повторение (да правим това за Иисусов спомен), изпусната в Марко/Матей, но позовавайки се на 1Коринтяни/Лука, можем да я приемем за първоначална.

2. Историческа рамка. – Друг проблем, от който зависи тълкуването на тези текстове, е историческата им рамка. За синоптиците това несъмнено е пасхалната трапеза (Марк.14,12-16), но според Иоан (18,28; 19,14-31) Пасхата е била извършена едва на следващия ден, в петък вечерта. Всичко възможно е било сторено, за да се обясни това разногласие: някои са смятали за неточен разказа на Иоан, който като че ли закъснява с един ден, за да свърже символиката в смъртта на Исус с часа на заколването на пасхалния агнец (Иоан 19,14-36); други са твърдели, че различните еврейски кръгове в тази година са празнували Пасхата в четвъртък или петък, или дори се е предполагало празнуването на някаква есейска пасха във вторник вечер, която пасха уж бил извършил и Исус. Най-вероятно Исус, знаейки, че ще умре в самия ден на Пасхата, е изпреварил на последната си трапеза пасхалния обред с един ден в такава форма, която е била нужна, та, изхождайки от него, да бъде създаден нов обред, станал пасхален ритуал на Новия Завет. Такова разрешение на проблема запазва хронологията на Иоан в достатъчна степен и е съобразено с разказите на синоптиците.

3. Религиозната трапеза и трапезата на Господа. – В основата на текстовете за установяването на Евхаристията лежи най-вероятно пасхалната Новозаветна перспектива, която е нещо повече от перспективата за някаква еврейска празнична или предполагаема есейска вечеря. Непосредственото редуване на хляба и виното по време на Тайната вечеря и на трапезите в Кумран, може да доведе до твърде повърхностна и несъществена аналогия, защото в еврейските текстове тя може да се обясни със съкратено описание на обреда, влязло в литургията: в него се посочват само два основни елемента от последната Христова вечеря – хлябът в началото и третата чаша в края, от всичко случило се междувременно е пропуснато: следи от това пропускане се забелязват дори в думите “след вечерята”, предшестващи Чашата в 1Кор.11,25. Освен това, на есейските трапези в Кумран не достига пасхалното благословие, възникнало от думите на Исус: голословно ще е да ги сметнем за по-късен елемент, предизвикан от влиянието на Павел или на елинистическите Църкви.

Строго издържаният обред на есейската вечеря, аналогичен на много вечери на еврейски братства от онова време, може да даде представа единствено за това, какви са били обичайните вечери на Исус и Неговите ученици и впоследствие вечерите на учениците след Възкресението, когато те отново са се събирали, както някога около Учителя, уверени, че Той винаги е сред тях като Господ Възкръснал и вечно Жив.

Не бива винаги да се виждат евхаристии в ежедневните вечери, които първите иерусалимски християни са извършвали във веселие, преломявайки хляб по домовете (Деян.2,42.46). Това “преломяване на хляба” е било вероятно обикновена трапеза, наистина религиозна, както всяка сеитска трапеза, съсредоточена върху възпоминанието и очакването на Възкръсналия Учител, към която се е прибавяла евхаристия в прекия смисъл на думата, когато са се възобновявали думите и действията на Господа, за да се причестят присъстващите от Неговото тайнство. Присъствие чрез хляба и виното, което и превръщало по този начин обикновената вечеря в “Господня вечеря” (1Кор.11,20-34). Освободила се от еврейския ритуал, тази Евхаристия несъмнено започва да се извършва по-често от един път годишно, може би всяка неделя (Деян.20,7.11); но ние не знаем точно, както и не можем да решим по отношение на някои текстове, става ли в тях въпрос за обикновено “преломяване на хляба” или за Евхаристия в прекия смисъл на думата (Деян.21,35; Лука 24,30-35).

III. ЕВХАРИСТИЯТА – СВЯТОСТ НА ХРАНАТА

1. Трапезата като религиозен знак. – Евхаристията, установена по време на една вечеря, е образ, свързан с вкусването на храна. От най-древни времена, особено в семитския свят, човекът е признавал свещеното значение на храната, дарявана поради щедростта на божеството и даваща живот.

Хлябът, водата, виното, плодовете и т.н. – всички те са блага, заради които хората благославят Бога. Самата трапеза има религиозно значение, защото общата трапеза установява свещени връзки както между самите сътрапезници, така и между тях и Бога.

2. От предобрази към реалност. – По този начин в библейската откровение храната и трапезата изразяват факта, че Бог дава живот на Своя народ. Манната и пълпъдците в книгата Изход, както и водата, потекла от скалата в Хорив са символически факти (1Кор.10,3сл), пробрази на истинския дар, изхождащ от Божиите уста (Втор.8,3; Мат.4,4), на Словото, на истинския хляб, слязъл от небето (Изх.16,4).

Тези предобрази се изпълняват в Исус. Той е “хлябът на живота” първо чрез Своего слово, разкриващо “вечни истини за вярващите”(Иоан 6,26-51), после със Своята Плът и Кръв, дадени като храна и питие (Иоан 6,51-58). Исус произнася тези възвестяващи Евхаристията слова чрез чудесното насищане на народа в пустинята (Иоан 6,1-15). Дарът, който Той обещава, противопоставяйки го на манната (Иоан 6,31сл.41сл), по този начин е свързан с чудесните дела на Изхода и едновременно е включен в перспективата на месианския мир, добре познат на иудаизма образ на небесното блаженство (Ис.25,6 и равинската литература), а също и на Новия Завет (Мат.8,11;22,2-14; Лука 14,15; Откр.3,20; 19,9),

3. Господнята Вечеря като възпоминание и обещание. – Тайната вечеря е като последна подготовка за месианския пир, на който Исус отново ще срещне своите след очакващите Го изпитания. За тази последна вечеря Той е приготвил “извършването на Пасхата” (Марк 22,15сл), който ще вкуси заедно с тях в Царството Божие, правейки от хляба и виното знак на една нова реалност.

Ритуалът на пасхалната вечеря Му дава съответната възможност за това, възможността, която Той е търсил. Думите, произнасяни тогава от главата на семейството над различни ястия, особено над хляба и третата чаша, са предизвиквали с такава сила спомена за миналото и надеждата за бъдещето, че, приемайки ги, участниците в трапезата действително са преживявали изпитанията на Изхода и са предчувствували месианското обещание. Исус също се е възползвал от творческата сила, която семитското съзнание е признавало на словото, и още повече я е увеличил чрез Своята върховна власт. Придавайки нов смисъл на хляба и виното, Той не ги обяснява, а ги преобразува. Той не ги тълкува, а решава и заповядва: “Това е Моето Тяло”, т.е. отсега нататък това ще бъде така. Връзката “е”, която най-вероятно е липсвала в арамейския оригинал, сама по себе си е недостатъчна, за да оправдае този реализъм, защото може би има и образно значение, например: “Жътвата е свършекът на века, а жетварите са Ангелите”(Мат.13,39).

Но ситуацията изисква тук пълното значение: Исус не разказва никаква притча, където конкретни предмети биха помогнали да се разбере абстрактната реалност. Той възглавява една вечеря, на която ритуалните благословения придават на нещата значение от свършено друг вид. И в устата на Исус значението на тези благословения е изключително по своята безмерност и действеност, защото тук е включена висшата реалност: изкупителната смърт, преминаваща чрез възкресението в есхатологичен живот.

IV. ЕВХАРИСТИЯТА – ТАЙНСТВО НА ЖЕРТВАТА

1. Възвестяване на изкупителната смърт. - На Тайната Вечеря се възвестява изкупителната смърт, защото Тялото ще бъде “предадено за вас”; Кръвта ще бъде “пролята за вас”(Лука) или “за мнозина” (Марко, Матей). Фактът, че хлябът и виното са разделени на масата, говори за

насилственото разделение на тялото и кръвта; Исус ясно възвестява близката Си смърт и я представя като жертва, подобна на онази, чиято кръв е подпечатала на Синай първия Съюз-Завет (Изх.24,5-8), и дори на пасхалното агне в такава степен, в каквато тогавашният иудейизъм го е признавал за жертва (1Кор.5,7).

Но, говорейки за кръвта “пролята за мнозина” за подпечатването на “Новия Съюз.Завет”, Исус има несъмнено предвид също и Слугата на Яхве, Който е бил “предаден на смърт” и е понесъл греховете “на мнозина” (Ис.53,12) и Когото Бог е назначил “като завет на народа и за светлина на езичниците” (Ис.42,6; 49,8). И преди Той е приел върху Себе Си служението на Слуга (Лука 4,17-21), както и Слугата, е взел върху Себе Си мисията да отдаде живота си “за изкупление на мнозина” (Марк 10,45; Ис.53). Сега Той дава да се разбере, че близката Му смърт ще замени жертвоприношенията та Стария Завет и ще освободи хората вече не от временното робство, а от робството на греха, както е искал това Бог от Своя Слуга. Той ще установи “нов завет”, както е предсказал Иеремя (Иер.31,31-34).

2. Причастяването с Жертвата. - Ново обаче е това, че Той включва цялото богатство на тази Жертва във вкушването на храна. В Израел, както и при всички древни народи, е съществувал обичай на приобщаване към плодовете на жертвоприношението, вкусвайки от жертвата; това е означавало съединение с приношението и с приемащия го Бог. (1Кор.10.18-21). Вкусвайки жертвеното Тяло Христово и пиейки Кръвта Му, верните се причастяват с Неговото жертвоприношение, присвоявайки си Неговата Жертва на Любовта и приемайки я с благодат. За да могат те да правят това навсякъде и винаги, Исус избира най-обикновената храна, сътворява от нея Своята жертвена Плът и Кръв и заповядва на Своите ученици да повтарят след Него думите, които чрез Неговата власт ще извършват това изменение. По този начин Той им дава участие в Своето свещенство.

От тогава всеки път, когато християните повтарят това действие или участват в него, т.е. “възвестяват Господната смърт, докато Той дойде”(1Кор.11,26), защото свещенотайнственото присъствие, което те осъществяват с това свещенодействие, с присъствието на Христос в състояние на жертва.Те правят това “за Негов спомен” (1Кор.11,25; Лука 22,19), т.е. чрез вярата си спомнят за изкупителния Му подвиг , като че оживяват паметта за Него пред Бога (Лев. 24,7;Числа 10,9сл.; Сирах.50,18; Деян.10,4.31), като постоянно възобновявано приношение, което привлича Неговата благодат. Това е “анамнезис”, възхитено и благодарно възпомяване за чудните Божие дела, най-великото от които е жертвоприношението на Неговия Син за спасението на хората. Това е чудото на любовта, в която хората участвуват, обединени от причастяването с Тялото Христово, и в Него – с всички Негови членове (1Кор.10,14-22). Бидейки Тайнство на Христовата Жертва, Евхаристията е Тайнство на любовта и обединението в Тялото Христово.

V. ЕВХАРИСТИЯТА КАТО ЕСХАТОЛОГИЧНО ТАЙНСТВО

1. Непрекъснатост на Христовата Жертва в новия свят. – Реалността на новия свят, в която въвеждат тези действия и думи, придава пълен реализъм на тяхната символика. Смъртта на Христос въвежда в истинския живот, който няма край (Рим.2,9сл); това е есхатологичната ера на “бъдещите блага”; в сравнение с която днешната ера е само “сянка” (Евр.10,1; 8,5; Кал.2,17). Неговата жертва е принесена “веднъж завинаги” (Евр.7,27; 9,12.26-28; 10,10; 1Пет.3,18); Неговата Кръв е заменила окончателно не действителната кръв на старозаветните жертви (Евр.9,12-16; 18,26; 10,1-10); Новият Завет, чийто посредник е Той (Евр.12,24; 13,20) е отменил Стария Завет (Евр.8,13) и е осигурил вечното наследство (Евр.9,15); от сега нататък нашият Първосвещеник седи отдясно на Бога Отец (Евр.8,1; 10,12), “придобивайки ни вечното изкупление” (Евр.9,12; 5,9), “бидейки вечно жив, за да ходатайства за нас” (Евр.7,25; 9,24) чрез Своето непреходно свещенство (Евр.7,24). Намирайки се в миналото, в план на осъществяване в нашия преходен свят, Неговата Жертва присъства вечно в новия свят, където Той е влязъл, принасяйки Себе Си в жертва и не преставайки да я принася на Своя Отец.

2. Чрез Евхаристията християнинът реално се приобщава към този нов свят. - Така че Евхаристията съединява вярващия с този Първосвещеник, вечно жив в състоянието на Жертва. Извършващото се в нея изменение на хляба в Тяло и на виното в Кръв свещенодействено повтаря прехода от стария свят в новия свят, извършен от Христос чрез прехода от смърт към живот. Пасхалният ритуал, както и Изходът, за който той напомня, също е бил ритуал на прехода: от египетското робство към Обетованата Земя, а след това, все повече и повече, от робството на страданието, греха, смъртта към свободата на щастието, правдата, живота. Но месианските блага при все това са оставали обект на надежда и в благославяните неща те са могли да бъдат вкусени само символично в Христовата Пасха – това се е променило, защото с Неговото Възкресение наистина е настъпила месианската ера и в нея се откриват обещаните блага. Словата и действията, които преди са могли само да символизират бъдещите блага, могат отсега нататък да реализират настоящи блага.

Следователно, евхаристичните Тяло и Кръв са не само символично възпоминание за отминали събития; те са пълна реалност на есхатологичния свят, в който живее Христос. Както и целият свещенотайнствен ред, център на който тя е, Евхаристията дава на вярващия, все още потопен в стария свят, физически контакт с Христос, с цялата реалност на Неговото ново възкръснало “духовно” Същество (Иоан 6,63). Храната, усвоена от нея, променя своето същество и става истински “ангелски хляб” (Прем.16,20) храна на новата ера. Чрез нейното присъствие на олтара Христос, Умрял и Възкръснал, присъствува реално във вечна готовност за Жертва. Затова литургията е жертва, идентична с историческата жертва на Кръста, чрез пълнотата на Христовата Жертва на Любовта, която я образува, отличавайки се само по външните обстоятелства на времето и мястото, където се възобновява. Чрез нея Църквата съединява навсякъде и до края на времената хвалата и приношенията на хората със съвършената Жертва на хвала и приношение, т.е. с “евхаристията”, единствено ценна пред Бога и придаваща ценност на приношенията на хората (Евр.13,10.15).

Sk – At/S.K.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “ЕВХАРИСТИЯ”

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III- ГРУПА	IV. ГРУПА
Изх. 16,4; 24,5-8;	Прем.16,20; Сирах. 50,18;	Деян. 2,42.46; 10,4.31; 20,7.11;	Матей 4,4; 8,11; 13,39;
Лев. 24,7;	Ис. 25,6; 33,12;	21,35; 24,3;	14,19.25; 15,36; 22,2-14;
Числа 10,9 сл;	42,6; 49,8;	1Пет. 3,18;	26,26-29;
Иудит 8,25;		Рим. 2,9сл; 14,6; 16,4;	Марко 8,6сл; 10,45; 14,12-16.22-25; 22,15сл;
2Мак. 1,11; 2,27; 12,31;	Иер. 31,31-34;	1Кор. 5,7; 10,3.14-22.30; 11,20-34; 14,16сл;	Лука 4,17-21; 14,15; 22,15-20; 24,30-35;
		2Кор. 1,11;	Иоан 6,1-15.23.26-58.63;
		1Кол. 2,17; 3,17;	18,28; 19,14-36;
		1Тим. 4,3;	
		Евр. 5,9; 7,24-27; 8,1.5.13; 9,12-16.24-28; 10,1-12; 13,10.15.20; 18,20.26	
		Откр. 3,20; 11.17; 19,9	

ЕКЗОРЦИЗЪМ (EXZORZISMUS)

Характерът на демоните, престъпните духовни същества, съвсем малко се изясняват в хода на явленията. Отначало библейските текстове използват някои елементи, взети от човешките представи, но не са ги свързвали още с тайнството “Сатана”. Накрая всичко е добило смисъл в светлината на Христос: Христос е дошъл в света да освободи човека от Сатаната и неговите прислужници.

1. Исус - поразяващ Сатана и демони

Исусовият живот и дейност е насочен към перспективата на тази битка между двата свята; в тази битка става дума за спасение на човека. Исус лично напада Сатаната и го побеждава (Мат.4,11; Иоан 12,31;) Напада и злите духове, които властвуват над грешното човечество и ги побеждава в тяхната собствена област.

Тава е смисълът на много епизоди, където на сцената излизат налудничавите.: налудничавият човек в синагогата на Капернаум (Марк1,23-25), и в Гадар (Мк.5,1-20), дъщерята на сиропиникиянката (Мк.7,25-30) и епилептичното момче (Мк. 9,14-29), немият налудничав (Мат. 12,22сл) и Мария от Магдалина (Лк.8,2). Много често дяволското обсебване и болестта се допълват взаимно (Мат. 17,15.18); някъде се говори, че Исус оздравява налудничавите (Лк.6,18; 7,21;), другаде, че е изгонил дяволите (Мк1,34-39). Не е възможно да се прояви съмнение в съвсем ясните случаи на обсебване (Мк,1,23с; 5,6;), но трябва също да се вземе предвид свързаното с епохата становище, което е присъждало пряко на демоните явленията, които днес принадлежат на психиатрията. (Мк.9,20). Трябва отделно да си припомним, че всяка болест е знак на мощта на сатаната над хората. (Лк.13,11).

Когато Исус воюва с болестта, напада Сатаната; когато оздравява – побеждава над Сатаната.. Демоните са считали, че са господари тук на земята; Исус е дошъл да ги погуби (Мк.1,24). Тълпите ликуват над неговата върховна сила, която упражнява върху демоните. Неговите врагове го обвиняват, че с помощта на Веелзевул, бесовския княз, изгонва бесовете (Мк.3,22): “не е ли и той обхванат от нечист дух ?” (Мк. 3,30; Иоан 7,20; 8,48;10,20;) Но Исус дава точно пояснение: той изгонва дяволите чрез Божия Дух и това доказва , че Божието Царство е дошло при хората (Мг.12,25-28;). Сатаната си е мислел, че е силен, но е бил изгонен от Някого още по-силен. (Мт.12,29).

Затова от тогава екзорцизмите се извършват в Името на Исус (Мт.7,22; Мк.9,38); Когато Исус изпраща послание до своите ученици да огласяват Евангелието, придава им своята мощ над демоните (Мк;6,7,13). Действително, учениците са изпитали, че демоните се им подчиняват: това е очевидно доказателство за падането на Сатаната (Лк.10,17-20). Това ще бъде през всички векове едно от знаменията, което ще съпровожда огласяването на Евангелието, заедно с чудесата (Мк. 16,17;).

2. Борбата на Църквата-

Действително, в Деяния на апостолите отново се появяват факти, че апостолите освобождават обсебените от зли духове (Деян.8,7;19,11-17). Но борбата на Исусовите посланици с демоните получава и други форми: борба срещу магиите и поверията от всякакъв вид (Деян. 13,8сл; 19,18сл.); борба срещу представите за ясновидски духове (Деян.16,16); борба срещу идолослужения, където се оставят демоните да магьосничат (Откр.9,20) и поканват хората на своята маса (1Кор.10,20);

борба срещу фалшивата мъдрост (Якуб 3,15), срещу дяволските науки,, които се стараят във всяко време да лъжат хората (1Тим.4,1); против проповедниците на лъжливите чудеса, които се ангажират в служба на Зверя (Откр.16,13сл.). Сатаната и неговите помощници са действащи в

задан план на всички такива човешки факти, които се поставят против разширяване на Евангелието. Дори и деянията, които се отнасят до Апостола, могат да се препишат като притча на сатаната (2 Кор.12,7). Но благодарение на Светия Дух днес знаем да разпознаваме духовете (1Кор.12,10) и не се оставяме по-вече да се използваме от лъжливите изгоди на дяволския свят . Църквата, призвана да следва Христос, във войната “на живот и смърт” си запазва несломимо доверие: Сатаната , вече преодолян, има само ограничена мощ;; краят на времената ще види неговото дефинитивно поражение и поражението на неговите слуги (Откр.20,1.7-10);

3. Болест/излекуване

Болестта и страданията, които я съпътстват, поставят проблем на хората от различни времена. Техният отговор зависи от представите, които се правят в света, в които живеят и за силите, които властват над тях. В древния Изток гледат на болестта като на погром, предизвикан от лоши духове, или която са изпратили богове, обидени от някакво култово провинение. За обхватно излекуване са се извършвали екзорцизми, насочени към изгонване на демони, а прошка от боговете се измолвало с покаятелни молитви и жертвоприношения; вавилонската литература ни е запазила формуляри от двата вида. И така медицината възниква преди всичко при свещениците; отчасти е била много близка до магиите. Трябва да се изчака на прозорливия дух на гърците, за да се развие лечението по самостоятелен начин като позитивна наука. Изхождайки от това състояние на нещата, библейското откровение оставя в страни научния аспект на този проблем. То се занимава изключително с религиозното значение на болестта и излекуването в намерението за спасение. И то с това по-вече, че чрез болестта вече се проявява силата на “смъртта над човека (1Кор.11,28-32); значи трябва да има подобно значение.

4. Помазване на болните и потърпевшите

Изгонване на демоните, според Марко 6,13 е тясно свързано с излекуване на болните: и една от видовете от тези чудотворни мощи е бил знакът на идването на Царството; Затова по-вече от църквите в резултат на това са извършвали върху катекумените преди кръщаване обреди на помазване както и екзорцизми.

5. Противник на Христос

Победеното човечество обаче, още от този първи епизод на своята история се надява, че един ден ще победи своя противник, т.с. дявола. (Бит.3,15). Победа на човека над Сатаната: това е всъщност целта на посланието на Христос.; Христос е дошъл да избави от мощта , този, който владее над смъртта – т.с. дявола.(Евр.2,14), “да разруши дяволското дело” (1Йоан 3,8), иначе казано, дошъл да замени властта на Сатаната с властта на Отца (1 Кор.15,24-28); И затова Евангелието представя неговия обществен живот като борба срещу Сатаната.. Битката започва с епизода на изкушенията, в който за първи път от сцената в рая един човек, представляващ човечеството, син на Адам (Лк 3,38) се среща очи в очи с дявола. Тази битка се потвърждава чрез освобождаването на налудничавите, което е доказателство, че Божието царство е дошло. (Мк 3,22сл.) и че това на Сатаната е свършило (Лк.10,17-20).. дори потвърждава се и чрез оздравяването на обикновените болни (Деян. 10,38); Битката продължава, само че по-подмолна и в стълкновението на Христос с невярващите хора; с тези истинските “синове на дявола”. (Йоан 8,44) , с това племе на “рожби ехиднини”(Мт.3,7сл.). Борбата достига върха на разяреност в момента на Страданието.. Лука съзнателно свързва Страданието с Изкушението (Лк.4,13), а Йоан в него подчертава ролята на Сатаната. (Йоан 13,2.27) само поради това да провъзгласи неговото окончателно поражение. Привидно изглежда, като че ли, играта се определя от Сатаната, но в действителност той “няма никакви права” над Христос: всичко е дело на любовта и послушанието на Сина. (Йоан. 14,30). Точно в момента, когато си мисли, че победата му е сигурна, “Князът на този свят” е изгонен навън (Йоан 12,31), властта над света, която някога посмя да предложи на Христос (Лк.4,6), принадлежи от сега на Христос, умрелия и прославения (Мт.28,18).

6. Противник на християните

Дори когато Христовото възкресение е подпечатано поражение на Сатаната, все пак според Павел, битката ще приключи само с последното действие на “история на спасението”, в “Деня на Господа”, когато “Той ще предаде царството на Бога и Отца, когато унищожи всяко началство, всяка власт и сила...смърт, за да бъде Бог всичко у всички.” (1кор.15,24-28).

Значи християнинът, както и Христос се сблъсква с Противника. Точно този пречи на Павел да отиде в Солун (1Сол.2,18) и “жилото забито в неговото тяло” е пречка на неговия апостолат, посланик е на Сатаната (2Кор.12,7-10). Вече Евангелието го е отъждествило с неприятеля, който сее плевели на господарската нива (Мт.13,39) или грабва от сърцето на хората семето на Божието Слово, за да не повярват и да не бъдат спасени. (Мк.4,15). А Петър пък го представя като изгладнял лъв, който непрекъснато се прикрива около вярващите и гледа кого би излял. (1Пет.5,8). Той играе, както и в рая, ролята на изкусител, стремящ се да въведе хората в грях (1Сол.3,5) и така да ги постави против самия Бог.. Дори нещо по-вече, Павел за тази насъбрана сила, която нарича грях, като че ли нормално счита дейност на Сатаната, отец на греха. Действително Антихристът действа тук на земята, но зад неговата пагубна дейност са скрива точно силата на Сатаната (2Сол.2,7сл). Така християнинът – а това е неговата трагична съдба – трябва да избира между Бога и Сатаната, между Христос и Велиара (2Кор.6,14), между Злия и Правдивия (1Иоан 5,19). В последния ден ще остане навеки с единия или другия.

Въпреки, че Сатаната поради своята хитрост, измами, посегателства, интриги (2Кор.2,11) е страшен дух и обича да се представя за “ангел на светлината” (2Кор.11,14), все пак той вече е преодолян враг. И понеже християнинът е обединен с Христос чрез вярата (Еф.6,10) и молитвата (Мат.6,13), нали Исусовата молитва подпомага неговата молитва (Лука22,32; Рим.8,34; Евр.7,25) е сигурен в своята победа; само този ще се покори, който бъде съгласен да се покори (Иаков 4,7; Еф. 4,27).

Апокалипсисът в края на откровенията предвижда (главно от глава 12 нататък) като синтез на библейското учение за този Противник, против когото човечеството трябва от началото (Откр.12,9) чак до края на историята на спасението да воюва. След като Сатаната спрямо Жената и спрямо този, когото ражда, е безсилен (Откр.12,5), той се обръща срещу “останалите от нейния род” (12,7), но измамната победа, която му спечелва престижа на Антихрист, (13-17) се свършва с окончателната победа на Агнеца и Църквата, неговата невеста; заедно със Звяра и лъжепророците, със смъртта и ада, заедно с всички хора, които са се подчинили на неговите лъжи, Сатаната ще бъде хвърлен в езерото на огъня и мъките и това е втората смърт (Откр.20,10.14).

7. Чудесата в живота на Исус

Чудесата не донасят своето потвърждение от вълн, както това правят своеволните и забележителни знамения; те вече осъществяват това, което обозначават, принасят капаро за месиянското спасение, което ще има своя завършек в есхатологичното Царство; затова синоптиците ги наричат чудотворна сила (*dinameis*- виж Мат.11,20-23). С тези чудеса Исус, погълнат от човешко съчувствие (Лк. 7,13; Мт.20,34; Марк. 1,41);, но и още по-вече със съзнанието, че е обещаният “Слуга” (Мат. 8,17) в действителност принуждава към отстъпление болестта,, смъртта, неприятелството на природата против човека, накратко: всички безпорядък, чиято близка или далечна причина е грехът (Бит.3,16-19) и който служи на дяволското влияние върху света (Мат.13,25; Евр.2,14сл.). Затова отказва да извърши за Сатаната (Мат.4,2-7), за зломислещите (12,38сл.; 16,1-4), за ревнивите (Лк.4,23), за лекомислените (23,8сл), безпричинни действия, които не биха имали спасително въздействие. Значимо е, че космическите чудеса – произхождащи, както изглежда, по-скоро от пророчески образи, отколкото от историята (Деян.2,19сл.) – се появяват само в този момент, когато е призован да се спаси чрез чудо, но той обаче умира, за да спаси всички останали (Мат.27, 39-54). Чудесата, които се струват обещани при Матей (17,20) са само образ на силата на вярата.

Така получава целия свой смисъл много честото свързване на *оздравяването с екзорцизма* (Мат.8,16 и т.н.). Освобождаването на налудничавите е привилегирован случай на победа на по-

силния (Лк.11,22) над Сатаната; тази победа по свой начин се явява във всички чудеса. Така Исус е въввлечен пряко в битката с Неприятеля, в борбата, която е започнала в пустинята (Мат.4,1-11), заключителният епизод ще има на кръста (Лк.4,13) и преди всеобщия съд се не свършва (Откр.20,10), обаче в тази битка е вече ясно дяволското поражение (Мат. 8,29; Лука 10,18). Екзорцизмът е по-предно действащо знамение за идване на Царството (Мат.12,28). Sk – At.

<u>ПРЕПРАТКИ</u>			
Първа	Втора	Трета	Четвърта
Бит. 3,15-19; 39; 28,18; 4,15сл.; 7,25-30; 11,22;		Деян. 2,19 сл.; 8,7; 10,38; 10,38; 13,8 сл.; 16,16; 19,11-18; Иаков 3,15; 4,7; 1 Петър 5,8; 1 Иоан 3,8; Рим. 8,34; 1 Кор.10,20; 11,28-32; 12,10; 15,24-28; 2 Кор. 2,11; 6,14; 11,14; 12,7-10; Ефес. 4,27; 6,10; 1 Сол. 2,18; 3,5; 2 Сол.2,7; 1 Тим. 4,1; Евр 2,14сл.; 7,25; Откр. 7,10; 9,20; 12,5-9; 20,1.10-14;	Матей 3,7; 4, 1-11; 6,13; 7,22; 8,16.17.29; 12,22-28; 13,25.38- 16,1-4; 17,15.18-20; 20,34; 27,39-54; Марко 1,23-25.34-39.41; 3,22; 5,1-20; 6,7.13-17; 9,14-29.38; 16,17; Лука: 3,38; 4,6.13; 6,18; 7,13.19-21; 10,17-20; 13,11; 22,32; 23,8сл.; Йоан: 7,20; 8,44-48; 10л20; 12,31; 13,2.27; 14,30;

ЖЕНА

В кодекса на Израел както и в законодателството на древния Среден Изток, жената заема обществено положение на нисшо същество: нейното влияние се свързва с функцията на майка. Но Израел се отличава със своята вяра в Бога –творец, което потвърждава основната равнина на двата пола. В същност истинското положение на жената се проявява само с идването на Христос; защото ако жената според реда на сътворението достига своето завършване с това, че става съпруга и майка, в реда на новото творение може да го постигне и с девствеността.

С.3

СЪПРУГА И МАЙКА

1. В земния рай. – Половете са основа на даденостите на човешката природа: “човек е бил създаден като мъж и жена” (Бит.1,27).Този съкратен цитат на свещеника- редактор предвижда яхвествично повествование, в което е изложена двояката роля на жената спрямо мъжа. Жената, взета от това, което е за Адам най-съкровено, има за разлика от животните,еднаква природност както и той: това е констатацията на мъжа пред съществото, което Бог му предоставя. Освен това, отговаряйки на намерението на Бога, че му дава помощник, равен на него (Бит.2,18), Адам се познава в нея; когато познава нейното име, дава име и на себе си; очи в очи с нея,той вече не е само Адам, той е *ish*, а тя е *ishshah*. В плоскостта на сътворението, жената завършва човека с това, че го прави свой мъж (Бит.3,16).

Задачата на жената не е само в това, че въвежда до живот обществото; тя е майка на всички живи.Докато много религии с радост оприличават жената със земята, Библията по-скоро я уподобява с живота: тя е според значението на своето природно име , Ева – “даваща живот”. В резултат на греха дава живот само чрез мъки (Бит.3,16), обаче побеждава над смъртта, като осигурява непрекъснато продължение на поколението, и за да се задържи в тази надежда, тя знае,че един ден нейното потомство ще смачка главата на змията, вечния противник. (Бит.3,15).

2. В святата история.- Задачата на жената в очакване на този благословен ден остава ограничена. Наистина, в дома нейните права са като че ли еднакви с правата на мъжа, поне що се отнася до децата, които възпитава, обаче “Законът ѝ определя второстепенно място. Жената няма официално участие в “култа; и като все пак може да взема участие в празници на обществени чествания (Иzx.15,20; Втор.12,12; Съд.21,21; 2Цар.6), обаче,не изпълнява свещенически функции; само мъжете са задължени да изпълняват предписаните поклонения. (Иzx.23,17). Съпругата не се споменава между тези,които са длъжни строго да съблюдают съботата (Иzx.20,10). Извън култа, Законът много грижливо пази жената, основно, що се отнася до нейната собствена област, живота; дали тя не е сама присъствие на “плодния живот тук на земята? (Втор.25,5-10) Мъжът трябва да респектира нейния житейски ритъм (Лев.20,18); да я респектира дотолкова, че изисква от нея такъв идеал за вяроност в “съпружеството, на какъвто той самия не се обвързва. В историята на Завета някои жени играят забележителна роля, както в добро, така и в лошо. Чужденките са обърнали сърцето на Соломон към своите богове (3Цар.11,1-8; Сирах.47,19). Иезавел показва каква сила има жената върху религията и морала на своя мъж (3Цар.18,13; 19,1сл;21,15); виждаме как децата се учат на езика на своята майка и”не знаят вече да говорят по иудейски”(Неем.13,23). Изглежда, като че ли жената според своеволие разполага с религиозния живот, който служебно не извършва в култа.Покрай тези превратни примери тук са и жените на патриарсите,които проявяват похвално въодушевление за плодовитост.Духът на Яхве се възкачва на някои жени и ги променя точно така, както и мъжете, в пророчици, с което показва, че техният пол не е препятствие за нашествие на Духа; така е с Мириам (Иzx.15,20), Девора и Иаил (Съд.4,4-5,31), Олдама (4Цар.22,14-20);

3. В разсъжденията на мъдреците. – Съществуват редки, но не нежни изявления за жени, които се преписват на жените. (Прит.31,1-9); библейският портрет на жената са нарисували мъжете, и

когато не винаги е ласкав, това все пак не показва, че неговите творци са били враждебно настроени спрямо жените. Мъжката гордост спрямо жената е изкупление за това, че тя му е необходима. Мъжът така описва своя сын: “Който е я намерил, намерил е щастие – (Прит.18,22; 5,15-18), а това означава “да имаш себе-равна помощ” твърда опора, ограда на своя имот, гнездо, което ще те предпази от скитничество (Сирах.36,24-27) ; това означава да намериш покрай мъжката сила, която те прави горд, умножено доброправие. (Прит.11,16), а какво да кажем ако тази жена е и способна (Прит.12,4; 31,10-11);! Достатъчно е да си припомним описанието на съпругата в Песни на Песните (Песни 4,1-5; 7,2-10).

Но мъжът, който има опит, се примамва от основната крехкост на своята дружка. Красотата не е достатъчна (Прит.11,22), дори тя е опасна, когато както при Далила се свързва с коварност (Съд.14,15сл; 16,4-21), когато съблазнява простодушния мъж (Сир.9,1-19). Дъщерите причиняват не една грижа на своите родители (Сир.42,9сл); а мъжът, който много си позволява освен жената на своята младост (Прит.5,15-20), се бои от женското гугукане; нейната склонност към прелюбодейство (Сир.25,13-26), оплаква се, че е празно мислеща (Ис.3,16-24), “глупава” (Прит.9,13-18; 19,14) свадлива, препираща се, озлобена (Прит.19,13;21,9.19; 27,,5)

Разбирането, което имат мъдреците за жената, не се ограничава с тези образи на нравственост. Жената всъщност е праобраз (подобие) на Божията Мъдрост (Прит.8,22-31); тя при това представя Божията сила, която използва слаби инструменти, за да си осигури слава. Още Ана прославя Господа на унижените (1 Цар.2), Иудит като някаква пророчица на дело доказва, че всички могат да разчитат на Божията охрана; нейната красота, разумност,сръчност, смелост и вдовишка чистота правят от нея свършен тип на жена според Божия замисъл в С.3.

Н.3.

ДЕВА, СЪПРУГА И МАЙКА

Дори, когато този портрет е всячески красив, още не връща на жената нейното отхвърлено достойнство. Ежедневната молитва на евреина показва това пряко и днес. ”Бъди благословен, Боже наш, защото не си ме създал нито езичник, нито жена нито бездомник” докато жената се успокоява с това, че казва : “Бъди похвален, Господи, който си ме създал според своята воля”... Само Христос всъщност осветява достойнството на жената.

1. Зорница на изкуплението. – Това осветяване е станало в деня на Благовещението. Господ е искал да се роди от жена (Гал.4,4). “Мария, дева и майка, изпълва в себе си жаждата на жената за плодовитост;същевременно показва и осветява мечтата, чак до сега потискана, за девственост, която са сравнявали със срамното безплодие. Мария е осъществен идеал на жена, защото е родила Княза на живота. Докато тук на земята жената се подлага на риска да ограничи своето възхищение към телесния живот, чрез който е дала най-красивото от човешките деца, Исус е заявил, че съществува духовно майчинство, че съществува плод, който е донесен от девствеността на вярата (Лука 11,28сл). Чрез Мария жената може да стане символ на вярваща душа. Затова е разбираемо, че Исус позволява, да го последват свети жени (Лука 8,1сл), или, че поверява на жените послание (Иоан 20,17). И така раждащата се Църква говори за мястото и задачата, която имат много жени (Деян.1,14; 9,36.41; 12,12; 16,14сл), които отсега са поканени да сътрудничат на делата на Църквата.

2. В Исус Христос. – Това участие предполага откриване на нова дименсия на жената: девствеността. Павел така разработил теологията на жената и показал в какъв смисъл е било прекрачено и продължено разделението на половете “Вече не съществува мъж или жена, всички сме едно в Христа Исуса (Гал.3,28), различието между половете в определен смисъл е преодоляно, така както и разделението от расов или социален характер. Небесният живот може да бъде асимилиран, този ангелски живот, за който е говорил Исус (Мат.22,30); да го осъществи обаче

може само вярата. Павел всъщност мъдро твърди, че “по-добре е да си женен, отколкото да се разпалваш” (1Кор.7,9), но възвеличава призванието на девствеността, дори се обвързва да противоречи на книгата Битие , която е говорила”Не е добре за човека да бъде самотен” (Бит.2,19; 1Кор.7,26); тези младенци и девици, които са призвани, могат да останат девствени. И така, към първичното разделение между мъже и жени, настъпва ново разделение- между женени и девствени. Вярата и небесният живот намират в живота на неженени конкретен тип на съществуване, в което душата безпрепятствено се отдава на служене на Господа .(7,35). Жената, за да изпълни своето предназначение, не е необходимо неизбежно до стане съпруга и майка , може със сърце и тяло да остане девица. Това състояние на девственост, което жената от сега може да си определи и осъществи, не отрича нормалното състояние на съпружеството (1Тим.2,15), принася нова компенсационна стойност , така както дава на земята равновесие и нейно поставяне. Все пак това е последно задълбочаване, природното отношение мъж/жена има основа в отношението Христос/Църква. Жената е точна противоположност на Христос, а не просто Адам и затова тя представлява Църквата (Еф.5,22сл).

3. Жената и Църквата. – Дори когато разделението на половете с помощта на вярата се преодолява, то отново възниква в течение на живота и се вмъква в конкретния живот на Църквата. От порядъка, който съществува в сътворението, Павел извежда два начина, как трябва да се държи жената. Жената е длъжна в култовите събрания да покрива главата си, изразяваща с този жест, че нейното християнско достойнство не я е освободило от зависимостта ѝ от мъжа (1Кор.11,2-16), нито от второстепенното място, което още заема в официалното обучение; не трябва “да говори” в Църквата, това значи, че не може “да проповядва” (1Кор.14,34; 1`Тим.2,12;) такава е заповедта на Господа, която е приел Павел (1Кор.14,37) Обаче Павел не отрича възможността на жената “да пророкува”(11,5), защото, както и в С.З., Духът не познава различие в половете. При култа жената е забулена и мълчи , за да се “запази реда”, от друга страна е поучавана , в къщи да свидетелства чрез безупречно държание и покорство (1Пет.3,1; 1Тим.2,9); и когато като вдовица е достигнала напреднала възраст, която я предпазва от връщане назад, играе важна роля в християнската общество (1Тим.5,9)

Апокалипсисът не изгубва от поглед типичната роля , която е играла Иезавела (Откр.2,20) нито престъпленията на голямата блудница (17,1.15; 18,3.9; 19,2;) но над всичко прославя “Жената”, коронована от звездите, жената, която ражда младенец и която я преследва змей в пустинята, която обаче ще го победи чрез своето потомство (Откр.12). Тази жена е на първо място Църквата, новата Ева, която ражда “Тялото Христово”, след това е според традиционното разяснение, самата Мария; в нея накрая можем да видим прототипа на Жената, тази Жена, каквато със сърцето си желае да бъде всяка жена.

Sk.- At.

I.група	II.група	III.група	IV.група
Битие 1,27; 2,17-18; 3,15-16;	Притчи 5,15-20; 8,22-31; 9,13-18; 11,16.22; 12,4;	Деян. 1,14; 9,36.41 12,12; 16,14сл;	Матей 22,30; Лука 8,1сл; 11,28сл;
Изм. 15,20; 20,10; 23,17;	18,22; 19,14; 31,1-11;	1 Пет. 3,1;	
Левит 20,18;		1 Кор. 7,9.26.35; 11,2-16; 14,34-37;	Иоан 20,17;
Втор. 12,12; 25,5-10;	Песни 4,1-5; 7,2-10;	Гал. 3,28; 4,4;	
Съд. 4,4-5.31; 14,15сл; 16,4-21; 21,21;	Сирах. 9,1-19; 25,13-26; 36,24-27; 42,9сл; 47,19;	Еф.5,22сл;	
3 Цар. 11,1-8; 18,13; 19,1сл.; 21,15 4 Цар. 22,14-20; Неем. 13,23;	Ис. 3,16-24;	1 Тим. 2,9-15; 5,9 Откр. 2,20; 18,13; 17,1-15; 18,3.9; 19,2	

СЪЮЗ / ЗАВЕТ

Бог желае да накара хората да живеят в общение с Него. Темата за съюза изразява именно тази мисъл – основополагаща за учението за спасението в Стария Завет. Цялото религиозно мислене се определя от нея, при което с течение на времето виждаме постоянното ѝ задълбочаване. В Новия Завет тя придобива несравнима пълнота, понеже от този момент нейно съдържание става цялата тайна на Исус Христос.

Старият Завет

Преди да започне да обозначава отношенията на хората с Бога, понятието “съюз” (берит) принадлежало към областта на социалния и юридически опит. Хората се свързват помежду си чрез договори и контракти, които дават на договарящите се права и им налагат отговорности – най-често взаимни. Мирните съглашения (Бит.14,13.21-23; 26.28; 31,44-46; 3 Цар. 5,26; 15,19;), братските съюзи (Амос 1,9), договорите за приятелство(1 Цар.23,18) и дори бракът (Мал.2,14) – всички те са съглашения между равно поставени групи или лица – с цел взаимопомощ. Има и неравни договори, когато силният обещава покровителство на слабия, който от своя страна се задължава да му служи: в древния Изток такива васални пактове били широко разпространени и библейската история ни дава няколко такива примери (Ис.Нав. 9,11-15; 1 Цар. 11,1; 2 Цар. 3,12-14). При тези случаи по нискостоящият човек може да измолва съюз; но по-силния се съгласява на това по свое усмотрение и налага своите условия.(Иез.17,13сл). Сключването на договора се извършва чрез обряд, осветен от обичая. Двете страни се свързват с клетва. Разсичат на две части животно и минават между късовете, произнасяйки проклетие над възможните нарушители(Иер.34,18). Накрая за спомен от този договор те посаждат дърво или поставят камък, та те от този ден да бъдат негови свидетели (Бит.21,33; 31,48-50) Такъв бил основният опит, изхождайки от който, Израел си представял своите отношения с Бога.

I. Синайският Съюз – Завет

Темата на Съюза – Завет е влязла в Стария Завет много рано: тя съществува в началната точка на цялото религиозно мислене на Стария Завет и я отличава от всички религии на съседните народи, които почитали божества, олицетворяващи силите на природата. При Синай освободеният народ встъпил в съюз с Яхве и поклонението на Яхве станало негова национална религия. Съюзът, за който става дума, очевидно не е договор между равни; той е аналогичен на договорите за васалитет. В своята суверенна свобода, Яхве решава да дари на Израел Своя съюз и Той предписва условията Си. Но това сравнение не бива да отива много далеч, тъй като Синайският Съюз- Завет е явление от особен вид, именно защото засяга Бога : от самото начало в него се открива основната страна на спасителния Божи замисъл.

1. Заветът в Божия замисъл - Още при явяването Си в неизгарящата къпина Яхве бе открил на Мойсей и Своето Име, и Своя замисъл относно Израел: Нему е угодно да освободи Израел от Египет, за да го засели в Ханаанската земя (Изх.3,7-10.16сл.) и Неговата воля е да му даде земята, обещана на бащите му (Бит. 12,7; 13,15). И така, от страна на Бога Израел е обект на избор и носител на обещание. Изходът от Египет потвърждава по-късно откровението, дадено на Хорив: освобождавайки народа Си, Бог показва, че Той е господар и може да принуждава към подчинение на волята Си; освободеният народ отговаря на това събитие с вяра (Изх.14,31). След това Бог може да разкрие замисъла Си за Съюза – Завет: “ Ако слушате гласа Ми и пазите завета Ми, ще бъдете Мой избран народ измежду всички народи, защото , цялата земя е Моя, и вие ще Ми бъдете царство от свещеници и народ свят” (Изх.19,5сл.). Тези думи подчертават незаслужената от Израел милост на Божието избранничество : Израел е избран от Бога без заслуги от своя страна (Втор.9,4-6), само защото Бог го обича и пази клетвата, която бе дал на бащите му (Втор.7,6-8) Като го отделя от езическите народи, Бог го определя изцяло за Себе Си: Израел ще

бъде Негов народ, ще му служи и ще бъде Негово царство. От Своя страна, Яхве му предоставя помощ и покровителство най-вече по време на изхода. Той го “ е носил като на орлови криле и го е довел при Себе Си” (Изх. 19,4). Сега, обръщайки се към бъдещето, Той възобновява обещанията си към него: Ангелът на Яхве ще тръгне пред него, за да облекчи завоюването на обетованата земя; там Бог ще го обсипе с благословенията Си и ще му обезпечи живот и мир (Изх. 23,20-33). В Божия замисъл този момент е изключително важен, доколкото Съюзът – Завет определя цялото по-сетнешно развитие на Божия замисъл, макар съвкупността от подробности да не е разкрита още от самото начало.

2. Условията на Съюза - Като дарява на Израел Своя Съюз-Завет и Своите обещания, Бог също му предписва някои условия, които да е задължен да съблюдава. В преплитаните се помежду си разкази от Петокнижието се привеждат няколко формулировки на тези условия, съпровождащи сключването на съюза и образуващи Закона. Първото от тях засяга поклонението единствено на Яхве и забраната на идолопоклонничеството (Изх.20,3-5; Втор.5,7-9). Непосредствено от това произтича отказът от всякакви компромиси и от всякакви съюзи с езическите народи (Изх.23,24; 34,12-16) Но от това следва също, че Израел трябва да приема всички изяви на Божията воля, които да обхванат цялото му съществуване – политическо или религиозно – с тясна мрежа от предписания: “ Мойсей ...им предложи всички тези думи, които му заповяда Господ. И целият народ отговори изедно, като каза : всичко, що е казал Господ, ще изпълним” (Изх.19,7сл.). Такова е тържествено поетото задължение, чието съблюдаване завинаги обуславя историческата съдба на Израел. Народът на Яхве се намира на кръстопът. Ако той бъде послушен, Божиите благословения са му осигурени; ако отхвърли дадената дума, сам ще се обрече на проклятие (Изх. 23,20-33;).

3. Сключването на Съюза – В сложното повествование на “Изход” са запазени указания за два различни обряда при сключването на съюза. В първия Мойсей , Аарон и израелските старейшини приемат свещената трапеза в присъствието на Яхве, Когото съзерцават (Изх.24,1сл.9-11). Вторият явно възпроизвежда благослужебно предание, запазено в северните светилища. Мойсей издига дванадесет камъка за дванадесетте племена и жертвеник за жертвоприношения. Принася жертва, излива част от кръвта върху жертвеника и поръсва с нея народа в знак за започващо единство между Яхве и Израел. Тогава народът тържествено се задължава да спазва условията на Съюза-Завет (Изх.24,3-8). Кръвта на съюза играе в този обред съществена роля.

След като е сключен Съюзът, различни предмети служат за запазване спомена за него, свидетелствайки навеки за първоначалното поемане на задължения от Израел. Ковчегът на Завета представлява сандък, в който са положени “скрижалите на Свидетелството” (т.с. на Закона); той е паметник на Съюза-Завет и знак за присъствието на Бога в Израел (Изх.25,10-22; Числа 10,22-26). Скинията, в която е поставен, представлява пръв архетип на бъдещия Храм и е място, където се срещат Яхве и Неговия народ (Изх.33,7-11). Ковчегът на Завета и Скинията на събранието имат централно място в култа, където съюзът на колената въздава на Яхве официалното поклонение на избрания от Него народ, което, впрочем, не изключва съществуването и на други култови места. Така се ознаменува постоянната връзка на израелското богослужение със Синайския Съюз-Завет – първоначалният акт, чрез който е била основана нацията. Тази връзка придава на израелските обреди особения им смисъл, въпреки всички откриващи се в тях заимствания; трябва да се каже, че целият Закон не би имал смисъл, ако не бе определен от Съюза-Завет, чиито условия изразява.

4. Смишълът и пределите на Синайския Съюз – Завет - Синайският Съюз – Завет разкрива в окончателен вид една от основните страни на замисъла за спасението : на Бога е угодно да привлече хората към Себе Си, образувайки от тях култова общност, посветила се на служене Нему , управлявана от Неговия закон и станала носителка на Неговите обещания. Новият Завет ще осъществи тази Божи замисъл в цялата му пълнота. При Синай неговото осъществяване започва, но в много отношения остава още неопределено и несвършено. Макар Съюзът – Завет да е свободен дар от Бога за Израел, иначе казано – благодатен дар, неговата договорна форма като че

свързва замисъла за спасението с историческата съдба на Израел, и тя може да породи съблазънта да се види в спасението някаква награда за човешка вяроност. Освен това, ограничаването му в пределите на само един народ се съгласува лошо с универсализма на Божия замисъл, толкова ясно утвърждаван в него. Накрая, крие в себе си опасност да заслони религиозната цел на Съюза – Завет: установяване на Божието царство в Израел и чрез Израел – по цялата земя. Въпреки тези ограничения, по-сетнешният живот на Израел и последвалото развитие на откровението се определят от Синайския Съюз – Завет.

II. Съюзът – Завет в живота и мисленето на Израел

1. Възобновяването на съюза - Няма достатъчно основания да се твърди, че съюзът ежегодно е бил възобновяван в израелския култ. Но все пак второзаконието е запазило указания за свещенодействие, предполагащо възобновяване от този вид с изброяване на обредните проклетия (Втор.27,2-26) и с тържествено четене на Закона (Втор.31,9-12. 24-27; 32, 45-47); но последното се предвижда само веднъж на седем години (Втор.31,10), и съблюдаването на този обичай в древната епоха не подлежи на проверка. По – лесно е да се установи действителното възобновяване на Съюза в някои превратни исторически моменти. Исус Навин го възобновява в Сихем, и народът отново поема своето задължение по отношение на Яхве (Ис.Нав. 8,30-35; 24,1-28). Договорът на Давид с израелските старейшини (2 Цар 5,3) е последван от Божие обещание: Яхве дарява Своя Съюз-Завет на Давид и неговия род(2 Цар.7,8-16; 23,5), само при условие на вярно съблюдаване на Синайския Съюз-Завет (2 Цар. 7,14). Молитвата и благословието на Соломон при освещаването на Храма са свързани и с този Давидов, и със Синайския Съюз, вещественят спомен за който се пази в храма (3 Цар.8,14-29,53-61). Такива възобновявания са извършвани при Иоас (4 Цар.11,17) и особено при Иосия, който при това следва обряда, изложен във Второзаконието.(4 Цар.23,1-3; Изх. 24,3-8). В твърде сходна обстановка е представено и тържественото четене на Закона от Ездра(Неем.8). По този начин, мисълта за Съюза-Завет си остава онази ръководна идея, която е основа за всички религиозни реформи.

2. Съюзът – Завет в разбиранята на пророците - Словото на пророците постоянно се опира на Съюза- Завет. Когато в един глас изобличават неверността на Израел към своя Бог , когато възвестяват катастрофите, заплашващи греховния народ, те поставят всичко това в зависимост от Синайския Завет, от неговите изисквания и съпровождащи го проклетия. Но за да съхранят живо учението за Съюза в умовете на своите съвременници, пророците разкриват нови страни в него , които в древните предания са се съдържали още само потенциално. В началото Съюзът е бил представен, особено от юридическата му страна, като договор между Яхве и Неговия народ. Израел е стадото, Яхве – Пастирът. Израел е лозето, Яхве – лозарят. Израел е синът, Яхве – бащата. Израел е жената, Яхве – Мъжът. Тези образи, особено последният от тях, разкриват Синайския съюз като дело на любовта. (Иез. 16,6-14) – грижовната и безкористна Божия любов, предизвикваща в отговор любов, изразена в послушанието. Плодовете на това задълбочаване са събрани в духовното учение на Второзаконието : ако то неуморно напомня за изискванията, обещанията и заплахите на Съюза- Завет, то е, за да бъде подчертана по-добре Божията любов (Втор.4,37; 7,8; 10,15), очакваща любов от Израел (Втор.6,5; 10,12сл. 11,1). Такъв е фонът, върху който от този момент се откроява основното положение на Съюза : “ Вие сте Моят народ, а Аз съм вашия Бог”. Естествено, и тук любовта на Израел към Бога трябва да бъде изразявана в послушание. Народът е принуден да вземе решение, което за него е избор между живота и смъртта. (Втор.30,15) Такова е следствието от сключения с него съюз.

3. Синтез на свещената история - Паралелно с проповедта на пророците, размишленията на свещените историци над миналото на Израел имат за своя изходна точка учението за Съюза – Завет. Още яхвисткият писател свързвал Синайския Съюз – Завет с по-древния съюз, сключен с Авраам и станал жизнена среда на първите обещания. Книжниците от Второзаконието , рисувайки хода на историята от времената на Мойсей до разрушаването на Иерусалим , имат единствена цел:

да представят релефно във факти изпълнението на Синайския договор. Яхве е изпълнил Своите обещания, но неверността на народа Му Го заставя да наложи на този народ и предвидените наказания. Този е смисълът на разрушаването както на Самария (4 Цар.17,7-23), така и на Иерусалим (4 Цар.23,26сл.). Когато по време на плена свещеният историк описва изпълнението на Божия замисъл от сътворението на света до времето на Мойсей , Божия Завет му служи за ръководна нишка : след първото неприемане от човека на творческия замисъл и след катастрофата на потопа, съюзът с Ной придобива наистина вселенски характер.(Бит.9,1-17), след втората съпротива на човека на този замисъл и Вавилонското разселение, съюзът с Авраам свежда Божия замисъл до пределите само на потомството на патриарха. (Бит.17,1-4), след изпитанията в Египет, Синайският Съюз – Завет подготвя бъдещето, като основава Божия Народ. Така Израел разбира смисъла на своята история, като обосновава това разбиране със Синайския договор.

III. Към Новия Съюз – Завет

1. Нарушението на древния съюз – Пророците не само задълбочават учението за Съюза – Завет, като подчертават заложеното в Синайския договор, но, обръщайки взор към бъдещето, те дават обща картина на започващата около тях трагедия на Божия народ. Вследствие неверността на Израел (Иер.22,9), както бракът бива нарушаван от прелюбодеянието на съпругата (Ос.2,4; Иез.16,15-43). Бог не е вземал върху Себе си почина на това нарушение, но прави изводи от него: в своята история Израел ще претърпи справедливо наказание за неверността си; такъв ще бъде смисълът на националните му изпитания – разрушаването на Иерусалим, гиена, разселването.

2. Обещанието за нов съюз – Но въпреки всичко, разкритият от Бога замисъл на съюза се запазва непроменен (Иер.31,35-37). За това в края на времената ще има нов съюз. Осия го набелязва посредством чертите на нов брак, който ще включва в съпругата любов, истина, вяност, познание на Бога и ще възстанови мира между човека и цялото творение (Ос.2,20-24). Иеремия уточнява, че тогава ще се променят човешките сърца, защото в тях ще бъде вписан Божият Закон (Иер.31,33сл.; 32,37-41). Иезекиил възвестява сключването на вечен съюз, съюз на мира (Иез.36,26), възобновяващ и Синайския (Иез.16,60), и Давидовия (Иез.34,23) съюз, с него ще дойдат изменението на сърцата и дара на Божия Дух(Иез.36,26-28). Така ще бъде осъществена набелязаната някога задача: “Вие ще бъдете Мой народ, а аз ще бъда ваш Бог” (Иер.31,33; 32,38;;Иез.36,28; 37,27).

В книгата на Утешението този естахологичен разказ отново придобива чертите на брак на Яхве с новия Иерусалим.(Ис.54): този съюз е нерушим, както онзи, в който Бог се закле на Ной (Ис.54,9сл.), съюз, възникващ от милостите, обещани на Давид (Ис.55,3). Негов осъществител е тайнственият Отрок, Когото Яхве “ ще постави за завет на народа, светлина за езичниците” (Ис.42,6; 49,6-8). Така видението дивно се разширява. Замисълът за Съюза – Завет, господстващ над цялата история на човечеството, ще достигне апогея си в края на времената. Открит още несъвършено в Съюза-Завет с патриарсите, с Мойсей, с Давид, той ще бъде осъществен накрая в цялото си съвършенство, едновременно вътрешно и вселенско, чрез посредничеството на Отрока на Яхве.. Разбира се, ходът на историята на Израел ще продължава. Юдейските традиции, чиито изходна точка е бил Синайския договор, започнали да носят названието “Свят Завет” (Дан.11,28-30). Но на практика тази история ще бъде обрната към бъдещия, новия Съюз, към Новия Завет.

НОВ ЗАВЕТ

Използвайки гръцката дума *διαθήκη*, за да преведат еврейското “берит”, Седемдесетте са направили много значителен избор, комуто е съдено да окаже влияние върху християнската терминология. В елинистическия правов език тази дума, означавала акт, според който някой се разпорежда със своето имущество.(завещание), или обявява волята си, чието изпълнение трябва да бъде задължително. Ударението се поставя не толкова върху юридическия характер на съглашението, колкото на авторитета на онзи, който по този начин установява хода на нещата.

Използвайки тази дума, гръцките преводачи подчертават едновременно и трансцендентността на Бога и Неговата снизходителност, положила началото на Израелския народ и на неговия Закон.

I. Сключване на Новия Завет – Съюз от Иисус

Думата “ ” присъствува и в четирите разказа за Тайната вечеря в контекст , чието значение е изключително. След като взема хляба и го раздава с думите: “ Вземете, яжте, това е Моето тяло”, Христос взема и чашата с вино, благославя я и им я подава . Най-кратка е формулировката, запазена у Марко: “Това е Моята кръв на Новия завет, която за мнозина се пролива”(Марко 14,24).; Матей добавя: “за опрощаване на греховете” (Мат.26,28) . У Лука и Павел е написано “Тази чаша е новият завет с Моята кръв”(Лука,22,20; 1 Кор.11,25), и само у Лука: “която за вас се пролива” Предаването на чашата е обредно действие. Произнесените думи го свързват с делото, което Христос се готви да извърши: с Неговата смърт, свободно приета за изкупление на мнозина.

От това се вижда, че Христос гледа на Себе Си като на страдащ Роб (Ис.53,1сл.) и възприема своята смърт като изкупителна жертва за умилюване (Ис.53,10). Така Той става Посредника на Съюза, за когото вече е говорено в книгата на Утешението.(Ис.42,6) Но “кръвта на завета напомня също, че Синайският съюз е бил сключен с кръв (Исх.24,8): жертвоприношението на животни сега е сменено от ново жертвоприношение, чиято кръв действено осъществява окончателното единение между Бога и хората. Така се изпълнява обещанието за “новия завет”, предсказан от Иеремия и Иезекиил: благодарение на Христовата кръв ще се променят човешките сърца и ще им бъде даден Духът Божи. В кръстната смърт на Христа, която е и пасхалната жертва, и жертвата на завета, и изкупителна жертва, многообразно се изпълняват предсказаните я старозаветни праобразы. А тъй като това събитие се актуализира във всяко свещенодействие, което Иисус е заповядал “да се прави за Негов спомен”(1 Кор.11,25), то именно чрез осъществяването от вярата участие в Евхаристията верните ще бъдат съединени най-тясно с тайната на новия съюз и надарени с неговите благодатни дарове

II. Християнското възприемане на Новия Съюз

1. Апостол Павел – Темата за Съюза – Завет, поставена от Самия Христос в центъра на християнския култ, пронизва целия Нов Завет, дори и там, където не е указана пряко. В доводите си срещу юдействащите, които смятали за необходимо съблюдаването на Закона, даден в Синайския Завет, Павел казва, че още преди да се появи Законът, друго Божие волеизявление () вече е било изказано в ясна и подобаваща форма: обещанието, дадено на Авраам. Законът не е могъл да отмени това волеизявление. А Христос е изпълнение на Обещанието (Гал.3,15-18). Следователно, спасението се получава чрез вяра в Него, а не чрез съблюдаване на Закона. Такъв възглед подчертава определен факт: древният съюз сам бил включен в необоснованото от нищо домостроителство на Божието благоволение, в домостроителството на обещанието, установено от Бога по Негово свободно решение. Новият завет е крайният предел, към води това домостроителство. Павел не отрича, че дадената на Синай “волеизява” е произхождала от Бога: възобновяваните “завети” са били едно от предимствата на Израел (Рим.9,4), на което езичниците още оставали чужди (Еф.2,13). Но ако тази волеизява бъде съпоставена с това, което Бог се открива в Христос, то става ясно превъзходството на новия завет над древния (Гал.4,24-26; 2 Кор.3,6-8). В Новия Завет греховете се отнемат (Рим.5,5;). Той не е вече завет на буквата, а завет на Духа (2 Кор.3,6), който носи свобода на Божиите деца(Гал.4,24). Той достига както до езичниците, така и до Израелския народ, защото кръвта Христова е възстановила единството на човешкия род (Еф.2,12-14). Връщайки се към перспективите на пророческите обещания, които вижда осъществени в Христа, Павел създава обща схема на историята на човечеството, където темата за съюза е водеща нишка.

2. Посланието до Евреите – осъществява паралелния синтез на тези елементи от малко по-различен ъгъл. Чрез кръстната смърт на Христос – Свещеникът влиза в небесното светилище. Там

Той навеки ходатайства за нас пред Отца и установява общението ни с Него. Така се осъществява новият завет, възвестен от Иеремия (Евр.8,8-12; Иер.31,31-34), “най-добрият” завет, който има предвид превъзходството на неговия Посредник (Евр.8,6; 12,24) завет, който е подпечатан с кръв, както и първият (Евр.9,20; Изх.24,8), но вече не с кръв на животни, а с кръвта на Самия Христос, пролята за нашето изкупление (Евр.9,11 сл.). Новият ред се предшества от стария, но го оставя след себе си, така, че напразно е “придържането към онова, което трябва да изчезне (Евр.8,13). Както в завещанието едно или друго посочено в него предписание влиза в сила със смъртта на завещателя, така и смъртта на Иисус ни въвежда във владение на обещаното наследство (Евр.9,15-17). Древният съюз не е бил съвършен, понеже е имал “сянката на бъдещите блага” (Евр.10,1) и е бил техен праобраз, като в несъвършена само степен е обезпечавал срещата на хората с Бога. А новият съюз е съвършен, защото Христос – нашият Първосвещеник ни осигурява навеки достъпа до Бога (Евр.10,1-22). Очистването от греховете, съединяването на хората с Бога – всичко това е постигнато от Иисус Христос, станал “кръвта на вечния завет, великия Пастир на овцете” (Евр.13,20).

3. Други текстове – В другите новозаветни книги се говори за плодовете на кръста Христов с изрази, които напомнят темата за Съюза – Завет, макар Стария Завет да не се цитира пряко. Повече от Израел на Синай, ние сме станали “царствено свещенство, народ свят” (1 Пет.2,9). Това предимство сега се разпространява върху общността, в която влизат хора “от всяко коляно, език, народ и племе” (Откр.21,2.9).

Когато разглеждаме съответните текстове от Писанието, ние виждаме, че темата за Съюза-Завет съгласува всички останали теми, които са служили от Стария Завет до Новия Завет за определяне на отношенията между Бога и хората. За да се покаже тяхното съдържание, трябва да говорим за наследството, за любовта, за общността. Особено трябва всичко да отнесем към този акт, чрез който Иисус основа новия съюз чрез жертвата на своето отдадено тяло и своята пролята кръв направи от хората свое Тяло. Старият Завет още не познава този Божи дар; но неговите истории и неговите институции смътно начертават неговите черти, защото още тогава всичко се е насочвало към съюза между Бога и човека.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “СЪЮЗ – ЗАВЕТ”

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Битие 9,1-17; 12,7; 13,15; 14,13; 17,1-4; 21,33; 26,28; 31,44-50;	Ис.42,6; 49,6-8; 53,10 сл.; 54,9 сл.; 55,3; Иер.31,31-34; 32,37-41.	1 Пет. 2,6 Рим.5,5; 9,4; 1. Кор. 11,25;	Матей 26,28 Марко 14,24
Изх.3,7-10.16 сл 9,11; 14,31; 19,4-9; 20,3-5 23,20-33; 24,1-8.; 25,10-22; 33,7-11; 34,12-16;	Иез.16,6-43; 17,13 сл. 34,23; 36,26-28;	2 Кор.3,6-8 Еф. 2,12-14 Евр.8,8-13; 9,11-20;	Лука 22,20
Числа 10,22-26	Дан. 11,28-30	10,1-22; 12,24; 13,20;	
Втор.2,26; 3,2; 4,37; 5,7-9; 6,5; 7,8; 10,12-15; 11,1; 30,15; 31,9-12.24-27; 32,45-47;	Осия 2,4.20-24; Амос 1,9 Мал. 2,14;	Откр. 21,2.9;	
Ис.Нав. 8,30-35; 9,11-15 24,1-8;			
1 Цар. 11,1; 23,18; 2 Цар.3,12-14; 5,3; 7,8-16; 23,5; 3 Цар.5,26; 8,14-29. 8,53-61; 15,19; 4 Цар.7,23; 11,17; 17,7-23; 23,1-3;			

ЗАКОН

Еврейската дума “Torah” (Тора) има по-широко значение, не толкова стриктно юридическо като гръцката “Nomos”, с която се превежда еврейската Тора. Означава “учение”, което Бог е дал на хората, за да регулира тяхното поведение. Преди всичко се дава на това законосъобразна цялост, която традицията в С.З. преписва на Мойсей. Н.З. се опира към това значение на думата, което е било класическо в юдейството, а със “Закон” нарича цялата тази икономия, която е била ядро на това законодателство (Рим.5,20), в противовес на реда на милосърдието, както го е въвел Исус Христос (Рим.6,15; Иоан 1,17). Новият завет обаче говори и за “Закона на Христос” (Гал.6,2). Затова езикът на християнската теология различава два Договора и ги нарича “стар закон(завет)” и “нов закон (завет)” За да обхване в цялост историята на спасението Н.З. говори още и за съществуването на реда на “природния закон” (Рим.2,14сл.) за всички хора, които са живеели или живеят около двата предходни закона. Така с тази една и съща дума се характеризират три основни етапа на Божието намерение. Тази дума отразява тяхното етично и институционно гледище. Ще следваме тези три етапа.

А. ДО МОЙСЕЙ: ПРИРОДНИЯ ЗАКОН

Изразът “природен закон” не се среща като понятие в Писанията; но действителността, която означава, там ясно намираме, дори когато трябва от там да я излюпим с помощта на различни методи.

1. Стария Завет – Главите 1 – 11 от Книгата “Битие”(а понякога и препратките) ни подават образна представа за религиозния порядък ,в която хората са живеели до решителния етап на обещанието (Авраам и патриарсите) и Закона (Мойсей).. Човекът от самото начало е поставен очи в очи с позитивното повеление , което му изказва “Божията воля” (Бит.2,16сл.): точно в това се състои изпитанието в Рая и нарушаването на тази повеля има за резултат ,че смъртта се появи в света.(3,17сл.;Прем.2,24; Рим.5,12;). След това, вече е ясно, че Бог няма да остави човека без закон. За човека съществува морално правило, което Бог припомня на Каин (Бит.4,7)и което е нарушено от поколението при потопа.(6,5) Съществуват и религиозни принципи,,които е получил Ной заедно с Божия догово (9,3-6), както и култови правила, които въвеждат в живота тогавашните хора (4,3сл.;8,20;) Хората са справедливи (4,3;5,24;6,9;) или лоши (4,4;6,5;11,1-9;) според отношението, което заемат към този закон в зародиш.

2. Новия Завет. - Павел при представяне на намерението за спасение познава този етап от светата история ,който се простира от Адам до Мойсей (Рим.5,13). Действително, религиозният ред, който представлява този етап, е този, към който са включени езическите народи, които нямат участие в мисията на Израел. Въпреки, че Бог ги е оставил да вървят по своя собствен път (Деян.14,16; Рим.1,24-31) и да го търсят пипнешком (Деян.17,27), докато съществува времето на незнанието (17,30), все пак са познали неговата воля: неговият закон се проявявал на езичниците посредством тяхната съвест (Рим.1,14сл.) Под “закон” тук Павел разбира в същност предписанията на моралния ред: Бог съди езичниците според тях (1,18), според тях ги осъжда, защото въпреки, че познават Божието изискване срещу човешките престъпления, все пак съгрешават (1,32). Но като извор на тези морални престъпления Павел тук изразява религиозния грях, който разкрива истинското естество на непослушанието според Закона:” да познаваш Бога, а да не му въздадеш слава” (Рим.1,21).

В. МОЙСЕЙ И СТАРИЯ (ЗАКОН) ЗАВЕТ

Бог е отделил “народа от С.З. от езическите народи и го е поставил в нов ред: в реда на позитивния закон, който е провъзгласил самия Бог, Тората на Мойсей.

I. РАЗНОРОДНОСТ НА ЗАКОНА

1. Този закон трябва да търсим изключително в ПЕТОКНИЖИЕТО. Светата история, която показва Божия план от началото до смъртта на Мойсей, е изпълнена със законодателни текстове. Това е в рамките на сътворението (Бит. 2, 2 сл.), договора с Ной (9, 1-7), договора с Авраам (17, 9-14), Изхода (Изх. 12, 1-28), договора на Синай и пребиваването в пустинята (Изх. 20, 1-23), целия Левит, Числа (1, 1-10) и почти цялото Второзаконие.

2. Такова **множество от законодателство** съдържа материал от всякакъв вид, защото Тората ръководи живота на Божия народ във всички области. Моралните предписания, от които най-изразени са тези в Петокнижието (Изх. 20, 2-17; Втор. 5, 6-21), припомнят основните изисквания на човешката съвест с такава точност и яснота, която не намираме винаги при философите от езическата древност в такава степен и от всякакъв вид. Правните норми, разпилени в много закони, ръководят действията на гражданските институции (семейни, социални, икономически, съдебни). Накрая култовите предписания уточняват, какъв трябва да бъде култа на Израел, със своите обреди, служители, условия на действие (правила за чистота). Нищо не се оставя на случайността; и след като Божият народ има за основа обособен народ и приема неговите структури, то и частните институции на този народ зависят от позитивното религиозно право.

3. Същото разнообразие виждаме в **литературните формулировки на законите**. Определени членове от казуса (Изх. 21, 18 сл.) се срещат в старите ориенталски законници: такъв е видът на съдебните решения, в което тези части имат своя произход. Други (напр. Изх. 21, 17) припомнят народни проклетия, които се извършват при обредите за подновяване на договора (Втор. 27, 15 сл.). Предписанията от разговорна форма са преки заповеди, с които Бог съобщава на своя народ своята "воля. Накрая някои аргументирани предписания са близки до учението на мъдростта (напр. Изх. 22, 25). Така Тората на Израел ясно се отличава от другите законници, които преди всичко са сборници от съдебни решения; тя се явява за нас преди всичко като учение, което се дава в заповедна форма в името на самия Бог.

4. От гледна точка на това различие Законът получава в С.З. **различни наименования**: Учение (поучение; Тора), свидетелство, предписание, заповед, решение (или присъда) "слово," воля, път на Господа. От това виждаме, че във всяка насока превишава границите на човешкото законодателство.

II. ЗАДАЧА НА ЗАКОНА В С.З.

1. Законът е в тясна връзка със Договора. – Когато Бог чрез договор направи от Израел свой обособен народ, свързва с този избор "обещания, с чиито изпълнения управлява следващата история (Изх. 23, 22-33; Лев. 26, 3-13; Втор. 28, 1-14). Обаче си поставя и условия: Израел трябва да го слуша и да пази неговите предписания, иначе ще го достигне Божие "проклетие (Изх. 23, 21; Лев. 26, 14-45; Втор. 28, 15-68). Всъщност, обредът на договора включва задължението за спазване на Божия закон. (Изх. 19, 7 сл.). Той значи е главна част от религиозната икономия, която подготвя Израел за идването на спасение. Дори и неговите изисквания, въпреки, че се струват понякога строги, в действителност са милосърдие, защото са насочени към това, да направят от Израел мъдър народ в най-висшия смисъл. (Втор. 4, 5-8) и да го приведат в единение с "Божията воля.. Тези изисквания са сурова школа, но в нея "народът с як гръб" ще се научи на светост, която Бог очаква от него. Това важи преди всичко за нравствените изисквания на Петокнижието, което е сърцето на Тората; но то важи и за гражданските и културни разпоредби, които конкретно представят техния идеал в рамките на израелските повели.

2. връзка на Закона с Договора обяснява, че в Израел **няма друг Закон освен Закона на Мойсей**. Защото "Мойсей е посредник на договора, върху който се основава старата икономия на спасението; значи той е и посредник, чрез който Бог запознава своя народ с изискванията, които изхождат от него. Този основен факт се изказва в текстовете в двояк смисъл. Никакъв човешки

законодател, и то дори в епохата на Давид и Соломон, не замества никога авторитета на създателя на народа, дори към нея никога не добавя своя собствен авторитет. (дори Иез.40-48, - който е така мойсеев относно инспирацията – не се вписва в Тората). Обратно, всички законодателни текстове се влагат в устата на Мойсей и в рамките на разказите за пребиваването на Синай.

3. Това обаче не значи, че Тората не се *развивала с течение на времето*. Вътрешната критика в нея законно различава литературните томове ,различни по тон и характер. Това е знак, че Мойсеевото наследство се е пренасяло по различни канали ,обвързани с източниците на Петокнижието. То е било много пъти преработвано, приспособявано с нуждите на времето, допълвано в подробности.Петокнижието (Изх.20,1-17) и Законника на договора (Изх.20,22-33) така разглежда и разширява Второзаконието (Втор.5,2-21); то показва , че “любовта към Яхве е първата повеля, в която са обхванати всички останали(6,4-9). Законникът на светостта (Лев.17-26) се опитва за друг синтез, чийто водещ мотив е следването на Светия Бог (19,1).Следващите реформи, които са извършили царете(3Цар.15,12сл; 4 Цар.18,3-6;22,1-23), винаги се позовават на мойсеевата Тора, как се е развивала и задълбочавала. Заключителното дело на Ездра,което изглежда е свързано с дефинитивното постановяване на Петокнижието, само ще освети стойността и авторитета на този традиционен Закон (Ездра7,1-26), на който Мойсей е положил основите и определил съществената ориентация.

III. ИЗРАЕЛ С ЛИЦЕ КЪМ ЗАКОНА

Законът навсякъде присъства в целия С.3.: народът непрекъснато е изправян пред неговите изисквания.; намира се постоянно във фона на мислите на светите писатели.

1. Царете ,изхождайки от своята задача,са вече съхранители и специалисти на Тората(Иер.18,18;Ос.5,1;). Трябва да учат (обучават) народа на разпоредбите и заповедите на Яхве(Втор.33,10). Това обучение, даване на опрощения (Втор.31,10) изглежда се отнася до вещите на култа (Лев.10,10), но има предвид и това,което се отнася до начина на живот: царете като обясняващи светия депозит , имат задача да дават по-нататък религиозни знания, познания за пътищата на Яхве (Иер.5,4сл) Следователно от тях произхождат законодателните сборници; под техния авторитет се извършва развитието на Тората.

2. Пророците, хора на “Словото, които раздвижва Духът Божий , признават авторитета на тази Тора, и критикуват князете, че я пренебрегват.(Ос.4,6) Осия от нея познава изброени разпоредби (Ос.8,12) и греховете, които изобличава, преди всичко са нарушаване на Декалога (10-те заповеди)- (Ос.4,1сл). Иезекия изброява греховете, чийто списък ,като че ли, е бил взет от законника за святост.(Иез.22,1-16). Значи високият морал, който им се влага за чест, само разглежда и задълбочава изискванията на Мойсеевата Тора.

3. Не ни изненадва, че това също състояние на духа намираме в *историците на Израел*. Дали Синайският Договор не е за изпълнителите на древните традиции,истинска изходна точка за народа ? Що се отнася историците на Второзаконието, те изследват смисъла на миналите събития в светлината на критериите, които подава Второзаконието.Така или иначе, древните хора се корят или хвалят според тяхното отношение към Тората. Така разбирана историята е жива проповед, която подбужда Божия народ към вяност.

4. При Учителите на мъдростта обучението за тази същата Тора придобива нови форми.; форми за нравствени принципи в Притчите и в Сина Сирахов; форма за изрядна биография в книгата Товит.Дори още по-вече – Синът Сирахов ясно прогласява ,че истинската “Мъдрост е съща като Закона(Сир.24,23), в Израел си построяват шатра, когато им е даден Закона чрез Мойсей. (24,8). В юдеизма, който след изпитанието на изгнанието накрая остава верен,псалмистите вече могат да възпяват величието на Божия Закон., този най-голям дар, който Бог не е дал на никой друг народ. Когато провъзгласяват своята любов към него, проявяват с това своята любов към самия Бог и по изключителен начин изразяват това, което в тези времена е основа на еврейския траур.

5. Защото след Ездра *обществото на Израел* окончателно поставя Тората в центъра на своя живот. Тогава любовта към Тората създава и мъченици (1Мак.1,57-63). Покрай тях е имало и

предатели, които са се поелинчили , но макавейският бунт, повдигнат от “ревността към Закона (1Мак.2,27) накрая отново установява традиционния ред , за който вече никой не се съмнява.Единственият проблем,който внася разделението между учителите и сектите, ще бъде проблема за разясняването на тази Тора,в която всички ще виждат единственото Божие правило а живот. Садукеите ще се придържат към написаната Тора, и само царете ще бъдат считани за нейни автентични разяснители, фарисеите пък ще признават еднакво авторитета и на устната Тора, т.с. “традицията на предците , а кумранската секта още ще възвеличава своя култ към Законодателя (който е Мойсей) и ще го обяснява според своите собствени критерии.

Това приобщаване към Закона създава величието на юдеизма. Но то крие в себе си и известни опасности. Първата е, че се поставят на еднакво ниво всички заповеди: и морални и обществени и култови, при което точно не се устройва около това, каквото би трябвало да им бъде винаги по сърце.(Втор.6,4сл) Култът на Закона се променя на дребнав снобизъм и се издава за сплашване , стоварва се върху народа като непоносимо бреме. (Мат.23,4). Втората, още по-радикална опасност е: “справедливостта на човека пред Бога не се основава на Божията “милост, но на послушание към заповедите и на извършване на “добри дела, като че ли, човек е способен сам да се оневини. Новия Завет ще трябва пряко да нападне върху тези два проблема.

IV. КЪМ НОВИЯ ЗАКОН

Вече самият С.З. е свидетелствувал, че в последните времена заедно с новия договор и Законът е преодолел дълбоки промени. Тората, която Богът на Израел ще учи всички народи на светия “хълм (Ис.2,3), светото правило,което ще донесе на земята “Слугата на Яхве (Ис.42,1.4), няма ли да превиши със своето значение този Закон, който е дал Мойсей? Истина е, че пророческите предсказания не са дали близки сведения за точното съдържание на този нов закон: само Иезекия се опитва да го начертае в този най-традиционен дух (Иез.40-48). Твърди се обаче, че отношението между хората и Закона се променя. Вече няма да се говори за Закона, който е външен за човека,издялан в каменните скрижали , този Закон вече ще бъде вписан до дълбочината на “сърцето , така,че всички ще познават Яхве.(Иер.31,33), което е липсвало на хората от стария завет (Ос.4,2.). Защото и сърцата ще бъдат променени, и хората накрая под вътрешния натиск на “Божия Дух ще запазят Божиите закони и предписания(Иез.36,26сл.). Такъв ще бъде новия Закон, който Христос ще донесе на света.

С. ИИСУС И НОВИЯ ЗАКОН

I.ЛИЧНОТО ОТНОШЕНИЕ НА ИИСУС

1. Иисусовото отношение към стария Закон е ясно, но и степенувано.Стремителното насилие се поставя срещу “традицията на Старите ,към която се придържат законниците и фарисеите , но неговото отношение към Закона е друго. Точно обратно: отхвърля тази традиция, защото тя води хората към нарушаване на Закона и Божието “Слово (Марко 12,28-34).Обаче в “Царството Божие Законът не трябва да се руши, а “да се изпълни до последна йота (Мат.5,17сл), и Иисус сам го спазва. Доколкото законниците са верни на Мойсей ,техният авторитет трябва да се признава ,дори когато не трябва да се следва тяхното поведение..(Мат.23,2сл.).Все пак, при провъзгласяване на Евангелието и Царството Иисус въвежда радикално нов ред: Законът и пророците свършват с Иоан Кръстител (Лука 16,16); не може да се налива виното на Евангелието до старите мехове на синайския ред (Марко 2,21сл). В какво тогава се състои изпълнението на Закона, който Иисус донася на земята? Най-напред в това, че различните заповеди се подреждат в определен ред. Този ред значително се отличава от йерархията , която са създали законниците, които са изоставили главното(справедливост, милосърдие, добронамереност), за да запазят второстепенното (Мат.23,16-26). Освен това несъвършенствата, които се намират още в стария Закон за “втвърдяване на сърцата, трябва да изчезнат в Царството: правилото за държане , което ще се спазва в него , е законът на съвършенството, следвайки с това Божието съвършенство.(Мат.5,21-48). Този идеал не може да се осъществи,когато се мери със сегашното състояние на човека.

Затова Иисус с този същия Закон донася и “пример, който привлича, и “вътрешна сила , която дава възможност да се запази силата на Духа (Деян.1,8; Иоан16,13). Накрая Законът на Царството се резюмира до двойната заповед, някога вече формулирана, която възлага на човека да обича (с любов) Бога и да обича “ближния, както самия себе си (Марк.12,28-34); всичко се върти около това, всичко от това извира. В отношенията на хората помежду си това златно правило на позитивната любов се съдържа в Закона и пророците(Мат.7,12).

2. Когато Иисус заема това становище , явява се вече като законодател. Въобще не противоречи на Мойсей, но го разяснява, продължава, усъвършенствува неговото учение; така прави, когато възгласява, че човекът е по-вече от “съботата (Марк.2,23-27; Иоан 5,18; 7,21сл). Случва се обаче, че превишава буквите на текста и поставя срещу тях нови норми ; например разстройва порядките на законодателя за чистотата (Марк.7,15-23). Такова мнение удивлява неговите слушатели, защото твърдо застава срещу становището на законодателите, издава съзнаването за единствен авторитет.(Марк.1,22). Сега Мойсей отстъпва на заден план; в Царството вече има само един Учител (Мат.23,10). Хората трябва да слушат неговото Слово и да го прилагат .(Мат.7,24сл.), защото точно така изпълняват “волята на Отца (7,21сл). И така, както верните евреи според равинското изразяване са влагали ярема на Закона, така сега трябва да приемат ярема на Христос и да следват неговата школа . Дори още по-вече : така както вечната съдба на хората досега бе определена от тяхното отношение към Закона, така ще бъде от сега определена от тяхното отношение към Иисус (Мат.10,32). Няма съмнение, че тук е по-вече от Мойсей: новият Закон , който са възвестили пророците , е вече провъзгласен.

II. ПРОБЛЕМ В ПЪРВИЧНОТО ХРИСТИЯНСТВО

1. Иисус не е осъдил спазването на еврейския Закон, дори в основни неща му се е подчинил, дали става въпрос за данък за Храма (Мат.17,24-27) или за Закона на Пасхата (Марк.14,12сл). Такова е било отначало и становището на апостолската общност , която постоянно е посещавала Храма (Деян.2,46) и която еврейският народ е прокълнал. Въпреки, че си е оставила известна свобода, за което я е оправдал Иисусовият пример (9,43) е запазила предписанията на Закона, дори си е налагала и религиозни деяния , които не са били предписани (18,18;21-23) и между вярващите е била винаги гореща привърженица на Закона (Деян.21,20).

2. Обаче е настъпил нов проблем, когато към вярата са се присъединили необрязаните езичници, при което не са преминали през юдейството. Самият Петър е покръстил стотника Корнелий, когато във видение е получил нареждане да счита за “чисти тези, които Бог е очистил с вяра и дар на Духа. Опозицията от привърженици на Закона (11,2) е отстъпила пред видимото Божие вмешателство (11,4-8). Обаче, масовото обръщане на Гърците в Антиохия , за които са гарантирали Варнава с Павел(11,22-26), отново е възбудило т.н. Застъпници за запазване на Закона, които са дошли от Иерусалим (Гал.2,12) и са искали да принудят обръналите се, да спазват Тората (Деян.15,1-5). Петър, при своето посещение на църквата в Антиохия се е държал колебливо пред тази трудност. Само Павел се е поставил да брани “свободата на обрънатите езичници спрямо предписанията на Закона (Гал.2,14-21). В пленарното събрание в Иерусалим Петър и Яков накрая са се съгласили с него (Деян.15,7-19). Тит, съдружник на Павел, дори не е бил принуждаван към обрязване и единственото условие, което се е вложило към християнската общност, е било признаването на Църквата – Майка.(Гал.2,1-10). Към това практически се е прибавило правилото, което е било установено за облекчаване на обществото при установяване на църквата в Сирия (Деян.15,20). Това освобождаващо решение обаче, е оставило във привържениците на Закона тайно несъгласие спрямо Павел. (Деян.21,21).

III. ИДЕЯТА НА СВЕТИ ПАВЕЛ

В своя апостолат в езическата среда Павел често притиска своите еврейско- християнски противници , главно в Галация, където те след неговите стъпки са организирали антимиционерство (Гал.1,6сл;4,17сл). Това му дава възможност да изложи своите мисли за Закона.

1. Павел е проповедник на единственото Евангелие и затова според това Евангелие човек е оправдан само чрез вярата в Исус Христос, а не чрез деянията на Закона (Гал.2,16; Рим.3,28). Значението на този принцип е двойко. От една страна Павел провъзгласява за безполезни култовите практики, по-точно еврейското обрязване (Гал.6,12) и запазване на привичките (4,10); така разбирайки Закон се редуцира на правилата на стария договор. От друга страна Павел се поставя против фалшивото представяне икономиката на спасението, според която човек би си заслужил своето оправдание чрез спазване на Божия Закон, докато в действителност го е оправдала ,без неговите заслуги, Христовата “жертва (Рим.3,21-26); и тук са под въпрос разпоредбите от морално естество.

2. След като това е така, можем да си зададем въпроса, какъв е бил *доводът за съществуване на този Закон в ”намерението за спасение*. Действително, не може да се съмнява, че е от Бога; въпреки, че на хората е даден посредством ангели, което е знак за посредничество (Гал.3, 19), е свят и духовен (Рим.7,12.14), това е един от принципите на Израел (Рим.9,4). Обаче Законът сам по себе си не може да спаси телесния човек, оплетен от греха.. Дори когато гледаме на него от морален аспект, дава ни възможност да познаем доброто, но не и сила да го изпълняваме (7,16сл), дава познание за греха (1 Тим.1,8), но не сила да го избегнем; евреите, които го имат и търсят неговата “справедливост (Рим.9,31) са грешни, от този същия довод както и езичниците.(2,17-24). Законът, вместо това да освободи хората от греха, още ги до него – можем така да кажем – потапя; осъжда ги на “проклетие, от което може да ги избави само Христос, с това, че го взема върху себе си (Гал.3,10-13) . Законът е бил възпитател и опекун на Божия народ в неговата детска възраст (3,23сл), събуждал в него мечта за неосъществена справедливост, за да му даде възможност така по-добре да разбере неговата абсолютна необходимост от единствения спасител.

3. Когато този Спасител вече е дошъл, Божият народ вече не е отдаден на Възпитателя (Гал.3,25). Христос с това, че е освободил човека от греха (Рим. 6,1-19), “освободил го и от опеката на Закона (7,1-6) Отстранява вътрешното противоречие, което прави човешката “съвест роб на греха (7,14-25); така прави край на провизорния ред : той е крайната цел на Закона (10,4), защото на вярващите дава възможност за достъп към справедливостта на “вярата (10,5-13). А какво значи това? Че за тези, които вярват в Христос, вече няма от сега правила за конкретно държание ? Въобще не. Въпреки, че правните и култови правила, отнасящи се до учрежденията на Израел, престанали да важат, моралният идеал на заповедите продължава нататък, е обединен в заповедта за любов, която е изпълнение в цялост на Закона (13,8сл). Но този идеал сам се отделя от старата икономика на спасението. Христос го е променил чрез своето присъствие, защото го е осъществил в своя живот. С това го е направил “Закон на Христос” (1 Кор.9,21), вече не е за човека нещо външно: “Дух Божи го вписва до нашите сърца , когато в тях излива любов (Рим.5,5; 8,14сл). Нейното осъществяване е нормален плод на Духа (Гал.5,16-23). Свети Павел поддържа тази перспектива , когато начертава образа на моралния идеал, който се дава на християнина. Можем значи да преброим тези най-претенциозни правила за държание, че имат за цел християнска “святост (1Сол.4,3); може да се впуснем до казуистиката, когато търси светлината в словата на Исус (1Кор.7,10). Този нов Закон вече не е като този стария. Осъществява обещанията на договора, вписани в сърцата (2Кор.3,3)

IV. ДРУГИ АПОСТОЛСКИ ПОСЛАНИЯ

1. *Послание до евреите* разглежда Закона , то е върху старата икономика на спасението, от гледна точка на “култа. Авторът познава обредите , които се извършват според предписанията на този Закон (Евр.7,5сл). Но знае и това, че този Закон не може да постигне целта, която е следвал, то е осветяването на хората: Законът нищо не е довършил (7,19). Съдържал е само сянка на бъдещите неща (10,1), несъвършен праобраз (подобие) на Исусовите жертви; обратно на това новата икономика на спасението има в себе си същността на тези блага, която е близо до нас в един образ (10,1), който тези добрини прави така, че ги представя по начин, който е достъпен по смисъл. Точно затова , че Исусовото Царство е заменило провизорното царство , осъществила се е

Числа 1,1-10

Втор. 5,2-21
6,4-9
27,15сл.
28,1-68
31,10
33,10

3 Цар. 15,12сл.

4 Цар. 18,3-6
22,1-23

1 Макав. 1,57-63
2,27

ПРЕПРАТКИ КЪМ "ЗАКОН" - П ЧАСТ .

I ГРУПА II ГРУПА III ГРУПА IV.ГРУПА

Ис. 2,3
42,1.4;

Иез. 36,26сл.

Иер. 31,33;

Осия 4,2;

Деян. 1,8; 2,46;
9,43; 11,2-8;
11,22-26;

15,1-20;
18,18

21,20-23;

Яков 1,25; 2,8-13;

1 Иоан 2,5; 3,22-23;
4,21;

Рим. 2,17-24;
3,21-28;
5,5; 6,1-19;
7,1-23;
8,14-23;
9,4.31;
10,4-13;

1 Кор. 9,21;

Гал. 1,6сл.;
2,1-21;
3,10-25;
4,1-17;
5,16-23;
6,12;

1 Сол. 4,3;

1 Тим. 1,8;

Евр. 7,5-19;
8,4-10;
9,19-22;
10,1.8.16;

Откр.12,17;
14,12;

Мат. 1,22сл.
5,17-48;
7,12-24;
10,32сл.
17,24-27;
23,2.10.16-26;

Марко 2,21-27;
12,28-34;
14,12сл.

Лука 16,16;

Иоан 1,17;
5,18;
7,16-21.49-51;
8,17;
10,17сл.
12,34.49;
13,34;
14,15-21;
15,10-18;
16,13;
18,31;
19,7;

ЗЕМЯ

Животът на човека зависи изцяло от богатствата, които земята крие и от плодородието на почвата ѝ; тя е провиденциална рамка на живота му.: “небесата принадлежат на Яхве, но земята Той даде на адамовите синове” (Пс.113,24). Във всеки случай земята е само рамката на живота на човека: между нея и него има здрава връзка. Той е излязъл от тази “адама”(Бит.2,7; 3,9.19, Ис.64,7; Иер.18,6), от която произхожда името му – Адам. Всички древни цивилизации са схванали тази здрава връзка между земята и човека, до такава степен, че я изразяват с много реалистичния образ на майката – земя или земята – жена и Израел. Бог използва именно опита, който човек ще придобие в рамките на завета, за връзките си със земята, за да открие онези, които чрез нея смята да установи с него. Не трябва, следователно да се очудваме, че земята и неговите блага заемат важно място в откровението: то е свързано с човека в цялата история на спасението, от началото до очакването на бъдещото царство.

С.3.

1. ТАЙНСТВО НА НАЧАЛОТО

1. Земята, съществуването и собствеността на Бога

“В началото” Бог създаде небето и земята (Бит.1,1). Библията представя две последователни картини на това битие, предшествашо човека, но за него приготвяно. От една страна Бог разделя континента от водите, които нарича “земя”, после го населява (Бит. 1,9-25); от друга страна земята е празна пустиня, неплодна (Бит.2,4-6) в която Бог ще засади една градина, за да разположи там човека. Във всеки случай земята зависи изцяло от него: тя е негово нещо: “нему принадлежи земята”(Лев.25,23). Тъй като Бог е създателят на земята, Той има над нея абсолютно право: само Той разполага с богатата ѝ (Бит. 2,16сл.), установява законите си (Изх.23,10), прави я да ражда плодове(Пс.64). Той е нейният Господ (Иов 38,4-7; Ис.40,12.21-26); тя е Негов престол (Ис.66,1; Деян.7,49). Като цялото създание тя му дължи възхвала (Дан.3,74), която приема форма и реч на устните на човека.

2. Земята, област на човека

Бог е измъкнал човека от земята, вдъхвайки в него дъх на живот, за да му повери тази земя и да го направи неин господар. Човек трябва да я владее; тя трябва да бъде като градина на която той е оставен за управител.(Сир.17,1-4). От тук е тази здрава връзка между тях, която оставя толкова отзвучи в Писанието. От една страна човекът със своята работа оставя своя отпечатък на земята. Но от друга страна земята е житейска действителност, която бележи по някакъв начин психологията на човека. Мисълта му и речта му прибягват постоянно към земни образи (Осия 10,12сл.). Исаия в притчата си за земеделеца(Ис.28,23) обяснява необходимите за плодородието условия, докато псалмистът сравнява своя неспокоен дух с жадна за Бога земя (Пс.62,2).

3. Земята, прокълната за греха

Ако връзката между човека и земята е така тясна, откъде тогава идва враждата между човека и неблагоприятната природа, които всички поколения последователно преживяват? Земята не е ли вече рай за човека? Грехът е развалил отношенията човек – земя. Разбира се, земята остава понастоящем ръководена от същите провиденциални закони, които Бог е установил в началото (Бит.8,22) и този световен ред свидетелствува за Съзателя (Рим.1,19сл.; Деян. 14,17). Но грехът е причинил на земята истинско проклетие(Бит.3,19сл.). Тя е място за изпитание (Прем. 15,8). Така продължава солидарността на човека със земята, било в добро или зло.

II. БОЖИЯТ НАРОД И НЕГОВАТА ЗЕМЯ

Свързана с човека от самото начало, земята ще запази функциите си в библейското откровение: по свой начин тя остава в центъра на историята на спасението.

1. Преживяване на патриарсите

Между Вавилония, чужда и опасна земя, откъдето Бог измъква Авраам (Бит.11,31; 12,1) и Египет, изкусителна земя и място на добруване откъдето Бог ще изведе своето наследство (Изх.13,9сл.), патриарсите ще намерят в Ханаан място за престой, което ще остане за поколението им като “обетована земя” (Изх.3,8) Тази земя фактически Бог обещава на Авраам (Бит.17,8). По негов пример предшествениците на Израел я преминават преди тя да стане тяхно наследство (Бит.17,8). Там те още са само като чужденци с временен престой: водят ги единствено нуждите на стадата. Но освен пасища и кладенци, там те намират мястото, където им се появява живият Бог(Бит.26,15). Дъбовете, кладенците (Бит. 21,3),построените олтари(Бит.12,7) са свидетели, че се пазят спомените за тези появи. Всички тези места носят името Му: Бетхел(Божи дом – Бит.28,17сл.) , Пенуел (Божи лик – Бит. 32,31). С пещерата Махпела, Авраам открива юридическото притежание на малка част от тази обетована земя; Исак, Яков , Йосиф ще искат да си почиват там, превръщайки Ханаан в своя родина.

2. Даряване на земята

Подновеното обещание на Бога (Бит. 26,3; 35,12; Изх.6,4) е запазило при евреите надеждата за земя, където те ще се установят. Яхве ги извежда от Египет, чужда земя (Бит.46,3), обаче, за да се влезе в обетованата земя, първо трябва да се мине през пустинята(Втор. 32,10). Израел не трябва да има друго притежание, освен Бога (Втор. 7,6). Пречистен, чак тогава може да завоюва, под водачеството на Иисус Навин , Ханаан (Съд. 18,10) Яхве се намесва в това завоевание така, че парадоксално може да се каже, че се е получила без затруднение. Той дава земята на народа си, тя е безкористен дар, благодат като Завета,от който произхожда (Бит. 17,8; 35,12; Изх.6,4.8). И Израел се ентусиазира , защото Бог не го е разочаровал. Добра, отлична земя (Числа 14,7; Съдии 18,9), която контрастира с неплодието и монотонността на пустинята; това е отново намереният земен рай. Така, че народът настървено се нахвърля на тази земя (Втор. 8,7сл.) Нима не я получи от Бога като наследство(Втор.15,4), от този Бог , комуто само иска да служи? (Ис.Нав. 24,16сл). Земята и благата ѝ ще бъдат постоянен спомен за любовта и верността на Бога към неговия завет. Който притежава земята, той притежава Бога; и наистина Яхве не е вече само Бог на пустинята: Ханаан стана негово жилище. С течение на вековете се свързва здраво със земята на Израел до такава степен, че Давид не може да допусне, че може да го обожават на чужда земя, принадлежаща на други богове(1 Цар. 26,19), а Нааман носи със себеси в Дамаск малко земя от Израел, за да може да отдаде почитание на Яхве (IV Цар. 5,17).

3. Драмата на Израел в неговата земя

а) Закон за земята - Обетованата земя е била дадена на Израел, като негово “владение (Втор.12,1; 19,14), владение, което трябва да му осигури щастие. Но не без усилие от негова страна: трудът е закон, за който трябва да получат Божиите благословии, а свещените книги не са нежни с мързеливците, които спят по жетвено време(Притчи 10,5; 12,11; 24,30-34). Наемател на Бога на една земя, където остава чужденец и гост (Лев.25,23), Израел трябва освен това да изпълнява много задължения. На първо място трябва да проявява към Бога своята възхвала, своята благодарност, своята зависимост. Това е смисълът на земеделските празници(Изх.23,14сл.), които свързват култовия живот с първите плодове (Изх.23,16) на реколтата. Освен това използването на земните продукти е подчинено на точни правила: оставят се да събират класовете и бедният и чужденецът (Втор. 14,19; 24,19-21). За да не се изтощава почвата, следва всяка седма година да се оставя необработена, с това, което расте на нея(Изх.23,11). С този закон на земята , едновременно религиозен и социален, се напомня за властта на Бога, на когото по право му принадлежи. Със

спазването на този закон Израел трябва да се отличава от обкръжаващите го земеделци – езичници.

в) Изкушение и грях – Но точно тук Израел е настигнат от изпитанието и изкушението. Със земята той е свързал своята дейност и живот: нивата, домът, жената създават тази връзка (Втор.20,5сл). Станал собственик и народ с постоянно местонахождение, той лесно може да намери начин да разбира Бога в границите на своята нива и лозе. Израел придобива опит със земята – майка и със земята – съпруга в езическия смисъл на тези образи. Учейки се от закона на Хананейците за своя земеделски живот, той проявява същевременно склонност да приеме и техните религиозни, езически, материалистически навици. И Яхве често става за него един вид Ваал (господар на дадената земя), покровителстващ плодородието и обезпечаваш го.(Съд.2,11). Това предизвиква рязката съпротива например на Гедеон(Съд.6,25-32), а по-късно и на пророците, бичуващи тези, които “прибавят дом към дома и присъединяват нива към нивата(Ис.5,8); те предупреждават срещу опасността от прехода към заседнал живот и собственост, виждайки в това източник на кражби (3 Цар. 21,3-19), грабежи (Мих. 2,2), всякакви неправди, класови разлики , обогатяване, водещи до гордост и предизвикващи завист (Иов 24,2-12). Как може светият Бог да изтърпи всичко това ? Не е ли очевидно, че Израел вместо да намери в своята земя знамението на Божията благодат и да издигне сърцето си към Него, да има повод да влезе в диалог с Бога, се е привързал към тази земя егоистично, като всички други членове на грешното човечество ? Този призив към диалог може да се изведе от многозначителния образ, срещащ се у пророците, образ не просто на земята – жена, а на земята – съпруга. (Осия 2,5; Ис. 45,3; 62,4; Песни 4,12; 5,1; 6,2.11;). В този случай земята служи да олицетвори хората (2 Макав. 5,19)

с) Предупреждения и наказания – Но Израел не е разбрал това. Като виждат това, пророците със своите предупреждения възобновяват тревожния възглас от Второзаконието: “Пази се да не забравиш Господа Яхве – твоя Бог” (Второз. 5,12; 8,11; 11,16;) Фактически народът, владеещ приказната страна (Втор.6,10) е забравил откъде му е дошло това благодеение, а именно : “Бог обикнал твоите бащи...и те извел от Египет, за да те ...въведе и ти даде тази земя “ (Втор.4,37; 31,20). Иначе за какво бяха изпитанията из чужди страни, ако не затова да получите в дар земя и да изпитате на себе си Божията любов ? “Помни през целия път, по който те води Яхве, твоят Бог, из пустинята...- 40 години , за да те смири ... и да опознае докрай сърцето ти (Втор.8,2). Земята е Божия. Правото на Бога върху земята е взискателно, ревниво, както и неговата любов. Човек трябва да остане смирен, верен, послушен.(Втор.5,32 до 6,25). Ако постъпва така, ще получи в награда благослов. (Втор.23,4; 11,12; 15,12). Проклятие , обаче, ако Израел отклони (Осия 4,3; Иер. 4,23-28) Прозира дори най-лошата заплаха, загубата на земята (Втор. 28,63). Тази заплаха, която пророците уточняват настоятелно (Амос 5,27; Осия 11,5; Иер.16,18) се осъществява накрая като жестоко Божие наказание сред притесненията на войната и изгнанието.

4. Обещания за бъдещето

Във всеки случай наказанието, колкото и радикално да е, не е никога смятано от пророците като абсолютно и окончателно. Може да е пречистващо изпитание, като това в пустинята. Зад него съществува надежда, в която има всички черти на миналия опит: земята тук играе още капитална роля. Най-напред това ще бъде земята на Израел, където Яхве отново ще засели новия народ. Тази “святая земя (Зах.2,16; Премъдр.12,3), напълно пречистена и осветена((Иез.47,13-18;) ще може да се нарича, подобно на столицата си Иерусалим, “невястата на Яхве” (Ис. 62, 4) Но освен тази святая земя, цялата земя заедно с нея , щ е има участие в спасението: религиозно ориентирана към “Иерусалим (Ис. 2,2сл.; 66,18-24;), тя ще стане “ земя на благодатта (Малах. 2,12) , на новото човечество, в която “народите ще се присъединят към Израел, ще намерят отново първичното единство. Дори още по-вече , само началата разкриват адекватна представа за тази претворена земя . “Новите небеса и новата земя”, които Бог после ще сътвори (Ис.65,17) ще придадат на пребиваването на човека черти на първичния “рай, с неговото плодородие и с неговите прекрасни жизнени условия(Амос 9,13; Осия 2,23 ;Иер.23,3; Иез.47,1сл.;Зах. 14,6-11). Така в тази перспектива притежанието на земята придобива есхатологичен смисъл . Това още се акцентира от прехода от колективната плоскост към индивидуална, загатната в Ис.57,13; 60,21 и развита при

авторите на сапиенциалните книги: “Земя” после значи също тази земя, която бе обещана на Авраам и неговото потомство, и друга, по-висша, но още не уточнена реалност: такава е подялбата на справедливия човек, който цялата своя вяра възлага на Бога. Израел, постепенно издиган от приземните грижи към по-чисти духовни аспирации, става узрял да приеме Христовото послание: “Блажени кротките, защото те ще наследят земята (Мат. 5,4).

H.3.

ИИСУС И ЗЕМЯТА

Иисус има дял в Божието господство над земята. (Кол.1,15 сл.; Ефес. 4,10); без Него нищо не е станало (Иоан 1,3); “на него бе дадена всяка власт на небето и земята” (Мат.28,18) Така или иначе, бидейки човек между хората, той е свързан с еврейската земя с всички фибри на съществуването си. Той идва да разкрие на хората вест за всеобщо спасение; но го прави с езика на една особена страна и цивилизация. В притчите си прибегва до образи като: образа на сеяча и жетваря; на лозата и смокинята, на плевела и синаповото зрънце, на пастиря и овцете, на риболова в езерото... Без да се броят поученията, които дава относно някои прояви в живота 7 (Мат. 6,26 сл. 12,1-8; 21,19) Иисус учи, че притежаването на земя трябва да води до стремеж на натрупване на духовни богатства (Мат. 5,4) Трябва вече да се опознае Христа и Евангелието като собствените ниви (Марко 10,29сл.) Всичко се установява спрямо волята и реда Божий. (Мат. 6,10) Хората са си служили и си служат с земята, за да скрият в нея талантите си (Мат.25,18). Но Христос говори с любов за помирение. (Кол. 1,20) За да остави знак за присъствието на тялото си тук долу, взема хляб, плод на земята. Учениците му са солта на земята (Мат.5,18). Ето Евангелието, хванало корен в един даден кът на вселената, в тази същата свята земя, която Бог е дал на Израел. Там, в солищата й Иерусалим ще забие кръста си, за да пламне цялата земя. (Иоан 12,32), за да привлече всички към себе си. От израелската земя ще се разпространи Евангелието по целия свят (Деян. 1,8; Мат.28,16сл.) Народът от Стария Завет повярвал на обещанията, за да стане собственик на земята на покоя; “сега нам се пада да влезем в земята на покоя”(Евр.4,9) По примера на Христа новият народ вече е проникнал с надежда в земята на покоя, която Той му е предназначил. Но трябва да внимава да не се оплете в щастието, което тя му осигурява. (Лука 12,16-34). Той трябва да е с отправени, към възлезлия на небето Христос, очи и да мисли вече за небесните, а не земните неща (Кол.3,2; 1 Кор.7,31) Новият човек не е загубил земните си корени (Откр.5,10). Земята е свързана с историята на новия народ, както и с историята на древния в драмата му на грешно човечество. Земята в настоящия си вид ще “премине” (Мат.24,45), ще се изразходва с делата, които крие в себе си (2.Пет.3,10). Но ще бъде заменена с “нова земя”(Откр. 21,1), “която ние очакваме, съгласно обещанието на Бога и в която ще обитава правдата”(2 Пет. 3,13).

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “З Е М Я”

I. Група	II. Група	III. Група	IV. Група
Битие (1,1.9-25)(2,4-7.16сл.) (3,9-19)(8,22)(11,31) 6,10.26сл. (12,1.7)(17,8)(21,3) (26,3.15)(28,17сл.) (32,31) (35,12)	Иов (24,2-12)(38,4-7) Притчи (10,5)(12,11) (24,30-36) Песни (4,12)(5,1) (6,2-11) Премъд. 12,3 Сирах. 17,1-4 Исаия (2,2)(5,8) (6,4.7)(28,23) (40,12.21-26) (45,3)(57,13)(60,21) (62,4)(65,17)(66,1) (66,18-24) Иер. 4,23-28 16,18 18,6 23,3 Иез. 47,1-18 Дан.3,74 Осия 2,5.23 4,3 10,12 сл. 11,5 Мих. 2,2 Зах. 2,16 14,1.6-11 Малах. 2,12	Деян.1,8 7,49 14,17 2 Петър 3,10-13 Рим. 1,19сл. 1 Кор. 7,31 Ефес. 4,10 Колос. 1,15-20 Евреи 4,9 Откр. 5,10 21,1	Матей 5, 4.18 12,1-8 21,19 24,45 25,18 28,16-18 Марко 10,29сл. Лука 12,16-34 Иоан 1,3 12,32

ЗНАНИЕ (ПОЗНАНИЕ)

Да познаеш Бога: този първи призив адресиран към човешкото сърце, Библията не развива в контекста на науката, а в контекста на живота. Защото за Семита да познаеш (he *jada*) значи повече от абстрактен съпровод; да познаеш изразява екзистенциално отношение. Да познаеш нещо значи да имаш за него конкретен опит; така човекът познава болестта (Ис.53,3)и греха (Прем.3,13), войната (Съд.3,1) и мира (Ис.59,8), добро и зло (Бит.2,9.17); това е реална ангажираност и нейните образи вникват в дълбочина. Да познаваш някого значи да установиш с него лични отношения; те могат да имат много форми и много степени, затова и словото “познание” може да приеме цялата скала от значения.; с него се изразява семейната принадлежност (Втор.33,9), също и съпругеските отношения (Бит.4,1; Лука 1,34); човек познава Бога, когато почувствува удар от неговия съд. (Иез.12,13), но съвсем различно го познава, когато встъпи в неговия Закон. (Иер.31,34) и когато се остави да бъде въведен в неговото доверие.

СТАР ЗАВЕТ

1. Божията инициатива. – В религиозното познание всичко започва с инициативата на Бога. Преди още човек да познае Бога, е познат от Бога. В това е тайнството на “избора и грижовността”: Бог позна Авраам (Бит.18,19), позна неговия народ: “само вас съм познал от всички народи на земята” (Амос 3,2). Бог позна своите пророци още преди тяхното раждане (Иер.1,3) и всички, които е предопределил, за да му бъдат сходни синове. (Рим.8,29; 1Кор.12,13); На тези, които така е означил и които познава по име (Изх.33,17; Иоан 10,3), Бог сам се оставя да бъде познат: открива им своето “Име (Изх.3,14), пробужда ги със своята “ревност (Изх.20,18сл), но над всичко им проявява своята нежност, когато ги освобождава от неприятелите, когато им дава като дар земята (Втор.4,32; 11,2сл), когато им дава да познаят своите заповеди, които са път към щастие (Втор.30,16).

2. Човешкото незнание. - Като отговор на Божията инициатива народът би трябвало да познае своя Бог, да му се отдаде с истинска любов (Ос.4,1; 6,6). Но още от началото народът се показва като неспособен (Изх.32,8).”Народ с блудно сърце, тези хора не познават моите пътища”. Не познава Бога и затова непрекъснато го изкушава (Числа 14,22). Израел, неразумен като теглещо животно, “не познава нищо”(Ис.1,3; Иер.8,7); бунтува се, нарушава закона (Ос.8,1), позорно се отдава на “богове, които не познава (Втор.32,17).

И тогава, когато се възгордява, че познава Яхве (Ос.8,2), прави си илюзия, защото остава при чисто външно формално отношение (Ис.29,13сл); но точно автентичното познаване на Бога трябва да проникне чак до сърцето и да се прояви в реалния живот. (Ос.6,6; Ис.1,17; Иер.22,16; Мат.7,22). Пророците това повтарят до омръзване, но “народът не слуша гласа на Бога, своя Бог и не иска да бъде поучаван. (Иер.7,28). Затова ще бъде наказан за “липса на познание” (Ис.5,13; Ос.4,6). Бог се оставя да бъде познат по страшен начин: със заплахите за срутване на Иерусалим и изгнанието. Възвестяването на тези наказания Иезекиил осъществява с предупреждаващ рефрен: “и ще познаете, че Аз съм Яхве (Иез.6,7; 7,4.9). Народът поставен спрямо себе си и със своя Бог в жестоки събития, не може по-вече да остане в илюзия: трябва да признае “светостта на Бога и своя собствен грях.

3. Познанието и новото сърце. – Остава надежда за чудотворна промяна, когато “земята ще бъде изпълнена с познание за Яхве, както водите напълват морето” (Ис.11,9). Обаче, как може това да стане? Израел вече не се възгордява, че това може да извърши със собствени сили, защото осъзнава, че има “зло сърце. “необрязано сърце”(Лев.26,41), а за истинското познаване на Бога е необходимо “съвършено сърце. Второзаконието настоява за това неизбежно изискване към вътрешна промяна, която може да дойде само от Бога “Чак до днешния ден не ви

е дал Яхве сърце, което може да познава (Втор.29,3), но след изгнанието “ще обреже Яхве твоето сърце и сърцето на твоето потомство (Втор.30,6). Също такава обещание адресира Иеремия към изгнаниците (Иер.24,7). То твори ядрото на вестта за новия “договор”(Иер.31,31-34); радикално очистване, “прощаване на тяхната вина”, дава възможност за дълбока действеност, “своя Закон ще вложи в тяхната вътрешност и ще го напише в техните сърца”; така ще бъде гарантирано взаимното отдаване, “ще бъда техен Бог и те ще бъдате мой народ”, и това ще бъде извор на прякото и истинско познание: “вече няма да се поучават взаимно и брат на брата няма да говори: “Познайте Господа! Но всички ще ме познават – от най-малкия до най-големия”. Иезекиил допълва тази перспектива с това, че определя застоя на “Духа Божи в това Вътрешно обновление: “Ще ви дам ново сърце и ще вложи във вас новия дух...своя Дух ще вложи във вас” (Иез.36,26сл); това ще бъде възкресение на Божия народ (Иез. 37,13).

Когато Исаия пророкува и описва дареното спасение, също набляга на неговото всеобщо действие. “Идолопоклонничеството ще постигне невидан удар. При новия изход Бог ще открие своята мощ над историята и “всяко тяло ще познае, че аз, Яхве, съм твой спасител”(Ис.49,26). На израелтяните Бог говори: “Вие сте ми свидетели... за да ме познаят” (Ис.43,10) и на своя Слуга говори: “ще те направя светлина на народите”(Ис.49,6).

4. Мъдростта свише.- Друга мисловна линия се излива в аналогични перспективи.

Учителите на мъдростта в Израел прокламират и обобщават правилата, които обезпечават доброто водене на живота и се затвърдило в тях това убеждение: единствено Бог познава тайнството на мъдростта (Иов 28) “Той е изследвал целия път на познанието”(Вар.3,37). Значи “всичката мъдрост произлиза от Господ”(Сир.1,1). Наистина, Бог в своята добротавече е дал на Израел нейния извор: това е за тях “Законът ,провъзгласен от Мойсей”(Сир.24,23).Но този дар остава външен и затова още трябва да се моли Бога , да го усъвършенства с това, че ще вложи във вътрешността на човека своя “дух на мъдрост” (Прем.9,13).

Хората в Хумран, както ги показват запазените документи, просто “жадуват да познаят Божиите тайнства” Благодарят на Бога за тези светлини, които вече са получили и с горещо желание очакват часа на последното откровение, което на справедливите ще даде да “разберат познанието на Всевишния.”

Евреите са били в непрекъснат контакт с гръцкия свят и това ги е карало да опитват да развият доказването на повече философския характер, за да се борят така срещу идолопоклонничеството и разширяват познанието за единствения истински Бог. Авторът на книгата “Премъдрост” твърди, че погледът върху природата ще доведе хората към това да познаят и признаят съществуването и мощта на Създателя (Прем.13,1-9) .

НОВ ЗАВЕТ

В Исус Христос ни беше дарено съвършеното познание на Бога, обещано през епохата на Новия Завет.

1.Синоптиците.- Единствен Исус е бил способен да обяви Отца (Лк.10,22) и обясни тайнството на Божието Царство (Мат.13,11). Поучавал с авторитет (Мат.7,29).Отказвал да успокои празното любопитство (Деян.1,7), неговото учение не е било теоретично, но се е представяло като “добрата вест” и призив към обръщане (Марко 1,14сл).Бог е съвсем близко; хората трябва да различават знаменията на времената (Лука 12,36; 19,42;) и да бъдат готови да го приемат (Мат.25,10сл). Исус със слова е свързвал чудесата, знаменията на своето послание (Мат.9,6).

Но това всичко е само подготовка. Не само неговите врагове (Марко 3,5), но и самите негови ученици са били ограничени и неразбиращи (Марк.6,52;Мат.16,23; Лука 18,34). Едва тогава, когато е била пролята кръвта на новия завет (Лука 22,20сл) е засветила пълна светлина. “Тогава е им отворил ума” (Лука 24,45), тогава е излял Светия Дух (Деян.2,33). Тогава е била провъзгласен последната епоха, епохата на истинското познание на Бога.

2. Свети Иоан. – Иоан още по-ясно от синоптиците определя етапите на това явяване. Най-напред хората трябва да се поучат от Отца; тези, които приемат неговите слова, са привлечени към Исус. (Иоан 6,44сл). Исус ги познава и те познават него (Иоан 10,14) и той ги води към Отца (Иоан 14,6). Но и така, всичко което говори и върши остава загадъчно (16,25) чак до тогава, докато не бъде повесен на кръста. Единствено това въздигане към славата действително ясно показва, кой е Той (Иоан, 8,28; 12,23.32); то придобива за учениците дара на Духа (Иоан 7,39; 16,7). Духът им открива цялото съдържание на Исусовите слова и деяния (14,26); и ги води към цялата истина (16,13). Така учениците познават Исуса и чрез Исуса и Отца. (14,7.20).

Както е пророкувал Иеремия, настъпило е ново отношение с Бога: “Бог Син е дошъл и ни е дал ум, за да познаем Истинския” (1Иоан 5,20; 2,14). Точно така също се дефинира Вечния Живот: състои се в това “да познаят Тебе, Единствения Истински Бог и пратения от Тебе Исус Христос” (Иоан 17,3); това е пряко познание, което действа така, че християните в определен смисъл, нямат нужда някой да ги поучава (1Иоан 2,27; Мат. 23,8). Това познание съдържа в себе си способност на разпознаване и Иоан определено говори за неговите главни аспекти (1Иоан 2,3сл; 3,19.24; 4,2; 6,13), при което предупреждава за фалшивите науки (2,26; 4,1;). Наистина, това познание на Бога, когато се вземе в цялата негова ширина, с право се нарича “*komunia*”, общност. (1Иоан 1,3), защото то е участие в този същия живот, свършено единство в истинската любов (Иоан 17,26).

3. Свети Павел. – На гръцкият свят, който е търсил философски и религиозни спекулации (*gnosis*), Павел смело проповядва Христовия “кръст (1Кор. 1,23). Спасението не се намира в човешкото познание, каквото и да е то, а във “вярата в разпнатия Христос, той е Божия сила и Божия мъдрост (1Кор. 1,24). Хората са имали възможност да познаят Бога чрез пътя на сътворението, но тяхното “неразумно сърце се е затъмнило и те са се отдали на идолопоклонничество, с което са си заслужили Божия гняв (Рим. 1,18-22). От тогава трябва да се отречат от своята гордост (1Кор. 1,29), да признаят, че сами са неспособни да проникнат в Божиите тайнства (1Кор. 2,14) и послушно да се подчинят на Евангелието (Рим. 16,25сл), което се предава с “лудостта на проповедта (1Кор. 1,21; Рим. 10,14).

При това обаче, вярата в Христос и кръста дават на вярващите достъп към друго познание, към “изключителна печалба, каквато е познанието на Исус Христос; това не е теоретично, а житейско: “да познаеш него самия и силата на неговото възкресение и участие в неговото страдание” (Фил. 3,8сл). С това нашата мисъл ще се обнови и ще бъде способна да узнае, какво е Божия воля, какво е добре, богоугодно и свършено (Рим. 12,2).

Удивлението на Павел над “неизследваемото богатство на Кръста (Еф. 3,8) с течение на годините непрекъснато расте и така желае от християните, “да достигнат цялата пълнота на свършено разбиране и да познаят Божието тайнство на Кръста, в който са скрити всички съкровища на мъдростта и познанието (Кол. 2,2сл). При което Павел не забравя, че знанието възгордява, а любовта назидава. (1Кор. 8,1), когато препоръчва на вярващите познание на Христовата любов, която превишава всяко познание. (Еф. 3,19). Мечтае за този момент, когато ще дойде това, което е свършено и ще отмени това, което е само частично; тогава ще познае така, както е познат (1Кор. 13,12).

Така да познаеш за Павел значи, както и за цялата Библия, да встъпиш до великия поток на живота и светлината, която блика от Божието сърце и се връща обратно в него.

Sk.-At.

ИДОЛИ

I. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ВЛАСТТА НА ИДОЛИТЕ

Библията е в определен смисъл история на Божия народ, който се освобождава от властта на идолите. Яхве един ден е “взел Авраам, който е “служил на други богове (Ис.Нав.24,2сл.; Иудит 5,бсл). Но от това зло, дори , че е бил радикален, не се е освободил веднъж за винаги: неговите потомци трябва винаги наново да го повтарят (Бит.35,2сл; Ис.Нав.24,14-23); трябва непрекъснато да обновяват своето решение и “да последват единственият, а не да ходят след суетата (Иер. 2,2-5).

Идолопоклонничеството също може да се вмъкне и в самата вътрешност на яхвизма.От Декалога Израел се е научил, че не трябва да си създава “образи (Изх.20,3сл; Втор-4,15-20),защото само “човек е верен на Божия образ (Бит.1,2бсл). Например телецът , който Израел си е отлял, за да му символизира божията “сила (Изх.32,3; Съд.17-18) ще навлече върху него Божия “гняв, предизвикващ насмешката на пророците (Ос.8,5; 13,2). Дали се отнася за фалшиви богове или за неговия собствен образ, Бог наказва измяната, напуска тези,които го напускат, или го изопачават с образи и ги предава на всенароден “погром (Съд.2,11-15; 4Цар.17,7-12; Иер.32,28-35;)

Когато изгнанието трагично потвърди това пророческо визио на историята, народът се осъзнава, но затова още не изчезват идолите, отхвърлящи Бога . Накрая във времената на Макавейците, служенето на идолите (1Мак.1,43) означава да се придържа към езическия хуманизъм, несъвместим с “вярата, която Яхве очаква от своите: трябва да се избира между идолите и “мъченичеството(2 Мак.6,18-7,42).

Н.З. начертава същия път. Когато вярващите от идолите се обърнат към истинския Бог (1Сол.1,9), са в непрекъснато изкушение, че ще попаднат в езичничество, с което е изпълнен ежедневиия живот (1Кор.10,25-30). Трябва да се бяга от идолопоклонничеството, за да се влезе в Царството(1Кор.10,14; 2Кор.6,16; Гал.5,20; 1 Иоан5,21; Откр.21,8). Църквата, в която продължава немилостивата битка между Иисус и “света, живее история, означена с изкушението “да се почита образа на Звяра (Откр.13,14; 16,2), да се съгласи в Храма да се постави идол “(мерзост) на запустението (Мат.24,15; Дан.9,27).

II. ЗНАЧЕНИЕ НА ИДОЛОПОКЛОННИЧЕСТВОТО

Израел не се е успокоил с това, че се стараел вярно да отговаря на Божия призив, но разсъждавал за характера на “немите идоли (1Кор.12,2), които го тревожили. И така постепенно с точен език е изразил нищожеството на идолите.

1.”Други богове” – Изглежда, като че ли с този израз, срещан чак до времето на Иеремия, Израел освен Яхве е допускал съществуването на други богове.Тук не става въпрос за съмнителни преживявания на други религии, смесени с народния яхвизъм , каквито са “домашните идоли”, които са били безрезервно запазени за жените.(Бит.31,19-35), или змията Нехушан (4Цар.18,4); касае се всъщност за ханаанските Ваали , с които Израел се среща при своето заселване в обетованата земя. Тогава е избухнал с Ваалите бой на живот и смърт; Гедеон си е спечелил неувяхваща слава, че олтарът, който неговият баща е осветил за Ваала, го е заменил с “олтар на Яхве” (Съд.6,25-32) Когато Израел говори за “други богове”, с това само означава други вероизповедания (4Цар.5,17), не се съмнява при това, че Яхве е неговия единствен Бог (Изх.20,3-6; Втор.4,35).

2 Нищожеството на идолите – Боят на живот и смърт срещу идолите продължава, но сега в духа на вярност към Яхве, за да познае народът, че “идолите са нищожества. (1Цар.16,26).

Илия, с риск, че ще загуби живота си, осмива боговете, които не могат да запалят кладата(3Цар.18,18-40); изгнаниците ясно разбират, че идолите не знаят нищо, защото не са способни да огласят бъдещето. (Ис.48,5) и нито да спасяват (45,20сл). “Преди мен не беше

създаден никакъв бог и след мен няма да бъде”(Ис.43,10). Ако това е така, то значи, че боговете действително не съществуват, че са само създадени от човека. Когато пророците насочват своите сатерични нападки против идолите от дърво, камък или злато (Ам.5,26; Ос.8,4-6;Иер.10,3сл), не опозоряват само някакъв образен израз, а извратеността: творението, вместо това да се кланя на своя Творец, се кланя на собствената си творба.

Мъдростта обяснява резултатите от това идолопоклонничество (Прем.13-14); то е плод на смъртта, защото това значи напущането на този, който е живота. Тази книга същевременно пояснява на вярващия възникването на тази поквареност: хората са започнали да почитат мъртвите или славните личности като богове (Прем.14,12-21), или са започнали да се кланят на природните сили, въпреки, че те са определени да водят човека към техния инициатор.(Прем.13,1-10).

Павел продължава в тази критика на идолопоклонничеството, като го свързва с култа на “демоните; да принасяш жертва на идолите значи да принасяш жертва на демоните (1Кор.10,20сл.). Накрая грозното обвинение изобличава всеобщия “грех на хората, които вместо това да познаят Твореца от неговото творение, са заменили славата на дълговечния Бог за образа на неговото творение; от това изхожда техния всеобщ упадък. (Рим1,18-32).

3. Идолопоклонничеството, постоянно изкушение, - Идолопоклонничеството не е становище, веднъж за винаги преодоляно., проявява се в различни форми: само като човек престане да “служи на Господа, става “роб на всякакви господари: Парите(Мат.6,24сл.),Виното(Тит2,3), “Алчността, която всъщност е стремеж да овладееш ближния (Кол.3,5;Еф.5,5), политическа сила (Откр.13,8),разкош, завист и ненавист (Рим.6,19),Грехът (Рим.6,6), дори и материалното спазване на Закона (Гал.4,8сл). Всичко това води до смърт (Фил.3,19),докато плодът на духа е живот (Рим.6,21сл). Зад тези “поквари , които в същност са идолопоклонничество, се скрива опозоряването на самия Бог, който единствен си заслужава нашето “доверие.

Sk – At.

ПРЕПРЕТКИ КЪМ “ИДОЛИ”

<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III-ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Бит. 1,26; 31,19-35; 35,2сл.	Прем.13,1-10; 14,12-21; Ис.43,10; 45,20сл. 48,5;	1 Иоан 5,21 Рим.1,18-32; 6,6.19-21;	Мат. 6,24сл. 24,15;
Изх.20,3-6; 32,3; Втор. 4,15-20.35;	Иер.2,2-5; 10,3сл; 32,28-35; Дан. 9,27	1 Кор.10,14.25-30; 12,2; 2 Кор. 6,16;	
Ис.Нав. 24,2.14-23; Съд.6,25-32; 17,18;	Осия 8,4-6; 13,2; Амос 5,26	Гал.4,8сл.; 5,20; 1 Сол.1,9;	
1 Цар.16,25; 3 Цар. 18,18-40; 4 Цар.5,7; 17,7-18; 18,4;		Еф. 5,5; Фил. 3,19;	
Иудит 5,6 сл.		Откр.13,8-14; 16,2; 21,8; 22,15;	
	1 Мак.1,43; 2 Мак.6,18-7,42;		

ИЕРУСАЛИМ

Иерусалим е свято място и го почитат евреи, християни и мюсюлмани от съображения, които частично са скрити. Но за християните неговата задача в Божия план принадлежи към миналото. Сега остава само дълбокото значение, което е открил Новия Завет.

СТАР ЗАВЕТ

I.Познание

1. Хананския град Урашале (град, който е основал бог Шалем) е познат в академичните документи от XIV век (писма от Тел-ел Амарни). Библейската традиция го познава като града на Мелхиседек – връстник на Авраам и неговото разположение възможно съвпада с връх Мория, където Авраам е принесъл своята жертва. В периода на Съдиите Иерусалим е бил езически град, защото първият опит на израелтяните да го превземат е бил неуспешен. По-късно Давид го е отнел от иевусейците. Нарекъл е тази своя крепост „град на Давид”, укрепил го е и го е направил политическа столица на своето царство. Принесъл е в него Ковчеза на Завета и с това с него е установил обща светиня на дванадесетте колена , която преди това е била в Шиле. Обещанието на Натан е потвърдило, че на Бог се е харесало това място за пребиваване и Соломон ще довърши делото на своя баща, когато построи храм и тържествено го освети. Така е било решено за религиозната съдба на града.

2. В светите земи Иерусалим заема особено място. Като лично владение на династията на Давид е извън кадастъра на колената. Като политическа столица конкретно представлява народното единство на Божия народ. Като религиозна столица е духовен център на Израел, защото в него живее Яхве, на върха Сион, който си е избрал за свое прибежище, затова вярващите се изкачват към него при честите си поклонничества. Този негов двойк смисъл е предпоставка за неговия характер като свят град и му дава по-предна задача във вярата и надеждата на Израел.

II. Драма

В резултат на това значение Иерусалим е въввлечен в драма, която разтърсва всички предвиждания на Божия народ в царския период и променливо чувстване върху себе си „милостта” и „гнева” на Бога.

1. Веднага след върховния размах на Соломоновото царство против Иерусалим се обръща ударът на хизмата, която е настъпила след Соломоновата смърт. Книгата Царства в това вижда предвидимото наказание за неверността на господаря. Когато градът е бил присъединен към Юдея, остава столица на разцепеното царство и се грижи за своя храм. Но Иеровоам установява в Израел официална светиня- във Ветил, която го конкурира и не след дълго след създаването на Самария се противопоставя срещу съперничеството на столицата. Така е разбито единството на политическата и религиозна задача, която е осъществил Давид.

2. Значението на Иерусалим обаче продължава и по-нататък, главно в очите на вярващите юдеи. След падането на Самария, надеждата отново се обръща към него, а Езекия се опитва отново към него да припои северните колена. Осъществява първата религиозна реформа и през неговото царуване градът преживява изключително освобождение по време на Сенахиримовата инфазия. Споменът за това остава втълпен в мисълта за славата на светия град. Един век по-късно Иосия отново се опитва да обедини всичките израелтяни около една светиня, в която култът ще бъде строго централизиран. Това е последния опит за запазване на народното дело на Давид.

3. Всъщност Господ не е отстъпил от своя голям гняв. И съобщава: „ще отритна този град, който сам си избрах, и храма, за който бях казал – там ще бъде името Ми”. Въпреки кратковременните реформи Иерусалим действително е град на неверните към своя Бог и това решава неговата съдба. Неверен е поради своите царе, които се отдават на идолопоклонничество и преследват пророците.. Неверен е в своето свещеничество, което презира учението на пророците и позволява

на идолопоклонничеството да се загнезди в храма. Неверен е поради своя народ, когото привличат връзките с езичниците и който неспазва Божия закон. „Как върната, изпълнена с правосъдие столица стана блудница” Затова, ако искрено не се обърне, ще падне върху нея Божия гняв: Исаия вижда спасение само за светите живеещи в Иерусалим, а Иеремия предрича на храма такава съдба, която е постигнала Силом. Иезекиил разкрива неверността на града и му съобщава близката присъда, защото Яхве е решил да го напусне.

4. Тези изразителни прогнози обясняват смисъла на неговото събаряне под ударите на Новоходоносор. Така се осъществява Божия съд . Когато това се случи за „дъщерята на Сион” не остава нищо друго, освен да признае своята дълга греховност, а нейните синове да молят Бога, езичниците да постигне такова зло, което те са направили на Иерусалим и на неговото наследство. Проблемът, който се наслои в края на тази драма, се отнася вече до бъдещето.

III. Към Новия Иерусалим

1. Едновременно с развитието на драмата и съобщаване на нейното разплитане , пророците са обръщали своя поглед към другия Иерусалим. Исаия е виждал, че след изпитанията ще стане град на справедливите, град на верните. Иеремия е виждал деня, когато народът на обновения Израел отново ще се покланя на Бога на Сион. Иезекиил подробно описва бъдещия град, построен около своя храм, център на райския край, изцяло отворен за дванадесетте колена и който носи името „Яхве е тук”. По време на заточението тези погледи до бъдещето се развиват до великолепно обещания, когато вече се изпразни „чашата на Божия гняв” и Иерусалим отново ще се облече в празнична одежда. Ще бъде великолепно обновен, ще стане отново невеста на Яхве и ще доживее , че децата му чудотворно ще се множат.

2. Обновлението, което е последвало след едикта на Кир и последвалото го обновление на храма създават впечатление, че сбъдването на тези пророчества е на ръка разстояние. Същевременно пророците съобщават славата на новия град и неговия храм, на които е определено да станат религиозен център за целия свят. Дори образът скоро се отвързва от прозаическата реалност и се отъждествява с образа на отново намерения рай. Сион е родил нов народ, който предизвиква радост, на която никоя друга не се равнява. Конкретната ситуация обаче е по-малко бляскава и градът ще вкуси нови изпитания: стените дълго ще останат руини и ще е необходима Неемиевата енергия , за да бъдат отново построени. Под напора на тези възродители ще стане крепост на Тората, което е възможното най-голямото освобождение от чуждите влияния . Но тази столица на малка провинция отсега ще е обърната към всяка важна политическа задача

3. Иерусалим сега изпълнява своето главно послание на религиозно ниво. Евреите се обръщат към него от всички краища. Ходят към него на поклонничества и се радват, че пребивават там. Това е времето за прекрасни храмови литургии. Псалмите прославят жилището на Яхве, което трябва да стане майка на всички народи; Изхождайки от значението на неговото име (Jeru-shalam), желаят му мир (shalam) и го призовават да хвали Бога. Последните пророчески текстове правят от него сцена на есхаталогическия съд и радостен банкет предложен на цялото човечество, предизвикват мисли за неговото освобождение и за крайна премяна. Лирическите изрази първо описват щастието, което Бог оставя за него и го призовава към доверие. Още ще опита посещенията при цар Антиох, който ще го унижи. Но като противоположност от тази историческа действителност, която често не е съвсем бляскава, еврейските апокалипсисисии показват често фантастичния образ на бъдещия Град. За тях още от сега съществува небесния Иерусалим и Давидовия град е само негова несъвършена репродукция. Този Иерусалим Бог ще прояви в последните часове и ще слезе на земята. С какво би могло по-добре да се изрази

преобразованието на бъдещия порядък , от гледна точка на историческата действителност, която в себе си съдържа смисъла за много пълното подобие на този порядък ?

НОВ ЗАВЕТ

I. Земния Иерусалим и осъществяване на спасението.

От Марко чак до Йоан Иерусалим заема в Евангелията непрекъснато важно място. Но неговата задача най-добре е подчертана при Лука – като мост между неговото евангелие и Деянията.

1. Според Евангелието на Марко отзвукът от проповедите на Йоан Кръстител достига чак до Иерусалим.. Но Исусовото огласяване на Евангелието за Царството започва и се настанява най-напред в Галилея. Исус се обръща към Иерусалим чак после, когато показва неверието на галилейските градове и съобщава три пъти за своето страдание, Ще пристъпи към него само за довършване на своята мисия. От тогава драмата започва да се развързва: Исус победоносно влиза в градовете, отговарящи на Писанието и извършва там пророчески действия с това, че очиства храма. Това е успех, който няма продължителност, защото среща отпор от еврейската върхушка. Затова в перспектива за своята близка смърт предвижда мястото на присъдата и оскверняване на неговия храм, като край на преживения религиозен порядък и увертюра за крайното довършване. И действително народът е отхвърлил Исус, неговите представители са го осъдили, разпнали са го извън града. Когато умира храмовата завеса се разкъсва, като така се показва, че досегашната светиня е изгубила своя свят характер. Тук Иерусалим е градът на голямото отхвърляне.

2. Матей прибавя към тази схема по-вече черти.Бъдещата драма се отразява чак до детството на Исус: когато езичниците, водени от звездата, пристигат във Витлеем за да се поклонят на Месията, законниците не са призвани в Исус да признаят този, когото огласяват техните Писания, а царят Нерон вече размишлява , че ще го убие. Съвсем човешкото възбуждане на Иерусалим съвсем не се свързва с дела на вярата. От столицата се отнема короната в полза на Витлеем и Назарет. Исус, синът Давидов не понася името Иерусалим, мястото на своя предтеча, спрямо името Назарет.По време на Исусовата обществена дейност неговите най-лоши противници са от Иерусалим. Затова скръбта над съдбата, която чака над града, който убива мъжете , осветени от Бога. И така заключителните явления, в които възкръсналият Христос изпраща апостолите при всички народи се осъществяват в Галилея.

3. Към този план Йоан внася по-сложни исторически възгледи. Той собствено знае за по-вече от Исусовите пътувания до Иерусалим и точно там се отиграва най-голямата част от драмата. Подробно представя неверието на своя народ, трудността, която пречи на най-добрия му учител да му повярват, чудесата, които там Исус прави и противопоставянето, което там трябва да претърпи. Неговото последно чудо, като свидетелство за неговото спасително дело е станало при вратите на Иерусалим, но Исус от там си отива, когато узнава, че там се готви съзаклятие срещу него. Връща се там само за довършване на своята „час“. Голямото отхвърляне тук е посочено по-голямо от това като при Марко.

4. Присъединявайки към Евангелските новини образ на началото на християнството, Лука изобразява другото лице на тази свята драма, в която средище е Иерусалим. В живота на Исус това е градът към който е насочено всичко. В него е представянето на детето Исус и верните души там могат да го познаят. Възлиза към него като дванадесет годишен и представя посред учителите своята мъдрост. Това са скрити знамения за неговото явяване и жертвите, които трябва да настъпят. Защото Иерусалим е целта на неговия живот: „Това не може да се случи, пророк да умре извън Иерусалим“. Затова Лука така подробно набляга на Исусовото влизане в Иерусалим, където трябва да изпълни своето вземане от света. Когато беше дефинитивно отхвърлено неговото послание , Исус възгласява неговата загуба по-точно от Марко и от Матей. Но перспективата за

определени междинни времена, „време на езичниците”, ясно отделя това събитие от крайното довършване.

Всъщност, историята на Исус свършва в Иерусалим с неговата жертва, явленията и възкресението, в него започват историите на свидетелствата, които дават апостолите. В Иерусалим ще получат Светия Дух. От тогава имат посланието да разпространяват евангелието от Иерусалим до Юдея, Самария и до края на света. Те действително огласят благата вест най-напред в града и там основават християнска общност. Синадреонът обновява срещу тях неприятелството, което преди това причини Исусовата смърт. Затова Бог чрез устата на Стефан съобщава за събарянето на храма, построен от човешки ръце, като наказание за съпротивлението на Израел срещу Светия Дух и за отхвърлянето на Исус. Преследването, което тези думи са предизвикали, причинява разгонването на части от обществото е същевременно неговия парадоксален резултат е новото разширение на евангелието в Самария, в Цезария, после и в Антиохия, където до църквата са приети първите езичници. Смъртта на първия свидетел на евангелието има плод за обръщането на преследвача Савел, който ще стане избран инструмент в ръцете на Бога. После Савел напуска Иерусалим и започва своята задача на мисионерство. Също и Петър напуска след своето хвърляне в затвора Иерусалим. Така Иерусалим престава да бъде средище за евангелизация и се насочва към своята съдба, която му е предрекъл Исус. Накрая един ден и Павел влиза там отново, но за да претърпи още едно страдание като Христос и там да преживее още едно отхвърляне. Евангелието напуска Иерусалим за да достигне „края на света”.

II. ОТ ЗЕМНИЯ ИЕРУСАЛИМ ДО НЕБЕСНИЯ ИЕРУСАЛИМ

1. Свети Павел „избрания инструмент”, обърнал се по пътя за Дамаск, е първият, който набляга, че старият Иерусалим е преодолян от новия Иерусалим, който има своите корени в небето. На галатяните представя този небесен Иерусалим, като наша майка, наследница на Божиите обещания; преследва го земния Иерусалим, на когото е присъдено да отстъпи от него.

2. Посланието до евреите разглежда отново същия образ. Този небесен Иерусалим, градът на живия Бог, към който християните вече са се приближили чрез кръста, е Божи дом, в който храмът е построен не чрез човешки ръце, а е цел на Христовото послание. Този храм е образ, на който земният храм е само копие, сянка, репродукция, образ на подобие; това е трансидентна действителност, която еврейските апокалипсиси са представяли с великолепни изрази.

3. Апокалипсисът на Йоан разглежда описанието на този храм, та неговото крайно съвършенство да съдържа „Църквата- невестата на Агнеца, сияйно чудо и град на сънищата. Текстове на пророците, които са описвали новия Иерусалим, главно текстовете от Иезекия и книгата на Исаия са така взети и интерпретирани, че земният град се изгубва от видението. Погледът е обрнат само към този небесен образ. Но земната Църква вече носи върху себе си неговия образ, защото има участие в неговото тайнство: тя е този свят Град, към който езичниците крачат в преследването. В заключение на Новия Завет, столицата на Израел, стария град на пребиваването на Яхве тук на земята, има вече само стойност на подобие. В този момент, когато върху него се осъществи нова трагедия, която е огласил Исус, обещанията, които провизорно е съхранявал, преминават върху този втори Иерусалим. Той е същевременно актуален и устремен към своето крайно съвършенство, той е дефинитивното отечество на всички изкупени: Иерусалим – небесният град, блаженото видение на мира.

At-Sk.

(превод от словашки език на думата „Израел” от „Речник за библейска теология” - издаден от Xavier Leon-Dufour).

ИЗБОР, ИЗБИРАНЕ

За да се разберат истински Божият замисъл и Божията воля относно човешките съдби, трябва да се вземе предвид принципът на избирането. Но човекът, поради своята греховност, е склонен да не се доверява на Бога, да завижда на братята си и да се отвърща от приемането на Божията благодат и щедрост: той или роптае, когато те биват дарени другиму (Мат. 20,15), или да се превъзнася, ако те бъдат дарени нему, като че това, той дължи само на себе си. Между яростта на Каин срещу своя брат (Бит.,4.4 сл.) и вопъла на апостол Павел, който се измъчва за своите братя по кръв (Рим. 9.2 сл.) и който претворява тревогата си в благодарност за “непостижимите съдби и неизследимите пътища” Божии (Рим.11,33), лежи, може да се каже, целият път на греха към вярата – цялото Изкупление и цялото Писание.

СТАР ЗАВЕТ:

1. Първоначалният факт- Опитът на избирането е опит на съдба, различна от съдбата на другите народи, опит на особеното положение, определено не от сляпо стечение на обстоятелствата или от човешки успехи, а от мъдрата и суверенна инициатива на Яхве. Класическата терминология на избраността (на евр. “бахар” със своите производни) се е появила едва в по-късно време поне с такова точно и особено значение, но съзнанието за Божието водителство е толкова древно, колкото и самото съществуване на Израел в рамките на народ на Яхве, това съзнание е неотделимо от съюза-завет и изразява както неговата единственост (един срещу много други), така и вътрешната му тайна (избран от Бога). Затова това съзнание придава на избирането религиозна дълбочина и тайна.

2. Първите изповядвания , говорещи за избиране от Бога, възхождат към най-древните изрази на вярата на Израел. Обредът на празника на първите плодове, фиксиран във Второз. 26,1-11, включва много древно изповядване на вярата, чиято същност е в прославяне начинанието на Яхве, извел евреите от Египет, за да ги отведе в благословената земя. Разказът за съюза, сключен при Исус Навин в Сихем, възвежда историята на Израел към избирането. (“Аз взех вашия отец Авраама... Ис.Нав. 24,3) и подчертава, че отговор на това Божие начинание може да бъде само ответен избор от страна на Израел: “Изберете кому да служите (Ис.Нав. 24,15). По всяка вероятност, формулите на Синайския завет “Направи ни Твое наследство” (Исх. 34,9), “Ще бъдете Мой дял между всички народи”(Исх. 19,5), се отнасят към по-късна епоха, но изразената в тях вяра намираме още в едно от пророчествата на Валаам: (“Как да прокълна ? Бог го не проклина... Ето народ, който живее отделно и не се брои между народите...”(Числа 23,8сл.) и дори още по-рано в песнопееето на Девора, където чудесата на “Яхве, Бог Израилев” (Съд,5.3.5.11) се редуват с подвизите на бойците, призовани да се сражават “за Яхве” (Съд.5.2,9,13,23).

3. Непрекъснатост на избирането. – Всички тези изповядвания разказват за исторически събития и възпяват непрекъснатостта на някакъв единен замисъл. Избирането на народа е подготвено от цял ред предшестваша избирания и непрестанно се развива чрез избора на нови избраници.

А) До Авраам схемата на човешката история съдържа случаи на особено Божие благоразположение (към Авел – Бит.4.4), на особени милости (към Енох –Бит.5,24), на изключителното избиране на Ной: “Тебе видях праведен пред Мене в тоя род”(Бит.7,1), на благословието, дадено на Сим (Бит.9,26),но още не става дума за избиране в прякото значение на думата. Но принципът на избирането през цялото време присъствува в нея: цялата история води към това, че сред цялото човечество, предало се на греха и мечтаещо да се възвеси “до небесата” (Бит.11,4), Бог, Чийто очи виждат всички поколения, избира Авраам, та в него да благослови “ всички земни племена” (Бит.12,3)

Б) На патриарсите Бог разкрива Своя замисъл на непрекъснатото избиране. Той е избрал определен род и твърдо държи на Своя избор, но вътре в този род носители на това благословение ще станат не преките наследници – Елиезер, Исмаил, Исав или Руфим; всеки път особена Божия

инициатива посочва избраника – Исаак (Бит.18,19), Иаков, Иуда. Тема на цялата книга Битие е парадоксалното съчетаване на норманите наследници от първоначалния избор на Авраам и Божиите деяния, напълно променящи човешките проекти, поддържащи с това верността на Божиите обещания и суверенния му приоритет при избора.

В тези разкази изпъква една неизменна черта на избора. От човешка гледна точка предимството на избраника автоматично води до унизяването на онези, които са отстранени- както сочат думите, съпровождащи като припев пророчествата на старозаветните отци : “Роби твои да бъдат твоите братя” (Бит.9,25; 27.29,40); в Божиите обещания словото Божие, изречено към избраника, го прави благословение за цялата земя (Бит.12,3; 22,18; 26,4; 28,14).

В) Сред избрания народ - Бог постоянно избира отделни хора, на които възлага някаква мисия, времевва или постоянна, и при този избор, който ги отличава и посвещава, на свой ред възпроизвежда чертите на избирането на Израел. Избирането на пророците често става чрез призоваване – пряк Божи зов, предлагащ нов вид съществуване и изискващ отговор. Призоваването на Мойсей е прототип на избирането на пророк (Изх.3 -); “Неговият избраник” и Амос (Амос 7,15) и Исаия (Ис. 8,11), и Иеремия (Иер.15,16сл; 20,7) са минали през същия опит ; те са били взети, изтръгнати от обикновения си живот , от човешкото общество и са били принудени да говорят от името на Бога и да се противопоставят на своя народ.

Царете също са били избраници, напр. Сеул (1 Цар.10,24) и особено Давид, когото Яхве избира в същото време, когато отхвърля Сеул (1 Цар. 16,1)и го избира безвъзвратно, с цялото му потомство, което, макар по-нататък да бива подложено на страшни наказания, не е било отхвърлено (2 Цар. 7,14-16). Те все още не чуват призив : Божият избор се възвестява на царя от пророк (1 Цар. 10,1), получил знание от Божието слово (1 Цар.16,6-12; Агей 2,23) и Бог често издига на трона избрания от него цар като, че чрез хода на събитията, както например Соломон, предпочетен пред Адония (3 Цар. 2,15). Но става дума именно за избиране (Второз. 17,15), не само по силата на царското достойнство и свещения характер на помазанието, също и защото избирането на Помазаник на Яхве винаги е свързано със съюз между Бога и Неговия наро (Пс.88,4) и основното служение на царя се състои в това, да поддържа у Израел вярност към неговото избиране.

Свещениците и левитите са също избраници. Повереното им служение – “да стоят пред Господа”- предполага тяхното “отделяне” (Второз.10,8; 18,5), различен начин на съществуване в сравнение с останалия народ. А в основата на това посвещаване лежи Божията инициатива: Бог си избира левитите вместо първородните, които Му принадлежат по право (Числа 8,16-18), показвайки с това, че неговата суверенна власт не е сляпо и безразлично господство, а че Той избира хората според техните качества и очаква с радост да се съгласят. Левитите, избрани от Яхве , за да бъдат Негова “част” и Негов “дял” (Числа 18,20;). Неразривността между избирането на свещениците и левитите и избирането на Израел се обяснява с това, че Яхве е избрал Своя народ, та той целият да бъде ”царство на свещеници и народ свят” (Изх.19,6)

Както Яхве избира Своя народ, така е избрал и земя , и свети места, които предназначава за този народ, защото за разлика от ханаанските Ваали , Той не е свързан с онези извори или планини, където се появява Неговото действие. Както Той е “избрал коляното Иудино”, така е избрал и “планината Сион, която е възлюбил” – избрал я за Свое жилище”(Пс.67,17; 131,13). И накрая Той е избрал Храма в Иерусалим, “та да пребъдва там името Му (Второз.12,5; 16,7-16).

II. Значение на избирането

В основата на различните нюанси в понятието “избиране” във Второзаконие лежи еврейският корен “вхр” и производните му думи.

— 1.Произходът на избирането е в Божието благоволение; Яхве “ ви е приел и ви е избрал” (Второз.7,7), а не вие Него сте избрали. Обяснение за тази милост е Неговата любов, тя не се определя от никаква заслуга, от никаква ценност, Израел е последният от народите, “но...Господ ви обича” (Второз.7,7сл.). Избирането установява тясно взаимоотношение между Бога и Неговия

народ: “Вие сте синове на Господа, вашия Бог” (Второз.14,1); но това родство не е същото, както в езическото божество и неговите поклонници в натуралните религии, тук то е резултат от избора на Яхве (Второз.14,2), изразяващ трансцендентността на Онзи, който винаги “по-напред ни възлюбва” (1 Иоан 4,19).

2.Целта на избирането е да се образува свят народ, посветен на Яхве, поставен “по-горе от всички народи...в почит, слава и великолепие”(Второз. 26,19), за да се разпространява сред народите блясъка на Господното величие и щедрост. Законът е средство да се обезпечи тази святост (Второз.7,1-6), в частност, за да постави преграда между Израел и езическите народи.

3.Резултатът от това избиране, отличаващо го сред другите народи, го въвлеча в историческа съдба, много различна от съдбата на останалите народи : или необикновено щастие, или нечувано бедствие (Второз. 28). Думите на Амос: “ Само вас признах аз от всички земни племена, затова и ще изисквам от вас за всички ваши беззакония (Ам.3,2) са като харта на избирането.

III. Новото, есхатологическо избиране

1. Избиране и отхвърляне – В строгостта на тази заплаха има и утешителна страна: ако Бог така наказва Своя народ, това означава, че Той не се отказва от него. Най-страшното би било решението на Бога да отмени избирането, така че Израел да се смеси с другите народи. Заради избирането на Давид Бог пренебрегва 7-те му по-големи братя(1 Цар.16,7), отхвърля Ефремовото коляно, за да избере коляното Иудино.(Пс.77,67 сл.); не ще ли “отхвърли” Той и “този град Иерусалим,когото е избрал(4цар.23,27)?”. Пророците,особено Иеремия , са принудени да допуснат възможността за такъв изход: Израил е подобен на сребро, което не може да бъде очистено, остава само да се изхвърли (Иер.6,30); “нима Ти съвсем отхвърли Иуда”?(Иер.14,19) – пита Иеремия. Отговорът в края на краищата е отрицателен: “Ако може небето да се измери нагоре и основите земни – да се изследват надолу, то и аз ще отхвърля цялото Израилево племе”(Иер.11,37; Ос.11,8; Иез.20,32). Макар Израел – невярната съпруга, “да е отхвърлена за греховете си”, то все пак Яхве пита израелтяните: “Къде е разводното писмо на майка ви?”(Ис.50,1). И така, избирането е необратимо, но ще се прояви в друга форма: Яхве “отново ще избере Иерусалим”(Зах.1,17; 2,16). Той “отново ще възлюби Израел”(Ис.14,1), въпреки греховете и унищожението, ще възлюби неговия Остатък, който ще се запази не поради случайност, а поради Божията сила, като “свято семе”(Ис.6,13), “Младочка”(Зах.3,8), като “седем хиляди мъже, непреклонили колене пред Ваала (3 Цар.19,18) и според тълкуването на апостол Павел, който Сам Бог Си е “оставил” (Рим.11,4).

2.Ето Моят избраник – Названието “избран” много често се дава на този нов Израел и винаги с думи, изхождащи от Самия Яхве (“Моят избраник” – Ис.41,8; 43,20; 44,2; 45,4) или пък “Моите избраници” – Ис.43,10), и то напълно съответства на творческия замисъл на Бога, който в обкръжението на пълно идолопоклонство въздига народ, отдаден на служение на истинския Бог. Като център на света и на неговата история Бог Си е избрал този народ и за него Той мисли, и за него управлява цялата земя – заради Израел, Моят избраник”(Ис.45,5) Той се обръща, например, към Кир (Ис.45,1) и го прави велик завоевател.

В процеса на осъществяване на Своя замисъл Бог посочва едно тайнствено лице, на което Той никога не дава друго име, освен “Моя Слуга” (Ис.42,1; 49,3;52,13) или “Моя Избраник” (Ис.42,1). Той не е цар, нито свещеник, нито пророк; тези избраници са обикновени хора, докато Бог не им даде призоваване, получават някакво помазание. А Слугата е разбрал Божия призив “ още от утробата на майка си” (Иер.1,5) и името Му е дадено не от хората, а е изречено от Самия Бог (Иер.49,1). Цялото му съществуване е от Бога, то изцяло е избиране и затова изцяло е служение и посвещаване: Избраникът неизбежно е Служител.

НОВ ЗАВЕТ:

1. Исус Христос – Божият Избраник

Макар това название рядко да се дава на Исус в Новия Завет (Лука 9,35; 23,35); и вероятно Иоан 1,34), то винаги се прилага към Него в тържествените часове на Неговото служение – при

кръщението, преобразението или разпъването – и всеки път се асоциира с образа на Слугата. Бог, назовавайки Го, свидетелствува, че в Исус от Назарет Той завършва делото, което е започнал с избирането на Авраам и Израел.; Той е намерил единствения Избранник, напълно достоен за това име, единствения, Комуто Той може да довърши Своето дело и Който е способен да изпълни цялата Му воля. “Ето Моя Избранник!” С тези думи у Исаия (Ис.42,1) Бог е предвъзвестил Своето тържество, знаейки, че ще дойде онзи, който никога няма да наруши верността си към Него; думите “Ето Моя Избранник !”, изречени от Отца за Исус (Лука 9,35 гръц.текст), разкриват тайната на тази увереност: този човек по плът Той още в утробата на Майката е осветил и нарекъл Свой Син (Лука 1,35) и “преди сътворението на света” е предназначил да оглави всичко небесно и земно”(Еф.1,4.10; 1Пет.1,20). Христос е Божия Избранник по предимство и няма избрани, освен в Него. Той е онзи избран камък, който единствен може да поддържа зданието, издигнато от Бога Отец (1 Пет.2,4-6). Макар Исус никога да не се нарича Избранник, Той достоверно знае за Своето Избиране: знае откъде е дошъл (Марк1,38; Иоан 8,14), знае, че “не е от този свят”(Иоан 8,23) , че Нему – и само Нему предстои жизнения път на Сина човешки и извършването на делата на изпратилия Го Бог Отец (Иоан 5,19; 9,4; 17,4;). Той знае, че всички Писания, говорещи за избирането на Израел, се отнасят в крайна сметка именно към Него (Лука 24,27; Иоан 5,46). Но това знание утвърждава в Него волята да служи и да извърши докрай онова, което е трябвало да бъде извършено (Иоан 4,34)

2. Църквата – избран народ

1. С избирането на Дванадесетте Христос проявява воля да извърши Своето дело, имайки от самото начало със Себе Си “които Сам е искал” (Марк.3,13сл.). Около Него те са като представители на дванадесетте колена на новия народ, избран от Христос (Лука 6,13; Иоан 6,70); това избиране възхожда към Отца (Иоан 6,37; 17,2) и се извършва от Светия Дух (Деян.1,2). В основата на Църквата, както и в основата на Израел, лежи избирането от Бога: “Не вие Ме избрахте”(Иоан 15,16).Избирането на Матия (Деян.1,24) , както и на Павел (Деян.9,15) показва, че Бог смята да изгради Своята Църква само върху свидетели, които Сам Той е поставил.(Деян.10,41; 26,16).

2.Божественото избиране пребивава в Църквата като реалност на жизнения опит. Християнските общности и техните ръководители избират определени лица, за да им поверят определена мисия (Деян.6,5); с това те само потвърждават избирането, вече направено от Бога, в което се проявява Духът (Деян.6,3);Дванадесетте възлагат ръце върху Седеите дякони (Деян.6,6),Антиохийската Църква отделя Павел и Варнава, защото Духът ѝ е посочил онези, които Той призовава за Своето дело (Деян.13,1-3).Харизмите в Църквата свидетелствуват, че избирането не угадва.

Църквата, обединяваща тези отделни призвания и сливаща ги в едно тяло, също е избраница. Дарът на вярата, приемането на Словото не се обясняват нито с човешка мъдрост, нито със сила, нито с произход, а единствено с Божия избор (1 Кор.1,26-28;) Естествено е, че християните, съзнавайки себе си за “призовани от тъмнината”, за да образуват “род избран... свят народ”(1 Пет.2,9), са започнали да се наричат просто “избраните”(Рим.16,13; 2Тим.2,10; 1Пет.11) и не само съзвучие предизвиква съчетанието на думите “Ecclesia” – Църква “ и “Ecclecte – Избрана” (Откр.17,14)

3.Избиране или отхвърляне

Не по-рядко, отколкото за “избраници”, в Новия Завет се говори за “Божии избраници”; с това се утвърждава личният и суверенен характер на това избиране (Марк13,20.27; Рим. 8,33). Но в Новия Завет се говори и просто за “избрани” в есхатологическа перспектива, т.е. за онези, чято избраност е вече очевидна, потвърдена от Бога чрез реалността(Мат.22,14; 24,22.24); в същия план се поставя въпросът за гибелта на отхвърлените.

В Стария Завет отхвърлянето е можело да прешествува изирането, но това отхвърляне е имало временен характер, защото избирането на Авраам е трябвало да стане благословение за всички

народи. В пределите на избирането отхвърлянето на виновните и недостойните не нарушава обещанията – Божието избиране е неотменимо. В Исус Христос се изпълнява избирането на Авраам и се прекратява отхвърлянето на народите. В Него помирените помежду си юдеи и елини (Еф.2,14-16) са станали избраници “предназначени “ да образуват вече само един народ като “дял” на Самия Бог (Еф.1,11-14); избирането включва в себе си всички.

Но възможно е някой, “получил познанието на истината”, после “да потъпче Сина Божий и да сметне за нечиста кръвта на Завета “ – и тогава “страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог” (Евр.10,26-31) .Възможно е такова отхвърляне, което не е отстраняване от избирането, а в пределите на избирането изразява съда на Избраника, отказал се от онези, които не са верни на призоваването. В този случай Неговите думи: “ Не ви познавам” (Мат.25,12) не отменят думите на избирането: “Вас признах Аз” (Ам.3,2), а изразяват божественото предупреждение: “Затова и ще изисквам от вас за всичките ви беззакония”.

Това отхвърляне принадлежи вече не на времето, а на есхатологията; затова то не е постигнало еврейския народ. В неговата история има, разбира се,грех; синовете Израилеви са се препънали о камъка, избран и положен от Бога (Рим.9,32 сл); те са се отказали да приемат Избраника.Но те остават “ в избора обични Богу поради отците им”(Рим.11,28), и тяхното отклонение, както в Стария Завет отклонението на езическите народи, е временно и съответствува на Божия Промисъл (Рим.11,30 сл.). Докато Господ още не се е върнал, те винаги ще бъдат призовавани към обръщане, в очакване на това, че след като всички езичници влязат в избирането, целият Израел ще намери отново своето избраничество.(Рим.11,23-27).

ПРЕПРАТКИ КЪМ “ИЗБОР / ИЗБИРАНЕ”

<u>Първа група</u>	<u>Втора група</u>	<u>Трета група</u>	<u>Четвърта група</u>
Битие 4,4 сл. 5,24 7,1 9, 25-26 11,4 12,3 18,19 22,18 26,4 27,14	Исаия 6,13 8,11 14,1 42,1 43,10.20 44,2 45,1-5 49,3 50,1 52,13	Деяния 1,2.24. 6,3-6 9,15 10,41 13,1-3 1 Петър 1,20 2,4-9 Римляни 8,33 9,2 сл. 9,32 11,4.23-33 16,13	Матей 20,15 22,14 24,22-24 Марко 1,38 3,13 сл. 13,20-27 Лука 1,38 6,13 9,35 23,35 24,27 Иоан 1,34 4,34 5,19.46 6,37.70 9,4 15,16 17,2-4
Исход 19,56 34,9	Иеремия 1,5 6,30 11,37 14,19 15,16 сл. 20,7		
Числа 8,16-18 18,20 23,8 сл.		1 Коринт.1,26-28	
Второз.7,1-7 10,8 12,5 14,1-2 16,7-16 17,15 18,5	49,1 Иезек. 20,32 Осия 11,8 Амос 3,2	Ефесяни 1,4.10-14 2,14-16 2 Тимотей 2,10 Евреи 10,26-31	
Ис.Навин 24,3.15 Съдии 5,2-13.23	Агей 2,23 Захария . 1,17 2,16 3,8		
1 Цар. 10,1.24 16,6-12			
2 Цар. 7,14-16			
3.Цар.2,15 19,18	Псалм 67,17; 77,63 сл. 88,4; 131,13;		
4 Цар.23,27			

ИЗГНАНИЕ

В Стария ориент депортирането е било често използвано мероприятие за предпазване против пренаселените народи (Ам.1) От 734 г. този жесток опит са преживели някои места от израелското царство (4Цар.15,29), по-късно в 721 г. и цялото царство (4Цар.17,16). Но депортирането, което е предприел Навуходоносор към края на своите набези против Юдея и Иерусалим в 597,587 и 582 г.пр.н.е. (4Цар.24,14; 25,11; Иер.52,28) най-дълбоко са белязали историята на народа на Завета. Точно поради това депортиране до Вавилон се е запазило наименованието Изгнание. Материалната участ на изгнаниците не е бил винаги най-трудна; с течение на времето е станала по-умерена (4Цар.25,27-30); но пътят към завръщането с това още не става по-малко затворен. За да се отвори е трябвало да се чака на падането на Вавилон и на декрета на Крит в 538 г.(2Парал.36,22сл). Този дълъг период на изпитание е оставил в религиозния живот на Израел огромен отклик. През него Бог се е явил (I) в своята неизмерима святост и (II) в своята огромна вяроност.

I. ИЗГНАНИЕТО, НАКАЗАНИЕ ЗА ГРЕХОВЕТЕ

1. Изгнанието, върховно наказание – В логиката на светата история възможността за изгнание е изглеждала немислима: това би било обрат в цялото Божие намерение, осъществено по време на изхода с цената на толкова чудеса; би било отхвърляне на всички обещания: напущане на обещаната земя, детрониране на давидовия цар, разрушаване на развалините на Храма. Дори когато изгнанието е станало факт, природната реакция за това и била, че хората не могли да повярват и са си мислели, че веднага след това ще се установи предишното състояние. Но Иеремия разкрива тази самоизмама: изгнанието ще продължи (Иер. 29).

2. Изгнанието, разкриване на греховете. – Била е необходима тази катастрофа, която е продължила така дълго, че народът и неговите водачи да си уведомят своята неизлечима изневяра (Иер.13,23; 16,12сл). Заплахите на пророците, които до тогава са се вземали с лека ръка, са се изпълнили дословно. И така изгнанието се е оказало като наказание за провинения, които бяха много пъти избличавани: - провиненията на водачите, които са се стремели към твърде човешки политически калкулации, вместо това да се облягат на Божия Договор (Ис.8,6; 30,1сл; Иез.17,19сл); - провинения на велможите, които със своята алчност са потъпквали братското единство на народа чрез насилия и измами (Ис.1,23; 5,8 сл; 10,1); - провиненията на всички, неморалност и възмутително идолопоклонничество (Иер.5,19; Иез.22), които от Иерусалим са направили развратно място. Непрекъснато пренебрегваният гняв на пресветия Бог накрая избухнал; “нямало вече помощ” (2 Парал.36,16).

Лозето на Яхве, което е деградирало, е било опустошено и тъпкано. (Ис.5); от блудната невеста бяха изтръгнати дрехите и беше твърдо наказана (Ос.2; Иез.16,38); непослушния и бунтуващ се народ бе изгонен от своята земя и разпилян между народите (Втор.28,63-68). Строгостта на наказанието е показвала тежестта на престъплението; не е било възможно по-нататък да се остане в самоизмама, нито да се преструва пред езичниците: “трябва да се срамуваме от днешния ден” (Вар.1,15)

2. Изгнанието и признаване на вината. – От това време унизителното признаване на греховете ще стане в Израел нещо обичайно. (Иер.31,19; Езд.9,6сл; Неем.1,6; 9,16; 16,26; Дан.9,5); изгнанието е било някаква негативна теофания, безпрецедентно явяване на Божията святост и Божията съпротива срещу злото.

II. ИЗГНАНИЕТО, ПЛОДОТВОРНО ИЗПИТАНИЕ

Изгнаниците, изгонени от Светата земя, лишени от Храма и култа, са могли да си мислят, че Бог ги е напълно напуснал и биха могли да се отдадат на съдбоносно малодушие. (Иез.11,15;37,11;

Ис.49,14). Обаче Бог и посред изпитанието присъства и неговата учудваща вярност вече работи за повдигане духа на своя народ. (Иер.24,5сл;29,11-14).

1. Утехата на пророците. - Осъществяването на присъдите, с които са заплашвали пророците, е докарало изгнаниците към това, да приемат сериозно службата на пророците; и точно с това, че са се повтаряли техните слова, са намирали сега в тях поводи за надежда. В техните слова обикновено обявяването на наказанието непрекъснато се свързва с призив за “обръщане” и с обещание за обновление (Ос.2,4; Ис.11,11). На тези послания в Палестина не се е обръщало голямо внимание, обаче са намирали радушен прием в кръговете на изгнаниците във Вавилон. Иеремия, преди това преследван, става най-високо оценен пророк.

И между изгнаниците Бог му е пробудил последователи, които са водили и подкрепяли народа всред трудностите. Изглеждало е, че победата на езическите войски е победа на техните богове; съществувало голямо изкушение, че вавилонският култ ще обсеби изгнаниците. Но пророческата традиция е учила изгнаниците да отхвърлят идолите (Ис.44.9). Даже още по-вече: един депортиран свещеник Иезекиил, е приел в изключителни видения за “подвижността на Яхве, чиято слава не е била затворена в храма, и чието присъствие е невидима светиня за изгнаниците (Иез.11,16)

2. Подготовка на новия Израел - Божието Слово, присъствието на Бога; върху тази основа е могъл да се развива култът, все пак не “жертвения” култ, а синагогалната литургия, която се е състояла в това, че изгнаниците са се събирали, за да “слушат Бога (в четене и разбор на свещените текстове) и да разговарят с Него в “молитва. Така се е сформирало духовно общество на “бедните, чрез ориентираните към Бога и очакващи спасение единствено от Него. Свещеническата класа се е грижила на това общество да разказва святата история и да го обучава в закона; тази работа се е вляла в свещеническия свитък, който е разглеждал и обновявал старите спомени и наредби, които са правили от Израел свят народ и царство на свещеници на Яхве. Този обновен Израел, не само не се е дал да се зарази от идолопоклонничеството, но е станал глашатай на истинския Бог в езическата земя. Когато се е отворил за своето призвание, да бъде “светлина за народите” (Ис.42,6; 49,6), се е насочил към есхатологичната надежда за общо царство на Яхве (Ис.45,14);

3. Новият Изход. – Тъй като тази надежда оставала съсредоточена към Иерусалим, за да се изпълни, е било необходимо завършване на изгнанието. Точно това тогава Бог е обещал на своя народ в Книгата на утешението (Ис.гл 40 до 45), която предварително описва чудесата на втория “Изход. Яхве още веднъж ще стане “пастир на Израел. Той сам ще потърси изгнаниците и като пастир (Иез.34,11) ще ги заведе до кошарата (Ис. 40,11; 52,12); Ще ги очисти от всякакви нечистоти и ще им даде ново сърце (Иез.36,24-28); когато склучи с тях вечен завет (Иез.37,26; Ис.53,3) ще ги обгърне с всички добрини (Ис.54,11). Това ще бъде голяма Божия победа (Ис.42,10-17); всички чудеса на изхода от Египет ще бъдат засенчени (Ис.41,17-30; 43,16-21; 49,7-10). И действително, в 538 г.пр.н.е. е бил възгласен едикта на Кир. Темпераментните евреи ги и обхванала вълна на въодушевление; значителни групи от доброволци, “тези които са останали в плен (Езд.1,4), са се върнали в Иерусалим; тези имат решително влияние за организирането на еврейското общество и неговата духовна ориентация. Посредством много трудности се е осъществявало “възкресението на народа(Иез.37,1-14), това удивително свидетелство на Божията вярност, която е била радостно възпявана пред лицето на учудените народи.

4. Изгнанието и Н.З. – Преживяването на смърт и възкресение, отиване в изгнание и победно завръщане имат не единствено отношение към централното тайнство на Божието намерение – Тези събития са за християните богати на поучения. Сега на тях завинаги е осигурен жив “път на свободен достъп към действителната светиня (Евр.10,19; Иоан 14,6); но имането на свободен достъп още не означава да бъдеш в целта; в определен смисъл “докато живеем в тялото, сме като в изгнание далеко от Господа (2Кор.5,6). Защото християните са в “този свят, но не са от този свят”

(Иоан 17,16), трябва непрекъснато да припомнят Божията святост, която не може да съжителства със злото (1Пет.1,15; 2,11сл) и трябва да се осланят на верността на Бога, който ще ги доведе чрез Христос чак до небесното отечество (Евр.11,16).

Sk – At.

Препратки към “ИЗГНАНИЕ”

<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III.ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Втор. 28,63-68 14,6; 17,26; 4Цар. 15,29; 17,16; 24,14; 25,11.27-30; 2Пар. 36,16.22сл; Ездра 1,4; 9,6сл;	Ис. 1,23; 5,8сл; 8,6; 10,1; 11,11; 30,1сл; 41,17-30; 42,6;43,16-21; 44,9-17; 45,14; 49,6-14; 52,12; 53,3; 54,11; Иер. 5,19; 13,23; 16,12сл; 29,11-14; 31,19; 52,28; Иез. 11,15-16; 16,38; 17,19сл; 34,11; 36,24-28; 37,1-14.26; Варух 1,15; Дан. 9,5; Осия 2,4; Неемия 1,6; 9,16; 16,26;	1Пет. 1,15; 2,11сл; 2 Кор. 5,6; Евр. 10,19;	Иоан

ИЗХОД (EXODUS)

Словото EXODUS значи изходен път, от където се отдава наименованието на дейността: излизане, тръгване. В Библията особено се означава изхода на евреите от Египет, или в по-широко значение, означава това дълго четиридесетгодишно пътуване, което ги е водило от Египет през пустинята (*Иzx.3,7-10*) до обещаната земя. За различните етапи на това пътуване разказва Петокнижието. Това събитие е станало за евреятското и християнското мислене пример и цел на всички освобождения, които Бог извърши за добро на своя народ.

СТАР ЗАВЕТ

1. Първи Изход – Exodus означава истинско рождение на Божия народ, което се осъществило в кръв (*Иzx.16,4-7*). Бог тогава е оплодил Израел (*Втор.32,5-10*) и още в по-съвършен смисъл от Аврам е им станал отец, изпълнен с любов и загриженост (*Осия11,1; Йерем.31,9; Ис.63,16; 64,7*). Exodus е знамение на Божията любов и едновременно залог за спасение. Бог, който вече веднъж е освободил своя народ от египетското робство, запазва го в подходящ момент от асирийската (*Ис.10,25сл; Мих.7,14сл.*) или вавилонската опасност (*Йер.16,14сл; Ис.63-64*). На тази Божия загриженост, проявена с чудесата на Изхода, Израел отговаря само с неблагодарност (*Амос 2,10; Йер.2,1-8*), вместо това да остане верен на идеалния живот, който е водил в пустинята. (*Осия 2,16; Йер.2,2сл.*)

2. Новия Изход- Народът, който поради своята невярност бе отново пленен и в изгнание във Вавилон, пророците възвестяват освобождение като обновяване на Изхода. Бог отново ще изкупи своя народ (*Ис. 63,16*). Всички бедняци и слаби нека наберат сили и се приготвят за тръгване (*Ис.35,3-6; 40,1сл; 42,7-16; Соф.3,18сл*). През пустинята ще бъде обозначен път (*Ис.35,8; 40,3сл; 43,19; 49,11*;) Бог там ще даде да избликне вода, както някога в Мериба (*Ис. 35,6сл.; 41,18; 43,20; 44,3; 48,21 срав. Изх17,1-7*). и пустинята ще се промени в овощна градина. (*Ис.35,7; 41,19*;) Ефрат, както някога Червено море, ще се раздели, за да осъществи преминаване на керваните на новия Изход (*Ис.11,15сл; 43,16; 51,10*), които Бог ще понесе на своите крила (*Ис.46,3; 63,9; ср. Изх. 19,4; Втор.32,11*;) и ще бъде техен водач (*Ис.52,12; ср.Изх.14,19*;)

НОВ ЗАВЕТ

Апостолската традиция виждала в Йоан Кръстителя „гласът на този, който вика в пустинята: пригответе пътя на Господа” (*Мат.3.3сл; Ис.40,3*). С което е искала да въздигне, че делото на изкупление, което е извършил Христос е било изпълнено с тайнствата на спасение, което е означил Изходът. В този смисъл апостолската традиция виждала в Исус новия Мойсей възвестен във *Второзаконие 18,18* (*Деян.3,15.22; 5,31; 7,35сл.*)

1. Св. Апостол Павел още по-вече развива тази тема: Исус е истинския ласхален Агнец, пожертван за нас (*1Кор.5,7*;) и чудесата на Изхода (преминаването през Червено море, манната, скалата) са били прототип (символ) на духовните действителности , които е донесъл Христос (*1Кор.10,1-6*;)

2. Св. Петър развива темата по-вече в съществена перспектива: Християните са изкупени чрез кръвта на неопетнения Агнец (*1Пет.1,18, срав.Изх.12,5; Ис.52,3*) са призвани (*Ос.11,1*) от тъмнина към светлина (*Прем.17-18*) Били са освободени от суетния начин на живот който са водили в езичеството и сега творят новия Божи народ (*Изх.19,6*;

Ис.43,20). който се ръководи от Закона на светостта. Били са очистени чрез поръсване с Христовата кръв , от сега са отдадени на послушание спрямо Бога (*Изх.24,6сл*) и му принасят духовен култ (*Изх.4,23*). Имат препасани бедра (*1Пет.1,13; Изх.12,11*), приготвени са да крачат по пътя, който ще ги поведе към тяхното отечество в небето.(*1Пет.1,17*);

3. Св.Йоан подава развиваща теология. Християните са освободени от робството на Дявола чрез кръвта на пасхалния Агнец (*Йоан.1,29; 8,14; 1 Йоан 3,8;*) и сега крачат по пътя до небесното царство Тяхната храна е Христос, живият хляб , който слязъл от небето (*Йоан 6, 30-58*) и се освежават с вода, която извира от неговия хълбок (*Йоан 7,37; 19,34;*). Когато са ранени могат да се оздравят чрез поглед към Христос, повесен на кръста. (*Йоан 3,14; 19,37*). Когато следват Христос , светлината на света,(*Йоан 8,12;*) ще дойдат един ден при Отца (*Йоан 12,26; 13,8; 17,24;*). Действително, Исус при своето възкресение първи е извършил своята Пасха , своето преминаване от този свят към Отца. (*Йоан 13,1*), от там „повишен от земята” привлича към себе си всички хора (*Йоан12,32*) и хората отново ще завършат своя дефинитивен Exodus тогава, когато преминат от този земен свят до света там горе. (*5,24*).

4.Апокалипсис (Откровение) има доста подобна перспектива както Първото Послание на Петър. Християните чрез кръвта на Агнеца са били изкупени от земята, от злия свят подчинен на Сатаната (*Откр.14,3;*) за да сформират царство на свещеници, което е провъзгласил Бог в Изх.19,6 (*Откр.5,9*) То е обновление на стария завет (*Откр 11,19*). Апокалипсисът, написан в периода на преследване, звучи като победна песен. Споменът за Червено море (*Откр. 15,3*) извиква близък погром на неприятелите на Божия народ ; унищожава тяхното Божие слово, както някога първородните в Египет (*Откр.19,11-21*). Бог, идващ да пребивава сред своя народ (*Откр.21,1-3*) принася му победа , защото той е ” Този, който е” всички твари са само нищожни (*Откр.11,17; 16,5; срав.Изх.3,14*). Днес християните припомнят тази епопея на Изхода в литургията на пасхалното бдение с песента „Exultet”.

Sk. At

ИИСУС НАВИН

Името Иисус означава Господ е спасение

Иисус Навин притежавал както храброст, така и вяра.

1. Водач на Израел

В перспектива на Стария Завет делото на Иисус Навин представлява главно етап на просветена история. Като слуга на Мойсей той се е изкачил с него на връх Синай, живял е в близост до светинята. Там е черпил дълбока вяръност, която се проявява при случая на съгледвачите, изпратени в Ханаан. Затова заедно с Халев, ще бъдат единствени от генерацията в пустинята, които влизат в обетованата земя. Бог го е избрал, след смъртта на Мойсей да придобие задачата на водач на Израел; до тази функция го е въвел Божия Дух, когато Мойсей е възложил на него своята ръка. Затова след смъртта на Мойсей е могъл да застане на чело на целия народ. Тогава го виждаме изпълнен със смелост, когато сполучливо води святата война. Но тази война има небесен водач, когото Иисус Навин само представлява и чиято помощ се проявява, когато небесните сили се поставят в служба на Израел, за да му помагат в неговите военни действия. В действителност целта на битките не е да се унищожат хананците, но да се даде на Божия народ в наследство земята на езичниците., та нали тази земя е била обещана на предците ? Израел е бил въведен там само заради това да запази Завета с Бога и да спазва Божия Закон. Иисус Навин с абсолютна религиозна безкомпромисност дава за това сам пример и издърпва Израел по пътя на верността.

2. Праобраз на Спасителя

Учителите на мъдростта с радост са се връщали към това предположение на част от историята на Иисус Навин. Мойсеевият наследник в пророческия ред, с подходящо име (Яхве спасява) е спасил Божиите избраници. И действително този първи Иисус е бил само бледа скица на втория спасител, който е трябвало да дойде, който също ще се нарече с еднаквото име Иисус. Дейността на Иисус Навин е била само подготвящ епизод в дългата история на спасението; днес с Иисус Христос, който е умрял и възкръснал от мъртвите и се е възкачил на небесата, на Божия народ се е явило действително спасение. Обещаната земя, до която е влязъл, е била само етап, а не цел; Праобраз, а не действителна почивка. На нас е обещана по-добра почивка през седмия ден, участие в самата почивка на Бога. Иисус Навин , като храбър човек ни призовава да се борим да постигнем тази почивка, където ще намерим награда за нашето старание.

В края на живота си Иисус Навин призовал израилтяните да следват вярно Бога и казал: „А аз и моят дом ще служим на Господа”!

At. Sk.

РЕЗЮМЕ на книгата ИИСУС НАВИН

След смъртта на Мойсей водачеството се поема от Иисус Навин. Господ му казва, че както е бил с Мойсей, така ще бъде с него и няма да го остави. Апелира да бъде твърд и храбър и да спазва книгата на Завета.

Иисус Навин изпраща двама съгледвачи до Иерихон, които отседят в къщата на блудницата Раав, която ги укрива и не ги предава на преследвачите. Те й обещават, че заради тази милост, ще запазат живота на близките й.

Съгледвачите се връщат при Иисус Навин и му казват, че Господ ще предаде тази земя в техни ръце.

Станът се настанява пред река Йордан и ношува там. Сутринта вземат Ковчега на завета и свещениците го носят пред народа. След като стигат реката те се спират. Водата пресъхва и народът преминава. Йордан и достига при Ерихон.

Иисус Навин заповядва на 12 души (по един от всяко коляно) да вземат камък и да го турят на това място (като паметник за преминаването на р.Йордан.и се разполагат на стан в Гаалгал.

Превземането на Ерихон. Шест дни свещениците с народа обикалят стените на града по седем пъти и тръбят с тръби, а на 7-я ден народът се провиква

c

висок глас и стените на града рухват. Градът остава под проклетие, само блудницана Раав със семейството си остават живи, както ѝ бе обещано.

Господ е заповядал да не вземат сребро, злато и съдове – защото те са светиня за Господа и трябва да влязат в съкровищницата.

Ахан обаче взема няколко чаши и гневът на Господа се разпалва и при следващата битка за Гаал израилтяните са разгромени и дават много жертви (убити са 2 хиляди души).

Господ отговаря на И.Навин да очисти народа и да открие извършителите. Чрез знак от Бога се открива Ахан – и го убиват с камъни. Господ на следващия ден предава града в ръцете на израилтяните.

Битката при Гаваон - тук битката е отново спечелена чрез помощта на Бога. „Слънцето се спря и месецът стоя, докле народът отмъстяваше на враговете си. Такъв ден не е имало ни преди, ни подир оня, в който Господ е воювал за Израил.”

Петимата царе от околните народи се уплашват и се скриват в пещеря в Манед. След като прогонват враговете в укрепените градове, И.Навин казва на военачалниците да стъпят върху вратовете на царете с думите „Бъдете твърди и храбри, не се бойте, защото тъй ще постъпи Бог с всички наши врагове”.

Следва поход към Дивна, Аакис и Еглон, където е поразена цялата планина и южна земя и низините - и от царете не остава никой да оживее и всичко е предадено на заклятие – така, както е заповядал Господ Бог.

След като превзема обещаната обетована земя, Иисус Навин я поделя според колената Израелеви След подялбата цялото общество на израилевите синове се събира в Силом и там поставят скинията на събранието.

След много време, след като Господ успокоява Израил от всичките му околни врагове, Иисус Навин е вече остарял и свиква всички синове, старейшини и началници и им казва ”Аз остарях, вие видяхте всичко, което Господ направи пред лицето ви. Ако пристъпите завета на Господа, който сключи завет с вас и служите на други богове, гневът на Господ ще пламне върху ви и скоро ще изчезнете от тази земя”

Тогава народът отговаря – „на Господа ще служим и гласа му ще слушаме”

Иисус Навин умира на 110 годишна възраст и е погребан в Ефремовата планина.

ПРЕПРАТКИ

<u>I.</u>	<u>II.</u>	<u>III.</u>	<u>I.V.</u>
Изх. 23,22-33;	Прем. 5, 15-23;	<u>Деян.</u> 7,41-45;	<u>Мат.</u> 4,13-16;
Числа 14, 6-9;	Сирах. 46,1-10;	13,17-19;	24, 4-13;
<u>Ис.Нав.</u> 1,1-9;	<u>Ис.</u> 28,21;	1 Иоан 5,1-7;	Лук. 1,29-32;
5,13сл.	30,27-32;	Рим. 16,17-20;	
6, 1-20;		<u>Евр.</u> 3,5; 4,8;	
8,30-35;		11,29-34;	
10,19-14;			
24, 11-21;			
Втор. 20,1-3;			

ИМЕ

В древността името не е било някакво конкретно означение, а е изразявало ролята на дадено същество във вселената. Бог завършва сътворението с това, че дава на тварите имена: ден,нощ, небе,земя,море (Бит.1,3-10), означава всяка звезда с нейно име (Ис.40,26), или поверява на Адам да даде име на всяко животно (Бит.2,20). И хората с радост дават означаващи имена на местата,които са свързани с важно събитие, дори с цената на необикновена митология, като Вавилон (Бит.11,9).

1. Имена на хората. – Името, което се дава при раждането, обикновено изразява дейност или съдба на неговия притежател: Яков е Отнемащ мястото на другия (Бит.27,36); Навал има точно име – безумец, защото е луд (1Цар.25,25); Името може да също да напомня обстоятелствата при раждане или бъдещето, което са предвиждали родителите; умиращата Рахил назовава своя син Бенони – синът на моята болест(Бит. 35,18), но Яков го преименува на Бениамин – синът на моята десница. Понякога то е вид на пророчество, което желае за детето подкрепа от Бога на Израел: Исаия (Иеша-Иаху).”Нека Бог да запази!”. Името винаги означава социалния потенциал на човека, така,че “име” може да означава също “добра репутация” (Чис.16,2), а да бъдеш без име значи да бъдеш човек, който за нищо не струва. (Иов 30,8). И обратно, да имаш по-вече имена може да означава важността на човека,който трябва да изпълни по-вече задачи, като Соломон ,наречен още “Божия любемец”(2Цар.12,23)

Понеже името е самата личност, да въздействаш на името значи да влияеш върху самата личност. Затова преброяването на народа може да изглежда като поробване на хората (2Цар.24). Да промениш на някого името значи да му дадеш нова личност, да намекнеш, че от сега става подвластен (васал) (4Цар.23,34; 24,17). Бог като знак за това, че взема под свое покровителство техния живот, променя така името на Авраам (Бит.17,25), на Сара (17,15); на Яков (32,24). Така също и новите имена, които Бог е дал на помилвания Иерусалим, Справедлив Град, Крепост на верността (Ис.1,26), Град на Яхве (60,14), Град не изоставен (62,12),Моя радост (62,4), изразяват новия живот на града, в който сърцата са възродени от Новия Завет.

2. Божие имена – Така във всички народи името на божеството е било много важно; докато Вавилонците са дали на Мардук , своя най-висш бог чак петдесет имена, за да укрепят неговата победа при сътворението, Ханаанците са криели името на своите божества под всеобщото име Ваал, “господар” (на този или друг град).

При Израелтяните самият “Бог е пожелал да се назове”. Преди това Бог на Мойсей е бил познат само като Бог на предците, Бог на Авраам,Исаак и Яков. Ангелът, който се е борил с Яков, отказва да отговори на неговия въпрос, как му е името (Бит.32,30).На Соломоновия баща е издал само едно допълнение на това име – “чуден” (Съд.13,18). По време на патриарсите Богът на Израел е означаван като “Шадай” (този, който е от върха) или с изрази като “ Угрозата на Исаак” или “Силата на Яков”. Но един ден на Хорив самият Бог открива на Мойсей своето име. Използваната формулировка често се разбира като отказ , подобен на отказа на Ангела,когато не е искал да се предаде на Яков: “Аз съм, който съм”,” Съм това,което съм”(Изх.3,13-16). Но светият текст е искал да даде на тази формулировка позитивно значение. Това име има лично, според връзката да оцени в народа Мойсеевото послание: “ *Аз съм* ме изпраща при вас” ще каже Мойсей, и народът ще започне да се покланя на това “ *Той е*” (или “прави,за да бъде) на светия връх.Каквото и да е това, това име означава, че Бог е “присъстващ в своя народ: той е ЯХВЕ”

3. Да призоваваш Името на Бога – Бог е открил своето Име, за да го възприемат под това точно име,единственото автентично име (Изх.3,15). То ще бъде зов за повикване на племената преди завладяването и след това (Съд 7,20). Това е името на единствения истински Бог, ще кажат по-късно пророците: “Преди Мене нямаше бог, и подир Мене не ще има”(Ис.43,10сл).

Това значи е единственото име, което ще бъде позволено в устата на Израел (Изх.23,13), единствено, което ще бъде призовавано в Иерусалим, когато Давид прави от този град главно

религиозно място, защото “Яхве е ревнив за своето име” (Изх.34,14).”Да призовеш името на Яхве” е в точен смисъл да отдадеш култ на Бога, да се молиш към него: извикват неговото име (Ис.12,4), призовават го (Ис.41,23), викат към него. Когато Бог така е поверил своето собствено име на Израел, този няма “да вземе неговото име Яхве даром (Изх.20,7; Втор.5,11); действително, това име не може да се използва произволно, така че да се злоупотреби и накрая да се достигне до това, че би “изкушавал Бога: това вече не би означавало да служиш на Бога, а да използваш Бог за свои цели.

4. Името, това е самият Бог. – Бог дотолкова се обединява със своето име, че когато говори за него, говори за самия себе си. Това е името, което е обичано, възхвалявано, осветено (Ис.29,23). Това е име страшно (Втор.28,58), вечно. Точно Той “за своето голямо име (Ис.Нав.7,9), заради своето име (Иез.20,9) действа за доброто на Израел; това значи: за своята “слава, за да бъде считан за велик и свят.

За да се укаже по-добре съществуването на недостижимия и тайнствен Бог, е достатъчно име, за да се означае Бога. Така, за да се избегне някакво определено локализиране, което е неизгодно на Бога, “храмът е мястото, където Бог е поставил своето Име (Втор.12,5); там се достига до неговото присъствие (Изх.34,23), в този храм, който “носи неговото Име (Иер.7,10,14). Това е Името, което идва отдалече, за да пресее народите в потока на унищожението (Ис.30,27сл). Накрая в един по-късен текст (Лев.24,11-16) “Име” означава Яхве, без каквито и да е определения, и така по-късно ще постъпва и езика на равнините. От почитта, която все по-вече се е наблягала, юдейството действително ще се насочи към това, че вече няма да се осмелява да изговаря името, обявено на Хорив. Това име в четенето ще се замени с думата *Elohim*, “Бог”, или с по-честото слово *Adonaj*, “Мой Господ”. Затова Евреите, когато превеждат книги от еврейски на гръцки, никога не преписват името Яхве, но го превеждат като *Kyrios*, “Господ”. Докато името Яхве във формата *Jah* или в други форми преминава в “магическо” използване, то името “Господ” получава освещение при използването в Н.З.

Н.З.

1.Името на Отец. - Откровението,което Бог е извършил в С.З. за своето име, отговаря в Н.З. на откровението, в което Исус е запознал своите ученици с името на своя “Отец” (Иоан 17,6,26). Когато той се е проявил като Син, открил, че “Отец” е името, което най-дълбоко изразява битието на Бога. Този Отец, чиито Син е Исус (Мат.11,25сл), разширява своето бащинство над всички, които са повярвали в неговия Син (Иоан 25,17).

Исус моли Отца да прослави своето име (Иоан 12,28) и призовава учениците, да се молят заради него, да “освети това име (Мат.6,9сл); Бог ще извърши това, като ще прояви “своята слава и своята мощ (Рим.9,17; Лука 1,49), и че ще възслави своя Син (Иоан 17,1; 5,23сл). Християните имат задължението да “хвалят името на Бога (Евр.13,15) и да се пазят, чрез своето държание да не го хулят (Рим.2,24; 2Тим.6,1).

2. Името на Исус. – Позовавайки се на името на Исус учениците “оздравяват болните (Деян.3,6; 9,34), изгонват демоните (Марко 9,38; 16,17; Лука 10,17; Деян.16,18; 18,13), правят “чудеса от всякакъв вид (Мат.7,22; Деян.4,30). Исус тук се явява такъв, какъвто го означава неговото име: като този, който ще въздаде спасение (Мат.1,21-25), връщайки здравето на болните (Деян.3,16), но също и главно като този, който дава вечно спасение на тези, които вярват в него (Деян.4,7-12; 5,31; 13,23).

3. Името на Господа. - Когато Бог е възкресил Исус и го е поставил отдясно на себе си, дал му е Име над всички други имена (Фил.2,9; Еф.1,20сл), ново име (Откр.3,12), което не се различава от Божието име (14,1; 22,3сл) и има участие в неговото тайнство (19,12). Това не изказвано Име еднакво изражение в наименованието Господ, което подхожда на възкръсналия Исус по същия довод като на Бог (Фил.2,10сл; Ис.45,23; Откр.19,13,16) и в значение на Син, който в този смисъл

не разделя с него никакво друго творение (Евр.1,3сл; 5,5; Деян.13,33; Рим.1,4). Първите християни не се двоумят да пренесат на Исус едно от най-характерните названия, което юдейството е използвало, когато е говорило за Бога: за апостолите се говори, че са били радостни, когато са ги признали “за достойни да търпят позор заради това Име (Деян.5,41), споменават се мисионери, които “заради неговото име са тръгнали на път”.

А) Християнската вяра - означава “да вярваш, че Бог е възкресил Исус от мъртвите, да признаваш, че Исус е Господ, да призоваваш Името Господне”; - тези три израза са практически равностойни (Рим.10,9-13). Първите християни с радост се наричат “тези, които призовават името Господне (Деян.9,14,21; 1Кор.1,2; 2Тим.2,22; Деян.2,21);, с което показват, че признават Исус за Господ (Деян.2,36). Признаването на вярата се състои главно в момента на “кръста, който се присъжда в името в името на Господа Исуса (Деян.8,16; 19,5; 1 Кор. 6,11), или също в името на Христос (Гал.3,27), Христос Исус (Рим.6,3). Новопокръстенният призовава името Господне (Деян. 22,16), името на Господа се възнася над него (Иаков,2,7), така се подлага под силата на този, на когото признава господството.

При Иоан съществен момент на християнската вяра е по-малко името Господ, но по-вече името “Син”, за да имаме живот, трябва да вярваме в името на единствения Син Божий (Иоан, 3,17сл; 1,12; 2,23; 20,30сл; 1Иоан 3,23; 5,5.10.13) и означава да се прилепим към личността на Исус признавайки, че е Син Божий, че “Син Божий е име, което изразява неговата действителна същност.

Б) Проповядване на апостолите. - има за цел да разширява името на Исуса Христа (Лука 24,46сл; Деян.4,17сл; 5,28.40; 8,12; 10,43). Проповедниците трябва да страдат за това име (Марко 13,13сл) и това трябва да бъде за тях повод за радост (Мат.5,11; Иоан 15,21; 1Пет.4,13-16). Апокалипсисът на Иоан е предназначен за християните, които страдат за това име (Откр. 2,3), но и силно си го придържат (2,13) и не се отричат от него (3,8). Службата на Христовото име се пада особено на Павел: приел я като задължение (Деян 9,13) и причина за страдание (9,16); въпреки това изпълнява своето послание смило и с гордост (9,20.22.27), защото е посветил своя живот на името на нашия Господ Исус Христос (15,26) и е готов да умре за него (21,13).

В) Християнският живот – е изцяло изпълнен с вярата: християните се събират в името на Исус (Мат.18,20), приемат тези, които идват в негово име (Марк. 9,37сл), но внимават пред прелъстителите; въздават благодарност на Бога в името на нашия Господ Исус Христос (Еф.5,20; Кол.3,17), държат се така, за да бъде прославено името на нашия Господ Исус Христос (2Сол.1,11сл.). В молитвите се обръщат към Отца в името на неговия Син (Иоан 14,13-16; 15,16;16,23).

4. Други имена – Всяко същество има име, което отговаря на задачата, която му е определена. Когато нейното послание е божествено, нейното име е от небето, като името на Иоан (Лука 1,13.63). Дори когато името го дават хора, то е знак на Божия поправка: Захария (1,5.27: “Бог си спомни”) Елисавета (1,5.73: “клетвата с която се е клел”), Мариам (1,27.46.52: “избрана и възвеличена”). Когато Исус дава на Симон името Петър, показва задачата, която му поверява и новата личност, която в него създава (Мат.16,18).

Добрият Пастир познава всяка своя овца по име (Иоан 10,3). Имената на избраните са записани в небето (Лука 10,20), в “книгата на живота (Фил.4,5; Откр.3,5; 13,8; 17,8);. При встъпване в славата ще получат нови и неопределени имена (Откр.2,17), при участието в Божията присъствие ще имат име на Отца и Сина (3,12; 14,1); Бог ще ги нарича свои синове (Мат.5,9), защото такива са в действителност (1Иоан 3,1)

Sk – At.

ИСААК (смеещ се)

Исаак е бил дългоочакваният син, който Бог обещал на Авраам и Сара. Исаак и жена му Ребека имали двама сина близнаци- Исаав и Яков. Когато Исаак остарял, той бил подведен и благословил Яков с благословието, което той бил приготвил за Исаав.

Бог изпитва Авраам така, че иска от него да пожертва Исаак , въпреки, че точно на него е заложено обещанието (Бит.22,1сл). Авраам не пожалва своя син, своя единствен син (22,12.16) – знае се, че в ханаанските култове се прави жертва на деца – но точно Бог е запазил Исаак с това, че се е “погрижил за агнец за жертва на всесъжение” (22,8.13). Така се проявява в Авраамовата дълбочина “страха от Бога”(22,12). Освен това, Бог при този случай показва, че неговото намерение не се опира на смърт, а на живот. “Той не се радва за погубването на живите” (Прем.1,13; Втор.12,31;Иер.7,31). Ще настъпи ден, когато смъртта ще бъде победена: “пожертването на Исаак ще се покаже после като определена пророческа сцена (Евр.11,19; Рим.8,32);

Верността на Бога –Обещанията , дадени на Авраам се отнасят и за неговото потомство (Бит.13,13.17), това което определя особената Божия любов: Бог не е сключил договор с Исмаил, но с Исаак и Яков; (17,15-22).Бог им повтаря своите обещания (26,3сл) , а те пък ги предават като определено наследство. Когато потомците на Авраам са потискани в Египет, Бог чува техните вопли, защото “ помни за своя договор с Авраам, Исаак и Яков” (Иzx.2,23;)

В по-късни времена подсилва изведените в изгнание с това, че ги нарича “ потомци на Авраам – своя помазаник” (Ис.41,8);

Пасхата и Исаак – Бог също може да запази синовете на Яков, защото най-напред е запазил неговите предци. Сигурно е, че Авраам е очаквал Изхода., залог за това съществува в запазването на Исаак. Съществува мнение, че Исаак е бил жертван на Сион (4Цар.3,1), като по-късно пасхалния агнец, и е бил предпазен от меч (Бит.22,12), както по-късно Израел. Исаак го е спасил овен, Израел – агнец; Исаак в своето обрязване пролива кръв вече богата на стойността на обезщетение (Иzx.4,24-26), както по-късно това ще бъде кръвта на пасхалните жертви (Иез.45,18-24); но Исаак е преди всичко призван да пролее цялата своя кръв, с което си заслужава да бъде преобраз на пасхалния Агнец в най-висшия смисъл- на Исус Христос (Евр.11,17-19);

ПРЕПРАТКИ – “ИСААК”

I.ГРУПА

Бит. 13,13.27;
17,15-22;
22,1.8.12-16;
26,3сл.;
27,1-27.40;

Иzx.2,23;
4,24-26;
Втор. 12,31;

4Цар.3,1;

II.ГРУПА

Прем. 1,13;
Ис. 41,8;

III.ГРУПА

Рим. 8,32
Евр. 11,19;

IV.ГРУПА

Мат.1,2;

КАИН

КАИН – (“придобивка”) е първородният син на Адам и Ева . Той е бил земеделец. Бог отхвърлил жертвата на Каин от земеделски продукти, но приел жертвата на брат му от животно. Това така разгневило завистливия Каин, че той убил брат си.

В началото – Бог е сътворил човешкия род от “единствен принцип” (Деян.17,26; Бит.1-2) и с това е вложил в сърцата на хората блян за братство в “Адам”; но този блян ще се осъществи чак след дълго лутане. Защото, още от началото си, историята за Адамовите синове е история за разбитото братство: Каин от завист убива Авел; дори не иска да знае къде е неговия брат (Бит.4,9). Още от Адам човечеството е било грешно. С Каин в него се открива лицето на “ненавист”; Напразно ще се мъчат да го завоалират с мита за първоначалната човешка доброта. Човек е длъжен да признае, че грехът дебне пред вратите на неговото сърце (Бит.4,7). Трябва му обаче да победи над греха, ако не иска грехът да господства над него.

1. Светът, отдаден на ненавист. – Между хората винаги е съществувала ненавистта. Книгата Битие въвежда нейното присъствие още в първата човешка генерация. (Бит.4,2-8) и учителите по мъдрост остроумно я осъждат. Ненавистта е зло, плод на греха, защото Бог е сътворил хората като братя, за да живеят във взаимна любов. Типичният пример на Каин нагледно показва, какъв е методът на ненавистта: възниква от ревност, иска да отстрани другия и води към убийство. Това е достатъчно да се разкрие нейния дяволски произход, както го обяснява Книгата Премъдрост: дяволът е завидял щастието на човека, ненавиждал го е и е предизвикал неговата смърт (Прем.2,24); От тогава светът е отдаден на ненавист (Тит 3,3).

2. Справедливият е обект на ненавист. - Схемата “завист – ненавист – убийство” още от своето отдавнашно начало се апликира непрекъснато в един и същ смисъл: “безбожникът ненавижда справедливия и действа като негов враг”. Така действа Каин срещу Авел, синовете на Яков срещу Йосиф, Египетяните срещу Израел, безбожните царе срещу пророците (3 Цар.22,8); чужденците спрямо Господния Помазаник, спрямо Сион, спрямо Иерусалим (Ис.60,15). Това значи е постоянен закон – когото Бог обича, него ненавиждат, дали поради това, че неговото отделяне предизвиква завист, или защото е грешник (Прем.2,10-20). Във всеки случай Бог сам, чрез своя избраник поставя предмета за ненавист (1Цар.8,7; Иез.3,7) .

3. Изпитът на Каин.- Каин бе изпитан, както преди това бе изпитан Адам, да докаже дали вярва и ще се подчинява на Божието слово. Той бе запознат с взетите мерки за спасението на човека и бе разбрал наредената от Бога система на жертвоприношения. Без проливането на кръв не можеше да има никакво опрощение на грях и той трябваше да покаже вярата си в кръвта на Христос като обещан Изкупител чрез принасяне в жертва на първородните от стадото. Но Каин, пренебрегвайки Божията ясна и пряка заповед, представи само принос от плодове. Неговият дар не изразяваше покаяние за греха. Той смяташе, както и мнозина днес смятат, че би било проявяване на слабост да се следва точният, посочен от Бога план – човек да довери спасението си изцяло на обещания Изкупител. Каин избра пътя на упованието в себе си. Довери се на собствените си заслуги. Не пожела да донесе агне и да смеси кръвта му със своята жертва, но представи своите плодове, продуктите на своя труд. Той представи приношението си като благоволение, оказано към Бога, чрез което очакваше да получи Божествено одобрение. Построи олтар и принесе жертва, но това бе само частично послушание. Липсваше същественото – признаване на нуждата от Изкупителя.

4. Стойността на жертвата. – Жертвата, представена като упование на собствените заслуги, няма стойност, няма благодатта на божественото посредничество и така не е в състояние да направи човека угоден пред Бога. Само чрез заслугите на Исус могат да се опростят нашите престъпления. Който не чувства нужда от кръвта на Христос и смята, че без Божествената благодат, със свои собствени дела може да добие Божието одобрение, прави същата грешка като Каин. Ако не приеме очистващата кръв, остава под осъждане. Няма друго средство, чрез което да бъде освободен от робството на греха.

В категорията богопоклонници, следващи примера на Каин, се включва по-голяма част от света, защото почти всяка фалшива религия се основава на същия принцип – че спасението на човека зависи от собствените му усилия. Някои твърдят, че човешкият род не се нуждае от изкупление, а от развитие – че сам може да се пречисти, издигне и възроди. Както Каин се надяваше да добие Божествената благосклонност, като предложи принос без кръвна жертва, така и те очакват да издигнат човечеството до Божествения образец, без да е нужно изкуплението. Историята на Каин показва какъв ще е резултатът. Тя показва какъв ще стане човек, ако е далеч от Христос. Човечеството няма сили да се обнови само. Неговото развитие не е насочено нагоре към Божественото, а надолу към сатанинското. Христос е единствената ни надежда, “защото няма под небето друго име, дадено между хората, чрез което трябва да се спасим”, “чрез никой друг няма спасение” (Деян.4,12).

5. Истинската вяра – която разчита изцяло на Христос, ще се прояви чрез послушание към всички Божии изисквания. От времето на Адам до днес великата борба се е съсредоточила върху това, дали е необходимо послушание към Божия закон. През всички векове е имало хора, които са твърдели, че имат право на Божия благосклонност дори ако пренебрегват някои от Неговите заповеди. Но писанията заявяват, че чрез дела “се усъвършенствува вярата” и че без дела на послушанието “вярата ... е мъртва” (Яков 2,22.) Този, който изповядва, че познава Бога, “а заповедите Му не пази, лъжец е и истината не е в него” (1Иоан 2,4).

Въпреки, че Каин пренебрегна Божията заповед (разгневи се и на Господа и на Авел), Бог не го остави, но прояви снизхождение да разиска с толкова неразумен човек (Бит.4,6-7). Обаче, вместо да признае греха си, Каин продължи да се оплаква от Божията несправедливост и да таи ревност и омраза към Авел. В яростта на своята страст закла брат си.

Каин намрази и уби Авел не заради някакво сторено от него зло, но “защото неговите дела бяха нечестиви, а братовите му – праведни” (1Иоан 3,12). Така през всички векове злите са мразили по-добрите от тях. “Понеже всеки който върши зло, мрази светлината и не отива към светлината, да не би да се открият делата му” (Иоан 3,20).

6. Убийството на Авел бе първият пример на враждата, която Бог бе заявил, че ще съществува между змията и семето на жената – между Сатаната и неговите последователи и Христос с Неговите последователи. Чрез греха на човека, Сатаната бе спечелил власт над човешкия род, но Христос щеше да направи хората способни да отхвърлят игото ѝ. Когато Каин, движен от духа на лукавия, видя, че не може да владее над Авел, толкова много се разяри, че погуби живота му. И винаги, когато някой защитава праведността на Божия Закон, същият дух ще се явява против него. Този е духът, който винаги през всички векове е издигал стълбове и е разпалвал клади против Христовите ученици. Това е яростта на един победен враг. Пророкът казва: “А те го победиха чрез кръвта на Агнеца и чрез словото на своето свидетелствование, защото не обичаха живота си дотолкоз, щото да бягат от смърт (Откр.12,11).

7. Опрощаване на смъртната присъда. – Въпреки, че чрез престъплението си Каин бе заслужил смъртна присъда, милостивият Спасител все още щадеше животът му и му даде възможност за покаяние. Но Каин живя само за да закорави сърцето си, да насърчава бунта срещу Божия авторитет и да стане родоначалник на едно дръзко поколение от отчаяни грешници. Като пощади животът на първия убиец, Бог представи пред цялата Вселена един урок за великата борба. Тъмната история на Каин и неговите потомци бе илюстрация за това, какъв щеше да бъде резултатът, ако на грешника бе позволено да живее вечно, като продължава своя бунт срещу Бога. Божието дълготърпение само направи нечестивците още по-дръзки и непокорни. Петнадесет века след произнесената над Каин присъда бе засвидетелствувал плодът на неговото влияние и пример, изразени в престъплението и нечестията, които потопиха Земята. Божествената присъда (чрез Потопа), прекъсваща хода на необузданото нечестие и освобождаваща света от влиянието на закоравелите в бунта, бе по-скоро благословение, отколкото проклетие.

Бог – безкрайният и всемъдрият, вижда края от началото му и в отношението Му към злия плановите Му достигат далеч и са необхватни. Неговата цел не бе просто да потуши бунта, а да покаже на цялата вселена естеството му. Изпълняваше се Божия план, показващ както

правдата, така и милостта Му и напълно оправдаващ Неговата мъдрост и праведност и отношението Му към злото.

8. Божият план за справедливост – Стъпка по стъпка великият план на Бога напредва към пълния си завършек. Ще се види, че всички, които са отхвърлили Божествените предписания, са заставали на страната на Сатаната в битката против Христос. Когато князът на този свят бъде осъден и всички негови поданици споделят съдбата му, цялата вселена, като свидетел на присъдата ще заяви: “Праведни и истинни са Твоите пътища, Царю на вековете” (Откр.15,3).

At – Sk.

ПРЕПРАТКИ към “КАИН”

<u>I. група</u>	<u>II. група</u>	<u>III. група</u>	<u>IV. група</u>
Бит. 4,1-25;	Прем. 2,10-24;	Деян.4,12;	Матей 5,43;
1 Цар. 8,7;	Ис. 60,15;	17,26;	6,24;
3 Цар. 22,8;	Иез. 3,7;	Тит 3,3;	10,37;
		Евр. 11,4;	Лука 14,26;
		Яков 2,22;	Иоан 3,20;
		1 Иоан 2,4;	
		3,12;	
		Откр. 12,11;	
		15,3;	

КЕРИГМА

Възкръсналият Исус заповядва на своите Апостоли “ да отидат по целия свят и да огласяват Евангелието на всички твари, на всички народи”. Книгата “Деяния” описва етапите на това възвестяване (или *kerigma*). Добрата вест, въпреки препятствията се шири “ чак до края на земята” (Деян.1,8). Чрез милостта на Светия Дух , Църквата я огласява със смела сигурност. Тази функция е така значителна, че стига за квалификация на тези, които я изпълняват; така Филип, един от Седемте, се нарича “евангелист” (Деян.21,8; Еф.4,11;).

Думата “проповядвам” днес означава, както и да възвестяваш историята на спасението, така и да припомняш (*parakalein*) или да обучавааш (*didaskhein*). Въпреки това в Н.З. думите *kerissein* и *euangelizesthai* стесняват проповядването в тържествено огласяване (*kerigma*) на единствения факт: **Исус е Господ и Спасител**. Но това стесняване не омаловажава проповядването в широкия смисъл на думата, защото открива извора, от който трябва да се напише всяко припомняне: пасхалното послание. Това огласяване има връзка със С.З., този, който тогава е огласявал Божието Слово, е бил “пророк, подтикван от Божия Дух ,огласявал на своите съвременници божия съд, неговото слово е било “Божие Слово.” В Н.З. словото на проповедниците е също Божие слово, но от тогава, когато това слово се е вселило в Исус, самият Христос съди тяхното слово и техния живот.

Въпреки разликите във времето, местата и слушателите, проповядването на Иоан Кръстител, Исус, Петър или Павел все пак има еднаква схема и еднаква ориентация: да призовават към обръщане и да съобщават определено събитие.

1. Призив към обръщане – С такива слова започва Исусовото проповядване и проповядването на неговия предшественик, с тези същите слова завършват първите речи на апостолите: “Покайте се” (Мк 3,2; 4,17; Деян.2,38; 3,19; 5,31;10,43;13,38сл.). Значи възвестената истина няма нищо общо с някаква теория, която човек може да приеме или не приеме; тя изисква от слушателя ангажиращо отношение, защото според своя библейски смисъл “Слово” и “Истина” имат стойност на живот. Всяко проповядване, което не свършва с някакъв призив към покаяние, е в опасност , че престава да бъде Евангелие и че ще стане лекция.

2. Известяване на определено събитие – Ако проповядването изисква определено обръщане, не го прави въз основа на някакво морализиращо напомняне, но за това, че огласява събитие за спасение.

Евангелистите, и най-вече Матей, са искали да покажат, как Исус по време на своя земен живот е започнал апостолската проповед- “Царството небесно е съвсем близко” (Мат.4,17), известява веднага след предшественика си (3,2) и неговите ученици като отзвук (10,7) съобщават един и същи факт: пророчествата са се изпълнили; Иоан е гласът, който вика от пустинята; според пророка Исаия (3,3); Исус са представя като “Слуга, който възвестява Евангелието –“Днес се изпълни това слово, което току що е прозвучало във вашите уши (Лк.4,17-21; Ис.61,1сл.)

В деня Пасха огласеното “Царство се проявило в славата на Възкръсналия; в деня Петдесетница дарът на Духа е извършил раждане на Църквата, и така на земята е актуализирано Царството. От тогава проповядването не възвестява вече просто близкото бъдеще, както при Исусовите времена, то възвестява сегашния факт, който показва как действа Светия Дух; факт, който обръща внимание на определено минало събитие (Христовата Пасха) и на определено бъдещо събитие (Господнята парузия). Краткият преглед на първите проповеди показва новия характер на това християнско днес.

Петър така обяснява: ако в денят петдесетница го чуват да говори чужди езици, то е заради това, че е даден Духът. (Деян.2,4.11.15сл). Дали се отнася за някакво чудо, както например оздравяването на хромя (3,1-10) или в изненадващата смелост на тези проповедници;(4,13; 5,28), проповедта винаги привежда слушателя пред факт, който задава въпрос; проповядването е съпроводено със силата на Духа и увереността. (1Сол.1,5). Това вечно днес, тези обновени петдесетници (Деян.10,44-47) се позовават от своя страна само на определено минало и на

определено бъдеще, които заедно се отнасят към Христос. Исус е възкръснал от мъртвите, той живее; точно това свидетелства Духът в чудото на петдесетница (2,22-36), това показва излекуването на хромия (3,12-16). Исус е Господ, прославен в небето (3,21) и от там ще се върне победоносно, за да извърши съд (1Сол.1,10; 2Сол.1,7). Проповядването е в същност пасхално послание и така е обявяване на тайнството на светата история.

3. Представяне на събитието;- Керигмата сама по себе си е определено тържествено възвестяване, викане на глшатая , който служебно съобщава определен факт и когато този факт е Христовата победа над смъртта, после слушателят вижда как от раз неговото присъствие придобива определен размер на вечността. Това би могло да е достатъчно; но все пак е необходимо още слушателите, подменени от своето време и своята среда, да разберат това послание. Когато атиняните слушали, как Павел съобщава за Христос и възкресението, мислят за някакви две нови божества и се отнасят към Павел като към разпространител на приказки. (Деян.17,18). И така Павел се старае, за да го разберат, но не иска да обоснове своето послание с човешки разум. Коринтяните са си мислели, че Аполос -“мъж красноречив и силен в Писанията” (Деян.18,24) е образец на пророк; Павел обаче ги извежда от заблудата; с опасението, Христовият Кръст да не загуби цялата значимост и отхвърля “мъдростта на речта”. (1Кор.1,17). Значи всяко проповядване трябва да се базира на изкупително събитие, но трябва да стане разбираемо. От това произтичат определени промени в подаване на посланието.

А) Слушателите на апостолите, подобно както слушателите на Исус, вярват в Бога и в неговото намерение за спасение. Значи, за да представи проповядването събитие за изкупление, се изхожда от Писанията. Подобно както Исус и Йоан Кръстител и учениците показват, че в това събитие се “изпълняват пророчествата” Явно в “последните дни” които е огласил Иол (Деян.2,17) и всички пророци (3,24), “обещанието, дадено на отците се изпълнило (13,33) Сам Бог е предвидил “скандала на кръста” (2,23); кръст е това “дърво” за което говори С.З. (Втор. 21,23). Христовата съдба е огласена от пророците (Деян.3,18), главно в песните за Слугата, в псалмите или в Месията. Още самото задължение за обръщане е изказано от пророците (2,21.39). Значи проповядването е основно писмено, и изразът “според писанията” е подчертан в най-старото Верую (1Кор.15,3сл).

В) Могло е да се случи, че слушателите не са познавали Исус през неговия живот; после пасхалното послание се развива в трезво предаване на Исусовия живот; така пред стотника Корнилий (Деян.10,37-42) Петър очертава основата на евангелието на Исусовия живот. Т.с. този живот действително принадлежи към проповядване, само,че в светлината на пасхалното послание.

С) Накрая може да се случи, че слушателите да не вярват в истинския Бог и че е трябвало най-напред да познаят тези дадености, върху които се обосновава библейската вяра. В Листра Павел се обръща към своите слушатели така, че говори за “живия Бог, който е сътворил небето и земята...който е дал от небето дъжд и плодородни времена” (Деян. 14,15сл); В Атина показва, как Христовото възкресение е завършек на такова подреждане на историята, което е започнало от сътворението и в човешкото търсене на Бога (17,22-31) На солуняните пък говори, че са “оставили идолите, за да се обърнат към Бога, за да служат на живия и истински Бог и са очаквали от небесата неговия Син, когото е възкресил от мъртвите- Исус, който ги освобождава от гнева, който идва” (1Сол.1,9сл). Във всеки случай проповядването трябва да конкретизира писанието или заобикалките преди Христос- Господ на историята.

II. Апостолско обучение

1.Исус, по време на своя обществен живот поверява на своите ученици **временни послания** ; тяхното съдържание не е толкова обучение в подробностите, но по-скоро провъзгласяване на Евангелията (Мат.10,7). Чак след Исусовото възкресение те получават от него строга заповед, която ги установява същевременно за “проповедници, апостоли и учители” (2Тим.1,11); “Идете, направете от всички народи мои ученици; .учете ги да пазят всичко, което на вас съм заповядал” (Мат.28,19сл). За да могат да изпълнят тази задача с неизмерни перспективи, обещава им между това да им изпрати Светия Дух и той ще ги научи на всичко (Йоан 14,26). Като ученици на Духа,

който ще ги направи съвършени ученици на Христос, ще предават на хората учение, което не произхожда от тях, но от Бога. Точно поради това ще могат да говорят с авторитет; сам Господ ще бъде с тях чак до края на света (Мат.28,20; Иоан 14,18).

2. След петдесетница “апостолите изпълняват това послание за обучение, вярно не в свое име, но в името на Исуса (Деян.4,18; 5,28; говорят за неговите деяния и слова и винаги се позовават на неговия авторитет. Подобно както Исус и те обучават в храма, в синагогите, в отделни домове. Предмет на това обучение е преди всичко възгласяване на посланието за спасение. Исус, Месията и Сина Божи, ще изпълнят очакването на Израел; неговата смърт и възкресение изпълняват Писанията; затова хората трябва да се обърнат и да повярват в Него, за да приемат обещания СветиДух и да избягнат съда. Този основен катахизис, който иска да приведе хората към вяра (Деян.2,22-40), се допълва след кръста със задълбочено обучение, което първите християни горещо приемат. Някои от външните слушатели са удивени от неговата новост, еврейската върхушка е разбунтувана главно от успеха на това ново учение и се опитва да забрани обучението на народа, който не е получил нормална формация от учителите на закона. Но всичко е напразно; когато това учение се е разширило в Юдея, се пренася към големи тълпи народ в целия гръцки свят. То е тъждествено със Словото, със Свидетелството, с Евангелието. Намира си път към сърцата, защото го съпровожда силата на Духа., помазанието на Духа остава в християните и ги поучава за всичко (1Иоан 2,27);

III. Изповядване на Исус Христос

Докато функцията на вярващия остава принципно еднаква, предметът на неговото изповядване на вярата е действително претворен. Божието величие се обявява в цялото свое сияние. Най-старите изповядвания на вярата на Израел (Втор.26,50; И.Нав.24,2-13) споменават събитията на изхода от Египет. Но освобождението, което осъществява Христос, засяга цялото човечество, унищожава най-лошия враг на човека и то греха, който го запълва от вътре; не е това само частно освобождение, както са били народните избавления в миналото, но това е дефинитивно спасение.

Петровото изповядване на вярата (Мат.16,16; Иоан 6,68) и изповядването на слепия от рождение (9,15.30-33) показват, че тази вяра се ражда от живия контакт с Исус от Назарет. В Църквата предмет на изповядване на вярата е Исус в своята смърт и своето възкресение, като главен изпълнител в драмата на спасението. Изповядването на вярата се проявява в първичните формули “*Marana tha*” (1Кор.16,22) и “*Исус е Господ*”, които кратко го изразяват и служат като литургични приложения. Предмет на вярата, както го възгласява апостолското проповядване, според стереотипната схема (керигмата), също се изказва в първите формули на веруюто (1Кор.15,3-7) и в литургичните химни (1Тим.3,16). Исус в тях се определя като единствен Спасител (Деян.4,12)р Бога (Иоан 20,28), Съдия на бъдещия свят (Деян. 10,42), изпратен от Бога и нашия Първосвещеник (Евр.3,1). В това приобщаване на вярата към това, което Бог дава на света като Месията и Спасителя, изповядването на християнина е насочено към Самия Бог.

Не е достатъчно словото да бъде прието и да пребъдва в нас (1Иоан 2,14). Трябва и да се изповядва. Някъде с този израз се означава просто съгласие в противовес на отхвърлящото становище на хора, които не вярват в Исусовото послание, но най-често, и това е нормално, в това се има предвид общественото възвестяване. Това изповядване е неизбежно, за да постигнем спасение (Рим.10,9) е изисквано във всяко време (Евр.13,15), негов пример е изповядването, което е направил Исус, когато е издал свидетелство за истината. (Иоан 18,37), То съпровожда кръста и определени факти особено го изразяват, например тогава, когато не- изказването на изповядването се равнявало на отхвърляне на вярата. (Иоан 9,22). Християните, въпреки преследванията ,трябва да изповядват своята вяра пред съдебните трибунали както Петър (Деян.4,20) чак до мъченичеството- като Стефан (7,56), пред наказанието, че Исус ще ги отхвърли пред своя Отец, ако дадат предимство на човешката слава пред състоянието, което произхожда от Бога (Откр.15,3) и Исуса (5,9).

След като изповядването е отзвук на Божията дейност и има свой извор от Бога, след като стойностното изповядване създава в нас Божи Дух (1 Кор.12,3), особено това изповядване, което ще възбуди пред съдебните трибунали наши преследвачи;. (Мат.10,20);

ПРЕПРАТКИ КЪМ “КЕРИГМА”

<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III.ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Втор.21,23; 4,17; 26,50; 16,16сл; 28,19сл.; Ис.Нав.24,2-13;	Ис. 61,1сл.	Деян. 1,8; 2,4.11.17.22-40; 3,1-24; 4,13-20; 5,28.31.42; 7,56; 10,31-43; 14,15сл; 17,18-31; 18,24; 21,28;	Мат. 3,2-3; 10,7; 23,20;
4,17; 16,13;		1Иоан 2,14.27;	Марко 3,2; 13,10;
9,15.22.30-33;		Рим. 10,9сл.;	Лука 4,17-20;
20,28;		1Кор. 1,17; 15,3-7; 12,3; 16,22;	Иоан 6,68;
		Еф. 4,11;	14,13-26; 18,37;
		1Сол. 1,2-10; 2 Сол. 1,7;	
		1Тим. 3,16; 2 Тим. 1,11;	
		Евр. 3,1; 13,15;	
		Откр. 5,9; 15,13;	

КРЪСТ

Исус умря разпнат . Кръстът , който бе инструмент за изкупление , се превърна , заедно със “смъртта”, в “страдание и кръв” – едно от основните слова, което живо напомня на нас нашето спасение. Кръстът вече не е безчестие, а претенция за слава и повод на слава, най-напред за Христос, а после и за християните.

1. КРЪСТЪТ НА ИСУС ХРИСТОС

1. Възмущението на кръста – Ние проповядваме Христос – разпнатия, за евреите – това е възмущение, а за езичниците – безумство.(1 Кор.1,23). С тези думи Павел изразява спонтанната реакция на всеки човек, очи в очи с изкупителния кръст. Възможно ли е, за гръцко-римския свят изкуплението да дойде чрез разпятието, през тази присъда, предназначена за робите (Фил.2,8), която беше не само жестока смърт, но и срам ?(Евр.12,2; 13,13). Възможно ли е за евреите да получат изкупление чрез труп, чрез тази нечистотия, от която трябва по-скоро да се избавят ? (Ис.Навин 10,26сл.; 2 Цар.21,9сл.; Иоан 19,31). Възможно ли е изкуплението да донесе осъден, повесен на бесилка, който носи на себе си печат на “Богохулството ?(Втор.21,22; Гал.3,13). Около стоящите на Калвара са могли яко да се надсмиват на Христос и да крещят на него, да слезе от кръста. (Мат.27,39-44). Също и за учениците може да се предвиди тяхната изплашена реакция. Петър, само като признал Исус за Месия, не е могъл да понесе прогнозата на неговото измъчване и смърт (Мат.16,21сл.;17,22сл.), как би могъл да приеме разпятието ?.Затова на тях Исус в навечерието на своето страдание прогнозира, че всички ще се съблазнят поради него (Мат.26,31сл.)

2. Тайнството на кръста – Исус, а след него неговите ученици, никак не са искали да намалят възмущението на кръста, защото тайнството скрито в него му дава смисъл. Преди Великден само Исус е твърдял, че е неизбежно да вземе върху себе си това възмущение, за да “изпълни волята на Своя Отец (Мат.16,21сл). когато Месията бе разпнат (Деян.2,23; 4,10),”повесен на дърво (5,30; 10,39), по възмутителен начин, (Втор.21,23),случило се е така сигурно заради “ненавистта на неговите братя. Но този факт, когато се освети от пророчеството, получава ново измерение: “изпълнява, което е било написано за Христос (Деян.13,29). Затова евангелските източници за Исусовата смърт съдържат толкова знаци и позовавания на писанията (Мат.27,33-60; Иоан 19,24; 28,36сл): “Месията трябваше да страда”, за да се изпълнят “Писанията, както това Възкръсналият разяснява на учениците, отиващи в Емаус. (Лука 24,25сл).

3. Теологията на кръста – Павел е научил от примитивната традиция, че “Христос е умрял за нашите грехове, според Писанията” (1Кор.15,3) Този факт от традицията му е показал изход за теологичен отзвук: в Христос познава истинската “ мъдрост и не иска вече да познава друго, освен разпнатия Исус. Защото в него е засияла мъдростта на Божието намерение, възвестено още в Стария Завет. (1Кор.1,19сл); чрез човешката слабост се появява Божията сила (1,25). Павел развива тази основна интуиция и открива определен смисъл и в проклятието на разпятието. Когато Исус бе като прокълнат повесен на дървото, това е станало заради това, да изкупи нас от клетвата на Закона (Гал.3,13). Неговото мъртво тяло, поставено на Кръста , “тяло, подобно на грешното тяло, даде възможност на Бога “да осъди греха в тялото” (Рим.8,3). Присъдата на Закона бе изпълнена, но Бог същевременно “отхвърлил присъдата, като го е приковал на кръста и въоръжил с Могъщество” (Кол.2,14сл.). Така Бог с “кръвта на неговия кръст е помирил със Себе Си всички(1,20); отстранил е старите разделения,предизвикани от греха и въдворил “мир и единство между езичници и евреи,за да бъдат от сега само едно Тяло” (Еф.2,14-18). Така кръста стои на границата между двата реда на спасение, между СЗ и НЗ.

4. Кръста като въздигане към слава – В мислите на Иоан кръстът вече не е само “страдание , унижение, което намира своя смисъл в Божия план за спасение и в своите спасителни действия; за Иоан кръстът е вече символ на Божия “слава. Действително и старата традиция , когато говори за кръста, винаги при това въздига и Христовата прослава. Но, според Иоан, Исус побеждава още на кръста. За означаване на кръста Иоан подбира термин, който дори тогава е значил въздигане на Исус в небето(Деян.2,33; 5,31), и показва в него момента ,когато “Син човечески е въздигнат (Иоан 8,28; 12,32сл.) като нова бронзова змия , като знамение на спасение (Числа 21,4-9). Може да се каже,че в Иоановото описание на Страданието, Исус се приближава към него с достойнство. Влиза в Страданието победоносно, защото тук основава своята Църква, когато предава Духа (Иоан 19,30) и когато оставя да тече от бедрото му “кръв и вода” (19,34) . От сега “хората ще гледат този, когото са проболи”(19,37), защото “вярата се обръща към разпнатия; неговият кръст е живото знамение за спасение” Също и “Апокалипсисът” в същия този смисъл в “спасителното дърво вижда “дървото на живота” в “дърво на кръста” “дърво на живота (Откр.22,2;14,19).

II. КРЪСТЪТ, ЗНАК НА ХРИСТИЯНИНА

1. Христовият кръст – Апокалипсисът казва, че двама свидетели са били измъчвани там “където е бил разпнат Христос” (Откр.11,8); с това отъждествява участието на “учениците с участва на техния учител” Точно това е искал Исус: “Който иска да върви след мен, нека отхвърли самия себе си, нека вземе своя кръст и да ме последва” (Мат.16,24сл.). Ученикът няма само “ да умре за себе си; кръстът, който носи е знамение, че умира за света, че е разкъсал всички свои природни връзки (Мат.10,33-39), че приема положението на “преследван, комуто могат да отнемат живота (Мат.23,34). Но кръста същевременно е знамение за неговата придобита слава. (Иоан 12,26).

2. Разпнатият живот – Христовият кръст , който според Павел отделя двата реда – редът на Закона и редът на Вярата, в сърцето на християнина става граница между двата свята (телесния и света на “духа”) Кръстът е неговото единствено оправдание и неговата единствена мъдрост. Когато някой се е обърнал,случило се е това, защото пред неговите очи се е явил Исус Христос на кръста (Гал.3,1). Християнинът е оправдан не чрез “делата на Закона, но чрез вярата във Разпнатия, защото той самият е бил разпнат с Христос, и то на кръста, така,че е мъртъв за Закона , за да живее за Бога. (Гал.2,19) и няма какво да очаква от “света (6,14). Затова цялото свое доверие влага единствено в Христовата сила, иначе би се проявил като враг на кръста. (Фил.3,18).

3. Кръстът като аргумент на слава за християнина – В ежедневиия християнски живот “старият човек е разпнат” (Рим.6,6), така че, християнинът е съвършено освободен от греха. Неговата присъда е преобразувана от мъдростта на кръста (1Кор.2) Тази мъдрост ще стане според Исус “пример за покорен и послушен чак до смърт и то смърт на Кръста. (Фил.2,1-8). Още по-всеобщо, християнинът има за пример Христос, “който на собственото си тяло е изнесъл нашите грехове на дървото, за да умъртвим греховете и да живеем в справедливост (1 Пет.2,21-24). Разбира се, християнинът, и когато трябва непрекъснато да се страхува от отпадане на вярата, с което би повторно “разпнал Божия Син (Евр.6,6), все пак може гордо да извика с Павел: “с нищо друго да не се хваля, освен с кръста на нашия Господ Исус Христос, чрез който за мене светът е разпнат, и аз за света” (Гал. 6,14).

Препратки към "К Р Ъ С Т"

I. група	II. група	III група	IV.група
Числа 21,4-9		Деян.2,23.33; 4,10;	Мат.10,33-39 16,21-26
Втор.21,22-23		5,30-31 10,39; 13,29	23,34.39-44 26,31сл.
Ис.Нав. 10,26сл.		1 Пет. 2,21-24 Рим.6,6; 8,3	Лука 24,25
2 Цар.21,9 сл.		1 Кор.1,19-25 15,3	Иоан 8,28
		Гал.2, 19 3,1.13 6,14	12,26.32сл. 19,24.30-37
		Еф. 2,14-18 Фил.2,1-8; 3,18 Кол. 1,20 2,14сл.	
		Евр.6,6; 12,2; 13,13	
		Откр.11,8 14,19 22,2;	

КРЪЩЕНИЕ

Думата кръщението произлиза от глагол *baptein/bantizein*, което означава "да се потопи, за да се измие". Следователно Кръщението е потапяне или измиване. Символиката на водата * като знак за пречистване и за живот, често се среща в религиите. Но приликите с християнското тайнствено са само външни и нямат отношение към по-дълбоката му реалност. Аналозите трябва да бъдат търсени предимно в Старият Завет (СЗ). еврейските вярвания, и кръщението на Йоан.

I. В СТАРИЯТ ЗАВЕТ И ЮДАИЗЪМ

1. *Пречистващата роля на водата е ясно очертана в Старият Завет.* Водата играе важна роля в много от събития в свещена история, които по-късно ще бъдат разгледани като преобраз на кръщението: потопът на пример (вж. 1 Р 3,20сл), или преминаването през Червено море* (вж. 1 Ко 10,11). В много случаи на нечистотата Законът налага ритуално измиване които пречиства* и прави някого годен за поклонение (Чс 19,2-10; Втр 23,10сл). Пророците заявяват за изливането на вода, която да пречисти от греха (Зах 13,1), а Езекил асоциира това есхатологично пречистване с дара на Духа на Бог (Езк 36,24-28; срв. Пс 50,9.12сл).

2. *Юдейството след изгнанието* умножава ритуалните пречиствания. В тези пречиствания са добавени дреболии което води до формализъм сред фарисеите както е описано в евангелието (Мк 7,1-5 и прл чтв). Тези практики символизират прочистването на сърце и го постигат когато са изпълнени с известни чувства на покаяние. По времето на Новия Завет равините кръщават прозелити от езически произход, които са присъединяват към евреите (вж. Мт 23,15). Изглежда дори, че някои хората смятат това кръщение за също толкова необходимо като обрязване*.

Според Йосиф Флавий ритуалните бани са често срещани сред есеите, както и в общности на Дамаск и Кумрфин. Само че, тази баня не е обред за посвещение; някой бива допуснат само след дълъг процес, в който той проявява искреността на своето обръщане. Говорим за ежедневието изразяване на нечие желание за чист живот и копнеж за пречистващата благодат, Те се потопят във водата, докато каещите се който идват при Йоан получават кръщението чрез ръце му, и то само веднъж,

II. КРЪЩЕНИЕТО НА ЙОАН

Възможно е кръщението на Йоан да бъде сравнявано с кръщението на прозелитите. Последните добавят някого към народа на Израел; докато кръщението на Йоан е нещо като осъзнато събиране на истинското потомство на Авраам* (Мт 3,8 и прл чтв), до остатъка от Израел*, който ще бъде спасен от Божия гняв (Мт 3,7,10 и прл чтв) и очаква Месията* който идва, за целият еврейски народ, не само на грешници и прозелити. Това е уникално кръщение, дадено в пустинята през погледа на покаянието и помилването (Мк 1,4 и прл чтв). То предполага изповядване на греховете и усилие за окончателно обръщане, което обредът трябва да покаже (Мт 3,6 сл). Йоан настоява за морална чистота; той не иска нито митаря, нито войника да се откажат от начина си на живот (Лк 3,10-14).

Кръщението на Йоан е установено само като първа стъпка в икономиката на спасението: това водно кръщение, което е подготовка за месианското кръщение в Свети Дух и огън * (Мт 3,11 прл чтв; Дея 1,5; 11,16; 19,3сл), върховното пречистване (вж. Пс 50), което ще открие новия свят и за който перспективата по това време изглежда се бърка с осъждане*. Всъщност, дарът на Духът, който е изпратен от прославения Месия ще бъде разграничено от осъждението (Лк 3,16сл и прл чтв).

III. КРЪЩЕНИЕТО НА ИСУС

1. Представяйки себе си да приеме кръщението на Йоан. Исус се подчинява на волята на Своя Отец (Мт 3,14сл) и смирено заема място сред грешниците. Той е Агнецът* на Бог, който по този начин поема върху себе си греховете на света (Йн 1,29,36). Кръщението на Исус в Йордан

обявява и Го подготвя за кръщението „в смъртта“ (Лк 12,50; Мк 10,38), което рамкира обществения му живот между две кръщения. Това е, което Евангелиста Йоан има предвид кога споменава, че вода и кръв* са изтекли от прободената страна на Исус (Йн 19.34 сл) и кога настоява, че Духът, водата и кръвта са тясно свързани (1 Йн 5,6-8).

2, Кръщението на Исус от Йоан е увенчано от слизането на Светия Дух* под формата на гълъб* и чрез провъзгласяването на Неговото божествено синовство от небесния Отец. Слизането на Духът върху Исус е церемония за изпълнение на пророчествата (Ис 11,2; 42,1; 61,1); и в същото време е обявление за идващата Петдесетница*, които ще инициират кръщението в Дух на Църквата (Дея 1,5; 11,16) и за всички, които влизат в тази общност (Еф 5.25-32; Тт 3.511). Признаването на Исус като Син* обявява осиновителното синовство на вярващи. Този осиновяване е участие в това синовство на Исус и резултат от дара на Духа (Гл 4,6), във всъщност „кръщението в смърт“ трябва да доведе Исус до Неговото възкресение*: и по това време, получаване на пълнота на Духа, Неговото прославено човечество ще бъде носител на "живият дух" (1 Ко 15, 45) който споделя Духа с онези, които вярват в Него.

IV. ХРИСТИЯНСКО КРЪЩЕНИЕ

1. *Кръщение от вода и Дух.* Йоан кръстител обявява кръщение в Духа и огън (Мт 3,11 и прл чтв). Духът е обещаният Месиански подарък. Огънят* е осъждението* която започва да вижда своето изпълнение в идването на Исус (Йн 3,18-21; 5,22-25; 9,19). И двете започват от кръщението на Исус, което е прелюдия на това на Неговите верни. Апостол Павел вижда християнското кръщение, предсказано при преминаването на Червено море което освобождава Израел от робство (1 Кор 10сл). Ефективната му реализация започва от Петдесетница, която във всъщност е кръщението на Църква в Дух и огън. Веднага след проповедта на Петър тълпата, привлечена от нетрадиционното събитие, казвайки им, че те трябва да получат кръщение в дух на покаяние, за да получат прошка на греховете и дарът на Светия Дух. И това е, това което се случва (Дея 2,38-41). Действие на Петър предполага заповед, дадена от Христос, като тази, обявена в Йн 3,3сл и изрично формулирана след възкресението (Мт 28,19; Мк 16,16). Обикновено кръщението означава пълно потапяне (вж. Дея 13,38) или, ако това не е възможно, поне напръскване с вода над главата, както четем в Дидахе 7,3. Полагането на ръце* следва кръщението и това придава пълният дар на Светия Дух (Дея. 8.15сл; 19,6).

Свети Павел развива и допълва учението на кръщението, което произтича от учението на нашия Господ (Мк 10,38) и практиката на първата Църква (Рим 6,3). Кръщението, дадено в името на Христос (1 Кор 1,13) обединява човека със смъртта, погребение и възкресение на нашия Господ (Рим 6,3сл; Кол. 2,12), Потапянето представлява смъртта и погребението на Христос, и излизането от водата символизира възкресението* в съюз с него. Кръщението убива тялото*, доколкото това е инструмент на греха (Рим 6,9) и дава а дял в живота на Бог в Христос (6,11).

Смъртта за греха и дарбата на живота са неразделни; измиването с чиста вода и поръсването с кръвта* на Христос в същото време, е много по-красноречиво от тази на Авел (Евр 12,24; 1 П 1,2), е едно истинско участие по заслуги придобити от Христос на Голгота, като право за всички, съюз с Неговото възкресение и по принцип с Неговото прославяне (Еф 2,5сл). Кръщението е, пасхално тайнство, общение с Христовата Пасха; покръстеният умира за да не греши повече и да живее за Бога в Христос (Рим 6,11), по същество той живее живота* на Христос (Гал 2.20; Фил 1,21). Реализираната трансформация е радикална; това е събличане и смърт на старият човек и обличане на новия човек* (Рим 6,6; Кол 3,9; Еф 4,24), ново творение * по образ * на Бог (Гал 6,15).

Подобна, но по-обобщена доктрина може да бъде намерено в 1 П 3,18-21, където Ноевото* пресичане през водите на потопа е предвещание на преминаването на християнина през води на кръщението, преминаване който води до свобода, благодарение на възкресението на Христос, 2. *Личността на кръстеният и божествените Личности.* Кръщение в името на Исус Христос или на Господ Исус (Дея 2,38; 8,16; 10,48; 19,5; 1 Ко 6,11) показва, че покръстеният принадлежи на Христос, че той е вътрешно свързан с Него (Гал 3,27; Рим 13,14), Всички, които получават

кръщение, са също обединени помежду си в единството на Христос (Гал 3,28) и на Неговото прославно Тяло (1 Кор 12,13; Ефс 4,4слд); от този момент нататък те се формират един дух с Христос (1 Кро 6,17). Изглежда логично, че кръщението в името на Христос предполага използването на форма, в която самият Христос се споменава. Тринитарната формула, която преобладава по-късно (вж. Дидахе 7,1.3) идва от Мт 28,19. Тя отлично изразява факта, че покръстеното лице се обединява със Сина, като едновременно е обединен и с другите две Лица. Всъщност вярващият получава кръщение в пламъка на Господ Иисус и чрез Божия Дух (1 Кор 6,11); той става храм* на Духа (1 Кор 6,19), осиновеното дете на Бащата (Гал 4,51), брат и сънаследник на Христос, интимно живеещ с Неговия живот и предопределен да сподели Неговата слава (Рим 8,2.9.17.30; Ефс 2,6).

3. *Обръщането и кръщелната вяра.* Кръщение предполага, че човек е чул проповедта на Евангелието и изповяда* вярата* си в Иисус Христос: в основната на този вяра, която обобщава и съдържа останалите, е възкресението* на Христос (Рим 10,9). Въпреки това, обектът на вярата може да бъде познат по подразбиране когато Духът бива даден преди кръщението (Дей 10,44-48) и изглежда, че вярата на бащата* на семейството може да важи за всички в неговото домакинство; такъв е случаят с Корнелий и тъмничарят във Филипи (Дей 10,47; 16,33). Но вярата в Христос не означава само, че умът приема месианското послание; то включва обща обръщане*, пълно оставяне в Христос, който преобразява целият живота на човека. Това обикновено води до искане за кръщението, което е тайнство и в приемането му намира своето съвършенство. Павел никога не разделя двете и когато говори за оправдание* чрез вяра е само в контраст с предполагаемото оправдание по делата* на Закон, към което юдеите апелираха. Той винаги приема за даденост, че изповядването на вярата се увенчава от приемането на кръщението (Гал 3,26 слд). С вяра човек отговаря на божествен зов, който му е станал ясен чрез проповядването на апостолите (Рим 10,14слд) този отговор (от само себе си) е дело на благодатта * (Ефс 2,8). При кръщението Духът овладява вярващия, включва го в тялото на Църквата и му дава сигурност, че той е влязъл в Царството* Божие. Съвсем ясно е, че тайнството не извършва това по някакъв магически начин. Общият обръщане е този призив да бъде началото на нов живот в духа на непоклатима вяроност.

4. *Лоялността, която се изисква от покръстените.* Има и други начини, по които бива подчерта дълбочината на духовната трансформация, осъществена в кръщението. За катехумена това означава ново раждане* във вода и Дух (Йн 3,5), един вид окъпване за регенерация и обновяване в Светия Дух* (Тит 3,3), печат* отпечатан върху душата (2 Кор 1,22; Еф 1,13; 4,30), осветяване, която извежда човека от тъмнината на грех в светлината* на Христос (Еф 5,8-14; Ев 6,4), новото обрязване, което го присъединява към новият Божи народ (Кол. 2,11; срв Еф 2,11-22). Всичко това е обобщено в чина на Божи син* (1 Йн 3,1). И това му придава несравнимо достойнство. Не става въпрос за нова статично състояние, но за влизане в едно динамично състояние, един по възвишен живот, от който християнинът не трябва никога да отпаде. Ето защо трябва да се полагат постоянните усилия, за да умъртвиме греха и на да живеем за Бога винаги по-целестремено (Рим 6,12сл). Наблягайки от една страна на времето за обединение със страстите Христови и от друга на възкресението, на тези два аспекта който се отнасят до уникалността на Пасхалната реалност които остават неразривно свързани. Обединени с Пасхата на Христос чрез неговите усилия и в щедра вяроност, кръстеният предварително се готви да влезе в Неговото славно царство (Кол 1.12сл) и да завладее небесното наследство, от което той вече притежава първите плодове чрез дара на Духа (2 Кол 1,22; Еф 1,14).

ЛИЦЕ

1. *Лицето и сърцето.* „Като отражение на лицето във вода, така и сърцето на човека отразява човека" (Пр 27,19). Огледалото на водата разкрива тайната на човешката физиономия. В същото време чертите на лицето са за човека, чрез тях той се вижда и бива видян и разпознат. Срещите лице в лице символизират и събуждат разпознаването на човешкото сърце.

Лицето е огледалото на сърцето*, по него някой може да прочете на него не само скръб (Йер 30,6; Ис 13,8), умора (Дн 1,10) или страдание (Нм 2,2), но също и радостта (Пр 15,13), която човек има по време на празник (Сир 13,26; Пс 103,15). Там се чете строгостта която бащата трябва да прояви към своите дъщери (Сир 7,24), но също така и безмилостният живот (Втр 28,50) на баща завладян от гордостта (Ез 2,4; Дн 8,23). Или казана на накратко, „сърцето на човека оформя физиономията му за добро или лошо" (Сир 13,25). Но огледалото на лицето може да бъде подвеждащо. Бог гледа на сърце (1 Цар 16,7; Як 2,9) и съди човека действия съобразно това (Сир 35,22; Мт 22,16).

2. *Лицето на принца.* Отношенията на подчинени на принц се изразява чрез един вид на игра на лицата. Човек иска да види лице на царя (2 Цар 14,32). Но в негово присъствие човек се покланя до земята, „пада на лицето си" (2 Цар 1,2; 14,33). Да можеш да погледнеш към лицето на царя (Ест 1,14) е забележителна привилегия и тревожно очакване да го видиш огряно в усмивка (Йов 29,24сл), защото "в светлината на неговия кралски съвет се намира живот" (Пр 16,15).

3. *Да търсим лицето на Бог.* Въпреки, че Бог не е човек (Чс 23,19) и нито едно живо същество няма идея как изглежда Неговата слава (Ис 40,18;46,5), Той има планове и намерения, подобно на хората. Той желае да общува с човека. И независимо дали има лице, Той е способен от своя страна да покаже лицето Си чрез Неговото доброта (Пс 4,7; 79,4.8.20), да прикрие своя гняв* (Ис 54,8; Пс 29,8; 103,29).

Това божествено лице живее посред Израел. Макар и невидим, той е пълен с изключителната жизненост на жив Бог* и това присъствие* на божественото лице е сила за Неговия народ (Изх. 33,14; 2 Цар 17,11; Втр 4,37; Ис 63,7). Това е, което осмисля това желание да видим* лицето на Бог (Пс 41,3) и да „търсят лицето на Бога“ (Ам 5,4; Пс 26,8; 104,4). Но защото лицето на Господ е това на свят и справедлив Бог, само "праведните ще видят лицето Му" (Пс 10,7).

4. *Лице в лице с Бога.* Лицето на Бог е смъртоносна опасност за човек (Сд 13,22; Изх 33,20) поради грехът му (Ис 6,5; Пс 50,11). И все пак това е живот и спасение за човека (Пс 50,13сл). По изключение „Господ говори с Моисей* лице в лице, както човек говори с неговия приятел" (Изх. 33,11). Но когато Моисей поиска да види Божията слава, той видя само Божия гръб (33,18-23). „Да следваш някого означава да виждаш гръбът му. Мойсей, който изгаря от желание да види лицето на Бог, разбира какво е човек да види Бог, да следва Бог, където и да го заведе - това е начина по който човек вижда Бог" (Григорий от Ниса).

5. *По лицето на Христос.* Бог е направил Своето собствено лице да свети над нас и бива милостив към нас (срв Чс 6,24). Това лице излъчва славата* на Бог (2 Ко 4,6). Славата на преображение (Мт 17,2 и прл чтв) е знакът, че в Исусе, Самият Бог приема лице (вж. Отк. 1,16) и Неговото лице, което „никой никога не е видял" (Йн 1,18) сега се вижда: „Който ме е видял, видял е Отца" (Йн 14,9). Това е човешко лице, подигравано, със завързани очи (Мк 14, 65 и прл чтв) и обезобразена (вж. Ис 52,14); но това е " образ на божествената субстанция " (Евр 1,3).

Веднъж като е видял славата на това лице, християнина, чрез Святия Дух* който обитава в него, остава постоянно осветен и трансформиран, не само като мимолетна проява (2 Кор 3,7сл), както се случи с лицето на Моисей, но с лъч за живот и спасение. "Всички ние, отразяващи великолепието на Господ с нашите забулени лица; биваме трансформират по Негови образ, от слава към слава, чрез Дух Господен" (2 Кор 3,18). Това е тази „слава на Бог, който е на лицето на Христос" който служи на Евангелието* която блести "върху всяка човешка съвест "(2 Кор 4,2-6).

Християни, които са се преобразили по този начин в Духа чрез славата на Господа, имат увереност, че един ден ще Го видят "лице в лице" Този, който досега познаваха само „в огледало“ и ще Го познаят както и те са нему известни (1 Кор 13,12) и те ще „видят Бог“ (Мт 5,8). Така ще бъде изпълнено желанието*, което привлича Израел към храма: „престолът на Бог и на Агнето ще бъде в града и неговите слуги ще му видят лицето Му" (Отк 22,3сл).

ЛОЗА, ЛОЗЕ

Малко от плодовете зависят толкова от грижливата и добронамерена работа на човека и от ритъма на годишните сезони, както лозата. Палестина като винопроизводителна земя учи Израел да използва плодовете на земята, с цяло сърце да се посвети на задачата, от която много си обещава, но и всичко да очаква от Божията щедрост. От друга страна лозата, която е така скъпоценна, има в себе си нещо тайнствено. Има стойност само на своя “плод. Нейното дърво е безценно (Иезек.15,2-5), а нейните безплодни филизи са само за изгаряне. (Иоан 15,6). Докато нейните плодове радват “боговете и хората (Съд.9,13); лозето скрива така в себе си още по-дълбоко тайнство : донася радост на човешкото сърце (Пс. 103,15) и човек е лозата, чиито плод е радост за Бога.

1. Лозата, радост за човека . - Справедливият Ной засажда лоза в земята, за която Бог е обещал, че по-вече няма да я прокълне (Бит.8,21; 9,20). А наличието на лози на нашата земя е знамение, че Божията благословия не е съвсем унищожена от Адамовия грях (Бит. 5,29) Бог обещава и дава на своя народ земя, богата на лози (Числа 13,23 сл.; Второз. 8,8); Но тези, които потискат бедните (Амос 5,11), или не са верни на Яхве (Софоний 1,13), няма да пият “вино от своето лозе (Втор. 28,30.39); тяхното лозе ще изядат скакалци (Иоил 1,7), или ще обрасне с тръни (Ис.7,23). Царят допуска голяма несправедливост, когато взема от своите поданици лозята; това злоупотреба, което предвижда Самуел (1 Цар.8,16сл.) е извършил Ахаб (3 Цар.21,1-16) Но при добрия цар всеки живее в “мир под своята лоза и смоковницата си (1Мак.14,12). Този идеал се е осъществил в месиянските времена (Михей 4,4; Зах..3,10); Тогава лозето ще роди (Амос 9,14; Зах. 8,12). Лозата е образ на “Мъдростта (Сирах.24,17), образ на плодовитата съпруга на справедливия (Пс. 127,3); когато разпъва, символизира надеждата на жениха, който в Песни на песните възпява тайнството на любовта (Песн.6,11; 7,13;)

2. Израел, невярната Божия лоза. – Бог на Израел, Женихът и Лозарят, има свое лозе и това е неговият народ. Според Осия Израел е плодно насаждение, което благодари за своята “плодовитост на някой друг, а не на Бога, този Бог, който чрез Договора е негов Жених. (Ос.10,1). Според Исаия Бог обича своето лозе; направил е всичко за него, но вместо плодове на справедливост, които е очаквал, дочакал е кисело грозде на пролята кръв; предал го е на унищожителите (Ис. 5,1-7). Според Иеремия Израел е елитно лозе, което обаче е дегенерирало и е станало неплодно. (Иер. 2,21; 8,13) и ще бъде изскубано и потъпкано (Иер.5,10; 12,10) Иезекия накрая сравнява с плодородното лозе, после обаче към изсъхналия и изпепелен веднъж Израел, който е изневерил на Своя Бог (Иез. 19,10-14) веднъж на царя, неверен на договора, с който се е обвързал с клетва (Иез. 17,5-19).

Ще дойде ден, когато лозата ще разрастне под бдителния Божий поглед (Ис. 27,2сл). Затова Израел призовава “вярната любов на Бога; за да съхрани тази лоза, която е присадил от Египет в своята земя и която е трябвало да предаде на опустошение и огън! Тя ще му бъде от сега нататък вярна (Пс. 79,9-17). Само,че Израел въобще не е изпълнил това обещание. Исус използва Исаиевото сравнение и така обобщава историята на избрания народ; Бог не е престанал да очаква плодове от своето лозе; но вместо да чуят пророците, които им е изпратил, лозарите с него са се отнесли зле.(Марк 12,1-5) Изпраща им сега като върховна проява на любов своя обичан Син (Марк.12,6), но предателите на народа отвръщат така,, че извършват върховна неверност ,като убиват Сина, комуто лозето принадлежи в наследство.Затова лозарите ще бъдат наказани, обаче смъртта на Сина ще отвори нов етап на Божия “замисъл: лозето ще се повери на верни градинари и то най-накрая ще принесе плод (Мат. 21,41сл.) .

Кои ще бъдат тези верни лозари ? Платоническите прояви не струват нищо: изисква се ефективна “работа, само тя си струва за нещо(Мат.21,28-32), За да събере Бог реколтата(гроздобера), наема всички работници: и дали работят от сутринта, или ще бъдат наети в последния час, всички ще получат еднаква заплата. Защото поканата за работа и предложената надница са пожелани дарове, а не право, което човек би си извоювал: всичко е “милост (Мат.20,1-15).

3. Истинската лоза, слава и радост Божия. - Което не можа да даде на Бог Израел, това му даде Иисус. Той е лозата, която ражда истинското грозде, достойно за своето име. Той е истинският Израел. Посадил го неговия Отец, загърнал го грижливо, очистил го, за да донесе богатата реколта (Иоан 15,1сл; Мат.15,13). И той в действителност принася плод, като дава своя живот, когато пролива своята кръв като върховно доказателство на любов (Иоан 15,9,13; 10,10сл.) и “ виното, плод на лозата, ще бъде в евхаристичното тайнство святостен знак за тази “ кръв, пролята за потвърждаване на новия Договор; то ще бъде средство за участие в Иисусовата любов, средство “ за пребъждане в него (Мат. 26,27 сл).

Иисус е лозата, а ние филизите, както той е “Тяло, а ние членовете. Истинската лоза е той, но и нейна е неговата “Църква, чиито членове са обединени с него. Без това обединение (*komunia*) не можем нищо да направим; само Иисус, истинската лозница може да принесе плод, което е за слава на лозаря, неговият Отец. Без обединението с него, сме като пръчки, откъснати от лозата, неплодни, изсъхнали за огън (Иоан 15,4 сл.) Всички хора приканва към това единение любовта на Отца и Сина; това е тържествен призив, защото тези, които са станали негови филизи, негови “ученици, ги избира Иисус, а не те него (Иоан 15,16) .Човек ,чрез това единение, става филиз на истинската лозница. Оживяван от любовта, която обединява Иисус с неговия Отец, принася плод и той прославя Отца. Така има участие в радостта на Сина, а Синовата радост е в това, че прославя Отца (Иоан 15, 8-11). Тайнството на истинската лоза е това: изразява плодното единство на Христос и Църквата; изразява радост, която остава и то като радост свършена и вечна.(Иоан 17,23) .

Sk. - At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “ЛОЗА, ЛОЗЕ”

<u>I ГРУПА</u>	<u>II ГРУПА</u>	<u>III ГРУПА</u>	<u>IV ГРУПА</u>
Битие 5, 29	Песни 6,11		Матей 15,13
8, 21	7, 13		20,1-15
9,20			21, 28-32
	Сирах. 24,17		21, 44 сл.
Числа 13,23 сл.			26, 27 сл.
	Исаия 5, 1-7		
Второзак. 8,8	7, 23		Марко 12,1-7 сл.
28,30.39	27,2 сл.		
Съдии 9,13	Иеремия 2,21		Иоан 10, 10 сл.
	5, 10		15, 1 – 16
1 Цар. 8, 14 сл.	8, 13		17, 23
	12, 10		
3.Цар. 21, 1-16	Иезек. 15, 2-5		
	17, 5-19		
	19, 10-14		
	Осия 10, 1		
Амос 5, 11			
	9, 14		
	Иона 1, 7		
	Михей 4, 4		
	Софоний 1, 13		
	Захария 3, 10; 8, 12		
	1 Макавей 14, 12		
	Пс 79, 9-17 ;		
	103, 15; 127, 3		

Любов

“Бог е любов” – “Обичайте се един други”. Преди да достигне този връх на Новозаветното откровение, човек трябва да очисти тясно човешката си представа за любовта, за да приеме тайната на Божията Любов – тайна, проявена чрез кръстната смърт на Христос; С думата “любов” се обозначават множество различни явления, плътски и духовни, емоционални и интелектуални, сериозни и лекомислени, съзидателни и разрушителни. Обичат се: приятен предмет, животно, колега в работата, приятел, родители, деца, жена. Библейският човек познава всичко това от опит. За чувства от такъв род се говори и в “Битие” (Бит.2,23сл; 3,16; 12,10-19;), в историята на Давид (1Цар.18,1-3; 2Цар.3,16; 12,15-25; 19,1-5), в “Песен на Песните” и в ред други книги. Нерядко тези чувства придобиват греховна окраска, но по-често те се отличават с прямота, дълбочина и искреност, изказани обикновено в съдържателни кратки изречения.

За израилтяните, малко склонни към отвлечено мислене, думите често имат емоционална окраска: да познаеш означава също и да обичаш; верността им към обществените и семейни връзки (хесед) била поривиста, непосредствена, великодушна. (Бит.24,49; Ис.Нав. 2,12-14; Рут 3,10; Зах.7,9). На езика на Стария Завет “любя” (евр. “ахаб”; гръц. “агаран”; между гръцките думи, означаващи “любов”, 70-те избрали този малко употребяван глагол, който в Новия Завет получава изключително религиозен смисъл) по значение е толкова многостранно, колкото и нашето “любя”.

Библейският човек знае и ценността на емоционалното влечение (Притчи 15,17) и свързаните с него опасности (Сирах.9,1-9). Когато понятието за любовта прониква в религиозната му психология, то вече е наситено с богат и конкретен човешки опит. В същото време, пред него възникват множество въпроси. Може ли Бог, Който е толкова велик и толкова чист, да слезе до там, че да обича човека, който е толкова нищожен и грешен? И ако Бог все пак го обича, как може човекът да отговори на такава любов? Всяка религия се стреми по своему да отговори на тези въпроси, като обикновено изпада при това в една от двете противоположни крайности: или отнася Божията Любов в областта на недостъпното, за да запази разстоянието между Бога и човека, или принизява Божията Любов до равнището на чисто човешката любов, за да даде на човека усещане за присъствие на Бога. На тези тревожни религиозни търсения на човека, в Библията е даден ясен отговор: Бог е благоволил да започне диалог за Любовта с хората и в името на тази Любов Той ги задължава и ги учи да се обичат един – други.

I. ДИАЛОГЪТ НА ЛЮБОВТА МЕЖДУ БОГА И ЧОВЕКА

С.3.

Разказите за сътворението на света, макар самата дума “любов” да не се среща в тях (Бит. 1,2-3), дават първото откровение за Божията Любов, когато се говори за благостта, проявена от Бога към Адам и Ева. Бог желае да им даде пълнота на живота; но този дар предполага от тяхна страна свободно единение с волята Му; Бог започва този диалог на Любовта със заповед. Но Адам поискал със сила да овладее онова, което му е било предназначено като дар: той съгрешил. Тогава тайната на благостта се задълбочава, преминавайки в милосърдие, изразено в обещанията за спасение към грешника; и така, връзките на Любовта между Бога и човека постепенно се възстановяват. Историята на престоя в рая и изгонването от него е един вид кратко въведение към цялата свещена империя.

1. Божии приятели и довереници. – Призовавайки Авраам, избрания сред езичниците (Ис.Нав.24,2сл.), за да стане Негов приятел (Ис.41,8), Бог изразява Любовта си под формата на приятелство: Авраам става довереник на тайните му намерения (Бит.18,17). Това се обяснява с факта, че Авраам е отговорил на изискванията на Божията любов; следвайки Божия призив, той напуснал отечеството си (Бит.12,1), и по-нататък той трябвало да проникне в тайната на страха

Божий, който е Любов; заповядва му се да принесе в жертва своя единствен син, следователно и своята любов: “вземи сина си, когото ти обичаш” (Бит.28,2).

Мойсей не е подложен на това изпитание: пред него не е стоял въпросът да принесе в жертва сина си; затова пък под въпрос е стояло съществуването на целия народ, вследствие конфликта между страха Божий и греха. Душата му като че се разкъсва между Бога, който го е изпратил, и народа, когото той представлява. (Исх.32,9-13). Той остава верен, понеже от момента на призоваването си (Исх.3,4), та до самата си смърт, той непрестанно върви по пътя на все по-голямата близост с Бога, беседвайки с Него, като “приятел” (Бит.33,11); нему се открива безкрайната благодост Божия – такава Любов, която, без нищо да накърни светостта си, е милосърдие.

2. Откровението на пророците. – Пророците също са Божии довереници (Амос 3,7), възлюбени от Бога чрез избор, ”привлечени” (Амос 7,15; 1 Пет. 2,9) по силата на този избор, нещо, което понякога раздира душата им (Иер.20,7-9); пророците са свидетели на Любовта и гнева на Яхве (Амос 3,2). Осия и след това Иеремия и Иезекиил донасят откровението, че Бог е съпруг на Израел, макар Израел да е постоянно неверен и заплаща единствено с неблагоприятност и измяна за тази най-силна и ревностна Любов. Но дори отхвърлена, Любовта е по-силна от греха (Осия 11,8); тя прощава и дава на Израел ново сърце, способно да обича (Осия 2,21 сл.; Иез.16,60-63; 36,26 сл.). Други образи – например Пастирът или Лозарят (Иез.17,6-10) и изразяват същата ревност на Божията Любов и същата драма.

Второзаконието, провъзгласено отново (4 Цар.22) в условия, когато изглеждало, че народът окончателно е предпочел пред Божията Любов поклонението на идолите – непрекъснато напомня, че Божията Любов се дава на Израел не по заслуги (Втор.7,7 сл.) и че Израел трябва “да обича Бога с цялото си сърце” (Втор.6,5). Тази Любов се изразява чрез поклонение и послушание (Втор.11,13; 19,9;), предполагащи решителен избор, скъсване със злото, каквото и да струва това (Втор.4,15-31; 30,15-20). Но такава любов е възможна, само ако Бог Сам дойде да обреже сърцето на Израел и да го направи способно да обича (Втор.30,6).

3. Към личния диалог. – След изгнанието, очистен от изпитанието, Израел постепенно открива, че животът с Бога е не друго, а диалог на Любовта. Най-вяроятно, от тази гледна точка той предпочита и “Песен на песните”; в нея се редуват мотивите на притежаването и търсенето, което довежда дотам, че Съпругът и съпругата се обичат взаимно “със силна като смърт любов” (Песен песни 8,6).

В периода след изгнанието се дава голям отчет за това, че Бог се обръща към сърцето на всеки: Той обича не само народа като цяло (Втор.4,7) или водителите му (2 Цар.12,24 сл), но и всеки иудеин, и особено – праведния, бедния и нищия. Постепенно се набелязва дори мисълта, че Любовта на Яхве се разпространява не само върху иудеите, но и върху езичниците (Иоан 4,10 сл.) и дори върху цялото творение (Прем.11,23-26).

По този начин в епохата, предвестяваща идването на Христос, благочестивите иудеи (евр. ”хасия”), които размишляват върху съдържанието на Библията, започват да осъзнават, че ги обича онзи Бог, Чиято милосърдна верност към съюза с Израел (Иоил 2,13), благодост и милост (Бит.6,8; Ис.30,18) те славят. На свой ред, те непрестанно говорят за своята любов към Бога и към всичко, което е свързано с Него: към Името Му, Закона Му, Премъдростта Му (Ис.56,6; Сир.1,10; 4,14;). Тази любов често се доказва, въпреки примера и давлението на нечестивците (Сир.2,11-17), дори чрез мъченичество, както станало в епохата на Макавеи (2 Мак.6-7) и впоследствие – с Рави Акиба, загинал за вярата си в 135 г. след Р.Хр. “С цялото си сърце Го възлюбих,- казал той – и с всичко, което имам; но нямах случай да Го възлюба с цялото си същество (душа). Сега това време дойде” Гези възвишени думи са прозвучали в епоха, когато пълнотата на откровението вече е била дадена на хората от Исус Христос.

НОВ ЗАВЕТ:

Любовта между Бога и хората се откривала в Стария Завет чрез цял ред събития: такива са били Божиите благоволения и човешките откази, страданията на отхвърлената любов и мъчителното себепреодоляване, за да се достигне равнището на истинската любов и приемането ѝ като благодатен дар. В Новия Завет Божията Любов е изразена в едно събитие, самата природа на което коренно преобразува целия ред на нещата: Иисус идва, за да преживее като Богочовек драмата на диалога на Любовта между Бога и човека.

1. Дар на Отца. – Пришествието на Иисус е преди всичко дело на Отца. След пророците и обещанията на Стария Завет, Бог “като си спомни милостта Си” (Лука 1,54сл.; Евр. 1,1), откри Себе Си (Иоан 1,18); Той проявява Любовта Си (Рим. 8,39; 1 Иоан 3,1; 4,9) в Онзи, Който е не само очакваният Месия – Спасител (Лука 2,11), но и Негов собствен Син (Марк. 1,11; 9,7; 12,6), възлюбен от Него (Иоан 3,35; 10,17; 15,9; Кол. 1,13).

Тук Любовта на Отца се изразява с ненадминатата от нищо сила. Осъществява се нов Завет, сключва се вечен брачен съюз на Жениха с човечеството. Божията щедрост, проявена вече при възникването на Израел като народ (Втор. 7,7сл) достига сега пълнотата си: приемайки Сина, но по този начин човекът се отказва от всяка надменност, от всяка гордост, която е основана върху собствени заслуги; дарът на Божията Любов е напълно безвъзмезден (Рим. 5,6сл; Тит 3,5; 1 Иоан 4,9-19). Този дар е окончателен, излиза извън пределите на земния живот на Христа. (Мат. 28,20; Иоан 14,18сл.); доведен е до краен предел, тъй като Отец е съгласен дори със смъртта на Сина, за да живее света (Рим. 5,8; 8,32) и за да станем ние деца Божии (1 Иоан 3,1; Гал. 4,4-7). “Бог толкова обикна света, че отдаде Своя Единороден Син” (Иоан 3,16), та хората да получат вечен живот; но сами се осъждат онези, които отказват да повярват в Пратения и “обикнаха повече мрака, нежели светлината” (Иоан 3,19). Изборът е неизбежен: или любов чрез вяра в Сина, или гняв заради отказа на вярата (Иоан 3,36)

2. Съвършената любов, открила се в Иисус. – От този момент, драмата на Любовта се разиграва не само при контактите на хората с Иисус, но и посредством Самата Му личност. Самото съществуване на Иисус е вече конкретно откровение на Любовта. Той е човек, който осъществява синовния диалог с Бога и свидетелства за него пред хората. Иисус е Бог, дошъл да живее сред хората в пълнотата на Своята Любов и да възвести нейния пламенен зов. В Негово лице човекът обича Бога и Бог обича човека.

А) Целият живот на Иисус свидетелства за този двоен диалог. Предал се от самото начало на Отца (Лука 2,49; Евр. 10,5-7), живеещ в молитва и благодарност (Марк. 1,35; Мат. 11,25), а главното – в пълна съгласуваност с Божията воля (Иоан 4,34; 6,38), Той през цялото време слуша Бог Отец (Иоан 5,30; 8,26.40), като знае, че и Отец Го слуша (Иоан 11,41сл; 9,31). Колкото до отношенията Му към хората, целият Негов живот е отдаден не само на някои приятели (Марк 10,21; Лука 8,1-3; Иоан 11,3.5.36), а на всички (Марк 10,45); Той върви, правейки добро (Деян 10,38; Мат. 11,28-30;), напълно безкористно (Лук. 9,58), внимателен към всички, а особено – към най-презрените и недостойните (Лук. 7,36-50; 19,1-10; Мат. 21,31сл); от тази именно среда Той е избрал онези, които искал (Марк 3,13), за да направи от тях Свои приятели (Иоан 15,15сл).

Такава Любов призовава към ответна любов, заповедта на Второзаконието остава в сила (Мат. 22,37; Рим. 6,28; 1 Кор. 8,3; 1 Иоан 5,2), но от този момент я изпълняват, обичайки Иисуса, защото, като Го обичат, обичат и Отца (Мат. 10,40; Иоан 8,42; 14,21-24). В крайна сметка, да бъде обичан Христос означава напълно да се съблюдават думите Му (Иоан 14,15.21.23) и да бъде следван Той, при отказване от всичко (Марк 10,17-21; Лука 14,25-27). И така, в цялото Евангелие се прави разделение (Лука 2,34) между тези, които приемат, и онези, които отхвърлят тази Любов, към която е невъзможно да останеш неутрален (Иоан 6,60-71; 3,18сл.; 8,13-59; 12,48).

В) На Кръста Любовта окончателно разкрива своята сила и трагизъм.. Христос е трябвало да пострада (Лука 9,22; 17,25; 24,7.26; Евр. 2,17сл), та напълно да се разкрие Неговото послушание на Отца. (Филип. 2,8) и на Любовта Му към Своите (Иоан 13,1). Напълно свободно (Мат. 26,51-54; Иоан 10,18), като минава през изкушението и понася привидното мълчание на Отца (Мат. 26,39-44;

27,46; Евр.4,15), в пълна самота поради човешкото Си естество (Марк 14,50; 15,29-32), но въпреки това продължавайки да прощава оскърбяващите Го и да приема идващите при Него (Лука 23,28.34.43; Иоан 19,16), Исус се приближава към часа на онази Любов, по-голяма от която “никой няма” (Иоан 15,13). Той отдава на Бога всичко, без остатък (Лука 23,46) и на всички хора, без изключение (Марк 10,45; 14,24; 2Кор.5,14сл; 1Тим.2,5 сл). Чрез кръстната смърт окончателно е прославен Отец (Иоан 17,4); “Човекът Исус” (1Тим.2,5), а заедно с Него и цялото човечество, се удостояват с безграничната Божия Любов (Иоан 10,17; Филип.2,9-11). Бог и човекът са в пълно единство, според първоначалната молитва на Христос (Иоан 17,23). Обаче, нужно е човекът да приеме свободно толкова пълна и възискателна любов, която да го води към саможертва по примера на Христос (Иоан 17,19). На този свой път човекът среща съблазънта на кръста и именно това е безумието на Любовта. В това се проявява най-пълно дарът на Мъжа към жената (Еф.5,25-27; Гал.2,20), но за хората също така възниква и крайното изкушение да станат неверници.

3. Вселенската любов в Духа. Голгота е мястото на съвършената любов и формата, в която тази любов се проявява, е решителното изпитание: приятелите на Разпънатия Го изоставят (Марк.14,50; Лука 23,13-24), понеже за приемането на Божията Любов не е достатъчен личен контакт или човешко разсъждение, с една дума – “познание по плът” (2Кор.5,16); необходим е дарът на Духа, който създава в човека “ново сърце” (Иер.31,33сл; Иез.36,25-27). Светият Дух, излят в деня на Петдесетница (Деян.2,1-40), съгласно Христовото обещание (Иоан 14,16-18; Лука 24,49), оттогава присъства в света (Иоан 14,16) чрез Църквата (Еф.2,21сл) и учи хората на онова, което им е казал Исус (Иоан 14,26), като им дава възможност да усвоят това отвътре, като истинско религиозно знание; свидетели или не на земния живот на Исус, всички хора са равно помежду си в това отношение без разлика на времена и раси. Всеки човек се нуждае от Духа, за да бъде в състояние да каже “Отче !” (Рим.8,15) и да прослави Христа (Иоан 16,14). Така в нас се излива любовта (Рим.5,5), която ни “обхваща” (2Кор.5,14), така , че нищо вече не може да ни отдели от нея (Рим.8,35-39), и тя ни подготвя за окончателната среща в любовта, когато “ще познаем, както и бяхме познати” (1Кор.13,12).

4. Бог е любов. – Воден по този начин от Духа, за да живее със Своя Господ в диалога на любовта, християнинът се приближава към самата тайна на Бога. Понеже Бог не открива веднага Кой е Той, а говори, призовава, действа, и по този път човекът се издига до по-дълбоко познание. Отдавайки Сина Си, Бог разкрива, че Той е Онзи, Който от любов дарява Себе Си (Рим.8,32). Като пребивава с Отца Си в абсолютен диалог на любовта и като открива по този начин, че Отец и Той са “едно” от вечността (Иоан 10,30; 17,11.21сл) и че Той Самият е Бог (Иоан 1,1; 10,33-38; Мат.11,27), “Единородният Син, Който е в недрата на Отца” ни явява Бога, “Който никой никога не е видял” (Иоан 1,18). Този Бог е Той и Неговият Отец в единството на Духа. И “ученикът, когото Исус обичаше”, познал от опит любовта и вярата, формулира онова, което е очевидно последната дума на всичко: “Бог е любов” (1 Иоан 4,8.16). От всички човешки думи, с цялото им богатство и всичките им предели, именно думата “любов” може най-добре да ни даде прозрението на тайната на Бог – Троица, на взаимния и вечен дар на Бог Отец, Син и Дух.

II. БРАТСКАТА ЛЮБОВ

СТАРИЯТ ЗАВЕТ

Още в Стария Завет заповедта за любов към Бога е допълнена с “втора заповед”: “Обичай ближния си като себе си” (Левит 19,18), макар тази заповед да е представена не така тържествено, като първата (Лев.19,1-37; Втор.6,4-13) и думата “ближен” е употребена тук несъмнено в твърде тесен смисъл. Но израелтянинът вече е призван да се отнася внимателно към “другия” още в най-древните текстове равнодушието или враждата към ближния са представени като оскърбление на Самия Бог (Бит.3,12; 4,9сл) и Законът добавя към изискванията, засягащи отношенията към Бога други, засягащи отношенията между хората : и в Десетте Заповеди (Изх.20,12-17), и в “Свода

на Завета”, съдържащо множество предписания как да се оказва внимание на бедните и мизерстващите (Изх.22,20-26; 23,4-12). Цялото пророческо предание (Амос 1-2; Ис.1,14-17; Иер.9,2-5; Иез.18,5-9; Мал.3,5) и цялото предание на книгите на Мъдреците (Притч.14,21; 1,8-19; Сирах.25,1; Прем.2,10-12) имат същата насоченост: не може да се угоди на Бога, ако не се уважават другите хора, особено най-изоставените, най-малко “заслужаващите внимание”. Никога не се е смятало, че може да бъде обичан Бог без внимание към Хората: “Баща ти извърши съд и правда... Той разглеждаше делото на беден и сиромаш... Не значи ли това, да Ме познаваш?” (Иер.22,15сл). Това изречение се отнася непосредствено към цар Иосия, но засяга целия Израел (Иер.9,4).

Това задължение не винаги се нарича любов (Лев.19,18; 19,34; Втор.10,19), Но при все това, когато се предписва да се обичат пришълците, заповедта е обоснована от задължението да се постъпва, както Самият Яхве по време на Изхода: “обича пришълеца и му дава хляб и облекло. Обичайте и вие пришълеца понеже сами бяхте пришълци в Египетската земя” (Втор.10,18сл). Следователно основание тук не е просто естествената солидарност, а същността на историята на спасението.

Немного преди пришествието на Христа, в любовта към ближния биват включени и противникът – юдеин, или дори врагът – езичник, любовта става повече вселенска, макар Израел да запазва за себе си централно положение. “Обичай света – казвал Гилел – Желай света. Обичай създанията, привеждай ги към Закона”. Започва да се разбира, че любовта означава да се продължава действието на Самия Бог. “Както Светият – да бъде Той благословен ! – облича голите, утешава скърбящите, погребва умиращите, така и ти обличай голите, посещавай болните” и т.н. След това вече било лесно да се установи връзката между двете заповеди – любовта към Бога и към ближния; дошъл и денят, когато това направил книжникът, дошъл при Иисус (Лука 10,26сл)

НОВИЯТ ЗАВЕТ

Ако в юдейското разбиране оставала възможност да се смята, че братската любов стои сред другите заповеди на равни начала, то в християнския светоглед ѝ се отрежда вече централно, дори своего рода единствено място.

1. Двата вида любов. – От началото до края на Новия Завет любовта към ближния се представя като неотделима от любовта към Бога: двете заповеди са върхът на Закона и ключът към него (Марк 12,28-33); братската любов – това е изпълнение на всички нравствени изисквания (Гал.5,14;6,2; Рим.13,8сл; Кол.3,14); тя в крайна сметка е единствената заповед (1Иоан 15,12; 2Иоан 5), единственото и същевременно – многообразно дело на всяка жива вяра (Гал.5,6.22): “Който не люби брата си,когото е видял, как може да люби Бога, Когото не е видял?...Обичаме чедата Божи, като любим Бога” (1 Иоан 4,20сл;5,2;). Невъзможно е по-добре да се изрази това, че всъщност има само една любов.

И така, любовта към ближния по същността си е религиозна: тя не бива да се бърка с обикновената филантропия. Тя е религиозна и по своя образец, каквато е любовта на Самия Бог. (Мат.5,44сл; Еф.5,1сл; 1Иоан 4,11сл).. Инакрая, тя е религиозна по своя източник, понеже Е Божието действие в нас: как бихме могли да бъдем милосърдни, подобно на небесния Отец (Лука 6,36), ако Самият Господ не ни е научил на това (1Сол.4,9) и ако Духът не изливаше любов в сърцата ни (Рим.5,5; 15,30)? Тази любов е от Бога и пребивава в нас именно затова, защото Бог ни осиновява (1Иоан 4,7). Дошла при нас от Бога, тя се и връща при Него: обичайки братята си, ние обичаме Самия Господ (Мат.25,40), понеже всички заедно съставяме Тялото Христово (Рим.12,5-10; 1Кор.12,12-27). Такава е дадената ни възможност да отговорим на онази любов, с която Бог преди нас ни е възлюбил (1Иоан 3,16; 4,19сл.)

В очакване на второто пришествие Господне, любовта е основното изискване, по което ще бъдат съдени хората (Мат.25,31-46). Такова е завещанието, оставено от Иисус: “Обичайте се един – други, както Аз ви обикнах” (Иоан 13,34сл). Христовото дело на любовта продължава да се

изразява чрез действията на учениците Му. От тази заповед, макар и древна, понеже е свързана със самите източници на откровението (1Иоан 2,7сл), същевременно е и нова; чрез жертвата Си Иисус полага началото на нова ера, като основава ново общество, възвестено от пророците , и като дарява на всекиго Духа, който създава нови сърца. По този начин, двете заповеди се съединяват в едно, понеже любовта на Христос продължава да се изразява в любовта, проявявана от учениците Му един към друг.

2. Любовта е дар. – Християнската любов, особено у синоптиците и у Павел, е представена по образа на Бога, Който бе отдал Своя Син за спасението на всички грешни хора, без никаква заслуга от тяхна страна (Марк 10,45; Рим.5,6-8). Тази любов е вселенска, не оставя място за никакви социални или расови прегради (Гал.3,28), не презира никого (Лука 14,13; 7,39); нещо повече, тя заповядва да бъдат обичани враговете (Мат.5,43-47; Лука 10,29-37). Любовта не може да се поддаде на униние: неин закон е безграничната прошка (Мат.18,21сл; 6,12.14сл), търпението, отговора с добро на злото (Рим.12,14-21; Еф.4,25-5.2). В брака тя се проявява като пълно себеподдаване по образа на Христовата жертва (Еф.5,25-32). За всички тя в крайна сметка е служене един на друг (Гал.5,13), при което човекът, заедно с разпънатия Христос, се отказва от самия себе си (Филип.2,1-11). В “химна на добродетелната любов” (1Кор.13) Павел обяснява нейната същност и величие. Без да пренебрегва изискванията ѝ във всекидневния живот (1Кор.13,4-6), той утвърждава, че любов нищо няма цена (1Кор.13,1-3) и че само тя ще надживее всичко: обичайки като Христос, ние вече живеем в божествената и вечна реалност (1Кор.13,8-13). Църквата се изгражда от любовта (1Кор.8,1; Еф.4,16); чрез нея човекът става свършен до Деня Господен (Филип.1,9-11).

3. Любовта е общение. – Макар Иоан да говори за универсалността и хвали добронамерената любов (Иоан 3,16; 15,16; 1Иоан 4,10), до душата му е по-близък друг неин аспект: общението на Отца със Сина в Духа. Той подчертава последиците от това общение за взаимната любов на християните. Братството им трябва да бъде изпълнено с взаимно общение, в което всеки се включва с цялата си способност да обича и вярва. Пред лицето на света, в който той не може да обича царството на “лукавия”(1Иоан 2,14 сл; Иоан 17,9), християнинът трябва да обича братята си с възискателна и действена любов (1 Иоан 3,11-18), в която действа законът на самоотричането и смъртта, без което не може да има истинска “плодотворност” (Иоан 12,24сл). Чрез тази любов вярващият остава “да пребивава в общение с Бога (1 Иоан 4,7-5,4). Това е била Иисусовата последна молитва –“та любовта, с която си Ме възлюбил, в тях да бъде, и Аз в тях” (Иоан 17,26). Тази братска любов, която преживяват учениците сред света, до който не принадлежат (17,11.15), е “свидетелство, от което светът може да познае Иисус като пратеник на Отца (17,21). “По това ще познаят всички, че сте мои ученици, ако любов имате помежду си” (Иоан 13.35).

Sk- At.

ПРЕПРАТКИ към “Л Ю Б О В “ – Първа част			
I.Група	II.Група	III.група	IV.Група
Битие 1,2-3; 2,23сл. 3,16; 6,8; 12,1.10-19; 24,49; 28,2; 33,11;	Притчи 15,17; Песен песни 8,6; Сирах. 1,10; 4,14; 8,11-17; 9,1-9;	1 Петър 2,9; Иерем. 20,11-13; Прем. 11,23-26	Иоан 4,10 сл.
Изх. 3,4; 32,9-13; Втор.4,7.15-31; 6,5; 7,7сл.; 11,13; 19,9; 30,6.15-20;	Исаия 30,18; 41,8; 56,6;		
Ис.Нав. 2,12-14; 24,2сл.;	Иезек. 16,60-63 17,6.10; 36,26сл.		
Рут 3,10;	Осия 2,21 сл; 11,8;		
1 Цар. 18,1-3;			
2 Цар. 3,16; 12,15-25;			

19,1-5; Иоил 2,13;
 2 Макав. 6-7; Амос 3,2-7; 7,15;
 Захар. 7,9;

ПРЕПРАТКИ към "ЛЮБОВ" - ВТОРА ЧАСТ

I.група	II.група	III.група	IV.група
Бит. 3,12; 4,9 сл.	Притчи 1,8-19; Прем. 2,10-12;	Деян. 2,1-40; 10,38;	Матей 5,43-47; 6,12.14сл; 10,40; 11,25-30; 18,21 сл 21,31сл. 22,37; 25,31-46; 26,39-44.51-54; 27,46;
Изх.20,12-17; 22,20-26; 23,4-12;	Сирах. 25,1; Ис. 1,14-17;	1 Иоан 2,7 -14; 3,1.11-18 ; 3,1.11-18; 4,7-20; 5,2-4; 15,12; Рим. 5,5-8 8,15.28.35-39; 12,5-10.14-21; 13,8сл. 15,30;	Марко 1,11.35; 3,13; 9,7; 10,17-21.45; 12,6.28-33; 14,24.50; 15,29-32; Лука 1,54сл. 2,11.34.49; 6,36; 7,36-50; 8,1-3; 9,22.58; 10,26-37; 13,13-24; 14,13.25-27; 17,25; 19,1-10; 23,28.34.43-46; 24,7.26.49;
Лев. 19,1-37;	Иер.9,2-5 22,15сл. 31,33	1Кор.8,1-3; 12,12-27; 13,1-6.12;	Иоан 1,1.18; 3,16-19.35-36; 4,34; 5,30; 6,38.60-71; 8,13-59; 9,31; 10,17-18.30-38; 11,3-5.36.41; 12,24.48; 13,1.35; 14, 15-26; 15,13-16; 16,14; 17,4-9.11-15; 23-26;
Втор. 6,4-13; 7,7сл. 10,18сл.	Иез.18,5-9; 36,25-27; Малах.3,5;	2 Кор.5,14-16; Гал.2,20; 3,28; 4,4-7; 5,6.13-22; Еф. 2,21сл; 4,16.25-5,2; 5,25-32; Филип. 1,9-11; 2,1-11; Колос.1,13; 3,14; 1 Сол. 4,9; 1 Тим. 2,5сл. Тит 3,5; Евр.1,1; 2,17сл. 4,15; 10,5-7;	

МИР

Човекът от цялата дълбочина на своето съществуване си желае мир. Но често не познава същността та това добро, за което ламти с всички желания; но пътищата, с които иска да го достигне, не винаги са Божие пътища. Затова трябва да се научи от светите истории, как да търси истинския мир и да чуе , как Бог възвестява да даде този мир в Иисус Христос.

I. МИРЪТ – ИСТИНСКО ЩАСТИЕ

За да оценим истинската стойност на реалността, която се съдържа в тази дума, трябва да почувствуваме вкуса на земята, която е в семитския израз, дори и в неговото най-духовно разбиране, а в Библията чак след последната книга.

НОВИЯ ЗАВЕТ

1. Мир и благо. – Еврейската дума *shalom* произхожда от корен, който – според различното използване – означава неприкосновеност , съвършеност (Иов 9,4), напр. завършване на дома (3 Цар.9,25), или действие, с което нещата се връщат до тяхното първоначално състояние, до тяхното интегриране, напр. ”успокояване на кредитора”

(Изх. 21,34), изпълнение на обещанието (Пс.49,14). Библейският мир не е само “съглашение”, което позволява спокоен живот, както не е “време на мир” в противовес на “време на война” (Еклес.3,8; Откр. 6,4); означава благо във всекидневния живот, състояние на човека, който живее в съгласие с природата , със себе си, с Бога: конкретно е “благословия”, “почивка” , “слава,” богатство, “спасение,” живот.

2. Мир и щастие – Да имаш добро здраве и “да живееш в мир” са паралелни изрази (Пс. 37,4); когато се питат как е някой, дали е добре, говори се “Той е в мир” (2 Цар.18,32; Бит.43,27); Авраам, който е умрял в щастлива старост и пълни дни(Бит.25,8;), си е отишъл в мир (Бит.15,15;. Лука 2,29). Мирът в по-широк смисъл означава сигурност. Гедеон вече не трябва да се бои от смъртта при небесното явление (Съд.6,23;; Дан.10,19); също и Израел вече не трябва да се бои от неприятелите, благодарение на победителите- Иисус Навин (Ис.Нав.21,44; 23,1), Давид (2 Цар.7,1), Соломон (1 Парал.22,9; Сирах.47,13).накрая мирът е единодушие в братския живот: моя доверен познат, моя приятел, това е “човек на моя мир” (Пс.39,10; Иер.20,10); мирът е взаимно доверие, което често потвърждава “ договора” (Неем.25,12; Сир.45,24), или договаряне за добро съседско съжителство (Ис.Нав.9,15; Съд.4,17; Лука 14,32; Деян.12,20).

3 Мир и спасение - Всички тези материални и духовни добрини са обхванати в поздравяването, в пожелание за мир (на арабски – *salamalek*); в това пожелание за мир и в С.З. и в Н.З. се изказва това, което е в нашия поздрав “добър ден” и “сбогом”, дали това е при разговор (Бит.26,29; 2Цар.18,29), или в посланията (Дан.3,98). Затова е необходимо да се пожелава мир, или да се пита посетителя, как е с неговия мир (4 Цар.9,18), защото мирът е такова състояние, което трябва да си го придобиеш или да го охраняваш.; мирът е победа над някакъв неприятел. Гедеон или Ахаб се надяват, че ще се върнат от войната в мир, което значи като победители (Съд.8,9; 3Цар.22,27 сл.); такова е и желанието за успех от изследването (Съд.18,5сл), и победата на Ана над безплодието (1Цар.1,17) и “здравяването на раните (Иер. 6,14; Ис.57,18сл.) накрая хората принасят “мирни жертви | *salutaris hostia* |, които подчертават общението | *komunia* | между Бога и човека (Лев. 3,1).

4. Мир и справедливост – Мирът накрая е това, което е добре в противовес на това, което е зле. (Притчи12,20). “Няма мир за грешниците (Ис.48,15); и обратно “ наблюдавай непорочния и гледай праведника, защото бъднината на такъв човек е мир (Пс.36,37), “ смирените ще наследят земята и ще се насладят на съвършен мир (Пс.36,11; Притчи 3,2). Мирът е сбор от добрини, дадени за

справедливост: да имаш плодородна земя, да се наядеш до насита, да живееш в сигурност, да спиш без страх, да побеждаваш враговете, да се размножаваш, и това всичко дефинитивно, защото Бог е с нас (Лев.26,1-13). Значи мирът въобще не е отсъствие на война, а пълнота от щастие.

II. МИРЪТ - ДАР БОЖИЙ

След като мирът е плод и знак на “справедливост, как е това, че безбожниците използват мира (Пс.72,3). На този ключов въпрос се дава отговор в продължение на цялата свята история: мирът най-напред се разбира като земно щастие, после се явява винаги по-вече и по-вече като духовно добро, защото извира от небето.

1. Бог на мира - Веднага в началото на библейските истории Геден построява олтар на *Яхве Шалом* (Съд.66,24). Бог, който царува на небето (Иов 25,2) може също да създаде мир (Ис. 45,7). Затова от Него чакат тази добродетел “Яхве е велик, който желае мир на Своя раб (Пс.34,27). Благославя Израел (Числа 6,26), своя народ (Пс.28,11), домът на Давид (3Цар.2,33), царството (1Мак 2,5) Или който “се доверява на Него, може да заспи в мир (Ис.26,3).” Молете се за мир на Иерусалим! Нека щастливо да живеят всички, които те обичат” (Пс.121,5)

2. “Господи, дай мир!” – Човек ще достигне този Божи дар с доверчива молитва; но и с “изпълняване на справедливост”, защото има, според Божието намерение, да сътрудничи за установяване мир на земята, въпреки, че това сътрудничество за “грехът, който винаги присъства” се явява като двузачно. Историите в периода на Съдиите, са истории на Бога, който подбужда “освободителите, да обновят мира, който Израел е загубил със своите престъпления. Давид е убеден, че е изпълнил своята задача с това, че е освободил страната от нейните неприятели (2Цар.7,1) Идеалният цар се нарича Соломон, миролюбивият цар (1Цар.22,9); под неговата власт “народът на Севера и народът на Юга са братски обединени. (3 Цар.5)

3. Борба за мир

А) *Борба на пророците* – Този идеал обаче бързо се нарушава и царете не гледат да постигнат мир като плод на божията справедливост, а чрез политически, често безбожни договори. Това е лъжливо придвижване, което като, че ли аргументира видимите пророчески изказвания на определени хора, които по-малко се грижат за гласа Божий, отколкото за това “да имат какво да гризат със зъбите” (Михей 3,5); осмеляват се срещу греха да възвестяват траен мир (Иер.14,13) Около 850 г. Михей, въстава, за да се бори с тези лъжепророци за тяхното говорене за мир и за действията на мира. (3 Цар.22,13-28). Борбата ш. ще стане много жива при обновяването на Иерусалим (Иер.23,9-40). Дарът на мира изисква грехът да бъде потиснат, затова изисква предхождащо наказание. Иеремия обвинява: “Лекуват раните на моя народ лекомислено. Казват: Мир, мир, а мир няма. (Иер.6,14). Иезекия крещи: Стига сте я мазали с кал! Стената трябва да падне. (Иез.13,15сл.). А когато се е срутила, тези, които пророкували нещастие, въпреки, че са сигурни, че лъжата е вече невъзможна, отново провъзгласят мир. На изселниците Бог съобщава: “Нали са ми познати намеренията, които имам с вас, намерения за мир, а не нещастие: ще ви дам бъдеще и надежда” (Иер.29,11). Ще се сключи завет за мир, с който ще се премахнат дивите зверове, ще се осигури сигурност, благословение (Иез.34,25-30), защото “говори Бог,” ще бъда с тях. (Иез.37,26).

Б) *Есхатологичен мир* – Тази контраверсия за мира е в основата на цялостното пророческо послание. Действителният мир, като съществен елемент на есхатологичното проповядване се откъсва от своите земни граници и от своите грешни фалшификати. Заплашителните предсказания на пророците обикновено завършват със съобщаването на богато обновление. (Ос.2,20; Амос9,13сл.). Исаия сънува за “принц на мира” (Ис.9,5) който ще даде “мир безкрай” (Ис.9,6), ще открие нов “рай, защото това ще бъде Мир” (Мих.5,4) Природата ще бъде подчинена на човека, двете отделени царства ще се “помирят, народите ще живеят в мир

(Ис.2,2сл.11,1 сл;32,15-20), “ще процъфти праведникът и ще има изобилен мир,докле месечина трае”(Пс.71,7).Това “евангелие за мир(Наум 2,1),освобождаването от Вавилон (Ис.52,7; 55,12) ще осъществи страдащ “Слуга(Ис.53,5),който със своята жертва ще огласи каква ще бъде цената на мира. От тогава “ мир, мир на далечен и ближен! ДА, ще го изцеля (57,19). В народа ще “управлява Мир и Справедливост (60,17); “Ето, ще насоча към него(Иерусалим) мир като река и славата на народите като пълноводен поток “(66,12);

С) Накрая въпросите за истинския мир се разбират *сапиенсално*. Вярата твърди:” На големия мир се радват, които обичат твоя закон, за тях няма никакво препъване” (Пс.118,165);, но се струва , че събитията говорят обратно на това (Пс. 72,3), и с това поднасят проблем “за възмездие”. Този напълно ще се разреши само с вяра в съвършения и личен посмъртен живот. “Душите на справедливите са единствено в ръцете Божии...неразумните ги мислеха за умрели...но те пребъдват в мир(Прем.3,1сл.), това значи, че са в пълнотата на добрини и в общение с този, който ги дава,.”в блаженство.

III. МИРЪТ НА ХРИСТОС

Надеждата на пророците и авторите на книгите на премъдростта се е осъществила в дара “Иисус Христос , защото в него и чрез него грехът е преодолян ; но докато грехът не умре във всеки човек, докато Господ не дойде в последния “Ден, мирът остава доброто,което има да дойде; така,че пророчеството на пророците запазва и по-нататък своята стойност: с това “, че на тези, които извършват дела за мир, в мир ще се сее плодът на справедливостта (Ис.32,17). Това е посланието, което се възгласява в Н.З.от Лука през Павел до Йоан.

1 *..ЛУКА* в своето евангелие начертава образ на миролюбивия цар. При неговото раждане ангели са разгласили мир на хората, които Бог обича.(Лука 2,14).”Иерусалим не иска да приеме това послание (Лк.19,42), което повтарят зарадваните ученици при съпровождане на “Царят, който влиза в своя град(Лк.19,38). В устата на миролюбивия Цар желанието за земен мир става огласяване на”спасението.Иисус като добър евреин говори: “Върви в мир” , но с тези думи връща здравето на жената, страдаща от кръвотечение (8,48), прощава греховете на каещите се грешници (7,50), и с това показва своята “победа над могъществото” на болестта и греха. Както той, така и учениците със своя поздрав за мир предлагат местата за спасение в Иисус(10,5-9). Но този поздрав ще преобърне мира на този свят: “ Мислите си, че съм дошъл да донеса мир на земята? Въобще не, а раздяла”(Лука 12,51).Затова Иисус не се задоволява с това, че както и пророците да изкаже угроза против всякаква лъжлива сигурност (Лука 17,26-36), но разделя членовете на едно и също семейство.. Според думите на един християнски поет Иисус не е дошъл да унищожи войната, отколкото е дошъл да донесе мир, този мир на Пасхата, който ще дойде след окончателната победа(Лк.24,36). Учениците значи идват да разширяват чак до краищата на света израелския мир - *rex israelitica* \ виж. Деян. 7,26; 9,31; 15,33), който е в религиозната плоскост като,че ли обмяна на мира, наричан *rex romana* \ виж. Лк.24,2), защото Бог е възвестил мира чрез Иисус Христос, с това, че се е показал като “Господ на всички”(Лк.10,36).

2.*ПАВЕЛ* при поздравите в своите послания обикновено свързва “милостта с мира , и с това потвърждава произхода и стабилността на мира.Лично показва на връзката на мира с “изкуплението.Христос като “нашия Мир” е поднесъл мир,”померил е двата народа,спояващ ги в един.(Еф.2,14-22)Бог така е”помирил със себе си всички същества и с Христовата Кръв, “пролята на кръста, е върнал мира на всички,който са на земята и в небесата (Колос. 1,20).Защото “сме били призвани в едно тяло,мирът на Христос господства в нашите сърца (Кол.3,15), благодарение на “Духа, който създава между нас силна връзка(Еф.4,3).Всеки “оправдан вярващ е в мир с Бога чрез Христа(Рим.5,1). Бог на мира и покоя (2Кор.13,11) го е осветил в “пълнота (1Сол.5,23)- Както любовта и “радостта и мира е плод на Духа (Гал.5,22; Рим. 14,17), е вечен “живот, който започваме вече тук на земята и който превишава всяка представа (Филип. 4,7),действа в стоенето(Рим.5,1-5), изгрява в нашите отношения към хората (2 Тим.2,22) чак до “Деня, когато

Бог на мира, който възкреси Иисус (Евр. 13,20), след унищожаването на Сатаната (Рим. 16,20), отново ще възвърне всички неща в тяхното първична цялост.

3. *ИОАН* дава видението още по-ясно. В него, както и като в Павел, мирът е плод на Иисусовата “жертва (Иоан 16,33), така както и в синоптичната традиция, този мир няма нищо общо с мира на този свят.

Наследявайки С.З., който “в присъствието на Бога, в неговия народ е виждал най-голямото добро на мира (Лев. 26,12), Иоан показва, че в Иисусовото присъствие е изворът и действителността на мира, и това е едно от характеристикните гледища на неговата перспектива. Когато на учениците, които е трябвало да бъдат отделени от своя Учител и Господ, наляга “тъга, Иисус ги убеждава “Мир ви оставям, моя мир ви давам (Иоан 14,27), този мир вече не се свързва с неговото земно присъствие, но с неговата “победа над света, затова Иисус ,побеждавайки смъртта, заедно със своя мир дава Светия Дух и власт над греховете(Иоан 20,19-23).

4. *”БЛАЖЕНОТО ВИДЕНИЕ НА МИРА”*. – Християнинът, твърд във вярата, в която съществува небесния Иерусалим (Откр.21,2), жадува за изпълването на блаженството: “Благословени, които раздават мир (Мат.5,9), защото това значи да живееш като Бог, да бъдеш “ син на Бога в еднородния Син, Иисус Христос. Значи, той се стреми с всички свои сили да осъществи тук на земята единство и мир. Обаче тази християнска политика на земния мир е толкова полезна, колкото е без илюзии; на нейното неуморно усилие водят три принципа.

Дефинитивният и всеобщ мир се поднася само тогава, когато при последното идване цялата вселена признае всеобщото господство на Христос. Само Църквата, която преодолява разликата в расите, класи и пол (Гал.3,28), е на земята мястото “означено и извор на мира между народите, защото е Тяло Христово и раздаваща Духа. Накрая само “справедливостта пред Бога и между хората е основа на мира, защото тя потиска греха, изворите на всяко разделение. Християнинът не пропуска в своето усилие за мир да слуша, как Бог, който сам дава мир, говори в псалмите, където са събрани атрибутите на Бога, източник на историята:”Бог възвестява мир на своя народ...Верността ще процъфтява на земята и справедливостта ще се изсипе от небето. Бог ще даде изобилие от своите дарове и нашата земя ще даде своите плодове.Справедливостта ще крачи пред него и Мирът ще тури на път стъпките си. (Пс.84,9-14)

SK – At.

ПРЕПРАТКИ ЗА ДУМАТА “М И Р”

<u>I ГРУПА</u>	<u>II ГРУПА</u>	<u>III ГРУПА</u>	<u>IV ГРУПА</u>
Битие 15,5	Иов 9,4	Деян.7,26	Матей 7,26
25,8	25,2	9,31	
26,29		12,20	Лука 2,14.29
43,27	Притчи 3,2	15,33	7,50
	12,20		8,48сл.
Изход 21,34	Еклес. 3,8	Рим.5,1-5	10,5-9.36
		14,17	17,26-36
Левит 3,1	Прем. 3,1сл.		19,38-42
26,1-13	Сирах.45,24	2Кор.13,11	24,2.6
Числа 6,26	47,13		
Ис.Навин 9,15	Исаия 2,2сл.	Гал.3,28	
21,44	9,5-6	5,22	Иоан 14,27
23,1	11,1сл.		16,33
Съдии 4,17	26,3	Еф.2,14-22	20,19-23
6,23-24	32,17	4,3	
8,9	45,7		
18,5сл.	48,15	Филип. 4,7	
	52,7		
1Цар. 1,17	53,5	Колос.1,20	

22,9	55,12	3,11-15
	57,18-19	
2Цар. 7,1	60,17	1 Сол. 5,23
18,29-32	66,12	
	Иер.6,14	Евр.13,20
3Цар. 2,33	14,13	
9,25	20,10	Откр.6,4
22,13-28	23,9-40	21,2
4 Цар. 9,18	Иез. 13,15сл.	
	34,25-30	
1Парал.22,9	37,26	
	Дан.3,98	
Неем.25,12	10,19	
	Амос 9,13сл.	
	Осия 2,20сл.	
	Мих.3,5	
	5,4	
	Наум 2,1	
	1 Макав.2,5	

МОЙСЕЙ

За Израел Мойсей е пророк, който няма двойник (Втор.34,10 сл.). Бог чрез него е освободил своя народ, сключил е с него договор (Иzx.24,8), дал му е Закона (Иzx.24,3). Той е покрай Исус единствен, на който НЗ дава титлата „посредник”. Въпреки, че Бог посредством Мойсей (Гал.3,12), своя верен слуга, (Евр.3,5) е дал Закона само на еврейския народ, посредством Исус Христос (1 Тим. 2,4), своя Син (Евр. 3,6) дава спасение на всички хора. Законът ни е бил даден чрез Мойсей, милостта и истината са дошли при нас чрез Исус Христос (Йоан 1, 17) Този паралелизъм между Мойсей и Исус показва различието между двата Закона.

1. Слуга и приятел на Бога

Призванието на Мойсей е насочено чрез дълга подготовка. Роден е в отхвърлена раса (Иzx.1,8-22) и благодарение на дъщерята на фараона е бил не само изваден от водата, и му е спасила живота. (Иzx.2,1-10), но е получил и възпитание, което го е подготвило за задачата на водач. (Деян. 7,21 сл.) Но нито мъдростта, нито важността, която така е получил, не са били достатъчни да направят от него освободител на своя народ. Дори нещо повече, среща се със злата воля на своите (Иzx.2,11-15) и трябва да бяга в пустинята. И точно там получава призвание: Яхве му се явява, издава му своето име и своето намерение за спасение, запознава го с неговото призвание и му дава сила да го изпълни (Иzx.3,1-15). Бог ще бъде с него. Напразно избраният се противи: Кой съм аз?. От покорност отначало се двоуми пред такава тежка задача, после обаче покорността му дава възможност да изпълни тази задача с неизмерима любезност дори срещу съпротивата на неговите собствени (Числа 12,3.13). И когато неговата вяра понякога се е колебаела, Бог го е провъзгласил за свой най-верен слуга и се е отнасял с него като с приятел (Иzx.33,11), с особена милост му показва не своята слава, но поне своето име. Когато така му говори посред облака, определя му водачеството на своя народ.

2. Освободител и посредник на Завета

Първото действие на неговото водаческо послание е освобождението на народа. Мойсей трябва да извърши края на потисничеството, което пречи на Израел да демонстрира култ към Бога, когато фараонът отказва да признае. (Иzx.5,1-18); Поради това Бог трябва да покаже своята мощна ръка и няколко пъти да удари Египтяните. Мойсей е инструмент на тези погроми, които са проява на Божия съд. По време на последния погром Израел празнува Пасха, под нареждането на Мойсей, изпълнен с Божия премъдрост (Прем.10,16-20). После Божия народ с „ръката на Мойсей” е освободен от Египет, който го преследва: Израел преминава през морето, което поглъща преследвачите. Първата цел на изхода е достигнат, на Синай Мойсей принася жертва, която определя от Израел Божи народ (Иzx.19,14 сл.) и Бог подпечатва със своя народ договор (Иzx.24,3-8; Евр. 9-18 сл.).

Към народа на Завета са приобщени всички, които са били покръстени от Мойсей (1 Кор.10,2), което значи тези, които са тръгнали с него и са преминали през морето, водени от облака и са преживели спасението. И така, Мойсей, техният водач и освободител (Деян.7,35) е прототип на Христос, посредника на новия и по-добър завет, изкупителят, който освобождава от греха тези, които са били покръстени в негово име. (Деян.2,38, 5,31)

3. Пророк, законодател и ходатай

Мойсей, като водач на народа на Завета, говори на този народ от името на Бога (Втор.5,1-5). Чрез неговите уста е говорил Бог, както е говорил чрез устата на истинските пророци (Втор.18,13-20)..Прокламира на Израел Божия Закон и го поучава, как да действа според Закона (Иzx.18,19). Подбужда го към вяроност към единствения и трансцендентен Бог, който е с него винаги (Втор.6) и който си го е избрал и запазил от любов, а не според заслуги. (Втор. 7,7 сл.).

Мойсейевата пророческа задача се състои в това, да запази Завета и да възпита съпротивляващ се народ (Осия 12,14). Чрез изпълнението на това послание той става първия преследван Божи

служител (Деян. 7,7 сл.); Понякога той се оплаква на Бога за това: „Дали аз всичкия този народ принесох на света, както си искал от мен: носи го на своите гърди, както дойката носи кърмаче..това е за мен твърде тежко” (Числа 11,12). Един ден, раздробен от неверието на своя народ (Числа 20,10сл) се разколебава в своята иначе така дълбока вяра (Сирах, 45,4; Евр.11,24-29) и затова ще бъде наказан (Втор.3,26);

Тъй като Мойсей е пророк, застъпва се за своя народ, с който е солидарен: е особено възхитителен в своята задача на ходатай; той със своята молитва осигурява на Израел победа над неприятелите (Изх.17, 9-13) и постига прошка на неговите грехове (Числа 14,13-20); И така го предпазва от смърт, когато се хвърля пред разпаления гняв на Бога „Прости им тяхното провинение, или ако не, изтрий ме от своята книга (Изх. 32,31 сл). С тази гореща любов начертава образа на страдащия „служител”, който ще се застъпва за грешниците, носещ тяхното провинение (Ис 53,12) Затова е прототип на пророка, какъвто е той, чието идване съобщава (Втор.18,15-19); Стефан припомня това известие (Деян.7,37), а Петър възгласява , че се е осъществило в Исус (Деян. 3,22сл). На този Пророк предимно (Йоан 1,21; 6,14) Мойсей дава свидетелство в Писанието (Йоан 5,46;Лука 24,37); затова стои заедно с него при Преображението (Лука 9,30 сл.). Обаче Христос, новия Мойсей, превишава Закона, защото го изпълнява (Мат. 5,17); т.с. е неговата цел (Рим. 10,4). Когато е изпълнил всичко, което е било написано в Мойсеевия Закон, Отец го е възкресил, за да даде на хората Светия Дух (Лк 24,44-49).

4. *Мойсей и Божията слава*

В Христос сега се проявява тази *Слава* (Йоан 1,14), чийто блясък е озарил лицето на Мойсей след срещата с Бога (Изх 34,29-35). Народът от Стария Завет не е могъл да понесе сиянието на този блясък, който е бил и така само предходен (2Кор 3,7), затова Мойсей си е закривал лицето с воал. За Павел този воал символизира заслепението на евреите, които четат Мойсей, но не го разбират и не се обръщат към Христос, който той е възвестил (2Кор.3,13сл) Обаче всички,, които действително вярват в Мойсей, вярват в Христос (Йоан 5,45 сл) и тяхното лице отразява, както лицето на Мойсей славата на Бога, който ги преобразява по свой образ (2Кор 3,12). В небето изкупените ще пеят „песента на Мойсей”, служителя на Бога и песента на Агнеца (Откр. 15,3), единствената пасхална песен на единствения Спасител, на който Мойсей е бил прототип (подобие).

Sk-At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ „МОЙСЕЙ”

<u>I.</u>	<u>II.</u>	<u>III.</u>	<u>IV.</u>
<u>Изход</u> 1,8-22; 2,1-16; 3,1-15; 5,1-18; 5,1-18; 17,9-13; 18,19-20; 19,14 сл.; 24,3-8; 32,31 сл. 32,31 сл.; 33,11; 34,20-35;	<u>Прем.</u> 10,16-20; Сирах 45,4. <u>Исаия</u> 53,12 <u>Осия</u> 12,13-14	<u>Деян.</u> 2,38; 3,22сл. 7,21 сл; 7,35-37; Рим. 10,4; 1 Кор. 10,2; 2 Кор. 3,7.12 сл. Гал. 3,12; 1Тим. 2,4;	<u>Мат.</u> 5,17; 5,31; 7,7сл. <u>Лука</u> 9,30 сл.; 24,37; 24,44-49; <u>Йоан</u> 1,14.17-21; 5,15 сл; 6,14;
<u>Числа</u> 12,3.13; 14, 13-20;		Евр. 3,5-6; Откр. 15,3;	
<u>Втор.</u> 3,4-10; 4,7-10сл. 5,1-5; 7,7сл.; 18,16-20;			

МОЩ

Във всички религии мощта е съществено свойство на божествата. Християнската вяра така формулира първата съставка на библейската поява: “Вярвам в Бога, всемогъщия Отец, творецът на небето и земята”. Тази формулировка показва три аспекта на всемогъществото на истинския Бог: то е всеобщо, защото Бог е сътворил всичко (Бит. 1,1; Иоан 1,3); то е обичащо, защото Бог е Отец, който е на небесата (Мат. 6,9); то е тайнствено, защото само вярата може да го разпознае в неговите прояви, понякога дори смущаващи, и само с вяра може да се отвори тяхното спасително действие (1 Кор. 1,18; 2 Кор. 12,9). Действието на тази мощ се развива в историята на спасението.

I. МОЩТА НА ЯХВЕ, БОГЪТ НА ИЗРАЕЛ

1. Бог проявява своето всемогъщество със вмешателства тук на земята. В преданията, отнасящи се до живота на патриарсите, тази мощ се извършва суверенно: за Бога нищо не е невъзможно (Бит. 18,14); той навсякъде може да охранява своите избраници и да прави за тяхна полза каквото иска. Яков трябва да воюва с този всемогъщ Бог; при завършването на този бой Бог го благославя и му дава името “Израел (Бит. 32,27-30), име, което избраният народ ще носи като желание: “Нека Бог да се покаже силен !” Действително, силата на Израел се състои в призоваването и в помощта на този Бог, който го е избрал, който е “Силния Яковов (Бит. 49,24; Ис. 1,24; 49,26; 60,16;). Този Бог със своята силна ръка (Исх. 3,19) и с простряна десница (Втор. 4,34) “освобождава своя народ при героичните събития на Изхода; с такова освобождение, което няма равно, Яхве, Бог на Израел, се проявява като единствен Всемогъщи на небето и на земята (Втор. 4,32-39).

Яхве като водач на войнството на Израел (Исх. 12,41) е боец, който дава “победа на своя народ; може би такъв е първия смисъл на неговото име Саваот (Исх. 15,2сл; Ам. 5,14); посредством ковчеза Всемогъщият убеждава своя народ за своето присъствие (2 Цар. 6,2).

2. Понякога Яхве се намесва така, че дава сила на своя народ (Втор. 8,17сл) и на неговите водачи: съдии – като Гедеон (Съд. 6,12), царе – като Давид (2 Цар. 7,9; 22,30;). Макавейците ще се надяват на тази сила, която произлиза от Бога и която осигурява непобедимост (1 Мак. 3,18; 2 Мак. 8,18). Друг път, на молбата на своя народ, Бог се намесва така, че народът вече няма какво да прави (4 Цар. 19,35) Двата начина на намеса се спояват при битката при Гаваон. (Ис. Нав. 10,8-11).

Във всеки случай, точно Яхве е “силата на народа; Псалмите го възпяват в своите възхвали (Пс. 143,1сл) или в своите молби за помощ (Пс. 28,11). Израел трябва да бъде спасен, защото тази сила е силата на Бога, който обича Израел и който “върши всичко което иска”.

II. МОЩТА НА СЪЗДАТЕЛЯ И ЧОВЕКА, НЕГОВИЯ ОБРАЗ

1. Богът на Израел е всемогъщ на небето и на земята, защото той ги е създал. (Бит. 2,4); т.с. за него нищо не е невъзможно (Иер. 32,17) и със своите дела (деяния) разполага според собствено усмотрение (Иер. 27,5), с делото, което е сътворил със своето слово и дъх. Той присъжда на вселената сцепление, овладява силите, които биха могли да нарушат неговия ред, напр. бурното море, и след като е установил такъв ред, (Иов 28,25), променя го според своето намерение; изтанцува или разтапя “върхове, променя пустинята в извор и пресушава морето (Ис. 50,2). Под неговия поглед всичко се тресе (Сирах. 16,18сл).

2. Значи Божията сила се проявява чрез творението (Прем. 13,14; Рим. 1,20) и действа за добро на тези, които съвършено вярват в нея. Напр. Авраам вярва, че този, който може да изтръгне от нищото живот, може да възкреси от мъртвите (Рим. 4,16-21; Евр. 11,19), затова Бог му дава обещание да бъде баща на безброй вярващи (Бит. 22,16). Така също е и с Иудит, в чиято ръка Бог се проявява като Господар на небето и земята (Иуд. 9,12; 16,1-17), защото Иудит е дала на Израел пример за безгранично доверие и безгранично подчинение.

Как да не се надяваш на този, чието слово може всичко (Ест.4,17; Прем.18,15), който накланя сърцата според своята воля (Прит.21,1), и от чиято ръка никой не може да избяга (Тов.13,2; Прем.11,17;16,15)? Тази сила е безкрайно мъдра в сътворението и управлението на света (Прем.7,21,25); но от сътворението звучи само слаб отзвук (Иов 26,7-14) на тази безкрайна мъдрост и грохот на тази сила, този отзвук обаче стига за това, справедливият да не се възмушава дори в най-тежко изпитание, но да се остави в ръцете на Всемогъщия в поклон на смирение. (Иов38,1-41).

3. Човек, който има вяра в Бога, става съдружник на Всемогъщия, на който е не само твар, но и образ (Бит.1,26) Човек това показва със своето властване над земята и зверовете (Сир.17,2). Не само, че не трябва да се бои от природните сили, но обратно, трябва да ги овладее и това може да направи, ако остане подчинен на своя Създател в изпълнено с доверие понижение. Само че, Адам със своите искания за независимост, извършил основния грях и злоупотребил с тайнството на изпълненото с любов Божие всемогъщество (Рим.1,20); в резултат на което е изгубил своето собствено владение над света (Бит.3,17сл).

III. ЗЛИТЕ СИЛИ, КОИТО ПОРОБВАТ ЧОВЕКА.

Началото на книгата Битие съдържа действието на тази воля със сила, която поставя човека против Бога. Каин използва своя сила, за да убие брат си, земята е изпълнена с насилие (Бит.6,11). Колективният грях на Авел е от същия характер, както и Адамовият грях: хората искат нещо със своята собствена сила. Бог не без ирония изразява тяхната мнителност: “Нищо няма да им бъде невъзможно (Бит.11,4). Това самолюбие води човека към двойко поробване..Силните поробват слабите, а сами себе си се отдават в робство на злите сили – т.с. демона.

1. Действително потискането на човек от човека се появява веднага щом силните забравят, че тяхната сила произлиза от Бога. (Рим.13,1; 1Пет.2,13; Иоан 19,11) и че трябва във всеки човек да уважават образа на Всемогъщия (Бит. 9,6). Фараонът, който не признава Яхве, иска да удържи в робство неговия народ и да му възложи всеки път по-тежки работни норми (Изх.5,2,6-18). Тираните, които искат да царуват на небето и да се изравнят с Бога, мечтаят и за това, да си покорят народите (Ис.14,12сл). “Гордите злоупотребяват със своята мощ и извършват насилие, което пророците откриват както в Израел, така и в езичниците (Ам.1,3-2,7). Това, че Яхве използва езически народи, за да накаже своя народ, никак не оправдава тяхното несправедливо насилие (Ис.47,6), още по-голяма вина имат тези, които в Израел имат мощ и я злоупотребяват за дране на бедните., към които не искат да бъдат справедливи (Ис.3,14; Мих,3,9сл). Нека силните си спомнят за този, който “силно ще ги съди”. Той е Господ на всички и иска всички да обичат справедливостта (Прем.1,1; 6,3-8).

2. Тези обаче, които не признават Всемогъщия, който ги е създал, почитат богове, които сами са си изработили и които са неизбежно безсилни; пророците и учителите на мъдростта се надпреварват да се надсмиват на идолите и над тяхното безсилие (Ис.44,17; Иер.10,3сл;Прем.13,10-19). Езичниците с почитането на звезди и различни твари, които портретно си създават , или с магия и бесове искат да смият природните сили, които обожават и не признават Господа, който е техен създател (Прем.13,1-8). Само че, зад тези фалшиви богове се скриват демонски сили (1Кор.8,4; 10,19). Дяволът най-напред е съблазнил човека към греха (Бит.3,5; Прем.2,24), а после иска да бъде под различни маски почитан, при което съблазнява хората с помощта на сила, която Бог му оставя за определено време (2 Сол.2,9; Откр.12,2-8; Мат.4,8). Неговата сила действа в тези, които се противят на Бога (Еф.2,2); това е сила на смъртта и той поробва хората точно със страха пред смъртта. (Евр.2,14сл).

Пред фалшивите богове името Яхве Саваот придобива ново значение: точно Бог е Бог на войнството, това значи на всички сили на вселената, войнство на звездите (Ис.40,26) и войнство на ангелите. Той ще се намеси, за да освободи хората.

IV. МОЩТА НА СПАСИТЕЛЯ И НЕГОВИЯ СЛУГА

1. По какъв начин Всемогъщият разрушава социалното робство на слабите и духовното иго на грешниците, точно това разкрива вече Изходът, това освобождение, което е прототип на всички останали освобождения и за чийто спомен в Израел се поддържа завинаги Пасхата (Изх.13,3). Отпорът на Фараона –потисник е за Яхве възможност чрез нови чудеса по-добре да покаже своята мощ над цялата земя. (Изх.9,14). А инструмент на тези чудеса и инструмент за освобождението на Израел е определен човек, който познава своята слабост, който е най-покорен между хората, тоест Мойсей (Изх.4,10-13), когото Бог претворява на пророк, който няма равен на себе си.(Втор.34,10сл).

Освободеният народ така също сам се противопоставя на своя освободител; Бог наказва тези, които не са повярвали на неговата мощ въпреки толкова чудеса, да умрат в пустинята след четиридесетгодишно пребиваване в нея (Числа 14,22сл). Бог обаче, по молба на Мойсей, не унищожава този бунтарски народ заради опасение, езичниците да не се усъмнят в неговата мощ (Числа 14,16), или поне в спасението, което тази мощ принася (Изх.12,12); затова я използва така, че прощава (Числа 14,17сл).

2. Божиите пътища остават едни и същи в цялата история; Бог, за да изпълни своето намерение, позволява на силните на този свят. Когато иска да накаже своя народ с изгнание, служи си с Навуходоносор (Иер.25,9) и когато това изпитание завършва, Кир получава от него всеобща власт, за да разпорежи завръщането в Сион (Ис.44,28-45; 2Цар.36,22); този нов “изход” е дело на Всемогъщия, който дава нови сили на тези, които се надяват на него (Ис.40,10).

Със Своя Дух, т.с. с тази Божия сила, която пророците поставят срещу слабостите на човека, което е телесното (Ис.31,3; Зах.4,6), или чрез своето винаги действащо Слово (Ис.55,11), Бог прави силни тези бедни инструменти, които си е избрал: Давид, пастирът, изпълнен с Духа при помазването на царя (1Цар.16,13),освобождава Израел от всички негови неприятели; от неговия род ще се роди Месията, чието име ще бъде “Бог силен”, над който ще почива Духът Божи (Ис.9,5; 11,1) и който ще има Бога за Отец. Иеремия, въпреки, че е неспособен да говори, провъзглася с непреодолима сила тези думи, които Божията ръка влага в неговите уста (Иер.1,6-10). Самият народ на Израел, в който изгнанието като че ли би унищожило надеждата, ще бъде възкресен от Духа Божи (Иез.37,11-14). С това, че Яхве съхранява този народ, който народите са отхвърлили и който е бил роб на тираните, народ, който е негов слуга и на когото той е сила (Ис.49,3-7), в сравнение с идолите, които не могат да опазват, се показва като единствен и всемогъщ Спасител, комуто трябва да се кланят всички народи (Ис.45,14.20-24)

3. Бог иска да запази всички народи точно от греха; това намерение за спасение извършва десницата на Яхве с помощта на тайнствения Слуга: той умира затрупан от страдание и пренебрежение, но Божията мощ извиква от неговата смърт живот за оправданите тълпи; тя е мощ на възкресението. След като смъртта е резултат от греха, Бог ще освободи от смърт тези, които освобождава от греха. Справедливият ще бъде възкресен за вечен живот; такава е учението на мъдреците за мига, когато справедливите трябва да умрат за своята вяра (Дан.12,2); надеждата, че тях ще ги възкреси мощта на Създателя, прави преследваните силни.. В определен момент ще завърши мощта на потисниците; тогава народът на светците ще получи участие във вечното господство, което ще бъде дадено на “Сина Човеческий, идващ на небесните облаци (Дан.7,12сл).

4. При края на Стария Завет един учител по мъдрост, размишлявайки за историята на спасение, така очертава приликата на Всемогъщия, който ги ръководи: той обича всичко, което е сътворил (Прем.11,24); той като справедлив и изпълнен с милосърдие, оставя място за съжаление и го призовава (Прем.12,2.10-18); той охранява справедливите и им дава вечен живот, защото те са в неговите ръце и той е техен Отец (Мат.22,29-32). Но въпреки това ги оставя да умрат пред очите

на неразумните и така предизвиква изпитание на тяхната надежда, та техният венец да бъде награда за тяхната цялостна жертва (Прем.3,2-9).

V. СИЛАТА НА ДУХА В ТЕЗИ, КОИТО ВЯРВАТ В ХРИСТА.

1. Действително, това е цялостна жертва, която подпечата Новия Завет, цялостната жертва на Исус, в която Всемогъщият се явява напълно и с която завършва своето дело. Исус Христос е всемогъщото Слово, което се превръща в тяло в лоното на покорната Дева. (Лука 1,37.48сл; Иоан 1,14; Евр.1,2); това идване е рожба на Светия Дух ; по-точно силата на Всевишния, комуто нищо не е невъзможно. (Лука 1,35; Мат.1,20). Човешкият Син, Исус е помазан от Духа със сила (Деян.10,38). Духът почива върху него и му е даден в изобилие (Лука 3,22; Иоан 1,32; 3,34сл;) Исус проявява своята мощ чрез чудесата, които потвърждават неговата мисия (Деян.2,22) и които доказват не само това, че Бог е с него (Иоан 3,2; 9,33), и че е пратеник на Отца (Иоан 5,36), но и това, че той е “Бог с нас” (Мат.1,23).

2. Обаче, Исус въобще не използва своята мощ за собствена слава , както това би отговаряло на представата по време на месианството (Мат.4,3-7; Иоан 8,50), но търси само славата на своя Отец и изпълнява Неговата воля. (Иоан 5,30; 17,4). Това понижение е извор на неговата мощ. Тварите му се подчиняват (Мат.8,27;14,19сл), лекува болните и възкресява мъртвите (Мат.4,23); прощава греховете (Мат.9,6 сл) и с Духа Божий изгонва демоните (Мат.12,28сл). Възгласява, че има мощ да даде своя живот и до го получи обратно(Иоан 10,18), това значи да се жертва свободно на кръста и да възкръсне от мъртвите. Накрая възгласява своето пришествие в последния ден, за да извърши своята мощ на Върховен Съдия.(Марко 13,26; Иоан 5,21-29). “Ще видите Сина Човечески, седнал отдясно на Силата и идещ на небесните облаци”(Мат.26,64). Това твърдение е било възгласено пред синедриона в момента, когато се е струвало, че силата на мрака е победила (Лука 22,53).

Но когато го провесиха...като самият Исус бе казал, тогава той е проявил кой е (Иоан 8,28) и каква е неговата мощ : събаря от трона на могъществото (Кол.2,15) и княза на този свят и всичко привлича към себе си (Иоан 12,31). Затова изпраща своите ученици, да свидетелствуват , че той има цялата мощ на небето и земята,и да поучават във вяра и послушание всички народи от неговото духовно Царство (Мат.28,18). За да могат учениците да изпълнят това послание, той не само ще потвърди тяхното проповядване с чудеса (Мат.16,20), но ще бъде с “тях всякога, чак до свършека на времената”. Той ще бъде с тях чрез Своя Дух, т.с. силата от горе, която им е обещал, че ще я изпрати (Лука 24,49; Деян.1,8).

3. Духът, който изпълва Апостолите на празника Туриц –петдесетница (Деян.2,4), е дар, който им дава възкръсналият Христос и който проявява неговата спасителна сила (Деян.2,32-38; 4,7-12). Когато тяхното мощно слово е обърнало сърцата (Деян.2,37; 4,4.33), Апостолите притежават мощ да прощават греховете (Иоан 20,21сл) и да присъждат Духа (Деян.8,17). Размахът на Църквата потвърждава обещанието на Исус, дадено на учениците: да извършват по-големи деяния като него и да получават от Отца всичко, което просят от името на Неговия Син (Иоан 14,12сл;16,23). И действително вярата прави молитвата всемогъща (Мк 9,23;10,27;11,22сл).

Павел повтаря Исусовите слова, когато учи , че чрез вярата човек отваря мощта на спасението, а това е Евангелието (Рим.1,16). Вярата дава възможност да се опознае Христос и силата на неговото възкресение и участие в неговото страдание (Фил.3,9). Разпънатиият Христос спасява вярващите; той е за тях Божия сила (1Кор.1,18.23); слабостта на Бога всъщност е по-силна от хората, а неговата мощ се проявява в слабостите на неговите свидетели (1Кор.1,25; 2Кор.12,9); когато тях ги предават на смърт заради Христос, Исусовият живот се проявява в тях (2Кор.4,10), защото са повярвали в мощта на Бога, който е възкресил Христос (Кол.2,12; 2Кор.13,4); те са мощно подсилвани от неговия Дух (Еф.3,16), който спомага,че тяхното слово е слово на Бога и че има неговата мощ (1Сол.1,5;2,13); в тях действува неизмеримата величина на божията мощ, която надхвърля всяка молба и всяка помисъл (2Кор.4,7; Еф.1,19сл; 3,20).

4. Тази съща сила ги е запазила за спасението, което ще се яви в последните времена (1Пет.1,5). Бог дава непоколебимост на тези, които се покоряват под неговата всемогъща ръка и които с вяра се противопоставят на дявола. (1Пет.5,5-10). Противно на това невярващите ще подведат тези, чиято сила произхожда от дявола (2Сол.2,9-12; Откр.13,2-7) и които Господ ще унищожи с дихание на своите уста в “Деня на своето пришествие” (2Сол.2,8). В този ден ще бъде унищожена Смъртта, както и всяка враждебна сила (1Кор.15,24сл); Бог със своята мощ ще възкреси телата на тези, в които пребивава неговия Дух (1Кор.6,14; Рим.8,11); той ще бъде всичко във всички (1Кор.15,28).

В *Откровенията* се чува как избраните възпяват Господа, Бога Всемогъщия, чиито Агнец седи с него на трона и който е създал нова вселена в която вече няма да има мор, това значи сили на безпорядък:”Алелуя! Господ, нашия Бог,Вседържител,установи своето Царство (Откр.19,6). Това е Царството на любовта, защото Всемогъщият е “Отец на този,който ни обича и който ни е освободил от нашите грехове чрез своята кръв. Нему нека бъде слава и сила във веки веков.Амин!” (Откр.1,5)

ПРЕПРАТКИ към “МОЩ”			
I.ГРУПА	II.ГРУПА	III.ГРУПА	IV.ГРУПА
Битие 1,1.26; 2,4; 3,5.17сл.; 6,11; 9,6; 11,4; 18,14; 22,16; 32,27-30; 49,24;	Йов 2,5-8; 26,7-14; 38,1-41; Притчи 21,1; Премъд. 1,1; 2,24; 3,2-9; 6,3-8; 7,21.25; 11,17.24; 12,2.10-18; 13,1-19; 16,15; 18,15;	Деян. 1,8; 2,4.22.32-38; 3,37; 4,4.7-12.33; 8,17; 10,38; 1 Пет. 1,5; 2,13; 5,5-10; Рим. 1,20; 4,16-21; 8,11; 13,1;	Матей 1,20-23; 4,3-8.23; 6,9; 8,27; 9,6сл.; 12,28сл; 14,19сл; 16,20; 22,29-32; 26,64; 28,18;
Изх. 3,19; 4,10-13; 5,2.6-18; 9,14; 12,12-41; 15,2сл;	Сирах. 16,18сл; 17,2сл;	1Кор.1,18.23-25; 6,14; 8,4; 10,19; 15,24-28; 2Кор. 4,7-10; 12,9сл; 13,4;	Марко 9,23; 10,27; 11,22сл. 13,26;
Числа 14,16-22; Втор. 4,32-39; 8,17сл; 34,10сл;	Исаия 1,24; 3,14; 9,5; 11,1; 14,12сл; 31,3; 40,10.26; 44,17.28-45; 45,14.20-24; 47,6; 49,3-7; 50,2; 55,11; 60,16;	Ефес. 1,2.19сл; 2,2; 3,16-20; Филип. 3,9;	Лука 1,35-37.48-50; 3,22; 24,49;
Ис.Нав. 18,8-11;	Иер. 1,6-10; 10,3сл; 25,9; 32,17;	Колос. 2,12-15; 1 Сол. 1,5; 2,13;	Иоан 1,3.14-32; 3,2.34сл; 5,21-30.36; 8,28.50; 9,33; 10,18; 12,31;
Съдии 6,12;	Иез. 37,11-14;	2 Сол. 2,9-12;	14,12сл; 16,23; 17,4; 19,11 20,21сл;
1 Цар. 16,13;	Дан. 7,12сл; 12,2; Амос 1,3-2,7; 5,14; Мих. 3,9сл; Зах. 4,6;	Евр. 2,14сл. 11,9; Откр. 1,5; 12,2-8; 13,2-7 19,6;	
2 Цар. 6,2; 7,9;			
Иудит 9,12; 16,1-17; Естир 4,17; 1 Мак. 3,18; 2 Мак. 8,18;			

НАДЕЖДА

В религиозния живот на Божия народ надеждата за щастливо бъдеще – към което са призвани всички хора (1Тим.2,4)-заема твърде значително място. Божите обещания постепенно са разкрили на избрания народ великолепието на това бъдеще, което ще бъде не някаква реалност от този свят, а “отечество по-добро, сиреч небесно” (Евр.11,16);”вечен живот”, в който човекът ще бъде “подобен Богу (1Иоан 2,25;3,2;)

Упованието на Бога и Неговата вярност и вярата в неговите обещания дават увереност за осъществяването на това бъдеще (Евр.11,1) и дава възможност да се узнае предварително неговото величие. Затова именно вярващият може да желае това бъдеще, по-точно – да се надява в него. Защото участието в това несъмнено бъдеще остава субективно проблематично, тъй като то зависи от вярната и търпелива любов, а това изискване е трудно изпълнимо “за греховната свобода”. Следователно, вярващият никак не може да разчита на своите сили, за да постигне това бъдеще. Той може само да се надява на него, уповавайки се на Бога; в който вярва, Който – и само Той – може да даде на неговата свобода способност да обича. Вкоренила се във вярата и упованието, чрез надеждата може да се разкрие бъдещето и чрез своя динамизъм вдъхновява целия живот на вярващия.

Така вярата и упованието, надеждата и любовта са различни страни на сложна, но единна духовна постановка. В еврейския език различни понятия често се изразяват чрез думи, произлизащи от общи корени; но корените “кавах”, “яхял” и “батах” изразяват предимно понятието “надежда”. Преводачите са го превели толкова точно, колкото са могли – на гръцки

На латински – spero. Spes. Confidfo. Sustineo. Expecto.... Триадата вяра – надежда – любов се установява напълно ясно едва в Новия Завет, по всяка вероятност най-напред у Павел (1Сол.1,3; 1Кор.13,13; Гал.5,5сл).

СТАРА ЗАВЕТ

I. НАДЕЖДАТА В БЛАГОСЛОВА НА ЯХВЕ

Тайнственото обещание, дадено от самото начало от Бога на съгрешилото човечество (Бит.3,15; 9,1-17), показва, че Бог никога не го е оставял без надежда; но историята на библейската надежда започва истински едва с Авраам. Удостоверяването от обещанието бъдеще е просто: това е определена земя и много потомство. (Бит.12,1сл.). В течение на много векове обектите на израелската надежда остават от същия земен порядък: “земя, където тече мляко и мед” (Изх.3,8.17), благополучие във всевъзможните му форми (Лев.26,3-13; Втор.28).

Този мощен порив към благата на този свят все пак не прави от израелската религия просто морал на благосъстоянието. В представите на Израел всички тези земни блага са благословения (Бит.30,5; 49,25) и дарове (Бит.13,15; 24,7; 28,13). Затова, когато вярността към Яхве го изисква, трябва без колебание да се жертват тези земни блага (Ис.Нав.6,17-21; 1 Цар.15); жертвоприношението на Исаак е било пример на съвършена надежда в обещанието на Всемогъщия.(Бит.22) Това положение е позволявало да се предвиди, че един ден Израел ще познае “по-добра надежда” (Евр.7,19), към която Бог постепенно ще доведе своя народ.

II. ЯХВЕ – НАДЕЖДА НА ИЗРАЕЛ И НА НАРОДИТЕ

Този прогрес е бил дело най-напред на пророците, които са очистили и запазили надеждата на Израел и същевременно са й отворили нови перспективи.

1. Фалшивата надежда. - Израел често е забравял, че щастливото бъдеще е дар от Бога на Завета (Ос.2,10; Иез.16,15-17).Той се е подлагал на изкушението да си осигури това бъдеще така,

както са правили това езическите народи: чрез формализъм в култа, идолопоклонничество,могъщество и съюзи. Пророците изобличават тази измамна надежда (Иер.8,15; 13,16). Без вяроност няма надежда за спасение(Ос.12,7; Ис.26,8-10; 59,9-11). Денят на Яхве е “тъма и няма в него сияние”(Ам.5,20); това ще бъде “ден на гнева” (Соф.1,15-17). Иеремия дава ярък и типичен пример за тази страна на пророческото служение (Иер1,29)

2. Истинската надежда. – Понякога изглежда, че бъдещето се затваря пред Израел и той се подлага на изкушението да каже “загина нашата надежда” (Иез.37,11; Плач3,18). Според пророците, надеждата тогава е като че закопана в земята (Ис.8,16сл), но не бива да изчезне: някакъв остатък ще бъде спасен (Ам.9,8сл.; Ис.10,19-21). Така ще стане възможно да продължи осъществяването на Божия замисъл. В часа на наказанието възвестяването на това бъдеще, изпълнено с надежда (Иер.29,11; 31,17), се възвестява на Израел (Иер.30,33; Иез.24,48; Ис.40,55), та той да получи утешение и надеждата му да не загине. Дори неверността на Израел не е препятствие към надеждата: Бог ще му прости (Ос.11;Плач 3,22-33; Ис.54,4-10; Иез.36,29). Идването на спасението може да се забави (Ав.2,3; Соф.3,8сл), но никога не подлежи на съмнение, защото “надежда на Израел” е Яхве, верният и милосърдният. (Иер.14,8; 17,13сл).

3. Новата надежда. - Представянето на бъдещето у пророците е много сложно. Те възвестяват мир,спасение, светлина, изцеление, изкупление. Те предсказват дивното и окончателно възстановяване на рая, Изхода, Завета или царуването на Давид. Израел “ще се насити с богатата” на Яхве. (Иер.31,14; Ос.2,23сл.; Ис.32,15) и към него ще потече богатството на народите. Пророците, близки до желанието на древния Израел, поставят в центъра на бъдещето Израелския народ и неговото земно благо.

Но те жадуват също за онзи ден, когато Израел ще се преизпълни с познание за Бога (Ис.11,9; Ав.2,14), тъй като Бог ще обнови сърцата (Ис.2,3; Иер.3,17; Ис.45,14сл.), а езическите народи ще се обърнат. Ще настъпи времето на съвършеното богопочитание, в което ще участвуват и езическите народи.(Ис.56,8;Зах.14,16сл;) Врѣх на богопочитанието е да бъде съзѣрцаван Яхве и да се живее с Него. Според пророците, надеждата на Израел и на всички народи – това е Самият Яхве, Самият Бог (Ис.60,19сл; 63,19; 51,5) и Неговото Царство. Но щастието на Израел, очаквано в бъдещето, е свързано все още със земята и, с някои изключения, то остава колективно, докато верността, от която зависи неговото настъпление, е индивидуална.

III. НАДЕЖДАТА ЗА ЛИЧНО СПАСЕНИЕ И ЗАДГРОБНИЯ ЖИВОТ

Старозаветната надежда достига нов етап в размишленията на благочестивите и мъдрите в пределите на вярата в личното възмездие. Пред тяхната вяра застава проблемът за страданието на праведника. Вероятно в края на Вавилонския плен или немного след това, един от пророците учи, че това страдание трябва да поражда надежда, а не да ѝ пречи, защото то има изкупителна сила. Но това предвиждане на бъдещето остава в Стария Завет без последствия. Например, надеждата на Иов, въпреки някои прозрения (Иов 13,15; 19,25-27), не е могла да преодолее мрака (Иов .42,1-6).

В опита на мистиците надеждата, напълно утолена от присъствието на Бога, достига целта си: страданието и смъртта губят предишното си значение.(Пс.72,48,16). Вярата на мъчениците поражда надеждата за възкресение(Дан.12,1-3; 2 Мак.7), а надеждата на общността се обръща към Сина Човечески. У Мъдреците надеждата се обръща към мира (Прем.3,3), към покоя (Прем.4,7), към спасението (Прем.5,2), които вече не са на земята, а в безсмъртието (Прем.3,4), в Господа (Прем.5,16сл). Така надеждата става лична (Прем.5,5) и се насочва към идващия свят. Иудейските же

лания във времето на Исус са се различавали според религиозните течения тогава. Отразявайки различните форми и последователните етапи в живота на Израел, те са били насочени към едно бъдеще, едновременно материално и духовно, съсредоточено и върху Бога, и върху Израел, и земно, и вечно, колективно и индивидуално. Тази надежда тепърва ще се очисти още по-вече, за да приеме онова бъдеще, което трябва да се осъществи в Христа.

1. Изпълнението на надеждата на Израел в Исус.

Исус възвестява пришествието в този свят на Божието Царство (Мат.4,7). Но това царство е духовна реалност, достъпна единствено на вярата. Затова изпълнението на надеждата на Израел е могла да се осъществи само чрез отказ на всичко материално в своите очаквания : от учениците си Христос изисква да приемат след Него страданията и смъртта (Мат.16,24-26). От друга страна, царството, вече присъстващо в настоящето, е същевременно и идващо царство. Следователно, надеждата продължава, но вече устремена единствено към вечния живот (Мат.18,8сл), към славното пришествие на Сина Човечески, Който, “ще въздаде всекому според делата му” (Мат.16,27; 25,31-46).

В очакване на този ден Църквата, силна с обещанията (Мат.16,18) и с присъствието на Христа (Мат.28,20), трябва да завърши осъществяването на надеждата на пророците, разкривайки на всички народи надеждата на Царството. (Мат.8,11сл.; 28,9).

2. Исус Христос – надежда на Църквата

Надеждата на Църквата е надежда, изпълнена с вяра. Даряването на Духа е завършило изпълнението на обещанията. (Деян.2,33.39). Затова цялата сила на надеждата на Църквата се съсредоточава върху очакването за връщане на Исус (Деян.1,11; 3,20). Наричано пришествие (“парусия”) (Иак.5,8; 1 Сол.2,19), ден на Господа, посещение, откровение, това бъдеще изглежда съвсем близко (Иак.5,8; 1 Сол.4,13-15; Евр.10,25.37; 1 Пет.4,7), така, че дори хората са се учудвали на неговото забавяне (2 Пет.3,8-10). В действителност то ще дойде “като крадец през нощта” (1 Сол.5,1-3; 2 Пет.3,10; Откр.3,3; Мат.24,36). Тази неопределеност изисква бодърстване (1 Сол.5,6; 1 Пет.5,8) с непоколебимо търпение в изпитанията и страданията (Иак.5,7-9; 1Сол.1,4сл. 1 Пет.1,5-7; Лука 21,19).

Надеждата на Църквата е радостна (Рим.12,12) дори в страданието (1Пет.4,13; Мат.5,11сл), защото славата е толкова велика (2 Кор.4,17), че нейният отблясък се разпространява върху настоящето (1 Пет.1,8сл.). Тя поражда трезвост (1 Пет.4,7; 1 Сол.5,8;) и самовглъбеност (1 Кор.7,29-31; 1Пет.1,13; Тит 2,12). Какво са земните блага в сравнение с надеждата хората да станат “участници в божественото естество” (2Пет.1,4)? Подхранвана чрез молитва и братска любов в настоящето (1Пет.4,7сл. Иак.5,8сл.) и в същото време вече утвърдена в идващия свят (Евр.6,18), тя одухотворява целия човешки живот.

3. Учението на Апостол Павел за надеждата.

Павел живее с тази надежда на Църквата, и богатството на неговата мисъл и духовния му живот внася в общата съкровищница много ценни елементи. Такова е например значението, което той придава на “Изкуплението на нашето тяло.”(Рим.8,23), и когато става дума за промяна на живеещите (1Кор.15,51; 1Сол.4,13-18), и особено когато това означава възкресение от мъртвите. Да не се вярва в това възкресение означава според апостол Павел “да липсва надежда” (1Сол.4,13; 1Кор.13,19; Еф.2,12).

Славата увенчава само “постоянството в доброто дело”(Рим.2,7сл.; Евр.6,12). Между другото, човешката свобода не е здрава (Рим.7,12-25),следователно , може ли християнинът да се надява на истинско участие в обещаното наследство (Кол.3,24)? – Да, той може и е длъжен , както Авраам “да се надява въпреки всяка надежда”, по силата на своята вяра в обещанието (Рим.4,18-25) и на своето упование във верността на Бога, Който утвърждава верността на човека (1Сол.5,24; 1Кор.1,9; Евр.10,23), от момента на отправения към него призив до прославянето (Рим.8,28-30).

Изпълнението на обещанията в Исус Христос (2Кор.1,20) е основоположна тема в учението на Павел. Очакваната слава сама по себе си е вече настояща реалност (2Кор.3,18-4,6), макар и невидима (2Кор.4,18; Рим. 8,24сл.). Онзи, който е кръстен, вече е възкресен (Рим.6,1-7; Кол.3,1) в Духа , Който му е даден като залог (2Кор.1,22; 5,5; Еф.1,14) и начатък на идващия свят (Рим.8,11.23) ; той владее вече този свят и така “се обогатява с надеждата”

(Рим.15,13). Бог е дарил благодатта на оправданието на хората, въввлечени от Адам в смъртта; още повече (ср.Рим 5,9) тяхното единение с Неговия Син ще ги доведе до живота. Това изпълнение в Христос на надеждата на Израел съставя пълнотата на откровението за основата на християнската надежда: тук има такава любов, от която нищо и никой не може да отдели християнина (Рим.8,31-39).

Преживяването на самия Павел на тази надежда чрез личен опит е само по себе си забележителен пример. С крайна напрегнатост надеждата расте в неговата душа. Тя стъпва от това, че още не е изпълнена (2Кор.5,4сл.; Рим.8,23) и ликува при мисълта за бъдещето (1Кор.15,54-56). В светлината на такава надежда помръкват и най-естествените житейски надежди (Фил.3,8). Макар тази надежда да се опира само на Божията благодат, а не на делата (1Кор.4,4;15,10; Рим.3,27), тя въодушевява чрез своя динамизъм “стрежежа напред” (Фил.3,13сл.) и подвига (2Тим.4,7), извършвани от Павел за изпълнение на неговата мисия, предпазвайки го същевременно да “остане недостоеен” (1Кор.9,26сл.). И тогава тя – но вече в Господа – поражда нови очаквания (Фил.2,19; 2Кор.1,9сл; 4,7сл.). Когато смъртта му изглежда близка, той очаква “по-висши почести” ,т.с. победен венец (Фил.3,14),с който ще бъде награден неговия подвиг (2Тим.4,6-8; ср.1Кор.3,8). Той знае, че негова награда е самия Христос. (Фил.3,8). Неговата надежда е преди всичко да бъде с Него (Фил.1,23; 2Кор.5,8). Апостолът не очаква повече лично щастие, той търси само Оногова, Когото обича. Дълбоката безкористност на неговата надежда се проявява също в грижата му за спасението на “другите” (2Тим.4,8; 2,7), както християни(1Сол.2,19), така и езичници, на които желае да открие Христа – “упование на славата” (Кол.1,24-29). Така надеждата у Павел следва Божия замисъл в цялата му широта (Рим.8,19-21) и отговаря с любов (2 Тим.4,8) на любовта на Господа.

4. Бракът на Агнеца

В Евангелието и Посланията на Иоан надеждата е постоянно очакване на връщането на Господа (Иоан 14,3; 1 Иоан 2,18), на възкресението и съда (Иоан 5,28сл.; 6,39сл.). Още по-характерно за нея е спокойното притежаване на вечния живот, вече дарен на вярващия (Иоан3,15; 6,54; 1Иоан 5,11-13), който вече е възкресен (Иоан 11,25сл.; 1Иоан 3,14) и вече е преминал през съда (Иоан3,19; 5,24). Преходът на християнина към вечността ще бъде само мирно проявление (1Иоан 4,17сл) на вече съществуващата реалност.

В Откровението на Иоан перспективата е напълно друга. Иоан вижда възкръсналия Агнец, обкръжен от християните (Откр.5,11-14; 14,1-5; 15,2-4), вече тържествуващ на небето, откъдето слиза и Църквата, Неговата Годеница (Откр.21,2). Но в същото време тази Годеница пребивава и на земята (Откр.22,17), където в историческа борба се разиграва драмата на християнската надежда. Привидните победи на сатанинските сили заплашват да я обезсилят. Но в действителност непобедимото слово се сражава и царува заедно със Своите (Откр.19,11-16; 20,1-6). Затова надеждата на християните трябва да възтържествува до настъпването на “новата вселена”, в която накрая напълно и окончателно ще се осъществят старозаветните пророчества (Откр.21,22)

Откровението на Иоан завършва с обещанието на Жениха: “Идвам скоро”. И ответния призив на Годеницата: “Дойди, Господи Исусе!” (Откр.22,20). В този призив звучи арамейската молитва на Църквата от първите ѝ дни: “Марана та!” (1Кор.16,22). Това е най-добрият израз на християнската надежда, защото в своята същност тя не е нищо друго, а пламенно желание за любовта, копнееща за присъствието на Господа.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “НАДЕЖДА”

I.ГРУПА	II.ГРУПА	III.ГРУПА	IV.ГРУПА
Бит. 3,15; 9,1-17; 12,1сл.; 13,15; 24,7; 28,13; 30,5; 39,5; 49,25;	Иов 13,15; 19,25-27; 42,1-6; Прем. 3,3-4; 4,7; 5,2-5.16;	Деян.1,11; 2,33.39; 3,20; Иаков 5,7-9; 1 Пет.1,5-13; 4,7-13; 5,8; 2 Пет.1,4; 3,8-10;	Мат.4,7; 5,1сл. 8,1сл. 16,18-37; 18,8сл.; 24,36; 25,31-46; 28,9.20;
Изх. 3,8.17;	Ис. 2,3; 8,16сл.; 10,19-21; 11,9; 26,8-10; 32,15; 40,55; 45,14сл.;	1 Иоан 2,18-25; 3,2.14; 4,17сл.; 5,11-13; Рим.2,7сл; 3,27; 4,18-25; 5,9; 6,1-7; 7,12-25; 8,11-39; 12,12; 15,13;	Лука 21,19; Иоан 3,15-19; 5,24-30; 6,39-40.54; 11,25сл;
Лев. 26,3-13;	51,5; 54,4-10; 59,9-11; 60,19сл. 63,15;	1 Кор.1,9; 3,8; 4,4; 7,29-31; 9,26сл.; 13,13-19; 15,10.51-56; 16,22; 2 Кор. 1,20-22; 3,18-4,7; 4,18; 5,4-8;	
Ис.Нав. 6,17-21;	Плач. 3,18-33; Иер. 1,29; 3,17; 8,15; 13,16; 14,8; 17,13сл; 29,11; 31,14-17; Иез. 16,15-17; 24,48; 36,29; 37,11; Дан. 12,1-3;	Гал. 5,5сл.; Ефес.1,14; 2,12; Филип. 1,23; 2,19; 3,8-15; Колос. 1,24-29; 3,1.24; 1 Сол.1,3-5; 2,19; 4,17-19; 5,1-8.24;	
	Ос.2,10.23сл; Амос 5,20; 9,8сл.	1 Тим. 2,4; 2 Тим.2,7; 4,7-8; Тит 2,12; Евр.6,12-18; 7,19; 10,23-25.37; 11,16;	
	Авдий 2,3.14;	Откр.3,3; 5,11-14; 13,11-16; 14,1-5; 15,2-4; 20,1-6; 21,2; 22,17-20;	
	Соф.1,15-17; 3,8 сл.		

НОЙ

Подобието на Ной, дори да е било някакво негово далечно потекло, се представя на различни нива. Писанията от типа на справедливия човек, който е избягнал наказанието и е постигнал спасение. В центъра на несправедливостта, която хвърля светът към погибел, се издига като начало на новото човечество и по този начин се явява като прототип на Христос.

1. Традициите на Книгата Битие - Народното тълкуване свързва името Ной (Noah) с думата *naham* (радвам) и това изглежда е намекване на лозаря Ное (Бит.9,20), чието вино радва хората в тяхната усилена работа (Бит.5,29), докато утешението на Ной произхожда от словото, с което Бог, след потопа се обвързва, че по-вече няма да проклина земята. (Бит.8,21). Човек, въпреки Божиата добронамереност, може да пропадне, както пияния Ной, баща на морално падналия Хам (Бит.9,20-25). В Хам е осъдения Ханаан, неговите необвързани култове към пиенето (пиянството) са в противовес със старателността, на която Ной е трябвало да бъде образец.

Ной, героят на потопа, се проявява като справедлив в най-висшето значение на думата. В резултат на своята справедливост отбягва от погубването и променя с Бога земята и нейните обитатели. Свещеническата традиция е виждала в тази промяна всеобщия завет (Бит.9), разпространен върху всички Ноеви потомци (Бит.9,1;10,32);

2. Пророците и мъдреците различно наблюдават на стойността на чертите на Ной. Ной се явява като свидетел на строго личната отговорност пред съда (Иез.14,14), обаче неговият договор с Бога остава аванс за милосърдно търпение. (Ис.54,9сл) И въпреки временното осъждане винаги ще бъде някакъв спестен остатък, за да осигури продължение на замисъла за спасение. Ной е тип на този Остатък (Сирах.44,17), който е творение на справедливи хора и накрая ще бъде представляван само от личността на Месията. Справедливият ще запази света, както някога Ной по време на потопа, когато “надеждата на света е намерила спасение на кораба... и е оставила на света семе за нов род” (Прем.14,6; 10,4сл).

3. В Новия Завет Ной според Евангелията е образец на старателност; в противовес на безгрижните съучастници е живял в очакване на Божия съд (Мат.24,37сл.) Посланието до евреите още по-ясно го представя като свидетел на вярата лице в лице с неверието; той е справедлив, повярвал е и е имал гаранция само в Божието слово (Евр.11,7). В посланията на Петър се проявява ново гледище спрямо Ной. Той не е справедлив само за себе си, но е и вестител на Божиата справедливост, когато възвестява на хората непосредствената близост на съда (2Пет.2,5; 3,5). Този съд заплашва само “злия свят”. Ной изплува от него като тип на спасен човек от Христос, защото спасението, което е получил, е прототип на “спасение чрез водата на кръста” (1 Пет.3,20сл)

ПРЕПРАТКИ КЪМ “Н О Й”

<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III.ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Бит.5,29; 8,21; 9,1.10,20-25.32;	Прем. 10,4; 14,6; Сирах. 44,17; Ис. 54,9сл. Иез. 14,14;	1Пет.3,20сл; 2Пет.2,5; 3,5; Евр. 11,7;	Мат. 24,37сл;

НОЩ

Събитието в Пасхалната нощ съсредоточава в себе си символиката на нощта в Писанието. Разбира се, че в нея е и основният човешки опит, присъщ на повечето религии: нощта е двойствена реалност, страшна като смъртта и необходима, когато времето ражда световите. Когато изчезне дневната „светлина се появяват пагубни зверове (Пс.103,20), чума, която се прокрадва в тъмнината (Пс.90,6), хора, които ненавиждат светлината – прелюбодейци, крадци или убийци (Иов 24,13-17); и затова трябва да се молим към този, който е сътворил нощта (Бит.1,5) да пази хората от нощните ужаси (Пс.90,5). Затова трябва да се молим към него когато настане нощ, нощ, която, както и денят, възхваляват неговата хвала(Пс.19,3). От друга страна, ако нощта е страшна, защото в нея умира денят, и тя трябва да отстъпи на деня, който идва; подобно и вярващият, който се надява на своя Господ, е като нощна стража, която очаква ранната зора (Пс.129,6). Тези действащи символи на смъртния мрак и надеждата на деня намират обаче пълно значение, само когато се коренят в изключителен опит: нощта е времето, в което са извършени по изключителен начин историите на спасението.

Стар Завет

1. Нощта на избавлението. – Според различни традиции за Изхода, Яхве точно около полунощ е осъществил своето намерение да освободи своя народ от робство (Изх.11,4; 12,12,29); тази нощ е забележителна, припомняна ежегодно с нощни бдения, в памет на това, че “Самият Яхве е бдял над своя народ (Изх.12,42). Тази нощ се е проточила ,докато “облачният стълб е осветявал пътя на бежанците (Изх.13,21). Още тук се проявява двойствеността на нощта: за Египтяните облакът се сгъстявал, подобно на тази нощ, която преди това се е спуснала над тях, докато Евреите ги е озарявала светлина (Изх.10,21сл) “Твоите светии – коментира Книгата Премъдрост-пребивават в най-ясната светлина(Прем.18,1). И когато говори за тази единствена нощ: “Докато тихо мълчание обгръщаше всичко и нощта в бърз ход бе достигнала до средата, твоето всемогъщо Слово скочи от царския трон”(18,14сл.) С това нощно събитие трябва да съпоставим молитвата на псалмиста, който става посред нощ, за да благодари на Бога за праведните му присъди (Пс.118,62). Във всеки случай, нощта като цяло се явява като време “на изпитание, обаче такова изпитание, от което Съдът Божи освобождава човека.

2. Денят и нощта, - Израел непрекъснато е мечтаел за Деня, в който Яхве отново ще го освободи от гнета, в който се е намирал. Тази надежда е била легитимна, , но неговата невярност е препятствало осъществяването ѝ. И затова пророците заемат обратното становище: “Горко Вам, които желаете Деня Господен! Защо ви е този ден Господен?- Той е тъма, а не светлина!” (Ам.5,18), тъмнина и мрак (Соф.1,15;Иоил 2,2). Това е отново двойственост, но сега е присъща на Деня на Яхве: за едни това ще бъде нощ, но ще бъде лъчезарна светлина за “остатъка на Израел, който в очакване крачи пипнешком в тъмнината на нощта (Ис.8,22-9,1), но все пак обаче в непрестанна вяра. (Ис.60,1).

3. В нощта на изпитанието – Мъдреците и псалмистите са пренесли в живота на индивида опита на Божия съд, който се извършва нощем и посредством нощта. Ако ти вършиш справедливост, “тогава твоята светлина ще се яви като зора”(Ис.58,8; Пс.111,4). Иов проклина деня на своето рождение, който би бил радостен да остане погребан в майчиното лоно (Иов 3,3-10), докато псалмистът посред нощ от своето ложе призовава Господа: нощта принадлежи на Господа (Пс.73,16), той може да освободи човека, както го е направил някога по време на изхода (Пс.62,7; 76,3; 118,55). “С душата си се стремях към Тебе нощем...когато си осъществявал своя съд над земята (Ис.26,9). Свързвайки тази молба за спасение като освобождение от нощното изпитание, апокалипсисът описва “възкресението, като пробуждане от съня на смъртта(Ис.26,19; Дан.12,2), като възвръщане на светлината след потъването в пълната нощ на шеол (преизподнята).

Псалмистът говори на Бога: “За Тебе и тъматата не ще бъде и нощта ти свети като ден”(Пс.138,12). Това слово трябва да се изпълни по чуден начин като “ново създание, който трябва да изпълни Този, който е казал: “Нека от тъмнината да изгрее светлина (2Кор.4,6); с Христовото “възкресение Денят засия от нощта завинаги.

1. Нощта и деня на пасхата. - Докато е било ден, от Исусовите деяния е сияела светлина.(Иоан 9,4). Когато е дошъл неговия “час, предава се на изпитанията на нощта.(11,10), тази нощ в която се е потулил предателят Иуда (13,30), в която неговите ученици ще се съблазнят (Мат.26,31сл.). Исус е искал да се противопостави срещу това “време и силите на мрака” (Лука 22,53). Ранно християнската литургия запазва завинаги спомена за това: “ в тази нощ ,когато бе предаден” е установил Евхаристията (1 Кор.1,23), а сам Денят на неговата смърт се превръща в мрак по цялата земя (Мат.27,45сл.;Деян.2,20;).

Обаче, “на разсъмване на първия ден от седмицата блясва мълнията на ангелите (Мат.28,3), провъзгласяващи победата на живота и светлината над мрака на нощта. Учениците вече са познавали тази зора, когато към тях се е приближил Исус, крачещ по бушуващото море “ в четвъртата нощна стража” (Мат.12,25сл.). Нощ на избавлението, която апостолите отново са познали, когато са били освободени по чуден начин от затвора посред нощ. (Деян.5,19; 12,6-8; 16,25сл.). Нощ на светлината за Павел, чийто зрак се потопява в мрак, за да се пробуди в проникващата “светлина на вярата.(Деян.9,3.8.18).

2. “Ние не принадлежим на нощта” (1 Сол.5,5). -От сега животът на вярващия придобива смисъл от отношението към Деня на Пасхата , който не свършва. Този ден сияе в дълбините на неговото сърце, вярващият е “дете на Деня”(1Сол.5,5; Еф.5,8,)от тогава, когато възкръсналият от мъртвите Христос, го осветява(Еф.5,14). Той е “избавен от властта на мрака (Кол.1,13), вече не е “помрачен в разума” (Еф.4,18) , но на неговото лице се отразява самата Христова “слава (2 Кор.3,18). За да може да бодърствува, противопоставяйки се на “Владетелите на тъмнината (Еф.5,12), трябва да се облече в Христа и въоръжи със светлина, да отхвърли делата на мрака (Рим.13,12-24; I Иоан2,8сл.). За него вече няма нощ, неговата нощ е сияйна като ден.

3. Денят посред нощта - Понеже християнинът е бил преведен “от тъмнина към чудна светлина”(Деян.26,18; I Пет.2,9), не може да го изненада “Деня Господен, който идва като крадец нощем” (1Сол.5,2.4). Разбира се, засега той още се намира в “нощта, обаче, тази нощ е превалила към Деня, който е съвсем близко и който на нея ще сложи край (Рим.13,12). Ако не иска да се “спъва в тъмни планини”(Иер.13,16) в тази нощ, “когато никой не може да работи”(Иоан 9,4), той трябва да чуе призива на Христос да стане “син на светлината”(Иоан 13,36).

Християнинът заедно с Петър, осиян в нощта, когато според Лука “Христос се преобразява (Лука 9,29.32), намира в Писанията светлина, подобна на “светило, което свети на тъмно място, докле се ден разведели и зорница изгрее” (1 Пет.1,19) в неговата душа.. Исус не съобщава точното време, когато ще дойде този ден (Марко 13,35), но “този Ден” и “тази нощ” са тъждествени (Лука 17,31-34). Христос – Младоженицът ще пристигне в полунощ (Мат.25,6). Невестата говори като мъдрите девизи със “запалени светилници”: заспала съм, но сърцето ми е будно” (Песен песн.5,2). В своето очакване се старая да мисли за този ден и нощ , като Шестокрилите (Откр.4,8) и избраниците на небето (7,15), които денем и нощем възнасят хвала на Бога. В този дух и апостолът ден и нощ работи (1Сол.2,9; 2Сол.3,8), увещава (Деян.20,31) и се моли (1Сол.3,10). Така, още на земята, Христовите служители по определен начин предварително живеят в онзи безкраен ден, “когато нощ не ще има там” (откр. 21,25;22,5)

Sk – At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “Н О Щ“

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Бит. 1,5;	Иов 3,3-10; 24,13-17;	Деян.2,20; 5,19; 9,3.8.18;	Матей 12,25сл.
Изх.10,21сл.	Песен песни 5,2;	12,6-8; 16,25сл.;	25,6;
11,4;	Прем. 18,1.14сл.;	20,31; 26,18;	26,31;
12,12.29.42;	Ис. 8,22-9,1; 26,9-19;	1 Пет. 1,19; 2,9;	27,45сл.
13,21;	58,8; 60,1;		28,3;
	Иер. 13,16;	1 Иоан 2,8 сл.;	Марко 13,35;
	Дан. 12,2;	Рим. 13,12.24;	Лука 9,29.32;
17,31-34;			
22,53;	Иоил 2,2	1 Кор. 1,23;	Иоан 9,4
	Амос 5,18;	2 Кор. 3,18; 4,6;	11,10;
	Соф. 1,15;	Еф.4,8; 5,8-14.18;	13,30-36;
		Кол.1,13;	
		1 Сол.2,9; 3,10;	
		5,2-5;	
		2 Сол.3,8;	
		Откр. 4,8; 7,15;	
		21,25; 22,5;	

ОБЛАК

Подобно на нощта* или тъмнината, облакът може да означава две неща в религията: благодатна близост до Бог или наказание от Онзи, който скрива лицето Си от хората. Освен това, това е може би основният символ за означаване на тайнството на божественото присъствие: облакът разкрива Бог, докато напълно Го скрива. Естествената символиката на облаците, която помага да се популяризира съзерцанието на всемогъщата Мъдрост (Йв 36,22-37,24), трябва да помогне за описанието на преживяване на божественото присъствие. Облаците имат всъщност два основни аспекта. Светлите и леки (Ис 60,8) са пратеници - понякога илюзорно (Йв 7,9; Хо 6,4; 13,3; Юда 12) - често са предвестници на благотворен дъжд (3 Цар 18, 44сл; Ис 5,6; Пс 77,23). Така се подразбира, че те могат да станат "колесницата на Господ" (Пс 103,3). От друга страна са тъмните и плътни, тежки като мъгла, който образуват непрозрачен воал около небето (Йв 22,13сл) и божественото жилище (Пс 17,12) и покриват земя с ужасяваща сянка (Ез 34,12; 38, 9.16), и я заплашват с ураган (Нм 1,3 ...; Мл 4,13),

1. Колоната от облак и огън. Съгласно описанието на Господ по време на изхода, Евреите са били водени от "колоната", която предполага двоен аспект; "Господ ги изпревари, през деня под формата на облачна колоната за да им посочва пътя, а през нощта под форма на огньовете, за да им дава светлина" (Исх. 13,21сл). Господ присъства при Своя народ през цялото време, така че те да могат продължат пътя си. Той ги уверява както и в Неговата защита срещу тях врагове; колоната променя външния си вид не според времето, но според хората: „облакът беше тъмен от едната страна и ярък от другата" (Исх 13,21, според гръцки превод от втори век); дори се говори за "колоната от огън и дим" (14,24), като по този начин показва двойния аспект на божествената мистерия: недостъпна святост за грешника, и близост на благодатта за избраните, В Бог, противоречията се разрешават; при човека, те се изразяват в присъствието или отсъствието на грях, Това съжителство на облака и на огъня, толкова скъпи за мистичния набожност се повтарят по-късно в традиция (Втр 1, 33; Нм 9,12; Пс 77,14; 104,39; 2 Мак 2,8; Прем 17, 2,0-18,4): Бог не е говорил чрез образ създаден от човека, но "от средата на Огън, чрез облак и тъмнина" (Втр 5,22).

2. Облакът и славата на Господ. В Синай, когато Бог е говорил; облака е покривал планината за шест дни, и Господ слиза под формата на огън (Исх. 19, 16сл). Според свещеническата традиции, облачната колоната е „Ангелът на Бог" (14,19), докато някои чакат "Св Дух от Господа" да присъства (Ис 63,14); по този начин облакът служи за подчертаване на божествената трансцендентност. Вече няма огън и облак, но огънят в облака: облакът става воал който защитава славата* на Бог от нечисти погледи; желаяйки да се подчертае не толкова голяма разлика между хората, колкото разстоянието между Бог и човека. Достъпен и непроницаем в същото време, облакът позволява контакт с Бог, без да Го виждат лице в лице, този невъзможен поглед (Исх. 33,20). От облака, който покрива планината, Господ призовава Мойсей, който единствен може да проникне в него (24,14-18). От друга страна, ако облакът служи за защита на Божията слава, то също и я проявява; „славата на Господ се появи под формата на облак" (16,10); тя остава неподвижна на входа на шатрата за среща (33,9е) или определя движенията на хората (40,34-38). Или казано отново в не по-малка степен, предходната символика, е свързана със славата, която е огън (Чис 9,15): в ярък пламък през нощта (Исх. 40,38).

По-късно, при освещаването от Соломон, храмът * бил „изпълнен“ от облака, от славата (3 Цар 8,10сл: срв в Ис 6,4сл). Езекиил ще види този облак, защитаващ славата, която ще се вдигне от храма (Ез 10,3сл; срв 43,4) и Юдаизмът ще мечтае за завръщането на тази слава.

3. *Есхатологични облаци.* Както при теофанията по време на изхода, денят на Господ е придружен от мъгли и облаци; последните означават идването на Бог като съдия (вж. Чис 17,7), независимо дали чрез естествената си символика или с помощта на метафората за небесната колесница. Така например, това е "гъста мъгла" (Ис 24,7), който служи за описване на идването на Господ; това е "ден на облаци и мрак" (Сф 1,15; Ез. 30,3,18; 34,12; Нм 1,3; Йл 2,2). Тук облакът предвещава буря (Йер 4,13), който преминавайки оставя след себе си спомена за воала, зад който Господ се е скрил „Ти закри Себе Си в облак, за да не достигне нашата молитва"(Плач 3,44). Облакът също така може да посочи времето на благоприятен нов изход (Ис 4,5) и осигури надеждата за спасение; "..., и облаци да изливат правда!" (Ис 45,8).

Започвайки с метафората, която е създадена, Господ идва на колесницата Си (Пс 103,3), "седящ на лек облак" (Ис 19,1), сред онези, които са Неговият ескорт (2 Цар 22,12; Пс 96,2), се явява и апокалиптичният образ: „и ето, на небесните облаци идеше сякаш Син Човешки * "(Дан 7,13), чието царство никога няма да премине.

4. *Христос и облакът.* Преди да дойде на облаци небесни, Човешкият Син е заченат от Дева Мария, покрита от сянка* на Светия Дух и със силата на Всевишния (Лк 1,35). Когато Иисус се преобразява*, облакът, подобно на Завета, разкрива присъствие* на Бог, но и славата* на Сина (Мт 17,1-8 прл чтв). После Го скрива от погледът на учениците, доказващ, че Той обитава в рая. отвъд видимите неща (Дей 1,9), но го показва на Неговите свидетели (7,5сл). Подобно на СЗ отново облакът ще бъде Неговата небесна колесница, когато Човешкият Син* ще дойде на последният ден*, "с" или "на" облаци (Мт 24,30 сл; 26,64 сл). Междувременно свидетелят от Апокалипсис съзерцава Човешки Син "седнал на бял облак "(Откр 14,14) и идва, придружен от облаци (1.7): защото така се придвижва Господа на историята.

5. *Християните в облака.* По време на Преображение облакът обхваща не само Иисус и посетители от небето, но и учениците (Лк 9.34); той обединява небето и земята, осветявайки събранието на учениците, открито от Иисус покрай Неговото Слово. След като влизат в небесният облак. учениците знаят, че отсега нататък те образуват една общност с Иисус и дори и с небето, докато слушайте Неговото Слово. Според друго традиционно обяснение те, фигурите* отстъпват място на реалността, като пророкът е предсказал (Ис 63,14). Докато Евреите са били „кръстени в (името на) Моисей в облака и в морето* "(1 Кор 10,1сл), християнинът е кръстен в (името на) Христос в Светия Дух и във вода. Истинският облак е Духът*, който разкрива (Йн 14,26), който режисира (16,13). "Булото", което подобно на облака покри лицето на Мойсей, излъчвайки времената слава, падна за тези, които се обърнаха-към Господа, Който е Дух (2 Кор 3,12,18). Остава вярно обаче, че образът на есхатологичните облаци запазва своето важност, и означава, че в последният ден, вярващи ще бъдат грабнати от земята за да застанат пред Господа, който идва (1 Сол 4,17; препр Откр 11,12).

ОБРАЗ

Никой от този свят не е видял и не може да “види Бога Отца: Той позволява да бъде видян само в неговите образи (Иоан 1,18). Преди да се яви напълно чрез образ в най-висшия смисъл, който е неговия Син Иисус Христос, още в стария завет е позволил да се прояви между хората неговата проявяваща се “слава Божия “ Мъдростта, това чисто излъчване на неговата слава” (Прем.7,25сл.) вече проявява някои аспекти,вида на Бога: и “човек , който е сътворен със сила, да господства над природата и който е надарен с безсмъртност, вече самият представя живия образ на Бога. Еднакво забраната на образи в “култа на Израел изразявала като, че ли от друга страна важността на тази титла, дадена на човека и с негативен път е приготвяла идването на Бого-Човека, единствения образ, в който напълно се явява Отец.

I. ЗАБРАНА НА ОБРАЗИТЕ

Това предписание на Desatora (Втор.27,15; Изх.20,4; Втор.4,9-28), апликирани по време на вековете по-вече или по-малко точно, е нещо, което може лесно да се обоснове, когато се отнася до образите на лъжливите божества (идоли), обаче трудно се обяснява , когато става въпрос до образите на Яхве. Светите писания, нямат намерение тук с предимство да се противопоставят срещу смисленото изобразяване, но искат по-скоро да се борят срещу идолопоклонническата “магия и да запазят трансцендентцията на “Бога. Бог не възвестява своята слава чрез златни телци и образи, изготвени от човешка ръка, но чрез делата на своето “творение (Ос.8,5; Премъдр.13; Рим.1,19-23); и Бог не позволява да се наклони с помощта на образи, с които човек разполага според волята си, но своето спасително дело извършва свободно в сърцата с Мъдростта, чрез своя Син.

II. ЧОВЕКЪТ ОБРАЗ НА БОГА

Важността на този израз не произхожда така от самото слово, което бе използвано още при сътворението на човека във вавилонските и египетските стихове, както и от всеобщата връзка в С.З. : “човек не е образ на някакъв бог приеман според образа на човека, но е по образ на Бога, който е дотолкова трансцендентен , че е забранено да се прави на него образ; само човек може да претендира за това звание,което изразява най-висша стойност (Бит.9,6)

Според Битие 1,26-29, да бъдеш по образ на Бога, да му бъдеш подобен, включва в себе си мощта да господстваш над всички земни твари, и така също,изглежда, ако не създаваш, то поне да плодиш живи същества (Бит.1,37сл.;Лука 3,38). Текстовете от С.З. обикновено развиват първата тема,т.с.властта. Също понятието за образ на Бога, дали в тези текстове е използвано изрично дословно или не, се обогатява с уточнения е допълнения. Изглежда, че в С.З. се отъждествява със състоянието на “слава и великолепие”, по-малко (от славата) на някакво божествено същество. В Премъдрост 2,23 човекът не е само “по” образ на Бога; това е неточен израз, който е оставял отворени врати за определени равински обяснения, но това е в истински смисъл образ на Бога. Накрая, на това също място е станал съвсем ясен важния елемент на подобие между Бога и човека, т.с. безсмъртието. Според александрийското юдейство се различават две творения, и то според две справки от книгата Битие: само небесният човек е сътворен по образ на Бога, земният човек е изведен от праха.Тази спекулация за двама Адама ще разгледа и претвори свети Павел (1 Кор.15)

Н.З.

Н.З. не само много пъти апликира на човека изрече “образ Божи” (1 Кор.11,7; Як.3,9), но доста често използва и развива тази тема. Така и Христовата заповед: “бъдете свършени както вашия Отец небесен е свършен” (Мат.5,48) явява като резултат и изискване учението за човека като образ Божи. Така е то и с изказването, което се преписва на Христос и което въвежда

Климент Александрийски : “ Да видиш своя брат значи да видиш Бога”. Това убеждение изисква уважение към другия (Як.3,9; Бит.9,6) и твори основата на нашата любов към него: “този, който не обича своя брат ,когото вижда, как може да обича Бога, когото не вижда?” (1 Иоан 4,20) Но този несъвършен и грешен образ, какъвто е човекът, трябва да се преодолее: старозаветната Премъдрост го начертава, Христос обаче го изпълнява.

III. МЪДРОСТТА, ОБРАЗ НА БОЖИЕТО ВЕЛИКОЛЕПИЕ

Човек е само несъвършен образ, Мъдростта обратно е “огледало без петна на Божията дейност, образ на Божието великолепие”(Прем.7,26). След като съществува “от началото,преди още да издигне света (Прит.8,23), може от това да заключим, че е управлявала сътворението на човека. От това може да се разберат някои спекулации на александрийското юдейство, чиито отзвучи намираме във Филон. В него образът на Бога, който е Logos (Слово), инструмент, който е използвал Бог при сътворението, е прототип, образец, принцип, старши син, според който Бог е сътворил човека.

IV. ХРИСТОС, БОЖИЯТ ОБРАЗ

Този израз се среща само в посланията на Павел, обаче не липсва като понятие в евангелието според св.Иоан. Между Христос и този, който го изпраща, между единственият “Син, който представлява своя Отец, и невидимия Бог (Иоан 1,18) е такова единство (Иоан 5,19; 7,16; 8,28сл.;12,49), че предполага нещо по-вече от само просто упълномощаване: Христовото послание превишава посланието на пророците и се доближава с посланието “ Словото Божие и Божията Мъдрост; предполага, че Христос е мълния на Божията слава (Иоан 17,5.24); между Христос и неговия “Отец предполага подобие, което е ясно изразено в твърдението, в което намираме, и когато не словото образ, но поне тази тема: ”Който мене е видял, видял е Отца” (Иоан 14,9).

Свети Павел, въпреки че използва относно човека учението на книгата Битие (1 Кор.11,7), при подходяща възможност знае да използва и равинското обяснение за двамата Адам, което тук апликира на самия Христос. (1Кор.15,49), а по-късно и на новия човек. (Кол.3,10). Но накрая точно в светлината на Мъдростта, точният образ ,признава на Христос титлата на образ Божи (2 Кор.3,18-4,4). По-късно Павел, без това , че би оставил тези различни източника на инспирация, се старае още по-дълбоко да вникне в Христовото “тайнство: в Римляни 8,29 Христос е образ точно чрез синовността . А според Кол. 3,10 Христос като образ ръководи “сътворението на новия човек. Въз основа на тази конвергенция на стари елементи и нови дадености, понятието за Божия образ, което Павел апликира на Христос, основно в Кол.1,15, става много сложно и много богато: това е подобие, но подобие духовно и съвършено, чрез синовството., което е съществувало още преди сътворението: изображение в най-пълен смисъл на невидимия Отец; космическа върховност на Господ, който дава своя печат върху видимия и невидимия свят; образ на Бога според безсмъртието; първороден измежду мъртвите; сам и единствен образ, който гарантира единство на всички същества и единство на Божия план: принцип на сътворение и принцип на неговото обновление чрез новото създание.

V.ХРИСТИЯНИНЪТ, ПРОМЕНЕН СПОРЕД ХРИСТОВИЯ ОБРАЗ

Всички тези елементи творят само притегателни сили за човека, който като несъвършен и греховен образ се нуждае от този съвършен образ, който е Христос, за да започне отново и да довърши своето първоначално предназначение: когато човек си е облякъл в образа на земния Адам, трябва да му се навлече и образа на небесния Адам. (1Кор.15,49). Между тези два “образа”, споени в едно и също Божие намерение (Рим.8,29; Еф.1,3-14), съществува скрита връзка: пукнатината, причинена от греха и динамичното прерастване. Този динамизъм се проявява също и преди всичко в християнина: вече от сега е станал с Христос едно и също битие (Рим.6,3-6;

Кол.3,10) и затова е дете на Бога.(1 Иоан 3,2) и Господната дейност се променя от слава за слава на образа на Сина , първородният между многото братя (2Кор.3,18; Рим.8,29). Целта, към която е насочен този процес на прославяне е възкресението, което дава възможност на християнина дефинитивно да се облече образа на небесния Адам (1Кор.15,49) и да наподобява “своето унижено тяло с неговото прославлено тяло (Фил.3,21).

Sk – At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “О Б Р А З”

<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III.ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Бит. 1,26-29; 1,37сл. 9,6;	Притчи 8,23;	Иаков 3,9;	Матей 5,48;
Изх. 20,4;	Прем. 2,23; 7,26	1 Иоан 3,2; 4,20;	Лука 3,38;
Втор. 4,9-28; 27,15;	Осия 8,5;	Рим. 1,19-23; 6,3-6; 8,29;	Иоан 1,18; 5,19; 7,16; 8,28сл. 12,49; 14,9;
		1 Кор. 11,7; 15,49;	17,5.24;
		2 Кор. 3,18-4,4; Еф.1,3-14; Кол.1,15; 3,10;	

ОТЕЦ

Библията обявява, че Бог е в същност Отец, обявява това на света, който претендира, че е въвел “братство без отца” С.З. изхожда от преживяването на отците и съпрузите на земята, на които семейният живот дава възможност да извършват авторитет и да намират своето призвание в любовта, и обявява в противовес на объркания начин, с който езичеството е принасяло на своите богове тези човешки реалности., “любовта и реалността на живия Бог в образа на Отца и Съпругът”. Н.З. разглежда заедно тези образи, но “допълва” образа на Отца с това, че обявява единственото синовно право на Исус и дотогава още не очакван размер, който този факт дава на бащинството на Бога, т.с. бащинство над всички хора.

1. БАЩИНСТВОТО НА БОГА НА ОТЦИТЕ.

1. От бащите към Отца – Постепенно одухотворяването на идеята на човешкото бащинство е довело към възможности на проявяване на Божието бащинство. Отците на патриарсите въпреки, че са в изгнание и изглеждат бездействени, обаче имат възможност да въздигнат не прекъсващото продължаване на бащинството на Яхве. (Ис.63,16); и когато това е контраст, все пак бащинството може да се препише едновременно и на предците и на Бога. Това изхожда и от “историята на свещениците”: когато са поставили Адам, който е бил сътворен по образ Божи (Бит.1,27), и който сам създава по свой образ (Бит.5,1сл), на върха на стълбата от поколения, припомнят с това, че възходящата линия приключва чак при Бога. По-късно Лука ще постъпи също така (Лука 3,23-38). Накрая в разбиранията на Павел Бог е върховен Отец, на който всеки клан (група произхождаща от един и същ предшественик) благодари за своето съществуване и за своята стойност. (Еф.3,14сл). Значи между човешките бащи и Бога има определено подобие, което дава възможност да наричаме Бога – Отец; дори нещо по-вече, само това Божие бащинство дава на човешкото бащинство нейното пълно значение в плана за спасение.

2. Преобразуване на божие бащинство. – Израел не го е водило аналогичното разсъждение към това, че е наричал своя Бог свой Отец; това обаче е някакво преживяно изживяване и възможно реакция срещу представите на съседните народи.

Всички древни народи са назовавали своя бог като свой баща. При семитите този навик е бил твърде отдавна, а бащинското свойство е съдържало за бога задачата за охрана и власт; често и задачата за сътворение. В текстовете от XIV в. Ел- най-висшият бог на ханаанския пантеон, има наименование “Цар-отец на Шунем”: с това се изразява неговата власт над боговете и над хората. Самото негово име Ел, което е и име на Бога на патриарсите (Бит.46,3), първоначално като че ли е означавало шейх и следователно би означавало неговия авторитет над това, което някога се е наричало негов клан.

Според това първо значение, идеята за Божието бащинство е могла да проникне в Библията. Но е съществувала и друга стойност, която С.З. отхвърля. Т.с. финикийския Ел, изобразяван като бик, както и египетския Мин е оплождал своята съпруга и създавал много богове. На Ваал, син на Ел, се е предписвала силата да опложда човешките двойки, зверове и земята, посредством ритуално наподобяване на неговото спояване с някаква богиня. Обаче Яхве е единствен; той няма нито сексуална дейност, нито дружка, нито синове и телесен смисъл. Ако псалмистите дават понякога наименованието ангели на “синове на Бога”(Втор.32,8;Иов 1,6.), князе и съдии, наподобяват своите сирийско-феникийски извори, но отхвърлят тези прости творения на Бога, на когото не се предписва никакво телесно бащинство. Ако Яхве е оплодител (Втор.32,6), това изглежда е в морален смисъл: той не е баща на боговете и съпруг на някаква богиня, но е всъщност (и следователно в образен смисъл) баща и съпруг на своя народ. Ако е баща и като създател (Ис.64,7;Бит.2,7;3,1), то това не е посредством на никакви чудовищни теологии, както във вавилонските митове. Накрая Бог, който върховно призовава плодородие (Иез.36,29), няма нищо общо с оплождащия Ваал и с магията на неговия еротичен култ, към когото пророците имат отпор; той не иска, да го наричат отец по този начин, както наричат Ваал неговите почитатели. (Иер.2,27). Всичко изглежда така, като че ли, водачите на Израел са искали да очистят тази

представа за Божието бащинство, каквато е била при съседните народи, от всички сексуални привкусове и да запазят само приемливия аспект на пренасяне на Бога определена социална терминология, отнасяща се до глава на семейството и предшествениците.

3. Яхве, отец на Израел: От начало Божието бащинство се разбира главно в колективна и историческа перспектива: Бог се е открил като отец на Израел в момента на изхода, при който се е проявил като негов пазител и негов хранител и същевременно като негов стопанин; основна представа е идеята за благодарно съвършенство, такава грижовност, която изисква подчинение и доверие (Изх.4,22; Ис.1,2сл;Иер.3,14). Осия и Иеремия разглеждат тази идея, но я обогатяват с това, че наблягат на неизмеримата нежност на Яхве (Ос.11,3сл;Иер.3,19; 31,20). Започвайки от изгнанието всъщност се развива тази еднаква тема за Божието бащинство, основано на избора (Ис.45,10;63,16; 64,7) и Мойсейевата песен придава към това още и идеята на адаптация (Втор.32,10), но някои псалмисти и някои учители на премъдростта (Пртчи 3,12; Сир.23,1-4; Прем.2,13-18) считат всеки справедлив за Божи син, т.с. за предмет на неговата нежна грижа. Това е апликация на индивида, която не би означавала пълна новост, както би било гарантирано, че в старовременните теофорни имена като Авизар окончанието ав (отец) представлява предлог от първо лице, така че да може да се преведе “Моят Отец е помощ”.

4. Яхве, отец на царя. –Започвайки от Давид, бащинството на Яхве се изисква особено за царя (2Цар.7,14;) чрез който Божието разположение засяга целия народ, който той представлява. На всички царе от древния Близък Изток се е гледало като на адаптирани синове на техните богове; а словото “Ти си мой син” се намира в дословно звучене в една вавилонска формула. Но извън Израел изискванията на бога най-често са някакви капризи; а в Египет той е отец в телесен смисъл. Противно на това, Яхве превишава телесното правило и санкционира моралното държание на царете(2цар.7,14);

Тези текстове относно синовността на царете подготвят появяването на единствената синовност на Исус, и то според това, като сред царете на Юдея се очертава вече дефинитивния Месия. Друго гледище към тези текстове се открива след изгнанието, заложено в “Премъдрост”, обособено като дъщеря на Бога, която е преди всяко творение и която би включвала в себе си надеждата, предписана, започвайки от пророчеството на Натан на династичното наследство на Давид.

II. ИСУС РАЗКРИВА ОТЦА

Когато се е приближавала християнската ера, Израел напълно разбира, че Бог е Отец на своя народ и на всеки от неговите вярващи. Наименованието Отец е много рядко в апокалипсиса и кумранските текстове, които изглежда се боят от това название в резултат на неговото използване в елинизма, но е често срещано в равинските свитъци, в които намираме и дословна формулировка “Наш Отец, който си на небесата” (Мат.6,9)

Исус Христос изпълнява това най-доброто, което е в еврейското понятие за Божието бащинство. Като бедния от псалма, за когото обществото от “хора с чисто сърце, като единствен истински Израел, представлява поколение на Божиите синове; също Исус има предвид определено общество (когато ни говори “Наш Отец”, а не “Мой Отец”), създадено от “най-малките”(Мат.11,25), на които Отец разкрива своите тайнства и от което всеки е лично син на Бога. (Мат.6:14.6.18). Но въвежда и ново гледище, при което прекрачва и този универсализъм, към който е достигнало определено течение от по-късния юдеизъм. Това течение е свързвало всъщност бащинството на Бога с неговото свойство на създател, но от това обаче още не е считал, че Бог е отец на всички хора и че хората са всички братя (Ис.64,7). Така също си е представял, че Божието съжаление са простира върху всяко тяло (Сир.18,13), но всеобщо е добавял, че само Божиите синове, което означава, че справедливите от Израел получават пълно действие от това съжаление. (Прем.12,19-22); конкретно това означава, че това течение само върху тях апликира темата от второзаконието(Втор.8,5) за “възпитанието на Яхве”, предизвикана от бащинска любов (Прит.3,11; Евр.12,5-13). Противно на това, според Исусовото разбиране, обществото на “най-малките” в действителност се ограничава само от каящи се евреи, които изпълняват волята на

Отца (Мат.21,31сл), ще включва и езичници (Мт.25,32сл), които ще заместят “синовете на Царството (Мт.8,12).

Към този нов Израел, който според правата вече е създаден за всички, Отец ще излее необходимото добро (Мт.6,26;) главно Светия Дух (Лк.11,13) и ще прояви неизмеримостта на своята милосърдна нежност (Лк.15,11-32); трябва само смирено да признае това единствено бащинство(Мт.23,9), и да живее като “деца, които молят своя отец (7,7-11), имат доверие в него (6,25-34), подчиняват му се с това, че наследяват неговата всеобща любов (5,44), неговата охота да прощава (18,33), неговото милосърдие (Лк6,36), дори и самото негово съвършенство (Мт.5,48). Тази тема за наследяване на Отца не е обаче нова, но е нов завършек от гледна точка на нейната апликация за взаимна прошка и за любов към неприятелите. Никога Бог не е толкова наш Отец, както когато обича и прощава, и ние никога не сме толкова негови синове, както тогава, когато така също постъпваме спрямо своите братя.

II. ИСУСОВИЯТ ОТЕЦ.

1. Бог се е явил, и то чрез Исус, като Отец на единствения Син – Че Бог е негов Отец в единствения смисъл, Исус го показва по този начин, че различава между изразите “мой Отец” (Мт.7,21; Лк.2,49) и “ваш Отец” (Мт.5,45;), че понякога се представя като “истинския Син (Мк.13,32), като най-милият, това значи единствен Син (Мк.12,6), и главно, че изразява съзнаването на такова тясно единство между себе си и Отца, че той прониква до всички тайнства на Отца и че само той може да ги прояви (Мт. 11,25сл). Трансцендентното съдържание на тези слова “Отец” и “Син”, което (поне в израза “Божи син”, към които накрая Исус отбягва) не сам по себе си е естествен и неговите събеседници не го разбират като такъв

(Лк.4,41. “Син Божи” означава едно и също като Христос), потвърждава се трансцендентното съдържание на титлата “Син човешки”, както и това, че Исус си изисква такъв авторитет, който прекрочва творението. Потвърждава се това и с Исусовата молитва , с която се обръща към своя Отец с израза “Абба” (Мк.14,3), равнозначна с нашето слово “тате”, това е тази доверчивост , която няма пример пред себе си и която представлява доверчивост, която няма друга подобна.

2. Във вечния акт на своето бащинство Бог си дава себе равен- Първите теолози, очевидно формулират това, което синоптиците говорят за “Отеца на нашия Господ Исус Христос” (Рим.15,6; 2Кор.1,3; 11,31; Еф.1,3). Често говорят за Бога под неговото име Отец и мислят за него и тогава, когато просто говорят *ho theas* (2 Кор.13,13) – Павел говори за отношенията между Отца и Сина като за извършители на спасението.. Когато обаче говори за “собствения Син Божи”, и го поставя в отношение към адаптиран син (Рим.8,15.29.32) и когато приписва на “неговия най-мил Син” това дело на сътворението (Кол.1,13), така това предполага, че в “Бога е определено тайнство на трансцендентно бащинство”.

Йоан отива още по-далеко. Нарича Исус първороден, което означава единствен и най-обичан Син (Йоан 1,14.18). Подчертава изключителния характер на бащинството, принадлежащо на това осиновяване. (Йоан 20,17), съвършено единство на волята (5,30) и действието (5,17-20) на Отца и Сина, проявено в чудесата, които един дава на другия да извърши (5,36), тяхната взаимна интимност в “опознаването и любовта” (5,20.23; 10,15; 17,24сл), тяхната взаимна прослава (12,28). Когато евреите преминат от нивото на действие към ниво на живот, ще разберат Исусовото възвестяване като признаване за равенство с Бога (5,17; 10,33;)

Имат право – Бог е действително Исусов собствен Отец: Исус вече е съществувал преди Авраам (8,57), като божествен *Logos* , който трябва да прояви Отца (1,1.18).

3. В своето положение на втеляване, Синът остава подчинен на Отца – Рангът на Син прави Исус нов Бог, но Отец си запазва своите бащински принципи, спрямо самия Христос (Мт.26,39) и според авторите на Н.З. Първичната керигма (Деян.2,24) и Павел (1Сол.1,10; 2Кор.4,14;) точно на него преписват Исусовото възкресение. От него произхожда инициативата за спасение: той избира и призовава християните (2Сол.2,13), или апостола (Гал.1,15), той оправдава (Рим.3,26.30;). Исус е само неизбежен посредник: Отец го изпраща (Гал.4,4), предава го (Рим.8,32), поверява му някакво дело, което трябва да извърши (Йоан 17,4), словата, които трябва да каже (12,49), хората, които

трябва да спаси (6,39). Отец е изворът и цел на всички неща (1Кор.8,6), затова Синът, който действа само в зависимост от него (Иоан 5,19;) се подчинява на него (1Кор.15,28) , като на своя глава (11,3) до края на времената.

III. ОТЕЦ НА ХРИСТИЯНИТЕ

Ако хората имат възможност да станат Божии деца, (Иоан 1,12) това е поради това, че Исус е Божи Син по природа. На синоптиците Христос принася в тези неща първите просветления, когато се приравнява със своите (Мт.18,5), провъзгласява себе си за техен брат(28,10) и веднъж се означава заедно с тях с общото име “синове”(17,28). Но пълна светлина ни донася Павел. В неговото разбиране нашият Бог ни освобождава от робството и ни адаптира за синове (Рим.8,14-17) с вярата при кръста, който създава от нас едно единствено същество в Христос (Гал.3,26сл). Христос е първородния Син, който си дели бащинството наследство със своите братя (Рим.8,17.29). Духът също свидетелства за това, защото е вътрешен извършител на тази адаптация; свидетелства това така, че ни прониква самата молитва на Христос, с която ни приравнява: Абба (Гал.4,6). Когато Църквата от Пасхата рецитира”Отче наш”.., изразява съзнанието, че е обичана с тази същата любов, с която Бог обгръща своя единствен Син (1Иоан 3,1); и Лука подобно точно това припомня, когато ни проповядва да говорим само “Отче”(Лк.11,2) както и Христос.

Нашият синовен живот, проявен в молитвата, се изразява и в братската любов; защото ако обичаме своя Отец, не може да не обичаме и всички негови деца, своите братя: “Всеки, който обича Този, когото е оплодил, обича и този, който от Него се е родил”

Sk-At.

Препратки към “ОТЕЦ”

<u>I ГРУПА</u>	<u>II-ГРУПА</u>	<u>III-ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Бит.1,27; 2,7; 5,1сл; 46,3;	Иов 1,6;	Деян. 2,24;	Мат. 5,44-48;
Изх. 4,22;	Притч.3,11-12;	1 Иоан 3,1;	6,4.6.9.18.21.25-34;
Числ. 11,12;	Прем.2,13-18; 12,19-22;	Рим.3,26.30; 8,14-17.29.32;	7,11.21; 8,12; 11,25-26; 17,28; 18,5.33; 21,31сл.; 23,9. 25,32сл; 26,39; 28,10;
Втор. 8,5; 14,1; 32,6-10;	Сир. 13,13; 23,1-4;	1Кор. 8,6; 11,3; 15,28;	Мк.11,3; 12,6; 13,32;
2Цар. 7,14;	Ис.4,2; 30,1-9; 54,7; 63,16; 64,7;	2Кор1,3сл. 4,14; 11,31; 13,13;	Лк. 2,49; 3,23-38; 4,41; 6,36; 11,2.13; 15,11-32;
	Иер. 2,27; 3,14.19; 31,20;	Гал. 1,15сл. 3,26сл; 4,6;	
	Иез.36,29;	Еф1,3; 3,14сл;	Иоан1,1,12-18; 5,17-20.30.36; 6,39; 8,57; 10,15.33; 12,28.49; 17,4.24сл; 20,17;
	Ос. 11,3сл;	Кол. 1,15; 1Сол. 1,10; 2Сол. 2,13; Евр. 12,5-13;	

ПЛЪТ

Състоянието на човека в плът изглежда на някои недостатък или дори зло. Подобна гледна точка е само много косвено свързана с Библията. В нея плътта никога не се разглежда като нещо лошо по самата си същност; разсъжденията на Библията се определят не от някакво философско умозрение относно човешката природа, а в светлината на откровението: плътта е била сътворена от Бога, плътта е била възприета от Божия Син, плътта се преобразява от Божия Дух. Върху боговдъхновените страници, от първата до последната, плътта (“basar”) означава състояние на сътвореност. Но у Павел този смисъл престава да бъде единствен: плътта също може да обозначава не толкова някаква зла природа, а греховното състояние на човека; в резултат на такава мисловна еволюция този термин (bars, sarx) крие в себе си някаква смисловна двойственост, която трябва да бъде изяснена.

I. ТВОРЕНИЕТО ПРЕД БОЖИЕТО ЛИЦЕ

Както в Стария, така и в Новия Завет човекът не се разглежда като съставен от два разнородни елемента от материя (плът или тяло) и “форма, която я одушевява” (тяло или душа); човекът е разглеждан в единството на неговата личност. Да се каже, че той е плът, означава той да бъде характеризирани от онази страна на неговия земен, телесен, външен аспект, която му дава възможност да се изразява посредством тази плът, която съставлява тялото му, характеризирайки човешката личност в земното ѝ състояние.

1. Достойнството на плътта. – Плътта е излязла от Божиите ръце като от ръцете на тъкач (Иов 10,11;) или на грънчар (Бит.2,7; Иер.1,5;Иов 10,8сл) и дори само с това тя е достойна за нашето възхищение (Еклес.11,5; 2Мак.7,22сл.) и когато те се представя като съставна част от нашето телесно същество – плът и кръв (Сир.14,18; Мат.16,17;), сърце и плът, кост и плът (Бит. 2,23; Лука 24,39) и когато тя обозначава цялото тяло, например при неговата болест (Гал.4,13), страдание (2Кор.12,7), скърби (1Кор.7,28) – никакви следи от презрително отношение към нея не се забелязват в никакъв случай, напротив, Павел казва: “Никой никога не е намразил плътта си, а я храни и сгрява, както и Господ – Църквата (Еф.5,29) Решително утвърждаване на нейното достойнство виждаме и у Иезекиил, възвестяващ, че Бог ще даде на Израел вместо ожесточилото се “каменно сърце”, “сърце от плът”(Иезек.36,26), послушно и отзивчиво

2. Личността в телесния ѝ облик. – Плътта, - и в това е още по-голямото ѝ достойнство,- може също да обозначава човека в конкретната му цялост. Древният семит, подобно на това, как употребява думата “душа”, казва обикновено “всяка плът”, за да обозначи всичко живо в творението (Бит.6,17;, Сирах.40,8) или човечеството (Ис.40,5сл; Лука 3,6; Иоил 2,28; Деян.2,17; Марк 13,20; Иоан 17,2). Със същата дума той може да изразява и личността в дълбочината ѝ; така Адам вижда в жената, която му довежда Бог, като че другото си “аз”, но той не казва, че тя има душа, както и той самият, а възкликва: “ето, това е кост от костите ми и плът от плътта ми” (Бит.2,23; Сирах.36,24). Последните думи изразяват съзнание за дълбоко единство, което в последствие може да се разпространи върху всяка степен на родство (Бит.29,14;37,27; Рим.9,3), особено върху това ново същество, “единна плът”, в която се превръщат съпрузите (Бит.2,24; Мат.19,5сл; 1Кор.6,16; Еф.5,31). След всичко това е разбираемо, че същият израз може да означава самата личност, нейното “АЗ” (Еклес.4,5; 5,5; 2Кор.7,5) и дори нейната дейност от психологически характер, несъмнено с някакво подчертаване на телесността, но съвсем не в отрицателен смисъл: плътта страда (Иов14,29), трепери от страх (Пс118,120), изгаря от желание (Пс.62,2), възторгва се (Пс.83,3), укрепва он учението на мъдреците (Притч.4,22); тя дори проявява своего рода воля (Иоан 1,13)

3. Земното състояние. – Да бъде определен конкретен човек с думата “плът” означава накрая да бъде подчертан земния произход. Този смисъл се натрапва от само себе си, когато този израз се използва като контраст с небесния свят – света на Бога, духовния свят.

А) Творение – С изключение на Бога, всичко е плът, дори ангелите (Иез.10,12); апостол Иуда, както и много Отци на Църквата, не виждат в това твърдение никакво противоречие; той се ограничава с уточнението, че ангелската плът е различна от нашата. Следователно, няма нищо неуважително да се използва изречението “по плът” за праотците (Рим.9,5), за баща ни Авраам (Рим.4,1) или за земните господари (Кол.3,22; Еф.6,5). По същия начин, да се живее “по плът” (2Кор.10,3; Гал.3,20; Филип.1,22-24; 1Пет.4,1сл) означава не просто да се живее на земята, да бъдеш видим (Кол.2,1), конкретно присъстващ (Кол.2,5). За да се обозначат житейските дни на Исус (Евр.5,7) се казва, че Той е възприел плът и кръв (Евр.2,14)

Б) Ограничение и безсилие. – Обикновено, когато се говори за плът се има предвид преходността на творението. “Всяка плът е трева..., а словото на нашия Бог ще пребъде вечно” (Ис.40,6-8). Плътта по отношение на духа е същото, както земното, сравнено с небесното; така и Исус Христос, “роден по плът от Давидовото семе и открил се за Син Божи в сила, по духа на освещението” (Рим.4,1сл; 1Тим.3,16). Тъй като е “плът и кръв”; човекът не може сам по себе си да опознае божествените реалности (Мат.16,17; Гал.1,16; Еф.6,12), и ако претендира да съди за тях със своя разум, оказва се “мъдър по плът” (1Кор.1,26). Наистина, “духът е, който животвори, плътта не принася никаква полза”, например запознаването в тайнството Евхаристия личността на Спасителя.

Такова е земното състояние, което Божият Син е пожелал да приеме, както е посочено у Иоан: “Словото стана плът” (Иоан 1,14), истински човек от този свят, с присъщите му ограничения: но също и такъв човек, в когото вярващият узнава Спасителя и Божия Син (1 Иоан 4,2; 2 Иоан 7) и чиято плът и кръв той приема като храна за вечен живот (Иоан 6,53-58).

4. Светът на плътта. – Така чрез плътта си, която е само “прах” (Бит.3,19; Еклес.12,7), човекът принадлежи към земния свят; чрез диханието, което Бог му е дал, той се намира във връзка с небесния свят; тази двойна принадлежност кара иудейските писатели да различават света на духа от света на плътта; така например, под перото на гръцкия преводач на Библията, “Бог на духовете, оживяващ всяка плът” (евр.) става “Бог на духовете и всяка плът” (Числа 16,22; 27,16); в Евр.12,9 “Отец на духовете” се противопоставя на бащите “по плът”. Но този космически дуализъм не трябва да се смесва с антропологическия дуализъм, според който човекът обединява в себе си двата свята, духовния и плътския, като две съставни субстанции. Има два текста, които като, че ли са изключение: трябва да ги разбираме правилно; умът, за който говори Павел в Рим.7,25, не е само достатъчна способност на човека, както са мислили гърците, а само някакъв безпомощен наблюдател пред лицето на безчинството, вкоренено от греха в плътта. В Матей 24,41 “бодрият дух” не е една от съставните части на човека, а дар от Бога. Никъде плътта не е представена като един от елементите на “състава” под който се разбира човекът. Антропологическият дуализъм е бил приет в иудейския свят едва в периода II.-III в., заедно с възникването на равинизма.

II. ГРЕШНИК ПРЕД БОГА

Но съществува и друг вид дуализъм, нравствен дуализъм, в който все пак трябва да се правят строги различия, изхождайки от средата, от която произхожда; За някои гръцки мислители тялото е изглеждало като тъмница за душата, от където трябва да се стремим да се извадим, като от лошо естествено състояние. По-късно, в течение на епикурейските спорове, плътта става главно място на чувствеността, отъждествява се с половото влечение, което се разглежда като нещо лошо и унижително за духа. Развращаващата действаща гностика, с която се бори Иуда, вероятно е имала някакво сходство с тези епикурейски текстове (Иуда 1,7): плътта, лоша по своята природа, трябва да бъде победена. Писателите на късното иудейство и Новия Завет от своя страна проповядват подобна борба в съвсем друга перспектива: плътта, онова състояние на твар, при

което човекът напълно се доверява на своята слабост, а не на Бога, - в крайна сметка става характеристика на този свят, в който цари духа на злото.

1. Греховното упование на плътта. – Както провъзгласява Исаия, наша единствена опора трябва да бъде Бог: “Конете им (на египтяните) са плът, а не дух” (Ис.31,3); Иеремия противопоставя два вида упование: “Проклет оня човек, който се надява на човек и плът прави своя опора, и чието сърце страни от Господа” (Иер.17,5-7) Също и Павел казва: “никоя плът да не се похвали пред Бога” (1Кор.1,29); за разлика от Иудеите, които се гордеели с предимството на обрязването (Рим.8,25-29; Гал.6,12-14), Павел не желае “да се хвали” по друг начин, освен в Христа (Фил.3,3сл). Затова, макар да живее в плът, той вече “не постъпва по плът” (2Кор.11,18); само при това условие човек не заслужава да бъде наречен плътски (1Кор.3,1.3; 2Кор.1,12) нито по отношение на волята му (2Кор.1,17), нито по отношение познаването на Христос (2Кор.5,16). Нали и за Христос е възможно да бъде съдено по плът, за което Сам Исус е упреждал иудеите (Иоан 8,15): имайки само плътски очи (Иов 10,4), те съдят според външния вид (Иоан 7,24), превръщайки преходното си тварно състояние в греховно състояние. Затова в края на краищата Иоан определя света като греховен и избличава похотта на плътта. (1Иоан 2,16). Това не е обвинение към плътта като такава, а против човешката воля, по чиято вина тя е станала греховна. Може да се различат два “духа”, дух на злото и дух на доброто, на всеки от тях е подвластен особен свят и които се борят за човешкото сърце; това не означава утвърждаване на природния дуализъм, при който тази борба би трябвало да продължи вечно, при невъзможност за духа на доброто да възтържествува над злото.

2. Грешната плът и Духа на святост. – Тази борба и тази победа са приведени от Павел в система чрез противопоставяне: плът – дух. Това противопоставяне на плътта и духа само външно съответства на онова, което гърците са правили между душата и тялото, между чистотата и нечистотата. В действителност то произлиза непосредствено от симитското противопоставяне на земното и небесното, но също е преобразено от двойно преживяване: опитът на Светия Дух, дарен на християните, и опитът на греха, в който ни е ввлякла плътта.

А) Борбата между плътта и духа. - Откриването на антитезата, характерна за литературния жанр, в което се изразява богословското учение на Павел, характеризиращо тази битка, преминава в два етапа, отбелязани в посланията до галатияните и римляните.

В посланието до галатияните (Гал.4,24-31) Павел казва, че вярващите са синове на Авраам от Сара по дух, а не от Агар по плът. Старият Завет и Новият Завет се различават като два контрастни периода в историята на спасението, от които единият се характеризира със Закона, а другият – с Вярата. Тук и разликата в двата свята, към които е причастен вярващият: плътта е представяна като утайка на греха, умножил се вследствие Закона, а духът като олицетворение на всичко добро, което е било в предписанията на Закона и което се е изпълнило чрез даряването на Духа. Между тези две сили антигонизмът в сърцето на християнина е неотстраним (Гал.5,17): той може да живее по плът, но е длъжен да живее по дух, откъдето съществува постоянна опасност да се развали това положение, което е установено от Светия Дух.

В 7 и 8 глава от Посланието до римляните Павел показва как действуват двата източника на живота и на смъртта. Гез две сили, посменно живеещи в човека (Рим.7,17-20; 8,9-11) определят двоен начин на живот за вярващия, отстранил обаче греха чрез Христа (Рим.8,4-17). Възможността да се живее по плът е следа от греха в нас и то чрез посредничеството на плътта, в която преди е живял греха.

Б) Господството на плътта. – Ако плътта бъде приета като норма за съществуване, тя ще диктува поведението на човека. Тя придобива реална автономия, наследявайки силата на греха с неговите изключителни прерогативи и с неговите възжелания: тя пробва онези, които се подчиняват “на закона на греха” (Рим.7,25). Тя самоволно (Кол.2,23) проявява тогава своите желания (Рим. 8,5-7), своите похоти (Рим.13,14; Гал.3,3; 5,13.16сл), поражда злите дела (Гал.5,19).

Съществуването по плът е такова (Рим.7,5), че самият ум става плътски (Кол.2,18; 1Кор.3,3). По същия начин и тялото, само по себе си неутрално, се подчинява на плътта, става “тяло на плътта” (Кол.2,11), отъждествява се и с “тялото на греха”, защото тогава то действително получава своя образ от “плътта на греха”.

В) Тържеството на Христос. - Грехът е бил победен от Христос, Който, възприел това “тяло на плътта” (Кол.1,22), Сам е станал грях (2Кор.5,21), дошъл в плът, свързана с греховното състояние, Той е осъдил греха в самата плът (Рим.8,3). От сега нататък християнинът , в Христа, е разпънал плътта (Гал.5,24); борбата, която той води (Гал.6,8), няма предрешен от съдбата изход, но ѝ е осигурена победа, в такава степен, в каквата вярващият, намирайки отново истинското си състояние на твар, се доверява не на плътта, не на своята слабост, а на силата на смъртта на Спасителя, източник на Духа на живота.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “П Л Ъ Т”

<u>I. Група</u>	<u>II. Група</u>	<u>III. Група</u>	<u>IV. Група</u>
Бит. 2,7.23-24; 3,19; 6,17; 29,14; 37,27;	Иов 10 ,4.8.11; 14,24; Еклес. 4,5; 5,5; 11,5; 12,7;	Деян.2,17; 1 Пет. 4,1сл; 1 Иоан 2,16; 4,2; Иуда 2,7; Рим.4,1сл; 7,5.17-25; 8, 4-17. 25-29; 9,3-5;	Мат.16,17; 19,5сл.; 24,46; Марк 13,20;
Числа 16,22; 27,16;	Сирах.14,18; 36,24; 40,8;	Иоан 1,13-14; 6,53-58; 7,24; 8,15; 17,2;	Лука 3,6; 24,39;
2 Макав. 7,22сл;	Исаия. 31,3; 40,5-8;	1 Кор.1,26-29; 3,1-3; 6,16; 7,28;	Иоан 1,13-14; 6,53-58; 7,24; 8,15; 17,2;
-	Иез. 10,12; 36,26;	2 Кор.1, 12.17; 5.16.21; 7,5; 10,3; 11,18; 12,7;	
	Иоил 2,28;	Гал.1,16; 3,3.20; 4,13; 5,13-19.24; 6, 8.12-14;	
		Еф. 5,29-31; 6,5.12;	
		1 Тим. 3,16; Кол.1,21; 2,1.5.11.18.23; 3,22 Фил.1,22-24; 3,3сл.	
		Евр.2,14; 5,7; 12,9	

ПОБЕДА

Победата предполага бой и риск от поражението. И в Библията именно, точно на поражението се отваря драмата на човечеството, преборено от “Сатаната, греха, смъртта. Но от това поражение вече се очертава обещаната бъдеща победа над злото.(Бит.3,15). Историята на спасението е история на похода към окончателната победа.

СТАРИЯ ЗАВЕТ

Божият народ преживява победи и поражения най-напред в своята частна история. Обаче, резултатът от тези поражения е това, че накрая обръща своята вяра към очакване на друга победа, осъществена на друга плоскост.

1. Победата на Божия народ – Израелтяните най-напред измерват “силата на своя Бог върху твърде несъвършена плоскост : върху плоскостта на своите военни успехи. Победата на Бога над злото се смесва в техните очи с техните постигнати победи. Когато водят война, или не – те са “войници на Яхве”.(Изх.12,41; Съд.5,13; 1Цар.17,26). Значи Бог воюва за тях и им гарантира победа : чрез Мойсей (Изх.14,14; 15,1-21; 17,8,16), чрез Исус Навин (Ис.Нав.6,16; 10,10), чрез Съдиите (Съд.7,15), чрез Царете (1 Цар.14,6; 4Цар.14,10сл.; 20,15-29). Трябва да воюват и да приемат победата от Бога като “милост и дар. (Пс.17,32-49; 117,10,27) В по-късния период на Макавейците не са се двоумили да препишат на Бога победата на своето оръжие (1 Мак.3,19; 2Мак. 10,38;13,15; 15,8-24).

Значи тук Бог постъпва като непобедим съюзник (Иудит 16,13; Втор.32,22-43; Ис.30,27-33; Наум1,2-8;Авакум 3; 1 Парал.29,11сл.). Така както в началото е укротил силите на “хаоса (Бит.1,2), претворени в неговите чудовищни Зверове (Пс.73,13), така и в историята постоянно побеждава над езическите народи, които са обладани от тези сили и се противопоставят на неговото “намерение за спасение . Точно за това могат израелтяните да победят над своите врагове : това е опитът , чието религиозно съдържание е неотрицателно , но който остава двузначен: дали няма да има изкушения да си мислят, че Божията победа неизбежно се отъждествява с тяхната лична мощ? Но впоследствие придобитият опит ще ги предпази от тази грешка.

2. Пораженията на Божия народ – Пророците вече в моментите на успехи припомнят на израелтяните, че дадената от Бога победа не е неизбежна награда за добро поведение (Втор.9,4сл). Но неуспехите са им необходими, за да осъзнаят действително своята нравствена беда.Изпитанията на изхода (Числа 14,42сл.;Втор.8,19сл.), дългото добиване на Ханаан (Ис.Нав.7,1-12;Съд.2,10-23), пораженията, които са преживяли по време на монархията (2 Парал.21,14;24,20;25,8-20) и главно катастрофата от изгнанието (Иер.15,1-9; 27,6; Иез.22) им показват, че Бог не се двоуми да воюва срещу тях, когато го предават. Тези поражения са “наказание за невярност (Пс.77). Те въобще не са знак за поражение на Бога, господаря над силите, но означават, че победата на Бога е от друго естество, а не от естеството на временен успех. Пораженията така привеждат Израел към разбиране и към подготовка за единствената победа.

3. Към другата победа - Пророческите изказвания действително възгласяват “за последните времена” Божията победа, която по всички страни превишава миналите победи, а патриарсите ясно показват духовната победа, която не се постига с оръжие.

А) Есхатологична победа – Пророците често описват крайната криза на историята като гигантска “война, в която Бог се сражава със своите врагове, които са се опълчили срещу него.И със сигурност ги поразява (Ис.63,1-6), както поразява и първородния грях. Тази победа ще бъде увертюра към неговото заключително “Царство (Зах.14; Иез38-39). Други текстове представят това, което ще бъде инструмент на тази окончателна победа. Един път има черти на “царствения “Месия (Пс.2,1-9); понякога го отъждествява “Човешкият Син”, пред когото Бог унищожава “Зверовете. Парадоксална е победата на “Слугата на Яхве”, който побеждава чрез своята жертва (Ис.52,13сл.; 53,11сл) и привежда към изпълнение Божия замисъл. Победата на Човешкия Син

надминава личната плоскост, защото се извършва според историята, победата на Слугата се отнася изцяло към духовната плоскост, единствената, която е важна.

В) Победа на праведниците - Тази победа могат да постигнат праведниците, които побеждават греха. Тази мисъл се намира като контекст в цялото учение на мъдреците. Но ясно е формулирана в края на Стария Завет – в Книгата Премъдрост ; защото справедливите са победили в битката без опетнения , ще бъдат във вечността украсени с венци като победители(Прем.4,1сл); Господ ще им даде тази заслужена награда в същия миг, когато извърши последния поход срещу злите сили (Прем.5,15-23). Такава е и победата, която ще постигне Христос и след него всички християни.

НОВИЯТ ЗАВЕТ

1. Победата на Христос – С Христос окончателно е прехвърлена плоскостта на частните битки. Битката, която води той, принадлежи към друг вид. От началото на своя обществен живот се представя като “Най-силният, който побеждава над силните (Лука 11,14-22), т.с. над “Сатаната, князът на този свят. В навечерието на своята смърт предупреждава своите, въобще да не се боят от злия” свят, който ще ги преследва със своята ненавист: “Вярвайте, аз победих света (Иоан 16,33). Тази победа придобива парадоксалните черти на победата на Слугата на Яхве, която той дословно осъществява. Но това, точно чрез “Възкресението се потвърждава като конкретна и окончателна действителност. Чрез Възкресението Христос е победил греха и смъртта; (Кол.2,15) Този Лъв от Иуда (Откр.5,5) този Агнец (5,12), който е станал господар на човешката история, е победил по-добре от старите царе на Израел. И неговата победа сияйно ще се прояви тогава, когато победи над всички вражески сили и когато завинаги преодолее последния враг “Смъртта (1Кор 1,5-24). “Кръстът, струващ се като поражение, осигурил победата на Светия над греха, “Живеещият над смъртта.

2. Победата на новия народ – Такава е Христовата победа, такава е победата на новия народ , който той ще поведе след себе си. Това вече въобще не е частна победа, на тази плоскост това може да означава като че ли поражение. И така “мъчениците, дори когато Звярът ги разкъсва (Откр.11,7;13,7),все пак победиха благодарение на “кръвта на Агнеца (Откр.12,10сл.;15,2).Подобно е това и с “Апостолите, които Христос включва в своето триумфално шествие (2Кор. 2,14), но които могат да счупят изпитанията на апостолата (4, 7-16). И така е накрая с всички християни. Когато са познали своя Отец и са се хранили с неговото “Слово, преодоляха Злото(1Иоан 2,13сл). Родили са се от Бога и са преодолели Света (5,4). Тяхната победа е тяхната “вяра в Божия Син(5,5), благодарение на която побеждават над “антихриста (4,4) Тази победа трябва още да се укрепи чрез духовна битка: вместо това да ги надвие злото, те трябва да надвият злото с добро (Рим.12,21). Обаче те знаят, че със силата на “Духа могат отсега да победят над всички препятствия: нищо повече не ще ги отдели от Христовата любов (8,35сл.).

След като имат участие в победата на своя водач, те ще имат участие и в “неговата слава. Н.З. припомня с помощта на различни образи тази награда на победителите. Там горе е им приготвен венец: венецът на живота (Як.1,12; Откр. 2,10), слава (1Пет.5,4),справедливост (2 Тим.4,8), неувяхващ венец, за разлика от венците, които се получават тук на земята. (1 Кор. 9,23); жив венец, създаден от тези, които Апостолите са довели към вярата (Фил.4,1; 1 Сол.2,19). Главно Апокалипсисът , който персонално наблюдава ситуацията на християните, намиращи се във война със Звяра , описва наградата, определена за победителите: да бъдат “ синове Божи (Откр.21,7), да заемат място на Христовия трон (3,21) и заедно с него да управляват народите (2,26), да получат ново име (2,17), да ядат от “дървото на живота, да станат стълбове в “Храма на своя Бог (3,12): когато влязат във вечния “живот, не трябва по-вече да се боят от втората”смърт (2,11), за разлика от победените страхливци и предатели (21,8). Н.З. се затваря с тази сияеща победа. За победителите така се осъществява над всяка надежда първоначалното обещание: човекът, който някога бе преодолян от Сатаната, греха и смъртта, е победил над тях, благодарение на Иисус Христос.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “П О Б Е Д А “

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Бит. 1,2; 3,15;	Премъдр. 4,1сл.; 5,15-23	Яков 1,12	Лука 11,14-22
Изх. 12,41; 14,14; 15,1-21; 17,8.16;	Ис. 30, 27-33; 52,13 сл.; 53,11сл.	1 Пет. 5,4; 1 Иоан 2,13сл. 4,4; 5,4-5;	Иоан 16,33;
Числа 14,42сл.;	Иер. 15,1-9; 27,6;	Рим. 8,35сл.; 12,21;	
Втор. 8,19сл.; 9,4сл.; 32,22-43;	Наум 1,2-8;	1 Кор. 1,5-24;	
Ис. Нав. 6,16; 7,1-12; 10,10;		2 Кор. 2,14; 4,7-16;	
Съд. 2,10-23; 5,13; 7,15;		Кол. 2,15; Фил. 4,1;	
1 Цар. 14,6; 17,26;		1 Сол. 2,19;	
4 Цар. 14,10сл.; 20,15-29;		2 Тим. 4,8;	
2 Парал. 21,14; 24,20; 25,8-20;		Откр. 2,10-11.17.26; 3,12.21; 5,5.12; 11,7; 12,10сл. 13,7; 15,2; 21,7-8;	
Иудит 16,13;			
1 Мак. 3,19; 2 Мак. 10,38; 13,15; 15,8-24;			

ПОДАРЪК

Библията ни учи, че в основата на всеки подарък трябва да разпознаем божествената инициатива. „Всяко добро нещо „получаваме от Башата на светлините“ (Як 1, 17; вж. Тб 4,19). Богът, който е инициаторът за сътворение и който дава на всички хора храна и живота (Пс 103). Отново Бог е този, който поема инициативата за спасение (Втр 9,6; 1 Йн 4, 10). Като резултат, тази щедрост ни заблуждава, че предшества благодатта* (срв Йн 13,37сл). Това което се изисква от човека като отношение е да отвори себе си към дара на Бог (Мк 10,15 и прл чет). Кога го получи, той става способен на истинска щедрост и е призван да практикува даването в неговият живот (1 Ин 3,16).

В Старият Завет:

1. Божиите дарове. Старият Завет не е време на подаръци, а по-скоро за обещание*. Подаръците имат за функция само предварително да очертаят и подготвят окончателният подарък.

„Ще дам тази земя на твоето потомство“ каза Господ на Авраам (Бит 15,1). Ехото на тази думи звучи в цялото Петокнижие. Книгата Второзаконие се стреми да даде оценка на такъв подарък (Втр 8,7; 11,10), но също така заявява, че неверността ще докара зло; необходим е друг подарък: обрязване* на сърцето, условието за връщане и пълноценен живот (Втр 29,21-30,6).

Чрез Мойсей Бог дава на народа Си Закон* (Втр 5,22), дар отвъд всички останали (Пс 146,19сл), тъй като това е участие в Неговата мъдрост (Сир 24,23; срв Втр 4,5-8). Но Законът е безсилен, ако сърцето, което го получава, е зло (срв. Ев 9,13.26). Израел се нуждае от ново сърце*; такъв е идващият дар, към който пророците възлагат надежди си (Йер 24,7; Ез 36,26слд).

Така беше и с всички дарове на Старият Завет: някои изглежда не успяват (династията на Давид, присъствието на славата* в храма) и непрекъснатите разочарования принуждават надеждите им да са фокусират в бъдещето. Други не са нищо повече от спомени, които разбунват желанията им - хляб* от небето (Прем 16,20сл), вода* от скалата (Пс 104,41). Израел беше получил много, но то очаква много повече.

2. Подаръци на Бог. Да признае Неговия суверенитет и Неговите благодати, Израел предлага на Господ първите плодове*, десетък (Втр 26) и жертвоприношения* (Лв 1- ...). По същия начин Той предлага подаръци и за неговата изневяра на завета (Лв 4; 5) и да намерят още веднъж благоволение пред Господ (2 Цар 24,21-25). Приносите към Бог са очертани, следователно всичко е в рамките на реципрочността (Сир 35,9сл).

3. Реципрочни подаръци. Точно в същия аспект най-често се възприемат даровете между индивидите, семействата или нациите. Когато един дава, той показва желание, тази взаимната добра воля и благоразположеност да бъде в основата между съюзниците или приятели. Този, който приема подаръка, приема завета* и е забранено всякакво отношение на враждебност (Бт 32,14; Йс 9,12слд; 2 Цар 17,27 ...; 19,33 ...), Но подаръците, чиято идея е била да бъде подкуп са цензурирани (Бит 23,8; Ис 5,23). Следователно отношението не е без благородство, тъй като реципрочността на предложенията обикновено свидетели на реципрочността на доброто чувство.

Подаръкът за бедните, препоръчан с този бляскав термини (милостиня), от само себе си има тенденция да стане еквивалент на взаимно даване. Надеждата е, че някой ден бедният човек би могъл да върне подаръка (Сир 22,23) или Господ го компенсира (Пр 19,17). Даването на нечестивите е явно обезсърчено (Тб 4,17): такъв подарък би бил загуба (Ср 12,1-7). Старият Завет внимателно се опитва да съедини разумната предпазливост със съвсем реална щедрост.

В Новият Завет:

„Ако знаеше Божия дар ...“ (Йн 4,10). Поставяйки под светлината „глупавата щедрост на Бог“ (Рим 5,7сл), Новият Завет обръща човешките ценности. Това наистина в време за подарък. *1. Божият дар в Исус Христос.* Башата разкрива Неговата любов/към нас, като ни дава своята Син (Йн 3,16); и в Неговия Син Отец дава самият Себе Си, защото Исус е изпълнен с цялото богатство на Отца (Йн 1,14): думи и дела, сила да съди и да дава живот, име, слава, любов - всичко това което е на Отца е дадено на Исус (Йн 17).

В Неговата вяръност* към любовта, която обединява Него към Отца (Йн 15,10), Исус предлага завършен дар от Себе Си; "Той дава живота си" (Мт 20,28 и прл чет). „Истинският небесен хляб, даден от Отца, "Той дава" своята плът за живота на света "(Йн 6,32,51; вж. Лк 22,19);" Това е моето тяло, дадено за вас"). С Неговата жертва, Той довежда до това, че е даден обещаният Дух* за нас (Дей 2,33), "дар Божи" rarexcellence (Дей 8,20; 11,17). Точно на тази земя ние така имаме залог на наследството* си: ние сме обогатен с всеки духовен дар (1 Кор 1,5слд), с разнообразни харизми (12), с подаръците на възкръсналия Христос (Еф 4,7-12); и никога няма свръх изобилие от дара на благодатта да бъде достатъчно и искрено възхвалявана (Рим 5,15-21). В скрит, но истински начин (Кол. 3,3сл), ние вече живеем от вечното живот*, "безплатният дар на Бог" (Рим 6,23).

2. Дарът на Бог в Исус Христос. Тъй като след жертва на Христос, която едновременно е Божи дар за човечеството (Йн 3,16) и дарбата от човечеството към Бог (Йн 2,16сл), хората не се нуждаят от това да принасят други дарове. Перфектната жертва е вечно достатъчна (Евр 7,27). Но трябва се присъединят към тази жертва, предлагайки себе си на Бог (Рим 12,1), поставяйки себе си на негово разположение за служене на другите (Гал 5, 13-16; Евр 13,16), Защото благодатта не се приема като подарък, в който човек може да се присъедини; тя се получава когато се роди плод* (Йн 16; срв Мт 13,12).

3. Подаръкът без връщане. Когато желанието за даването на другите расте в нас, тогава познаваме, пълнота и желание, неизвестни досега. "Похотта" се противопоставя и, тя трябва непрекъснато да се преборва. Следователно, вместо да се търси реципрочност на обещанията, човек трябва по-скоро да бяга от него. (Лк 14,12слд). Когато човек е получил толкова много от Бог, всякакво сметкаджийство, всяка тесногърдие на сърцето става скандално (Мт 18,32сл). „Дайте на този, който поиска от вас"(Мт 5,42). "Свободно сте получили, свободно давайте "(Мт 10,8). Независимо дали материални блага или духовни дарове, християнинът е призван да гледа на всички богатства, като на неща на които той е просто един управител и които са му поверени за обслужване на другите (1 Пт 4,10сл). В една необикновена покана Исус предлага на човек, който желае да бъде съвършен, за да раздаде целият си имот (Лк 18,22). Божият дар в Исус Христос ни повлича още повече: Исус „се отказа от Неговият собствен живот заради нас“, "Неговата благодат ни подтиква" да предаваме живота си за нашите братята“ (1 Йн 3,16); „няма по-голяма любов ...“ (Йн 15,13).

Този подарък води до единение в любовта и предизвиква благодарност* във всички (2 Со 9,1245). Този, който благодари на Бог е много повече от бенефициент, тъй като знае, че неговата щедростта сама по себе си е благодат (2 Ко 8,1), плод на любовта, която идва от Бог (вж. 1 Йоан 3,14- 18). И ето защо на края е „по-благословено е да даваш, отколкото да получаваш“ (Дея 20,35).

ПОКАЯНИЕ /ОБРЪЩАНЕ

Бог призовава хората да дойдат в общение с него. Обаче става дума за грешници. Грешници по рождение, провинени от първия отец „Грехът дойде в света” (Рим.5,12).и от тогава пребивава в тяхното най-вътрешно „Аз”. Грешни по своята лична вина, защото всеки от тях е „оплетен от силата на греха”, доброволно е приел ярема на грешните страсти. Затова отговор на призива на Бога ще бъде в началото искане за обръщане, а после през целия живот състояние на покаяние. Затова обръщането и покаянието заемат значително място в библейското явление.

Речникът, който изразява тези понятия, само малко е придобил пълнота на своя смисъл, като постепенно се е задълбочавал в понятието за греха. Някои формули припомнят отношението на човека, който съзнателно се насочва към Бога „търси Яхве”, „търси неговото лице”, „смалява се пред него”, „прилепва се със сърце към него”. Но най-използвания израз, изразява идеята за промяна на пътя, да се върнеш, да вървиш назад. В религиозен контекст означава, че човек отхвърля това, което е зле и се обръща към Бога. Това определя основното дело на обръщане, в което се съдържа промяна на държанието, нова ориентация на цялостното поведение. В по-късен период се е различавало по-вече между вътрешния аспект на покаяние и външните действия, което то изразява. И гръцката Библия използва глагола *epistrefem*, което означава връщане към Бога, от което произхожда промяна на практическото действие, а глаголът *metanoem*, който е насочен към вътрешен обрат (*metanoia* е съжаление, покаяние). Когато разглеждаме библейските текстове, трябва да имаме предвид тези два аспекта, които са различни, но тясно се допълват.

СТАР ЗАВЕТ

I. В НАЧАЛОТО НА ЛИТУРГИЯТА НА ПОКАЯНИЕ

1. Още от древния период в перспективата на учението за Завета се знае, че човешкият грях може да разбие връзката на единство с Бога, независимо дали става дума за колективни грехове или за грехове на единик, които в някаква степен засягат цялото общество. И обществените нещастия са възможност за осъзнаване на извършени грешки. Истина е, че понятието грях е често не достатъчно определено; всякакво материално неспазване на Божиите изисквания може да раздразни Яхве. За да се поднови съюза с него и отново да се спечели неговото благоволение, обществото трябва на първо място да накаже тези, които са отговорни за това и то може да се стигне до смъртна присъда (Изх.32,25-28), ако виновникът не е изкупен. Той обаче може и сам да се предаде на Божие наказание, за да бъде спасена неговата общност.

2. Освен това, ако продължава погромът (или да се предпази от него) призовава се Божията прошка с аскетични дела и литургии на покаяние; хората се постят. Разкъсват си дрехите и се обличат с вретина, посипват се с пепел. В култовите събрания се чуват стонове и викове на печал. Създават се форми на вопли и молитви; в нашия брeвиар намираме за това много примери. Извършват се обреди и жертвоприношения. Понякога се състоят колективни признания на греховете и примерно хората търсят посредничеството на водача или пророка, напр. Мойсей.

3. За това, че така се е действало има свидетелства във всеки период. Така и самият пророк Йеремия се е явил като посредник в една покаятелна литургия. След изгнанието тези практики са достигнали големи размери. Опасността е в това, че могат да останат само външни, без да се докоснат до човека в дълбините на сърцето и покаянието след това не се изразява в своите действия. Срещу опасността от този повърхностен ритуал пророците поставят своето послание за обръщане.

II. ПОСЛАНИЕ НА ПРОРОЦИТЕ ЗА ОБРЪЩАНЕ

Още по времето на Давид намесата на Натан против прелюбодействието на царя съдържа пророческо учение за покаяние. Давид е приведен до това да признае своята вина, след което извършва предписано покаяние и накрая приема Божията присъда. Но посланието на пророците за обръщане, основно от VIII в. се отнасят до целия народ. Израел е нарушил завета, напуснал е

Яхве, отхвърлил е „Светия Израелев”. Яхве би могъл с пълно право да го напусне, ако не се обърне. И така призива за покаяние ще бъде основен аспект за проповед на пророците;

1. Амос, пророк на справедливостта, не се успокоява с това да охули греховете на своите връстници. Когато говори , че трябва да „търсят Бога”, това не е само култова формула. Означава да се „търси доброто, а не злото”, да се ненавижда зло и обича доброто. Това изисква коригиране на действията и искрено извършване на справедливост. Само такъв обрат може да подтикне Бога да се смили над остатъците от Израел. **Осия** също изисква реално обръщане от неправилното, а главно от идолопоклонничеството, обещава, че Бог като награда отново ще покаже своето благоразположение и ще отвърне своя гняв. Отчита повърхностното обръщане, което не може да принесе плод и настоява за вътрешно в характера истинско обръщане, което създава любов и познание на Бога

2. Исаия обвинява юдеите за всевъзможните грехове; нарушаване на справедливостта и култови отклонения, търсене на убежища в човешката политика и т.н. Само действителното обръщане може да донесе спасение, защото култът не означава нищо, ако няма практическо подчинение на Божията воля: „Умийте са, очистете се, отстранете пред очите ми злостта на делата свои, престанете да вършите зло! Учете се да вършите добро, домогвайте се до истината, помагайте на потиснатия, осигурете правото на сирака, застъпвайте се за вдовица... Ако вашите грехове бъдат като багрено-ще избеля; да бъдат червени като пурпур – като вълна ще избеля”. За нещастие Исаия знае, че неговото послание ще удари на втвърдени сърца; „Ако се оставихте на място и мирувахте, щяхте да се спасите...но не искахте”. Така драмата на Израел се стреми към катастрофална развързка. Исаия си запазва само сигурността, че „остатъкът ще се обърне към могъщия Бог”; Народът, който накрая ще има дял за спасение, ще се състои .от самите обърнати.

3. Подчертаването на вътрешните диспозиции, които трябва за се принасят на Бога, бързо ще станат обща точка за проповядване от пророците-справедливост и набожност. Понижение (казва Михей), понижение и искреност-(като ехо говори Софоний). Но главно **Йеремия** продължава в линията на мисли, която е започнал Осия, развива в цяла ширина темата за обръщане. Когато пророкът огласява нещастие, което заплашва Юдея, то е за това, та всеки да се обърне от лошия свой път , за да може Яхве да му прости. Действително, призови към „обръщане” се забелязват в цялата книга, но винаги се определят условията за това обръщане. Непокорният Израел трябва да признае своята вина, ако иска Яхве вече да не му се сърди. Не е достатъчно само , че непокорните синове ще плачат и ще изтъкват своите грехове, трябва да променят своите действия и да „обрежат своето сърце”;

Практически резултатите от промяна на действията не избягват от вниманието на пророка. Затова започва да се съмнява , че е възможно действително обръщане. Тези, за които се отнася това, по-скоро идват към втвърдяване на своите сърца. Вместо това, да оплачат своята злоба, те още повече се потапят в нея.Затова пророкът не може нищо друго, освен да съобщи „присъда за Йерусалим”, който не иска да се обърне. В тази перспектива за бъдеще остава само надежда. Ще дойде някога ден, когато този убит народ ще приеме наказание и много ще си проси обръщане на сърцето като милост. „Приведи ме обратно и ще се върна” И Яхве ще даде отговор на тази понижена молба, защото в Новия завет ще напише свой Закон до техните сърца. „Ще им дам сърце, за да ме познаят, защото аз съм Яхве, ще бъдат значи мой народ, а аз ще им бъда Бог, защото ще се върнат към мен с цялото свое сърце”

4. Иезекеия, верен на същата тази пророческа традиция, по времето когато се изпълняват Божиите ужаси, съсредоточава своето пророчество към необходимост от обръщане. „Отхвърлете от себе си всичките свои грехове, които сте извършили, и утвърдете си ново сърце и нов дух, защо трябва да умрете, доме Израилев?. Защото нямам желание за смърт към умирация. Затова се обърнете и ще

живеете”. Когато пророкът уточнява Божиите изисквания, дава безсъмнено по-вече място на култовите предписания спрямо своите предшественици, но също и по-вече от тях настоява за точна лична черта за обръщане: всеки може да отговаря сам за себе си, на всеки се дава награда според неговото собствено поведение.. И няма съмнение дори за това , че Израел е само непокорна колекция. Но на този народ с твърдо сърце Бог може да даде милост това, което така настойчиво изисква от тях: в периода от Новия завет ще им даде „ново сърце и ще вложи в тях своя Дух, така че, да се притиснат към неговия Закон и да съжаляват за своите зле деяния.

5. *От Амос до Иезекииля* учението за обръщане непрекъснато се е задълбочавало, същевременно с разбирането какво е грях. В края на изгнанието *Послание на утешение* констатира действително обръщане на Израел, или поне на неговия остатък. Спасението, което възвестява е за тези, които следват истината, търсят Яхве, които имат в своето сърце Закона. Тези могат да са сигурни, че е свършило робството и изкупена вината. Яхве говори на Израел чрез своя служител: „Изтрил съм като облак греховете твои...Върни се при мен, защото съм те изкупил”. В тази нова перспектива, която предполага, че Божия народ е укрепен във вяроност, пророкът има на мисъл нечуваното разширение на обещанието за спасение. След Израел ще се обърнат и народите, които се изоставили своите идоли и всички ще се обърнат към живия Бог.

Тази мисъл ще върви по свой път. Дори книгата на Йона показва пророческа проповед , предназначена пряко към езичниците да се обърнат и да живеят. Видимо, как в заключение на такова развитие се е задълбочило понятието за покаяние; вече сме далеко от чистия ретуализъм, който беше твърде голям в предишния Израел.

III. ЛИТУРГИЯ НА ПОКАЯНИЕ И ОБРЪЩАНЕ НА СЪРЦЕТО

1. Народното обръщане на Израел е било плод както на пророческо поучение, така и опит от изгнанието. Изгнанието е било възможност за осъзнаване на греха и искреното му признаване. След изгнанието смисълът на покаянието е така дълбоко закотвен в душите, че очертава цялата еврейска духовност. Книгите от това време за запазили стереотипни формуляри, от които е видно как обществото признава всички народни грехове, извършени от праотците и как като отплата за тях, горещо проси от Бога опрощение и идване на Неговото спасение. Чувства се, че Израел е впрегнат в непрекъснато обновяващо се усилие за дълбоко обръщане. Това е период в който доста се разширяват литургиите за „очистване”; така е процъфтяла и мисълта за грях.

2. Усилието не е по-малко и в индивидуален аспект, защото поученията на Йезекиил са били приети. Псалмите на болните и преследваните често са преминавали към признание на греховете, а Йов показва твърде дълбок смисъл за радикална нечистота на човека. Най-съвършено изразяване на тези чувства е псалм 50. *Miserere*, където цялото пророческо учение за обръщане преминава до молитва, в рамките на разговора с Бога, молба за вътрешно очистване, зов за милост, която единствена може да промени сърцето, ориентация към нов живот.

НОВ ЗАВЕТ

I. ПОСЛЕДЕН ОТ ПРОРОЦИТЕ

В прага на Новия Завет пророческото послание за обръщане се намира в цялата своя чистота в проповедите на Йоана Кръстителя – последен от пророците. *Лука* така обобщава неговото послание: „Много от синовете израилеви обърна към Господа, техния Бог”. Неговото обръщение съкратено се изразява в „Обърнете се, защото се е приближило Царството небесно”. Идването на Царството отваря перспектива на надежда; Йоан обаче набляга преди всичко на Съда, който

трябва да предхожда. Никой не ще може да избегне Гнева, който ще се прояви в Деня на Яхве. Нищо не ще оправдае принадлежността към рода на Авраам.. Всички ще трябва да признаят, че са грешни, ще трябва да принесат плод, достоен за милост, усвояване на ново поведение, според своето състояние. Като знак за това обръщане Йоан определя „кръщение с вода, която трябва да приготви каещите се за кръщение с огън и Свети Дух, което ще извърши Месията.

II. ОБРЪЩАНЕ И ВЛИЗАНЕ В ЦАРСТВОТО БОЖИЕ

Исус не се успокоява с това, че провъзглася приближаването на Царството Божие, започва да осъществява това приближаване със сила: с него започва Царството, въпреки, че още го чакат тайнствата на осъществяване. Но призова за обръщане, както го е предал Йоан Кръстител, има вече също цялата своя актуалност.; Исус обновява този призив със своето слово при началото на своите чудеса. Дошъл е обаче да призове грешниците да се обърнат. В това е един от основните аспекти на Евангелието за Царството. Обаче, човек, който си уведоми своето състояние на грешник, може с доверие да се обърне към Исус, защото Човешкият Син има мощ да прощава греховете. Но призова за обръщане се сблъсква с егоизма на човека във всички негови форми, от пристрастяване към богатството чак до пищната сигурност на фарисеите. Исус се издига като знак на Йона, в средата на злото поколение, което е още по-малко отворено към Бога, както е била някога Ниневия. Затова въздига към това поколение присъда, пълна със забележки: при Съда ще го осъдят жителите на град Ниневия. Тир и Сидон няма да имат такава жестока съдба, както жителите на градовете около езерото. Сегашното непокаяние на Израел е всъщност знак за втвърдяване на неговото сърце. Ако не-каящите се слушатели на Исус непроменят своето държание, ще загинат, както неплодната смокиня.

2. Когато Исус изисква обръщане, с нищо не споменава литургия на покаянието. Дори не се доверява на твърде подчертаните нейни. знаци. Важно е обръщането на сърцето, чрез което човек става като малко дете. После е това непрекъснато усилие за търсене на „Царството Божие и неговата справедливост”, т.с. да осъществиш своя живот според новия „Закон”. И самото действие на обръщане е изобразено в многобройни сравнения. Съдържа в себе си желание за морална промяна, но преди всичко е понижението чрез призоваване на действие за доверие: „Боже, бъди милосърден към мен грешника”.

Обръщането е милост, която винаги предшества Божията инициатива; загубената овца се търси от „пастира”. Човешкият отговор на тази милост е конкретно анализиран в притчата за блудния син, където чрез удивителен начин се въздига милосърдието на бащата. Евангелието за Царството принася също това вълнуващо явление „В небето е по-голяма радост за един грешник, който се е обърнал, ако за деветдесет и девет справедливи, които нямат нужда от покаяние. Освен това Исус изхожда към грешниците с такова отношение, което разгневява фарисеите, но подбужда обръщане; а Евангелието на Лука подробно реферира за няколко такива обрата, като напр. обръщане на грешницата, на Закхей и т.н.

III. ОБРЪЩАНЕ И КРЪСТ

Исус още през своя живот е изпратил Апостолите да проповядват обръщане и да огласяват Евангелието за Царството. След своето възкресение отново им дава това послание - в негово име да огласяват на всички народи милост, за да постигнат опрощение на греховете, защото греховете се прощават с това, на които те ги прощават. В Деянията и посланията на апостолите виждаме как се изпълняват тези заповеди. Обаче обръщането ще се извършва чрез различни начини, според това дали се отнася до евреи или езичници.

1. От евреите се изисква преди всичко нравствено обръщане, към което вече Исус ги е призовал. На това покаяние (metanoia) Бог отговаря с това, че заделя „прошка на греховете”. Покаянието ще бъде подпечатано с приемане на кръста и даровете на Светия Дух. Обаче обръщането покрай моралните промени трябва същевременно да обхваща и позитивно действие на вяра в Христа, евреите ще се обърнат (epistrefein) към Господа. Обаче, както това е изпитал св.Павел, такава присъединяване към Христа, е това, което най-тежко се постига. Евреите имат воал върху сърцето. Ако се обърнат воала би им паднал. Но според текстовете на Исаия, със своята твърдоглавост са приковани към неверието. Те са грешници точно така както езичниците, застрашава ги така също, както езичниците, Божия гняв, не разбират, че Бог проявява търпение, за да ги насочи към милост. Само някои от тях отговарят на апостолския призив.

2. Евангелието намира по-добър прием при езическите народи от кръста на стотника Корнелий християните от еврейски произход с учудване разбират, че и за езичниците Бог е заделил покаяние, за да живеят. Покаянието действително с успех се огласява в Антиохия и другаде, дори то е неотменим предмет в Посланията на Павел. Но същевременно с моралното съжаление (metanoia), обръщането в този случай изисква, човекът да се отвърже от идолите и да се обърне (epistrefein) към живия Бог. Според примера за обръщане, за който е мислил Исаия. Когато вече веднъж са направили тази първа крачка, езичниците, както и евреите са преведени към това, да се върнат към Христос, пастирът и защитника на своите души.

III. ГРЕХЪТ И ПОКАЯНИЕТО В ЦЪРКВАТА

1. Действието на обръщане, подпечатано с кръщението се е извършило веднъж завинаги; не е възможно да се обнови милостта на това действие. Обаче покръстените могат отново да паднат в греха; апостолската общност това много скоро е преживяла. В този случай също е необходимо състрадание, ако въпреки всичко искат да станат участници в спасението. Петър към това ще призове Симон-чародейника. Иаков настоява към усърдните християни да приведат обратно грешниците от тяхното заблуждение. Павел се радва, че християните са се покаяли, но също се бои, че някои грешници не са сторили това. Настоява към Тимотей да смърти съпротивляващите се с надежда, че Бог ще им задели милостта на разкаяние. Накрая в посланията на седемте църкви, чийто послания отварят Апокалипсиса, четем ясно призова към състрадание, което предполага, че някои са отпаднали от първичното си усърдие. Без това, отворено да се говори за светостта на покаянието, тези текстове показват, че стойността на покаянието има своето място в християнския живот, като продължение на кръщелното обръщане.

2. Всъщност само покаянието подготвя човека да върви за среща с Божия Съд. И историята върви към този Съд. Когато се струва, че неговото идване закъснява, това е поради факта, че Бог има изключително търпение и не иска някои да погинат, но ако е възможно всички да се покаят. Но както Израел се е втвърдил в непокаяние по времето на Христос и спрямо посланията на апостолите, така също според Апокалипсиса хората ще се втвърдят и няма да разберат значението на погромите, които преминават в тяхната история и които възвестяват Деня на гнева; и те ще се втвърдят в непокаяние, поругаване на Божието име, вместо да се покаят и да му въздадат слава. Това не се отнася до членовете на Църквата, но само за езичниците и за отпадналите. Това е тъжна перспектива, която ще стори Божия Съд. Затова е така неотложно християните чрез покаяние да се спасят от това опако поколение.

ПРЕПРАТКИ КЪМ ПОКАЯНИЕ

I.	II.	III.	IV
<u>Изм.</u> 32,25-30;	<u>Йов</u> 9,30-35	<u>Деян.</u> 2,38; 3,9-23;	<u>Мат.</u> 3,2.7-12;
<u>Съд.</u> 10,10-14;	<u>Ис.</u> 1,4.11-20;	5,31; 11,15-21;	9,6-13; 13,14;
20,26;	6,9-13; 44,21-26;	17,30сл; 26,19-20;	18,2-7;
<u>1Цар.</u> 14,36-45	51,1-7;	28, 24-28;	<u>Марк</u> 10,21-25;
<u>2Цар.</u> 12,13-23;	<u>Иер.</u> 3,21-25;	<u>Иак</u> 5,19-20;	<u>Лк.</u> 1,16; 3,10-15;
24,17;	4,1-4; 7,3-11;	<u>Рим.</u> 2,1-19;	5,30-31;
<u>3Цар.</u> 20,31-32;	25,3-6; 26,3-6;	<u>2Тим.</u> 2,25-26;	11,29-32;
	<u>Иез.</u> 2,4-8;	Евр. 6,1-6;	13,1-5;
	18,31 сл.		15,3-8;
	<u>Дан.</u> 9,3-19.		24,46-47;
	<u>Осия</u> 6,1-6;		<u>Иоан</u> 16,22-33;
	<u>Мих.</u> 6,8;		

ПРЕЛЮБОДЕЙСТВО

Макар в Синайските заповеди и после у пророците вече да е изразено решително осъждане на прелюбодейството, едва Христос дава пълното откровение за задължителната вярност между съпрузите. Пълната вярност, изисквана от жената от времето на древния Съюз-Завет, служи също като символ за верността, която Бог очаква от Своя народ; затова пророците, изобличавайки неверността към Завета, я представят като някакво духовно прелюбодейство.

1. Бракът и прелюбодейството.

Прелюбодейството се забранява в Стария Завет. (*Изх. 20,14; Втор. 5,18; Иер. 7,9; Мат. 3,5*), но Законът дава на прелюбодейството ограничено определение, като действие, което нарушава принадлежността на жената на своя мъж или жених (*Лев-20,10; Втор. 22,22-24*); Жената се оказва по-скоро вещь за мъжа (*Изх. 20,17*);, а не жена, с която той образува едно цяло във верността на взаимната любов. (*Бит. 2,21сл.*) Това принижаване на жената, е свързано с появата на многоженството, чието въвеждане отнасят към един от потомците на Каин, склонен към насилие (*Бит. 4,19*). Към многоженството дълго време са се отнасяли търпимо (*Втор. 21,15; Лев. 18,18*). Но мъдреците, разкриващи цялата сериозност на последиците от прелюбодейството (*Притч. 6,24-29; Сир. 27,22-26*), са призовавали мъжете да пазят цялата си любов за жената на своята младост (*Притч. 5,15-19; Мат. 2,14сл.*) Нещо повече, те са осъждали общението с блудници, макар това да не е било смятано за прелюбодейство от страна на мъжа (*Притч. 23,27; Сир. 23,6*)

Исус, Който в Своето милосърдие спасява жената, „заловена в прелюбодейство”, не оправдава нейния грях (*Йоан 8,1-11*), разкрива значението на съпругеската вярност във всички отношения (*Мат-5,27сл.; 31сл.; 19,9*). Тя задължава както мъжа, така и грешната (*Марк. 10,11*). Тя ги свързва неразделимо (*Мат. 19,6*) и вътрешно (*Мат. 5,28*). Прелюбодец е онзи, който отново се жени след развод; прелюбодейства в сърцето си онзи, който желае да се съедини с друго, който не е неговата съпруга или пък неин съпруг. За да избегне този грях, извършван от тези, които не ще наследят „Царството Божие”. Исус ни напомня, че източник на верността се крие в любовта (*Рим. 13,9сл.*), благодарение на което се запазва светостта на брака (*Евр. 13,4*);

2. Съюзът-Завет и прелюбодейството

Съюзът-Завет съединява човека с Бога чрез връзките на вярната любов, е изобразяван символично от пророците като неразрушим брак. (*Осия 2,21сл.; Ис. 51,5сл.*) Затова неверността на народа се изобличава като някакво прелюбодейство и блудство (*Ос. 2,4*), защото народът се отдава на идолопоклоничество, както блудницата се отдава на своите любовници (*Ос. 2,7; 4,10; Иер. 5,7; 13,27; Иез. 23,43-45; Ис. 57,3*)

Осъждайки маловерието, Исус също прибегва към този образ. Той нарича „род прелюбодеен” маловерците, които търсят знамения, и неверните, които ще се срамуват от Него и Неговата Блага Вест

(*Мат. 12,39; 16,5; Марк. 8,38*) Апостол Иаков на свой ред нарича прелюбодейство всеки компромис между любовта към света и любовта към Бога (*Иак. 4,4*). Всички тези осъждания хвърлят светлина върху съвършената вярност, която е едновременно и плод, и задължение на любовта.

ПРЕПРАТКИ КЪМ ПРЕЛЮБОДЕЙСТВО

<u>I.</u>	<u>II.</u>	<u>III.</u>	<u>IV.</u>
<u>Битие</u> 2,23сл. 4,19	<u>Притч.</u> 6,24-29; 23,27-28;	Иак-4,4; Рим. 13,9сл.	<u>Мат.</u> 5,27сл. 5,31сл.
Изм. 20,17; Лев. 28,10;	<u>Сирах</u> 23,22-26; 54,5сл.	1 Кор- 6,9; Евр. 13,4;	19,6; <u>Марк</u> 8,38;
<u>Втор.</u> 17,17; 22,22-24	<u>Иер.</u> 7,9-11 13,27;		10,11-12; Йоан 8,1-11(
	<u>Осия</u> 2,4-7; 4,10-11		
	<u>Мах.</u> 2,14сл. 3,5		

П Р И Я Т Е Л

1. *Верния приятел* не може да се купи и стойността на неговата верност не може да се претегли със злато и сребро (Сир.6,15сл.), защото той “обича по всяко време” (Притч.17,17) и прави живота приемлив. (Прит.15,17). Може ли да се забрави удивителното приятелство, което е свързвало Давид и Ионатан и е избликло спонтанно (1Цар.18,1-4;), което е издържало в изпитанията (1Цар.19,20) и живяло по-нататък в “спомените на сърцето”(9,1; 21,7) ?.

Обаче съществуват не само такива верни приятелства, но и привидни приятелства . Защо богатите имат толкова приятели , докато бедните, болните, преследваните ги имат така малко (Прит.14,20; Иов 19,19) ? . “Защо приятелят, който яде от моя хляб, повдигна срещу мен петата си”?. Тези болезнени действителности ни учат, да се оглеждаме при избора на своите приятели, дори дотолкова, че понякога е подходящо да бъдем недоверчиви (Сир.6,5-13; 12,8-13.23; 37,1-3). Дали понякога и истинското приятелство (Иов 2,12) не може да донесе разочарование или дори накрая да сведе към зло (Втор. 13,7; Сир.12,14; 2Цар 13,3-15) ?

Затова приятелството, старейки става по-ценно” “Ново вино – нов приятел: когато остареее- с удоволствие ще го пиеш”(Сир.9,13), приятелството знае да оцени откровения упрек (Прит.27,5сл), главно обаче се храни от “Страх Божии” “Който се бои от Бога действително ще има истинско приятелство, защото какъвто е – такъв приятел ще има (Сир.6,16сл). Действително, (виж “любов”) образец и извор на истинското приятелство е това приятелство, което Бог сключва с човека, както с Авраам (Ис.41,8; Бит.18,17сл), с Мойсей (Исх.31,11) , с пророците (Амос 3,7).

2. Когато Бог ни изпрати *Своя Син*, се показва като “приятел на народа” (Тит 3,4), а Исус ни рисува Божиите черти в образа на мъжа, който се оставя да бъде прекъснат от молбите на безочливия приятел (Лука 11,5-8). Главно обаче, Исус е дарил на това приятелство човешко лице; Исус е обичал богатия младеж (Мк.10,21), нежно е обичал Лазар и чрез него всички, които са имали вяра да станат от гроба (Иоан 11,3.11.35сл). Имал е “другари”, които с Него са споделяли Неговия начин на живот (Мк.3,14), но не всички са станали Негови “приятели”; така Юда още го наричат “друже” (гръц. “hetairoi”) (Мат.26,50; 20,13; 22,12), докато на останалите ученици Исус говори: “Вече вас не ви наричам слуги, а приятели” (Лк.10,15); те са имали участие в неговите изпитания, били са охотни да приемат с него нощта на Страданията (Лк.22,28); затова Исус им споделя тайнството на своя Отец, както това става между приятели.Образец за Исусов приятел, верен чак до кръста, е “ученикът, когото Исус обичаше (Иоан 13,23; 21,7.20) и комуто е предал грижата за своята майка. (19,26).

Тези, които Господ си избра за приятели, не трябва да забравят за това, че са взаимно свързани с възела на приятелството, сигурно това няма да пребъде без бури: така Павел, свързан със своите братя с такива здрави възли (Рим. 16,1-16) и е непрекъснато грижовен за всичко, което се отнася до тях (1Сол.2,7-12; 2Кор.11,28сл), ще преживее сериозни трудности с Варвара (Деян.15,36-39), дори и със самия Петър (Гал.2,11-14); на края на своя живот се чувства почти усамотен, избавен от всичкото приятелство (2Тим.4,9-14). Но над всички тези кризи остава сигурността, че Господната воля е , всички негови ученици да се обичат с братска “любов (Иоан 15,22сл); образът на приятелството, което е съществувало в ранните общности (Деян. 2,44сл.; 4,32), остава идеал и сила за всички християни.

3.*Приятел на Жениха..* – Сватбените привички в Израел (съпружеството) включват и ролята на “приятел на Жениха”; негово задължение е било да приготви сватбената среща и да бъде посредник между сгодените чак до момента на сватбата, където той ще представи невестата на жениха. Отзвук на тази привичка намираме в текстовете, където Господ се описва като “Жених на Израел. Да бъдеш Негов приятел, това е задача на пророка, който с болка възпява изневярата на невестата (Ис.5,1-7). Такова е също и посланието на Иоан Кръстител , който подготвя хората за срещата с Господ, но после отстъпва и се изгубва, изпълнен с тяхната взаимна радост (Иоан 3,28сл). Такава е накрая и ролята на Павел, който “сгодява Коринтската Църква с Христос и му я отдава като чиста девица (2Кор.11,2), но по-късно, когато Апостолът отново разглежда този образ, отбелязва, че цялата инициатива принадлежи на Жениха. Той сам се “представя на невестата”, която му се харесва само тогава, когато той сам я напълва с всичките свои дарове (Еф.5,27): Женихът сам изпълнява ролята, която някога е принадлежала на “приятеля. Sk –At.

ПРЕПРАТКИ КЪМ "ПРИЯТЕЛ"

<u>I. Група</u>	<u>II. Група</u>	<u>III. Група</u>	<u>IV. Група</u>
Бит. 18,17сл.;	Иов, 2,12; 19,19;	Деян. 2,44сл.	Матей 20,13;
Втор. 13,7	Притчи 14,20 ; 15,17;	4,32;	22,12;
1 Цар. 9,1;	17,17; 27,5сл;	15,36-39;	26,50;
18,1-4;	Сирах.6,5-16сл.	2 Кор.11,2.28сл;	Марко 3,14;
10,21;	12,8-14.23;	1 Сол. 2,7-12;	
19,20;	37,1-3;	2 Тим. 4,2-14;	Лука 11,5-8;
21,7;	9,18;	Тит 3,4;	22,28;
2 Цар. 13,3-15;	Исаия 5,1-7;		Иоан 3,28сл;
	41,8;		11,3.11.35сл.;
	Амос 3,7;		15,15.22-23сл;
			19,26;
			21,7.20;

ПУСТИНЯ

Религиозното значение на думата “пустиня” придобива различен смисъл в зависимост от това, дали става дума за географско място или за особена епоха в историята на спасението. От първата гледна точка пустинята е земя, която Бог не е благословил: водата в нея е рядкост, както е било в райската градина преди появяването на дъжда (Бит. 2,5), растителността е оскъдна, а животът – невъзможен (Ис.6.11); за да бъде превърната една страна в пустиня означава да бъде оприличена тя на първоначалния хаос (Иер.2.6; 4.20-26), каквото и заслужават греховете на Израел (Иез.6,14; Плач Иер.5,18; Мат.23,38). В тази неплодородна земя живеят демони (Лев.16,10; Лука 8,29;11,24), сатири (на евр. Козли: Лев.17,7) и други зловредни зверове (Ис.13,21; 14,23; 30,6;34,11-16;Соф.2,13сл.. Накратко, в тази перспектива, пустинята е противопоставена на обитаемата земя, така както проклятието – на благослова.

Но в Библията има и друг, и то преобладаващ възглед: Бог желае да преведе своя народ през тази “страшна пустиня” (Втор.1,19), за да го въведе в земя, където текат мляко и мед. Така се е променила предишната символика. Макар образът на пустинята да продължава да съхранява характера на унила местност, от това време той напомня за определена епоха от свещената история – за епохата на раждането на Божия народ. Така, че библейската символика на пустинята не трябва да бъде смесвана с някаква мистика на усамотението или на бягство от цивилизацията, предвид се има не връщане към идейното усамотение на пустинята, а само временен преход през пустинята, праобраз на който е изходът на Израел.

СТАР ЗАВЕТ:

1. Пътят към обетованата земя

За разлика от спомените, свързани с изхода от Египет, спомените за прехода през пустинята са били идеализирани едва по-късно. В днешната им форма преданията разказват едновременно, че това е било време на изпитание на народа и дори на неговото отстъпничество, но също и време на слава за Господа. В тези спомени преобладават 3 момента: Божият замисъл, неверността на народа и Божието възтържествуване.

1.Божият замисъл. Преходът през пустинята се определя от двойна насоченост. Това на първо място е път, по особен начин избран от Бога, макар и да не е най-краткият.(Изх.13,17); Бог е искал Сам да води народа Си (Изх.13,21). Второ, евреите е трябвало да се поклонят на Бога именно в Синайската пустиня (Изх.3,17; 5,1-3); и действително те там получават Закона и сключват съюза – Завет, превърнал това чергарско племе в истински народ Божий: могло е дори да бъде извършено неговото преброяване (Числа 1,1-3). И така, Бог е пожелал Неговият народ да се роди в пустинята, но в същото време му е обещал Земя, правейки по този начин престоая в пустинята една изключителна, макар и непродължителна епоха.

2. Неверността на народа. Пътят, по който Бог води Своя народ, е преминавал през земя, която не е имала нищо общо с плодородната земя на Египет, където не е имало недостиг на храна и осигуреност; това е бил пътят на чистата вяра в Онзи, Който води Израел. Все пак, още с първите крачки евреите започват да роптаят: нито безопасност, нито вода, нито месо ! Ропотът, както на първото, така и на второто поколение в пустинята се чува във всички разкази (Изх.14,11; 16,2сл.; Числа 14,2сл.;16,13сл.; 20,4 сл.; 21,5). Поводите за това са ясни: съжаление за нормалния живот; колкото и тежка да е била участта им в Египет, все пак тя е изглеждала по-добра от този необикновен живот, предоставен единствено на Божията закрила. По-добре живот в робство, отколкото заплахата от смърт. Народът предпочитал египетския хляб и месо пред безвкусната манна. Така в пустинята се познава сърцето на човека, неспособно да преодолее даденото му изпитание.

3. Възтържествуването на Божието милосърдие. Макар Бог да изпраща гибел в пустинята за всички онези, които са се ожесточили в своята невярност и неверие, Той не се отказва от Своя замисъл и обръща извършеното зло към служене на доброто. Той дава по чуден начин на

роптаещия народ храна и вода, наказвайки грешниците, Той в същото време им дава и неочаквани средства за спасение, като например медната змия (Числа 21,9). Бог винаги проявява Своята святост и слава (Числа 20,13) Тази слава особено ярко се проявява тогава, когато истинският Божий народ, воден от Исус Навин, влиза в Обетованата земя. Това окончателно възтържествуване означава, че времето на пребиваването в пустинята е не толкова период на неверност на народа, колкото време на милосърдната вяръност на Бога, винаги предупреждаващ непокорните и изпълняващ Своя замисъл.

II. Ретроспективен обзор на пребиваването в пустинята.

Народът, заселил се в Обетованата земя, скоро я превръща в място на идолопоклонничество и на нечестиво благополучие, предпочитайки даровете на съюза пред съюза с Дарувания. В сравнение с тези времена, тежкото време на пребиваването в пустинята ще бъде идеализирано и обкръжено с ореол на божествена слава.

1. Призив към обръщане. Припомняйки събитията в пустинята, Второзаконието ги актуализира. (Втор.8,2-4.15 – 18): това е било чудесно време на бащинската грижа Божия; народът не е загинал, а е бил подложен на изпитания, за да познае, че човекът живее не само с хляб, а и с всяко слово, което излиза от Божията уста. Строгата простота на култа в пустинята призовава Израел да не се задоволява с външно благочестие(Амос 5,25; Деян.7,42). От друга страна, споменът за непослушанието е призив към обръщане и упоаване единствено на Бога: призив народът да не бъде повече жестокосърдечен, да не изкушава Бога (Деян.7,51), с търпение да очаква решенията Му, да съзерцава победата на Неговото милосърдие (Неем.9; Ис.20).

2. “Дивните Божии дела”. – Дори в напомнянето за това непослушание пребиваването в пустинята не е било представено като наказание. Още по-вече, че този период е бил възприеман като време на годеща между Бога и Израел, ознаменуван с всякакви чудеса. Такова минало е изглеждало идилично и е било противопоставяно на настоящето с Ханаан. Така Илия, отивайки към Хорив, търси не само убежище в пустинята, но и вдъхновение.(3 Цар.19). Наказвайки Израел, неверната Си съпруга, Бог ще я поведе в пустинята и ще говори на сърцето ѝ (Ос. 2,16), и отново ще дойде времето на годеща(Ос.2,21сл). Дивните дела от миналото се идеализират в спомените на хората: манната става небесна храна, хляб, който се харесва на всекиго (Прем.16,21). В същото време тези дарове са и залог на настояще присъствие, защото Бог е верен. Той е любящ Отец , Пастир (Ис.40,11; 63,11-14). Като се обръща мислено към онази епоха, когато народът е живял толкова близо до Бога, как човекът да няма пълно упование в Онзи, който го води и го храни ?

3. Идеалната пустиня. Ако времето на пребиваването в пустинята е идеално време, защо то да не бъде продължавано постоянно. Така, например, рехавитите са живеели в шатри, за да изразят своето не приемане на ханаанската цивилизация., а кумранските монаси прекратяват връзките със свещеническото съсловие на Йерусалим. Такава мистика, свързана с бягството в пустинята, има своето величие, тя може дори да изпълни със съдържание живота на преследвания (1 Мак.2,28-30; Евр.11,38). Ако тя обаче се откъсне от конкретно породилото я явление, тя може да се изроди в безплодно бягство от живота: Бог е призовал Израел не да живее в пустинята, а да премине през нея и да заживее в Обетованата земя. Но при все това пустинята запазва своето значение на първообраз. Спасението, на което са се надявали вавилонските пленници, се представя като нов Изход: пустинята разцфтява под техните стъпки (Ис. 32,15сл.; 35.1сл.; 41,8; 43,14.сл.;) В някои апокалипсиси спасението и последните времена е представяно като превръщане на пустинята в рай; тогава Месията ще се появи в пустинята (Мат.24,26; Деян.21,38; Откр. 12,6.14).

НОВ ЗАВЕТ

I. Христос и пустинята

Макар общностите на есеите, като например Кумранската общност, да са проповядвали оттегляне от градовете и да са търсили убежище в пустинята, Йоан Кръстител не създава никаква мистика на пустинята; той проповядва в пустинята, та някак си отново да преживее благодатното пребиваване в нея; а когато неговото кръщение обнови сърцата, той изпраща кръстените при тяхната ежедневна работа (Лука 3,10-14). Пустинята е само средство за обръщане за посрещане на идващия Месия.

1. Христос в пустинята – Исус е пожелал Сам да преживее различните етапи от историята на Божия народ. Затова, както някога и евреите, Дух Божий го отвежда в пустинята, за да премине там през различни изпитания. (Мат.4,1-11сл.). Но за разлика от отците си, Той преодолява изпитанието и остава верен на Своя Отец, като предпочита Словото Божие пред хляба, упованието на Отца – пред сензационното чудо, служението на Отца – пред надеждата за земна власт. Изпитанието, завършило без успех по времето на Изхода, намира сега своя смисъл: Исус е Еднородният Син, в Когото се изпълнява съдбата на Израел. Много е възможно, също така в този епизод да е заложена и темата за отново намерения рай. (Марк. 1,12сл.)

2. Нашата пустиня в Христа. В продължение на месианското Си служение Христос понякога е отивал в пустинята, за да се отдалечи от тълпата (Мат.14,13; Марк.1,45;6,31; Лука 4,42) и да се предаде на уединена молитва (Марк 1.35сл.), но тези действия нямат пряко отношение към символното значение на пустинята. От друга страна, Исус идва, проявявайки чрез Себе Си чудесните дарове на миналото. Той е живата вода, небесният хляб, пътят и пътеводителят, светлината в нощта, змията, която оживотворява всички, които я погледнат, за да бъдат спасени; накрая, Той е онзи, в Когото се осъществява дълбокото опознаване на Бога чрез приобщаването към Неговата Плът и Кръв. В известен смисъл може да се каже, че в Христа е нашата пустиня: в Него имаме пълно общение с Бога. От тогава пустинята като място и като време се е изпълнила в Исус: първообразът отстъпва мястото на реалността.

II. Църквата в пустинята

Символното значение на пустинята продължава да играе значителна роля в разбирането на живота на Църквата. Църквата живее, укрила се в пустинята до връщането на Христос, Който ще сложи край на властта на Сатаната. (Откр. 12,6.14). Но в този символ е в още по-тясна връзка със своя библейски фон: умножавайки хляба в пустинята, Исус показва с това на учениците Си не, че трябва да живеят в пустинята, а че е положено началото на новото време, когато хората ще живеят по чуден начин от самото слово на Христа (Мат. 14,13-21сл.).

В Павел откриваме същата перспектива. Той учи, че събитията от миналото са се случили за наше назидание, защото сме са доближили до последните времена (1 Кор.10,11). Кръстени в облака и в морето, ние се храним с живия хляб и прием водата на Духа, извираща от камъка; и този камък е Христос. Ние живеем в пустинята чрез тайнствата. Така образът на пустинята остава необходим, за да бъде разбрана същността на християнския живот.

Този живот остава под знака на изпитанията до тогава, докато не влезем в Божия покой (Евр.4,1). И, спомняйки си предишните събития, не ще ожесточаваме сърцата си с нашето “сега” е победоносно, защото сме “съпричастници на Христа” (Евр.3,14), Който е останал верен в изпитанието.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “ПУСТИНЯ”

I група	II. Група	III. Група	IV. група
Битие 2,5;	Премъдр. 16,21;	Деян. 7,42.51;	Мат.4,1-11сл.
Изх. 5,1-3	Ис.6,11;	21,38;	14,13-21сл.
13,17.21;	13,21;	1 Кор. 10,11;	23,38;
16,2сл.	14,23;		24,26;
Левит 16,10;	30,6;	Евр. 4,1	Марк.1,12сл.
17,7;	32,1сл.15сл.	11,38	1,35-45;
Числа 1,1-3	34,11-16	Откр.12,6.14;	6,31
14,2сл.	35,1сл.		Лука 3,10-14;
16,13сл.	40,11		4,42
20,4-13	41,8		8,29
21,5-9	43,14сл.		11,24
	63,11-14		
Втор. 1,19	Иер.2,6		
8,2-4.15-18	4,20-26		
3 Цар.19	Плач Иер. 5,18		
1 Мак. 2,28-30	Иез. 6,14		
	Осия 2,16-21сл.		
	Амос 5,25		
	Софоний 2,13сл.		

ПЪТ

Старият номад е пастир. В неговия живот пътят, пътеката имат битова задача. Използува съвсем естествено един и същ речник, когато говори за религията и моралния живот и в еврейския език този казус се е запазил.

I. БОЖИЕ ПЪТИЩА

Авраам е тръгнал на път по Божия призив. (Бит.12,1-5); тогава е започнало огромно приключение, в което най-важният проблем е бил да се познаят Божиите пътища и “да се следват. А това са смущаващи пътища: “моите пътища не са ваши пътища”: казва Господ (Ис.55,8), но те вкарват до ужасни реализации.

1. Изходът е този изключителен пример. Народът тогава е преживял какво значи “да пътуваш със своя Бог” (Мих.6,8) и да склучиш с него “договор. Самият Бог върви на чело, за да преодолее пътя и неговото присъствие е конкретизирано в “облачния стълб” или в “огнения стълб”. Морето не го спира: “През морето е твоя път и в големите води твоята пътека” и така Израел избягва от египтяните и се освобождава. След това е като пътуване през пустинята. В нея Бог воюва за своя народ и го носи,” както когато човек носи своя син”, осигурява му храна и вода; “търси му място за лагеруване” и бди, нищо да не му липсва (Втор.1,30-33), само се намесва тогава, когато трябва да накаже Израел за неговата вероломност. Пътуването с Бога действително е тежко. Времето в пустинята може да се счита за “време на изпитания, която дава възможност на Яхве до дъно да изпита своя народ и накрая го привежда към поправяне. (Втор.2,1). Не е бил път без изход: Бог води своя народ до “спокойствие, до щастлива страна, където Израел ще бъде обдарен да слави Яхве (Втор.8,7-10). И така ще стане явно, че пътеките на Яхве са любов, правда и верност и също, че “всички негови пътища са праведни. (Втор 32,4).

Споменът за изхода, оживяван ежегодно в деня на Пасхата и на Празника шатри, дълбоко е белязал душата на Израел. Пътуванията (Сихем, Шило, после Иерусалим) помогнали към установяване понятието за посветен път, който води към Божията почивка. Когато идолопоклонничеството застрашавало яхвизма и искало да го потисне, “Илия е тръгнал на път и вървял обратно към Хорив. По-късно пророците идеализирали времената, когато Яхве вървял със своите деца (Осия, 11,1сл).

2. Законът. – Израел след своето пристигане до Обетованата земя и нататък трябва да “ходи по пътищата на Господа. Да ги познава е неговата голяма привилегия. Бог в действителност е открил на своя народ “целия път на мъдростта”, и това е “книгата на Божиите заповеди, Законът, който ще съществува вечно” (Варух3,37; 4,1). Трябва значи да “да се ходи по закона на Господа, за да се удържи човек в обединение с него и да крачи към светлината, към спокойствие, към живот. (Варух 3,13сл). Законът е истинския път на човека, защото това е Божия път. Неспазването на закона означава заблуждение (Втор.31,17), което води към катастрофа. Последното наказание за това ще бъде изгнанието (Левит 26,41), път който върви в обратна посока на изхода (Ос.11,3). Тъй като Бог не може да се примери с падението на своя народ (Лев.26,44сл.); отново трябва “да приготви в пустинята път на Яхве” (Ис.40,3); той сам ще “направи път в пустинята” (Ис.43,19) и “от всички върхове ще направи пътища” (Ис.43,19) за победно завръщане.

II. ДВАТА ПЪТЯ

В периода на юдеизма моралното държание на човека се обобщава в учението за “двата пътя “. Съществуват два начина за държание, два пътя: на добро и зло.(Притчи 4,18сл; 12,28).Пътят на достойнството, път прав и съвършен (1 Цар.12,23; 1Кор.12,31) се състои в практикуване на “справедливост (Притчи 8,20; 12,28), във вярност към истината (Товит 1,3), в търсене на “покой

(Ис.59,8; Лк.1,79).” Хепиенд” книгите прокламират , че точно в това е пътя към живота (Притчи,2,19; 5,6;6,23;15,24); той осигурява дълъг и успешен живот.

Злото, криволичещият път (Притчи 21,8) е този, по който вървят неразумните (Притчи,12,15), грешниците (Сирах.21,10), зломислещите (Иер.12,1). Води към погубване и смърт (Прит.12,28). Човекът е “свободен и може да си избира между тези два пътя и ще носи отговорност за своя избор (Втор.30,15-20; Сирех.15,12).

Евангелието напомня, че пътят, който води към живота, е тесен и че са малко тези, които го поемат; напротив, голям е броят на тези, които вървят по широкия път, водещ към смъртта (Мат.7,13сл.)

ХРИСТОС, ЖИВИЯТ ПЪТ

Връщането от изгнанието е било още само образ на дефинитивната действителност. Това съобщава Иоан Кръстител с тези същи изрази, които Вторият Исаия използвал за означаване на новия изход: “пригответе пътя на Господа” (Лука 3,4=Ис.40,3). Действително, месианската ера е нов изход, който сега води действено чак до Божия отдиш(Евр.4,8сл). Иисус, новият “Мойсей е водач на този изход, съпровожда го и върви начело (Лк.24,15; Евр.3,5сл.;12,2сл). Призовава хората да го “последват (Мт.4,19; Лк.9,57-62;Иоан 12,35сл). “Обръщането ни дава предвкушването за славното “Царство и осветява своевременно този път , докато възвестяването на страданието припомня, че най-напред трябва да започнем с преодоляване на съблазните; входът към славата може да се осъществи само по пътя на “кръста (Мат.16,23; Лк.24,26;9 23; Иоан 16,28). Значи Иисус тогава решително тръгва по пътя към “Иерусалим, към изход, чиято цел е неговата жертва (Лк.9,51;22,22.33). Но за разлика от старите обреди, тази жертва има завършек в самото “небе (Евр.9,24) и ни принизява същевременно и пътя: чрез Христовата “кръв имаме от сега достъп до истинското светилище, Иисус за нас, чрез своето тяло, е отворил нов и жив път. (Евр.10,19сл).

В” Деянията” раждащото се християнство се нарича “път” (Деян.9,2; 18,25;24,22;).

Християните действително осъзнават, че са намерили верния път, който до тогава не е бил явен (Евр.9,8), само че в този път не е вече Законът , в него е личността “Иисус Христос (Иоан 14,6). В него се осъществява тяхната пасха и техния изход; в него трябва да крачат (Кол.2,6), дори “да тичат (Фил.3,12сл), защото в него имат (и Евреи и Гърци) в един Дух подстъп към Отца. (Еф.2,18).

Sk.- At.

ПРЕПРАТКИ към “П Ъ Т “

<u>I.Група</u>	<u>II.Група</u>	<u>III.Група</u>	<u>IV.Група</u>
Бит.12, 1-5;	Притчи 2,19; 4,18сл.	Деян. 9,2; 18,25;	Мат. 4,19; 7,13сл;
Левит 26,41- 44;	5,6; 6,23;	24,22;	16,23;
Втор.1,30-33; 2,1сл.;	8,20; 12,15.28;	1 Кор. 12,31;	Лука 1,79; 3,4;
8,7-10; 30,15-20	15,24;	Ефес. 2,18;	9,51.57-62; 22,22.38;
31,17; 32,4;	Сирах. 15,12;	Филип. 3,12сл.;	Иоан 12,35сл;
1 Цар. 12,23;	Исаия 40,3; 43,19; 49,11;	Колос. 2,6;	14,6; 16,28;
Товит 1,3;	55,8; 59,8;	Евреи 3,5сл.;	
		4,8сл. 9,8.24; 12,2сл;	
	Иерем. 12,1		
	Варух 3,13.37; 4,1		
	Осия 11,1-3;		
	Михей 6,8;		

РАДОСТ

Божие откровение за Себе Си като Създател и Спасителят събужда в човека огромна радост. Може ли човек да съзерцава творението * без да възкликне твърдейки „Ще се веселя в Господа“ (Пс 103,34) и желаейки "Да се весели Господ за делата Си" (103,31)? Присъствието на Бог и Неговите дела в човешката история радост обхваща всеки човек, който е не лишен от чувство (91,5сл) и тази радост става видима: "Елате, нека извикаме с радост на Господи. ... скалата на нашето спасение "(94,1);" Нека се радват небесата! Да тържествува земята; ... пред лицето на Господа, защото иде "(95,11сл). И ако Той идва, трябва да покани верните Му слуги да влязат в Неговите собствена радост и да подготви пътя им. (Матей 25,21).

В Стария Завет:

I. РАДОСТИТЕ ОТ ЖИВОТА

Радостите от човешкия живот са част от Божия обещания към човека (Втр 28,3-8; Йер 33,11); лишението от тях е наказанието за изневяра (Втр 28,30-33,41сс; Йер 7,34; 25,10сс). Непретенциозната радост на мъжа към жената която обича (Екл 9,9), от плода на неговия труд (1,22), както и ядене и веселието в добри времена (2,24; 3,12сл) е пощадена от безмилостните критика на проповедника. Той възхвалява тази радост, която позволява на човек да забрави неприятностите в този живот (8,15); това е радост, която дава самият Бог (5,17сл) Целта на виното е да носи радост (Съд 9,13; Пс 103,15). на тези, които го използват умерено (Сир 31,27). Освен това, времето на беритбата на плодовете е радост (Ис 16,10), както и времето за събиране на реколтата * (Пс 125,5сс). Голямата радост е, когато жената е довежда при съпруга си, с красотата и добродетелта си (Пр 5,18; Сир 26,12.13) и това се разглежда като образ на възможно най-голяма радост (Ис 62,5). Плодовитостта е причина за радост на съпруга и съпруга (1 Цар 2,13; Пс 112,9; Йоан 16,21), особено ако синът им е мъдър (Пр 10,1). Заедно с бурните празнични радости случаи като коронаването на крал (3 Цар 1,40), победа (1 Цар 18,6) или връщане на затворници (Пс 125,2сл) - има и други толкова радостни радости, че не могат да бъдат съобщени на непознати (Пр 14,10). Мъдрият човек знае стойността на тази радост на сърцето, която носи добро здраве (17,22) и за която мила дума (12,25) или приятелски поглед (15,30) прави толкова много. Бог осъжда само извратената радост на злодея (2,14), особено онази зла радост, която враговете на справедливият човек изпитват от неговото нещастие (Пс 12,5; 34,26),

II. РАДОСТИТЕ НА ЗАВЕТА

Бог като източникът на здравословните радости в този живот предлага най-високите възможни радости на Своя народ: радостите, които се намират във верността към завета.

1. *Радостта от поклонението в общността.* Чрез своето поклонение * Израел намира радостта от прославянето* на Бог (Пс 32,1), който удостои този народ да бъде негов цар (Пс 149,2) и който ги кани да се радват в Неговото присъствие* (Втр 12,18). По този начин Израел също преживява сладостта на братското единство (Пс 132). Поради това Израел намира ефективно средство срещу изкушенията на ханаанските култове, чиито сладострастни ритуалите са мерзост в очите на Бог (Врт 12,30сс; 23,18сс). Честванията*, празнувани в атмосфера на ентузиазъм и ликуване (Пс 41,5; 67,4сс; 99,2), припомнят на хората за "деня* които Господ направи да бъде за радост и веселие "(Пс. 117,24). Някои от тези тържества дори са записани в историята; напр. Пасхата на Езекия (2 Пр. 30,21-26), честването на завръщането от изгнание (Ез 6,22), и особено на фестивала на

Шатроразпъване по времето на Езра, на който след прочитането на книгата на Закона, Езра провъзгласява: „Този ден е свят ... Не бъдете тъжни; радостта на Господа е нашата сила "(Нм 8,10). И за да запази това изобилие от радост, Законът заповядва на хората да черпят радостта си от него като източник чрез трите годишни фестивала в Йерусалим, където трябва да присъстват, за да получат божествените благословии * (Лв 23,40; Втр 16,11.141). От този източник Бог иска всички народи* да черпят своята радост (Ис 56,6сл).

2. *Радостта от личната вяръност.* Тази радост, която се предлага на всички хора, е специален дял от смиреннието, които прави някого да бъде истинския народ на Бог (Пс 149,4сл), подобно на Йеремиа, те се хранят с Божието Слово *, което е насладата за техните сърца (Йер 15,16). Те намират своята радост в Бог (Пс 32,21; 36,4; Йл 2,23) и в Неговия закон (Пс 18,9), което е тяхното съкровище (118,14.111.162) и което остава като тяхна наслада дори когато се намират в тежко страдание (118,143). Смирените които търсят Бог се радват (33,3; 68,33; 69,5; 105,3), защото те са оправдани с благодат* (Пс 32,10сл) и Божията милост * (50,10.14). Тяхната увереност от съюза с Господ, който е единственото им добро * (15,2; 72,25.28), им дава съзерцание към вечната радост (15,9сл). Техният интимен съюз с божествената мъдрост е като предвкушване на вечната радост (Прем 8,16).

3. *Есхатологични радости.* Израел наистина е живял в атмосфера на надежда. Ако тяхното поклонение им припомня за великите дела на Бог, за изхода от Египет преди всичко то е за да събуди у тях желание за нов изход*, в който Бог ще се разкрие като спасител за всички хора (Ис 45,5-8.21сл). Това ще бъде време на месианска радост. Исаия обявява нейното свръх изобилието (9,2): пустинята ще се зарадва (35,1) и когато Бог действа небесата ще викат от радост и земята ще се радва (44,23; 49,13). Пленниците трябва да бъдат освободени и ще се върнат в Сион, викайки от радост (35,9сл; 51,11), ще се облекат в дрехи на спасение и справедливост (61,10) и ще опитат от вечната радост (61,7), която ще изпълни всички техните надежди (25,9). Тогава слугите на Бог ще издигнат гласовете си в песни на сърдечна радост сред творение*, което е подновено, за Бог който ще направи Йерусалим „радост“ и Неговия народ "наслада", за да може да им се радва и им осигури вечно ликуване (65,14.17сл; 66,10). Такава е радостта, която Йерусалим очаква от Бог, светия и вечен; Неговата милост ще я спаси (Бр. 4,22сл.36сл; 5,9). Майсторът създател на това дело спасение ще бъде цар на Йерусалим, който ще дойде в смирение и когото ще приветстват в ликуване (Зх 9,9).

В Новият Завет

I. РАДОСТТА ОТ ЕВАНГЕЛИЕТО

Този смирен цар е Иисус Христос, който проповядва радостта от спасението на смирените и дава това спасение чрез Неговата жертва.

I. *Радостта от спасението се проповядва на нищите духом.* Идването на Спасителя създава атмосфера на радостта, която Лука подчерта повече от други евангелисти. Още преди ликуването от Неговото раждане (Лука 1,10, този който го предхожда скача от радост в утробата на майка му, когато Мария идва при тях (1,41,44). Богородица, за която поздравът на ангела е поканена да се зарадва (1,28: на гръцки език. χαίρω [чайре] = радвайте се!) възхвалява, колкото с радост, толкова и смирение, Господ, който е станал нейният син за да спаси смирените (1,42.46-55). Раждането на Иисус е причина за голяма радост на ангелите, които обявяват на хората, че Той дойде да спаси

(2,10.13сл; вж. Матей 1,21). Това отговаря на очакванията на обикновените хора (Матей 13,17 и препратки), един от който е Авраам, и вече се е зарадвал при съзерцанието му (Йоан 8,56).

Царството Божие вече присъства в Исус (Марк 1,15 р; Лука 17,21), Той е младоженеца, чийто глас донася възторг и радост на Кръстителя (Йоан 3,29) и чието присъствие спира неговите учениците да посят* (Лука 5,34 и препратки). Те имат радостта от знанието, че имената им са записани на небето (10,20), защото са сред тези бедни* на които принадлежи Божието царство (6,20 и препратки), съкровище за което с радост се отказват от всичко (Матей 13,44). Исус ги научава за това преследване*; за затвърждаване на тяхната увереност, че притежават царството, трябва да бъде причина за тяхната радостта(5,10сс и препратки).

Учениците му с право се радват на чудесата* на Исус, които свидетелстват за Неговата мисия (Лука 19,37сл), но грешат, но не са прави да се радват на чудотворна сила, която Исус дава (10,17-20). Тази сила е само средство и причината е да не предостави на търсещите любопитство като Ирод за някакво празно удоволствие (23,8), но до доведете верните хора до славата на Бог (13,17) и за привличане на грешници към Спасителя, предразполагайки ги да Го приемат с радост и да се обърнат (19,6.9). Това обръщане е причина за радостта за учениците, като истински братя (15,32), точно както е за Небесния Отец и ангели (15,7,10,24) и за добрия пастир* чийто любов е спасила скитащите Му овце (15, 6; Матей 18,13). Но за да участва в Неговата радост, човек трябва обича както Той е обичал.

2. *Радостта от Духа, е плод на кръста.* Исус, който се радва, че Отец разкри Себе си на смирените чрез Него (Лука 10,21сл), и дава живота Си за тези малки, Неговите приятели*, да им донесе онази радост, чийто източник е в Неговия любов (Йоан 15,9-15). В същото време Неговите врагове показват своята перверзна радост в подножието на Неговата кръст (Лука 23,35сл). Исус отива при Бащата през кръста*, а учениците му трябва да се радват, ако Го обичат (в 14,28) и да разберат целта на Неговото отиване, която е да изпраща Духът (16,7). Благодарение на подаръка на Духа, те ще живеят с живота на Исус (14, 16-20); и понеже ще искат в Неговото име*, ще получат всичко от Отца. Тогава тъгата им* ще се превърне в радост; и радостта им ще бъде съвършена и нищо няма да може да им я отнеме (14,13сл; 16,20-24).

Но учениците така и не разбират, че страстта Христова води до възкресението. И точно тази страст на Христос до толкова разрушават техните надежди (Лука 24,21), че радостта от възкресението* изглеждаше невероятна (24,41). И все пак, след като Възкръсналият се възнесе на небето, след като им посочи за изпълнението на Писанието и им обеща силата на Духа (24,44.49; Деяния 1,8), те се изпълниха с радост (Лука 24,52сл). Идването на Духа им дава сила както и да говорят (Деяния 2,4.11) така и да останат непоколебими; "те се радваха да бъдат намерени достойни страдащи за името" на Спасителя, за когото те са свидетели (5,41; срв. 4,12; Лука 24,46сл).

II. РАДОСТТА ОТ НОВИЯ ЖИВОТ

Словото на Исус дава своите плодове. Тези, които вярват в Него, имат пълнотата на Неговата радост (Йоан 17,13) - Животът на тази общност е непринуденост и радост (Деяния 2,46), и проповядването на добрата вест при всяка възможност е специален източник на радост (8,8). Кръщението изпълва верни с радостта на Духа (13,52; срв. 8,39; 13,48; 16,34), което кара апостолите да изпъкват дори в най-лошите им изпитания (16,23 сл.).

1. *Източниците на духовна радост.* Радостта наистина е този плод* на Духа (Гал 5,22) който е характерен белег на Божието царство (Рим 14,17), Това не е онзи преминаващ ентузиазъм възбуден от Словото*, но бързо унищожен от преследване (вж. Марк 4,16), това е онази духовна радост на верните, които през времето на изпитанието* са пример* за други (1 Сол 1,60 сл.) и тези които, чрез техния радостен дух на щедрост (2 Кор 8,2; 9,7), от тяхното съвършенство* (2 Кор 13,9), от техният съюз (Фил 2,2), по тяхната послушност (Евр 13,17), и чрез тяхната вяроност към истината* (2 Йоан 4; 3 Йоан 3сл.) са тук сега и ще бъдат до деня * на Господа за радост на техните апостоли (1 Сол 2,19сл).

Тази любов, чрез която верните се обединяват в истината (1 Кор 13,6) им носи не преставаща радост, която подхранва тяхната молитва * и тяхната нестихваща благодарност* (1 Сол 5,16; Фил 3,1; 4,4сл). Как е възможно да благодарим на Отца за въвеждането в царството на Неговото любимо Син и не бъди пълен с радост (Кол 1,11сл)? Усърдната молитва е източник на радост, защото така е оживена с надежда* и защото Богът на надеждата отговаря на нея, изпълвайки вярващия с радост (Рим. 12,12; 15,13). Така Петър поканва вярващите да благославят Бога с ликуване; за неговата вяра*, доказано чрез изпитание, но достатъчна за получаване на спасение, и която му носи неизразима радост, като предвкусва славата (1 Петър 1,3-9).

2. *Свидетелството на радостта по време на изпитание.* Тази радост е характерна само на доказаната вяра. Ако ученикът трябва да се радва, когато славата на Христос се разкрива, радостта му трябва да бъде пропорционална до мярката, в която участва в Христовите страдания (1 Петър 4,13). Подобно на господаря си, той ще предпочете кръста* пред радостта в този живот (Евр 12,2); той с радост ще приеме да му бъде отнето това което притежава (Евр 10,34): и той ще счита за върховна радост да бъде подвластен на всички видове изпитания (Яков 1,2). За апостолите, както и за Христос, духовната бедност и преследването* водят до съвършена радост.

Павел изпита радостта от кръста по време на неговото апостолско служение. Всъщност това е част от неговият опит: през скърбите, слугите на Бог са "винаги радостни" (2 Кор 6,10). Апостолът е изпълнен с прекомерна радост по време на неговите изпитания (2 Кор 7,4). С пълна липса на загриженост за себе си, той се радва, докато Христос се проповядва (Пс 1,1сл); и неговата радост е да страда за верните и за Църквата (Кол 1,24), Той дори кани филипяните да споделят радостта, която трябва да бъде негова при проливането на кръвта му като последното свидетелство за вярата (Фил 2,17сл.).

III. ОБЩЕНИЕ ВЪВ ВЕЧНА РАДОСТ

Изпитанието обаче ще приключи и Бог ще отмъсти за кръвта* на слугите Си чрез произнасяне на присъда над Вавилон който се опива от тази кръв. Тогава ще има радост на небето (Дей 18, 20; 19,1-4) където ще се празнуват сватбите на Агнето* (разбирай коронарването на мъчениците) и тези, които участват в тях ще се радват и отдават слава на Бог (19,7сл). Това ще бъде пълното проявление на тази съвършена радост което отсега нататък принадлежи на децата на Бога. Защото Духа, който им е даден ще ги приведе в общение с Отца и Неговият Син Исус Христос (1 Йоан 1,2сл; 3,1сл.24).

РЪКА И РАМО (МИШЦА)

Рамото и ръката като органи обикновено се асоциират като признаците на действие, или изразяване на взаимовръзка. Символиката на рамото често предполага сила*; а ръката способност и умение.

1. *Мишцата и ръката на Бог*, Ръката от Бог направи небето и земята (Ис 66,2). Подобно на ръката на грънчаря, тя придава форма (Йв 10,8; Йер 18,6; вж. Бит 2,7). По този начин Бог разкрива силата чрез ръката Си [вж. „Неговата ръка“ в общия смисъл (Ис 53,1)] в творението (Йер 32,17) и в историята (Втр 4,34; Лк 1,51). Често Той действа „с протегнатата мишца и със здрава ръка. "Неговата "света мишца" (Ис 52,10), Неговата "добра ръка" (Езр 7,9), в "сянката * на ръката Му" (Ис 49,2), Неговата вдигната ръка е клетва (Втр 32,40), припомняме на Неговата мощна защита (вж. Йн 10,20, В Божията ръка се намира защита (Прем 3,1; вж. Пс 31,6, Лк 23,46); и когато ръката на Бог "е върху „пророк“, тя го завладява и му говори, като че ли, вижда чрез Духа (Ез 1,3). Божията ръка не е „прекалено къса“ за да спасява (Ис 50,2). Може обаче от само себе си стане твърде тежка (Пс 32,4), да удрия (Ис 5,25; срв. Евр 10,31) когато упоритата любов, която тя засвидетелства (от Ис 65,2 = Рим 10,21) е презряна. Като Божията ръка, така и ръката на Христос е всемогъща (Мк 6,2; вж. Йн 10,28); притежава всичко (Йн 3,35); и е готова да облекчи и освободи (Мт 8,3).

2. *Мишцата и ръката на човека*. В сравнение с тази на Бог, "Мишцата от плът *" е безсилна (2 Пар 32,8; от Ис 40,12; Пр 30,4). Въпреки това, ръката също и при човека е инструмент и символ за енергично действие (Пс 17,35). Жестовите на ръката изразяват движението на душата като: радост (2 Цар 11,12), страдание (Йер 2,37), благословия* (Бит 48,14), клетва (Бит 14,22) и, преди всичко молитва* и обожание* (Пс 27,2; 1 Тм 2,8; Йов 31,27); накрая, ръцете на молителят трябва да бъде чисти (Пс 23,4; Як в 4,8; ср Ис 1,15). Ако ръката на Бог "е с" някой (ср. Лк 1,66), е за да може да защити него или да осигури на този човек божествена сила (Дей 11,21; 5,12). По този начин апостолите, като полагат* ръцете си, могат да предадат Духът на самия Бог (Дей 19,6 ср 1 Тм 4,14). Подобно и днес ръката на епископа или свещеника, като тази на Христос и на апостолите, предава живот, чрез жестовите извършвани по време на тайнствата.

СЛАВА

I. ВЪВЕДЕНИЕ В ДУМАТА СЛАВА

В еврейската Библия думата която означава слава, *кабод*, предполага идеята за тегло. Тежестта да бъдеш, да съществува, определя нечие значение, уважението което вдъхновява, неговата слава. Следователно за евреите славата не означава толкова известността колкото истинската стойност изчислено според теглото му.

В основата на славата може да бъде богатството. За Авраам се казва, че е бил „много славен“, защото той притежавал „говеда, сребро и злато“ (Бит. 13,2). Славата също така определя високата социална позиция заемана от човек, и властта на която се радва. Йосиф казва на братята си; „а на баща ми кажете за всичката ми слава в Египет“ (Бит 45,13). Йов разбит и унижен изплаква; "Свече от мене славата ми и сне венеца от главата ми!" (Йов 19,9; 29,1-25). Чрез мощ* (Ис 8,7; 16,14; 17,3с; 21,16; Йер 48,18), славата предполага сияние. То обозначава проблясък на красотата*. Някой може да говори за славата на дрехите на Аарон (Изх. 28, 2.40), за славата на храма (Агей 2,3.7.9) или на Йерусалим (Ис 62,2), или за "славата на Ливан" (Ис 35,1с; 60,13).

Славата е, *par excellence*, запазена за царя. За това говори неговото богатство и силата си, блясък на неговото управление (1 Лет 29,28; 2 Лет 17,5). Соломон получава от Бог „богатство и слава като никой друг сред царете" (3 Ц 3, 9-14; вж. Мат 6.29). Човекът, царят на творението, е „увенчан със слава“ от Бог (Пс 8,6).

II. КРИТИКА НА ЧОВЕШКАТА СЛАВА

Старият Завет показва крехкостта на човешката слава: „Не бой се, кога човек богатее, кога славата на дома му расте: защото, умирайки, нищо няма да вземе; славата му не ще отиде подире му;" (Пс 48,17с). Библията знае как да обвърже славата с морални и религиозни ценности (Пр 3,35; 20,3; 29,23). А покорството към Бог превъзхожда цялата човешка слава (Второз 22,17с). Само Бог е солидна основа на славата (Пс 61,6.8). мъдрият човек, който е медитирал върху ефирното слава на безбожието не иска „да има“ нещо повече за своята слава освен Бог: „и после ще ме приемеш в твоята слава“ (Пс 72,24с). Това отношението ще бъде, в своето съвършенство, това на Христос, когато сатана предлага „всички царства на светът с тяхната слава“ Иисус отговаря: „Господ твоят Бог да се покланяш на Него само да служиш“ (Мат 4,8сс).

III. СЛАВАТА НА ГОСПОД

Изразът „славата на Господ“* означава Самият Бог*, доколкото Той е разкрит в Неговото величие, Неговата сила, блясъкът на Неговата святост, динамиката на Неговото съществуване. Следователно славата на Господ е Богоявленска. Старият Завет познава два вида проявления или епифании на божествената слава; възвишените дела на Бог и Неговите проявления,

1. *Възвишените дела на Бог*. Бог проявява Своето слава чрез поразителните си намеси, Неговото осъждане*, Неговите „знаци (Числ 14,22). Такова чудо* *par excellence* е разделянето на Червено море. (Изх 14, 18); подобни са моментите с маната* и пъдпъдъци: „и утре ще видите славата на Господа“ (Изх. 16,7), Бог идва на помощ на Неговите си, тогава славата му е почти синоним на спасение* (Ис 35,1-4; 44,23; срв Ис 40,5 и Лук 3,6). Богът на завета* използва славата Си, за да спаси и облекчи страданията на народа Си. Неговата слава е Неговата сила която служи на Неговата любов* и Неговата вярност: „Защото Господ ще съгради Сион и ще се яви в славата Си“ (Пс 101,17; вж. Иез 39,21-29). Съзидателната му работа също проявява славата на Бог. „Славата на Господ изпълва цялата земя“ (Числ 14,21); сред природни явления, бурята* е сред най-изразителните за Неговата слава (Пс 28,3-9; срв 96, 1-6).
2. Проявленията на „славата на Господ“. При вторият тип божествени проявления, славата, е видимата реалност (Изх. 16,10), е проблясващото сияние на божественото съществуване, и за това молитвата на Моисей е: „Дай ми благодатта да видя* славата Ти!“ (Изх. 33,18). На планината* Синай славата на Господ приема формата на поглъщаш огън (Изх 24,15сс; Второз 5,22сс).

Бидейки близо в облака*, Моисей се завръща, „лицето му сияеше с лъчи“ (Изх. 34,29), „беше тъй славно“, казва Павел, „че синовете Израилеви не можеха да се взират“ (2 Кор 3,7), След Синай славата се асоциира със светилището: „Ще осветя скинята“ (Изх 29,43; 40,34). Славата на Господ намира своя престол върху ковчег на завета*. Оттогава Израел е в услуга на тази слава (Лев 9,6.23с); той живее, движи се и триумфира под нейното сияние (Числ 16,1-17,15; 20,1-13; 40,36с). Кивотът и славата са тясно свързани, за Израел загубата на едното означава загуба и на другото (1 Цар 4,21с). По-късно славата ще изпълни храма* (3 Цар 8,10с) и ще се вдигне от там по време на изгнанието* като знак за укор (Иез 9-11). Връзката между тази местна и ритуалната концепция за славата и идеята, че тя е активната и динамична концепция остава много близка. И в двата случая Бог се разкрива като присъстващ* за Неговият народ* да ги спаси, да ги освети и да ги управлява. Връзката между двете понятия изглежда ясна в времената на освещаването на светилището. Тогава Бог каза: „и ще познаят, че аз, Господ, техният Бог, ги изведох от египетската земя, за да обитавам сред тях“ (Изх. 29,46).

Изречението на царската слава е това което Исаия съзерцава и разбира за славата на Господа. Пророка вижда Господа*, Неговият трон издигнат, Неговата свита, пълнеща светилището, Неговият двор със Серафимите провъзгласяващи Неговата слава (Ис 6,1с), това е поглъщащ огън*, святост, която оголва петната и бръчките на творението, показвайки неговото нищожество и неговата пълна неспособност. Той не триумфира за да унищожи, но да пречисти и да регенерира; желаейки да завладее цялата земя. Виденията на Езекиил говорят за трансцендентната свобода на славата, която напуска храма (Иез 11), и как след това осветява общността подновена от Духа* (36,23с; 39,21-29).

Последната част от Книгата на Исаия обединява два аспекта на славата: Бог царува в светият град, който бива регенериран от Неговата сила* и осветен от Неговото присъствие*: „Дигни се светлей (Йерусалиме), защото дойде твоята светлина* и слава Господня изгря над теб“ (Ис 60.1). Йерусалим бива видян „не бъде направен слава на земята“ (62,7; срв. Варух 5,3). От него Божията слава осветява всички народи*, които идват при него като ослепени (Ис 60,3). Сред пророци от изгнанието, в царствените псалми, в откровението, славата достига до някакво определено общо измерение на един есхатологичен характер: „ще дойда за да събера всички народи и езици. Те ще дойдат да видят славата ми“ (66, 18сл; вж. Пс 96,6; Ав 2,14).

В сравнение с този светец фон се очертава фигурата „без красота, без слава“ (Ис 52,14) на този, който желае да направи така, че божествената слава да се излъчва до краищата на земята: „Ти си мой Служител* чрез Тебе Аз ще те прославя“ (49,3).

IV. СЛАВАТА НА ХРИСТОС

Основното откровение на Новия Завет е връзка между славата с личността на Исус. Славата на Бог присъства изцяло в Него, Божият син*, Той е „сияние на славата, и образ на Неговата същност“ (Евр 1,3). Славата на Бог е „на лицето Му“ (2 Кор 4,6); от него тя се излъчва върху хората (3,18). Той е „Господа на славата“ (1 Кор 2,8). Това вече бе, Неговата слава която Исаия е съзерцавал и за която „бе говорил“ (Иоан 12,41).

1. Есхатологичен блясък. Пълното проявление на божествената слава в Исус ще се състои по време на парузията. "Човешкият Син* ще дойде в слава на Оцеца Си със светите Ангели*" (Марк 8, 38; срв Мат 24,30; 25,31) и ще прояви Неговата слава чрез завършване на Неговото дело*, едновременно с осъждението* и спасението*. В Новият Завет се забелязва тенденция от „да се яви славата на нашия велик Бог и Спасител наш Исус Христос“ (Тит 2,13с), към „вечна слава в Исуса Христа“ (1 Петр 5,10), към която Бог ни е призовал (1 Сол 2, 12) и което „ще бъде разкрита“ (1 Петр 5, 1), „защото кратковременното наше леко страдание ни доставя в голямо изобилие пълната вечна слава“ (2 Кор 4,17). Цялото сътворението* копнее за разкриването на това слава (Рим 8,19). Иоан вижда новия Йерусалим* слизащ от небето*, облян от светлина: „Божията слава го е осветила и светило му е Агнецът“ (Откр 21,23).

2. Пасхална- слава. Чрез възкресението и възнесението* Христос вече е „влязъл“ (Лук 24, 26) в божествената слава, която Отецът, в Неговата любов, „му е дала преди създаването на светът“ (Иоан 17,24) и който принадлежи на Него като Син, равен на Бащата, Човека-Бог е взет в

божествения облак*, той „се повдигна“ (Деян 1,9.11), „възнесен в слава“ (1 Тим 3, 16), „Който го възкреси от мъртвите и му даде слава“ (1 Петр 1,21). Той „прослави Своят син Иисуса Христа“ (Деян 3,13). Тази слава, като „слава на Господ“ от Старият Завет, е в сфера на трансцендентната непреходна чистота, на святостта, на светлината, на силата, на животата. Възкръсналият Иисус излъчва тази слава с цялото Си същество, умиращият Стефан вижда „славата Божия и Иисус да стои отдясно* на Бога“ (7,55), Савел бива заслепен от „блясъка на онази светлина“ (22,11). За сравнение, славата на Синай е нищо (2 Кор 3,10). Славата на възкръсналият Христос заслепява Павел като светлината* на новото творение*: „За Бог, Който е заповядал от мракът да изгрее светлина, озари нашите сърца, за да просветят със знанието за Божията славата в лицето* на Иисус Христос“ (4,6).

3. Слава в земното служение и страстите Христови. Славата на Бог не се проявява само във възкресението, но в живота, служение и смъртта на Иисус. Евангелията са славословещи, особено това на Лука. В сцената на благовещението, идването на Светия Дух* върху Мария наподобява слизането на славата в светилището на Завета (Лук 1,35), на Рождество Христово, „славата на Господа“ обгражда овчарите със своите светлина (2,9с). Тази слава се вижда при кръщението на Иисус и при Неговото Преображение* (9,32.35; 2 Петр 1,17с), в Неговите чудеса*, в Неговото Слово*, очевидна святост на Неговия живот, Неговата смърт, Това не са просто средства за въвеждане на Месия в Неговата „слава“ (Лук 24,26): а знаменията които придружават разкриването на самия разпнат „Господ* на славата“* (1 Кор 2,8).

В откровението по Йоан слава на живота и смъртта на Иисус изглежда още по-явна, Иисус е възплътеното Слово. В Неговата плът* обитава и се разкрива славата на единствения Божи син (Йоан 1,14.18), Това се проявява от самият първи „знак“ (2,11). Той се появява в съюза на Иисус с Отца, който изпраща Него, в тяхното единство*(10,50). Делата* на Иисус са Делата на Отца, който ги „изпълнява“ в Сина (14,10) и там се разкрива Неговата слава (11,40), светлината* и живота* за света*. Над всичко това блести славата през цялата страстна седмица. Това е часът* на Иисус, най-възвишената от теофаниите. Иисус „освещава“ Себе си чрез смъртта (17,19) с пълна яснота (13,1,3; 18,4; 19,28) чрез подчинение на Отца (14,31) и за слава на Неговото име* (12,28), Той дарява безкористно живота си (10,18) от любов към Своите (13,1). Кръстът* който преобразява се превръща в знак на „издигането“ на Човешкия Син (12,23.31). Голгота поставя пред погледа на всички ни (19,37) тайната на божественото „Аз съм“ на Иисус (8,27). Водата* и кръвта*, извиращи от страната на Христос, символизират плодородието* на Неговата смърт, източник на живот*. Такава е Неговата слава (7,37с; 19,34,36).

4. Славата на Църковната общност. Прославянето на Христос е завършено в християните (Йоан 17,10). В тях жертвата на Иисус дава своите плодове* за слава на Отца и Сина (12.24); 15,8). Светият Дух*, изпратен от Бащата и Сина, заедно със сакраменталната вода и кръв (1 Йоан 5,7), е артиста на това прославяне. Християните влизат чрез Него в познанието* и притежанието на богатството на Христос (Йоан 16,14с; 2 Кор 1,22; 5,5), Вече славата на възкръсналият Христос се отразява в тях, преобразявайки ги в Неговия образ* „от слава към слава“ (3,18; Кол 1,10с; 2 Сол 1,12). Чрез Духа дори страданието* е преобразяване (1 П 4,14).

5. Християнската чест. Осъзнаването на тази слава поражда чувството за християнско достойнство и на християнска чест. Още в Старият Завет величието на Израел е да бъде народът, на когото Бог е разкрил Своята слава, Израел* „копнее за славата“ (Рим 9,4), Бог е „неговата слава“ (Пс 105,20). Поради това верността на Бог в Израел е оцветена от религиозно чувство за чест. Божествената заповед е славата на Израел (Пс 118,5с); чрез идолопоклонство* неговият върховен грях Израел „размениха“ Неговата слава за идол (105,20). Посред един свят, който е изгубен след като не е пожелал да отдаде на Бога славата, която е Нему дължима (Рим 1,21с), християните са спасени, „граждани на небето“ (Филип 3,20); „възкръснали с Христа“ (Кол 3,1), „те светят като светлини* в света“ (Филип 2,15с). За тях е чест, че „хората виждайки техните добри дела*, отдават слава на (техните) Отец, който е на небето“ (Мат 5,16). Пред славата на християнското име*, всякакво чувство за социалната малоценност изчезва: „Унизеният брат* да се хвали със своето въздигане, а богатият със своето унижение“ (Як 1,9). защото няма място за „съображения по светски“ (Иак 2, 1с). Чувството за християнска гордост* произлиза дори и от

тялото*, с което християните трябва да „прославят Бога“ (1 Кор 6,15,19с). Накрая да страдаш заради християнското име* е славно (1 П 4,15с). Търсенето на светска чест е това която според Йоан отказва достъп до вяра* не на един (Йоан 5,44; 12,43). Самият Исус отвори пътя към християнина разбиране на честта. Безразличен към славата сред хората (5,41), Той „презря позорът на кръста*“ (Евр 12,2). Неговата уникална чест бе да изпълни Неговата мисия*, „не търсейки Неговото слава“, но „слава на Този, който Го е изпратил“ (Йоан 7,18), сам предавайки Неговата чест в ръцете на Неговият Баща (8,50,54).

V. ПОХВАЛА НА СЛАВАТА

Задължението на човека е да разпознава и възхвалява божествената слава. Старият Завет пее за славата на създателя*, царя*, спасителя и светец на Израел (Пс 147,1). За съжаление грехът* е този който поставя воал преди божествената слава (Ис 52,5; Иез 36,20сс; и 2,24), докато завета изгаря от желанието да види божествена слава, призната от целия свят (Пс 144,10с; 56,6.12).

В Новия Завет отдаването на слава има за център Христос, защото чрез Него казваме нашето Амин* за слава Божия (2 Кор 1,20). Чрез Него възлиза при Бог „единствената мъдра .., слава за вечни векове“ (Рим 16,24; Евр 13, 15). Слава се отдава на Бог за Неговото раждане (Лук 2,20), за Неговите чудеса (Марк 2,12 ...), и за Неговата смърт (Лук 23,47). Славословията показват прогресията на Неговото послание (Деян. 11,18; 13,48; 21,20), тъй като те прекъсват от време на време догматичните обяснения на Павел (Гал 1,3с; и др.), а тези от Откровение, обобщават в една тържествена литургия цялата драма на изкуплението (Откр 15,3с). И накрая, както Църквата* е хората*, от които Бог получава похвала* на Неговата слава (Ефес 1,14), така на Отца се отдава „слава в Църквата чрез Христос Исуса във всички родове от века до века“ (3,21).

Към литургичната славословие мъчениците* добавят славословието чрез кръвта, защото „и не милееха за душата си дори до смърт“ (Откр 12,11), по този начин вярващият изповядва, че верността към Бог превъзхожда всичката човешка слава и притежание. Чрез цената на кръвта* си, подобно на Петър, той „прославя Бога“ (Йоан 21,18).

Крайното славословие, в края на историята, е скандирането по време на „брака на Агнето!“ (Откр 19,7). Съпругът* изглежда облечен "в дреха от лен от ослепителна белота"(19,8). По време на огъня на „голямата скръб“, Църквата е облечена като непреходна булка, единствена със слава достойна за съпруга и: чрез добродетелите, приношенията, и жертвите на светиите,

И все пак славата на булката идва при нея изцяло чрез съпруга и. Тя е в кръвта* Му, в която дрехите на избраните са „избелени“ (7,14; 15,2); и ако булката носи това поразително облекло е, защото „и е било й дадено“ да го направи (19,8). Тя е оставена да се облече себе си ден след ден с „добрите дела*“ което Бог е подготвил предварително, и е „предназначил да вършим“ (Ефес 2,10). Любовта към Христос е в началото на тази слава, защото „Христос обикна църквата и предаде Себе Си за нея, за да я представи на Себе Си славна църква, която няма петно, или порок, или нещо подобно, но да бъде света и непорочна“ (5,25,27). Чрез тази тайна на любовта* и на светостта* е завършено откровението на Божията слава.

СЛУЖА

Словото “СЛУЖБА” има в Библията две противоположни значения, според това, дали означава подчиняване на човека от Бога или подчиняване на човека от човек, което значи робство. Историята на спасението учи, че освобождението на човека зависи от неговото подчинение пред Бога, и че “ АГНЕЦ БОЖИ на Бога означава стопанисвам” (Римска литургия)

I. СЛУЖБА И РОБСТВО

Вече в човешките отношения това слово може да означава две конкретни ситуации, които обаче са дълбоко разделни: ситуация на “роба, както тя се явява в езическия свят, в която робът е поставен на нивото на животно или вещ, и ситуация на “слугата, както я определя закона на Божия народ: в този народ робът остава човек и има своето място в семейството, така също като истински слуга може в него да стане довереник и наследник (Бит.24,2;15,3). Затова и речникът остава не еднозначен: “avad (евр) и “duleuein (грек) се апликират върху двете ситуации. Те са слова, които означават служби, когато зависимостта има някакъв честен характер, дали е то вече служба към краля в случая на негови офицери (евр. “sherat) или административна служба, на първо място към която принадлежи култовата служба (грек “leiturgein).

II. С.З.: КУЛТОВА СЛУЖБА И ПОСЛУШАНИЕ

Да служиш на Бога е определена чест за народа с който е сключил договор. Но тази почит задължава. Яхве е ревнив Бог, който не търпи разделение (Втор.6,15), както за това говори Писанието, което ще цитира Христос: “Ще се покланяш на Господа своя Бог и само нему ще служиш” (Мат.4,10). Тази вярност трябва да се проявява в култа и в държанието. Такъв е смисълът на тази заповед, в който се трупат синонимите за служба на Бога: “Ще следвате Яхве, от него ще се боите, ще спазвате неговите заповеди, ще го слушате, ще му служите и ще се прилепите към него (Втор.13,5)

1. Култова служба. – Да служиш на Бога значи на първо място да му принасяш своите дарове и жертви и да осигуриш поддържането на неговия храм. От този довод свещеници и левити са “тези, които служат на Яхве (Числа,18; 1Цар.2,11.18; 3,1; Иер.33,21сл).”Свещеник по точно се дефинира като пазач на светинята, като служител на този Бог, който пребивава в нея, и като интерпретатор на пророчествата, които там изговаря (Съд.17,5сл). Също и вярващият, който изпълнява някаква задача “идва да служи на Яхве (2 Цар.15,8).Накрая този израз означава обикновено “култ към Бога и става почти синоним за “адорация (Ис.Нав.24,22)

2. Послушание. – Службата, която Яхве изисква, не се ограничава с ритуалния култ: тази служба се отнася до целия живот и то “послушание чрез разпоредбите. Точно това не престават да повтарят пророците – “Послушанието е по-добро от най-добрата жертва (Втор.5,29сл.) и с това показват изискваната дълбочина на това послушание –“Искам любов, а не жертви” (Ос.6,6; Иер.7)

III. Н.З.: ДА СЛУЖИШ НА БОГА В СЛУЖБА НА ХОРАТА

Иисус използва същите тези слова като Закона и пророците. (Мат.4,10; 9,13), за да припомни, че службата на Бога изключва всякакъв друг култ и че тази служба трябва да бъде интегрирана от съображение за любов, която я вдъхновява. Той точно означава противника, който може да препятства тази служба: това са парите, а който им служи, става несправедлив (Лука 16,9) Апостолът, като отзвук на Учителя, казва, че любовта към парите е “идолопоклоннически култ (Еф.5,4). Трябва да се избере: “Никой не може да служи на двама господари... Не можете да служите на Бога и парите” (Мат.6,24сл). Ако човек обича едно, другото ще ненавижда и ще го

отхвърли. Затова отричането от “богатство е необходимо на този, който иска да “последва Исуса, “Слугата на Бога (Мат.19,21).

1. Службата на Исус - Обичаният Син идва да служи, когато Бог го изпраща, за да короняса делото на слугите от С.З. (Мат.21,33сл). Още в своето детство твърди, че трябва да бъде там, където се касае до делата на неговия Отец. (Лука 2,49). Развитието на целия негов живот е под знака на определено “трябва”, което изразява необратима зависимост от “волята на Отца” (Мат.16,21; Лука 24,26); но за тази неизменна служба, която го води на кръста, Исус проявява “любов, която единствена дава на тази служба нейното достойнство и стойност : “Светът трябва да познае, че обичам Отца и че правя така, както Отец ми е заповядал” (Иоан14,30).

Чрез службата на Бога Исус принася спасение на народите, изправя , което е причинило техния отказ да служат и им показва, как иска Отец да му се служи: иска пожертвувателно да се отдава служба към своите брата, както това е направил самият Исус, техният Господ и Учител: : “Синът Човешки не е дойде, за да Му служат, но да послужи и даде своя живот” (Марк. 10,45); “Дадох ви пример...Слугата не е по-голям от Господаря (Иоан 13,15сл); “ Аз съм между вас, както който обслужва (Лука 22,27)

2. Величина на християнската служба - Христовите слуги най-напред са слуги на “Словото (Деян.6,4; Лука 1,2), те са тези, които огласяват “Евангелието, извършвайки така определена просветна служба (Рим.15,16; Кол.1,23; Фил.2,22), те “са цялото унижение” и ако трябва ,”в сълзи и в дела” (Деян.20,19). Когато се отнася до тях, които служат на обществото, както “Седемте, които избраха Апостолите (Деян.6,1-4), Павел ги учи,при какви условия тази служба ще бъде угодна на Господа (Рим.12,7.9-13). Освен това всички християни посредством кръста са преминали от служба на греха и Закона, което е било известно робство, до служба на справедливост и Христос, а тази служба означава свобода. (Иоан 8,31;1Кор.7,22). Те служат на Бога като синове, а не като роби, защото му служат в новостта на Духа (Рим.7,6). Милостта,която ги е превела от положение на слуги до състояние на Христови “приятели (Иоан 15,15), им дава възможност да служат на своя Господ така вярно, че имат осигурено участие в неговата радост. (Мат.25,14-23; Иоан 15,10сл.)

Sk.-At.

СТРАДАНИЕ

“Затова добре ми е в немощи, в гонения...понеже когато съм немощен, тогава съм силен” (2Кор.12,10), осмелява се да напише Павел обърнат към Коринтяните. Християнинът не е някакъв стълб, за да възпява възвишеността на човешкото страдание, но е ученик на “завършителя на нашата вяра”, който вместо радостта, която го очаква, претърпя кръст. (Евр.12,2). Християнинът гледа на всяко страдание чрез Исус; в изпитанията на Мойсей, който “охулването Христово счете за по-голямо богатство, отколкото египетските съкровища” (Евр.11,26), християнинът вижда Страданието Господне.

Но какви значения придобива страданието в Христос? По какъв начин страданието, което в С.З. така често е проклетие, става в Н.З. блаженство? Как може Павел да кипи от радост при всичкото страдание. (2Кор.7,4) Дали вярата трябва да бъде безчувствена или болестно екзалтирана?

С.З.

I. ВАЖНОСТ НА СТРАДАНИЕТО

Библията разбира страданието важно; тя не го минимизира, има за него дълбоко съчувствие и вижда в него зло, което не би трябвало да съществува.

1. Вик на страданието – Болките, несполуките и погромите предизвикват в Писанието неизмерим концерт от роптания и оплаквания. Писъкът в него е така често, че е дало възможност да възникне нов литературен вид, тоест оплаквания (с плач), ридания. Най-често тези викове се издигат към Бога. Наистина, народът вика пред фараона, за да получи хляб (Бит.41,55), а пророците викат срещу тиранина. Но робите в Египет викат към Бога (Изх.2,23), синовете на Израел викат към Яхве (14,10), а псалмите са пълни с такива викове на беда. Това изброяване на страданията продължава чак до “големия вик и към сълзите” на Христос пред смъртта (Евр.5,7).

2. Съдът за страданието - отговаря на тази разбунтувана чувствителност; сиреч страданието е зло, което не би трябвало да го има. Наистина, всеки знае, че страданието е всеобщо: “Човек, роден от жена има кратък живот, но мъки има до насита” (Иов 14,1), но човек не се примирява с това. Хората са убедени, че мъдростта и здравето вървят заедно (Прит. 3,8; 4,22), че здравето е добродетел на Бога (Сирах. 31,20), за което човек го възхвалява (Сир.17,28), но и за което го човек моли (Иов 5,8). Много псалми са всъщност молитви на болни, които молят за своето оздравяване (Пс. 106,9) Библията всъщност не отхвърля болестта; хвали лекаря; очаква месианската ера като време за оздравяване (Ис.33,24) и възкресяване (Ис.26,19). Оздравяването принадлежи между делата на Яхве и на Месията. Дали медената змия (Числа 21,6-9) не е станала някакъв пра-образ на Месията? (Иоан 3,14). Всички обществени и лични нещастия, суша, загуба на имущество, скърби, войни, робство, изгнание, се считат за зло, и се очаква, че човек ще бъде освободен от тях в дните на Месията. С.З. не познава доброволно страдание в аскетичен смисъл и в смисъла на Павел.

II. НЕГОДУВАНИЕ ОТ СТРАДАНИЕТО

Библията има голямо разбиране за страданието и затова при обясняване на страданието не може да помага, както това правят толкова околни религии, крамолите между различните богове или дуалистичните решения. Наистина, за изгнаниците във Вавилон, вдървени от погромите “неизмерими като морето” (Плач Иер. 2,13), е било голямо изкушение да считат, че Яхве е победен от някой по-силен; но когато пророците бранят истинския Бог, не мислейки да го оправдават, но искат да твърдят, че Той държи страданието “в ръце”: “Аз създавам светлината и творя тъмнината, правя мир и причинявам бедствие” (Ис. 45,7). Израелската традиция никога де се отказва от

принципите, които изговаря Амос “Става ли в града злополука, която да не е допуснал Господ?”(Амос, 3,6- срав. Изх.8,12-28;). Но тази неотстъпчивост предизвиква страшни реакции: “Бог не съществува!”- констатира безбожникът, когато има пред себе си злото на света, или това е някакъв Бог, който “за това нищо не знае” или логиката на жената на Йов – “Проклинай Бога!”(Йов 2,9).

Наистина, търсят се пояснения на страданието без пряката намеса на Бога. Раните могат да бъдат предизвикани от природни дейности (Бит.34,25), в “старостта болестите са нормални” (Бит.27,1). Във вселената има зли сили, неприятели на човека, т.с. сили “на проклетие и на Сатаната. “Грехът принася нещастие” (Притчи 13,8) и съществува тенденция да се търси началото на всяко нещастие в някакво престъпление (Бит. 12,17сл.); такова е убеждението и на приятелите на Йов. Източник на нещастieto, в което светът е потопен, трябва да се търси в първородния грях (Бит.3,14-17);

Болезнено се почувства това твърдение, според което “смъртта неочаквано заклеся хората в най-различни положения (Йов 21,28-33). Още по-вече е за възмущение смъртта на справедливия и дългия живот на безбожника (Еклес.1,2-4).

Но е сигурно, че нито един от тези причинители, нито природата, нито злополуката (Изх.21,13), нито фаталността на човешкия живот, нито погубващата плодност на греха, нито проклятието, нито самият Сатана, не се изплъзват от мощта на Бога, така, че и тук самият Бог е съдбовно застъпен. Пророците не са в състояние да разберат щастието на безбожниците и нещастieto на справедливите (Иер. 12,1-6) и преследването на справедливите се неизменно счита за забравяне. Йов започва някакъв процес против Бога и го призовава да даде обяснение (Йов 13,22). Един псалмист силно започва подобен процес , но този път прави това заради несправедливото нещастие на народа. Но все пак дори при най-лошите катастрофи никога в Израел не е победил песимизмът: много принципно е, че авторът на книгата на Йов не може да завърши своята книга със отчаян тон, подобно както и нито с меланхоличен. Проповедникът, който въпреки всичко, съветва да се радваме от живота (Еклес.3,2,24), правят така дори и най-мрачните пророци, в които винаги ще се намери някаква искрица надежда и щастие (Иер. 9,16-23); Изглежда, като че ли от цялата Библия появява още неясно предчувствие за победното възкресение (Рим.4,18-21);

III ТАЙНСТВО НА СТРАДАНИЕТО

Пророците и учителите на мъдростта, които всъщност са търпели страдание, но носени от своята вяра, постепенно вникват в тайнството. Откриват пречистващата стойност на страданието , подобно на стойността на огъня, който пречиства метала от шлаката (Иер.9,6), откриват неговата възпитателна стойност , подобно стойността на бащинското поправяне. (Втор.8,5) и накрая виждат в подготвеността на наказанието действие на Божието разположение. (2 Мак.6,12-17). Учат се да приемат в страданието проявление на Божия замисъл , който нас ни обърква (Йов 42,1-6); Преди Йов още Йосиф е свидетелствал това пред своите братя (Бит. 50,20). Подобно намерение може да обясни преждевременната смърт на мъдрия, който така е запазен от греха (Прем.4,17-20). В този смисъл С.З. познава вече блаженството на безплодната жена и евнуха (Прем.3,13сл). Страданието и преследването могат да бъдат и изкупление за грях (Ис.40,2).

Когато страданието се свърже с вярата в Божия замисъл, то става после много благородно изпитание , което Бог заделя за тези слуги, с които се гордее, за Аврам, Йов, Товит, за да ги научи, как се отплаща и какво е възможно да се изтърпи за Него. По този начин Иеремия преминава от бунтуване към ново обръщане (Иер.15,10-19).

Накрая страданието има стойност на ходатайство и изкупление. Тази стойност се показва в личността на Мойсей, в неговата болезнена молитва (Изх.17,11сл) и в обещанието да пожертва своя живот, за да спаси грешния народ. Но Мойсей и страданията на най-големите изпитани пророци, например Иеремия (Иер.8,18.21), са само пра-образ на Слугата на Яхве.

Този Слуга познава страданието в неговите най-грозни и възмутителни форми. Страданието е извършило върху него цялата свое разваляне и го е изродило до такава мярка, че вече не предизвиква съчувствие, а само ужас и отхвърляне. (Ис.52,14сл); страданието не е за него някаква

странична добавка, някакъв трагичен момент, но е негово всекидневно съществуване и негов отличителен знак: - човек на скърбите (Ис.53,3); изглежда , че страданието може да се обясни само с някакво огромно провинение и заплашително наказание от страна на “светия Бог”. А действително тук има провинение и то в нечувана величина, само че, не у този Слуга, но у нас, у нас всички (53,6). Той е невинен , а това е вече върхът на възмущението.

Но точно в това е тайнството на успех на Божието провидение .Той е невинен, а ходатайства за грешниците така, че жертва на Бога не само молитви на сърцето, но своя собствен живот за опрощение.и то така, че се оставя да бъде причислен между грешниците., за да вземе върху себе си техните провинения. С такова действие това върховно провинение става нечувано чудо за проявлението на мишците на Яхве. Всичкото страдание и всеки грях на света са се съсредоточили върху него и за това, че той ги е носил с послушание, получава за всички мир и изцеление.

Н.3.

I. ИСУС И СТРАДАНИЕТО НА ХОРАТА

Исус, Мъж на болката , в който е въплътена тайната прилика с търпящия Слуга, проявява съчувствие спрямо всяка човешка болка; не може да бъде свидетел на някакво страдание, без това, да не бъде дълбоко трогнат, и то с божествено милосърдие (Мт.9,36), като че ли е присъствал там. Лазар не би умрял: Марта и Мария му повтарят това (Иоан 11,21.32) и той сам бе определил Дванадесетте. Само че, както после , от гледна точка на някакво обяснимо съчувствие – “как са го обичали – обяснява това възмущение -: Не можеше ли Той да направи така, щото Лазар да не умре ?”

1.Исус Христос като победител над страданието- Изцелението и възкресението са знамения на неговото месианско послание (Мт.11,4), са увертюра на окончателната победа. В чудесата, които извършват Дванадесетте, Исус вижда поражението на Сатаната (Лк10,18). Той изпълнява пророчеството за Слугата , натоварен с нашите немощи и недъзи , така че всички тях оздравява.. На своите ученици дава сила да лекуват в негово име и оздравяването на болния при “Красната врата” свидетелствува за сигурността, която е имала в това отношение раждащата се Църква (Деян.3,1-10);

2. Исус Христос обявява страданието за благословено. – Исус обаче, не премахва в света Смъртта, въпреки, че е дошъл , за да ѝ отнеме силата (Евр.2,14), нито страданието. И като отрича систематическото свързване на болестта и нещастieto с греха (Лк. 13,2сл), позволява обаче, негодуванието на Рая да принася своите плодове. И то за това, че е способен да ги превърне в радост; той наистина не отстранява страданието, но го утешава (Мт.5,4), не премахва сълзите, само някои отрива по своя път (Лк7,13; 8,52), в знак на радост, която споява Бога с неговите деца в този ден, когато той ще отрие сълзите от всички лица. Страданието може да бъде блаженство, защото то подготвя за приемане в Царството, спомага да се явят Божиите дела, Божията слава и славата на Божия Син. (Иоан 11,4);

II. СТРАДАНИЕТО НА СИНА ЧОВЕЧЕСКИ

Исус лично познава страданието (Ис.53,3); той страда за невярващия и развратен род (Мт.17,17), тези рожби ехиднини , страда за това, че своите са го отхвърлили, тези, които не са “го познали”. Плаче над Иерусалим, смутен е при мисълта за своето Мъчение (Иоан 12,27). Неговото страдание после се превръща в смъртен страх, агония, т.с. борба в притеснение и ужас (Мк.14,33сл). В Мъчението се съсредоточава цялото възможно човешко страдание, от предателството чак до изоставянето на Бога (Мт.27,46). Този връх се отъждествява с голямата изкупителна жертва на Христос, с плодоносния дар на неговия живот (Мт.20,28), според който е бил изпратен на света според вечния замисъл на Отца (Деян.3,18); Исус се поддава на това доброволно (Евр.3,7-8), с любов (Иоан 14,31). “Трябва”,

делата на тази думичка, винаги в съдружие със страданието, обединява неговия живот и осветлява неговото тайнство; то се повтаря като някакъв *leitmotiv* в устата на Исус, когато обявява своето Мъчение и не го е грижа, че ще скандализира Петър и останалите ученици (Лк. 17,25). Но изкупителното Мъчение проявява славата на Сина (Иоан 17,1); това Мъчение обединява остатъка на разпръснатите Божии деца. Този, който в дните на своя смъртен живот, е могъл да помага чрез изпитания, в деня на съда, когато се върне в слава, ще иска да се идентифицира с всички страдащи по земята (Мт. 25,35-40);

III. СТРАДАНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

След победата в деня на Пасхата християните ги грози определена илюзия:- вече няма смърт, няма страдания, а са в опасност, че техните трагични действителности на живота ще ги потресат във вярата. Възкресението не руши учението на Евангелието, а го потвърждава.. Посланието за блаженствата, изискването за всекидневния кръст, придобиват в светлината на съдбата на Господа цялата своя експедитивност. След като и неговата собствена майка не е била спестена от болки, както Учителят, заради встъпване в своята слава е познал страданието и преследването, после учениците трябва да вървят по този същия път и месианската ера е време за мъки.(1Тим.4,1)

1. Да страдаш с Христос – Когато християнинът живее, не живее вече той, а Христос, който живее в него (Гал.2,20), подобно и страданията на християните са страдания на Христос в християнството (2Кор.1,5). Християнинът принадлежи на Христос и чрез своето тяло и страдание наподобява Христос. Ако Христос, въпреки, че е бил Син, с това, което е изтърпял, се е научил на послушание, така също и ние с постоянно търпение ще вземем участие в битката, която ни очаква, гледайки на Христос, Основа и Завършек на нашата вяра... на този, който претърпя кръст (Евр.12,1сл). Христос стана солидарен с тези, които страдат, на своите е оставил този същ закон (1Кор.12,26)

2. За да бъдем прославени с Христос, - Ако страдаме с него, то е затова, за да бъдем заедно с него и прославени (Рим. 8,17), ако “всякога и винаги носим в нашето тяло страданието на Исусовата смърт”, то е затова, “ Исусовият живот да се прояви в нашето тяло” (2Кор.4,10), “Божията милост, която ни бе дадена, не е само в това, че вярваме в Христос, но и че трябва за него и да страдаме” (2Кор.11,23-27). От страданието, понасяно с Христос, чрез не само вечната стойност на славата , подготвена над всички изобилия (2Кор.4,17) след смъртта, но и радост. Това е радостта на Апостолите, които в Иерусалим са имали първо преживяване и които са намерили радост в това, че са били избрани да страдат за това Име; това е призивът на Петър към радостта от силата да има участие в Христовите страдания, за да се познае присъствието на Божия Дух , Духът на славата.

(1 Пет.4,13сл.) , това е радостта на Павел, “в страданията, които понася, когато може да допълни в своето тяло това, което липсва на Христовите изпитания за неговото тяло, което е Църквата (Кол.1,24)

Sk – SA

ПРЕПРАТКИ към “СТРАДАНИЕ”

I група	II. група	III. група	IV. група
Бит. 3,14-19; 12,17 сл.	Иов 2,9; 5,8; 13,22; 14,1; 21,28-33; 42,1-6*	Деян. 3,1-18;	Мат. 5,4; 9,36;
11,4; 27,1; 34,25;		1 Пет. 4,13сл.	17,17;
25,35-40; 41,55; 50,20;	Притчи 3,8-12; 4,22; 13,8;	Рим. 4,18-21; 8,17;	Марко
14,33сл; Изход 2,23; 8,12-28;	Еклес. 1,2-4; 3,2.24;	1Кор.12,26;	Лука 7,13;
8,52; 14,10;	Прем. 3,13сл; 4,17-20;		10,18;
13,2сл; 17,11сл*	Ис. 26,19; 33,24; 40,2; 45,7; 52,14сл.	2Кор.1,5; 4,10; 7,4; 11,23-27;	17,25;
Числа 21,6-9; 11,4.21.32;	53,3-12*	Гал. 2,20;	Иоан 3,14;
14,31;			12,27;
Втор. 8,5;	Иер. 8,18.21; 9,6.16-23; 12,1-6; 15,10-13*	Кол. 1,24;	17,1;
	Плач Иер. 2,13;	1Тим. 4,1;	
		Евр. 2,14; 3,7-8; 5,7-8; 11,26; 12,1-2сл.	

СЪД, СЪДИЯ

Очакваното завръщане на Христос като Съдия на живите и мъртвите съставя част от християнското Верую: всеки застава пред него за да отговаря за своите дела. Тази тема не е изключение в историята на вероизповеданията.: и Египет и Гърция са познавали “ съд за мъртвите”. Но начина, по който Н.З. разбира Съда, който извършва Христос в последния ден, може да се разбере само във функция на предишното развитие. В С.З. Божият Съд вече е бил елемент на вярата: историята са го представила чрез множество конкретни примери , есхалотологията съдържала в себе си неговата изключителна реализация.

СТАРИЯ ЗАВЕТ

Коренът “ *shafat*” който обикновено означава “осъждам”, може да има разширен смисъл. “*Shofet*” е владетел,, който управлява народа (Дан. 9.12). Такива са били картагенците – също Съдиите на Израел от завладяването на земите чак до царството. (Съд.2,16). Но една от най-важната функция на всички владетели е точно да съдийстват в споровете, за да може в обществото да владее справедливост и да произнасят присъди, с които да определят правото на всеки и в случай на необходимост, отново да го произведат , ако е било нарушено, с това да осъдят нарушителя. Тази съдебна дейност, изразена паралелно с корените “ *shafat*” и “*din*” е изпълнил Мойсей, на когото са помагали местни велможи (Изх.18,13-26), Самуил (1 Сам.7,16-8.3), царете (2 сам.15,1-6), местни велможи)Втор.16,18сл. 17,8-13). Практически, въпреки законодателството определено чрез предписи, дори от далеко правата на всичките са се уважавали, справедливостта не се спазва точно, но съществува идеал, който никога не отсъства в образа на портрета на Царя – Месията. (Ис.11,3;Иер.23,5) и в спомените на есхатологичния народ (Ис.1,17.26) Светите писатели, когато говорят за Божия Съд , се позовават на този народен опит.

I. БОЖИЯТ СЪД В ИСТОРИЯТА

1. Вярата в Божия съд е основана на даденост, за която никога не се е съмнявало. Яхве управлява света и главно хората. Неговото Слово определя правото и установява правила на справедливост.. Той изпитва вътрешност и сърце (Иер.11,20;17,10;) и затова съвършено познава справедливите и виновните. След като има власт над събитията, не може да не ги овладее така, че накрая справедливите да избягнат изпитанието, а лошите да бъдат наказани. (Бит.16,5;31,49; Иер.11,20). Това е всъщност и основната цел на неговата функция като върховен съдия. Когато му се повери някакъв спор и се позовава на неговото отмъщение,, то не от стремеж за отплата, но за да се оправи някакво нарушено право. Псалмите са изпълнени с призови , които му предоставят преследвани справедливи Веднъж го провъзгласяват, че съди цялата земя, веднъж отново го притискат , за да запази несправедливостта от съдиите на народа..

2. Историята на опита принася на вярващите конкретни примери за този Божи съд, на който са подчинени всички хора и всички народи. Във времето на *изхода* Бог е осъдил Египет – това значи да накаже потисниците на Израел, нса когото е искал да даде свобода. (Изх.15,14;Прем.. 11,10) “Наказването” на Израел в пустинята като осезаемо знамение за Божия гняв е присъда срещу неверния народ. Погубването на Ханаанците по времето на завладяването е друг пример, който показва едновременно и строгостта и умереността на Божиите присъди (Прем.12,10-22); А когато се върнем назад във времето, присъдата на Бог – Съдията, намираме при началото на всички погроми, които се струпват върху грешното човечество – при унищожаването на Содом (Бит.18,20;19,13;) , при Потопа (Бит.6,13), при първичния грях (Бит.3,14-19);... Божият съд представлява значи, определена заплаха, която виси над човечеството, но не на другия свят, отколкото в историята. Никой грешник няма да може да се изплъзне от нея.

II. ЕСХАТОЛОГИЧЕН СЪД

1. Припомняне на заплахите на Съда, обявяване на неговата непосредствена реализация е съществена част от *пророческите теми*. Бог е в процеса със своя народ, предоставя го пред своя трибунал, произнася присъда и се приготвя да я изпълни (Ис.3,13сл). Тази мисъл е в основата на всички прогнози за наказание. (Ис.1,24). От времето на Амос тя променя очакването на Деня на Яхве в перспектива за заплахата (Ам.5,18сл). Израел, невярната невеста, ще бъде съден според правото, което се изпълнява при прелюбодействие (Иез.16,38); неговите синове ще бъдат съдени според своето държание и действия. (Иез.36,19). И когато тази перспектива за бъдещето е мрачна, не трябва да забравяме, че когато Бог извършва своя съд, различава случая на справедливите от случая на виновните; наказва едните само за това, за да освободи по-добре другите (Иез.34,17-22). В неговия народ значи Осатъкът от справедливите ще избегне съда. Неговите изисквания значи не са насочени само против Израел: подчиняват му се всички народи, както това свидетелства Амос, в стил, който вече е стриктно осъждащ (Ам.1,3 -2,3) и който намираме и в Иезекил (Иез.25,1-17). Иеремия очертава всеобщия образ на този Съд на народите (Иер. 25,30-38)..В огласяването на този бъдещ погром трябва да четем очакването на исторически събития, които ще означават експерименталното ниво на отпор, което има Бог против човешкия грях. Първото от тях е срутването на Йерусалим и разрушаването на Израел.

2. При пророците след изгнанието, чиито начин на изразяване се развива в посока на апокалиптиката, припомнянето на *Последия Съд*, в който са включени грешниците от целия свят и всички сдружения, противни на Бога и на неговия народ, създава задължителна увертюра на предвиждането за спасение. Бог ще съди света с огън (Ис. 66,16). Народите ще събере в долината на Йосафат (Бог- съдия); това вече ще бъде есхатологическа жътва и прибиране на плодовете (Йоил 4,12сл). Книгата на Данаил описва в невиджани образи този Съд, който трябва да завърши времената и да открие вечното царство. (Дан.7,9-12.26). Есхатологията тук прониква чак до земята и до историята. Така както това е в книгата Премъдрост, в която виждаме, как справедливи и безбожни се явяват заедно, за да отговарят. (Прем.4,20-5,23). Само грешниците ще трябва да треперят, защото справедливите ще брани сам Бог. (Прем.3,1-9), светиите на Всевишния ще имат участие в царуването на Сина Човечески (Дан.7,27). Така присъдата на Бога против грешното човечество не ще се извърши само в лични съдове, които ще засегнат индивидите и народите в протичане на историята. Ще се влее в конкретна конфронтация, която ще определи Съдът в най-съкровен смисъл, когато ще настъпи Денят на Яхве.

3. Трябва да имаме в предвид тази пророческа перспектива, когато четем *псалмите от периода след изгнанието*. Призоваването на Бога – Съдия се среща там по-често и то, като настояване, да се прибърза с часа на крайния Съд: “Стани, Съдника на земята, дай отплата на горделивите” (Пс.93,2), и вече предварително се възпяват тези тържествени съдебни присъди (Пс.74,2-11) в убеждение, че Бог накрая ще въведе право на своите бедни които страдат. Така потиснатият, жертва на безбожниците, Израел, роб на езичниците, с надежда очаква Съдът. Обаче остава и понататъшната страшна реалност “не влизай в съд с Твоя раб, защото пред Тебе няма да се оправдае нито един от живите” (Пс.142,2). Всеки човек е грешен, и как може да се представи без страх конфронтацията на грешника с Бога? Кой може да избегне Съда, ако само не ученикът на Божието милосърдие?

НОВИЯ ЗАВЕТ

В юдейството, по времето на Исус, очакването на Божия Съд в есхатологичния смисъл, е било всеобщ факт, въпреки представата какъв той е, въобще не е била единна и сходна. На прага на Евангелието Йоан Кръстител се позовава на него, когато заплашва слушателите си с “Гневът който иде и ги принуждава да приемат кръста на знамението- покаянието (Мат.3,7-12). Исусовото

проповядване и впоследствие проповядването на апостолите , въпреки, че тясно се свързват с провъзгласяването на Йоан, важно променят неговите дадености,, защото от момента, в който Исус се яви на света, последните времена са започнали; есхтологичният Съд вече се осъществява, въпреки, че още трябва да се чака славното възвръщане на Христос, за да се види, че се извършил напълно.

I СЪДЪТ В ЕВАНГЕЛИЯТА

1 Според синоптиците проповядването на Исус често се отнася за последния Съд. Тогава всички хора ще трябва да отговарят (Мат25,14-30). Строго осъждане очаква лицемерните книжници (Марк 12,40), крайбрежните градове на езерото, които не чуват Исусовата проповед, (Мат.11,20-24), невярващото поколение, което не се е обърнало от неговия глас (Мат.12,39-42), градовете, които не приемат неговите послания (10,14). Съдът на Содом и Гомор, ще бъде нищо в сравнение с техния съд. Ще пристъпят към Съда, който ще ги осъди за пъкъла. Тези поучения, изпълнени с угроза, изразяват главната мотивация на Божия Съд: в него е становището, което заемат хората спрямо Евангелието. И отношението към ближния се измерва така: според Мойсеевия Закон всеки убиец е бил подчинен на съда на народа; според Закона на евангелието е трябвало твърде по-малко на човека да бъде поставен в Геената. (Мат.5,21).Ще трябва за отговаря за всяка хула (Мат.12,36). Хората ще бъдат съдени с тази мяра, с каквата са осъждали ближния. (Мат.7,1-15) Образ на тези тържествени съдебни заседания, където Синът Човечески ще изпълнява ролята на Съдия (25,31-46), показва хората, приети в Царството или предадени на вечно наказание, според това, дали са легитимирали към другите любов или нехайство. Но изпълнението на несправедлива присъда е предизвикало накрая Божията присъда против грешния народ.- Според свидетелството на самия Исус, тази присъда ще засегне най-напред тези, които са в Юдея, първите виновници (Мт. 24,15), но това ще бъде само увертюра и знамение, което ще съобщи крайното идване на Сина Човечески, съдия на Големия Ден. (24,29). Осъденият на мъчение, жертва на греховете на света, ще произнесе след това окончателна присъда срещу грешния свят.

II.СЪДЪТ В ПРОПОВЕДИТЕ НА АПОСТОЛИТЕ

1. От казаното в Деяния на апостолите след Апокалипсиса всички свидетели на апостолските проповеди отделят съществено място на обявяването на Съда, който призовава към обръщане.(покаяние – обръщане) Бог е определил един Ден, за да съди справедливо вселената чрез Христос, когото е възкресил от мъртвите (Деян.17,31,

1 Пет.4,5; Евр.6,2).И след обръщането, установената заплаха от този Съд (Иаков.5,9: “Съдията е пред вратите”), диктува становището, което трябва да заемем, защото Съдът ще започне най-напред над Божия дом, преди да се разшири над безбожниците. (1Пет.4,17) и Бог ще съди всеки според неговите деяния и не ще гледа на лице (Рим.2,6).Това е страшна перспектива, при която трябва да се тресат отцепниците (Евр. 10,27-31). На този строг съд ще бъдат подложени блудниците и прелюбодейците (Евр.13,4), всички които отказват да вярват и се обръщат към злото

2 Сол.2,12), безбожниците, фалшивине учители, дори и съгрешилите ангели (2 Пет. 4,4-10), злите епископи (1Тим.3,6) и неверните вдовици (1 Тм 5,12) В този ден на Гнева ще се яви справедливият Божи Съд (Рим.2,5) който не можеш да избегнеш, защото Бог ще съди чрез делата на хората (2,16). Тогава Христос ще изпълнява ролята на Съдия над живите и мъртвите (2 Тим.4,1). Апокалипсисът очертава зловещ образ на това заключително съдебно заседание (Откр.20,12). което в историята има свой първообраз в Съда над Вавилон , градът неприятел на Бога (18,2-14), защото Бог ще изпълни молбите на мъчениците, които са молили да отмъсти на Вавилон кръвта на своите служители. Накрая, в края на времената, всички хора ще бъдат подложени на огън, който ще изпита стойността на техните деяния (1 Кор.3,13). Какъв ще бъде обаче критерия за този изпит? Мойсеевият Закон за тези, които се позовават на него (Рим.2,12) Закон, вписан до съвестта

на тези, които познават само този закон, Закон на свободата за тези, които са приели Евангелието (Иак.2,12). Значи за този, който осъжда ближния си и той самия ще бъде съден с тази мярка, която е приложил към другия. (Рим. 14,10);

2. В тези образи на Последния съд трябва да имаме предвид и начина на тяхното изобразяване- Но важният въпрос е в това; когато Съдът е такъв, какъвто го описват текстовете, *кой би могъл да го избегне*, кой ще се спаси ? Вярно, Божият Гняв в историята се проявява срещу цялото човечество: Всички са пред него виновни (Рим.3,10-20). От навлизането на греха в света чрез вината на първия човек, присъдата за осъждане е произнесена срещу всички хора (Рим.5,16-18) Никой не би я избягнал чрез своите собствени заслуги . Но след като за нашите грехове е умрял Исус, който е бил Син Божий, който е дошъл в тяло (телесното), Бог е осъдил греха в тялото, за да ни освободи от неговото иго.

3. Значи сега тази справедливост на Бога се явява не като тази, която осъжда, но като тази, която оправдава и която отдава спасение (3,21), всички са си заслужили неговия Съд но всички са оправдани, ако само вярват в Исуса Христа (3,24сл). За вярващите вече няма осъждане. Бог ги опрощава, кой тогава би ги осъдил ? При стария Закон службата на Мойсей и била служба на осъждане,но службата на слугите на Евангелието е служба на милостта (2Кор.3.9) и помирението (5,19сл). Точно това ни дава пълна гаранция за деня на Съда. (1 Иоан 4,17): любовта на Бога към нас вече се е проявила в Христос, така че, вече не трябва от нищо да се боим. Страшната угроза на Съда виси вече само над злия свят; Исус е дошъл , за да ни освободи от нея

Sk – At..

ПРЕПРАТКИ КЪМ СЪД, СЪДИЯ			
I ГРУПА	II ГРУПА	III ГРУПА	IV ГРУПА
Бит. 3,14-19; 6,13; 16,5; 18,20; 19,13; 31,49;	Прем.4,20-5,23; 11,10; 12,10-22; Ис.1,17,24-26; 3,13сл. 11,3; 66,16;	Деян. 17,31; Иаков 2,12; 5,9;	Мат.3,7-12; 5,21; 7,1-15; 10,14-15; 11,20-24; 12,34-42; 24,15.29; 25,14-46;
Иzx. 15,14; 18,13.26;	Иер. 11,20; 17,10; 23,5; 25,30-38;	1Пет. 1,17; 4,5.17;	Марк. 12,40;
Втор. 16,18; 17,8-13;	Иез. 16,38; 25,1-17; 34,17-22;	1Иоан 4,17;	Иоан 3,17-21; 5, 26-30; 7,24; 8,15; 9,39; 12,31; 16,8-11; 19,12-16;
Съдии 2,16;	Дан. 3,1-9; 7,9-12.26-27;	Рим. 2,5-12; 3,21-24; 5,16-18; 14,10;	
1 Цар. 7,16-8.3;	Иоил 4,12сл;	14,10;	
2 Цар. 15,1-6;	Амос 1,3-2,3; 5,18сл;	1Кор. 3,13;	
		2 Кор. 3,9; 5,19сл;	
		2 Сол. 2,12;	
		1 Тим. 3,6; 5,12;	
		Евр. 6,2; 10,27-31; 13,4;	
		Откр. 18,2-24; 20,12;	

ТВОРЕЦ (СЪЗДАТЕЛ)

С.3.

I. ТВОРЕЦ НА НЕБЕТО И ЗЕМЯТА

Когато четем първите свидетелства на библейската литература, имаме впечатление, че старите израелтяни по-охотно мислят за Бога, като на Защитник на Израел и инициатор на Завета, отколкото като на създател на света и на човека. При това обаче е сигурно, че идеята за сътворението достига до най-старите времена на Израел. Нали тя е в ориенталска среда, където се е реализирало библейското явление, съществувала е по-отдавна от епохата на Аврам. В Египет е била легенда за сътворението, което е направил Атум, изобразена в стените на пирамидите. В Месопотамия акадските текстове, зависими от шумерските традиции, са подавали по-вече справки за сътворението. В Угария най-висшия бог Ел се е наричал творец на творението. Със сигурност, в тези три примера, произходът на света е бил свързан с политеичните представи. В Месопотамия органично се е свързал с войната на боговете, която митологията е поставяла до началните времена. Но въпреки това самите митове свидетелствували за интереси и понятия, които не са могли да останат чужди на Израел.

Някои са считали, че Божието име Яхве е имало първоначално значение на създател: ”Този, който твори битието”, т.с. ”създател”. Но Книгата Genesis (Битие) ни предоставя още по-важна опорна точка. Мелхиседек иска за Аврам да бъде благословен от Бога Всевишни, който е сътворил небето и земята (Бит. 14,19); Точно този израз се намира във финикийските изрази; Но и Аврам вика за свидетел ”Бога Всевишни”, който е сътворил небето и земята (Бит. 14,22). Значи в бога създателя, който е призовавал царя на Салем, патриарсите са открили своя истински Бог, дори когато политеизмът му е променил чертите.

II. БИБЛЕЙСКИЯТ ОБРАЗ НА СЪТВОРЕНИЕТО

Книгата Битие отваря две взаимно допълнящи се справки за сътворението. Те са като някакъв предговор към договора с Ной, Аврам, Мойсей, или по-скоро като първо действие на драмата, която през многообразни прояви на Божията доброта и човешката неверност създава историята на спасението.

1. Най-старата справка (Бит. 2,4-25) обширно говори главно за сътворението на първата човешка двойка и средата, в която е трябвало да живее. Бог дава влагата да излиза от земята, за да я направи плодородна; Бог насажда на нея градината Еден, рай; от праха на земята моделира тялото на мъжа, после телата на животните, от тялото на мъжа прави жената. Всичко, което съществува, изхожда значи от неговата лична дейност и справката по свой-начин издига конкретна черта на дейността; Бог като някакъв занаятчия работи по метод на човека. Но неговото дело от началото е свършено: мъжът е създаден да живее щастливо с животните, които трябва да му служат и със спътничката, която е неговото второ Аз. Единствено грехът довежда до безредие и одумване на света, който в началото е добър.

2. Библейската традиция – Понятието сътворение, за което свидетелства това образно разпавяне, е овладяло израелското мислене много преди това, да получи твърда форма в съществуващите библейски справки. Пророците се позовават на него в своите полемики против идолите., като с това подчертават, че те са само неживи предмети, направени от ръцете на хората и не могат да предпазват (Иер. 10,1-5; Ис. 40,19сл). Яхве е създател на света (Амос 4,13; Ис. 40,21-26);

Издателят на книгата ”Премъдрост” не се е успокоил само с твърдението, че Бог е сътворил света с мъдрост, разум и познание (Прем. 3,19), но в особена премъдрост показва първото Божие дело-родено още от началото. (Прем. 8,22). Мъдростта в ролята на строител е присъствала при това, когато са били сътворени всички неща. (Прем. 8,24-30). Сирах, подхранван от тази наука, настоява за това, че Мъдростта е била сътворена преди всички неща (Сир. 1,9). В подобни линии на мисли

псалмистите придават сътворението на особеното Божие Слово и Божия Дух (Пс.32,6) Тези нови перспективи имат своето значение, защото са увертюра на появата на Словото и Светия Дух.

Накрая в гръцката епоха библейското разсъждение е достигнало до идеята, че светът е бил изведен от нищото: “Погледни на небето и на земята, и като видиш всичко, що е на тях, познай, че всичко това е сътворил Бог от нищо, и че тъй е произлязъл човешкия род” (2Мак.7,28). Но в този период теологията за сътворението се връзва с еврейската апологетика: очи в очи с езическия свят, за който всичко е било бог, освен самия Бог, Израел признава величието на единствения Бог, който си дава да бъде разкрит чрез своите дела /деяния.(Прем.13,1-5)

III. СЪТВОРЕНИЕТО В БОЖИЕТО НАМЕРЕНИЕ ЗА СПАСЕНИЕ

1. Сътворението и историята – С.З. не се интересува за сътворението затова, за да успокои човешкото любопитство с това, че ще разреши проблема за произхода на света. В сътворението вижда преди всичко изход на Божието намерение и история на спасение, първа от великите Божии деяния, които постепенно се реализират в историята на Израел. Силата на създател и властта над историята са свързани: Яхве като творец и господар на света може да си избере Навуходносор (Иер.27,4-7) или Кир (Ис.45,12), за да се изпълнят на земята неговите намерения. Всички събития са ставали винаги в зависимост от него; той дословно ги твори (Ис.48,6). Особено това важи за големите и решаващи събития, които са определяли съдбовния път на Израел: “избрания божи народ, Бог си го е сътворил и оформил (Ис.43,1-7); освобождението на народа в Изхода – великите Божии дела в историята се свързват с чудесата на сътворението, за да могат така да очертаят пълния образ на Божиите чудеса.

2. Спасението и новото сътворение- Светата история не се спира в присъствие. Пристъпва по свой път към целта, която възвестява пророческата есхатология. И тук трябва да погледнем на отношението към Божието дела на сътворение, ако се иска да се разбере точно в какво ще бъде дефинирано спасението. Обръщането на Израел ще бъде истинско отново – сътворение: “Яхве ще сътвори нещо ново на земята: Жената търси своя Съпруг (Иер.31,22), ще бъде нов Иерусалим , където новият народ ще намери райско щастие (Ис.65,18). Бог ще поднесе във вселената постоянни закони и това ще бъде сигурна гаранция, че този нов ред ще продължи вечно.(Иер.31,55). Накрая, цялата вселена ще има участие в обновяване лицето на света” Яхве ще създаде нови небеса и нова земя (Ис.65,17) Това е великолепна перспектива, където завършването на Божиите намерения се среща със съвършенството на неговото начало, след дълга пауза, която е причинил човешкия грях.

IV. ЧОВЕКЪТ ПРЕД СЪЗДАТЕЛЯ

1. Ситуацията на човека – Библейската наука за сътворението не е някаква спекулация на абстрактна теология. Това е религиозно понятие, което определя отношението на душата. Човекът чрез делото открива твореца и от това в него възниква дълбоко чувство на възхищение и благодарност. Понякога човек се чувства размазан от Божието величие, което открива чрез ужасните Божии чудеса. Такъв е смисъла на Божиите речи в книгата Иов (38-41). Иов така отново е повикан към реалността; как после да не се потопи в дълбоко унижение? (42,1-6). Човекът накрая се поставя на своето истинско място, на мястото на твар. Бог го е създал, разположил, моделирал като глина (Иов10,8сл). Какво е спрямо Бога, нали така му е потребно неговото милосърдие (Сир.18,8-14)? Напразно би пробвал да избяга от Божието присъствие: във всеки момент е в ръцете на своя създател и от Бога не ще убегне нищо от това, което човекът прави. Такова е основното чувство, на което може да се построи достоверната религия; той действително определя цялата религия на С.З.

2. Когато човек така разбере своята ситуация пред Бога, може да намери пътя на доверие. Защото, както това повтаря Исаия, този същият Бог, който е сътворил небето и земята, иска също да унищожи враговете на своя народ, иска да му дари спасение, иска да възстанови новия

Йерусалим (Ис.44,24-28). Вярващият трябва да изгони всякакъв страх: помощта му идва от Господ, който е сътворил небето и земята (Пс.120,1)

Н.З.

I. БОГ СЪЗДАТЕЛ

Науката за Бога – Създателя, разработена в С.З. се запазва и в Н.З. своето принципно място, дори в него се завършва.

1. Наследството на С.З. – Когато Бог е сътворил света със своето Слово (2Кор.4,6), с това е призвал небиетието към съществуване (Рим.4,17). Бог непрекъснато извършва тази своя първична дейност с това, че оживява своето творение: в него имаме живот, движение, битие (Деян.17,28). Той е сътворил света и “всичко е в него”(Деян.14,15; 17,24); всичко съществува от него и за него (Кор.8,6; Рим.11,36; Кол.1,16; Евр.2,10). Затова всички творения са добре; и всичко, което принадлежи на Бога е “чисто”(1Кор.10,25). Затова човек трябва да запазва и законите на природния порядък; например, разводът противоречи на намерението на Този, който от началото е сътворил мъжа и жената.(Мт.19,4-8).

Тази наука заема наистина достойно място в християнското проповядване, адресирано към езичниците: в тази точка ранната Църква само разглежда науката на юдеизма.(Деян.14,15; 17,24-28). Защото с вярата познаваме, че световите са били оформени от Божието слово (Евр.11,3); така също с вяра познаваме, че невидимите съвършенства на Бога са прозрачни за всички погледи, ако само човек знае да открие смисъла на сътворението (Рим.1,19). Във вярващия тази наука се развива в хвала и на нея се основава доверието (Деян.4,24)

2. Исус Христос и сътворението - Н.З. изпълнява в една главна точка това, което виртуално е съдържал С.З. Бог –Създателят, когото е познавал Израел, и сега се е явил като отец на Исус Христос. Исус, най-тясно е придружаван от Отца в неговата дейност на създател е единственият Господ, чрез когото всичко съществува и чрез когото сме ние (1Кор.8,6). Той е Начало на Божиите дела (Откр.3,14). Той е Божията Мъдрост (1Кор.1,24). Отблясък на неговата Слава и образ на неговата същност. (Евр.1,1) “образ на невидимия Бог” и първороден от всички творения (Кол.1,15) и затова той държи вселената със своето мощно Слово (Евр.1,3), защото в него е било сътворено всичко и в него всичко съществува (Кол.1,16). Като Божие Слово, което е съществувало от началото с Бога, преди това да стане тяло в края на времената.(Иоан гл.1 и 14), извършил е всичко и вече от зачатъка той е “живот и всичко във вселената (Иоан 1,3сл). Така науката за сътворението намира своя завършек в разглеждане на Божия Син, това разглеждане вижда в него строителя, образец и цел на всички неща.

II. НОВОТО ТВОРЕНИЕ

1. В Христос - Н.З. още по-силно разбира, отколкото С.З., драмата, която е встъпила до толкова красиво дело на творение, в резултат от греха. Знае, че сегашният свят е определен да се разпадне и да изчезне (1Кор.7,31; Евр.1,11сл). Но в Христос вече е започнало ново творение, това същото, което са възвестявали пророческите наставления. Това важи най-напред за “човека, който е бил вътрешно обновен от “кръста по образ на своя Създател (Кол.3,10), в Христос е станал ново “творение” (Гал.6,15), в него старото битие е преминало, новото битие е тук (2Кор.5,17). Това важи и за цялата вселена; защото Божието намерение е да преведе всичко под една Глава, Христос (Еф.1,12) и в него всичко да помири със себе си (2Кор.5,18; Кол.1,20). Когато така се говори за задачата на Христос спрямо света, незабелязано се преминава от неговото действие в първичното сътворение към неговата дейност в есхатологичното пре-сътворяване. Сътворението и изкуплението се срещат : “сме Божие дело, сътворени в Христос-Исус за добри дела (Еф.2,10)

2. От първото творение към последното- Възможно е още по-близко да се изследва начина, по който се е извършило това сътворение на новото човечество (виж. Еф.2,15) в Исус Христос. Защото съществува очевидна паралелност между първото творение и последното. В началото Бог е направил Адам глава на човешкия род и му е предал света , за да владее над него. В края на времената Сина Божи е станал човек и е влязъл в историята като “новия Адам” (1Кор.15,21,45). Лот го е направил Глава на изкупеното човечество, което е неговото Тяло (Кол.1,18; Еф.1,22), всичко му е вложил до ръцете и го е направил наследник на всичко (Евр.1,2), така, че всичко трябва да бъде обновено в Христос, небесни и земни същества (Еф.1,10). Защото Христос, който има в себе си пълнотата на Духа (Мк.1,10; Лк.4,1), го разделя с другите хора, за да ги обнови вътрешно и да направи от тях ново творение. (Рим.8,14-17;Гал.3,26; Иоан 1,12).

3. В очакване на победата – Това ново творение , което е започнало на петдесетница , още не е достигнало своето завършване.Човек, вътрешно ново-сътворен , въздиша в очакване на изкуплението на своето тяло в деня на възкресението (Рим.8,23). Около него цялото творение , сега още подчинено на разточителството , въздиша, за да бъде освободено от робството на разврата и да може да се присъедини към свободата на славата на Божиите деца (Рим. 8,18-22). Към тази цел се подготвя историята, към новите небеса и към новата земя, както се възвестявали някога Писанията. (2Пет.3,13), а Апокалипсиса още преди това ни дава за това потресаващ образ: “Първото небе и първата земя са преминали...тогава този, който седи на трона провъзгласи Ето, всичко ще направя ново (Откр.21,1-5). Така дефинитивно ще бъде творение на променената вселена, след окончателната победа на Агнеца.

Sk – At.

<u>Преpratки към “ТВОРЕЦ”</u>			
<u>I.ГРУПА</u>	<u>II.ГРУПА</u>	<u>III.ГРУПА</u>	<u>IV.ГРУПА</u>
Бит.2,4-25; 14,19-22;	Йов10,8сл. 42, 1-6;	Деян.4,24; 14,15; 17,24-28;	Мт. 19, 4-8;
	Прем.3,19; 8,22-30; 13, 1-5;	2Пет. 3,13;	Мк. 1,10;
	Сир. 1,9; 18, 8-14;	Рим.1,19; 4,17; 8,14-23;	Лк. 4,1;
	Ис.40,40,19-26; 43,1-7; 44,24-28; 45,12; 48,6; 65,17-18;	11,36;	Иоан. 1,3.12;
	Иер. 10,1-16; 27,4-7; 31,22.55;	1Кор.1,24; 7,31; 8,6; 10,25; 15,21.45;	
	Амос 4,13;	2Кор.4,6; 5,17-18;	
	2Мак. 7,28;	Гал. 3,26; 6,15;	
		Еф. 1,10-12.22; 2,10.15;	
		Кол. 1,15-20; 3,10;	
		Евр.1,1-2.11сл. 2,10; 11,3;	
		Откр.3,14; 21,1-5;	

ТЯЛО

За разлика от твърде разширеното понятие, тялото не е просто съвкупност от месо и кости, които човек притежава по време на своя земен живот, от които чрез смъртта е избавен и накрая в деня на възкресението ще получи обратно. Тялото има много по-голямо достойнство, достойнство, което Павел е издигнал в своята теология. Тялото не само обединява членовете, които го творят (такова е значението на гръцката дума, към която Павел изглежда се придържа, за което свидетелства неговото изявление за членовете и тялото в 1Кор.12,14-27), но изразява и личност в нейните основни състояния: в природно и грешно състояние, в осветено от Христос, в живот на славата.

I. ТЯЛО И ПЛЪТ

Докато в С.З. тяло и плът се означават с един израз (*basar*), в гръцкия Н.З. могат да бъдат различени с две думи: *soma* и *sarx*; това е разделение, което добива пълна стойност само при изповядване на вярата.

1. Достойнство на тялото. – Тялото в повечето езици често означава определена действителност като плът: така и животът на Иисус трябва да се прояви и в нашето тяло и в нашата плът (2Кор.4,10сл). В разбиранията на Семитите тялото си заслужава еднаква почит както и “плътта”; целият човек се проявява така в тялото, както и в плътта.

При Павел това достойнство на тялото се потвърждава. Той избягва, за разлика от други автори в Н.З. (напр.Мат.27,52.58; Лк.17,37; Деян.9,40), да използва този израз, когато говори за мъртъв труп, резервира за тялото това, което създава едно от достойнствата на човека, възможността да опложда (Рим.1,24; 4,19; 1Кор.7,4; 6,13-20); накрая изменчивият, непостоянен характер на човека, всичко, което е чисто човешко, главно грешният живот, всичко това се преписва не на тялото, а на плътта. Затова не подава списък на греховете на тялото (в 1Кор.6,18 – “грех спрямо тялото”, изглежда значи грех срещу човешката личност в нейната цялост) Тялото само по себе си заслужава само уважение, от страна на този, когото представлява.

2. Тялото под господство на плътта. – Но плътта, в която пребивава грехът (Рим.7,20), е покорила тялото.Отсега съществува “грешно тяло” (6,6), точно така, както е и при “грешната плът”(8,3); грехът може да обладае тялото (6,16), така, че и тялото води към смърт (7,24); е захвърлено към унижение (Фил.3,21) и гибел (1Кор.15,43); изпълнено е с желания (Рим.6,12),а така и то извършва деянията на плътта. (8,13). Според теологията на Павел тялото е подчинено на три сили, които са поробили плътта: “законът, грехът и смъртта (7,5). От това гледище тялото вече не изразява само човешката личност, такава,каквата е излязла от ръката на Твореца, то е проявление на личността,поробена от плътта и греха.

II. ТЯЛОТО И ГОСПОД

1. Тялото е за Господа. – Коринтяните, на които Павел е писал, имали склонност към мнението, че блудството е индиферентно действие . действие без отговорности. Когато Павел им отговаря, не се позовава нито на духовността на “душата, нито на някакво разделение между вегетативния и духовния живот, който би бил с такова държание на заплашения. Казва: “Храната е за корема и коремът е за храната; но Бог обаче ще погуби и едното и другото. Ала тялото не е за блудство, а за Господа, а Господ - за тялото (1Кор.6,13). За разлика от корема, това означава отхвърлена плът (Филип.3,19), която не може да бъде наследница на Божието “Царство (1Кор.15,50), тялото трябва да бъде възкресено, както и Господ(6,14), то е член от Христа (6,15), “храм на Светия Дух”(8,19); човек значи трябва да чествува Бога в своето тяло(6,20).Докато плътта се връща в праха, тялото е осветено за Господа.; от това произтича неговото несравнимо достойнство.

2. Тялото Христово. – По-точно казано, това достойнство произхожда от това, че Христос изкупи тялото. Исус по-точно прие “тялото на плътта”(Кол.1,22), което го направи подчинен на Закона (Гал.4,4). В резултат на това, когато се оприличил на “грешната плът” (Рим.8,3), станал е “проклятие за нас”(Гал.3,13). Бог го направи за нас “грях (2Кор.5,21), после бе подложен под силата на “смъртта, но неговата смърт означавала смърт на греха, веднъж завинаги.(Рим.6,10). И така чрез смъртта е преодолел плътта и грехът и силите, които разпнаха Исус , бяха избавени от своята мощ. (1Кор.2,6.8). Той значи осъди греха (Рим.8,3), когато промени проклятието на закона в благословия (Гал.3,13сл; Еф.2,15). И така не само освободи нас от определено робство, но всъщност ни вгради в себе си: всеобщия досег на неговия живот и неговото изкупително Странение способства, че отсега вече е само “едно тяло, Тялото на Христос”.

3. Християнското тяло. – И точно за това всеки християнин, обединен с Христос, може от сега да побеждава силите, от които някога бе поробен – закона, греха, смъртта – и то да ги победи чрез Тялото на Христос. Вярващият “умрял за закона (Рим.7,6), неговото “грешно тяло”е било унищожено (6,6), той е “съблечен от телесното тяло”, което върви към смъртта (Кол.2,11). Когато християнинът е преминал след приемането на кръста целия път на Христос, трябва в своя живот ден след ден да крачи по този път: трябва “да отдава своето тяло като жива жертва (Рим.12,1).

Достойнството на тялото не постига своя връх тук на земята: тялото на тази земна и греховна бедност ще бъде променено на тяло “на славата (Филип.3,21), “на духовно тяло” (1Кор.15,44), на ненарушено , което ще ни даде възможност да бъдем “подобни на небесния (Адам)”(15,49). Преходът от смъртното тяло към тялото на небесния Христос бихме с радост сънували като непосредствена промяна “в момента”, както в деня на парузията. Но трябва да се подготвим за друга участ: за болестния преход през смъртта. Затова трябва да дадем предимство на това, да “напуснем тялото и да се приберем у Господа” (2 Кор.5,8), очаквайки възкресението, чрез което накрая и завинаги ще творим единствено Тялото Христово. (Sk.-At).

ПРЕПРАТКИ КЪМ “Т Я Л О ”

<u>I.Група</u>	<u>II.Група</u>	<u>III.Група</u>	<u>VI.Група</u>
		Деян. 9,40; Рим. 1,24; 4,19; 6,6-16; 7,6.12.20-24; 8,3; 12,1; 1Кор.2,6.8; 6,13-20; 7,4-5; 8,13.20; 12,14-27; 15,43-44.49-50;	Матей 27,52.58; Лука 17,37;
		2 Кор. 4,10сл. 5,,8 Гал. 3,13сл.; 4,,4 Еф. 2,15; Филип. 3,19-21; Колос. 1,22; 2,11	

ХАРИЗМИ (ДАРБИ НА ДУХА)

Думата харизми произлиза от гръцката харизма, което означава "безплатен подарък" и е свързан със същия корен както „благодат“, *чарис*. В Новият Завет думата не винаги има този усет. Може да обозначава всички Божии дарове, които Той дарява, без да променя мнението си (Рим 11,29), особено „дара на благодатта“, който идва при нас чрез Христос (Рим 5.15с) и който ни отваря към вечния живот (Рим 6,23). Всъщност в Христос Бог „ни е облагодатствувал“ (Ефес 1,6: *чариту*) и „как няма да ни подари с Него и всичко“ (Рим 8,32: *чаризо*), но първият от Неговите дарове е самият Свети Дух, който се излива в сърцата ни и там произвежда любовта (Рим 5,5; срв 8,15). При използването на думата харизма по същество трябва се разбира в перспектива на това присъствие на Духа, който се изявява чрез всякакви „безвъзмездни дарове“ (1 Кор 12,1-4). Използването на тези дарове поставя някои проблеми, които се разглеждат, особено в посланията на св. Павел.

I. ОПИТЪТ НА ДАРОВЕТЕ НА ДУХА

В Старият Завет присъствието на Божия Дух* се проявява чрез хората, в които Той вдъхновява необикновени дарове*, вариращи от пророческа прозорливост (3 Цар 22,28), грабвания (Иез 3,12) и мистериозно пренасяне (3 Цар 18,12). Най-общо казано, Исаия е този който свързва Духа с даровете обещани на Месията (Ис 11,2), а Иезекиил с промяната на сърцата на хората (Иез 36,26с), докато Иоил обяви всеобхватността на Неговото изливане върху хората (Иоил 3,14). Трябва да имаме предвид тези есхатологични обещания*, за да можем да разберем опита от даровете на Дух в ранната Църква; защото тя е пълното изпълнение на тези обещания.

1. В Деяния на Апостолите, Духът се изявява още от деня на Петдесетница*, когато съгласно Писанията (Деян 2,15-21) апостолите провъзгласяват на всички езици чудесните дела на Бог (2,4,8-11). Това е знакът, че Христос е бил възвишен от дясната ръка на Бог и е получил от Отца обещаният Дух и сега Той е излят върху човечеството (Деян 2,33). След това, присъствието на Духа се проявява по различни начини: чрез повтарянето на знаците от Петдесетница (Деян 4,31; 10,44сс). особено след кръщение или полагане на ръце (Деян 8,17с; 19,6); чрез действия подобно на тези на пророците* (11,27с; 15,32; 21,10с), поучаване (13,1с), проповядване на Евангелието (6,8сс); чрез чудеса* (6,8; 8,5сс) или видения (7,55). Тези специфични дарби се дават на първо място на апостолите, но те са срещани и сред вярващите около тях, понякога във връзка с упражнението на някои официални функции (Стефан, Филип, Варнава), те винаги са насочени към доброто на общността, която вярва под влиянието на Светия Дух.

2. В църквите на апостол Павел, същите дарове на Духът са част от всекидневното общуване. Проповедта на апостола е придружена от Духа и делата на силата*, т.е. чудеса (1 Сол 1,5; 1 Кор 2,4); той самият говори на езици (1 Кор 14,18) и има видения (2 Кор 12,1-4). Общностите знаят, че Духът им е даден чрез чудесата които Той постига посред тях (Гал 3,2-5), и чрез различните дарове, които Той им дарява (1 Кор 1,7). От началото на апостолатът си, Павел високо цени дарове на Духа; единствената му грижа е да отсее тези, които са истински. „Духа не угасяйте, пророчествата не пренебрегвайте, но всичко изпитвайте и към доброто се придържайте, отбягвайте от всякакво зло.“ (1 Сол 5,19-22). Този съвет ще получи по-нататъшно развитие, когато Павел се сблъсква с пасторалните проблеми при наличието на дарби.

II. ХАРИЗМИ (ДАРБИ) В ЦЪРКВАТА

Проблемът е поставен пред общността в Коринт от ненужното значение, което се придава на „говоренето на езици“ (1 Кор 12-14). Религиозният ентузиазъм, който се изразява в говоренето „на различни езици“ (вж. Деян 2,4) е не без неяснота. Пиянството * причинено от Духа рискува да бъде объркано от непосветените с пиянството причинени от вино (Деян 2,13), или дори с безумие на лудостта (1 Кор 14,23). Поради своята очевидно сходство с практиките на някои езични

оргиастични култове, също така се рискува, това да води до безотговорност сред вярващите които да не правят разлика между влиянието на божествения дух и неговите фалшификати (1 Кор 12,1с). Но при разрешаването на този практически проблем, Павел повдига дискусията на по-високо ниво и представя една много обща доктрина.

1. Единство и многообразие на дарбите. Даровете на Духа са толкова разнообразни, колкото и служенията* в църквата, както и дейностите на хората. Дълбокото единство* между тях се крие във факта, че те идват от един и същи Дух, като и служенията идват от един Господ* и различните действия от един Бог* (1 Кор 12,4с). Всеки следвайки собствената си дарба е администратор на божествена благодат*, която е многоразлична (1 Петр 4,10). Сравнение с човешкото тяло ни помага по-лесно да разбираме, как всички божествени дарове са насочени към една и съща цел: те са дадени с оглед на общото добро (1 Кор 12,7); те допринасят заедно за единството на Църквата*, тяло Христово*, както всички части на тялото си сътрудничат за доброто на това тяло, като всеки изпълнява неговата си роля (12,12-27). Разпределението на даровете е дело на Духа (12,11) и, в същото време, Христос е, които дават божествена благодат, както Той намира за подходящо (Ефес 4,7-10), но при използването на даровете, всеки трябва да мисли преди всичко за общо благо.

2. Класификация на дарбите. Павел не е загрижен да ни даде обоснована класификация на дарби, въпреки че, той ги изброява на няколко пъти (1 Кор 12,8с.28с; Рим 12,6с; Ефес 4,11; вж. 1 Петр 4,11). Но можем да разпознаем различните сфери на приложение, където даровете на Духа намират място. Първо някои дарби са свързани с функциите на служението (вж. Ефес 4,12): тези на апостолите*, пророци*, учители, евангелизатори и пастори (1 Кор 12,22. Ефес 4,11), Други се отнасят до различните дейности, които са полезни за общността: служба, преподаване, увещаване, дела на милост (Рим 12,7с), думи на мъдрост или знание, вяра, дарбата за изцеление или дела на чудеса, говорене на езици и разпознаване на духове (1 Кор 12,8с)...

Очевидно тези дейности на дарбите, които показват активното присъствие на Духа не представляват специална църковна функция – те се срещат при хора, които имат и други функции, Така Павел, апостола, говори на езици и върши чудеса. Пророчеството* е понякога се споменава като дейност, отворена за всички (1 Кор 14.29с.39с), в други случаи са представени като функция (1 Кор 12,28; Ефес 4,11). По същия начин, специфичните призвания на християните, са базирани на дарбите, един е призван към безбрачие, друг получава някакъв друг дар (1 Кол 7,7). И накрая, практиката на благотворителност, която е първата християнска добродетел, сама по себе си е дар на Светия Дух (1 Кор 12,31-14,1). Става ясно, че даровете не са нещо изключително, въпреки че някои от тях са, като силата да се вършат чудеса, което е извън обсега на общоприетото. Целият живот на Християнина и цялостното функциониране на Църковната институция зависят изцяло от тях. Чрез тях Божият Дух управлява хора, върху които Той е излял изобилие. На някои Той дава сила и благодат да изпълняват своите функции, на другите да отговори на техните призвание и да бъдат полезен за общността, за да може тялото Христово да бъде изградено (Ефес 4,12).

3. Правила за тяхното използване. Независимо че, човек не трябва да се опитва да „задушават Духа“, той трябва да изпита истинността на дарбите (1 Сол 5,19с) и да „тества духовете*“ (1 Иоан 4,1). Самото разпознаване е плод на благодатта (1 Кор 14,10) и е от съществено значение. Павел и Иоан определят едно основно правило в тази точка, което предоставя абсолютен критерий: истинските дарове на Духа се познават по това, че човек признава, че Исус* е Господ (1 Ко 12,3), че Исус Христос, който е дошъл в плът, е от Бога (1 Иоан 4,1с). Това правило спомага за отсяването на всеки лъжепророк зад който стои духът на Антихриста* (1 Иоан 4,3; срв Кор 12,3). Освен това, използването на дарбите трябва да бъде подчинен на общото благо; трябва да зачита и йерархията. Църковните функции са класифицирани по реда на важност, започвайки от апостолството (1 Кор 12, 28; Ефес 4,11). Дейностите към които всички верните могат да се стремят, трябва да бъдат оценени, не според грандиозните им характер, но според тяхната ефективност и полза. При това всички първо трябва да търсят любовта, след това другите духовни дарове*. Сред тях пророкуването* идва на първо място (1 Кор 14,1). Павел не бърза да покаже своето превъзходство при говоренето на различни езици; докато религиозният ентузиазъм се прояви по такъв неразбираем начин, общността не се назидава от това. а това назидаване за всички

остава съществено (1 Кор 14.2-25; вж. 1 Петр 4,10сс). Дори автентичните дарби трябва да бъдат подложени на някои практически правила, заради добрият ред в религиозното събрание (1 Кор 14, 33). Павел също дава на общността в Коринт някои инструкции, които трябва да се спазват стриктно (1 Кор 14,26-38)

4. Дарбите и църковната власт. Това проникване на апостола в областта, в която проявяват дарбите на Духа показва, че при всички случаи дарбите остават подчинени на църковната власт (срв. 1 Иоан 4,6). Докато апостолите* са живи, тяхната власт и сила идва от факта, че апостолатът е основната дарба. След това, делегираните от тях участват също в този орган като инструкциите от пасторалните послания настояват (особено 1 Тим 1,18; 4,16). Това е защото самите делегати са повторно получили частичен дар от Духа чрез полагането* на ръце (1 Тим 4,14; 2 Тим 1,6). Ако те не са в състояние да притежават дарбата на апостоли, въпреки това те имат не по-малка дарба на управление, която им дава право да наставляват и да поучават (1 Тим 4,11) и никой не бива да подценява това като нещо по долно (1 Тим 4,12). В Църквата всичко остава подчинено на йерархията на управлението, което от само себе си е харизматичен порядък.

ХЛЯБ

Хлябът, Божия дар, е за човека извор на сила.(Пс 103,14 сл.); за запазване на живота Той е такова основно средство, че когато липсва хляб – липсва всичко.(Амос 4,6; Изх.28,20). Затова в молитвата, на която учи Христос своите ученици, хлябът като че ли, обединява в себе си всички “ дарове, които са необходими за нас”(Лука 11,3) Дори е бил избран, за да бъде знак на най-висшето между даровете (Марко 14,22).

I. НАСЪЩЕН ХЛЯБ

1. В обикновения живот хората характеризират някаква ситуация с това, че казват какъв вкус има в нея хлябът. За този, който страда, и който Бог като че ли е напуснал, хлябът е “сълзи”, “притеснение”или “пепел” (Пс. 41,1; 79,6; 101,10; Исаия 30,20;); за този пък, който е зарадван – хлябът е радост (Еклисиаст 9,7). За грешника се говори, че е хляб на безбожие или лъжи (Притчи 4,17), а за ленивия е хляб на празността (Притчи 31,27). От друга страна, хлябът не е само средство за живот; той е определен , за да бъде разделян. Всяка “храна предполага събиране и също определено общуване . Да ядеш с някого редовно хляб значи да бъдеш негов “ приятел, почти негов доверен приятел” (Пс. 40,10 ; Йоан 13,18). Задължението за “гостоприемство е свято и то от какъвто и да е хляб прави хляб за почит, който го изпраща Бог (Битие 18,5; Лука 11, 5.11;) Главно от времето на “изгнанието се подчертава , че трябва да се поделя хляба с гладуващите. Еврейската обредност в това вижда най-хубавото изразяване на братската любов (Притчи 22,9; Ездра 18,7.16; Йов 31,17; Исаия 58,7; Товит 4,16). Когато Павел препоръчва на коринтяните събиране на милостиня за “светиите”, припомня им, че всеки дар, започвайки от хляба е от Бога (2 Коринт. 9,10) . В християнската Църква “разчупването на хляба” означава накрая евхаристичен обред на хляба, разчупван за всички; Тялото на Господа става единствен извор за единството на Църквата (Деян.2,42; 1 Кор.10,17)

2. Хляб, Божия дар. – Бог е съобщил на човека , какво може да яде, когато го е сътворил.(Битие 1,29), после след потопа (Битие 9,3), а грешният човек с цената на твърда работа ще си осигурява това най-необходимо; “ С пот на лицето си ще ядеш хляба си”(Бит.3,19) От тогава изобилието или нуждата от хляба ще има стойност на знак: изобилието ще бъде “Божия благословия” (Пс. 36,25; 131,15; Притчи 12,11), а нуждата “наказание за греха”(Иер.5,17; Иез.4,16 сл.; Плач.1,11; 2,12;) По този начин човекът има унижението да проси Хляба от Бога и да го очаква с доверие. От тази гледна точка вестите за размножаването на хляба са значими. Чудото, което е извършил Елисей (4 Цар.4,2 сл.;) изобразява добре изобилието на Божия дар “ще ядат и още ще остане”. Намалялото доверие е също първото поучение на евангелските справи; вземайки от псалмите (Пс.77,25) изрази “ ядох всички и се наситиха” (Мат.14,20 сл.; Йоан 6,12), припомнат “хляба на силните”, с който Бог насити своя народ в пустинята. В същия този смисъл Исус насърчава учениците, да си искат “всекидневния хляб”(Мат.6,11) като синове, които очакват всичко с доверие от своя небесен Отец.(Мт.6,25).

Хлябът накрая е най-висшия дар на есхатологичното време, дали това е за всяка овца(Ис.30,23) или на гощавката на Месията, обещана на избраните (Иер.31,12). Така Исусовото “ядене със своите” бе предварителен знак за есхатологичната гощавка(Мат.11,19), Където хляба, който Христос дава на своите ученици , е неговото “Тяло, истинския Божи дар (Лука 22,19).

II. ХЛЯБЪТ В ЛИТУРГИЙНИЯ КУЛТ

1. Царското законодателство присъжда голяма важност на “ хляба на предложенията”, поместен в Храма на масата със съдовете, предназначени за мокрите обети (1 Паралеп.7,48; 2 Паралеп.13,11; Изх.25,23-30) Изглежда, че техният произход е древен (1 Цар 21,5 сл.). Може би , това е образ на стар религиозен култ, според който се е жертвало на божеството ядене (храна). За Израел , чийто

Бог отхвърля всякаква храна (Съдии 13,16), тези хлябове са станали символ на единение (общуване) между Бога и неговите вярващи, консумирали са ги свещениците. (Левит 24,5-9).

2. *Хляб от първоплодното* – съставлявал част от жертвите, принасяни през Празника на седмиците (Лев. 23,17). Условието, това да “бъде знак за издигане”, показва, че този хляб означава признание за Божия дар, както и всяка литургия за “първоплодното” (Изх. 23,16.19) Естествено е предназначен за свещениците, като представители на Бога. (Лев. 23,20; Изх. 44,30; Числа 18,13) Също и жертвата на хляб с вино, която е принесъл цар-свещеника Мелхиседек е проникната с замисъл да се покаже благодарност (Бит. 14,18 сл.)

3. Жертвите съпътствуват от най-старите законодатели *безквасните хлябове*. (Изх. 23,18; 34,25;) и са храна за Израел през времето на пролетния празник (23,15; 34,18;) Квасниците са били изключени от култовите жертви (Лев. 2,11) защото може би в тях са виждали символ на разваляне. Във всеки случай, когато селският празник на безквасните хлябове е бил свързан с жертвоприношението, “Пасхата, използването на безквасния хляб е било свързано с изхода от Египет ; трябвало е да напомня внезапното тръгване, който е попречил на тестото да втаса (Изх. 12,8.11.39) Възможно причината за този обред е просто в някой обичай на пастирския живот в Хаанан. По-късно към него се е прибавила мисълта за обновление : старият квас трябва да изчезне (Изх. 12,15) . Св. Павел отново разглежда този образ, за да убеди покръстените , че трябва да живеят като “нови хора” (1 Кор. 5,7 сл.) Използването на хляба в култа има завършване “ изпълнение в Евхаристията”: когато Иисус с литургичен жест е размножил хлябовете (Мат. 14,19), при Тайната вечеря заповядва да обновят действието , с което е претворил хляба в своето пожертвано Тяло и в светост на единството на вярващите (1 Кор. 10,16-22; 11,23-26).

III. ХЛЯБ НА СЛОВОТО

Когато пророк Амос известява глад по “Слово Божие” (Амос 8,11) сравнява хляба със словото (сравни II закон. 8,13 при случая с манната). Когато по-късно пророците и вдъхновените учители на мъдростта обявяват месийната гощавка, говорят за хляба, който значи живото Божие Слово (Ис. 55,1 сл.), особената Божия Мъдрост (Притчи 9,5; Сирах. 24,19-22). И според Иисус хлябът призовава Божието Слово, с което трябва да живее човек всеки ден. (Мат. 4,4). На желанието за хляб, който ще се яде в есхатологичното царство, (Лука 14,15), Иисус отговаря с притчата за поканените, което иска най-напред да изобрази приемането на Личността и нейното благовестие. Изглежда - да, че когато Марко внася първата вест за размножаването на хлябовете до контекста на поучаването, като че ли напомня , че тези хлябове символизират едновременно и

Иисусовото Слово и Неговото жертвено Тяло (Марко 6,30.34) Според свети Йоан Иисус показва смисъла на това тайнство тогава, когато твърди, че той е истинския хляб (Йоан 6,32 сл.) Представя се най-напред като Слово, на което трябва да се вярва (6 ,35-47).

Защото това втелено Слово се жертва, присъединяването във вярата трябва да засипва обществото с тази жертва в евхаристичния обред. (6,48-58). Хлябът като неизменна храна и Божи дар в самата своя материалност , и който вярващият всеки ден изпросва от своя Бог, може с развитието на вярата да значи Божие Слово и самата Личност на пожертвания Спасител, който е истинския хляб от небето, хлябът на живота, жив и животворящ.

Sk – At.

ПРЕПРАТКИ

<u>ПЪРВА</u>	<u>ВТОРА</u>	<u>ТРЕТА</u>	<u>ЧЕТВЪРТА</u>
Битие 3,19 14,18 сл. 18,5;	Йов 31,17 Псалм 41,1 45,10	Деяния 2,42 1 Коринт. 5,7 сл. 10,16-22	Матей 4,4 6, 11.25 11, 19 14,19.20 сл.
Изход 12,8.11.15.39 23,15-19 25,23-30 28,20 34,18.25 44, 30	77,25 79,6 101,10 103,14 сл. 131,15 Притчи 9, 5 12,11 22,9 31, 27	2 Коринт. 9,10	Марко 6,30.34 14, 22 Лука 11, 3-5.11 14, 15 22 , 12
Левит 2,11 23,17 24, 5-9	Числа 18,13 Второз. 8 ,13 Съдии 13,16 1 Цар. 21,5 сл. 4 Цар. 4,2 сл. 1 Паралеп. 7,48 2 Паралеп. 13,11 Ездра 18, 6-7	Еклес. 9 , 7 Сирах. 24,19-22 Исаия 30,20-23 55 ,1 сл. 58,7 Иерем. 5,17 31,12 Плач 1,11; 2,12 Иезек. 4,16 сл. Амос 4,6 8,11	

ХРАМ

Във всички религии храмът е свещено място, за което се мисли, че в него присъствува за хората божество, за да приема техния “култ и за да им осигури участие на своето разположение и на своя живот. Разбира се, нормалното жилище на божеството не принадлежи до този свят; но храмът някак си съвпада с това жилище, така, че благодарение на храма човек идва в контакт до света на боговете. Тази основна символика се намира в С.З., където иерусалимският храм е “знамение за присъствието на Бога между хората. Но тук става дума само за провизорно знамение, което в Н.З. ще бъде заменено със знамение от друг тип: Тялото на Христос и Христовата Църква.

С.З.

I. ИЕРУСАЛИМСКИЯ ХРАМ

1. Древната светиня на Израел. – Евреите през времето на патриарсите не са познавали храма, въпреки, че имали свещени места, където “призовавали името на Яхве”, например Ветил (Божи дом: Бит.12,8;); Вирсавия (Бит.26,25); Сихем (Бит.33,18). Синай от Изхода е също такова място, защото е осветено чрез явяването на Бога (Изх.3,19-20). Но по-късно Израел има някак преносима светиня, благодарение на която Бог може постоянно да пребивава посред народа, който Той води през пустинята. Жилището, чието идеализирано описание дава Изх.25-27, частично вдъхновено от бъдещия храм, е място, където народът се среща с Бога. (Числа1,1; 7,89;). Бог там пребивава между херувими, над чистилицето, което покрива “ковчега на завета. Там той произнася своите присъди, от което произхожда името “скиния (шатра) на откровението” което е получило жилището (Изх.38,21). Присъствието на Бога там същевременно е възприемащо и прикрито: през “облаците (Изх.33,7;); се скрива неговата “ревнива слава (Числа 14,10; 16,19). Така споменът за синайския завет се поддържа в централната светиня за цялата еврейска конфедерация. Когато тази конфедерация се е заселила в Ханаан, общата светиня на родовете постепенно се установява в Галгал, в Сихем (Ис.Нав.8,30-35; 24,1-28), в Силом, при което от своето начало си е запазила определен архаичен облик, който видимо я отличава от ханаанските култови места, чиито обикновен знак са храмове, изградени от камък: Богът на Синай не се смесва с езическата цивилизация на Ханаан.

2. Давидовото намерение. Точно тази федерална светиня Давид инсталира в Иерусалим, когато е освободил ковчега от ръцете на филистимците, (2 Цар.6); политическата столица, която току що е придобил, става така религиозен център на народа на Яхве. После, така както се е заел с организиране на своята монархия по начин на съвременните царства, - при това обаче не загубва от поглед особения характер на Израел – помисля и за модернизирани на традиционното култово място; когато си построява дворец, решава да построи храм на Яхве (2 Цар.7,1-3). Бог обаче се противопоставя на това: не Давид построява на Яхве дом (храм), но Яхве на него построява дом (династия) (2Цар.7,4-17). Това реагиране се обяснява двояко. За народа на закона идеалната светиня остава скинията (шатрата) от миналото, която дословно припомня пребиваването в пустинята (2Цар.7,6сл). Освен това автентичният култ на единствения Бог не може да се измери с някакво роболепно наподобяване на езическите култове, чиито храмове си правят претенция за определено овладяване на божеството. (такива са вавилонските зидове -Бит.11,1-9) и са оксквернени от идолни, магически и неморални практики.

3. Соломоновото дело. – Но още от началото на Соломоновото царуване, Давидовото намерение се осъществява без това, да има някаква опозиция от страна на пророците (3Цар.5,15-7,51) Религията на Яхве е достатъчно силна и може да се обогати с елементите, която ѝ предлага ханаанската култура и няма опасност, с това да стане невярна на традициите от Синай. Накрая

тази традиция мощно се проявява в Храма; ковчега на завета е негова централна точка (3Цар.8,1-9), и така иерусалимската светиня е продължение на древното централно каменно култово място. Накрая, , когато там Бог явява своята “слава във вътрешността на облака (3Цар.8,10-13), видимо с това показва, че приема този Храм като “жилище, в което ще засели своето Име (8,16-21). Разбира се, той самият не е свързан с това очевидно знамение на своето присъствие; нали небесата не могат да го обхванат, още по-малко някакъв земен дом (8,27). Но иска да позволи на своя народ безопасна среща със себе си и затова е избрал това жилище, за което е казал: “Моето име е тук”(8,29).

4. Ролята на храма в живота на Божия народ. – Отсега наистина всички останали светини още няма да бъдат отстранени, но иерусалимският Храм ще бъде център на култа към Яхве. От цялата страна там се идва на поклонничество , за да може да се “гледа на Божието лице, и този Храм е за вярващите предмет на трогателна любов. Наистина, всеки знае, че Божието жилище е “на небето, но храмът е като копие на неговия небесен палат (Исх.25,40), който в него някак присъствува тук на земята. Затова култът , който се извършва в него, има ведомствена стойност: с този култ царят и народът са в служба на народния Бог.

II. ОТ КАМЕННИЯ ХРАМ КЪМ ДУХОВНИЯ ХРАМ

1. Двойственото значение на храма. – В царската епоха храмът има значение в споменатата важна задача за култа на Израел, но преди всичко тя не е еднозначна. За хората с повърхностен религиозен смисъл , церемониите, които се извършват там, ще бъдат насочени към това, че ще станат празни жестове. Освен това, привързаността, която хората чувствуват към него, лесно може да се обърне на суеверно доверие. Ще се говори “Храмът на Яхве! Храмът на Яхве!” (Иер.7,4), като че ли, Бог има задължение да го охранява на всяка цена, и дори когато народът, който ходи в него, да не спазил “Закона. Такива изкривявания обясняват отстъпващото становище на пророците спрямо Храма. Наистина, точно в храма, Бог се явява на Исаия за неговата мисия, и същият този пророк съобщава, че това място не може да бъде унищожено от безбожния Сенахирим (Ис.37,16-20.33). Но, Исаия, Иеремия, Иезекил, надпреварвайки се, разкриват повърхностния характер на култа, който се извършва там. (Ис.8,7-18; Иер.6,20), дори и идолните поклони, които са въведени в него. Дори размишляват върху това, че Яхве ще напусне това жилище, което си бе избрал и възвестяват неговото унищожение, като наказание за греха на народа. (Мих.3,12;Иер.7,12-15;) Точният характер на култа на Израел всъщност е по-важен, отколкото това материално знамение , в което Яхве за известно време е осъществил своето присъствие.

2. От първия храм към втория. - И действително, иерусалимският храм се подлага на превратностите на съдбата на народа. Опитите за религиозна реформа най-напред още повишили неговата значимост: при Иезекия (4Цар.18,4;), при Иосия , който в своя полза осъществява единството на светинята (4 Цар.23,4-27). Но накрая се сбъдват заплахите на пророците (25,8-17). Славата на Яхве е напуснала своето земно жилище (Иез.10,4.18). Дали това трябва да бъде знамение за края на храма? Въобще не, защото есхатологичните изрази на пророците му приписват важно място в тяхното изобразяване на бъдещето. Исаия е виждал в него бъдещо религиозно средище на цялото човечество, насочено в култа към истинския Бог (Ис.2,1-4). Иезекия подробно предвиждал неговото възстановяване в миговете на народното обновление. Затова, когато евреите след изгнанието са се върнали в родината, тяхната първа грижа е била отново да построят храм, при което ги насърчавали пророците Агей и Захария , и новите пророчества са възпявали неговата бъдеща слава. (Агей 2,1-9; Ис.60,7-11). Тоест, в този втори храм отново се извършва култ както в миналото; храмът е централно място на юдейството , което сега се е върнало към своята първоначална теократична структура; отново е знамение на Божието присъствие между хората ; ходят в него поклонници и Сираховия син с одухотворено наречие възславя блясъка на неговите обреди (Сирах.50,5-21). Затова, когато цар Антиох го оскверни и

когато в него въведе езически култ, евреите въстават в защита на храма, и първата цел на тяхната свещена война е да го очистят, за да се отново в него извършвал традиционният култ (1Мак.4,36-43). Ще преминат още няколко десетилетия и Херод Велики ще извърши неговата великолепна реконструкция. Но много по-важно от това външно великолепие е това истинско набожно почитане (pieta), което си дава свободно развитие в неговите церемонии.

3. Ориентиране към духовния храм. - Въпреки тази привързаност към храма от камък, от края на епохата на пророците е започнало да се проявява ново мисловно течение. Забележките на Иеремия срещу храма (Иер. 7), после унищожаването на сградата и главно преживяването на изгнанието, са спомогнали за това, да се изясни необходимостта от някакъв по-духовен култ, отговарящ на изискванията на това вероизповедание на "сърцето, което се подчертава във Второзаконието и в Иеремия (Втор.6,4сл.; Иер.31,31). В страната на изгнанието хората по-добре осъзнават, че Бог присъствува навсякъде там, където той властва, навсякъде там, където му се отдава почит (Иез.11,16), дали неговата слава се явила на Иезикия във Вавилон? Затова, когато изгнанието е приключило, видимо, някои пророци предупреждават евреите за ексцентричното привързване към храма от камък (Ис.66,1сл). Като че ли духовният култ, пожелан от Бога – тоест култът на "бедните и наранени сърца (66,2) по-добре си подхожда с духовното "присъствие на Бога, освободено от мисловните знамения. Яхве пребивава на небето и от там слуша молитвите на своите верни, дори те да се извършват на каквото и да е място (Тов.3,16). С това мисловно течение може да се обясни, че скоро преди идването на Христос, есенската секта е могла да се раздели с култа в този храм, която тя смятала за осквернен от незаконното свещеничество и тя самата се е считала за някакъв духовен храм, в който Бог приема принадлежащата му почит. Това е епохата, когато апокрифните апокалипсис описват този храм, който е на "небето и който не е построен от ръката на човека. Бог пребивава точно там; земният храм е само негов несвършен образ (Прем.9,8) и точно този небесен храм ще се появи на земята в края на времената и ще бъде жилище на Бога в "света, който има да дойде".

Н.3.

I. ИИСУС ХРИСТОС – НОВИЯТ ХРАМ

1. Исус и стария храм. – Подобно на пророците и Исус проявява спрямо храма много голяма почит. Мария там го пожертвува. (Лк.2,22-39). Покланя се в него при тържествени дни, като на място за среща със своя Отец (Лк. 2,41-50; Иоан 2,14сл). Одобрява култовите поклонения, които се извършват в него, но същевременно осъжда такъв формализъм, който би могъл да ги развали. (Мат.5,23сл; 12,3-7;23,16-22). Храмът е за него "Божи дом, дом за молитви, дом на неговия Отец, и се възмущава, че от него правят базар и затова с определен жест изгонва от храма търговците с "гълъби, за да го очисти (Мат.21,12-17; Иоан 56,7; Иер.7,11). И при това всичко съобщава унищожаване на тази великолепна сграда, от която няма да остане камък върху камък (Мат. 23,38; 24,2сл). При неговия процес още ще упрекват неговото изявление, че би могъл да разруши тази светиня, построена от ръката на човека и до три дни би изградил друга светиня, не сътворена от човешка ръка. (Мат.14,58сл), и това също възражение постепенно ще му повтарят при неговата агония на кръста. (Мат. 27,39сл). Само че, тук става дума за определено тайнствено слово, чиито смисъл ще се освети чак в бъдеще. Между това, в момента на неговото последно издъхване, раздирането на завесата на Светия Светих показва, че старата светиня загубва своя свещен характер: еврейският храм е престанал да изпълнява функцията на знамение на Божието присъствие.

2. Новият храм. – Действително тази функция от сега изпълнява друго знамение, което е самото Исусово "тяло. Евангелието на свети Иоан поставя в контекста за изчистване на храма определено тайнствено слово за унищожената и до три дни отново построена светиня (Иоан 2,19).

Но прибавя: “Той е говорил за светинята на своето тяло и неговите ученици след неговото възкресение са разбрали това (2,21сл)

Това значи е новия и дефинитивен храм ,който не е създала ръката на човека, този храм , в който Словото Божие основава своето жилище между хората (1,14), както някога в светата шатра на Израел. Но ако храмът от камък трябва да загуби своето значение, самият Исус трябва да умре и възкръсне от мъртвите. Храмът на неговото тяло ще бъде унищожен и отново съграден , такава е волята на неговия Отец (10,17; 17,4). След своето възкресение това тяло , като знамение на Божието присъствие тук на земята, ще придобие ново преобразено състояние, което ще му даде възможност да се явява на всички места и във всички векове в “евхаристичното честване. След това старият храм трябва да изчезне и развалините на Иерусалим в 70-та година по решителен начин дават на явно,че неговата задача от сега е изпълнена.

3. Духовният храм. – Но още преди това християните осъзнават , че те сами творят новия храм, духовния храм, и то с продължаване на Христовото тяло. Такова е Павловото учение:” Църквата е храм на Бога, построен върху Христос, който е основата, “главата и крайъгълният камък”(1Кор.3,10-17; 2 Кор.6,16сл; Еф.2,20сл); това е отличен храм, в който евреи и езичници имат без разделение достъп към Отца в този същия Дух. (Еф.2,14-22).

Всеки християнин сам е храм на Бога, доколкото е член от Христовото Тяло (1Кор.6,15; 12,27) и негово тяло е храмът на Светия Дух (1Кор.6,19; Рим.8,11). Двете твърдения са сходни: след като Исусовото възкръснало тяло, в което телесно пребивава божеството (Кол.2,9), е Божи храм по предимство, то християните като членове от това тяло, са заедно с него духовен храм; във вяра и любов трябва да работят взаимно за неговото израстване. (Еф.4,1-16). По този начин Христос е живият “камък, който хората са отхвърлили, но Бог го е избрал. Вярващите, които са също живи камъни , творят с него определена духовна сграда , за свято “свещенство, за да принася то “духовни обети (1Пет.2,4; Рим.12,1). Такъв е дефинитивният храм, който не е създала ръката на човека: това е Църквата, Христовото тяло, място за среща между Бога и човека, знамение за Божието присъствие тук на земята. Значи старата светиня е била само някакво “подобие на този храм, подобие несъвършено, временно и сега вече преодоляно.

II. НЕБЕСНИЯТ ХРАМ

1. Послание до Евреите. – Обаче Н.З. използва символите на стария храм в друга посока.Още юдейството е виждало в своя храм човешко копие на небесното жилище на Бога, това жилище, което апокалиписът често описва, изхождайки от храма. Посланието до Евреите точно в такива рамки описва “жертвата на Христос – Свещеника, осъществена чрез неговата смърт, неговото възкресение и неговото възнесение на небесата. При напускането на своя земен живот той е влязъл в небесната светиня, не чрез кръвта на жертвените животни, както е било в древния култ, но със своята собствена “кръв (Евр.9,11-14,24). Той е влязъл там като предшественик , за да ни осигури достъп до Бога (4,14; 10,19сл) Значи, в единство с този Първосвещеник и ние ще можем да се утешаваме с “Божие присъствие, в тази Светая Светих, където пребивава Бог, и още сега имаме там достъп чрез силата на вярата. (6,19сл).

2. Откровенията на свети Иоан. – В този Апокалипис образът на небесния храм приема образ на земния храм, който е Църквата. Тук на земята има определен храм, в който вярващите извършват своето поклонение на Бога; езичниците тъпчат по този външен двор, и това е образ на “преследването, което се осъществява против Църквата (Откр.11,1сл). Но в небето е и такъв храм в който владее “Агнецът и в който се слави литургия на молитва и възхвала(5,6-14; 7,15). Но при края на времената вече няма да има тази двойственост. Обаче, когато небесният Иерусалим слезе на земята, като невеста на Агнеца, украсена за вечни обети, тогава вече няма да бъде необходим храм: храмът ще бъде Бог и Агнецът (21,22). Вярващите после ще докоснат Бога без това, че би било необходимо някакво знамение; а по-скоро трябва да се каже, че ще го видят “ лице в лице”, за да имат пълно участие в неговия живот.

ПРЕПРАТКИ КЪМ “Х Р А М”

<u>I.Група</u>	<u>II.Група</u>	<u>III.Група</u>	<u>IV.Група</u>
Бит. 11,1-9; 12,8; 26,25; 33,18;	Прем. 2,8; Сирах. 50,5.21; Исаия 2,1-4; 8,7-18;	1 Пет. 2,4сл. Рим.8,11; 12,1;	Мат. 5,23; 12,,3-7; 14,58сл.;
Изх. 3,19-20; 25,40; 33,7; 38,21;	37,16-20.33; 60,7-11; 66,1-5;	1 Кор.3,10-17; 6,15-19; 12,27;	21,12-17; 23,16-22.38; 24,2 сл. 27,39сл.;
Числа 1,1; 7,89; 14,10;	Иер. 6,20; 7,4.11-15; 31,31;	Ефес.2, 14-22; 4,1-16;	Лука 2,22-50;
Втор. 6,4сл.	Иез. 10,4.18; 11,16;	Колос. 2,9;	Иоан 1,14; 2,14-21сл.;
Ис.Нав. 8,30-35; 24,1-8;	Михея 3,12;	Евреи 4,14; 6,19сл.;	10,17; 17,4; 56,7;
2 Цар.гл.6-цяла 7, 1-1-17;	Агей 2, 1-9;	9,11-14.24; 10,19сл.	
3 Цар.5,15 – 7,51; 8, 1-29;		Откр. 5, 6-14; 7,15; 11,1 сл. 21,22;	
4 Цар.18,4; 23,4-27; 25,8-17;			
Тов. 2,16;			
1 Мак. 4,36-43;			

ЦАРСТВО

“Царството Божие е близко”: това е основното съдържание, смисълът на учението на Йоан Кръстител и Исус (Мат.3,1; 4,17). Трябва да се обърнем към Новия Завет, ако искаме да разберем, на какво се основава онази тайнствена действителност, която Исус е дошъл да установи тук на земята, какъв е нейният характер и какви изисквания поставя пред нас. Самата тема произхожда от Стария Завет; там са определени нейните основни контури, там се споменава, т.с. предсказва подготвянето на Царството Божие.

СТАР ЗАВЕТ

Бог притежава царска власт – това е обща идея на всички източни религии от древността. Тази идея използват митологите, за да осветят земния крал, земния наместник на Бога – цар. Но в Стария Завет, приемайки тази идея се влага в нея ново, особено съдържание, което е свързано с еврейския монотеизъм и схващане за политическа власт.

1. ИЗРАЕЛ КАТО БОЖИЕ ЦАРСТВО

Идеята “Яхве – Цар” не се появява в самото начало на Стария Завет. Богът на Авраам, Исаак и Яков съвсем не притежава кралски(царски) черти, дори тогава, когато явява своето име на Мойсей (Изх.3,13-15). След завладяването на Ханаан, вдъхновените автори щедро започват да си служат с тази терминология, за да отразят отношението между Яхве и неговия народ. Яхве царува над Израел (Съд.8,23; 1Цар.8,7). Неговият култ е служба, която изпълняват тук на земята Неговите поданици, подобно както Неговите ангели в небето.(Пс.24, 7-10; Ис.6,1-5).Царството на Яхве е винаги (Изх.15,9), на небето (Пс.11,4), на земята (Пс.47,3). Царство над всички народи (Иер.10,7,10). Сред жителите на земята обаче, има един народ, избран от него за собственост, това е Израел, който чрез Своя съюз го е превърнал в “царство на свещеници и свят народ” (Изх. 19,6). Царството на Яхве се проявява по особен начин в Израел, който е неговото царство. Там великият цар си почива в Иерусалим (Иер.8,19). Така учението за Съюза намира своя изразителен образ в темата за Божието царство. Ако Яхве е цар на войнство (Ис.6,5) царува над света и управлява неговата съдба; ако от Него зависи проявата на различни явления и случаи, Той като владее всичко, което става, няма нищо чудно в това, че Той иска сред Неговия народ да бъде призната изцяло царската Му власт чрез спазване на Неговия закон. Това основно изискване дава на царството Му морален, а не политически характер, и се отличава съществено от начините, по които се представя царската власт на различните божества.

2. БОЖИЕТО ЦАРСТВО И ЦАРСКАТА ВЛАСТ НА ИЗРАЕЛ

Израел е царство Божие, но притежава и политическа структура, която с времето аволуира. Когато народът избира своя цар, тогава човешкото царство се подчинява на Божията власт, подчинява се на Съюза с Бога. При евреите сам Яхве избира царя, такъв е случая със Саул.(1 Цар.10,24), Давид (1 Цар. 16,12), всички от династията на цар Давид (2 Цар. 7,12-16). Властта на израелските царе не е обикновена власт, получават я от Яхве, на когото трябва да служат (2 Парал. 13,8; 1 Парал. 28,5), а наследниците на Давид Яхве третира като собствени синове (2 Цар. 7,14; Пс.2,7). Целите на Божието царство не се покриват с амбициите на царете, особено в случаите, когато последните не уважават закона Божий. Затова пророците непрекъснато напомнят необходимостта от подчиняване на политическите проблеми на религията: изтъкват греховете на царете и предсказват наказанията, които ще си заслужат (2 Цар.12,10-17. 24). Историята на царството на Израел е писана със сълзи и кръв до деня, в който е разрушен Иерусалим и се свършва окончателно царската власт. Упадъкът на династията на Давид е предизвикан от пълното скъсване на земните царе с този Цар, от когото са получили цялата своя власт (Иер. 10,21)

3. В ОЧАКВАНЕ НА ЗАДГРОБНОТО (ЕСХАТОЛОГИЧНО) ЦАРСТВО БОЖИЕ

След разпадането на царството на Израел, в пророчествата на пророците от последните времена, главно място заема бъдещия цар, Месия, Син Давидов. Като пастир самия Яхве ще се заеме със своето стадо: ще го запази, ще го събере и ще го заведе в собствена земя (Михей 9,12; Ездра

34,11; Ис. 40,9 сл.). Истинската блага вест в Иерусалим звучи така: “Твоят Бог царува”(Ис. 52,7; Соф.3,14сл.). Царството ще се разраства и към Иерусалим ще се стичат народите, за да се поклонят на Царя Яхве (Зах.14,9; Ис.24,23;). Трансцендентното Божие царство ще бъде основано върху развалините на човешките империи (Дан.2,24 сл.). Символът на Сина Човешки , който идва на облаци контрастира със звяра, представляващ земните политически сили (Дан. гл.7).Идването на това царство ще бъде придружено от съд, след който цялото царство ще бъде предадено на Сина Човешки и на светите народи на Всевишния (Дан.7,14.27). Но това царство няма да бъде “ от този свят” (Прем.3,8).

НОВ ЗАВЕТ

I. ЕВАНГЕЛИЕ НА БОЖИЕТО ЦАРСТВО (БЛАГА ВЕСТ за Божието Царство)

1. По селата на Галилея Иисус огласява Благата вест за царството (Мат.4,23; 9,35). Марко пише “царството Божие”, а Матей си служи с езика на равините и го определя като “небесно царство”. Това е едно и също. Съпътстващите чудеса са знаци на царството и позволяват да се забележи неговото значение. С идването на царствата се свършва и господството на “сатаната, на греха и смъртта”.

“Ако аз със Силата на Светия Дух изгонвам злите духове, то при вас е дошло вече царството Божие” (Мат. 12,28). Ясно, че трябва да се вземе решение: “обърнете се”, за да се приемат изискванията на царството, ако искаш да си ученик на Иисус.

2

. Апостолите получават задача от самия Учител да разпространяват това Евангелие за царството.(Мат.10,7). След изпращането на Светия Дух темата за царството остава крайна цел на това учение (Деян.19,8; 20,25; 28,23.31). Верните , които се обръщат, ако понесат хиляди преследвания, то е, за да “ влязат в Божието царство” (Деян. 14,22), тъй като Бог ги е “повикал в Своето царство и в Своята слава” (1 Сол. 2,12). За да се влезе в царството, трябва да се повярва в Иисус.

II. ТАЙНСТВОТО НА БОЖИЕТО ЦАРСТВО

Божие царство е тайнство, което само Иисус може да разкрие. Той го разкрива на малките и покорните, а не на мъдреците и велможите на този свят (Мат. 11,25); педагогиката на Благата вест се основава в голяма степен на постепенното разкриване на тайнството на царството посредством притчи. След възкресението тази педагогика се допълва (Деян. 1,3) , а след действието на Светия Дух е доведена до край(Иоан14,26; 16,13сл.)

1. Парадокси на царството

Юдейството приема дословно пророчествата и смята, че идването на царството ще бъде величествено и , че ще настъпи всеки момент. Иисус разбира това идване по съвсем различен начин “ семето е хвърлено в земята ,за да расте (Мат. 13,3-9. 18-23). Ще расте благодарение на собствената си вътрешна сила (Марк.4,26-29). Словото ще обхване целия свят, както маята в тестото (Мат.13,33сл.). Иисус учи евреите в Иерусалим , но сред тези евреи само малко стадо ще получи това царство(Лука 12,32). Но това царство ще стане такова могъщо дърво, че в неговите клони птиците ще строят гнездата си (Мат.13,31), ще събере всички народи . Царството съществува на земята в такава степен, в каквато словото Божие се приема от хората (Мат.13,23). То може да бъде прието за една невидима действителност. То външно се проявява като добро зърно смесено с плевели (Мат.13,24сл.). Малкото стадо, на което е дадено (Лука 12,32), му дава земния образ, образът на новия Израел, образът на Църквата, основана от Петър. Петър получава ключовете от небесното царство (Мат.16,18). Трябва да помним, че тази земна структура , не е структурата на някакво човешко царство” Иисус бяга, когато искат да го обявят за цар (Иоан 6,15)и ако си дава титлата Месия, то е в много специално значение.

2. Последователните фази на царството

Царството е Божи дар в най-пълния смисъл на думата, съкровище, което трябва да се придобие на всяка цена (Мат. 13,44). Но трябва да се изпълнят някои условия. Не трябва да се приема, че царството ни се дава в резултат на справедливост: Бог по собствена воля наема на лозето си и дава на работниците толкова, колкото на Него му харесва (Мат. 20, 1-16). Това е благодат и човек още по-вече е длъжен да отговори на тази благодат: грешниците, утвърдени в злото, няма да наследят царството на Христос и Бога (1 Кор.6,9; Галат. 5,21; Ефес. 5,5; Откр. 22,14). Изпълняване на Божиата воля, особено любовта към ближния (Мат. 25,34) – ето какво се иска от човека, който желае да влезе в Божието царство и да стане негов наследник. Въпреки, че всички са повикани, не всички са избрани; отстранен ще бъде този, който няма сватбени одежди (Мат. 22, 11-14). Още от начало трябва да се обърнем (Мат. 18,3), да се родим наново (Иоан 3,3сл.). Искане се бдителност (Мат. 25,1-13).

III. БОЖИЕТО ЦАРСТВО И ЦАРУВАНЕТО НА ИИСУС

В Новия Завет Божието царство и царуването на Месията е тясно свързана, тъй като царят – Месия е Син на Самия Бог. Присъствието на Иисус в центъра на тайнството на царството се проявява в три етапа, през които трябва да мине самото царство: земния живот на Иисус, времето на Църквата и окончателното изпълване на времената.

1. По време на земния си живот Иисус е проявявал голям резерв към титлата “цар”. Ако я приема като месиянска титла, отговаряща на пророческите обещания (Мат. 21,1-11), то изпитва необходимост да я освободи от всякакви политически асоциации (Лука 23,2), за да покаже царството, което не е от този свят.(Иоан 19,36) и да даде свидетелство на Истината. Да се откажеш от всичко в името на Божието царство (Лука 19,29) означава да напуснеш всичко в Негово име (Мат.19,29; Марко 10,29). Той уверява своите апостоли, че има за тях царство, както Отец има царство за Него (Лука 22,29сл.).

2. Коронаването му за цар ще се осъществи едва в часа на Възкресението: тогава ще седне Той на трона на самия Отец (Откр.3,21) и ще бъде въздигнат отдясно на Отца (Деян.2,30-35). По време на “времената на Църквата”, царската власт на Бога над хората е упражнявана от Христос, всеобщия Господ (Филип.2,11); Отец е установил своя Син “Цар на царете и Господар на господарите” (Откр.19,16; 17,14).

3. В края на времената, Христос , Победител над всички врагове, ще предаде своето царуване на Бога Отец (1.Кор.15,24). Тогава ще настъпи на света царуването на Нашия Господ и на Неговия Спасител (Откр. 11,15; 12,10), а верните ще получат и “наследство в царството на Христос и Бог”(Ефес.5,5). По този начин Бог, Господ на всички неща , ще вземе за своя собственост Царството си (Откр.19,6). Последователите на Христос ще бъдат повикани за участие в Славата на Неговото Царство (Откр.3,21), защото още тук на земята Иисус е направил от тях “царство на свещеници”(Откр.1,6; 5,10;; 1 Пет. 2,9) .

ПРЕПРАТКИ КЪМ ДУМАТА “Ц А Р С Т В О “

I ГРУПА	II. ГРУПА	III ГРУПА	IV. ГРУПА
Изход 3,13-15 15, 9 19, 6	Премъдрост 3, 8	Деяния 1, 3 2, 30-35 14, 22 19, 8 20, 25 28, 23.31	Матей 3, 1 4.17-29 10, 7 11,25 12,28 13,3-9.23-44 16, 18 18, 3; 19,29 20,1-16 21, 1-11 22, 11-14 25,1-13.34
Съдии 8, 23	Исаия 6, 1-5 24, 23 40, 9 сл. 52, 7		
1 Цар. 8, 23 10,24 16, 12	Иерем. 8, 19 10, 7.10.21	1 Петър 2, 9	
2 Цар. 7, 12-16	Данаил 2, 24 7, 14.27	1 Кор. 6, 9 15, 24	
2 Пар.12,10-17.24 13, 8 28, 5	Михей 9, 12	Галат. 5,21	Марко 4, 26-29 10,29
Ездра 34, 11	Софоний 3,14сл.	Ефес. 5, 5	
	Захар. 14, 9	Филип. 2, 11	Лука 12, 32 19, 29 22, 29сл. 23, 2
	Пс.2,7 11,4 24,7-10 47, 3	1 Сол. 2, 12	
		Откров. 1,6 3, 21 5, 10 11, 15 12, 10 17, 14 19, 6.16 22, 14	Иоан 3, 3сл. 6,15 14, 26 16, 13сл. 19, 36

ЦЪРКВА

Мнозина от нашите съвременници виждат само човешкия аспект на Църквата: някаква общност от световен мащаб, ръководена от хора, обединени от общи вярвания и култ. Писанието обаче, обръщайки се към нашата вяра, я нарича тайна, скрита някога в Бога, но вече открита и отчасти дори осъществена (Еф. 1,9сл; Рим.14,25сл). Тя е тайната на все още греховния народ, но който вече притежава залога за спасение, защото е все по-нарастващото Христово Тяло, огнище на любовта; тази тайна е богочовешка институция, в която човекът може да намери светлината, прошката и благодатта, “във възхвала на Божията слава” (Еф.1,14). На тази дотогава невиджана институция първите християни, говорещи гръцки език, добиват библейското име “ekklesia”, което, подчертавайки приемствеността на християнския народ и Израел, е могло лесно да включи в себе си ново съдържание.

I. РАЗЛИЧНИТЕ ЗНАЧЕНИЯ НА ДУМАТА

В гръцкия свят думата “ekklesia” е означавала събранието на “demos”, на народа като политическа сила. Това значение (Деян.19,32.39сл) в известна степен се запазва и в религиозното разбиране на думата “Църква”, например, когато Павел говори какво трябва да става в християнското събрание (en ekklesia) – (напр. 1Кор.11,18).

У седемдесетте, напротив, думата означава събрание, свикано за религиозно действие, често за отслужване на култа (Втор.23,2-8); тя съответствува на еврейското “кагал” употребявана особено от създателите на Второзаконие, за обозначаване на събранието при Хорив (Втор.4,10), в равнините на Моав (Втор.31,10) или в Обетованата Земя (Ис.Нав.8,35; Съд.20,2) и от автора на книгите Паралипомен (1Парал.28,8; Неем.8,2) за обозначаване на култовото събрание на Израел в епохата на царете и слез Изгнанието. Думата “ekklesia” винаги означава “кагал”, но “кагал” понякога се предава и с други думи, в частност с думата “synagoge” (Чис.16,3; 20,4; Втор.5,22), което най-често съответства на свещеническият термин “еда”. “Църква” и “синагога” са два почти синонимични термина (Иак.2,2). Те стават противоположни едва тогава, когато християните приемат за себе си първия термин, оставяйки втория на упорстващите иудеи. Изборът на думата “ekklesia” у Седемдесетте вероятно е бил обуслован от близкото звучене с думата “кагал”, както и от съображения с етимологичен характер: тези термини, произхождащи от “ekkaleo” (= призовавай, свиквай), е подчертавал, че Израел, Божият народ, е бил събрание от хора, свикани по Божия инициатива; гръцкото “kletehagia” е буквален превод на еврейското “микра кадеш”, т.с. “свещено събрание” (Иzx.12,16; Лев.23,3; Числа 29,1),

Напълно естествено е, че Иисус, основавайки новия Божи народ като продължение на предишния, го е обозначил с библейския термин за религиозно събрание (на арамейски той е казвал или “едта” или “кеништа”, което най-често се превежда с думата “synagoge”, или най-вероятно, “кегала”, у Матей – “ekklesia” (Мат.16,18). Първото християнско поколение, осъзнавайки се като новия Божи народ (1Пет.2,10), чиито предобраз е събранието в пустинята (Деян.7,38), е възприело за себе си това название, което, произхождайки от Писанията, е било много подходящо, за да го обозначи като “Израел Божи” (Гал.6,16; Откр.7,4; Иак.1,1 Филип.3,3). Терминът има и това преимущество, че крие в себе си и идеята за призива, с когото Бог призовава по благодат в Иисуса Христа първо евреите, след това и езичниците, за да образува “свещеното събрание на последните времена” (1Кор.1,2; Рим.1,7) “призвани светии”.

II. ПРИГОТВЯНЕ И ЗАВЪРШВАНЕ НА ЦЪРКВАТА

Бог отдавна е пригответил събирането в едно на разпръснатите Божии деца (Иоан 11,52). Църквата е общност от хора, които са получили благото на спасението в Иисус Христос (Деян.2,47); “ние, спасяваните”, пише Павел (1Кор.1,18). Но божественият замисъл на спасението,

който достига своя завършек в тази общност, е бил предначертан “преди основаването на света” и набелязан сред хората още от времената на Авраам и дори с появата на Адам.

1. Първоначалното и новото творение. – От самото начало човекът е призван да живее в общество (Бит.1,27; 2,18) и да се размножава (Бит.1,28), запазвайки постоянно близостта си с Бога (Бит.3,8). Грехът, обаче, поставя преграда пред божественото предначертание ; вместо да стане глава на един народ, събран, за да живее с Бога, Адам става баща на човечество, разделено от омраза (Бит.4,8; 6,11), разпръснато от гордост (Бит.11,8сл), отдалечило се от своя Творец (Бит.3,8; 4,14). Необходимо е било един нов Адам (1Кор.15,45; Кол.3,10сл) да постави началото на ново творение (2Кор.5,17сл; Гал.6,15), в което да бъде възстановен животът в единение с Бога (Рим.5,12) и човечеството да бъде доведено до единство (Иоан 11,52), а членовете му – помирени (Еф.2,15-18). Такава ще бъде Църквата, преобраз на която е Израел. Поставяйки историята на Авраам и потомството му във всеобщата история на света, където грехът царува с всичките си последици, същевременно Библията сочи, че Църквата е истинският народ на Авраам (Рим . 4,11сл), трябва да се включи в света и да бъде там отговор на греха, както и на разделението и на смъртта, която произлиза от него. Още преданието за потопа е давало на Израел пример за праведник, поставен от Бога начело на новото творение; това всеобщо спасение, дадено посредством водата на потомството на Ной , е било предобраз на другото спасение, много по-велико, което се дава от Христос посредством кръщението. (1Пет.3,20сл).

2. Древният и новият Израел. – С избирането на Авраам, вече подпечатано от Съюза-Завет (Бит.15,18), започва решителният процес на образуването на Божия народ. От тази благословен род, чийто родоначалник е Авраам, ще произлезе Христос, в Когото ще се изпълнят всички обещания (Гал.3,16); Самият Той ще стане основател на окончателния Божи народ, духовно потомство на повярвалия Авраам (Мат.3,9; Иоан 8,40; Гал.4,21-31; Рим.2,38; 4,16;9,16). Така че, влизайки чрез вярата в Царството на Исус Христос, всички народи ще бъдат благословени в Авраам (Гал.3,8; Бит.12,3)

Между Израел, потомство на патриарсите по плът и Църквата е едновременно и разрыв, и неразрывност. Затова Новият Завет използва за новия Божи народ името на народа от Стария Завет, но посредством преобразувания и контрасти. И единият, и другият е “ekklesia”, но тази дума вече означава една тайна, непозната на Стария Завет – Тялото Христово.(Еф.1,22); поклонението, което там се въздава на Бога, е чисто духовно (Рим.12,1). Църквата е Израел, но Божият Израел (Гал.6,16), духовен, не вече плътски (1Кор.10,18); тя е народ придобит, но придобит чрез кръвта Христова (Деян.20,28; 1Пет.2,9; Еф.1,14), взет също така и от езичниците (Деян.15,14). Тя е съпруга, вече не прелюбодейка (Иер.2-3; Иез.16), а непорочна (Еф.5,27); лозе, вече не диво (Иер.2,21), а плодоносно (Иоан 15,1-8); свят остатък (Ис.4,2). Тя не е стадо, веднъж събрано (Иер.23,3), а след това отново разпръснато (Зах.13,7-9), а окончателното стадо на Пастира, заклан и възкръснал заради него, тя е Горният Иерусалим, вече не робиня, а свободна (Гал.4,24). Тя е народ на Новия Съюз-Завет, възвестен от пророците (Иер.31,31-33; Иез.37,2-4), и подпечатан с кръвта Христова (Мат.26,28; Евр.9,12-14; 10,16), Който е Посредник за всички народи (Ис.42,6). Неговата харта на Съюза не е вече Мойсеевият закон, който не може да даде живот (Гал.3,21), а законът на Духа (Рим.8,2), записан в сърцата (Иер.31,33сл.; Иез.36,27; 1Иоан 2,27). Тя е царство на светците, възвестено от пророк Данаил, чиито пред образ е в събранията на Давид, за които споменава книгата Паралипоменон: те не е вече организация на временния живот на една нация (Иоан 18,36), а видим навсякъде начатък и духовно начертание на невидимото и извън временно царство, където смъртта ще бъде унищожена. (1 Кор.15,25сл. Откр.20,14). А Храм на това ново домостроителство, храм неръкотворен (Марк 14,58) и неразрушим (Мат.16,18) е възкръсналото Тяло Христово (Иоан 2,21сл). Църквата, която е Тяло Христово, е също така и нов храм (2Кор.6,16; Еф.2,21; 1Пет.2,5), място на Божието присъствие и на поклонението пред Бога, по-добро от предишното и достъпно за всички (Марк 11,17).

III. ОСНОВАВАНЕТО НА ЦЪРКВАТА.

Така че в Стария Завет Църквата е приготвена и ѝ е даден пред образ; Иисус дава откровението за нея и я основава.

1. Нарастване на Църквата. – Учението на Иисус е изразено преди всичко в провъзгласяването на небесното Царство, употребявайки пророчески език, в когото тематичните планове не винаги са различни, Той разкрива, че небесната фаза на Царството (Мат.13,43; 25,31-46) предшества земната фаза на бавното нарастване (Мат.13,31сл) До жътвата плевелите на греха, посеяни от Лукавия, ще растат заедно с доброто семе (Мат.13,24-30. 36-43).

Тази земна фаза на свой ред ще съдържа два етапа. Първият – това е Земният живот на Иисус, Който със Своята проповед, с проявата на Своя власт над Сатаната и образуването на месианската общност разкрива Царството като вече настъпило (Мат.12,28; Лука 17,21). Вторият етап е вече времето на Църквата (Мат.16,18) в прекия смисъл на думата: началото му поставят три главни събития: - жертвата на Иисус, основаващ “общността на Новия Завет” (Мат.26,28), която се стреми към чисто преклонение пред Бога (Мат.3,1-5), която Иеремия се надява да види по времето на Иосия (4Цар.23), а след това пренася в есхатологическото бъдеще (Иер.31,31сл) (общностите в Кумран и в Дамаск са смятали, че вече я представляват); възкресението на Иисус, след което Той ще събере в Галилея разпръснатото стадо (Марк 14,27сл); и разрушаването на Иерусалим (Мат.23,37-39; Лука 21,24), което е едновременно знак, че Църквата заема мястото на иудейския народ и е възвестяване на последния Съд.

2. Призоваване и подготовка на учениците. – По време на земния Си живот Иисус призовава и подготвя ученици, на които разкрива тайната на Царството (Мат.13,10-17); това е вече “малкото стадо” (Лука 12,32) на Добрия Пастир, възвестено от пророците, Царство на светиите (Дан.7,18-22).

Иисус е предвидил по-нанатъшното съществуване и нарастване на тази група след Неговата смърт и е набелязал общите черти на нейния бъдещ статут: Неговите предсказания за гоненията на учениците Му (Мат. 10,17-25; Иоан 15,18) и, вероятно, притчата за смесването на праведниците и грешниците (Мат.22,11-13; 13,24-30;) им се дават в една перспектива, която излиза извън пределите на Неговия земен живот. И особено указанията, които Той дава на Дванадесетте, предполагат, че за тяхното осъществяване е необходим известен период от време.

А) Дванадесетте. – Иисус си е избрал сред Своите ученици дванадесет най-близки, за да станат те ядрото и вождовете на Израел (Марк.3,13-19; Мат.19,28). Той ги научава да извършват Кръщение (Иоан 4,2), да проповядват, да изгонват бесове, да изцеляват болни (Марк 6,7-13). Той ги учи да предпочитат служението пред почитта (Марк 9,35), да отказват предпочитанието на “загиналите овци” (Мат.10,6), да не се страхуват от неизбежните преследвания (Мат.10,17сл), да се събират в Негово име за обща молитва (Мат.18,19сл), да си прощават взаимно обидите (Мат.18,21-35) и да не отлъчват явните грешници, без да опитат предварително да ги вразумят (Мат.18,15-18). До края на времената Църквата ще трябва да се обръща към този опит на Дванадесетте, за да черпи от него правила за живот.

Б) Универсалната мисия на Дванадесетте. – Мисионерската подготовка на Апостолите не излиза извън пределите на Израел (Мат.10,5сл) Едва след възкресението на Иисус Христос те ще получат заповед да учат и кръщават всички народи (Мат.28,19) Но още преди смъртта Си Иисус възвестява навлизането на езичниците в Царството. “Синовете на Царството” (Мат8,12), т.е. иудеите, които са имали правото на първенство при влизането в него, ще видят, че това право им е отнето (Мат.21,43), защото са отказали да бъдат “събрани” от Христос (Мат.23,37); на мястото на иудейската маса, временно изключена (Рим.11,11-32), ще навлязат езичниците (Мат.8,11сл; Лука 14,21-24; Иоан 10,16), с равни права (Мат.20,1-16) с тези на ядрото на иудеите – грешници, които са се разкаjali и са повярвали в Иисуса (Мат.21,31-33).

По този начин Църквата, първото осъществяване на Царството, което не е от този свят (Иоан 18,36), ще изпълни и ще надхвърли и най-смелите пророчества на Стария Завет (Ис.19,16-25; 49,1-6), Иисус не я свързва със земното тържество на Израел: Той е безразличен към това тържество. Това е суров урок за тълпата (Иоан 6,15-66), както и за Дванадесетте (Деян.1,6), които ще го разберат едва след Петдесетница. И тогава те няма да се стараят да съчетаят световната си мисия с тържеството на своя народ, а ще проповядват покорство пред императорската власт. (Рим.13,1 сл.; 1Пет.2,13 сл).

Норма за отношението между Църквата и Държавата те ще намерят в думите на Христос:

“Отдавайте кесаровото на Кесаря, а Божието – на Бога” (Мат.22,21). На императора – данъци и всичко, което е нужно за удовлетворяване на справедливите изисквания на Държавата за земното благо на народите (Рим.13,6 сл); на Бога, Чисто суверенно право, възвестено от Църквата, твори, превъзхожда и съди правото на Кесаря (Рим.13,1) – всичко останало, т.е. цялото наше същество.

В) Властта на Дванадесетте. – На онези, които стоят начело, е необходима власт и Иисус я обещава на Дванадесетте: на Петър, скалата, осигуряваща устойчивостта на Църквата, Той обещава отговорността на стопанин, който отваря и затваря вратите на небесния град, и пълна дисциплинарна и учителска власт (Мат.16,18 сл; Лука 22,32; Иоан 21); на Апостолите – освен възобновяването на Вечерята (Лука 22,19) – същото задължение “да завързват и развързват”, особено в областта на въпросите на съвестта (Мат.18,18; Иоан 20,22 сл). Тези текстове разкриват вече природата на Църквата, на която Иисус Христос е основател и Господ: тя ще бъде организирано и видимо общество, което да положи още тук, на земята, началото на Божието Царство; построено върху скала, продължавайки присъствието на Христа чрез извършването на задължения на апостолската власт и чрез Евхаристията, тя ще победи ада и ще изтръгне плячката му. По този начин тя е източник на живот и опрощение. Според мисълта на Иисус, тази мисия ще продължи толкова дълго, колкото и света; същото ще бъде следователно, и с видимото й устройство, и с властта, предназначена за тази мисия.. Разбира се, при това цялата област на апостолската функция ще се окаже непрередаема: положението на Апостолите като свидетели на Иисуса по време на живота Му и след Неговото възкресение е единствено в историята. Но когато Иисус след Своето възкресение поверява на Дванадесетте да учат, кръщават и управляват и обещава да остане с тях завинаги, “до свършека на света” (Мат.28,20), с това Той позволява да се предвиди постоянството на властта, дадена във всички векове на бъдещето, дори след смъртта на Апостолите. Така и ще разбере това раннохристиянската Църква, където апостолската власт ще се осъществява от предстоятели (презвитери) избрани от Апостолите и посветени от тях за тази цел чрез възлагане на ръцете (2Тим.1,6). И днес властта на епископите има за свой източник именно тези думи на Иисус.

IV. РАЖДАНЕ И ЖИВОТ НА ЦЪРКВАТА

1. Пасха и Петдесетница. – Църквата се появява в часа на Пасхата Христова, когато Той “преминава” от този свят към Своя Отец (Иоан 13,1). С Христос, възкръснал от гроба и станал “животворящ дух” (1Кор.15,45), възниква новото човечество (Еф.2,15; Гал.6,15), новото създание. Отците често казват, че Църквата е новата Ева, родена от реброто Христово по време на смъртния Му сън, както старата Ева – от реброто на заспалия Адам. Иоан, свидетелствувайки за последствията от пробождането с копие (Иоан 19,34 сл), поддържа този възглед, доколкото за него кръвта и водата символизират първо Христовата жертва и Духа, даващ душа на Църквата, а след това – тайнствата на кръщението и евхаристията, които й придават живот.

Но църковното тяло и живо само дотолкова, доколкото е тяло на възкръсналия Христос (Еф.5,14), Който излива Духа (Деян.2,33), когато Иисус е “вдъхнал” съзидателния Дух (Иоан 20,22; Бит.1,2) в учениците, събрани накрая от Него (Марк.14,27) като началници на новия Божи народ (Иез.37,9). В самия ден на Петдесетница се е осъществило великото харизматично изливане (Деян.2,4), за свидетелство на Дванадесетте (Деян.1,8) и за открито проявление на Църквата: затова този ден е за нея денят на официалното й рождение. Петдесетница за Църквата е в известно отношение онова, което е било за Иисус, зачат от Светия Дух (Лука 1,35), помазанието, дадено

Му от Същия Дух в зората на месианската Му мисия (Деян.10,38; Мат.3,16), и онова, което е за всеки християнин дарът на Духа чрез възлагането на ръцете, подпечатващ Неговото действие в кръщението (Деян.8,17; 2,38).

2. Разпространението на Църквата. – След Петдесетница Църквата бързо нараства. В нея хората навлизат, приемайки словото на Апостолите (Деян.2,41), което поражда вярата (Деян.2,44; 4,32) във възкръсналия Иисус, Господ и Христос (Деян.2,36), Началник и Спасител (Деян.5,31); после получават кръщение с вода (Деян.2,41), след което следва възлагането на ръцете, което предава Духа и Неговите харизми (Деян.8,16сл.; 19,6). В Църквата живеят живи членове, според Лука (Деян.2,42), чрез четири вида вяроност: вяроност към учението на Апостолите, което задълбочава началната вяра, породена от благовестието за спасението; братското общение (κοινωνία); преломяването на хляба; и общата молитва. Именно по време на преломяването на хляба, т.е. по време на евхаристичната трапеза (1Кор.11,20-24), особено укрепва единокрушето (Деян.2,46), познава се от опит присъствието на възкръсналият Христос, споделил някога трапезата с Дванадесетте (Деян.10,41), и възвестява се “Неговата жертва и се поддържа очакването на Неговото завръщане (1Кор.11,26).

В Иерусалим духовното общение достига до свободна общност на материалните блага (Деян.4,32-35; Евр.13,16), подобна на онази, която е съществувала в Кутран; но самият Лука сочи на този фон някои сенки (Деян.5,2; 6,1). Вярващите са групирани под авторитета на Апостолите, Петър е начело (Деян. 1,13сл), осъществявайки в съгласие с тях първенството, което е приел от Христос. Събранието на старейшините под ръководството на Апостолите споделя тяхната власт (Деян.15,2), а после, след разпръскването им, властта на Иаков (Деян.21,18), оглавил местната Църква. Седем души, изпълнени с Дух, включително Стефан и Филип, са поставени да слушат пахристияните “елинисти”(Деян. 6,1-6).

Дръзновението на последните, особено на Стефан, предизвиква тяхното разпръскване (Деян.8,1.4). Но това разпръскване способства за разпространението на Църквата от Иудея (Деян.8,1; 9,31-43) до Антиохия (Деян.11,19-25), а от там – “до края на земята”(Деян.1,8; Рим.10,18; Кол.1,23), в крайна сметка – до Рим (Деян.28,16-31). Отказът, който Павел среща от страна на иудеите, облекчава присаждането на езичниците към окастрения от клони ствол на избрания народ (Рим.11,11-18), Но нито апостол Павел, нито апостол Петър, който като кръщава Корнилий, прави решаваща крачка, която не може да бъде засенчена от някои извънредни отстъпки пред иудействащите (Гал.2,11-14), не желаят да принуждават езичниците, влизащи в Църквата, да съблюдают иудейските обичаи, все още спазвани от християните – “евреи” (Деян.10,14; 15,29)

3. По този начин се утвърждава пред лицето на иудейството **самобитността на Църквата**, осъществява се нейната католичност (универсалност), изпълнява се поверената ѝ от Христос мисия. Нейното единство стои по-горе от разделенията на народи и страни, всички общности се осъзнават като клетки на единната (ekklesia, Църква): разпространението на този библейски термин, който в началото е означавал иерусалимските християни, върху събранията на християните, произхождащи от езичниците, събирането на средства в полза на тези християни сред обрънатите от Павел (2Кор.8,7-24), позоваването на обичаите на Църквата за регулиране на един или друг дисциплинарен въпрос (1Кор. 11,16; 14,33), взаимният им интерес едни към друг (Деян.15,12; 21,20; 1Сол.1,7-9; 2,14; 2Сол.1,4), приветствията, които се разменят (1Кор.16,19сл; Рим.16,16; Фил.3,21сл) – това са характерните признаци за истинското осъзнаване на Църквата.

V. ХРИСТИЯНСКОТО ВЪЗПРИЕМАНЕ НА ЦЪРКВАТА

1. За Църквата са важни всички аспекти на спасението в Иисус Христос в колективен план. Наистина, от боговдъхновените автори само **Павел** се задълбочава в нейната тайна като такава. Във видението на пътя за Дамаск той веднага получава откровение за тайнствената тъждественост на Христос и Църквата (Деян.9,4). Това първоначално озарение се допълва от размишлението, основано на опита. В степената, в която Павел изгражда Църквата, той открива

всичките ѝ измерения. Първоначално мисли за жизненото единение, което обърнатите придобиват с Христа е едни с други чрез кръщението и което Духът прави почти осезаемо, дарявайки им харизми. Така на коринтяните, отклоняващи тези дарове от тяхната “съзидателна” и обединяваща задача, Павел напомня това основно положение: “Ние всички в един Дух сме били кръстени и в едно Тяло” (1Кор.12,13). Следователно, приелите кръщение и образуващите Църквата са членове на това единно Тяло Христово, чиято жива сплотеност се поддържа от евхаристичния хляб (1Кор.10,17). Това единство, единството на вярата и кръщението, забранява названия като Кифов, Аполосов или Павлов, като че ли Христов може да бъде разделен (1Кор.1,12сл.; 3,4). И за да го покаже и укрепи, Павел организира събиране на помощи в полза на “светиите в Иерусалим” (1Кор.16,1-4; 2Кор.8,9; Рим.15,26сл).

Немного след това затворът на Павел, който го освобождава от изпълнението на неотложните практически задачи, и полемиката с колосяните, които се увличали по космологическите философствания, съдействат за разширяване на възгледите му. Божественият план, който той вижда с очите на Апостол на езичниците (Гал.2,8сл; Рим.15,20), му се явява в цялото си величие. И тогава еkklesia, Църквата вече не застава пред него като една или друга местна общност, както е било преди, макар да са възможни и изключения (1Кор.12,23; 15,9; Гал.1,13); това е, в цялата пълнота и универсалност на Христовото Тяло, мястото на помирение между иудеи и езичници, образуващи един – единствен съвършен Човек. (Кол.1,18-24; Еф.1,23; 5,23-25;; 4,13). Върху тази основна тема Павел поставя образа на Христос, Глава на Църквата: Христос е различен от Своята Църква, но тя е съединена с Него като със своя Глава (Еф.1,22сл; Кол.1,18) – в това тя споделя състоянието на ангелските сили (Кол.2,10), и особено – като със свое начало на живота, на единството и на нарастването си (Кол.2,19; Еф.4,15сл;). Често образът на храма, изграждан върху Христос като крайъгълен камък, и върху Апостолите и пророците като основи (Еф.2,20сл) се преплита с темата за Тялото, така че у Павел глаголите, свързани с една тема, се използват и за другата: зданието расте (Еф.2,21), а Тялото се изгражда (Еф.4,12.16). В Ефесяни 5,22-32, идеите за Главата и Тялото се съчетават с библейския образ на Невястата: Иисус, Глава на Църквата, е също така Спасител, възлюбил Църквата като невеста (2Кор.11,2), и принесъл Себе Си в жертва, за да ѝ даде чрез кръщението освещаване и очистване, да я доведе пред Себе Си в слава и да я съедини със Себе Си като невеста. Накрая, още едно понятие се прибавя към предишните, за да определи Църквата според Павел: Църквата е избраната част на пълнотата (pleroma), която е в Христос, тъй като Той е Бог (Кол.2,9), Спасител на хората, съединени с Неговото Тяло, и Глава на цялата вселена, управлявана от космически Сили (Кол.1,19сл); по този начин самата тя може да се нарече “pleroma” (Еф.1,23); тя е именно такава, защото Христос я “изпълва” и от своя страна и тя Го “изпълва”, допълвайки тялото Му с постоянното си нарастване (Еф.4,13), а начало и край на всичко е Пълнотата на Самия Бог (Еф.3,19).

2. Без да употребява самата дума Църква, **Иоан** ни води към дълбокото ѝ богословско разбиране. Неговото позоваване на новия Изход (Иоан 3,14; 6,32сл; 7,37-39; 8,12) извиква в представите новия Божи народ, пряко сочен от библейските образи на Невястата (Иоан 3,29), на стадото (Иоан 10,1-16) и на лозето (Иоан 15,1-17), чието ядро е съставено от малка група ученици, избрани от света (Иоан 15,19; 1,39.42сл). Преходът от тази група към Църквата се извършва чрез смъртта и възкресението на Иисус, Той умира “за да събере разпръснатите” (Иоан 11,52) в едно стадо, без разлика дали са иудеи, самаряни и елини (Иоан 10,16; 12,20.32; 4,21-23.30-42) и възлиза при Своя Отец, за да им даде Духа Си (Иоан 16,7; 7,39), особено на Своите пратеници, на които е поверено да опрощават греховете (Иоан 20,21). Иоан, който е Познал Словото, станало плът (1Иоан 1,1) и дал Духа на обърнатите чрез Филип (Деян.8,14-17, в контраст с Лука,9,54), свидетелствува за това. Обаче, съобразно нагласата на душата си, Иоан се спира главно на вътрешния живот на Църквата. Онези, които я изграждат, са събрани под пастирския жезъл на Петър, черпят дълбочината на своя живот от единението с Христос – Лозата, което се осъществява чрез кръщението (Иоан 3,5) и Евхаристията; под ръководството на Духа те съвместно се скланят мислено над думите на Христа (Иоан 14,26) и принасят любов един към друг. (Иоан 13,33-35), плода, на която Бог очаква от тях (Иоан 15,12.16сл). Чрез всичко това Църквата поддържа своето единство, което има за свой източник и образ, единството на Лицата на Божеството, присъстващи във всички и във всекиго; и

честите гонения (Иоан 15,18-16,4) тя понася в тържествуващо упование, тъй като победата над света и над неговия княз е вече спечелена (Иоан 16,33).

Тази последна тема е централна в *Откровението на Иоан*. Там Църквата е изобразена в образа на светия Град, или, по-често, във вид на храм и неговите притвори, където шепата истински вярващи се намира под защита, докато на улицата Звярът убива двама свидетели- пророци (Откр.11,1-13), после в образа на Жената, която се бори с Дракона, който с помощта на Звяра преследва светиите, но чиито дни са преброени. Хилядолетието, за което се говори в *Откровение – гл.20*, не е времето на земния триумф на Църквата, а означава може би някакво духовно обновление в нейното лоно (Откр.20,6; 5,10; Иез.37,10; Откр.11,11). Във всеки случай, Църквата се стреми преди всичко към новия Иерусалим, към небето (Откр.3,12; 21,1-8; 21,9-22,5). “Духът и Невестата казват – ела!” (Откр.22,17).

В небесния живот, когато най-накрая ще се осъществи възвестеното от пророците, няма да има по-вече нито грях (Ис.35,8; Откр.21,27), нито страдание, нито смърт (Откр.21,4; Ис.25,8; 65,19). Тогава Вавилонското разпръскване, чиято антитеза е била още Петдесетница, ще приключи с пълната си противоположност. (Ис.66,18; Откр.7,9сл). Тогава ще изчезнат такива лъжливи подобия на Църквата, като горделивите Царства, “сатанинските сборища” (Откр.2,9; 3,9). Ще пребъде единствено “скинията на Бога с човеците” (Откр.21,3), новата вселена (Откр.21,5).

VI. ОПИТ ЗА БОГОСЛОВСКИ СИНТЕЗ

Църквата, Божие творение, създаване на Христа, оживявана и обитавана от Духа (1Кор.3,16; Еф.2,22), е поверена на хората, първо на Апостолите, “които Иисус е избрал под действието на Светия Дух” (Деян.1,2), а след това на онези, които чрез възлагането на ръцете са получили харизмата на управлението (1Тим.4,14; 2Тим.1,6).

Ръководена от Духа (Иоан16,13), Църквата е “стълб и утвърждение на истината” (1Тим.3,15), способна е непрестанно “да пази съкровищницата на здрави думи, приети” от Апостолите (2Тим.1,13сл) т.е. да ги възвестява и да ги обяснява безпогрешно. Основана като Тяло Христово чрез Евангелието (Еф.3,6), родена чрез единственото кръщение (Еф.4,5), хранена чрез единствения хляб (1Кор.10,17) тя събира в един народ (Гал.3,28) чедата на единствения Бог и Отец (Еф.4,6); тя отстранява човешките разделения, помирявайки в един народ иудеи и езичници (Еф.2,14-16), мъдри и невежи, господари и слуги, мъже и жени (1Кор.12,13; Кол.3,11; Гал.3,28) Това единство е католическо (универсално), както се казва още от П в.; тя съществува, за да доведе до единство всички човешки различия (Деян.10,13 – “заколи и яж”), да се приспособява към условията на различни култури (1Кор. 9,20-22) и да обхване целия свят (Мат.28,19).

Църквата е свята (Еф.5,26сл); светостта ѝ се съдържа не само в нейния Глава, в съставните ѝ части и във връзките ѝ, но също и в нейните членове, осветени чрез кръщението. Разбира се, в Църквата има и грешници (1Кор.5,12), но те се разкъсват между своя грях и изискванията на призванието, което ги е въвело в събранието на “светиите” (Деян.3,13). По примера на Учителя Църквата не ги отблъсква, а им предлага прощение и очистване (Иоан 20,23; Иаков3,15сл; 1Иоан 1,9), знаейки, че плевелите винаги могат да станат пшеница, преди смъртта да изпревари за всекиго времето на жътвата (Мат.13,30). Църквата не е самоцел: тя въвежда в окончателното Царство, което ще я смени с пришествието на Христос и в което няма да влезе нищо нечисто (Откр.21,27; 22,15). Гоненията засилват нейния стремеж да се преобрази в небесен Иерусалим.

Най-съвършеният образ на вярата, надеждата и любовта на Църквата е Мария, която е видяла възникването ѝ на Голгота (Иоан 19,25) и в Сионската горница (Деян.1,14). Павел от своя страна е изпълнен с пламенна (1Кор.4,15; Гал.4,19) и конкретна любов към Църквата: той е обзет от грижа за всички църкви (2Кор.11,28) и приобщавайки хората с цената на всички страдания (1Кор.4,9-13; 2Кор.1,5-9) към плодовете на Кръстната смърт, той “изпълва в своята плът онова, което не достига от Христовите скърби за Неговото тяло, което е Църквата” (Кол.1,25). Животът му като “служител на Църквата” (Кол.1,25) е пример, особено за продължителите на апостолското дело.

Всички членове на християнския народ (laos), а не само представителите му, са призвани да служат на Църквата, като прилагат своите харизми, живеят в единство с лозата, като клони, натежали от плодовете на любовта, да почитат своето свещенство (1Пет.2,5) с жертвата на вярата (Фил.2,17) и с чист живот според Духа (Рим.12,1; 1Кор.6,19; Фил.3,3), да вземат дейно участие в богослужебното събрание, накрая, ако са получили харизмата на девствеността, напълно да се прилепят към Господа, или, ако са встъпили в брак, да строят брачния си живот по примера на съюза между Христос и Църквата (Еф.5,21-33). Светият град, когото Иисус е възлюбил (Еф.5,25) като плодовитата съпруга, на която всеки казва “Майко!” (Гал.4,26), е достоен и за нашата синовна любов. Своята любов към Светия Град – Църквата ние проявяваме, като го съзиждаме.

ПРЕПРАТКИ към "Ц Ъ Р К В А" (първа част)

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Битие 1,27-28; 2,18; 3,8; 4,8; 6,11; 11,8сл. 12,3сл; 15,18;	Ис.4,2сл.; 19,16-25; 42,6; 49,1-6; Иер. 2,21; 23,3; Иез. 36,27; 37,2-4;	Деян. 1,6; 2,47; 7,38; 15,14; 19,32.39сл; 20,28; Иаков 1,1; 2,2; 1 Пет.2,5-13сл; 3,20 1 Иоан 2,27;	Мат. 3,9; 8,12; 10,6.17-25; 12,28; 13,10-17.24; 16,18; 18,18-35; 20,1-16; 21,31-33.43; 22,11-13.21; 23,37-39; 25,31-46; 26,28; 28,19-20; Марко 3,13-19; 6,7-13; 9,35; 11,17; 14,27сл.; 14,58;
Изх. 12,16;	Дан. 7,18-22;	Рим. 1,7; 2,38; 4,11-16; 5,12; 8,2; 9,16; 11,11-32; 12,1; 13,1-6; 14,25сл.	Лука 12,32; 14,21-24; 17,21; 21,24; 22,19; 23,22
Лев. 23,3;	Зах. 13,7-9;	1 Кор. 1,2-18; 10,18; 11,18; 15,25сл.45;	2 Кор. 5,17; 6,16;
Числа 16,3; 20,4; 29,1;	Мал.3,1-5;	Гал.3,8.16.21; 4,21-31; 6,16; Ефес. 1,9-14.22; 2,15-21; 5,27; Фил. 3,3; Колос. 3,10сл; 2 Тим. 1,6; Евр.9,12-14; 10,16 Откр. 7,4; 20,14	Иоан 2,21сл. 4,2; 6,15-66; 8,40; 10,16; 11,52; 15,1-8.18; 18,36; 20,22сл.;
Втор. 4,10; 5,22; 23,2-8; 31,10			
И.Нав. 8,35;			
Съд. 20,2;			
1 Пар. 28,8;			

ПРЕПРАТКИ към "Ц Ъ Р К В А" (втора част)

I. ГРУПА	II. ГРУПА	III. ГРУПА	IV. ГРУПА
Битие 1,2;	Исаия 25,8; 35,8; 65,19; 66,18 Иез. 37,9-10;	Деян. 1,8.13-14; 2,4.36-46; 3,13; 4,32-35; 5,2.31; 6,1-6; 8,1.4.14-17; 9,4.31-43; 10,13-14.38-41; 11,19-25; 15,2.12.29; 21,18; 28,16-31; Иаков 3,15сл. 1 Пет. 2,5; 1 Иоан 1,1.9; Рим. 10,18; 11,11-18; 12,1; 15,20.26сл; 16,16; 1 Кор. 1,17сл; 3,4.16; 4,9-15; 5,12.; 6,19; 10,17,20-22; 11,6-26; 12,13.23; 14,33; 15,5.45; 16,1-4; 2 Кор. 1,5-9; 8,7-24; 11,2.28; Гал. 1,13; 2,8-14; 3,28; 4,19.26; 6,15; Ефес. 1,22-23; 2,14-22; 3,6.19; 4,5-6.12-16; 5,14.21-33; 13,16; Филип. 2,17; 3,3.21сл; Колос. 1,18-25; 2,9-10.19; 3,11; 1 Сол. 1,7-9; 2,14; 2 Сол. 1,4; 1 Тим. 3,15; 4,14; 2 Тим. 1,6.13сл; Откр. 1,2; 2,9; 3,9-12; 5,10; 7,9сл; 11,1-13; 20,6; 21,1-22,5; 22,15-17	Матей 3,16; 13,30; 28,19; Марко 14,27; Лука 1,35; 9,54; Иоан 1,39.42сл.; 3,5.14.29; 4,21-23.30-32; 6,32сл; 7,37-39; 8,12; 10,1-16; 11,52; 12,20.32; 13,1.33-35; 14,26; 15,1-16,4; 16,7.13.33; 19,25.34сл; 20,21-24;

ЧОВЕШКО СЛОВО

В съгласие с всеобщото разбиране, библейският свят не вижда в човешкото слово само празен звук, просто средство за разбирателство между хората; словото изразява личността, отнасящо се до нейната динамичност, в него е някакво действие. От това е неговото значение в живота според това какво е съдържанието за този, който го изрича, чест или посрама, смъртта и живота са в неговата мощ. То е за оценяване стойността на човека като крайъгълен камък, който дава възможност да се провери тази стойност. Разбираме, защо учителите на мъдростта подчертават, че словото трябва добре да се използва и показват грешките в неговото използване. Новият Завет в това само повтаря учението на Стария Завет.

1. Лошо използвано слово – това е най напред ругатнята, която пада до глупост, и до недискретност, и за хората е отвратителна, после тук е глупакът, който веднага е разпознат според това как скача от тема на тема, фалшив приятел, който като утеха предлага само „думи на вятъра”. Но съществува и нещо по-лошо: това е словото на злите синове, което е кървавата заплаха. Мъдрият трябва да избягва клюкарстването, защото езикът убива по-вече от меч. Думите на клеветниците често се приемат като комплимент, но предизвикват дълбоки рани; Псалмистите, като хора, които много са претърпели, често осъждат уговарянето и безчувствието на което са подложени. В Новия завет посланието на Яков отново дава такива наставления за прегрешения със словата, Обръщане внимание на словата е първо изискване на християнската мъдрост. Трябва да се боим и от други опасности, като богохулства, нечисти думи и фалшиви клетви. Законът на Мойсей ги е забранил. От опасение да не се правят клетви без разсъждение Исус-син Сирахов съветва да се ограничи броя на клетвите. Накрая Исус подава в своето учение такъв идеал на чистосърдечност, че клетвите стават излишни и този идеал се запазва в апостолската църква. Между греховете на словата можем накрая да споменем суеверната вяра в тяхното магическо действие. Магията, която често се срещала в стария Ориент е била позната и в библейската среда (слово на злата вещица, слово на привидението). Законът ги забранява чрез смъртно наказание по този същ повод, както и останалите магически действия.

2- Добре използвано слово.

За разлика от грешниците и глупаците, мъдрите трябва да знаят строго да приготвят своите слова. Словото изречено в точното време, получава подходящ отговор с радост защото по някое време трябва да се премълчи, а по някое време трябва да се проговори. Трябва да държим „под юзда” своето слово, да премисляме своята реч и да положим катинар на своите уста, трябва да бъдем бавни в разговора. Към тази съразмерност трябва да прибавим още мъдрост и доброта, така както прави съвършената жена. Значи човешкото слово е като дълбок вир, разводен поток, извор на живота., защото устата говорят от дълбината на сърцето, така, че добрият човек изважда от своя речников запас съкровище. Защото да се говори под действие на Св.Дух, можем да говорим за духовно израстване, подбуждане и утешение на своите братя, защото тогава човешкото слово изразява Божието Слово.

Sk. At.

ПРЕПАТКИ КЪМ ЧОВЕШКО СЛОВО

I група	II. Група	III група	IV група
<u>Изх.</u> 20,7;	<u>Притчи</u> 10,19-21;	<u>Йаков</u> 1,26; 3,2-14;	<u>Матей</u> 5,33-39;
<u>Левит</u> 20,6.27;	12,6.18; 18,21;	<u>1 Кор.</u> 14,2-6;	<u>Лука</u> 6,45;
<u>Числа</u> 22,6; 30,3;	19,8-11;	<u>2 Кор.</u> 1,17-20;	
<u>Втор.</u> 23,21-22;	<u>Еклес.</u> 3,7;		
	<u>Прем.</u> 1,24; 5,14-15;		
	20,5-8; 23,7-11		
	<u>Исаия</u> 29,4;		